

בְּאַחֲשָׁנָה
שְׂלֹחַן עָזָר
אָבִן הַעֹזֶר

זה השלחן

שלחן הטהור אשר ערך האישל הגדול רשבבה"ג
עין ישראל בגנוון

רבינו מרדכי יוסף קארו זצ"ל ר"מ בקרית צפת
ומפה פרושה עליו הגהות וחידושים דינים מאות האישל
הגדול רשבבה"ג עין ישראל בגנוון

רבינו משה איסרלייש זצ"ל אבד"ק קראקא

ערך ונדר והודפס מחדש
בר' כרכום ע"י
הרבי נפתלי הירץ מענדלאויטש
ראש הכלול טורקא
מייסד המפעל הליכות עולם
פעה"ק ירושלים ת"ז

בהוצאת מכון אמרי שפר

תשס"א

להשיג אצל:

מפעל הילכות עולם
רחוב מאה שערים 5
ירושלים
טלפון: 058-651400

הרבי נפתלי הירץ מענדלאוועיטהש
ראש הכלול טורקא
רחוב עזרא 14,
ירושלים
טל: 02-532-4475

כל הזכיות שמורות
لمפעל הילכות עולם
שע"י מבון אמרי שפר

שְׁנִיָּה אֶחָד

הלוות פריה ורבייה

א דיני פריה ורבייה ושלא לעמוד בלא אשה, ובו י"ד סעיפים

א חיב כל אדם לישא אשה כדי לפירות ולרכות. וכל מי שאינו עוסק בפריה ורבייה כאלו שופך דמים, וממעט את הדמות, וגורם לשכינה שתסתלק מישראל. הגה: וכל מי שאינו לו אשה שרווי ברכיה, ללא תורה כו' ולא נקרא אדם. וכיוון שנא אשה עונותיו מתפקידים, שנאמר: מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מאתה ה' (משלי יי, כב). ב' אין מוכرين ספר תורה, אלא כדי ללמוד תורה ולישא אשה. ג' מצוה על כל אדם שיש אשה בן י"ח, והמקדים לישא אשה, מצוה מן המובחר, אבל קודם י"ג לא ישא דהוי צונת. ובשות עניין לא יעבור מעשרים שנה بلا אשה. וכי שעברו עליו כי' שנה ואינו רוצה לישא, ב"ד כופין אותו לישא כדי לקיים מצות פריה ורבייה. מיהו אם עוסק בתורה וטרוד בה, ומתיירא לישא אשה כדי שלא יתרח במצוונו ויתבטל מן התורה, מותר להתאחר. הגה: ובזמן הזה נהגו שלא לכוף על זה. שלא נשא אשה ושחה עמו עשרה שנים לא נהגו לכוף אותו לגורשה, אעפ' שלא קיים פריה ורבייה, וכן בשאר ענייני זיווגים. (ריב"ש טימן ט"ו). ובכלבד שלא תھא אסורה עליו. ד' וכי שחשקה נפשו בתורה, כגון עזאי, תמייד, ונדק בה כל ימיו, ולא נשא אשה, אין בידו עון, והוא שלא יהא יצור מתגבר עליו. ה' כיון שיש לאדם זכר ונקבה, קיים מצות פריה ורבייה, והוא שלא יהיה הבן סריס או הנקבה אילונית. (פי', איל הוא זכר הצאן, כלומר שיש לאשה טבע הזכר וסימנים הם שאין לה שדים נשים, וקולה עבה, ואותו מקום אין בולט מגופה כיתר הנשים). ז' נולדו לו זכר ונקבה, ומתו והניחו בנים, הרוי זה קיים מצות פריה ורבייה. ב"א, כשהיו בני הבנים זכר ונקבה, והיו באים מזכר ונקבה, אף על פי שהזוכר בן בתו והנקבה בת בנו, הוαι ומשני הבנים הםhari קיים מצות פריה ורבייה. אבל אם היו לו בן ובת, ומתו, והניחת אחד מהם זכר ונקבה, עדין לא קיים מצוה זו. הגה: היה הבן ממזר או חרש, שוטה וקטן, קיים המצוה. (כ"ז בשם הרשב"א). ז' היו לו בנים כשהוא עבד, ונשתחרר הוא והם, לא קיים מצוה זו עד שיוולד אחר נשתחזר. ט' אעפ' שקיים פריה ורבייה, אסור לו לעמוד בלבד לאשה, וצריך שיש אשה בת בנים אם יש ספק בידו, אפילו יש לו כמה בנים; ואם אין ספק בידו לישא אשה בת בנים א"כ ימכו"ר ס"ת, אם אין לו בנים ימכו"ר כדי לישא אשה בת בנים. אבל אם יש לו בנים, לא ימכו"ר אלא יש אשה שאינה בת בנים ולא יעמוד בלבד לאשה. וו"א שאפאילו אם יש לו בנים ימכו"ר ס"ת כדי לישא אשה בת בנים. הגה: מיהו אם מכיר שאינו בן בנים עוד ואני ראי עוד להוליד, יש אשה שאינה בת בנים (ג"י בפ' הבא על יבמתו). וכן אם יש לו בנים הרבה ומתירא שם יש אשה בת בנים יבוא קטנות ומריבות בין הבנים ובין אשתו, מותר לישא אשה שאינה בת בנים. אבל אסור לישב בלבד אשה ממש חזש זו (ת"ה סי' ר'ג').

אהע"ז הלבות פריה ורבייה סימן ב

ב
יב ניסן

ר' נושא אדם כמה נשים, והוא אפשר למקם בסיטופוקייחו. ומ"מ נתנו חכמים עצה טובה שלא ישא אדם יותר מדו' נשים, כדי שיגיע לכל אחת עונה בחודש. ובמקום שנהגו א"ב שלא לישא אלא אשה אחת, איןנו רשאי לישא אשה אחרת על אשתו. (ועיין לקמן ס"ס ב' דאסור לישא שתי נשים בשני מקומות). **יא** רビינו גרשון החרים על הנושא על אשתו, אבל ביבמה לא החרים, וכן באירועה. הגה: אם אין רוצה לבנות אלא לפטור (מהרי"ק שורש ק"א), וה"ה בכל מקום שיש דוחוי מצוה, כגון שששה עם אשתו עשר שנים ולא ילדה (מדרכי פרק החולין ורשב"א סימן ר"פ ומהר"ם פראזה סי' י"ט). אמן יש חולקים וסבירו ליה דחרם ר"ג נהוג אפילו במקומות מצוה ואפילו במקומות יבום, וצריך להליזן (הגה מדרכי רכמאות והగות מדרדי דרכובות וכ"כ נ"י פרוש החולין). ובמקום שאין הראשונה בת גירושין, כגון שנשתתית או שהוא מן הדין לגרשה ואני רוצה ליקח גט ממנו, יש להקל להתיר לו לישא אחרת (כן ממשמע בחשוכת הרשב"א). וכל שכן אם היא אורתה ואני רוצה להנשא לו או לפטור ממנו. ולא פשטה תקנתו בכל הארץות. הגה: ודוקא במקומות שידוע שלא פשטה תקנתו, אבל מן הסתם נהוג בכל מקום (חשוכת ר"י מינץ סי' ק"י). ועיין ב"יד סי' רכ"ח אם הלך למקום שנהגו להקל. ולא החרים אלא עד סוף האלף החמיישי. הגה: ומ"מ בכל מדינות אלו התקנה והמנהג במקומות עומד, ואני נושאן שתי נשים, וכופין בחרמות ונדרין מי שעובר ונושא ב' נשים לגרש את מהן. ו"י א' דברמן זהה אין לכוף מי שעבר חרם ר"ג (כ"י סי' פ"ז), מאחר שכבר נשלם אלף החמיישי (שם בשם מהרי"ק), ואני נושאן כן. י"א מי שהMRIה אשתו, מזכה לה גט ע"י אחר ונושא אחרת, וכן נוהגין במקצת מקומות (פסקיו מהרא"ס סי' רכ"ז). ובמקום שאין נושאן אין להחמיר ומותר לישא אחרת ללא גירושי הראשונה (שם מהגיג רינ"ז). **יב** טוב לעשות תקנה בחרמות ונדרים על מי שישא אשה על אשתו. יג' נשבע שלא ישא אחרת על אשתו, ושחתה עשרה שנים שלא ילדה, יתבאר בסימן קי"ח. יד' אשה אינה מצויה על פריה ורבייה. (ועיין בסימן קנ"ד. ומ"מ יש אומרים דלא תעמוד ללא איש ממשום חסדרא) (הגהות אלפסי פרק הבא על יכמחו בשם א"ז). **טו** דין מי שנsha אשה ושחתה עמה עשר שנים ולא ילדה, יתבאר שם.

ב שישתדל כל אדם ליקח לו אשה הגונה, וכו' י"א סעיפים

א לא ישא אדם אשה שיש בה שום פיטול. הגה: כל הנושא אשה פטולה משום ממון, והוין לו בנימ שאים מהוגנים. אבל בלאו הכי, שאינה פטולה עליו אלא שנושאה משום ממון, מותר (חשוכת ריכ"ש סימן ט"ז). מי שרוצה לישא אשה פטולה, בני משפחתו יכולין למחות בו (הר"ן פרק המוכר). ואם אין רוצה להשנית בהם, יעשו איזה דבר לטימן שלא יתעורר דעתו בורעם.ומי שפסקו לו ממון הרובה לשודין וחזרו בהם, לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט בעבור נכסיו אשתו, וכי שושנה בן איינו מצליח ואין זיווגו עולה יפה, כי הממון שאדם ליקח עם אשתו אינו ממון של יורש, וכל העושה בן מקרי נושא אשה לשם ממון, אלא כל מה שייחן לו חמיו וחוותו יקח בעין טוב ואו צלicho. (ב"ז בשם א"ח). **ב** כל המשפחות בחזקת כשרות ומותר לישא מהם לכתהלה, וاعפ"כ אם ראית ב' משפחות שמתגרות זו בזו תמיד (או שני בני אדם שמתגררים זה בזה) (כפ"י יהוסין). או ראית משפחה שהיא בעלי מצה ומריבה תמיד, או ראית איש שהוא מרבה מריבה עם הכל ועו פנים ביויתר, חווישין להם וראו לתרחק מהם, שallow סימני פטולות הם. וכן כל הפוסל אחרים תמיד, כגון שננתן שמצ' במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם מזרים, חווישין לו שמא מזר הוא. ואם אומר להם שםם עבדים, חווישים לו שמא עבד הוא,

של הפסול במומו פסול. וכן מי שיש בו עוזת פנים ואכזריות ושונא את הבריות ואני גומל להם חסד, חוששים לו ביותר שמא גבעוני הוא. ג משפחה שקרה עליה ערער, והוא שיעידו שנים שנחערב בהם ממזר או חלל או שיש בהם עבדות, ה"ז ספק. ואם משפחת כהנים היא, לא ישא ממנה אשה עד שיבדק עליה ד' אהמהות שהן שמנונה, אהמה ואם אהמה, אם אביה ואמה. וכן הוא בודק על אם אביה ואמה, אם אביה ואמה. ואם הייתה משפחה זו שקרה עליה ערער לויים או ישראלים, מוסף לבדוק עליהם עוד אחת ונמצא בודק עשרה אהמהות. אבל אשה הבאה לינשא אינה צריכה לבדוק, שלא הזהרו כשרות לינשא לפסולים. ד כל קורין לו ממזור, ושותק; או נתין, ושותק; או חלל, ושותק; או עבד, ושותק; חוששין לו ולמשפחתו ואין נושאין מהם, אא"כ בודקין כמו שנתבאר. הגה: וו"א דוקא משפחה שנחערב בה אחד מאלו הפסוליטים, אבל אדם אחר קורין לו כך ושותק, אין בכך כלום. (טודר בשם ר' יוסף בשם הרמב"ז והרשכ"א). ויש אומרים עוד דכ"ז דוקא בדורות הראשונים שהיו ב"ד נזקים למי שחויר חבירו ומגעין אותו כראוי, لكن היו שתיקה כהודאה. אבל עכשו, השותק על המרכיב הרי זה משוכח, אא"כ קורין לו כך שלא בשעת מריביה (כ"י בשם השגות הרacademic). וו"א ולא אמרין שתיקה כהודאה. אא"כ צוח על פיסול אחר, אבל אם שותק תמיד לא היה כהודאה (הר"ז סוף פ"ק וכתחוכות). וכל זה מיררי בפיסול הנוגע בעצמו, אבל אם רוצים לפסול ורעו בפניהם ושותק, אין בכך כהודאה. אבל למייחס קצת מיהה בעין (חשוכת ר' ט פרוואה סימן י"ז). והשומע חורפתו בשאר דברים ושותק, סימן הוא שהוא מיווה. ה' משפחה שנחערב בה ספק חלל, כל אשה כשרה שנשאת לאחד מאותה משפחחה ונתאלמנה, אסורה לכחן לכתלה, ואם נשאת לא תצא, מפני שהם שתי ספקות, שמא זו אלמנה אותו חלל, שמא אינה אלמנתו; ואם נאמר שהוא אלמנתו, שמא אינו חלל. הגה: וו"א דוקא האלמנה דהוה ליה חזקה כשורת, אבל כתה, אפילו נשאה, תצא. ויש מחלוקת ראיין חילוק ביןיה לביןה (כ' הדעות בכ"י בטוף סימן ס"ז). אבל אם נתעורר בה חלל ודאי, כל אשה מהם אסורה עד שיב鐸, ואם נשאת תצא. והוא הדין אם נתעורר בה ספק ממזר או ממזר ודאי. הגה: וכל זה דוקא למי שיודיע בדבר. אבל משפחה שנחערב בה פסול, ואין יודע לרבים, כיון שננטמעה נטמעה והודיע פטולה אינו רשאי לגלוותה, אלא יניחנה בחזקה לשורת, שככל המשפחות שננטמעו בישראל כשרים לעתיד לבא. ומ"מ כשר הזכר לגלוות לצערין (כך משמע מהר"ן פרק שעורה יהוסין). ודוקא משפחה שננטמעה ונחערבה, אבל כל זמן שלא נחערבה מגילן הפסוליטים ומכਰיזין עליהם, כדי שייפורישו מהם הקשרים (שם בהגנות אלפסי). ועיין בחושן המשפט סימן ל'ה מי נאמן להheid על משפחות. ו' לעולם ישתדר אדם לישא בת תלמיד חכם ולהשיא בתו לתלמיד חכם. לא מצא בת תלמיד חכם, ישא בת גdots הדרו, לא מצא בת גdots הדרו, ישא בת ראשית כנסיות. לא מצא בת ראשית כנסיות, ישא בת גdots צדקה. לא מצא בת גdots צדקה, ישא בת מלמדת תינוקות ואל ישיא בתו לעם הארץ. הגה: ועל בנותיהן הוא אומר: ארור שוכב עם בהמה (דברים כו, כא). וכל זה בעם הארץ שאינו מדרך במצות (טו). ומצוה לאדם שישא בת אחוינו (גמרה כטהדורין וכיכרמות). וו"א אף בת אחיו (הרמב"ז פ"ב וhalbנות אישורי כייח). ז לא ישא אדם אשה לא משפחת מצורעין ולא משפחחת נכפין, והוא שהוחזק שלשה פעמים שיבאו בניתם לידי כך. ז עם הארץ לא ישא כהנת, ואם נשא אין זיווגם עולה יפה שימושה הוא או היא מהירה, או תקללה תבא ביניהם. אבל תלמיד חכם שנושא כהנת, הרי זה נאה ומשובח, תורה וכלהונה במקום אחד. ט לא ישא בחור, זקנה, ולא זקן, ילדה,

שדבר זה גורם לZNות. י' לא ישא אדם אשה ודעתו לגרשה. ואם הודיעו תחולת שהוא נשא אותה לימים ידועים, מותר. יא לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך ויישא אשה אחרת במדינה אחרת, שמא יזרגו היבנים זה לזה ונמצא אח נשא אחותו. ואדם גדול ששמו ידוע וזרעו מפורסם אחריו, מותר.

ג דין בן שהוא ספק לכהונה, ובו ט' סעיפים

א מי שבא בזמן הזה ואמיר: כהן אני, אין נאמן. ואין מעליין אותו לכהונה על פי עצמו, ולא יקרה בתורה ראשון ולא ישא את כפיו. הנה: ויא' דנאמן לקורת בתורה ראשון ולישא את כפיו בזמן הזה, שכן לנו תרומה דארוריתא שנחש שמא יעלו אותו לתרומה (ב"י בשם הרמן). וכן נהוגין האידנא בכל מקום שאין נהוגין בתרומה בזמן הזה וליא' למשח למדיין ולא יכול בקדשי הגבול עד שהיא לו עד אחד. אבל אסור עצמו בגירושה וזונה וחלה וainו מטה מא למתים, ואם נשא או נתמם לוקה, והנבעלת (לו אם היא פטולית כהונה) ספק חלה. ואם היה מسيיח לפיה תומו, נאמן. בצד, מעשה באחד שהיה מיסיח לפיה תומו הפשיטוני את כתנתוי והטבלוני לאכול תרומה לערב וחכורי בדלים ממנה והוא קורין אותו: יהונןأكل חלה, והעליה רביינו הקדוש לכהונה ע"פ עצמו. ב היה עד אחד מעיד עליו, נאמן להאיכלו בתרומה בזמן הזה ולקורת בתורה ראשון ולישא את כפיו, ואפילו אביו נאמן עליו. ואפילו משטרות מעליין לכהונה בזמן הזה. בצד, הרי שהיה כתוב בשטר: פלוני כהן לזה מפלוני מנה, ועדים חותמים עליו, הרי זה בחזקת כהן כהני זמן זה. וכן מעליים מנשיאות כפים ומקריות בתורה ראשון להיות כהן כהני זמן זה. (ויא' ראם חתום עצמו: אני פלוני כהן עד, מהני בזמן הזה) (הרבנן פרק כי דכמוכות). ג' אם יuid אחדר מהאנוסים שאחד מהם מוחזק ככהונה, מעליין אותו לקורת בתורה ואין חושיןisma אמרו עובדת כוכבים. ד' אפילו באו שנים, וכל אחד מעיד על חכרו שהוא כהן, נאמנים, ולא חישין לגומלין. ה' נאמן הגדול לומר: זכרוני, כשהייתי תינוק, שרائيyi לפלוני טובל ואוכל תרומה, ומעליין אותו על פיו להיות כהן כהני זמן זה. ו' מי שבא ואמר: כהן אני, ועוד אחד מעיד שידוע באביו שהוא כהן, אין מעליין אותו לכהונה על פיו, שמא חלל הוא, עד שייעיד שזה כהן הוא. אבל אם הוחזק אביו כהן, או שיבאו שניים והיעידו שאביו של זה כהן הוא, הרי זה בחזקת אביו. (ובכל דבר הולין אחר החזקה, שהרי שורפן וסוקlein על החזקה). ז' מי שהוחזק אביו כהן, ויצא עליו קול שהוא בן גירושה או בן חלוצה, חושין לו ומורידין אותו. בא עד אחד אח"כ והuid שהוא כשר, מעליין אותו לכהונה על פיו. בא ב' עדים אח"כ והuid שהוא חלל, מורידין אותו מכהונה. בא עד אחד והuid שהוא כשר, מעליין אותו לכהונה, שזה האחרון מצטרף לעד ראשון והרי שנים מעידים שהוא כשר, ושנים מעידים שהוא פסול, ידחו אלו ואלו וידחה הקול, שהשניים כמויה, ויישאר כהן בחזקת אביו. ח' Ashe שלתה שלשה חדשים אחר בעלה, ולדה, ואין ידוע אם בן ט' הראשון או בן שבעה לאחרון, והיה אחד מהן כהן והשני ישראלי, הי' ספק כהן. וכן אם נתערב ולד כהן בולד ישראלי, והגדילו התערכות, כל אחד מהם ספק כהן ונותנים עליהם חומריא ישראלי וחומרי כהנים; נושאים

נשים הרואיות לכהונה, ואין מטמאים למתים, ולא אוכלים בתמורה, ואם נשוא גירושה מוצאים ואין לוקם. ט שני הנים שנטערכו ולודתייהם, או אשח כהן שלא שהתחה אחר בעלה ג' חדש ונסחת לכהן אחר, ואין ידוע אם בן ט' הראשון או בן שבעה לאחרון, הרי זה כהן ונוחתים על הولد חומריו שנייהם, הוא אונן עליהם והם אונניים עליון, הוא אינו מטמא להם והם אינם מטמאים לו. ב"א, בזמן שבאים מכח נשואין. אבל בדנות, משתקין אותו מדין כהוננה, הוайл ואין ידוע ודאי מי הוא אביו. כיצד,عشרה כהנים שפירש אחד מהם ובבעל, אע"פ שהוא ודאי בן כהן ואם נתמאת למת או נשא גירושה לוקה, ואינו עובד ואני אוכל בתמורה. הגה: זונתה עם כהן אחר, וכתווך שלשה נשאת לכהן אחר, הولد פסול לכוהונה (תא"ז נ"ג). כהן הבא על הפנויו ומורה שהוא בנו, הבן כהן לכל דבר ולא חיישין שמא הפקירה נפשה לאחרים (תשוכת הרא"ש כלל ל"ב).

ד מי הם אסורים לבא בקהל ואיזה הנקרא ממזר, וכי ל"ז סעיפים

א מזרדים ונתינים אסורים אסור עולם עד סוף כל הדורות, בין ذרים בין נקבות. ב עמוני ומואבי אסורים ואיסורן אסור עולם; אבל נקבותיהם מוותרות מיד. ג מצרי ואדומי אינם אסורים אלא עד שלשה דורות, אחד זרים ואחד נקבות, שאחר שנתגייר הוא ובנו שנולד לו אחר שנתגיירה, אסורים, וכן בנו מותר. ד מצרים מעוברת שנתגיירה, בנה מצרי שני. ה' ישראל שבא על אחת מאלו, הولد כמותה. ואחד מאלו, חוץ ממזר שבא על בית ישראל, הولد כשר לקהל אלא שפגום לכוהונה. ו' נתגיירה אחת מאלו ונשאת לישראל, או שנתגייר אחד מאלו ונשא אשה ישראלית, הولد אחר הפסול. לפיכך ג' עמוני או מצרי שני שנשא בת ישראל, הבת כשרה אפילו לכוהונה, שאחר איזה מהם שנלך היא כשרה. אבל מצרי שני שנשא מצירת ראשונה, הولد שני. ז' עמוני שנשא אשה מצרית, הولد עמוני. ומצרי שלישי, ולהרמב"ם הولد שני. ז' עמוני שנשא גיורת מצרית, הולד עמוני. ומצרי שלישי עמוני, הولد מצרי, שבאותה הילך אחר הזכר. אבל אם נתגיירו, הילך אחר הפגום שבשניה. לפקיך ג' עמוני שנשא גיורת מצרית, הולד, אם הוא זכר, דיןנו עמוני להיות אסור לעולם. ואם היא נקבה, דיןנה כמצרית. הגה: גור מצרי שנשא גויה עמוני והבת היא מוותרת (גירסה אחרת מצרית) (טור). ח' וגור מצרי שנשא גיורת עמוני, הולד מצרי ואסור עד דור שלישי. ט' שאר כל האומות, לאחר שנתגייר, הרי אלו בישראל, מיד. י' האידנא נתבלבלו כל האומות. לפיכך עמוני ומואבי שנתגיירו, מוותרת לבא בקהל מיד. דכל דפריש מרובא פריש ואנו תולמים שהוא מרוב אומותיהם מותרים מיד. להרמב"ם הוא הדין למצרי. וلهרא"ש, מצרי באיסורו עומד. יא עבד שהותבל לשם עבדות, אסור בישראל. והוא אסור בשפהה, בין אם היא שלו בין אם היא של אחר. יב' לאחר ששחררו רבו, הרי הוא בישראל לכל דבר. הפקירו רבו או שהנich לו רבו תפילין או שהיה רבו שליח צבור ^{אי"ג} והוא לעלות לקרות בתורה או שהשייאו רבו ישראלית, איןו מותר בכלה ישראל עד שיכתוב לו גט שחרור, ואעפ"כ חוששין לקודשו. ויש מי שאומר דאפשר לא השיאו רבו, אלא שהוא נשאה לפני רבו, חוששים לקידושו. וכך שכן אם הוא נשא שפהה, וחוששין לקודשו (טור). יג' איזהו ממזר, זה הבא מachat מכל העניות, בין בחיבבי מיתות בין בחיבבי כריתות, חוץ מהבא מהנחה שאע"פ שהוא פגום אינו ממזר אפילו מדרבן.

יג ניסן

יד האשה שהה בעלה במדינת הים ושחה שם יותר מ"ב חדש וילדה אחר י"ב חדש, הولد מזר, שאין הولد שואה בימי אמו יותר מ"ב חדש. ריש מי שאומר שאינו בחזקת מזר. וכיון דפלוגתא הוא, הוי ספק מזר. הגה: אבל תור י"ב חדש אין לחוש, דאמרין דاشתאי כל כך בימי אמו (כעובדא פוך העול וכוך כתוב מהורי"ק). ודוקא שלא ראו בה דבר מכוער, אבל אם רואו בה דבר מכוער לא אמרין דاشתאי כי"כ, וחישין ליה (בתשוכת מיומנו). אשה שנתעברה מעוברת קודם וילדה חihilת כסליו, אע"פ שאין ביןיה רק חמשה חדשים לא חישין לבנה לומר שהיתה מעוברת קודם לכן, דהחדשים גורמים (עיין לקפן סימן קני' טעיף ד') והוה ליה בן ז' (בתשוכת ר' מינץ סימן ז'). ואפלו הפליה בתשרי, ושמעה הولد בוכה, לא חישין שהיתה מעוברת קודם لكن, דאפשר לו לבכותו לחמשה החדש אלא שהוא נפל ואינו ראוי להיות קיים (ביב"י בשם תשובה שכח השיב הר"ד וורואן) (הובא בסוף הטור סי' קע"ח). טו אשת איש שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה, והכל מרוגנים אחריה, אין חושין לבניה שהוא מזר, שרוב בעליות חולמים בבעל. אבל היא עצמה, חושין אף לבנים. הגה: ומ"מ היא נאמנת לומר על בנייתם כשרים (מהර"ט פארודה סימן ל'ג). היהת פרוצה כשהיתה פנואה או ארוסה, ולא היהת פרוצה לאחר נשואין, אע"פ שרואה מנافت פעם אחת, בנייתם כשרים (ג"ז שט). טז האשה שהלך בעלה למדינת הים, ונשאת, והרי בעלה קיים, הولد מהשני מזר גמור ומותר במזרת. ואם הראשון חזר ובא עליה קודם שגרשה השני, וילדה, הוא מזר מדרבנן, ואסור במזרת גמורה ומותר במזרת מדרבנן כיוצא בו. (אבל אם זינתה ואח"כ בא בעלה עליה, אין הولد מזר) (מררכי סוף החולין). יז מי שהציו עבד והציו בן חורין שבא על אשת איש, הولد אין לו תקנה מפני שצד מזרות הצד כשרות מעורבים בו. לפיכך אסור אף בשפהה, ובנוו כמותו לעולם. ייח ישראל שנשא מזרת, או מזר שנשא ישראלית, הولد מזר לעולם. יט עבדי כוכבים ועבד שבאו על המזרות, הولد מזר. ואם באו על בת ישראל, בין פנואה בין אשת איש, הولد כשר, ופגום לכוהנה. כ מזר הבא על העכו"ם, הولد עכו"ם. ואם נתגיר, הרי הוא כישראל. ואם בא על השפהה. הولد עבד. נשתחרר, הרי הוא בן חורין. לפיכך, מזר נשא, לכתלה, שפהה שקיבלה עליה מצוח וטבלה לשם עברות להתריר בנוו שיתחררו וייהו מותרים בישראל. ב אעכו"ם שבא על אמו והולד ממנה בן, ונתגיר אותו הבן, מותר לבא בקהל. כ ב ג' ועבד משוחר, מותרים במזרות. וכן מזר מותר בגירות ובמשוחרות, משום דקהל גרים לא אקרי קהל, והולד מזר. ואפלו היהת הורתו ולידתו בקדושה, כגון שהיא אביו גר ונשא גירות, אפילו הcli מותר במזרות, ודוקא עד עשרה דורות, אבל מכאן ואילך אסור, שכבר נשתקע ממנו שם גירות ויבואו לומר: ישראל נשא מזרות. ולהרמב"ס מותר במזרת, וכן בן בנו, עד שישתקע שם גירותו ממנו ולא יודע שהוא גר, ואח"כ יאסר במזרת. אחד הגרים ואחד העבדים המשוחרדים, דין אחד לכולם. בג' גר שנשא בת ישראל, או ישראל שנשא גירות, הولد ישראלי לכל דבר ואסור במזרת. כד מזר נשא מזרת. במה דברים אמורים, כשהניהם ודאי. אבל אם האחד ודאי והשני ספק, או אפילו שניהם ספק, אסורים זה בזו דשמא האחד מזר והשני אינו מזר. וכיוצר ספק מזר, כגון שהוא מספק ערווה, שבא אביו על אשה שנתקדרה ספק קדושיםין, או שנתגרשה ספק גירושין. ביה יבמה שלא שהה אחר בעלה שלשה חדשים, ונתיבמה וילדה, ספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון, הولد כשר.

ואם אח"כ חזר ובא עליה יבם ונתעברה וילדה, הולד ספק ממזוז ואסור במזוזת ובכתה ישראל. בז פנואה שנתעברה וילדה, אם אינה לפניינו לבדקה או שהיא שוטה או אלמת, ואפי' אם אומרת: של פלוני הוא ואני מכיריהם באותו פלוני שהוא ממזוז, אין זה הولد אלא ספק, אפי' אם מודה אותו פלוני שנבעלה לו, שכשمت שזינתה עם זה כך זונת עם אחר. ואם אותו פלוני הוא כשר, הولد כשר. ומ"מ אין אנו מוחזיקים אותו בכנו ודאי לירשו, אם אינו מודה שהוא בנו. (ואפי' לא היתה מיזוחת לו, אינה נאמנת עליו) (ר"ז סוף פ' אלמנה לכ"ג). (ואפי' עד אי נאמן עליו כשמכחישו). (ג"ז שם). אבל חוששין לדבריה ואסור בקרובות אותו פלוני. הגה: וודוק פנואה. אבל אם זונת תחת הבעל, אפי' אומרת: של פלוני הוא, והוא ממור, אין חוששין לדבריה, ותולין רוכב בעילותיה בבעל, ובשר, ומותר בקרובי אותו פלוני שאסורה עליו (פסק מהרא"ז סימן ל"ז וכן כתוב בנימין זאב). בז אروسה שנתעברה והיא בבית אביה, אם היא אומרת שההארוס נתעברה, אם הוא מודה או שאינו בפנינו, הולד כשר. והוא בנו לירשו. ואפי' אם האروس אומר שאינו זוכר רק שאינו מכחישה (שם בהר"ז). ואם אינו מודה, אלא מכחישה שאינו ממננו, הولد ממזוז ודאי. ואם אינה בפנינו לשאול אותה, או שאומרת: אני יודעת ממי הוא, הוי ספק ממזוז. והאשה אינה בחזקת זונה, אלא נאמנת לומר: לאروس נבעלי, אפי' הוא מכחישה. והני מילוי לעלמא, שאם נשאת לכהן לא תצא והולד ממנו כשר, אבל לאروس גופיה, אסורה, דהא שוויה אנטשיה חתיכא דאסורה. ב"ח היו העם מרננים אחריה שזונתה עם אروس ועם אנשים אחרים, ע"פ שבא עליה האروس בבית חמיו, הולד ספק ממזוז, שכשمت שהפקירה עצמה לאروس כך הפקירה עצמה לאחרים. ואם נבדקה ואמרה: לאروس נבעלי, הולד כשר. (וכן אם ידוע שהארוס בא עלייה, ולא יצא קול שזונתה מאחרים). (וכן משמע פרק אלמנה לכ"ג הביאו הר"ז ספק רוכחות והם"מ בפט"ז מהל' א'ב). ב"ט אשת איש שאומרת על העובר שאינה מבעה, אינה נאמנת לפוסלו. הגה: וי"א דוקא בנשואה, שיש לבן חזקת כשרות. אבל אروسה שאומרת על בנה שהוא ממזוז, ע"פ שהארוס אומר שהוא שלו ושלו זהה ידו מתוך ידה, י"א דהבן הוי ספק ממזוז וי"א דהוא נאמן. (סבירות הרוב דבראות מיידי, דברי נ"י פרק אלמנה בנדון זה השביא ב' דיעות אל). אבל האב שאומר על העובר שאינו ממנו, או על אחד מבניו שאינו בנו, נאמן לפוסלו והוא ממזוז ודאי. ואם יש בנים לבן, אינו נאמן אף על הבן. ואם היא אומרת: מעובדים כוכבים או מעבר נטעברתי, הולד כשר שאין בעל יכול להכחישה בזה. הגה: והוא דרב נאמן על בנו היינו דוקא שלא היה לו חזקת כשרות על פי האב, אבל הוי ליה חזקת כשרות על האב אינו נאמן עליו רק בסהדי (ר"ז בשם הרמ"ה), האב שאמר על בנו שהוא ממזוז, וחוזר אח"כ ונתן אמתלא לדרכיו למה דבר בתחילת כך, נאמן (מהר"מ מנוחבורק). הא דרב נאמן על בנו היינו במי שהוא בחזקת אביו, כגון באשתו נשואה, אבל פנואה שאומרת: זהו בן פלוני, והוא אומר שמזוז נתעברה, אינו נאמן לפוסלו והוא נאמן עליו להכחישו (ת"ה סימן רס"ז). ל' האומר על עצמו שהוא ממזוז, נאמן לאסור עצמו בבית ישראל ואסור במזוזת עד שיזדיע ודאי שהוא ממזוז, ובנו כמותו. ואם יש לו בני בנים, אינו נאמן לפוסול אלא לעצמו. לא אסופי שנאסר מהשוק הוי ספק ממזוז, כגון שאין הוכחה שלא הושלך לשם מיתה, אבל אם יש הוכחה שלא הושלך לשם מיתה, בין שיש הוכחה בגופו, כגון שהוא מהול או שאיכריו מתוקנים ומושרים כמו שעושים לנעים, או שהוא משוחה בשמן, או ששמו לו כחול בעיניו, או תלו לו קמיע, בין שיש הוכחה במקום, כגון שנמצא במקומות שרבים מצויים שם או שה תלוי במקומות באילן שאין החיה מגעת שם והוא סמוך לעיר, או שנמצא בבית הכנסת הסמוך, או בצדדי רשות הרבים,

אהע"ז הלבות פריה ורבייה סימן ה

אין בו מושם אסופי, כיוון שהוחשין עליו לשומרו, ולא הושלך שם אלא מושם רעבון. **לכ** הولد שהיה מושלך בדרך, ובא א' ואמר: בני הוא ואני השלבתיו, נאמן. וכן אמרו נאמנת. נאוסף מן השוק, ובאו אביו ואמו ואמרו: בניו הוא, אין נאמנים הויאל וייצא עליו שם אסופי. ובשני רעבון נאמנים, שמנפנִי הרעב השליךוהו והם רוצים שייזנוו אותו אחרים ולפיכך שתקו עדר שנאנסף. **לג** האסופי שנמצא בעיר שיש בה עובדי כוכבים וישראלים, בין שהיא רוב עובדי כוכבים או רוב ישראל, הרי זה ספק עובדי כוכבים לעניין יוחסין. קידשasha, צריכה גט מספק. הטבילהו ב"ד לשם גרות, או שטבל משagedel, הרי הוא לעניין יוחסין כשהאר אסופים הנמצאים בעיר ישראל, שאין הטבילה מועלת אלא להוציאו מידיע עובדי כוכבים. **לד** אם לא טבל ולא הטבילהו ב"ד, היה רוב העיר עובדי כוכבים, מותר להאכילו מאכלות אסורות. היה רובן ישראל, מחזירים לו אכידתו כישראל. מחזאה על מחזאה, מצוה להחיותו (פירוש לפונס) כיישראל, ומפקחין עליו את הגל בשבת, והרי הוא לעניין נזקין ובכל ספק המוציא מחייבו עליו הראייה. הגה: ו"א דאפילו ברוב עובדי כוכבים, מפקחים עליו הגל בשבח ואין מזoon להחיותו (פירוש לפונס) אלא ברוב ישראל (טור). **לה** נשים שלידן בכת אחת, אשת כהן ולווי וישראל ומזר, נאמנת החיים לומר: זה הבן כהן הוא, או לוי, או מזר, מפני שלא הוחזק ואין אלו יודעים יהו. אבל אם ערדע עליה אפילו אחד, ואמר: בשקר מעידה, אינה נאמנת ולא ערער עליה אדם. אבל אם שתהר שונא שותוקית או אסופית, או אסופי. נאמנת והרי הבן בחזקת כשר ואין לו יהום. **לו** הספיקות, כגון שתוקין ואסופי, אסור לבא זה עם זה, ואם נשאו לא יקימו אלא יוציאו בגט, והולד ספק כאבותיהם. ואין לספיקות אלו תקנה, אלא שישאו מהגרים והולד הולך אחר הפוגוט. כיצד, שתוקין או אסופי שנשאו גירות או משוחרת, או גור ומשוחרר שנושא שותוקית או אסופית, הولد שתוקין או אסופי. **לו** כל מדינה שיש בה שפה או עובד כוכבים שרואהו ליד, הויאל והאסופי הנמצא בה, ספק עובדי כוכבים או עבר, כשייא גיורת הרי זו ספק אשת איש. וכן השותוקי שנשנא אשה שאפשר שתהיה ערוה לו, הרי היא בספק אשת איש, שאין קדושין תופסין בערוות. וαιזו אשה שאפשר שתהיה ערוה עליו, כל אשא שאביה או אחיה קיים כשותעהר אמו, וכל אשא שנתגרשה או נתאלמנה, שמא היא אשת אביו או אשת אחיו אביו. הגה: הקראים אסור להתחנן בהם, וכולם הם ספק ממורים, ואין מקבלים אותם אם רוצים לחזור ב"י מצא חתום בתשובה ר' משzon). אבל האנוטים החוררים לדת ישראל, נ"ל שモثر להתחנן בהם כמו בשאר גרים (הנ"ל).

ה דין פוצע דכא וכרות שפכה ואיסור סיורס לאדם ולבהמה ולעוף, וכן י"ד סעיפים **א** פוצע דכא וכרות שפכה אסורים לישא ישראלית ומתורותם בגיורה ומשוחורת. ואפילו כהן שהוא פוצע דכא מותר לשא גיורת ומשוחרת, לפי שאיןו בקדושתו. ואפילו נתינה או אחת מהספיקות מותרת לו, הויאל ופוצע דכא אסור לבא בקהל לא גרו על הנתינים ולא על הספיקות, אבל אסור במזרות ודrait, שהרי אסורה מן התורה. ויש מתירוט,afi' במזרות (טור והראכ"ד והרשכ"א). **ב** איזהו פוצע דכא, כל שנפצעו הביצים שלו. וכורות שפכה, כל שנכרת הגיד שלו. ובשלשה אברים אפשר שיפסל הזכר, בגיד ובכיצים ובשביליהם שבהם מתבשל שכבת זרע, והם הנקרים חוטי ביצים. וכיון שנפצעו אחד משלשה איברים אלו או נכרת או נידך (פי' ותמעך מען פוצע דכא) (דברים נג, ב). הרי זה פסול. כיצד, נפצע הגיד או נידך, או שנכרת העטרה או למעלה מהעטרה, פסול. ואם נכרת מראש העטרה

ונשתיר ממנה אפי' כחוט השערה מוקף לכל הגיד, כשר. ג' נחתך מהגיד למעלה מעטרה בשפוע קולמוס, כשר. כمرזוב, שניטל חללו של גיד ונשארו הדפנות, לרשי' והרא"ש, פסול. להרמב"ם כשר. ד' ניקב למיטה מהעטרה, כשר. ניקבה עצמה, אם כשיראה קרי תצא שכבת זרע מהנקב, פסול. ואם נסתם הנקב, חוזר להכשירו. ח' ניקב למיטה מעטרה בעין שכנגדו למלילה בתרוך העטרה, פסול, שהעטרה כולה מעכבה. ו' נסתם שביל שכבת זרע וחזר לראות שכבת זרע בשביל שימושין בו, הרי זה פסול. ז' נכרתו הביצים או אחת מהם, או שנפצעה אחת מהם, או שנידוכה אחת מהן, או שחסורה, או שניקבה (נקב מפולש) בבי' בשם ני' בשם חוט פ' העול), הרי זה פסול. א'amen ראיית מקילין בסכירה אם היה אורה שנטלה שלימה כנטלה ונשארת של ימין (היא סברת ר"ת). אמן ראיית מקילין בסכירה האחורה, אבל טוב לחוש באיסור DAOיריתא לדרכי המחרירים והם רוכ מנין ורוכ בנין. ח' נכרתו חוט ביצים או אחת מהן, או שנידיך או נפצע, הרי זה פסול. ט' ניקב חוט מהותי ביצים לשוביל מי רגליים, והרי הוא מטיל מים משبيل מים ומשוביל שכבת זרע, הרי זה כשר. י' כל פיסול שאמרו בעין זה, שלא היה בידי שמים, כגון שכורתו אדם או הכהן קוץ וכיוצא בדברים אלו. אבל אם נולד כרות שפכה או פוצע דכה, או שנולד בלבד בלא ביצים, או שהלה מחמת גופו ובטלו ממנו איברים אלו, או שנולד בהם שחין ומהסה אותו או כרתן, הרי זה כשר לבא בקהל, שכל אלו בידי שמים, להרמב"ם. אבל לרשי' והרא"ש לא מקרי בידי שמים אלא על ידי רעמים וברד או ממעי amo, אבל ע"י חולין חייש בידי אדם ופסול, וכותב הרא"ש דהכי משמע בירושלמי. יא אסור להפסיד אברי הזרע, בין באדם בין בכחמה חייה בט' ואב' ורעד, אחד טמאים ואחד טהורם, בין בא"י בין בח"ל. וכל המסרס לוקה מן התורה בכל מקום. ואפילו מסרס אחר מסרס לוקה. כיצד, הרי שכא' וכורת הגיד, ובא אחר וכורת את הביצים או נתקן, ובא אחר וכורת חוטי ביצים, או שבא אחד ומיעך את הגיד, ובא אחר נתקן, ובא אחר וכורתו, ככל לוקים וاع"פ שלא סייר אחרון אלא מסרס, בין באדם בין בכחמה, חייה וועף. והמסרס את הנקבה, בין באדם בין בשאר מינים, פטור אבל אסור. יב המשקה כוס של עיקרין לאדם או לשאר בעלי חיים כדי לרסוס, הרי זה אסור, ואין לוקין עליו. ואשה מותרת לשחות עיקרין כדי לסרסה עד שלא תלד. יג הרי שפכה את האדם וששה בו כלב או שאר חיות עד שעשאוו כרות שפכה, או שהושיבו בימים או בשלג עד שיבטל ממנו איברי תשמיש, אין לוקה עד שישרס בידו. וראוי להכותו מכת מרדות. הגה: אבל מותר ליטול כרכחו של חרנגול, אף על גב דמסחרת ע"י זה, וכל כיוצא בהו, ולא עבד כלום באברי הזרע (כהגות אלפסי פ' בכחמה). יד אסור לומר לעובד כוכבים לסרס בכחמה שלנו. ואם לקחה הוא מעצמו וסרסה, מותר. ואם הערים ישראלי בדרכך זה, קונסין אותו. (ואפי' לא הערים, והעובד כוכבים מכירנו ומכוון לטוכתו). ומוכרן לישראל אחר, ואפי' לבנו גדול מותר למוכרה, אבל לבנו קטן אינה מוכירה ולא נותגה לו. הגה: ומותר לחתה בהמה לעובד כוכבים לקונה אמרת נפשיה כאע"פ שהעובד כוכבים בודאי יסרנסו (הגותות מיומני פ"ז מהלכות א"ב), דעובד כוכבים אודעתה דנפשיה קא עביד (בית יוסוף). ומותר למוכר לעובדי כוכבים בהמות וחרנוגלים, אע"ג ובודאי העובד כוכבים קונה אותו לסרס. ויש אוסרים (מצא מבואר בת"ה סי' רנ"ד). ומיהו אם אין העובד כוכבים הקונה מסרס בעצמו, רק גונתו לעובד כוכבים אחר לסרס, לכלי בעל זרמי (ג"ז שם). כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים, לית ביה משום איסור צער בעלי חיים (איסור והיתר הארוך סימן נ"ט). ولكن מותר למורות נוצחות מהוזות חיות, וליכא למשח משום צער בעלי חיים (מהרא"ז סי' ק"ס). ומ"מ העולם מנעים והו אכזריות.

יד ניסן ר' נשים האסורות לכהן ודין אשת כהן, ובו ט"ו סעיפים א כהן אסור מן התורה בגירושה, זונה וחלה, ואסור בחולצה מדרבן. לפיכך אם עבר ונשא ספק חילצה, אין צריך להוציא. אבל גירושה, אפילו אינה אלא ספק גירושה, צריך להוציא בין שנתגרשה מן האירוסין בין שנתגרשה מן הנושאין. ואפ"ל ר' ריח גט פסול בכהונה וכופין אותו להוציא. והיכי דמי ריח גט, כגון שאמר לה: הרי את מגורתה ממוני ואי את מותרת לכל אדם, ואע"פ שלא הותרה בזה הגט, נפסלה לכהונה. (ואפ"ל לא נתגרשה רק ממש קול קידושין בעלמא, אע"פ שהוא ברור שאין ממש באוון קידושין ואין נתני גט ורק מכח חומרא בעלמא, אפילו hei פסולה לכהונה). (תשובה הרשב"א סימן חק"ג). אבל אם נתן לה גט על תנאי ולא נתקיים התנאי, אינו כלום ואינו פסול. וראשי הכהן לכתחה לגרש על תנאי. ב' קטנה שמיאנה בעלה, מותרת לכהן, שהמיון מבטל הגט. ואם אחר שננתן לה גט החזרה ומיאנה בו, מותרת לכהן, שהיא מותרת לכהן. ג' יצא קול: פלוני כהן גירש את נשאת לאחר ומיאנה בו, יש מי שומר שמותרת לכהן. ד' יצא קול: פלוני כהן כח גט לאשתו, והרי היא יושבת תחתיו, אין מוציאין מידו, דלקלא דלבתר נושאין או דבתר אירוסין לא חישין. ואם מת, ונשאת לכהן אחר, החזא. ר' יצא קול: פלוני כהן כח גט לאשתו, אם קורין באותו מקום לנחתת הגט כתיבה, אף על גב דלכתייה לחודה נמי קרו כתיבה, הי' כאלו יצא הקול: פלוני גירש אשתו, ואם אין קורין לנחתת הגט כתיבה, אין חושין. ד' יצא קול על אשה שנתקדשה ונתגרשה, חושין לקול לאסורה לכהן. ודוקא שיצא הקול بلا אמתלה, אבל אם יצא עם אמתלה, כגון שיצא הקול שקדשה או גירשה על תנאי, או שורק לה קידושין או הגט ספק קרוב לו ספק קרוב לה, אין חושין לקול. ואם יש אמתלה בגירושין ולא בקידושין, חושין לקול הקידושין לאסורה לעלמא ואין חושין לקול הגירושין לאסורה לכהן. ודוקא שיצא האמתלה עם הקול מיד אבל אם יצא הקול ברור, ולאחר זמן יצא האמתלה, אינה מבטל הקול. ואם אח"כ נחברה שהיה הקול שקר, אף' לא היה שם אמתלה, מבטלין אותו. וכל קול שלא הוחזק בכ"ז, אינו קול לחוש לו. (וע"ל סי' מ"ז). יצא עליה קול חולצה, י"א ולא חישין). ו' כהן שנשא אחת מהפסולות, היו מחרימים אותם וכל הנושא ונותן עמהן וכיוצא בחומרות אלו, עד שיגרשנה. ז' כהן שגירש אשתו, לא תדור עמו במכווי. ואם היו דרים בשכירות או בחצר של שנייהם, היא נדחית מפניו. ואם החצר שלה, הוא נדחה מפניה. ויחבאו דרכיהם אלו בסימן קי"ט. ח' אי זו היא זונה, כל שאינה בת ישראל, או בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה לינsha לו איסור השוה לכל, או שנבעלה לחילף על פי שהיא מותרת לינsha לו. לפיכך הנרבעת לבהמה, אע"פ שהיא בסקליה, לא נעשית זונה ולא נפסלה לכהונה, שהרי לא בעלה לאדם. והבא על הנדרה, אע"פ שהיא בכרת, לא נעשית זונה ולא נפסלה לכהונה, שהרי אינה אסורה לינsha לו. וכן הבא על הפנוייה, אף' היה קדשה שהפרקיה עצמה הייתה במלקות, לא נעשית זונה ולא נפסלה מכחונה, שהרי אינה אסורה לינsha לו. אבל הנבעת לאחד מאיסורי לאוין השווין בכל ואינה מיוחדת בכהנים או מאיסורי עשה, ואע"צ לומר למי שהיא אסורה לו משום ערווה, או לעבוד כוכבים וعبد, הוαι והוא אסורה לינsha לו הרי זו זונה. וכן הגיורת והמשוחררת, אפילו נתגיירה ונשתחזרה פחותה מבה שלש שנים, הוαι והוא בת ישראל הרי זו זונה ואסורה לכהן. וכן יבמה שבא עליה

זר, עשהה זונה. ו"י"א שהבא על חייבי עשה או על חייבי לאוין דשא, לא עשהה זונה, חוץ מהבא על היבמה. ט כל הנבעלת לאדם שعروשה אותה זונה, בין באונס בין ברצון בין בשוגג, בין בדרך בין שלא בדרך, משהערה בה נפסלה משום זונה, ובכלבד שתהיה בת שלשה שנים ויום אחד, ויהיה הבועל בן תשע שנים ויום אחד ומעלה. י אשת כהן שנבעלה, אפילו באונס, אסורה לו. יא אשת ישראל שנאנסה, אע"פ שמותרת לבעה, אסורה לכהונה. יב אשת כהן שאומרת לבעה:ナンתוי או שגנתוי ובא עלי אחר, או שבא עד אחד והuid לו עליה שזינתה, בין באונס בין ברצון, אינה אסורה לעליו, שמא עיניה נתנה באחר. ואם היא נאמנת לו העד נאמן לו, וסמך דעתו לדבריהם, נאנתוי, אע"פ שהיא מותרת לבעה כמו שנtabar, הרי היא אסורה לכל כהן שביעולם אחר שימות בבעל, שהרי הודית שהיתה זונה, שאסורה עצמה ונעשית בחתיכה דאסורה. יד כהן שקדש גדולה או קטנה, ואחר זמן בא עליה וטען שמצוותה דראות איש, נארת עליו מספק, שמא קודם קדושים נבעלה או אחר קדושים. אבל ישראלי שטען טענה זו לא נארת עליו, שיש כאן שני ספיקות, שמא קודם קדושים שמא אחר קדושים, ואפי' נאמר אחר קדושים, שמא באונס שמא ברצון, שהאנוסה מותרת לישראל. לפיכך אם קדשה אביה לשישראל והיא פחותה מכת שלוש שנים ויום אחד, וטען שמצוותה דראות איש, נארת עליו מספק, שאין כאן אלא ספק אחד שמא באונס שמא ברצון, וספק של איסור תורה לחומרה. טו כל אשה שקינה לה בעלה (או ב"ד). (טור). ונסתירה ולא שתת מי סוטה, אסורה לבעה, אפילו ישראל. ואם מת בעלה, אסורה לכהן. טז יצא לה שם מזונה בעיר, אין חושין לה. ואפילו הוצאה בעלה משום שעבורה על רת יהודית או בעדי דבר מכוער, ומה קודם שנתן לה גט, הרי זו מותרת לכהן. יז פנואה שראויה שנבעלה לאחר, והלך לו הבועל ואמרו לה: מי הוא זה שבא עלייך, ואמרה: אדם כשר, הרי זו נאמנתה. ולא עוד אלא אפילו רואה מעוברת, ואמרו לה: ממי את מעוברת, ואמרה: מאדם כשר, הרי זו נאמנתה ותהייה (היא ובחה) (טור) מותרת לכהן. בד"א, כשהיה המקום שנבעלה בו פרשת דרכים, או בקרים שבשודות שהכל עוברים שם, והיו רוב העוברים שם כשרים, ורוב העיר שפירשו אלו העוברים ממנו כשרים, שחכמים עשו מעלה ביוחסין והצרכו שני רוכבות. אבל אם היו רוב העוברים פולשים אותה, כגון עכו"ם או ממזורים וכיוצא בהם, אע"פ שרוב המיקום שbauו ממנה כשרים, או שהיו רוב אנשי המקום פולשים, אע"פ שרוב העוברים כשרים, חושין לה ונאמר: למי שפוסלת אותה נבעלה, ולא תנsha לכהן לכתהלה, ואם נשאת לא תצא. ו"י"א דבאמורה: לכשר נבעלה, בחד רובה לכתהלה מכירין, ובדיעד, אפילו ברוב פולשים. י"ח רואה שנבעלה או שנתעבורה בעיר, אפילו לא היה שוכן שם אלא עכו"ם אחד או חיל אחד ועובד וכיוצא בהם, הרי זו לא תנsha לכתהלה לכהן, שכל קבוע כמחצה על מחצה הוא. ואם נשאת, לא תצא הויאל והיא אומרת: לכשר נבעלה. היהת אלמת או חרשת, או שאמרה: אני יודעת למי נבעלה, או שהיתה קטנה שאינה מכרת בין כשר לפסול, הרי זו ספק זונה ואם נשאת לכהן, תצא, אלא אם כן היו שם שני רוכבים המצויים כשרים. ויש מי שאומר שאפילו מעוברת בעיר, אם הלך הבועל אליה נשא לכתהלה, כיון דאייכא רוב העיר ורוב סיועות כשרים, אא"כ הלכה היא אליו. וסתמא נמי, שאין ידוע מי הלך למי, תנsha לכתהלה.

הלכות אישות

ז דין אשה שנשבית וαιזו היא נקראת חללה, וכו' כ"ג סעיפים

א שכיה שנשבית והיא בת ג"ש ויום אחד או יותר, אסורה לכהן, מפני שהיא ספק זונה, sama nbeula la'eburo'im. ואם יש לה עד שלא נתיחד עובד וכוכבים עמה, ה"ז כשרה לכוהנה. ואפיו עבר או שפחה או קרוב נאמן לעדרות זו. הגה: ואפיו נשים שאינן נאמנות בעדרות אשה, כגון חמוטה וכו', נאמנת בשכיה (הגחות אלף פ"ב דרכובות). ושתי שכיות שהעידה כל אחת לחברתה, הרי אלו נאמנות. וכן קטן שהייתה מסיח לפיה חומו, נאמן. ומעשה בא' שנשבה הוא ואמו, ובנה מסיח לפי תומו ואמר: נשבענו לבין עובד וכוכבים אני ואמי, יצאי לשאוב מים, דעתך עלAMI. ללקוט עצים, דעתך על אלמי, והשייאו אותה חכמים לכהן על פיו. ויש שכתב שהקטן נאמן אפילו במתכוון להעיר. ב אין הבעל נאמן להעיר באשותו השכיה שלא נתמאה, שאין אדם מעיד לעצמו. וכן שפחתה לא העיר לה. אבל שפחת בעלה מעידה לה. ושפחתה שהייתה מסיח לפיה חומה, נאמנת. הגה: עובד וכוכבים פסול לעדרות שכיה, ואפיו מסיח לפי תומו אין נאמן (הרואה כלל ל"ב). ויש מקלין במסיח לפי תומו (ריא"ז). וה"ה לעד מפי עד ומסיח לפי תומו, לא מהני רק להקל אבל לא להחמיר (ר"ד כהן בית ח'). ג כהן שהעיר לשכיה שהיא טהורה, ה"ז לא ישאנה, שמא עינוי נתן בה. ואט פרדאה והעיר בה, ה"ז ישאנה, שאלו לא ידע שהיא טהורה לא נתן בה מעותיו. ד האשה שאמרה: נשכית, וטהורה אני, נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שתתיר. אפי' היה שם עד א' שמעיד שהיא שכיה. אבל אם יש שם שני עדדים שנשבית, אינה נאמנת עד שייעיד לה אחד שהיא טהורה. ה היו שם ב' עדדים שנשבית, ועוד א' מעיד שנטמאה, וא' מכחיש ומעיד לה שהיא טהורה ולא נתיחד עמה עובד וכוכבים, עד שנפדיות, אפי' זה שמעיד שהיא טהורה עבר או שפחה, הרי זה מותרת. הגה: כי"א שאם היא אמורה: נתמאת, נאמנת נגד עד א' שאומר: טהורה, אבל לא נגד ב' עדדים (הגחות אלף פ' האשעה שנחארומלה). ו' מי שאמרה: נשכית, וטהורה אני, והתירוה בית דין לינשא (או שנשתת לפניה בית דין ולא מיתוח בה). ואחר כך באו שני עדדים שנשבית, הרי זו תנשא לבחלה ולא יצא מהתירוה. ואפיו נכנס אהידה שבאי, והרי היא שכיה לפניהו בידי אדוניה, הרי זו לא יצא מהתירוה שהתירוה, ומשمرין אותה עד שתпадה. ואם בא עד אחר, אין כלום. ז' אמרה: נשכית, וטהורה אני ויש לי עדדים שאני טהורה, אין אמורים: נמתין עד שיבואו העדים, אלא מתירין אותה מיד. ולא עוד אלא אפי' יצא עליה קול שיש עליה עדי טומאה, מתירין אותה עד שיבואו, שכוביה הקילו. ח' האב שאמר: נשכית בתיה, ופדיותה, בין שהיא גודלה בין שהיא קטנה, אין נאמן לאוסרה. (ה"ה אם אמר שנבעלה בעילת אסור) (הגה"מ פ"ח מהא"ב בשם הרש"א). ט' אשת כהן שנאסרה עליו משום שכיה, הויאל והדבר ספק, הרי זו מותרת לדור עמו בחצר אחד ובכלב שיהיו עמו חמיד בנו ובני ביתו לשומרו. י' עיר שבא במצור ונכבשה, אם היו עובד וכוכבים מקרים את העיר מכל רוחותיה כדי שלא חמלט אשה אחת עד שיראו אותה ותיעשה ברשותם, הרי כל הנשים שבתוכה פסולות שכוביות, samo nbeula

לעובד כוכבים, אלא מי שהיתה מג' שנים ולמטה. ואם היה אפשר שתמלט אשה ולא ידע בה, או שהיתה בעיר מוחבאה אחת, אפילו אינה מחזקת אלא אשה אחת, הרי זו מחלוקת הכל. כיצד מחלוקת, שכל אשה שאמרה: טהורה אני, נאמנה ע"פ שאין לה עד, מתווך שיכולה לומר: נמלטתי כשנכחשה העיר, או במחבואת היחי ונצלתי, נאמנה לומר: (לא) נמלטתי ולא נחבאתי ולא נתמאת. במד"א, בגין של אותה מלכות, שהם מתיחסין בעיר ואין יראים, לפיכך חוששין להם שמא בעלו. אבל גדור של מלכות אחרת שפשט ושפט ועבר, לא נאסרו הנשים, מפני שאין להם פנאי לבועל, שהם עוסקים בשלול ובורחים מהם. ואם שבו נשים ונעושו ברשותן, ע"פ שרדפו אחריהם ישראל והצלו אותם מידם, הרי הן אסורות. ויש חולקים ואומרים שאף בגין גדור של מלכות אחרת, אסורות. יא האשא י"ט שנכחשה על ידי עובד כוכבים ע"י ממון, מותרת אפילו לכלהונה. הגה: ודוקא שחביבים להם, שיראו לגע בה פן יפסרו מכיסם. אבל אם תפssa אותה כדי שיפודה בממון, שלא יפסרו מכיסם, אסורה לבעליה כהן (חא"ז נהיב כ"ג וכן משמע בתוס' פ' א"מ) ע"י נפשות, אסורה לכלהונה, ולפיכך אם היה בעליה כהן, נאסרה עליו. הגה: וי"א דעת נפשות אסורה אף לבעל ישראל, דהיינו שמא מתרצית להם כדי שלא יהרגנה (התוס' והרא"ש והטור והרץ וכפסק מהרא"ז סימן צ"ב). ודוקא בנכחשה מהמת בעלהן, איןן אסורות אלא נגמר דין בעלהן למתה (בפסק מהרא"ז סי' צ"ב). וי"א לכל מקום שהוא סבורה להחיות ע"י פרידן ולהזר, אינה אסורה לבעל ישראל וכיסרוא הראשונה. ואם עצמה יש להם חשש מיתה (הגחות מימיוני פ"ח בשם יש אומרים). אבל בירושות החכשנות מהמת בעלהן, ובשעת הזעם והרג רב, התירנו רכחותינו לבעל ישראל וכיסרוא הראשונה. ואם נכחשה בידי עובד כוכבים ויהודים נכנסים וויצאים אצל, שרייא לבעל (הגחות מ"י פ"ח). ישראל שהמיר הוא ואשתו וחזרו בהן, אשתו מותרת לו ולא חייבין שמא זונת החתוין, ואפילו בעליה כהן. ואם אשתו המירה לחור, אסורה לבעל אף לבעל לאחר שעבר האונס, שיש להקל ולחתירן אף לעלן הנים (הרא"ש שהמירו דתן מחתת אונס וחזרו בהן לאחר שערובת הרש"ב והגחות מדרדי רכחותו), אם לא שיש לה עד א' שלא זונת, כשבוייה. ויש מחלוקת ואומרים לרלא חייבין שמא זונת (שם). ובשעת הגזירה כלל ל"ב). ואם אשה נדרה להמיר עצמה ולא המירה עדין, וחזרה בה, מותרת לבעל (מהרי"ק שורש ק"ט). במא דברים אמורים, בזמן שיר ישראל תקיפה על העובי כוכבים והם יראים מהם, אבל בזמן שיר העובי כוכבים תקיפה, אפילו ע"י ממון, כיון שנעשית ברשות העובי כוכבים, נאסרת, אא"כ העיד לה אחד כשבוייה. הגה: וכ"ז בנכחשה בידי עובד כוכבים ומוסרה בידם, אבל אם נתיחידה עם עובד כוכבים, אף שחייבת להם, אין אוסרין על היחוד ע"פ שעשתה שלא כדת, ואפילו יצא עליה קול זונת, כל קלא ורכתר נשואין לא חייבין לאסורה על בעל (שם במשותה הרא"ש). מיהו אם נתיחירה לשם זונת, יש להחמיר (מהרי"ק שורש ק"ט). יב איזו היא חילה, זו שנולדה מאיסורי כהונה, כגון כהן הדירות שכא על הזונה או על הגירושה, וככהן גדול שכא עלייה או על האלמנה, או שנשא בעולה ובא עליה, הרי אלו נתחלו בעולם. ואם הוליד ממנה, בין זה שחיללה בין אחר, הولد, בין שהוא זכר בין נקבה, חיל, והוא עצמה נתחלה בכיאתו משעה רורה בה, בין שכא עליה בשוגג בין בمزיד, בין באונס בין ברצון, והוא שיהיה כהן מבן ט' שנים ויום אחד ולמעלה, והנבעלת מכת ג' שנים ויום א' ומעלה. אבל כהן שקידש את מאיסורי כהונה, ונתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין, לא נתחלה. אבל מן הנישואין, אף ע"פ שלא נבעלה, נתחלה, שככל נשואה בחזקת בעולה היא ע"פ שנמצאת בתוליה. יג הכהן עצמו שעבר ובא על אחת מאיסורי כהונה, לא נתחלה.

אהע"ז הלבות אישות פימן ח

יד כהן שכא על אחת מהעריות, או על יבמה לשוק, ונתעבורה מביאה ראשונה, אין הولد חלל, אבל עשה זהונה. ואם חזר ובא עליה, הוא או כהן אחר, הولد חלל. אבל הבא על הגירות ומשוחרת, אפילו נתעבורה מביאה ראשונה, הولد חלל. טו כהן שכא על הנדה, הولد כשר ואינו חלל. טז חלל שנשא כשרה, הولد ממנה חלל. וכן בן בנו, כלם חללים עד סוף כל הדורות. ואם ילדה בת, אסורה לכהונה. אבל אם נשאת אותה הבת לישראל וילדה ממנו בת, אותה הבת כשרה לכהונה, שישראל שנשא חללה הولد כשר. יז עובד כוכבים ועובד הבא על בת ישראל וילדה ממנו בת, אותה הבת פגומה לכהונה. יח כהן שנשא גירושה מעוברת, בין ממנו בין מאחר, הילדה כשהיא חללה, הולד כשר שהרי לא בא מטיפת עבירה. יט כהן שכא על חלוצת, היא וולדתיה חללים מדרובנן. אבל כהן שכא על אחת מהשניות, היא כשרה וזרעו ממנה כשרים. כ כהן שכא על ספק זונה או על ספק גירושה, (או ספק חילוצה) (טור), הרי זו ספק חללה וולדתיה ספק חלל, ונונתניין עליו חומריה הנים וחומריו ישראל; איןו יכול בתורמה ואיןו מטמא למתחים, ונושאasha הרואיה לכהן, ואם אכל או נתמא או נשא גירושה, מכין אותו מכת מרודות. וזה"ה בחולל של דבריהם. אבל חלל של תורה דודאי, הרי הוא צור ונושא גירושה ומטמא למתחים שנאמר: אמר ר' אל הכהנים בני אהרן (ויקרא כא, א) ע"פ שהם בני אהרן, עד שייהיו בכיהונם. **בא** גר שנשא גיורת, וילדה בת, לא נשא לכתהלה לכהן אפי' בת בתה עד כמה דורות, ע"פ שההורחה ולידתה בקדושה. ואם נשאת לכהן, לא יצא. ואם יש בה צד א' של ישראל, כגון גר שנשא ישראלית או ישראל שנשא גיורת, הבת מותרת לכהן לכתהלה. וזה"ה למשוחר שנשא ישראלית או יזהרו כשרות להנשא לפיטולי כהונה, שנאמר בני אהרן (ויקרא כא, א) ולא בנות אהרן. בג' משפה שנתעבורה בה ספק חלל או ודאי, וכן אם נתעבורה בה ספק ממזר או ממזר ודאי, נתבאר בס"כ).

ח בכל ספק הولد הולך אחר הזכר, ובו ה' סעיפים

א כהנים, לויים וישראלים מותרים לבא זה בזוה, והולד הולך אחר הזכר. ב' לויים וישראלים וחללים, מותרים לבא זה בזוה, והולד הולך אחר הזכר. ג' לויים, ישראלים וחללים, גרים ועבדים משוחרים, מותרים לבא זה בזוה. והגר והמשוחר שנשא לויה או ישראלית או חללה, הרי הבן ישראלי. וישראלי או לו או חלל שנשא גיורת או משוחרת, הولد הולך אחר הזכר. ד' כל הנישאת באיסור, הولد הולך אחר הפגום שבשניהם, שאם אחד מהם מפסולי כהונה, הولد פסול לכבודה; ואם אחד מהם מפסולי קהל, הولد אסור לבא בקהל. ה' ولד שפהה ועובד כוכבים, כמוון. בין שנתעבورو מכשר, בין שנתעבورو מפסול.

ט איזוasha נקראת קטלנית, ובו ב' סעיפים

אasha שנשאת (או נתארסה) (מי"מ פ"כ"א ונו"י פ' הבא על יכמתו) לשני אנשים, ומהו, לא נשא לשישי, שכבר הוחזקה להיות אנשיה מתחים. ואם נשאת לא יצא, ואפילו נתקרשה

יכנוס. ואם הכיר בה, יש לה כתובה; לא הכיר בה, אין לה כתובה שלישי, אבל משני יש לה כתובה, אפילו לא הכיר בה. הגה: י"א דודוקא אם מתח מיתת עצם, אבל אם נהרג אחד מהן או מת בדרכו, או נפל ומת וכדומה, איןו כלום. וכן רבים מקילים בדברים אלו, ואין מוחין בידיהם כי שם תשוכת הרוב"ץ שכ"ב בס"א). י"א רה"ה אשה שנחגורה שני פעמים, אין לישא אותה (רש"י פ"ב ורבבות והר"ן ר"פ גערה). אבל י"א מיתה דודוקא (הגהת מיימוני בשם חוס') וכן עיקר. ב' איש שמתו שני נשיו, איןו מונע עצמו מלישא.

י איזו גורשה מותרת לחזור לבعلיה, וכו' ז' סעיפים

א' המגרש את אשתו, ואח"כ זינתה, מותרת לחזור לבעליה. הגה: וכן אם וננה עם הראשן, ונתקשרה לשני, זינרה, מותרת לחזור לרأسון, אפילו היהתה מזוחה לו תחילתה. (תשוכת הרא"ש כלל נ"ר ומחר"ס פארווה סימן י"ט). אבל אם נתקדרשה לאחר וගירשה, או מות, אסורה לחזור לרأسון. ואפיו לא נתגרשה רק מכח קול בעלמא (הרא"ש כלל ה'), ועיין לעיל סימן מ"ז סעיף ה' וסעיף ו'). ב' חרש שגירש ברמיה והלכה ונתקדרשה לחרש אחר, ואין צדיק לומר לפתקח, אסורה לחזור לבעליה החרש. אבל אשתו של פתקח שנתגרשה, והלכה ונשאת לחרש, ונתגרשה, מותרת לחזור לבעליה הפתקח. (וע"ל סימן קי"ט אם מותר לדור עמה בחזר לאחר שגירשה). ג' המוציא את אשתו משום שם רע שיצא עליה, או מפני שהיא נדרנית, או מפני שהיא איילונית, לא יחוור. ו"י"א דודוקא בדאמר לה: מפני כך אני מוציאיך, וככל דבריו לומר: אלملלא כך לא הייתה מוציאיך. אבל אם לא כפל דבריו, יכול להחזרה. ו"י"א שאם אמר לה: מפני כך אני מוציאיך, אף ע"פ שאלה כפל דבריו, איןו יכול להחזרה. ויש מי שאומר שאפי' לא אמר לה: מפני כך אני מוציאיך, לא יחוור. ד' המוציא את אשתו מפני שרואה רם בכל עת שימוש, לא יחוור. ה' כל אלו שאמרו לא יחוור, אם עבר והחזר קודם שנתקדרשה לאחר, לא יוציא; ואם הוציא, אם היו לו בנימ משהחזרה, מותר להחזרה, כדי שלא להוציא לעז עלייהם. ו' המוציא את אשתו משום א' מדברים הללו, ואומרים לו: הוא יודע שאין אתה מחזירה לעולם. ז' המוציא את אשתו משום נדר שנדרה להוציאה, יכול להחזרה.

יא אשה הנחדרת על אשת איש, וכו' ח' סעיפים

א' הנחדרת על אשת איש, אם היה לה קינוי וסתירה ולא שתהה מי המרים, הוαι ונאסורה על בעלה בשבילו, הרי היא אסורה ע"ז שנתיודה עמו לעולם, בדרך שהיא אסורה על בעלה. ואם עבר ונשאה, מוציאין אותה מתחתיו בגט, אפילו היו לה כמה בניים ממנה. מפני המשועה למדרו, כשם שהיא אסורה לבעליה, כך אסורה לבועל. (וה"ה אם נאסורה בשבילו לבעליה, אסורה לו) (סכורת הרוכ). אבל אם לא קדם קינוי, ובאו עליה עדים שנסתירה עם איש זה, ובא ומצא דבר מכוער כגון שנכנטו אחריו ומצאהה עומדת מעל המתה והיא לובשת המכנסים או חגורת אוזורה, או שמצאו רוק למעלה מהכילה (או שראו מקום המנעלים הפוליכים), (טו) או שהיא יוצאים למקום אפל, או מעלים זה את זה מן הבור

וכיווץ או, או שראו מושך ע"פ חלוקה, או שראו אותם מנשכים זה את זה, או שנכנסו זה אחר זה והגיפו הדלותות (במנעל) (כ"י בשם תשובה הרשב"א אלף וב"א), וכיוצא בדברים אלו (לפי ראות עיני הדיינים). אם הוצאה בעלה בדבר מכוער כזה, הרי זו לא נשאה לנטען; ואם עבר ונשאה, והיו לו בניהם ממנה, לא תצא. בד"א, כשהרנו העיר עליה ועל הנטען יום ומחרצה או יותר, ואמרו: פלוני זינה עם פלונית, ולא פסק הקול. והוא שלא היה לה או לו (או לבעל) (הר"ן פ"ב דיבמות) אויבים שמעבירים את הקול, אבל אם לא היה שם רינה לדבר זה בעיר, או שפסק הקול שלא מלחמת יראה, אם נשאת לנטען לא תצא, אפילו אין לה בניהם. אפילו בא עד אחד שזינתה עמו, לא תצא. הגה: וי"אadam היה בכאן קול ממש, בדרך שנתבאר, עם עדי כיעור, מוציאין אותה אפלוי מעלה (רש"י ושאלות ומדרכי בשם הר"ס פ"ב דיבמות) אם אין לו בניהם ממנה. אבל באחד אין מוציאין מן הבעל, אלא א"כ הוצאה בעלה וכנסה הנחיש מוציאין בא' מהן מן הנחיש, אם אין לה בניהם ממנה (כן משמע מהר"ף והרמב"ם). שני עדי כיעור מצטרפין, ע"ג דראוזה אחר זה וכיעור דהוא האילא חזא האי (מדרכי פ"ב דיבמות בשם הר"ס). עד אחד בדבר מכוער, לאו כלום הוא (תשובה מהר"ם סוף נשים). ב' מי שהוצאה בעלה בעדי דבר מכוער, ונשאת לאחר גירשה, הרי זו אסורה לה נשאה לנטען שייצאה מתחת בעלה בגלו, ואם נשאת לא תצא, ע"פ שאין לה בניהם. כל אשה שבאו שני עדים והיעדו שזינתה עם זה כשהיתה תחת בעלה הראשון, הרי זו תצא מזה ע"פ שיש לה ממנה כמה בניהם. ג' כל מקום שאמרו: תצא, תצא بلا כתבה. ד' י"א שאם באו עדים שאשת איש זינתה צרכיהם דרישת וחקירה. (ואין לקבל העדות שלא בפניה ושלא בפני בעלה) (תשובה הרא"ש כלל מ"ז). ה' הנטען משפחה ועובדת כוכבים ונתגיירה ונשתחררה, לא יכנס, ואם נכנס לא יוציא. (גירושה, אסורה לחזור לו אלא אם כן היה לו בניהם ממנה) (כ"י בשם הרשב"א). ו' עובד כוכבים ועובד הבא על בת ישראל, ע"פ שחזר העובד כוכבים ונתגייר והעבד נשחרר, הרי זה לא ישנה ואם נכנס לא יוציא. ז' אורחות שאמרו חכמים: לא יכנס, אף' באותו מבוי לא תدور, וכ"ש שלא תשמשנו. ח' כל היכא שהתרו בו ועבר וכנס, לא מקרי דיבער ומקפין לה מניה. (המגרש אשה כדי שישאגה חבירו, אסור לישא אותה וכמו שיתבادر לקמן סי' קמ"ג סעיף ט"ז).

יב' עדי גט וכן עדים שהיעדו מיתת הבעל אם רשות לישא האשה היהיא, וכו' ב' ייסן ד' סעיפים

א' המביא גט שצורך שיאמר: בפני נכתב ובפני נה嗒ם. וכן העד האחד שהעד לאשה שמת בעלה, לא ישאנה משום חבד; ואם נכנס, לא יוציא. אבל המביא גט, שאינו צריך לומר: בפני נכתב ובפני נה嗒ם, מותר לישא אותה, כיון שהיא נשאת על פיו. ושני עדים המעידים לאשה שמת בעלה, מותר אחד מהם לישא אותה, שאין שניים מצוים לחטא בשביב אחד. ועיין בטור זה עצמו סימן קמ"א. הגה: בתשובה הרא"ש שהביא בא"ע וי"א דאף בשנים, ע"ג דורי, מ"מ בעל נפש ירוחיק מוה (הגבות מימיוני פרק י' דגירושין וכל בו ותוספות דיבמות). **ב'** אשה שנדרה הנאה מבעלת ולא הפר לה, ובאות לפניו חכם להתרה, ואסורה שלא מצא לה פתח להתרה, לא ישאנה, שמא יאמרו: אסורה כדי שישאגה; ואם נכנס, לא יוציא. והנני מילוי ביחיד מומחה, אבל בי דין לא חשידא. ומטעם זה אם מיאנה או

חלצה בפני ב"ד, יכול אחד מהם לישא אותה. ג' וכלם שנשאו לאחרים, ונתאלמו או נתגרשו, מותרות לנישא להם. ד' וכלם שהיו להם נשים באotta שעיה, ואחר כך מתו או שנתגרשו, והיו הנשים הן שהרגילו את בעליהם לראשונה, הרי אלו מותרות לנישא להם לכתהלה. (היו נשותיהם חולמים, ומתו, לא יכנסו). (נ"י פ"ב דיכמותו). וכל אחת מהם מותרת לנישא לבן העדר שהעד לה או לבן החכם שאסירה על בעלה או לשאר קרובים, דליכא למיחש שיזיאום מבעליהם בשבייל קרוביהם.

ז' לחוש
לשם"ח

יג גירושה או אלמנה צריכה להמתין צ' יום טרם שתנסא, ושלא ישא מינקת חברו ומעוברת חברו, ובו י"ד סעיפים

א' כל אשה שנתגרשה או שנתאלמנה, הרי זו לא נשאה ולא תחארס לאחר עד שתמתין תשעים יום, חוץ מיום שנתגרשה או שמת בעלה בו, וחוץ מיום שנתארסה בו, כדי שירודע אם היא מעוברת או אינה מעוברת, להבחין בין זרעו של ראשון לבין זרעו של אחרים. (אבל מותרת לעשות שידוכים ללא אירוסין (כ"י בשם תשוכת הרא"ש ות"ה טמן ר"ץ), רק שלא יכנסו עמה בבית) (שם) ומיום כתיבת הגט מוננים למאורת, ואפילו היה על תנאי או שלא הגיע לידי אלא לאחר כמה שנים, מיום הכתيبة מוננים, שהרי אינה מתייחד עמה משכתחבו לה. הנה: ו"א דמונים מיום נתינת הגט (טרור בשם הרוא"ש) וכן ראוי להחמיר, כן נראה לי. וגזירתם חכמים שאפילו אשה שאינה ראוייה לילד, ואפילו נתגרשה או נתאלמנה מן האירוסין, צריכה להמתין צ' יום. אפילו קטנה או זקנה או עקרה או אילנית, ואפילו בעלה במדינה הים או סריס אדם או חולה או חבועה בכית האסורים, והמפלת אחר מיתה בעלה, ואפילו בתולה מהאירוסין, צריכות להמתין תשעים יום. ב' יבמה שמת היבט, צריכה להמתין שלשה חדשים אחר מיתה היבט. ג' נעהברה מרובן, ושניהם מודים שמננו היא מעוברת, והולכה ונתקדשה לשמעון, וגירושה, ורוצה להנשא לרובן, צריכה להמתין אחר גירושו שמעון תשעים יום. ד' מוחזר גירושתו אינה צריכה להמתין. ה' שפהח וגירותה שיוציאו לבאים בגיון וכבעדותן ונתגיירו או נשחררו, צריכות להמתין. ואפילו גר ואשתו עובדי כוכבים שנתגירו, מפרישין אותם צ' יום, כדי להבחין בין זרעו הנורע בקדושה לזרע שנזרע שלא בקדושה. ו' הממאנת, אינה צריכה להמתין. לא גورو אלא בגירושה. וכן המזונה אינה צריכה להמתין, מפני שההפקת עצמה בשעת השימוש כדי שלא תחער. וכן אנוסה ומופחה איןין צריכות להמתין. והוא הדין לשוביה, אפילו היא גדולה. הנה: ו"א דבל אלו צריכין להמתין, אם הם גדולות וראויות להתעורר (טור). אשה שנאנסה תחת בעלה, אם לא נבעל לבעה חלה צריכה להמתין (א"ז). ז' פילגש מיוחדת לאיש שרוצה לנישא לאחר, צריכה להמתין. ח' מי שנשאת בטעות ונודע שהיא אסורה לבעה והוציאהו בית דין מתחמיו, אם הייתה קטנה שאינה ראוייה הילד אינו צריכה להמתין, זהה דבר שאינו מצוי הוא, וכל דבר שאינו מצוי ברוב לא גورو בו. ט' אשה שנתגרשה וייצא קול פיסול על הגט, והצריכה גט אחר מפני הלווע, י"א שצרכיה להמתין ג' חדשים מהגט השני; ויש אומרים שאינה צריכה למנוגת אלא מהגט הראשוני. הנה: ויש לחוש לסברא הראשונה (היא סברת הרוא"ש ור"ז כחוב בטור על שםם). וכן אם נתגרשה מחמת קול קודשין בעלה, צריכה להמתין (כ"י בשם הרוא"ש).

אהע"ז הלבות אישות סימן יד

י' המקדש תוק תשעים יומם היו מנדין אותו. הגה: ו"א שצרכיך שיגרש, ואם הוא ישראלי מחזירה לאחר ג' חדשים, וכחן לא יחויר (טור). ודוקא שעבר במצויד, אבל אם קרשה בשוגג, אין צורך לגרש אלא מפרישין אותו (מהרי"ז סי' ע"ג) ויש מהחרירים אפילו בשוגג (ת"ה סימן ר"ז). ונראה דבכהן, אסור להחויר, יש לסמן אדרבי המקלילים ולא מצרכין לגרש; ובישראל, אין לטמן אמרן דמייל בשוגג, כן נראה לי. גירושה, אסורה לדור עמו במכורו (ריב"ש סי' ט). לא כפוא בית דין אותו עד שעברו ג' החדשים,ஆ"פ שקידש בעכירה, שוכן אין קופין אותו, דהיינו שעברו עברו (מדרכי פרק החולין בשם מוהר"ט). ואם ננס, יגורש, על סימן זה סעיף י"ב כמה דין לענין כתובה). קידש וכברת, אין מנדין אותו. (ולמדין אותו לבכורה) (טור בשם רבינו חייאל). יש מי שאומר דבריה זו צריכה שתהיה למרחוק שלרחק עד שהיה שיעור חזרתו אחר ג' החדשים, ואין נראתה כן מדברי שאר פוסקים. יא גוזר חכמים שלא ישא אדם ולא יקדש מעוברת חבריו, ולא מניקת חבריו, עד שהיה לולד כ"ד חדשים (דהיינו כפי מה שקובען החדשים אחד מלך ואחר חסר (הגחות מדרכי פרק החולין), חוץ מיום שנולד ויום שנתកדשה בו. וחדש העיבור עולה למניין כ"ד חדש. (ו"א ולכחה יהוש אפליו להרש העיבור (ת"ה סימן ר"ז). בין שהיא אלמנה בין שהיא גרושה בין שהיא מזונה. (ויש מקילין במזונה) (הגחות מדרכי פרק החולין בשם י"א). ויש להקל במופרת לנותן, כדי שהיא בעליה משמרה (תשוכת ר"י מינץ סימן ה'). אפליו נתנה בנה למינקת, או גמלתו בתוך כ"ד חדש, לא תנשא. אפליו נשבעה המינקת או נדרה על דעת רבים שלא תחוור בה. (ו"אaram נשבעה המינקה וככש, לא יוציא). (הגחות מדרכי דתבותות). ואפליו אם נשבעה לאדם גדול, כמו אלו שהולכים בחצר המלך. אבל אם מותנה, מותרת לינשא ואין חוששין שמא תהרגו. וכן אם גמלתו בחיי בעליה, או שאינו חולכת לעולם, שיש לה צימוק דדים, או שפסק חלבנה בחיי ושברו לו מינקת בחיי בעלה, או שנתנה בנה למינקה שלשה החדשים קודם מיתת בעלה והיא לא הניקה כלל תוך הג' החדשים, מותרת לינשא. יב עבר ונשא מעוברת או מינקה בתוך זמן זה, היו מנדין אותו א"כ ברה, וויציא בגט, ואפליו היה廉. וצריך לחת לה כתובה את התבענה לו. ואם היה ישראל, תזרינה אחר כ"ד חדש של מינקה ויכחוב לה כתובה אחרת. נשא וכברת, ולאחר רצון בא וישב עם אשתו, אין בכך כלום. ואם קידש מעוברת או מינקה, אין קופין אותו להוציא ולא יכנס עד אחר זמן הניקה או עד שימות הولد. הגה: ו"א דעתן חילוק בין קידש לשא (ריב' המורות), וכן עיקר ועין לעיל סימן זה סעיף י' כיצד נהוגין. יג אלמנה שהיתה מינקה בנה, יכולת לומר: אני מינקה אלא בשכר, וכיולה היא לתבוע כתובת לאלאר ואו"פ שאינה יכולת לינשא עד סוף כ"ד חדש. (ואין חילוק בין התחלת להניק או לא התחלת (מהרי"ט פאדווא סימן ל' ומהר"ז וריב"ש ותשוכת הרא"ש כלל נ"ג). יד זה שאמרו בגרושה, יש מי שאומר דדוקא שהניקה קודם שנתגרשה עד שהכירה, אבל קודם הזמן הזה לא, דהא אי בעיא לא תנייק היה כלל, ואפליו בשכר. ויש מי שאומר דasha שמת בעלה והניחה מעוברת ילדה ולא הניקה את בנה, צריכה להמתין כ"ד חדש, ומשמע מדבריו דהוא הדין לגרושה.

יד שלא לישא אשה בימי האבל, ובו סעיף אחד

א' מטה אשתו או אחד מקרובי שחביב להחאבל עליו, עד אימתו אסור לישא אשה, נחכאר בטור יורה דעתה סימן ש"ב.

טו אישור ערוה דאוריתא ודרבן, וכו' ל"א סעיפים

א אלו שאסורות מלחמת ערוה, מהן מן התורה מהן דרבנן. אותן שהן מן התורה, אין קדושין תופסין בהן; ואוthon שהם מדרבנן, קדושין תופסין בהם וצירות גט, וכן המקדש ספק ערוה צריכה גט. ב' אמו, אסורה לו מן התורה. אבל אם אמו אינו אסורה לו אלא מדרבנן, וזה אין לה הפסיק, אפילו אם אם אמו עד מעלה מעלה, אסורה. ג' אם אבי אמו אסורה לו מדרבנן, היא בלבד. ד' אם אבי אסורה לו מדרבנן, וזה אין לה הפסיק אפילו אם אמו אביו עד לעמלה, אסורה. ה' אם אבי אביו אסורה לו מדרבנן היא בלבד. אשת אבי אביו אסורה לו מן התורה, בין שהיא אשתו מן הנישואין בין מן האיווסין, בין בחיה אבי בין כשות אביו או גירושה. (אבל אם אביו אשה, מותרת לו). אבל אם אנס אביו אשה, מותרת לו. ו' אשת אבי אביו אסורה לו מדרבנן, וזה אין לה הפסיק, שאשת יעקב אבי אינו אסורה על אחד מהם. ז' אשת אבי אמו אסורה לו מדרבנן, היא בלבד. (ו"א דעתך אבי אם אבי אסורה לו (ת"ה סימן רט"ז). ח' אשת אחי אביו מן האב אסורה לו מן התורה. אבל אשת אחיו אביו מן האם, אינה אסורה אלא מדרבנן. ט' אשת אחיו אמו, בין מן האם בין מן האב, איןן אסורה אלא מדרבנן. י' אחותו אסורה לו מן התורה, בין אחותו מאביו או מאמו, בין אחותו מהנישואין או מהזנות, אפילו בא אביו על העורוה והוליד ממנה בת, אחותו היא וחיבعلاה, חוץ מהחותה מן השפחה או מעובדת כוכבים. הגה: ונ"ל ודילכתלה אסורה לבא עליה, ויש מסתפקים לומר דודוקא מדאוריתא ולהלך אחר השפחה ואחר העובדת כוכבים, אבל מדרבנן הו זוועו, لكن יש להחמיר לכתחלה. ויש אומרים דהני מיili בשפחה דעלמא, אבל אם בא אביו על שפחתו והוליד ממנה בת, אחותו היא. (ואולי אמר שכון לשם ונוט אינו נאמן (א"ז)). יא מותר אדם בכת אשת אביו שיש לה מאיש אחר, ואפילו חוווגה (פי' כת אשת אב) הגדלה בכית בין האחין מותרת להם, ולא חיישנן למראית העין שנראית כאחותם. יב' כתו ובת כתו ובת בנו, אסורות לו מן התורה. אבל כת בת בנו ובת כת בנו ובת בן בתו, אסורות מדרבנן ואין להם הפסיק. וכן אמר בירושלמי שאברהם אסור בכל נשוי ישראל, ושירה אסורה בכל אנשי ישראל. ולהרמב"ם יש להם הפסיק. יג' כת אשתו וכת בתה ובת בנה, אסורות לו מן התורה. ודוקא בת אשתו, אבל כת בת בנו ובת בן אשתו מותרת לו לאחר מיתהה. (ואפי' בחיים, אם נכנס לא יוציא) (ג"י) ויש פרק נושא על האנotta. יד' בת בת בת אשתו ובת בן אשתו, אסורות מדרבנן ואין להם הפסיק. טו' אם אשתו ואמה ואב אביו אשתו, אסורת מדרבנן על האנotta. יז' בת בת בת אשתו ואב אביו אשתו ואם אביו אשתו, אסורה לו מדרבנן ואין להם הפסיק. ולהרמב"ם יש להם הפסיק. טז' אחות אביו ואחות אמו, אסורות לו מן התורה, בין שהאחות היא מן האב בין שהיא מן האם. יז' מותר אדם בכת אחיו אביו ובת אחיו אמו, ואחיו אביו ואחות אמו מותר באשתו ובכתו. יח' אשת אחיו אביו מן האב אסורה מן התורה. אבל אשת אחיו אביו מן האם, ואשת אחיו אמו בין מן האם בין מן האב, איןן אסורות אלא מדרבנן. ומכאן ואילך, כגון אשת אחיו אביו מן האם (ואשת אחיו אם אמו בין מן האב בין מן האם), מותרות. ואשת אחיו אביו מן האב, ואחות אביו האב בין מן האם בין מן האב, ואחות בן האם, מותרות. ויש מי שאוסר באלו. יט' אשת בנו אסורה לו מן התורה, ואשת בן בנו אסורה מדרבנן, ואין לה הפסיק עד שתהיה אשת אחד ממנה אסורה על יעקב אביינו. כ' אשת בן כתו אסורה מדרבנן, ויש לה הפסיק. ב' אשת בן אשתו מותרת לו, ובן אשתו

מותר באשתו. **כב** אשת אחיו, בין מן האב בין מן האם, בין מן הנושאין בין מן הנזונות, אסורה מן התורה. **כג** שני חורגים הגדלים כאשת אחיו, מותר כל א' באשת חבירו, ולא חיישין למראית העין לומר שנראה כאשת אחיו. **כד** מותר אדם באשת חמיו, וחמיו מותר באשתו. ויש מי שואסר. **כה** מותר אדם באשת בן אחיו ובאשת בן אחוטו. (ומותר בכת אחיו ואחותו, ומזכה לישא אותה כדריעל סימן ב'). **כו** אחותו אשתו אסורה לו מן התורה, כל זמן ששאותו קיימת, לא שנא אם היא אחותה מן האב או מן האם, ואפילו גירש את אשתו. אבל לאחר מיתתה, מותר באחותה. (וכל המגרש, אפילו מלחמת קול בעלה, נאסר בקרובותיה) (**כז**) בשם הרשב"א סימן י"ג). **כז** קידש אשה והלכה למדינה אחרת, ובאו עדים והעדיו שמהה, ונשא את אחותה ולאחר כך נודע שלא מתה, אסור בשתייהן וצריכות שתיהן גט ממנו, וכל הדרכים השנויים בפרק האשה רכה (וכפריך ר' הווזק) נהוגין בהם. ואם מתה אחות מהן, מותר בחברתה. אבל אם הלכה אשתו הנושאה למדינה אחרת, ובאו עדים והעדיו שמתה, ונשא אחותה ואח"כ נודע שלא מתה, אין אחותה צריכה ממנו גט ואשתו מותרת לו ומותר בקרובות שנייה ונמצאו ערוה, אין צריכות גט, **שאין קידושין תופסין בעיריות**. (וכן שנשאן בחזקת היתר, ונמצאו ערוה, אין צריכות גט). **ו** **שאין קידושין תופסין בעיריות**. (וכן כל זנות שמונה עם הקרובות הנאסרות עליו מלחמת אשתו, אין אוסרין אשתו עליו ומותר בקרובות שנייה (טו). ומיהו אם הקרוכה רגילה לבא אצלו ע"י אשתו, קופין אותו לגרש אשתו (הגהות אלפסי שם). ומפני מה הצריכו אחות אروسתו גט, **שנא יאמרו**: תנאי היה באירוסין, וכדת נשא אחותה, והואיל ויצא אחותה בגט, אחותה שהיא הראשונה אסורה, כדי שלא יאמרו: נשא אחות גירושתו. אבל כשהלכה אשתו הנושאה, אין להوش לכך שיאמרו תנאי היה לו בנושאין, דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, הילךcoli עלמא ידע דנסואי שנייה איןם כלום.

ו **ב** **כח הלכה אשתו ובעל אחותו למדינה אחרת, ובאו ואמרו לו**: מטה אשתח' ובעל אחותה, ונשא אחותו, ואח"כ באו אשתו וגיסו, אחותו אשתו צריכה ממנו גט, לא שנאת לו על פי ע"ד אחד, ואסורה ליגסו ואשתו אסורה עליו, לא שנא הייתה נשואה לו או אروسתו. הגה: ואם בא בזנות על אחות אשתו, ומטה אשתו וגיסו אחר כן, י"א אסור לישא אחות אשתו, דכשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעול, ע"פ שהיתה אסורה עליו בלאו hei (פסק מהראי"ז סימן כ"ז). (**ו** **ט** **אמרו לו**: מטה אשתח', ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו: קיימת היהת, ומטה, הولد הראשון ממזר, והאחרון אינו ממזר. **ל** **מי שהיתה לו פلغש ולא הוועד שקדשה**, מותרת בקרובי. אבל אם יש עדים שאמרה האשה: קדרני בפני שני עדים, נאסורה לקרובי. אבל אם אמרה: קדרני, סתם, ולא אמרה: בפני שני עדים, אין בדברה כלום. **ל'** **א** **המקדש אשה ונתקבלו הקדושים** מפני שהיו על תנאי ולא נתקיים התנאי, או שקידש בתו שלא מדעתה ונמצאת בוגרת, מותר בקרובותיה. (ודוקא אם נתקבלו הקדושים בכלל גט, אבל אם נתן גט בכל קרובותיה, כמו שנתבאר).

טז איסור עובדת כוכבים ושפהה, וכו' ו' סעיפים

א **ישראל שבعل עובדת כוכבים, דרך אישות, או ישראלית שנבעלה לעובד כוכבים** (דורן אישות), הרי אלו לוקין מן התורה, שנאמר: לא תחתן בס (דברים ז, ג) (ויש חולקין בה). אבל הבא על העובדת כוכבים דרך זנות, במקרה, חייב עליה מדרבן משום עובדת כוכבים ומשום זונה והוא ומכך אותו מכת מרודות. ואם ייחודה לו בזנות, חייב עליה מדרבן משום נדה, שפהה, עובדת כוכבים, זונה. ואם היה כהן, אפילו בא עליה דרך מקרה ליקה מן

אהע"ז הלבות אישות טימן יז

כא

החותורה משום זונה (ויקרא כא, ז). ב' הבא על העובדה כוכבים, אם לא פגעו בו קנאים ולא הלקוחו בית דין, הרי עונשו מפורש בדבבי קבלה שהוא בכרת, שנאמר: כי חל יהודה קדש ה', אשר אהב ובבעל בת אל נכר (מלachi ב, יא) יכרת ה' לאיש אשר יעשה ולא יהיה לו עיר ועונה (מלachi ב, יב) אם ישראל הוא לא יהיה לו עיר בחכמים ולא עונה בתלמידים. הינה: וענן זה יש בו הפטר שאין בכל הערים, שבנו הבא מן השפהה ומן הכותית אינו בנו, משא"כ בשאר עריות (טו' בשם הרמב"ט). הבא על העוברת כוכבים בפרהסיא, שדרינו שקנאים פוגעים בו, כמו שיתחابر בחושן המשפט טימן תכ"ה, הוא בכלל עריות ודרכו ליהרג ולא ישבורו (כ"י בשם א"ח בשם הרמב"ט), כמו בשאר עריות, כמו שנתקbaar בירוה דעת טימן קג"ז. ג' שפהה שהוטבלת לשם עבדות, אסורה לבן חורין. אחד שפהחו ואחד שפהחת חבירו. והבא עליה, היו מכין אותן מכוות מרודות. ד' הנתפש עם שפהחו, מוציאין אותה ממנה ומוכרם אותה ומפזרים דמייה לעניין ישראל ומלךין אותו ומגלחין שערו והוא מנדרין אותו שלשים יומם. ה' נחערב ולד ישראלית בולד שפהה, הרי שנייהם ספק. וכל אחד מהם ספק עבד. וכופין בעל השפהה ומשחרר את שנייהם. ואם היה הבן התואם בן האדון של העבד, כשיגדלו ישחררו זה את זה ויהיו מוחרים לבא בקהל. ו' היו החعروბת בנות, הרי שתיהן ספק שפהחות. והבא על כל אחת מהן הרי הولد ספק. וכן אם נחערב ולד עובד כוכבים בולד ישראל, מטבחין את שנייהם לשם גירות, וכל אחד מהם ספק גור.

יז היתר אשת איש שמת בעלה ואומרת: גרשתי, וידיי העрова, ודין נשאת באיסור ובטעות, וכו' נ"ח סעיפים

א' אשת איש בכלל עריות היא ואין קדושין תופסין בה. בר"א, בודאי אשת איש. אבל אם היא ספק מקודשת, או ספק מגורשת, קדושין תופסין בה מספק וצריכה גט משניהם. והוא הדין לפסולי גיטין מדרבנן, שאם בא אחר וקידשה שצעריכה גט משניהם, מהראשון דרבנן ומהשני دائරיתא. ב' אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קדושין בפני בעלה, הרי זו מקודשת לשני, שהאשה שאמרה לבעלה בפנוי: גרשתי, נאמנת; חזקה, אין אשא מעיזה פניה בפני בעלה. הינה: י"א רוקא לעניין שקדושין תופסין בה נאמנת וצריכה גט, אבל אינה נאמנת להנשא לאחר (הר"ז פ"ב ורכבות בשי"א) או לטלול חותמה (הגה מימיוני פ"ב דגירושין). ויש חולקים וס"ל דכל דבר נאמנת (רמב"ט). וו"א עוד בדברון הזה רנישח חוץפה ופריצותא, אינה נאמנת אלא לחומרא, ראיירע חזקה דאייה מעיזה (כ"י בשם א"ח). אבל אם קידשה אחר שלא בפני בעלה, אין קדושין תופסין בה עד שתבייא ראייה שנתגרשה קודם שתתקבל הקידושין, שכל שלא בפני, מעיזה. וכותב הרא"ש דכל שהוא בעיר כשותפה לאחר, מיקורי בפנוי. (ויש חולקין וס"ל ובעין בעה ממש) (מהרי"ק שורש ע"ב וריב"ש טימן קג"ז) והא אמרין דין אשא דaicca דמסיע לה, מעיזה. ובעה לומר: גרשתי, ה"מ היכא דיליכא דמסיע לה, אבל היכא דaicca דמסיע לה, מעיזה. ואם נשאת לאחר שלא בפני בעלה, ע"פ שכשבא בעלה אומרת לו בפנוי: גרשתי, אייה נאמנת, דכיוון שכבר נשאת מעיזה ומיעיזה, שלא עשה עצמה זונה. ויש מי שאומר שאפירלו לא נשאת עדין לאחר, אלא נתקדשה לו שלא בפני בעלה ואח"כ בא בעלה ואומרת לו בפנוי: גרשתי, אייה נאמנת. וי"א שאם היהה קטטה בינהם, או שתוועת בחותמה, אייה נאמנת לומר: גרשתי, אפילהו בפנוי. י"א דבמקרים שנאמנת לינשא גובאת גם כן כחותה (מהרי"ק שורש ע"ב וריב"ש טימן קג"ז). ויש אמורים דאייה נאמנת לעניין ממון כלל נתבאר לעיל.

יז ניסן

ג אשה שהלך בעלה למדינת הים, והיעדו עליו שמת, אפילו עד אחד, אףלו העד עבד או שפחה או אשה או קרוב, מותרת. ואפילו עד מפני עד, או אשה מפני אשה, או עבד או שפחה או קרוב, כשרים לעדות זו. ופסולי עדות, אם פסולים מדרבן, כשרים לעדות זו. אבל פסולי עדות אודרייטה, פסולים. ואם מסיחים לפי תומם, כשרים. וכן כוכבים או ישראל מומר לעבודת כוכבים ולכל החורה כלה, אם הוא מסיח לפי תומו, נאמן. הגה: לא בא עד בדורכים הנזכרים, רק יוצא קול הכרה בעיר, שמת, אין משיאין את אשתו ח"ה סי' רכ"ב ובתשובה הרמב"ן סי' פ). ד הכל נאמנים להעיד לה עדות זו, חוץ מחמש נשים חזקתן שונות זו את זו, שאין מעידות בימות בעלה, שמא יחכונו לאסירה עליו וудין הוא קיים. ואלו הן: חמוטה, (אפיי אינה עתה חמוטה רק אם יכלה) (טור), ובת חמוטה, וצרתה, ויבמתה, ובת בעלה. וכן היא לא תעיר להם) (טור). ד כבר אמרנו שהעד שאמור: שמעתי שמת פלוני, אפיי שמע מאשה ששמעה מעבד, הרי זה כשר לעדות אשה ומשיאין על פיו. הגה: ואפיי לא אמר מי שמע, אלא אמר סתם ששמע, כשר, ולא חיישין שמא עד הרראש פסול היה. אבל אם אמר העד או האשה או העבד: מות פלוני, ואני ראייתי שמת, שואלים אותו: היא ראיית ובמה ידעת. אם העיד בדבר ברור, נאמן. ואם העיד בדברים שרובן למיתה, אין משיאין את אשתו, שאין מעידים על האדם שמת אלא כשראווה שמת ודאי ואין בו ספק. הגה: שמע מוקול מקונות שהזכירו בין המתים וספריהם, משיאין אשתו (כ"כ המ"מ בשם התוספה). וכן יש למחלוקת בנשיות שלא לספור אדם על פי אומנות המכירות שמת, ולא יספיקו אותו, עד שיורען שמת. וכן אשתו אסורה להספיקו או ללבוש שחורים כל זמן שאין כאן עדות שהוא כרואי להשיה (סבירות הרבה וכ"כ הריב"ש סי' קמ"ט). וכן אין לשום בית דין ליתן שטר עדות לאשה מה שהיעדו עדיטם לפניהם, אם אין באותו עדות כדי להתייחס, אם לא שכתבו בפירוש הטעם שלא התרו אותה על עדות זו, וחיישין לקלקלוא מכית דין שאין מומחים (שם בתשובה הרוא"ש). ו בשעת הגזירות מתירים נשים על פי בעלי תשובה. הגה: שמעידים מה שראו בעת צרה, ע"פ שהמירו דעת מכח אונס (תשובה הרוא"ש כלל נ"ז). ורקם הממיידים ופוחזים שהזרו בתשובה, אך לא בתשובה גמורה, אין לסמוך על עדותן רק במסיחין לפי תומן (מהרו"י בכתבי סימן ר"ז). או בידוע שהיעדו ללא רמיה ועקל (שם סימן רכ"ז). והכל לפי עניין העד ולפי ראות עני הדין. ז בא אחד ואמר: הרגתיו, תנסא, דאין אדם משים עצמו רישע, ופליגין דבריה. וזה לעובד כוכבים שאמר מסיח לפי תומו: הרגתי את פלוני, שמשיאין את אשתו. ח אם עד אי אמר לאשה ביןו לבינה: מה בעליך, איןנה צריכה שוב לעודתו אלא באה לב"ד ואומרת: מה בעליך. אבל אם בא העד שאמרה בשמו: מה, ואמר שלא אמר: מה, לא מהימנא. הגה: ואין הב"ד צריכין לשולח אחריו, ע"פ שהוא בעיר, אלא סומכין עד מפני עד לכתוללה. (תשובה מהרי"ז סי' ט). ט עד אומר: מה ועד שמא שד הוא, כיון שיצא הקול ממקום שהשדים מצוים שם. יא מצאו כתוב בשטר: מה איש פלוני בן פלוני, או נהרג, תנסא אשתו. ואפילו איןנו מקרים. ולהרמב"ם צrisk שידעו שהוא כתוב ישראל. הגה: וכן ראוי להחמיר. ואפיי אם יורעים שהוא כתוב ישראל, אם י"ל שכח בן משומש שיצא קול שמת, כיון שטבח בימים שאין להם סוף וכדומה, אין מתירין על הכתוב, שחוושין שכח בן מפני הקול שיצא (חה"ד סימן ר"מ). יב מי שנשתחק וברקו אותו בדרכ שבודקין

לגייטין ונמצאה דעתו מכובנת, וכותב שמת פלוני בן פלוני, סומכין על כתיבתו ותנשא אשתו. יג זה שאמרנו שעד מפי עד כשור בעדות אשוה, בד"א, ששמע מפי בן דעת שמת פלוני, כגן עבר או שפהה. אבל אם שמע מפי שוטה או קטן, איןנו מעיד ואין סומכין על דבריהם. שמע מהתינוקות שאומרים: עכשו באנו מהספְּד פלוני, כך וכך ספדיים היו שם ופלוני החכם ופלוני עלו אחר מטהו, הרי זה מעיד מפייהם על פי הדברים האלה וכיוצא בהם, ומישיאין את אשתו. הגה: ודוקא לאלהר, כגן שאומרים עכשו באנו מהספְּד פלוני כו' אבל אם איןו לאלהר, לא מהני עדותן כלל (אי' ומהרי"ז סי' מה' ופסקי מהרא"ז סי' ר"ז). ואפילו הגדרילו אחר כך, איןין יכולין להעיר מה שרוא בקנטונון (שם בא"ז). יד כבר אמרנו שהעובד כוכבים שהסיח לפוי תומו משיאין על פיו. כיצד, היה מסיח לפוי תומו, ואמר: אווי לפלוני שמת, כמה היה נאה וכמה טוביה עשה עמי. או שהיה מיסיח ואומר: כשהיהתי בא בדרך ונפל פלוני שהיה מהלך עמנו ומת, והמהנו לדבר זה כיצד מת פתאום, וכיוצא בדברים אלו שהם מראים שאין כוונתו להעיר, ה"ז נאמן. וישראל ששמע מעור"ג המיסיח לפוי תומו, מעיד ששמע ממנו ותנשא אשתו על פיו. הגה: וכן אם אמר: פלוני מת, במחרית לפוי תומו, אע"פ שלא אמר דבריים אחרים, מקרי שפיר מסיח לפוי תומו (ריב"ש סי' שע"ז). וש machmirim (כ"י בשם הר"ן). בד"א, בשלא היה שם אמתלאה. אבל אם היה שם אמתלאה בשיחת העו"ג שמא נתכוין לד"א, כמו שאמר לאחד: עשה לי כך וכך לא הארוג אותו דרך שהרגמי לפלוני, אין זה מיסיח לפוי תומו, שכונתו להטיל אימה על זה. הגה: וכן במקום שיש להוש לשקר, שלמדוهو לומר כך, אין סומכין עליו (ר"י נתיב כ"ג). וכן אם שמע מערכאות של עובדי כוכבים שאמרו: הרגנו פלוני, איןם נאמנים, שהם מחזיקים ידי עצם. בזה להתפרק, וכן כל כיוצא בדברים אלו. הגה: ו"י"א דכל ערכאות של עובדי כוכבים אינם נאמנים, אפילו ואמרם שנרג בדין שלא על ידם (טוโร בשם הרא"ש). וכל זה ודוקא בערכאות, אבל שאר עובדי כוכבים משיחים לפוי תום ואמורים שנדור בערכאות של עובדי כוכבים, אינם (פסקי מהרא"ז סי' ל"ר). טו עובדי כוכבים שהסיח לפוי תומו תחלה, אע"פ שאלה אח"כ ובeko והעדר שיפריש כל המאורע, ה"ז נאמן ומשיאין על פיו. הגה: אבל שאלה אותו תחלה: איך חביבינו, ואמר להם שמת, אין זה מקרי מיסיח לפוי תומו. ודוקא שאלה אותו העובד כוכבים עצמו, אבל שאלה עובד כוכבים אחר (פסק מהרא"ז סי' קס"א), או שחפשו בעיר אחר יהודי וייצא הקול בזוה ובא עובד כוכבים ומיסיח לפוי תומו שמת (תשובה מהרמ"ל הלכות נשים), אע"פ שהיה אצל העובד כוכבים שאלהו, מיקרי מיסיח לפוי תומו. היו מדברים ביחיד מן היהודי, ובא להם עובד כוכבים ואמר להם: במה אתם מדברים, ואמר לו: מן היהודי אם הוא חי או מת, והגיד להם שהוא מת, לא מיקרי מיסיח לפוי תומו (בתשובה הריב"ש). היה ספק אם המיסיח לפוי תומו או לא, אין משיאין אשתו, וסתיקה דאורייתא לחומרה. וכן בכל מקום דאיןכא פלוגתא בדיןין אלו אולין לחומרה (ג"ז שם). י"א הא דאמריןadam שאלות את העובד כוכבים תחלה לא מיקרי מיסיח לפוי תומו, היינו ודוקא אם שואלו ישראל. אבל אם שואלים עובדי כוכבים אותו ומגיד, מיקרי מיסיח לפוי תומו, וכבלבד ששאלות אותו שלא בפן ישראל (ת"ה סי' רל"ט). ואם שאלות ישראל, והעובד כוכבים הגיד שמת והגיד אומדנות המוכיחות, אע"פ שאינו מיקרי מיסיח לפוי תומו ואסורה לינשא, מ"מ אם עכבה ונשאת ע"פ חכם שהתרירה לא תצא, אם יש ראיות ואומדנות שמת (פסקי מהרא"ז סי' קל"ט). טו עובד כוכבים מיסיח לפוי תומו מפני עובד כוכבים מיסיח לפוי תומו, משיאין על פיו. הגה: ואפילו לא העיד בפירוש שהעובד כוכבים הראשון הסיח לפוי תומו, אולין מספיקא לקולא אמרין דודאי מיסיח לפוי תומו (מהרי"ק שורש קכ"א). ויש חולקין בזה (חשותה הר"ן). יז יצא עובד

כוכבים וישראל מעמו מקום אחר, ובא העובד כוכבים ואמר: איש שיצא מכאן עמי מת, משיאין את אשתו ע"פ שאין העובד כוכבים יודע אותו האיש. ו"י"א שצרך שיאמר: קברתיו. הגה: ודוקא בכ"ג שאינו מזכיר שם המת, ואינו מכירו. אבל אם מכירו, במשיח לפ"ז תומו, (המ"מ לדעת הרמב"ם וכ"כ מהרא"י בפסקיו סי' רכ"ג וכ"י בשם תשובה הר"ן והריב"ש). וכן פשת המנהג. אפילו במקום ד"י ואבעין קברתו, לאו ודוקא קברתו, אלא כל שאומר דבר שמשמעותו שוראי מת, ולא אמר בדרומי, מהני (ב"י בשם חז"ר הר"ן והריב"ש). וכן אם יצאו י' בני אדם כאחד מקומות ונחים אסורים בקהל או נושאים גמלים וכיוצא בדברים אלו, והסיח העובד במקומות למקומות והם נושאים כוכבים לפ"ז תומו ואמר שעשרה הנשים שיצאו ממקומות פלוניים והם נושאים כך וכך, מתו כלם, משיאים נשותיהם. ו"י"א שצרך שיאמר: וקברנות. י"ח בא אחד ^{ו'} ואמר לנו: אמרו ב"ד או אנשים: כשהתלך למקומות פלוני, אמרו להם שמת יצחק בן מיכאל, ובא השיליח ואמר לנו, והשליח אינו יודע מי הוא, הואיל והוא יודעים פלוני הידוע בשם זה, הרי אשתו מותרת, וא"א שמא יצחק בן מיכאל אחר הוא שמת. והוא שלא הוחזקו שם ב' יצחק בן מיכאל, או כשהוחזקו שנים וידעו שהוא קיים. הגה: לא מהני ע"פ שהזכיר שמו לבך, בעין שיזכר עירו. אבל אם לא הזכיר שם עירו, ע"פ שיודען שנאבר אחד, וא"א וכל זה ודוקא שהזכיר העד שם עירו, וא"א שיזכר עירו, ושמקילין. ו"י"א רבעם שזכיר שמו לבך, בעין שיזכר עירו. אבל אם מזכיר שמו שם אביו, לא בעין שיזכר שם עירו (הרא"ש כלל נ"א וכ"כ מהרי"ק שורש קפ"ה). ויש מקילין. יט ישראל להקל ולסמן אמן דאמר דלא בעין שיזכר שם עירו (מהרי"ק שורש קפ"ה והשובה הר"א"ש). שאמר: מת איש יהודי עמו במקומות פלוני, כך וכך צורתו וכך היו סימנוו, אין אומרים באומד הדעת: פלוני הוא, עד שיעיד העד שהוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו. אבל אם אמר: אחד יצא עמו מעיר פלוני ומת, מהפשין באותה העיר אם לא יצא שם אלא הוא, תנשא אשתו. הגה: וזה בעובד כוכבים המשיח לפ"ז תומו (ר"ע וכן משמע בחשובה רמב"ם שהביא הב"י). ב' מי שהיה מערע על האשה לומר שהיא זוקה ליכם, ואחר כך הוא בעצמו מעיד בפניו ב"ד ששמע שמת זה זמן רב, סומcin עליו כיון שהדברים הראשונים לא היו בפני בית דין. בא אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה, ואפילו אם הוכחשו בבדיקה, כשרים. ואסור לדוש ולחקרו הרבה (תשובה הרמב"ם), אם לא במקומות שיש לחוש לרומה או ציריך דרישת וחקירה (מהרי"ז סימן ק"נ). ב' ב' כשמסתכלין בצורתו כדי להכירו כדי להיעיד עליו, בודקין אותו והוא אפילו בלילה לאור הנר או לאור הלבנה. ב' ג' ראו אחד עומד מרוחק ואמר שהוא פלוני בן פלוני, או פלוני ממוקם פלוני, והרי נשכו נחש והרי הוא מת, והלכו ומצאוו שנשתחנה ולא הכירוהו, הרי אלו משיאין את אשתו. כד מצאוו הרוג או מת, אם פרחתו וחוטמו ופרצוף פניו קיימים, והכירתו בהם שהוא פלוני, מעידין עליו. ואם ניטל אחד мало, ע"פ שיש להם סימנים מובהקים בוגפו, ואפילו יותר בכליו, אינם כלום וחישין לשאללה. ואפילו היו להם סימנים מובהקים ביותר, מעידים עליו. שומא, אין מעידין עליו. אבל היו להם בגופו סימנים מובהקים ביותר, מעידים עליו. הגה: כגון שהיה לו יתר או שניי באחד מאביריו. אבל קטן או ארוך או חיר וסומק, לא היו סימן מובהק (חשי הר"א"ש כלל נ"א). ואפי' ק' סימנים שאין מובהקים אינם כלום, ואפי' להצטרכו לשאר אומדן המוכחות אינם כלום (פסק מהרי"ז סימן קפ"א ורכ"ד). ובשותית גודלה על חוטמו, או שחותטו עקומה הרבה או כדומה לה, הרי סימן מובהק. אבל מעט עקומה, לא (שם סימן רל"ז) והה

לוזום שבגופו או באחד מאיבריו. אבל שניים גדולים. אע"פ שגדולים הרכה, לא והוא סימן מובהק (סימן קס'ה בפסקיה מהרא"י). וכל סימן המהני בישראל המעד, ה"ה בעוכר וכוכבים המשיך לפני חומו. (כתשובה מהר"ס בהלי נשים ומוהר"ס פאדווה סימן ב' ול"ז). **כה** כתוב רכינו הם דהא דין מעידין עליו א"כ פרחתו וחוטמו ופרצוף פניו קיימים, דוקא בשайн שם אלא הראש, אבל אם כל גופו שלם, אפילו אין שם פרצוף ופרחת וחוטם, יכולין להזכיר בטביעות עין. וחלקו עליו האחרונים. **כו** אין מעידין עליו, א"כ מצאוו שלשה ימים אחר הריגתו או אחר מיתתו, אבל אחר שלשה אין מעידין עליו, מפני שפרצוף פניו משתנה. בד"א, בזמן שהוא ביבשה. אבל אםطبع במים והשליכוו המים ליבשה, אפי' אחר כמה ימים, אם הכוווחו מעידין עליו, שאינו משתנה במים אלא אחר זמן מרובה. והוא שיראוו מיד כשהעלולו מן המים, וגם שלא יהיה בו מכחה, אבל אם שהה אחר שהושליך מן המים, אין מעידין עליו אפילו חוץ ג' (ב'י בשם הרמב"ן והרש"א). וכן אם היה בו מכחה, אין מעידין עליו, לפי שהמים מקללים המכחה ונופח ומשתנה. הגה: ספק אם נשתה או לא, אזلين לחומרה ואפילו אם נשאת תצא (רב"ש סי' ש"פ). וכל זה להעיד עליו בטביעות עין, אבל על ידי סימנים מובהקים, אפילו אשתי מתרין אשטו (טור וכ"ג). **כז** מצאוו הרג ומכירין אותו בטביעות עין ואין יודען מתי נהרג, י"א שחולין שנ נהרג חוץ שלשה ימים ומעידין עליו, ויש אוסרין. ומהו אם יצא קול: איש פלוני מת או נהרג, ואחר ג' ימים מצאוו מות והכירוו, אשטו מורתה לדברי הכל. **כח** י"א בשם ר'ית דהא דין מעידין עליו אלא עד ג' ימים הני מיili כשהוא חבול בפניו, אבל אם איינו חבול בפניו מעידין עליו אפי' אחר כמה ימים ע"י טביעות עין של גופו וצורתו ואפילו נפל למים. ואני מחוור בעני האחרונים. הגה: יש מחלוקת דכל מי שהיה אצלו שנטרבע במים אע"פ שהיה שם אין מעיד עליו. אבל מי שלא ראה טבעתו ואומר שמכירו ע"י טביעות עין והוא שלם, מעיד עליו (טור ותורות הדשן סימן ר'ה בסע' האשיר). **כט** אין מעידין על האדם שמת אלא כשראווו בשמת דריי ואין בו ספק. כי"ד, רואהו שנפל לגופ ארויות ונמרים וכיווץ בהם, אין מעידין עליו, מפני שעיל ידי שודחן כשבומדר עליהם מזיקין אותו. **ל** נפל לתוך כבשן האש או לתוך יורה רותחת מליה אין או שמן או מים, או שהחטו בו שני סימנים או רובן, אפילו עמד וכברח, מעידין עליו שמת, שודאי סופו למות. וכן כל כיווץ בו מדברים שאי אפשר שייהי אלא ימות מיד בזמן קרוב, הרי אלו מעידין עליו. **לכ** רואהו צלוב והעוף אוכל בו, אף על פי שדקrhoו או ירו בו חצים, אין מעידין עליו. ואם ראו העוף אוכל במקומות שהנפש יוצאה בנטילהו, כגון מוחו או לבו או בני מעיו, הרי זה מעיד עליו שמת. **לכ'** רואהו שנפל לים, אפילו טבע בים הגדל, אין מעידין עליו שמת שמא יצא למקום אחר. ואם נפל למים מכונסים, כגון בור או מערה, שעומד ורואה כל סביביו ושזהה כדי שתחצא נפשו, ולא עליה עליו שמת ומשיאין את אשתו. וכן אם קשווהו ברגליו ושלשלתו אל הים ולא עליה בידם אלא רגלו מארכובה ולמעלה, משיאין את אשתו לאחר י"ב חודש, שטריפה אינה חייה י"ב חודש. אבל אם נפל לים והשליכו מצודה והעלו רgel אחד מארכובה ולמעלה וכיווץ בזה, אין משיאין את אשתו, שאני אומר: רgel של אחר הוא. ומהו אם היה בו סימן מובהק ביזור ברגלו, סומcin עליו לומר שהוא של האיש שנפל. (ו"א דאפי' בס' מובהק בגדי מגנוי כאן, הויאל ורואהו נתבע בגדים אלן) (מהר"ס פרוראה סי' ל"ז).

לֹג עד אחד אמר: ראייתי שמת במלחמה או במפללה או שננטבע בים הגדול ומת, וכיוצא בדברים אלו שרובם למתיה, אם אמר: קברתו, נאמן ותנשא על פיו. ואם לא אמר: קברתו, לא תנשא, ואם נשאת לא תצא. **לֹד** וכן האשה שהיעיד לה אחר שטבע בעלה במים שאין להם סוף ולא עלה ואבד זכרו ונשתכח שמו, הרי זו לא תנשא על עדות זו, כמו שנתבאר. (ואפלו התירוה ב"ד ולא נשאת, לא תנשא) (ריב"ש סי' שע"ט). ואם נשאת לא תצא. הגה: ודוקא נשאת על פי חכם או בטעות, שכורה שהיא מותרת, אבל אם נשאת בעברינות, תצא (תשובת מוהר"ם הביא מרדכי סוף יבמות). וכל זה דוקא למי שהיעיד עליו שטבע ממש במים שאין להם סוף, אבל מי שהיעיד עליו שהוא בטפינה שנשברה בים או כדמות זהה. או אף שטבע ורק לא העידו שהה בא מראות כדי שתצא נפשו, תצא. ואפלו העיד טמא שטבע, חושין שהוא קרא לדברים כאלו טביעה, שכן דרך העולם לקרוא לדברים אלו טביעה, ותצא, אלא א"כ העיד בפירוש שנטבע ממש והה בא מראות כדי שתצא נפשו (כ"י בשם תשוכת הרמב"ן סימן קל"ח). ואפוי היה העובד כוכבים שהסיח לפיו תומו ואמר: טבע פלוני, ונשאת על פיו, הרי זו לא תצא. וחכם שהורה להשייה לכתוללה (במים שאין להם סוף). מנדין אותו. **לְה** ויש מי שאומר שאם נפל למים שאין להם סוף, גובה כתובתה (אף על פי שאסורה לנשא). **לָן** עיר שהקיפה כרכום, וسفינה המטרופת בים, והיוצאה לדון, הרי הן בחזקת חיים. לפיכך אין מעידין על אחד מאלו שמת להתריר את אשטו. ואפלו מי שההוא בעיר שכבהה כרכום וسفינה שטבעה בים והיוצאה ליהרג, אין מעידין, שהן בספק חיים ונונתנים עליהן חומרי מתים וחומרי חיים. **לָז** בא עד אחד והיעיד שמת בעלה, והתירוה לנשא על פיו, ואח"כ בא עד אחד והכחיש את הראשון, ואמר: לא מת, הרי זו לא תצא מהתיירוה, ותנשא, שעד אחד נאמן בעדות אשה שני עדדים בשאר עריות, ואין דבריו של אחד במקומות שניים. (מיهو משום לוזת שפטים לא תנשא) (טור). אבל אם בא השני קודם שהתיירוה, הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא, מפני שהוא ספק. ואם נשאת לעד שהיעיד לה, והיא אומרת: ברוי לי שמת, הרי זו לא תצא. ו**וַיַּאֲצָא** הגה: ודוקא שהיא שותקת. אבל אם היא גם כן אומרת: מת, הויה כתורי ותורי, לדברי הכל. הגה: ובכלל הכל שנשאה איןנו נאמן על עצמו (נ"י פ' האשעה קמא). במה דברים אם העדרים הם נשים, אבל הכל שנשאה איןנו נאמן על פיו שניים ואמרו: לא מת או נשאת על פיו אמרוים, כשהיא האחד שנשאת על פיו כמו שניים ואמרו: לא מת או נשאת על פיו אשה או על פיו עצמו ובאו שתי נשים או שני פסולים של דבריהם ואמרו: לא מת. אבל עד כשר אומרת: מת, ונשים רבות אומרות: לא מת, או פסולים אמרוים: לא מת, היז כמחצה על מחציה. הגה: ודוקא שבאו ביחס קודם שהתיירוה על פיו עד ראשון, אבל אם התירוה ע"פ עד הקשר, ואחר כך באו הפסולים, לא תצא מהתיירוה הראשון (טור). ואם נשאת לאחד מעדייה, והיא אומרת: ברוי לי שמת, הרי זו לא תצא. הגה: וועיג' המסתחים לפי תומם, דין כשאר פטולי עדות (מרדכי פרק האשעה בתראן), וכל שאיןו מסיח לפיו תומו, איןנו נאמן לא לאסור ולא להתחיר. **לְח** אשה אומרת: מת, או היא שאמורה: מת בעלי, ואחר כך בא עד כשר ואמר: לא מת, הרי זו לא תנשא ואמ נשאת תצא. ויש אומרים שאם אשה אחרת או היא שאמורה: מת, והתירוה לנשא על פיה ואח"כ בא עד כשר ואמר: לא מת, לא תצא מהתיירוה (אבל אם באו תקופה שתי נשים והתירוה לנשא על פיהן, ואחר כך בא עד אחד, לא תצא

מהתויה לכ"ע) (כ"כ היב' בשם מ"מ). **לט** הנשאת ע"פ עד אחד, לא נשא אלא ברשות בית דין. ואם נשאת שלא בהוראת ב"ד, י"א שלא יצא אפילו בא עד אחד ואמר: לא מה (והב"ד צריכין להיות ג' כשרים, ולא קרובים זה לזה ולא לעדרים). מ' אשה אומרת: לא מה, ושתי נשים אומרות: מה, הרי זו נשא, וכן אם אמרו י' נשים לא מה וו"א נשים אומרות מה ה"ז נשא שאין אומרים שניים כמו בא בעדים כשרים, אבל בפסולים הלך אחר הרוב, בין להקל בין להחמיר. **מא** אם שניים מעידים ששמעו (כל אחד) מפני אחד שם פלוני, ועוד אחד מעיד ששמע מפני אחד שהוא חי, מותרת. **מב** שני עדים אומרים: מה, ושניים אומרים: לא מה, הרי זו לא נשא ואם נשאת תצא, מפני שהוא ספק. ואם נשאת לאחר מעמידה, והיא אומרת: ברי לי שמת, הרי זו לא תצא. (אין מוציאין אשה מבعلاה אם יצא קול שכعلاה ראשון חי) (רבינו יוחנן). מג האשה עצמה נאמנה לומר שמת בעלה, וトンשא או תהייכם על פיה, ונחותנים לה עיקר כתובתה; אם תהייכם, נכנס היכם לנחליה על פיה (ואפילו אשה שהיא שוטה, נאמנת) (ח"ז י' כ"ג), וככלד שירודעת בטיב נשואין ואלמנות) (שם בשם הרומב"ס). במה דברים אמרים, כשהבא לבית דין ואמרה: מה בעל, החירוני, ולא הוציאר שם כתובה, מתירין אותה לנשא ומשביעין אותה ונחותנים לה כתובתה. אבל אם באה ואמרה: מה בעל, חנו לי כתובתי, אף לנשא אין מתירין אותה, שעל עסקי הכתובת באה, והרי זו בחזקת שלא מה, ואין דעתה לנשא אלא ליטול כתובתה מהיים בלבד. (ו"א דאפילו יש לה עד שמת, לא מהני בכח"ג) (נ"י בשם הריטב"א). **מד** באה ואמרה: מה בעל, החירוני לנשא ונחותנו לי את כתובתי, מתירין אותה לנשא ונחותנים לה כתובתה, מפני שעicker דבריה על עסקי הנשואין באה. אבל אם באה ואמרה: חנו לי כתובתי והחירוני לנשא, מתירין אותה ואין מוציאין מידה. ויש מי שאומר דברין בזו ובין בזו אין מתירין אותה, כיוון שהוציאר כתובתה. מה מי שיש לו שתי נשים, ובאה אחת מהן ואמרה: מה בעל, הרי זו נשא ע"פ עצמה. וצרתה אסורה, שאין צרה נאמנת לה העיד לחברתה. ואפילו נשאת זו תhalb, אין אמרים: אלו לא מות בעלה לא הייתה אסורה עצמה עליו, שהוא משנאהה בצרתה רוצה היא שיאסרו שתהיין עליו. מ"ז זאת אומרת: מה בעל, וצרתה מכחישה ואומרת: לא מה, הרי זו נשא; שם אינה מעידה לה להתירה, כך אינה יכולה לה העיד לה לאסורה. מ"ז זאת אומרת: מה, וצרתה אומרת: נהרג, הויאל רשותהן אומרות שאינו קיים, הרי אלו ינשאו. מ"ח במה דברים אמרים, שהאשה נאמנת **ה** לומר: מה בעל, כישיש שלום בינו לבינה ושלום בעולם. אבל אם יש קטטה בינו לבינה, כgon שאמירה: גורתני בפני פלוני ופלוני, ובאו אותך העדים והכחישות, או שהмир בעלה והניחה עגונה (הגחות אלףס), ואח"כ הלהכה היא ובעללה למדינה אחרה ובאה ואמרה: מה בעל, אינה נאמנת. (ואפילו אמרה קברתו). (כ"י בשם הג"מ פייג' מהלכות גירושין). **ע"פ** שלום בעלה, ואפילו בא עד אחד והעיד לה שמת בעלה, לא נשא, שם היא שקרה אותו, ואם נשאת לא תצא, שהרי יש לה עד. וכן אם הייתה מלחמה בעולם, ובאה ואמרה: מה בעלה במלחמה, אינה נאמנת, **ע"פ** שיש שלום בינו לבינה הסמוך דעתה על דברים שרובן למשחה, והתאמר: מה, כgon שנהרגו הראשונים ואחרוניהם, שהייה בעלה במצען, שהרי היא אומרת: מאחר שנהרגו אלו ואלו, נהרג הוא בכללן, לפיכך אינה נאמנת אפילו אומרת קברתו. וו"א שם אמרה: קברתו, נאמנת. ואם אמרה: מה על מטהו, נאמנת לדברי הכל. הaga: וזה כל שאומרות שמת או נהרג רחוק מן המלחמה, מהימני. דלא שייך לומר בדמי אלא

באומרת שמת או נהרג במלחמה ממש, אבל שלא במלחמה, אפילו הlek שם סמוך למערכות המלחמה לknות שלל, נאמנת (במודרני פ' האשה בחרוא בשם ראייה). מט לא הווחקה מלחמה בעולם, ובאה ואמרה: מלחמה הייתה במקום פלוני ומות במלחמה, לא נשא, לכתלה, ואמ' נשאת, לא יצא. (ו"י א דאפיילו נישאת, חזא) (טור בשם הרא"ש). נ בא עד אחד ואמר: ריאתיו שמת במלחמה או במפולת, אם אמר: קברתוין, נשא על פיו, ואם לא אמר: קברתוין, לא נשא, ואם נשאת לא יצא. הגה: אבל שנים, אפילו לא אמרו: קברנווהו, נאמנים (ג"ז טור בשם הרא"ש). ו"י א אףilo بعد אחד, אףilo אמר: מת, או נהרג, וראייתו אחר כך והrichtיו היטב בטביעות עין וראייתו שמת, נאמן, זהה כאליו אמר: קברתוין (כ"י בשם המורכי פרק האשה). ועובד כוכבים המשיח לפי חומו ואמר שמת במלחמה, צריך גם כן שיאמר: קברתוין (כ"י בשם הרן פרק האשה וכן משמע באשריו ובחרו). ויש מקילין בזה (מורכי בשם רבי שמחה ורבי נתן וראב"י). **נא האשה שאמרה:** מות בעליה תחת המפולת, אינה נאמנת. וכן אם היה שילוח נחשים ועקרבים, ואמרה: נשכו נחש, או עקרב, ומת, אינה נאמנת; שהוא תסמרק דעתה על רוב הנחשים שמתו כך בנשיכה. (ולכן דינם מלחמה, וצrica שתאמר: מות על מותו, או שהאמר: קברתוין. כ"י בשם המ"מ). **נ"ב אמרה:** עישנו עליו בית או מעורה, הוא מת ואני נצלתי, אינה נאמנת; כשהם שנעשה לה נס, כך נעשה לו. **נג** הייתה שנת רענון ואמרה: מות בעליה, אינה נאמנת. (אפיילו אמרה: מות על מותו) (טור). מות וקברתוין, נאמנת. (אמרה: מות בצמא, הוא נצלט, נאמנת). **נ"ד אמרה:** נפל עליינו עובדי כוכבים, או לסתים, הוא נהרג ואני נצלתי, נאמנת; שאין דרכן להרוג הנשים, כדי שנאמר: כשם שנצללה היא כך ניצל הוא. נ"ה היה דבר בעולם ואמרה: מות בעליה, נאמנת. (ו"י א דaina נאמנה) (טור ורבי יוחנן). נ"ו האשה שהלך בעלה למדרינה אחרת ובאו ואמר לה: מות בעליך, ונשאת ואח"כ בא בעלה, לא שנא נשאת על פי עד אחר או על פי שני עדים, (אפיילו לא נבעליה) (הרא"ש והרביב"ש והרטב"א וכן סימן תק"ח), יצא מזה ומזה. וצrica גט משניהם, ואין לה כתובה משניהם, (אפיי החזירה הראשון) (הגהת אלפסי), ולא פירות שאכלו מנכסיו מלוג שללה, ענ"פ שאינם הייבים בפרקונה. ודוקא שאכל השני קודם שבא הרא"ז, אבל מה שאכל אחר שבא הרא"ז, צריך להחזיר. ואינו חייב ליתן הכלאות מנכסי צאן ברזל שללה, והוא שבלו לגמרי, אבל מה שיש מהם בעין, נוטלו. ואם נטלה מזה או מזה כתובה או פירות, צריך להחזיר. ודוקא שנטלה מהשני אחר שבא הרא"ז, אבל אם נטלה ממנו קודם שבא הרא"ז, אינה צrica להחזיר. ושניהם אינם מטמאים לה, אם הם כהנים, ואינם זכאים במצוותה ובמעשה ידיה ובהפורת נדריה; וונפסלה מהכהונה והמתורומה ומהמעשר, אם היא בת לוי. (אבל בעלה הראשון יוושה, אם מותה) (כ"י והמ"מ). מתו אחיו של זה ואחיו של זה, חולצין ולא מיבמין והולד מהשני הוא ממזר מהתורה, אם הולידו עד שלא גרש הרא"ז, אבל אם לא הולידו אלא אחר שמת ראשון, או גירושה, אין הילד משני אלא ממזר דרבנן. ואם בא עליה (הרא"ז) קודם שיגרש השני, הولد שיליד ממנה ממזר מדבריהם. נ"ז אמרו לה: מות בעליך, ונשאת, ואח"כ אמרו לה: קיימים היה ומות, ולד שהולד קודם שמת, ממזר מן התורה, ושהולד Ach"C, אינו ממזר. ו"י א שהוא מאמר מדורבן. נ"ח אם לא נשאת לשני, אלא נתקדשה בלבד, ובא בעלה, אינה צrica גט מהשני ומותרת לחזור לרא"ז. וכן מותרת לשני, אם מות הרא"ז או גירושה. הגה: אשא שנתקדשה, וטעה וסברא שלא נתקדשה, ונשאת לאחר, מצא מזה ומזה וכל הדרכים הנ"ל בה.

אכל אנטה להנשא, או שהורו לה בית דין בטעות ונשאת על פיהם, הו כי אנטה, ומותרת לבעלה הראשון (חוותה הרשב"א אלף קפ"ט הובאה בבית יוסף).

יח קדושין במילוי טופסין, וכו' סעיף אחד

א קידושין מופסין בחיבבי לאוין ובחייבי עשה (וכ"ש בשניות דרבנן) (טור).

יט סוקלין על חזקה שהיא בחזקת ערוה, וכו' ב' סעיפים

א מי שהוחזק בשארبشر, דין על פי חזקה זו ואע"פ שאין שם ראייה ברורה שזו קרוב, וסוקלין וחונקין וסוקלין על חזקה זו. ב איש ואשה שבאו ממדינת הים, היא אומרת: זה בעל, והוא אומר: זו אשתי, אם החזקון בעיר שלשים יום שהיא אשתו, הורגין עליה.

כ באיזה ביאה חייב הבא על הערוה, וכו' ב' סעיפים

א הבא על אחת מן העיריות דרך איכרים, או שחבק ונשך וננהנה בקירובبشر, הרי זה לוקה וחשור על העיריות. הנה: והבא עליה, בין כרכבה בין שלא כרכבה, כיון שהערה בה ודהינו שהכenis העטרה, חייב עליה מיתה או כרת. ואין צורך לראות מכחול בשופורת, אלא משיראו העדרים אותן דבוקים זה בזה כדרך המנאפים, נהרגנים על זה (טור), והאשה נאסתרת על בעלה (גנ"פ פ' שני ריבמות),ASAה גדולה שכא עליה קטן פחות מבן ט' שנים, אינה חייכת מיתה על ידו (טור). ונראה לי זהה אינה נאסתרת על בעלה. וכן כתוב הרבה בעל הטורים הרכה דינם אימתי חייכים מיתה או לא, נפקא מינה בזמנן זהה באיזה ביאה אשה נאסתרת על בעלה, ועיין בפניהם. אשה פחותה מכת שלש, אין ביאתה ביאה (טור), אבל פחותה משלש שנים אין ביאתה ביאה וכותליה חזרין (בגהות ריבמות). אפי' נתעכטו השנים, בתוליה חזרין (רובי הרבה מהירושלמי). **ב נשים המஸוללות** (פי המשחיקות ומחככות) זו בזו, אסור, מעשה הארץ מצרים (ყקרא יט, ג) שהוזהרנו עליו. וראו להכוטן מכת מרדות, הואיל ועשו איסור. ויש לאיש להකפיד על אשתו בדבר זה, ומונע הנשים הידועות בכך מההכנס לה ומלצתה היא אליהן.

כא להתרחק מן העיריות, וכו' ז' סעיפים

א ציריך אדם להתרחק מהנשים מאד מאד. ואסור לקrhoץ בידיו או ברגליו ולרמזו בעינויו לאחד מהעיריות. ואסור לשחוך עמה, להקל וראשה כנגדה או להבית ביויפה. ואפילו להריה בבושים שעלה אסור. ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. ואסור להסתכל בכידי צבעונים של אשה שהוא מכירה, אפי' אינם עליה, שמא יבא להריה בה. פגע אשה בשוק, אסור להלך אחראית, אלא רץ ומלקה לצדרין או לאחריו. ולא יעבור בפתח אשה זונה, אפילו ברחוב ארבע אמות. והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתקוין להיותות ממנה, אפילו נסתכל בבית התורף (פי ערוה) שלה. ואסור לשמעו קול ערוה או לראות שערה. והמתכוין לאחד מל' הדברים, מכין אותו מכת מרדות. ואלו הדברים אסורים גם בחיבבי לאוין. ב לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק, אחד פנוייה ואחד אשת איש. ג' מותר להסתכל בפנוייה, לבדוק אם היא יפה שישאננה, בין שהיא בתוליה או בעולה, ולא עוד אלא שראו לעשות כן. אבל לא יסתכל בה דרך זנות, ועל זה נאמר: ברית כרתי לעיני ומה אתהון על בתוליה. (איוב לא, א).

יט ניסן

ד מותר לארם להביט באשתו, אע"פ שהיא נדה והיא ערוה לו; אע"פ שיש לו הנאה בראיתה, הויאל והיא מותרת לאחר זמן אין בא בזה לידי מכשול. אבל לא ישחק ולא יקל ראש עמה. זה אסור להשתמש באשה כלל, בין גדולה בין קטנה, בין שפהה לבין משוחררת, שמא יבא לידי הרהור עבריה. באיזה שימוש אמרו, בריחצת פניו ידיו ורגלו, אפילו ליצוק לו מים לרוחץ פניו ידיו ורגלו אפילו אינה נוגעת בו, והצעת המטה בפניהם, ומזיגת הכווץ. הנה: ו"א דהוא הדין באכילה עמה בקערה נמי אסור בכל ערוה כמו באשתו נדה (בנימין זאכ סימן קמ"ג). ויש מקילין בכל אלה, שלא אסרו דברים של באשתו נדה (רשכ"א אלף קמ"ח). ו"א דכל זה אינו אסור רק במקומות היחיד, אבל במקום שבו בני אדם מצויים כגון במרחצ', מותר לרוחץ מעובדות כוכבים שפהות, וכן נוהגים (מרוככי פ' אע"פ בשם הר"ש בר ברוך). כגון דכל שאינו עושה דרך חבה, רק כונומו לשם שם, מותר. שכן נהגו להקל בדברים אלו (יחסות סוף קירושין). י"א דאין לנוהג אפילו עם אשתו בדברים של חבה, כגון לעין בראשיה אם יש לו כינים, בפני אחרים (נ"י פרק חזקת הכתחים). ו אין שואלים בשלום אשה כלל, אפילו ע"י שליח, ואפי ע"י בעל אסורה לשולח לה דברי שלומים. אבל מותר לשאול לבעה איך שלומה. זו המחבק או המנשק אחת מהעריות שאין לבו של אדם נזקפו עליהם, כגון אהותו הגדולה ואחותו אביו וכיווצא בהם, אע"פ שאין לו שום הנאה כלל הרי זה מגונה ביותר ודבר איסור הוא ומעשה טפשים, שאין קרובים לערוה כלל, בין גדולה בין קטנה, חוץ מהאב לבתו ומהאם לבנה. כיצד, מותר האב להחבק בתו ולנסקה ולישן עמה בקירובبشر, וכן האם עם בנה, כל זמן שהם קטנים. הגדרין, ונעשה הבן גדול והבת גדולה עד שייהיו שדים נכוונו ושערחה צמח (יחזקאל טז, ז), זה ישן בכוסותה והיא ישנה בכוסותה. ואם היהת הכת בושה לעמוד לפני אביה ערומה, או שנתקדשה, וכן אם האם בושה לעמוד בפני בנה ערומה, ואע"פ שהם קטנים, משגהיג ליכלם מהם, אין ישנים עמהם אלא בכוסותן.

כב איסור יהוד ועם מי אסור להתייחד, וכו' כ' סעיפים

א אסור להתייחד עם ערוה מהעריות, בין זקנה בין ילדה, דבר זה גורם לגלות ערוה, חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה. וחתן שפירסה אשתו נדה קודם שיביעול, אסור להתייחד עמה, אלא היא ישנה בין הנשים והוא ישן בין האנשים; ובם בא עליה ביהรา ואשותה ואח"כ נתמאת, מותר להתייחד עמה (ועיין ביר"ד סי' קצ"ב). ב כשאיירע מעשה אמןון ותומר, גזר דוד ובית דינו על יהוד פנויה. ואע"פ שאינה ערוה, בכלל יהוד ערויות היא. ושמאי והל גזרו על יהוד עובדי כוכבים. נמצא, כלל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה, בין ישראלית בין עובדי כוכבים, מכין את שניהם מכת מרדות, האיש והאשה, ומכריין עליהם. הנה: ודוקא בידוע שתתייחד עמה, אבל היא אינה נמנת עליו (רב"ש סי' רפ"א). ואפילו עד אחד אינו נאמן (ሞיריק שורש קפ"ט). ומכל מקום שנראה לבית דין דאין למשיל לאיסורה, צורך להפרישן (שם בריב"ש). חוץ מਆש איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה, אם נתתייחד אין לזקין, שלא להוציא לעז עליה שזינתה ונמצא מוציאין לעז על בניה שהם מזרירים. ג' כל אשה שאסור להתייחד עמה, אם היהת אשתו עמו הרי זה מותר להתייחד, מפני שאשתו משמרתו. אבל לא תתייחד ישראלית עם העובד כוכבים,

ואהע"פ שאשתו עמו. ד אין מוסרין חינוך ישראל לעובד כוכבים ללימוד ספר וללמודו אומנות. ה לא תתייחד אשה אחת, אפילו עם אנשים הרבה, עד שתהיה אשתו של אחד מהם ו' וכן לא יתהייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה. הגה: ו"א דasha את מתיחודה עם שני אנשים כשרים, אם הוא טור בשם הרוא"ש). וסתם אנשים, כשרים הם (ר"נ פ"י יוחסין). אבל אם הם פרווצים, אפילו עם י' אסורה. וכל זה בעיר, אבל בשדה, או בלילה אפילו בעיר, בעין שלשה. ב"י בשם הרוא"ר) אפילו בכשרים (גם זה טור בשם הרוא"ש). ויש מתירין איש אחד עם נשים הרבה, אם אין עסקו עם הנשים (טור בשם יש"י). ז נשים הרבה עם אנשים כשרים הם (ר"נ פ"י יוחסין) ליחוד. היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים, או אנשים מבפנים והנשים מבחוץ, ופרישהacha בין האנשים או איש אחד לבין הנשים, אסורames ייחודה. ח אפילו איש שעסוק באשתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים. כיצד עשו, יתעסק עמהם ואשתו עמו, או יפנה למלוכה אחרת. ט אשה שבعلלה בעיר אין חוששין להתייחד עמה, מפני שאימת בעלה עליה. ואם היה זה גס בה, כגון שגדלה עמו או שהיא קרובתו, או אם קינה לה בעלה עם זה, לא יתהייחד עמה אף על פי שבعلלה בעיר. י בית שפתחו פתוח לרשות הרכבים, אין חשש להתייחד שם עם ערוה. יא מותר להתייחד עם שתי יכחות או עם שתי צורות או עם אשה וחמותה או עם אשה ובת חמותה, ומפני שהונאות זו את זו ואין מהפה זו על יב' וכן עם אשה שיש עמה תינוקת קטנה שיודעת טעם כי היא ואינה מוסרת עצמה לבייה, שאינה מזונה לפניה לפי שהיא מגלה את סודה. יג תינוקת שהיא פחרתת מכת שלשה ותינוק פחות מבן התשע, מותר להתייחד עמהן, שלא גדרו אלא על יהוד אשה הרואה לביאה ואיש הרואי לביאה. יד אנדרוגינוס, איןו י"ז מתיחד עם הנשים. ואם נתיחד, אין מכין אותה, מפני שהוא ספק. אבל האיש מתיחד עם האנדראוגינוס ועם הטומטום. טו תקנו חכמים שהיינו הנשים מספרות זו עם זו בכיתת הכסא, כדי שלא יכנס שם איש ויתהייחד עמהן. (ו"י א' דוקא ביוםיהם שהיו בתי כסאות בשרות, אבל בזמן הזה שנן בעיר, אין לחוש) הගהות מיימני פרק ב' מהלמתו איטורו ביאה). טז לא תלך אשה בשוק ובנה אחריה, שמא יתפס בנה ותלך אחריו להחיזרו ויתעללו בה הרשעים שתפסוהו. יז אין ממנין אפילו אדם נאמן וקשר להיות שומר בחצר שיש בו נשים, אע"פ שהיא עומדת בחוץ, שאין אפוטרופוס לעירות. יח לא ימנה אדם אפוטרופוס על ביתו, שלא יניחג אשתו לדבר עבירה. יט אסור לת"ח לשכון בחצר שיש בו אלמנה, אפילו איןו מתיחד עמה, מפני החשד, אא"כ אשתו עמו. ב אלמנה אסורה לגדל כלב, מפני החשד. כא לא תקנה אשה עבדים זרים, אפילו קטנים, מפני החשד. בב מי שאינו לו אשה לא ילמד תינוקות, מפני שאמות הבנים באות לבית הספר לבניהם ונמצא מתגירה בנים. וכן אשה לא תלמד קטנים, מפני אבותיהם שהם באים בגל בנייהם ונמצאו מתיחדים עמה. ואין המלמד צריך שתהיה אשתו שרויה עמו בבית הספר, אלא היא בيتها והוא מלמד במקומו.

כג איסור הוצאה זרע לבטלה ודברים המביאים לכך, וכו' ז' סעיפים
א אסור להוציא שכבת זרע לבטלה ועוז זה חמור מכל עברות שבchorah. לפיכך לא יהיה
אדם דש מבפנים וזורה מבחוץ, ולא ישא קינה שאינה ראוייה לילד. ב אלדו שמנאפים

אהע"ז הלבות אישות סימן ב'

ביד ומוציאים שכבת זרע, לא די להם שאיסור גדול הוא, אלא שהעשה זה בינויו הוא יושב וعليهم נאמר: ידיכם דמים מלאו (ישעה א, ט) וכאליו הרוג הנפש. ג' אסור לאדם שיקשה עצמו לדעת או יכיא עצמו לידי הרהור, אלא אם יכיא לו הרהור ישיע לבו מדברי הבא לדברי תורה שהיא אילית אהבים ויעלת חן (משל ה, ט) לפיכך אסור לאדם לישן על ערפו ופניו למעלה, עד שיטה מעט שלא יכיא לידי קישוי. ולא יסתכל בהמה וחיה וועף בשעה שמזודקין זכר לנקבה. ומותר למרביעי בהמה להכנס כמכחול בשופרת, מפני שהם עסוקים במלאות לא יבואו לידי הרהור. ד' אסור לאדם שאינו נשוי לשלוות ידיו במכושו, כדי שלא יכיא לידי הרהור. ואפיון מתחת טבו רוא לא יכניס ידו, שמא יכיא לידי הרהור. ואם השתין מים, לא יאחו באמה וישחין; ואם היה נשוי מותר. ובין נשוי ובין שאינו נשוי לא יושיט ידו לאמה כלל, אלא בשעה שהוא צרי נקביו. (ועיין באורה חיים סימן ג'). ה' אשה שיש לה אווטם ברחם, ועי"כ כשהבעל משמש עמה זורה מבחוץ, אסור, (אבל מותר לשמש עם קטנה ואיילונית, הויאל ומשמש בדרך הארץ) (תוספות ומרדי פ"ק ריבמות ומי' פרק הבא על יבמתו). ו' אסור לדוכב על בהמה ללא אוכף (פי' מרදעת באسط"ו בלא"ז). הגה: בגמרא פרק כל היד משמע אסור ללבוש מכנים אם לא נשויין כתתי שוקים, משות דמבייא לידי השחתת זרע, וע"פ שאפשר לדוחות רבגמרא לא קאמר אלא בימייהם שהיא להם תרומה ואייכא למחיש לטומאת הגוף, מכל מקום מודהבאי הרואה"ש בפסקיו משמע דאי בזמן הזה אסור (הכל ד"ע). ומה שנגנו יותר במרחץ, אפשר לומר לדוכב בשעה מועטה לא אסור, כן נראה אליו. עוד אסור בגמרא לרוחץ עם אחיו ואחיו ובכען אחותו, ונגנו עכשו הייתר בדבר הויאל ומכסין ערותן בכית המרוחץ לייכא למחיש להרהורא (אגוזה). ז' חסידים הראשונים וגזרלי החכמים התפאר אחד מהם שלא נסתכל במילה שלו, ומהם מי שהתפאר שלא התבונן מעולם בצורת אשתו מפני פונה מדברי הבא (פי' הרשות לשון זה של הבא לדברי הכל) לדברי האמת שהם אוחזות לבכ' הקדושים.

כל אין ישראל חסודים על הרביעה ועל הזוכר, וכו' סעיף אחד
א לא נחשדו ישראל על משכב זכר ועל הבהמה, לפיכך אין איסור להתייחד עמהן, ואם
נתרחק אפילו מיוחד זכר ובבהמה, הרי זה משובח. וגזרלי החכמים היו מרחיקין הבהמה,
כדי שלא יתיחדו עמה. ובדורות הללו שרכו הפריצים, יש להתרחק מלהתייחד עם הזוכר.

כח לגדר גדר ושלא להרכבות בתשmis וביינך יתנהג בשעת תשmis, וכו' י' סעיפים
א ראיו לאדם להרגיל עצמו בקדושה יתרה ובמחשבה טהורה ובבדעת נכוונה, כדי להנצל
מלחכש בדבר ערווה. ויזהר מהיחוד שהוא הגורם הגורל. וכן ינהוג להתרחק מהשחיק
ומהשכירות ומדברי עגבים (פירוש דברי שחוק וחشك). ולא ישב אלא אשה, שמנาง זה גורם
לטהרה גדולה. יתרה מכך זאת אמרו: יפנה עצמו ומחשבתו לד"ת וירוחיב דעתו בחכמה,
שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פניו מהחכמה. ב' ולא יוכל ראשו עם אשתו ולא
ינבל פיו בדברי הבא, אפילו בינו לבינה. הרי הכלוב אומר: מגיד לאדם מה שחו (עמוס
ד, יג) אמרו חכמים ז"ל: אפילו שיחה קלה שבין אדם לאשתו עתיד ליתן עליה את הדין.
ואל יספר עמה בשעת תשmis ולא קודם לכן, כדי שלא יתן דעתו באשה אחרת, ואם

ספר עמה ושם מיד, עליו נאמר: מגיד לאדם מה שהוא (עמוס ר, יג) אבל בענייני שימוש יכול לספר עמה, כדי להרבבות תאותו, או אם היה לו כאס עמה וצריך לרצותה שתתפifies, יכול לספר עמה כדי לרצותה. הגה: וכי יכול לעשות עם אשתו מה שירצה, בוועל בכל עת שירצה וממשק בכלابر שירצה, ובא עליה בין כורכה בין שלא כורכה, או דרך אקרים ובכלבר שלא יוצא זרע לבטלה (טור). ויש מקילין ואומרים שמתויר שלא כורכה אפילו אם הוציא זרע ואינו גבל בכך (גם זה טור בשם ר"י). ואע"פ שהוחר בכל אלה, כל המקדש עצמו במותו לו קדרוש יאמרו לו (רכבי רוכב). ולא ירבה בתשミニש להיות מצוי אצל תמיד, שדבר זה פגום הוא ממד ומעשה בורות הוא, אלא כל הממעט בתשミニש ה"ז משובח, ובכלבר שלא יבטל עונה אלא מדעת אשתו. וכך בשימוש העונה לא יכוון להנאותו, אלא כאשר הפורע חוכו שהוא חייב בעונתה, ולקיים מצות בוראו בפריה ורבייה, ושיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימי מצות בישראל. ולא יכਊל אלא מרצתנה, ואם אינה מרוצה יפינסה עד שתתרצה. ויהיה צנווע מאד בשעת תשミニש. ולא ישמש בפניו שום מין אדם, אפילו קטן,আ"כ הוא תינוק שאינו יודע לדבר. ג' לא ישמש בתחלת הלילה ולא בסופה, אלא באמצעה. ד' אסור לשמש בשוקים וברוחות ובגנים ובفردסים, אלא בכית דירה, שלא יראה צנות וירגלו עצמן לידי זנות; והובעל את אשתו במקומות אלו, מכין אותו מכת מרות. ה' אסור לאדם לשמש מטהו לאור הנר, ואפילו ע"י האפלת טלית. הרי שהיתה שבת, ולא היה לו בית אחר, והיה הנר דלק, לא ישמש כלל. וכן אסור לשמש מטהו ביום, שעוזת פנים היא לו. (ועיין באורה חיים סי' ר"מ סעיף י"י וסעיף י"ט). ו' אסור לשמש בשני רעבון, אלא לחשוכי בנים. ז' אכסנאاي אל ישמש עד شبאה לביתו. ח' לא יבא על אשתו והיא שנואה לו בשעת תשミニש. וכן אם גמר כלבו לגורשה, ואע"פ שאינה שנואה לו, לא יבא עליה. ט' לא יבא עליה והוא או היא שכוריהם. י' לא ישמש עם אשתו ליתן דעתו על אחרת, אף' שתיהן נשויו. (ועיין עוד מדיניות אלו באורה חיים סי' ר"מ).

הלכות קידושין

כו שלא לקדש בביאה, ואיסור ביהה על הפנואה אפילו אם יחדה, ובו ד' סעיפים א' אין האשה נחשבת אשת איש אלא על ידי קידושין שנתקדרשה כראוי, אבל אם בא עליה דרך זנות, שלא לשם קידושין, איינו כלום. ואפילו בא עליה לשם אישות בינו לבין, אינה נחשבת כאשתו, ואפילו אם ייחדה לו, אלא אדרבא כופין אותו להוציאה מביתו. הגה: דבזראי בושה היא מלטבול, ובא עליה בנדרחה (טור). אבל אם מיחיד אליו, יש אומרים שמתויר והוא פלגש האמורה בתורה (הרacob"ר וקצת מפרשימים). ו"י' שאסור, ולוקין על זה משום לא תהיה קדרשה (דביבים כג, י"ח) (הרמב"ם והרא"ש והטור). עכו"ם שנשא עכו"ם, וכן מומר שנשא מומרת לעבדות וכוכבים בנימוסיהם, ומתגיירו אח"כ, אין כאן חשש קידושין כלל ומורת לצתת ממנה אלא גט, ואע"פ ששחה עמה שנים איינו אלא צנות בעלים (ריב"ש סימן ר' ובת"ה סימן ר"ט) ועל סימן קמ"ט סעיף ו'. ב' אם הכנסיס אשה לחופה, אינה מתקדשת בכך. ו"י' שהוא ספק. ג' משנתקדשה, נחשבת כאשת איש לחיבת הבא עליה, וצרכיה גט להתייה לשוק.

אהע"ז הלכות קידושין סימן ב'

ד האשה מתקדשת בשלשה דרכים: בכסף או בשטר או בכיאה, מן התורה, אבל חכמים אסרו לקדר בכיאה משום פריצות, ואם עבר וקידש בכיאה, מכין אותו מכת מרודות היא מקודשת. ואפילו קדרה בכסף או בשטר, אם לא שידך תחללה, או שקידש בשוק, מכין אותו מכת מרודות והיא מקודשת. הגה: ויה"א שאין מכין אם קידש בכסף או בשטר, אפילו בשוק וכלא שידוכין (טוור בשם הרוא"ש), ולא ראייתי ממי שהכו מישקדש בלבד שודוכין.

בז כיצד לשון הקידושין ושיאמר הוא ויתן הוא, וכו' י' סעיפים

א בכסף כיוצר, נותן לה בפני שנים פרוטה או שוה פרוטה, ואומר לה: הרי את מקודשת לי בזזה. הגה: ויה"א שייל לה: כדת משה וישראל (כל בו). וכן נהוגין לקדר בטבעת, ויש להם טעם בתיקוני הזוהר (רכבי הרוב). והה' אם אמר לה: הרי את מאורסת לי, או הרי את לי לאשה וכן בכל לשון שמשמעותו לשון קידושין וראי באותו מקום, ובלבך שהיא תבין שהוא לשון קידושין, ואם היה מדובר עמה תחללה על עסקי קידושין, ונתן לה אפילו בשתקה, הוא קידושין. והוא שעדרין עוסקין באותו עניין. וכל שכן אם אמר לשון קידושין וראי, אלא שאיןנה מבינה אותו, דהו קידושין. הגה: יה"א שלא בעין מדברים באותו עניין ממש, אלא מדברים מענין לענין באותו עניין. דהינו שאין מדברים בקידושין, רק לצרכי זיוגם (מרוכץ סוף האיש מקדרש וכ"כ הרשב"א). ויה"א שלא בעין מדברים עמה, אלא כל שדברים לפני, סגי (מרוכץ ריש קידושין), וכן משמע לשון הטoro. ב אמר לה: הרי את אשתי, הרי את זוקחת, הרי את קניתה לי, הרי את אורוסתי, הרי את שלוי, הרי את ברשותי, הרי את לקוחתי, מקודשת. הגה: אם הבינה דבריו, או שדברו תחללה מעסקי קידושין (הרוץ והם"מ). אבל אישינו נאמן לומר שלא כוון לשם קידושין, אבל אם איןנו מדבר עמה תחללה על עסקי קידושין, אין חוששין למלות אלו. הגה: מי שאמיר לאשה שנונן לה בשביב אהבה וחבה, חוששין לקידושין, כי שמא אמר שנונן לה שייה אהבה וחבה בינויהם, והו כאלנו אמר לה: מיעודת לי או מיעודת לי (חשובה מי"ז סוף קירושין). יש אומרים דעת"ג דלשונות אלו לא מהני אם לא דבר עמה מעסקי קידושין, מ"מ אם היא אומרת שקבלה לשם קידושין, הו ספק קידושין. (הדו"ן). ואפילו נתן לה בשתקה ולא דבר כלום, והוא ואיתא אומרים שכוננו לשם קידושין, הו קידושין (במרוכץ פוך האיש מקדרש ותשוכת מוזור"ט). ובמקום דלא הו קידושין, אפילו אם חזר אח"כ ואמר לה: הרי את מקודשת לי, צריך ליטול הכסף ממנה וליתן לה בתורת קידושין (המ"מ בשם הרשב"א). ד אמר לה: הרי את מקודשת, ולא אמר: לי, אינה מקודשת. (וכן עיקר תשוכת הרוא"ש) אבל יש מחמירין ואומרים דהו קידושין (חמצאים בתשוכת הרשב"א ורמב"ן והרא"ש כלל לו). ואם היה מדבר עמה על עסקי קידושין, הרי זו מקודשת. ואם קידש תחללה אשה אחת קידושין גמורים, ואמר לאחרת בפניה: תהא מקודשת, ולא אמר: לי, ידים מוכחות פירוש כמו שאמרו בבית יד הכללי מושך עמו הכללי עצמו, כן אלה הדברים מוכחים שימושיים אחרים (הריini נוננו לך בתורת קידושין, הו כאומר: לי. הגה: וצריך שיאמר לה לשון המוכחה להבא, כגון שאומר: הרי זה קידושין, או קדרושין יהיו. אבל אמר: זה קידושין, לחוד, איןנו כלום (ב"י בשם תשוכת הרוא"ד רוראן). ו' אמר לה: הריini אישיך, הרי בעליך, הרי ארוסיך, איןנו כלום, אפילו היה

אהע"ז הגלבות קידושין סימן כה

מדובר עמה תחלה על עסק קדושים, משום דכתיב: כי יקח (דברים כד, א) ולא שיקח את עצמו. נתן הכסף לאחד ואמר לו: hari את חמץ, ולא אמר: בתק מקודשת לך, אין כוה כלום (הגחות אלפסי פ"ק וקדושים). ז' נתנה היא לו כסף, ואמרה: הריני מקודשת לך, אינה מקודשת. ח' נתן הוא ואמרה היא, אם היה מדובר עמה על עסק קדושים, הוא ודאי קדושים, ואם לאו, הוא ספק קדושים. ואם ענה הבעל: הנה, בשעת מתנה, הוא ודאי קדושים אפילו אין עוסק בו אותו עניין. ט' מתנה היא ואמרה לו: הילך דינר זה מתנה ואתקדש לך, ולקחו ואמר לה: hari את מקודשת לי בהנאה זו שקבלתי ממך מתנה, אם אדם חשוב הוא, hari זו מקודשת, שהנאה יש לה בהיותו נהנה ממנה, ובהנאה זו הקננה עצמה לו. וצריך חקירת חכם מי נקרא אדם שאינו חשוב להתרה ללא גט. (ויש מחמירין אפילו לא אמרה תחלה נשמנת: ואתחדר לך, רק נתנה סתום ואמר לה: התקדשי כי ושתקה (חשוי והרשכ"א סי' מר"ג). י' שיעור הכסף שמקדושים בו, משקל חצי שעורה כסף צarov. (עין בי"ד סי' רצ"ד סעיף ו' שיעור שוה פרוטה).

כח המקדש בגול בפקdon או במלוא ובאייסור הנאה דאוריתא ודרבן, וכו' ב"ג סעיפים י"ו י"ז
א' המקדש את האשה בגול או בגנבה או בחמס, אם נתיאשו הבעלים, ונודע שקנה אותו דבר ביאוש, hari זו מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. הגה: קדשה בגול או בגנבה עוברי כוכבים, הוא מקודשת דהא אינה צריכה להחזיר רק מכח קידוש השם (מהרי"ז סי' קל"ח). קדשה בגול אחר יוש לבך, מקודשת מדרבן (רבינו יוחנן). ב' גול את האשה או גנבה או חמסה, וחזר וקידשה בגול או בגנבה ובחמס שלה, ואמר לה: hari את מקודשת לך בו, אם לא קדם ביניהם שודכים ונטלה ושתקה, אינה מקודשת. אבל אם שידך תחלה, (דהיינו שנחרצית לישא אותו, אע"פ שלא היו שווין בנחינת הנדוניה) או אפילו לא שידך תחלה לשם קדושין) (כ"כ הר"ן בשם הרשב"א זאב"י הביאו). ג' וכן אם החזיר לה חוב שהיה לה אצלו ואמר לה: כנסי סלע זו שאני חייב לך וhari את מקודשת לך בו, קודם שחתלנו, ונטלו ושתקה, אם היו בгинיהם שידוכין hari זו מקודשת. ואם לא שידך, אינה מקודשת עד שתamarin: ח'. אבל אם לאחר שננתנו בידה אמר לה: hari את מקודשת לך בו, אפילו אמרה: הנה, אינה מקודשת אע"פ שישידך תחלה. הגה: וכל זה שאמר לה: כנסי סלע שאני חייב לך. אבל אמר לה: כנסי סלע זו, סתם, וחזר ואמר: התקדשי לך בו, אף על פי שאתה לה ג"כ, והגיע זמן הפרעון, מקודשת, ואני יכולת לומר: לפרעון קבלתו (הר"ן פ"ק וקדושים). אמר לה: כנסי סלע זו שאני חייב לך, וחזר ואמר: לא לשם פרעון אני נוחנו לך, רק לשם קדושים, י"א דהרי מקודשת אפילו לא שידך (שם בסוף בה"ג והרמ"ט). בקש ממנה שתלווה לו מעות על משכון, וננתנה לו המעות, וכאשר נוthen לה המשכון אמר לה: התקדשי לך, וקבלתו ושתקה, הוא ספק קדושין (חשובי הרשב"א סי' תשע"ג). ד' נתן לה פקדון ואמר לה: כנסי פקדון זה, וחזר ואמר: hari את מקודשת לך בו, אם אמר לה כן קודם שנטלו, ונטלו, אף על פי ששתקה, hari זו מקודשת. הגה: ו"א דזוקא שנטלו בידה, אבל אם זוק לה הקידושן, אפילו לתוך חיקה, ש תיקה מה"ג לאו כלום היא, הוαι ולא נחרצית תחלה לקדושי לה (טוור בשם הרמ"ה). ואם אחר שנטלו בתורת פקדון אמר לה: hari את מקודשת ליה בו, ושתקה, אינו כלום. אבל אם אמרה: הנה, hari זו מקודשת. ח' אמר לה: התקדשי לך

בchap' זה, ואמרה לו: והרי אין שוה פרוטה, ואמיר: התקדרשי לי בארכע זוזים שבתוכו, הרי זו ספק מקודשת. הגה: אם לא חור ואמר: והתקדרשי לי, ורק אמר לה: הרי בתוכו שוה פרוטה, מקודשת מספק (הגחות אלף פ"ק וקדושים). אשה שחתפה מעות מאיש א', והוא בקש ממנו שתחוירם לו, ולא רצתה, ואמרה לה: הרי את מקודשת לי בהם, ושתקה והחזקת המעות, לא הי קדושין, דהיינו שתקה דלאחר מתן מעות ולאו כלום הוא (חשוכת מהר"ם פארואה סי' כ"ד). נ היה לו פקדון בידיה, או שהשאילה חפצ', ואמר לה: התקדרשי לי בפקדון או בשאללה שבידך, ונמצא שנגניב או נאבר, אם נשתייר ממנו שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. ודוקא שאינה יודעת סכום הפקדון, ומתרצית להתקדרש בו הן אם הוא רב או מעט, אבל אם ידעת סכום הפקדון, ונמצא שנגניב או נאבר, ע"פ שנשתייר ממנו שוה פרוטה, אינה מקודשת, שאינה מתרצית להתקדרש אלא בסכום הפקדון) (טו). נ היה לו מלאה אצל, אפילו הוא בשטר, ואמר לה: הרי את מקודשת לי במלוא אצל, אינה מקודשת, אפילו עדין המעות בידיה ולא שלחה בהם יד. (אפיי החזרה לה השטר ויש בו שוה פרוטה) (טור כשם הרמ"ס). ויש מחמירים בזה (ר"ץ פ"כ וקדושים) (וחמ"מ פ"ה). והוא הדין אם היא חייכת לו שכירות פעהלה שעשה לה, אפילו הגיע זמן המולה והשכירות לגבות. ח' אמר לה: התקדרשי בשטר חוב, וננתנו לה, שminus הניר, אם יש בו שוה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, הרי היא ספק מקודשת. ט' הוללה לה עתה ר' זוז, ואמר לה: הרי את מקודשת לי בהנאת זמן פלוני, הרי זו מקודשת, ואסור לעשות שתהיה בידך כך וכך יומם ואני תוכע מנק עד זמן פלוני, הרי זוז מקודשת, ואסור לעשות כן מפני שהוא כריבית. י' היה לו מלאה אצל ואמיר לה: הרי את מקודשת לי בהנאת מחילת מלואה, וכן אם אמר לה: הרי את מקודשת לי بما שאינו מרוחיק לך הזמן, מקודשת ואסור לעשות כן ממשום רבית, ויש אומרים שאינה מקודשת. הגה: יש לחוש לב' הסכירות, ואם קדשה אחר צריכה גט משניהם (כל כו כשם הו"ה והטו הביבא). הייתה חייכת לאחרים, ובאחד וננתן פרוטה למלוא להרוויה לה זמן, וקדשה בזה, היה מקודשת (התוספות והמדכי והר"ץ ריש קדושים). י"א היה אצל המשכן, אפילו במשכן בשעת הלואת, וקדשה באותה מלוא והחזרה לה המשכן (או שהיא המשכן ברשותה) (ר"י כשם הרמ"ה), הרי זו מקודשת. וו"א שאפי' לא החזר לה המשכן, מקודשת. י"ב היה לו משכן על חוב שיש לו אצל אחרים, וקידש בו אשה, הרי זו מקודשת; לפ"י שבעל חוב יש לו קניין בגופו של משכן. הגה: וו"א דוקא במשכן שלא בשעת הלואתו (טור כשם הרוא"ש). וכל זה במשכן שיש לו מישראל, אבל מעוכד וכוכבים אינה מקודשת. (מדרכי ריש קדושים) ואם מכרו המולה לאחר וקידש בו, הוא מקודשת (מהר"ז סי' קל"ח). י"ג היה לו חוב ביד אחרים, ואמר לה: הרי את מקודשת לי בחוב שיש לי ביד זה, במעמד שלשתן, אף' היא מלאה מקודשת, וו"א שאינה מקודשת. אבל אם לא אמר לה במעמד שלשתן, אף' היא מלאה בשטר והקנה לה השטר כראוי בכתיבת ובמסירה, אינה מקודשת אלא בספק. י"ד היה לו מלאה אצל, וננתן לה עתה פרוטה ואמר לה: התקדרשי לי במלוא ופרוטה, הרי זו מקודשת. ויש טו' אמר לה: התקדרשי לי בשכר מלאכה זו שאעשה עמך, ועשה, אינה מקודשת. ויש אומרים שהיה מקודשת. הגה: אם הוא קיבל על המלאכה, דאונן קונה בשבח כי (טור כשם ר"י). ואם הכל עדיין אצל וקדשה בשכוו, לכ"ע מקודשת, דהוה לה כמלוא שיש עלייו משכן (ר' יוזחם נתיכ כ"ג). נתן משלו פרוטה לצורך המלאכה, וקידשה בו, מקודשת לכלוי עלא, דה"ל במלוא ופרוטה (טור). עשה מלאכה אצל אחר ומתחייב לו פרוטה, הוי לה כמלוא ביד אחרים (כאיור רכבי המרכי לדעת הרוב כמ"ש ריש א"ג ומיד שעשה השכיד וכו'). טז' קידש בשכוו, ובבעל סחט בפני שראו שנתיחיד

אהע"ז הלכות קידושין מימן בח

ומה, צריכה גט מספק. הגה: והוא הדין אם קידש בפחות מפרוטה ובעל, וכל ciòZA כזה (הרין פ' המרי). י"ז הנכנס לבית חבירו ולקח לו כליא או אוכל וכיווץ בהם וקידש בר אשה, ובא בעל הבית, אף על פי שאמר לו: ומה לא נתת לה דבר זה שהוא טוב ממה שנתת לה, אינה מקודשת, שלא אמר לו דבר זה אלא כדי שלא להתחביב עמו, והואיל וקידש בממון חבירו שלא מדעת חבירו הרי זה גדול ואינה מקודשת. ואם קדשה בדבר שאין בעל הבית מקפיד עליו, כגון תמורה או אגוז, הרי זו מקודשת מספק. הגה: אורה שি�ובן אצל בעה"ב, ונוטל חלקו וקידש בו, הוא מקודשת (הגחות אלפסי). י"ח היה שחורה ביןו ובין חבירו, וחולקה שלא מדעת חבירו, וקידש בחלקו, הואיל וצריכה שומת בית דין אינה מקודשת, שהן נוטל עצמו מה שירצה וייניח מה שירצה. הגה: ואפילו נתן לה כל השחורה שיש בחלקו יותר מפרוטה, אף"ה אינה מקודשת, שאין רצונה להתקדש רק בכל (הגחות מ"מ פ"ב וראישות בשם רמכ"ז והרש"א וכ"ב הר"ן). ואם הוא דבר שהכל שווה ואינו צריך שומו, הרי זו מקודשת. יט השואל חפץ מחבירו והווריעו שרווצה לקדש בו אשה, מקודשת. ואם לאו, הרי הוא ספק מקודשת. הגה: וזה לשוכר כלי או חפץ מחבירו וקידש בו (ת"ה סי' ד"י). שאל כליא מאשה שיש לה בעל, וקידש בו, הוא מקודשת (הגחות אלפסי). ב' היה שחורה ביןו ובין חבירו, וחולקה שלא מדעת חבירו, וקידש בחלקו, הואיל וצריכה שומת בית דין אינה מקודשת, שאין זה נוטל עצמו מה שירצה וייניח מה שירצה. הגה: ואפילו נתן לה כל השחורה שיש בחלקו יותר מפרוטה, אף"ה אינה מקודשת, שאין רצונה להתקדש רק בכל (הגחות מ"מ פ"ב ראיות בשם רמכ"ז והרש"א וכ"ב הר"ן). ואם הוא דבר שהכל שווה ואינו צריך שומו, הרי זו מקודשת. ב' השואל חפץ מחבירו והווריעו שרווצה לקדש בו אשה, מקודשת. ואם לאו, הרי הוא ספק מקודשת. הגה: וזה לשוכר כלי או חפץ מחבירו וקידש בו (ת"ה סי' ד"י). שאל כליא מאשה שיש לה בעל, וקידש בו, היה שחורה ביןו ובין חבירו, שא"פ שכל מה שקנתה אשה קנה בעלי ולא שאל מן הכלל (רש"א אלף רם"ה והרש"א וכ"ב הר"ן). ב' הנתון לחברו מתנה על מנת להחזיר, והלך המכבל וקידש בה אשה, הרי זו מקודשת. ב' המקדש באיסורי הנאה דרבנן למגמי, שאין לו עיקר בדאוריתא, מקודשת. ואם בחמץ דאוריתא ושות דרבנן, או בחמץ דרבנן ושות דאוריתא, ספק מקודשת. ואם באיסורי דאוריתא למגמי, כגון בחמץ דאוריתא בשעות דאוריתא, אינה מקודשת. הגה: קהל שתקנו ועשו הסכמה ביניהם שככל מי שקידש בלא עשרה או כיווץ כזה, ועבר אחד וקידש, חיישין לקידושין וצריכה גט. שא"פ שהקהל התנו בפירוש שלא יהיה קדשו קדושין והפרקיו ממוני, א"ה יש להחמיר לענין מעשה (מהרי"ק שורש פ"ד). אשה שנדרה הנאה מארם אחד או מכל מה שיתנו לה שלא בפני פלוני ופלוני, ועבר אחד וקידשה, אינה מקודשת, דהיינו/calו קדשה באיסורי הנאה. ודוקא שקדשה בתורת כסף, אבל אם קדשה בשטר, הרי קידושין (רש"א סי' תר"ב ותר"ג). ב' עבר ומוכר איסורי הנאה וקידש בדמיהם, מקודשת. ואם מכרכם לישראל, ולא ידע הלווחם מהם איסורי הנאה, ולקח המוכר דמייהם וקידש בדמייהם, ספק מקודשת. ב' א, בשאר איסורי הנאה, חוץ מآلלים שאם מכרכם וקידש בדמייה אינה מקודשת. ב' בכור, בזמן הזה, אם קדרשו בו בעליים הרי ספק מקודשת.

אהע"ז הלבות קידושין סימן בט

כא ניסן

כט שציריך ליתן הכסף במתנה שלימה, ודין המקדש במשכון או במנה ונמצא חסר או רע, וכו' י' סעיפים

א האומר לאשה: הרי את מקודשת לי בדיןר זה על מנת שתזהירו לי, אינה מקודשת. הגה: אבל האשה שנתנה לאחר מתנה על מנת להחזיר לה לאחר שלשים יום, כדי לדרישה בה תוך זמן שלשים לדורשין, הוא מקודשת (חשותת הרוא"ש כלל לה). י"א אדם נתן לה מתנה על זמן להחזיר ואמור לה: בחנהה זו שעת נהנית תוך הזמן הרי את מקודשת לו, והוא קודשין (ובינו ירוחם). ב אמרה לו: תן מנה לפולני ואתקדש אני לך, ונתן לו ואמור לה: הרי את מקודשת לי בחנתה מתנה זו שנתתי על פיך, הרי זו מקודשת. הגה: ואם היו עוסקים באותו עניין, אז לפולני שנותן סתם במצויה הרי זו מקודשת (ב"י בשם ר"ג). וכל זה ווקא שהיא התחלת להומר: תן מנה לפולני. אבל אמר לה הוא תחלה, והוא אומרות: תן לפולני (עיין לקמן סי' ל' סעיף ח'). אמרה לו: הלווה מנה לפולני ואתקדש אני לך, והלווה לפולני ואתקדש בו, הוא קודשין, כמו במתנה. אבל אם הרוח זמן מלאה על פה וקדוש בו, אינה מקודשת (בית יוסף בשם הרשב"א). ג אמרה לו: תן דין ר' לפולני ואתקדש אני לך, ונתן לו, וקדשה אותו פולני ואתקדש אני לה: הרי את מקודשת לי בחנתה מתנה זו שקבלתי ברצונך, הרי זו מקודשת. ד אמרה לו: הילך מנה ואתקדש אני נתבאר בס"י כ"ז. ה אמר לה: הילך דין ר' משמי והתקדשי לפולני, ואותו פולני עשו לך, או שלא עשו שליח ואמר לה אותו פולני; התקדשי לי במנה שנתן לך פולני, הרי זו מקודשת. ז אמר לה: התקדשי בדיןר, ונתן לה משכון עד שיתן הדינר, אינה מקודשת. הגה: וכ"ש אם נתן לה שטר על הדינר, ולא הו קודשין (הגה"מ פ"ה בשם הרשב"א). אמר מה לה: הרי את מקודשת לי בדיןר ומתוכה בו בגוף המשכן שני נוותן לך זה, הרי זו מקודשת ר' יוחם נחיב כ"ג. ז האומר לאשה: הרי את מקודשת לי במאה דיןרים, ונתן לה אפילו דיןר אחד, ה"ז מקודשת משלקחה הדינר והוא ישלים לה השאר, שזה כמי שאמר: הרי את מקודשת לי בדיןר וזה ע"מ שאthan לך ר' זה, שהוא מקודשת לו מעכשו. (זה"ה אם חסר דיןר אחד או שהוא רע (הרואה"ש והרמב"ן), ויש חולקין) בד"א, כסא אמר לה: במאה דיןרים, סחטם. אבל אם פירש ואמר לה: הרי את מקודשת לי במאה דיןרים אלו, והתחיל למנות להוו ידה, (וי"א דבחדא מניינו כגון שאמרו: מאה דיןרים אלו, או שמחילה למנותו) (הרואה"ש והטור), איןנה מקודשת עד שישלים לה. ואפלו בדיןר האחרון שניהם יכולים לחזור זה בזה, אלא א"כ אמר לה: דיןර החסר יהיה במלה, ונתרצתה. וכן אם נמצא ממנו חסר דיןר, או נמצא מהם דיןר נחותה ולא הכירה בו תחלה, אינה מקודשת. (ויכלין לחזור בהן) (דעת רשב"י). י"א דאפי' בלא חורה אינה מקודשת (הרין פ"ק קדושיםין) (עד שאין לה אה"כ: התקדשי בות, ושתקה). ואם יכולה להוציאו ע"י הדחק, הרי זו מקודשת. ח האומר לאשה: התקדשי לי בדיןר זה ע"מ שאלים לך מנה, והוא אומרות: על מנת שתshallים לי ר', והלך זה לביתו וזוז לביתה ולא הסכימו בניםם, ואח"כ תבעו זה את זה, וקדשו, ונתן לה הדינר, אם האיש תבע את האשה, יעשה דברי האש, ולא ישלים אלא מנה. ט האומר לאשה: התקדשי לי בכוס זה, אם היה דברי האש, ומלא מים הרי זו מקודשת בו ובמה שבתוכו, מצטרפו לשווה פרוטה. ואם היה מלא יין, הרי מקודשת בו ולא במה שבתוכו. ואם היה מלא שמן, הרי זו מקודשת במאה שבתוכו ולא בו; לפיכך אם לא היה בשמן שווה פרוטה, הרי זו מקודשת בספק. ואם היה בשמן

שוה פרוטה, הרי זו מקודשת ודראי. ויש חולקים ואומרים במים, בו ולא בימה שבתוכו; ובין, بما שבתוכו ולא בו; ובשם או בziej דגים, בו ובמה שבתוכו. י' היו לו מניין כלים או מניין מאכל או שאר כל דבר, ואמרה לו: תן לי מעט мало, ואמר לה: אם אתן לך תהיה מקודשת לך, אם אמרה: הנה, ונתן לה, הרי זו מקודשת. אבל אם אמרה לו: תן לי מהן, או השליך לי, או דברים שענינים לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן לי בלבד, ונתן לה, אינה מקודשת. הaga: ואם אמר לה בשעה שהוא נזון לה: הרי את מקודשת לי, וקבלת, מקורתה (טור בשם הרוא"ש). ואם קיבלתה בשתייה, רק חזרה ואמרה: תן לי, או השליך וכיוצא בזה, אינה מקודשת (כך משמע מרבי הרוא"ש). וכל זה בהתחילה היא לומר: תן לי מעט, אבל אם החihil הוא לרבר: אם אתן לך חתקדש לי, ואמרה לו בלשון שחוק: הנה, וקבלת מינו, הרי ספק קידושין (סברות הרוא"). וכן אם היה שותה יין ואמרה לו: תן לי כוס אחד, ואמר לה: אם אתן לך הרי את מקודשת לי בו, ואמרה: השקני, (או חן) והשקה אותה, אינה מקודשת, שאין הדברים נראים אלא השקני בלבד ולא תשחק עמי בדבר אחר. ואם אמר בשעה שנתנו לה: הרי את מקודשת לי, וקבלת, מקודשת.

ל לאיזה מקום צריך ליתן הכסף, ודין אם קדשה בככר, וכו' י"א סעיפים

א המקדש את האשה בכיסף או בשטר, אינו צריך שיתן הקידושין לתוך ידה, אלא כיון שרצתה לזרוק לה קידושה, וזרקן. בין לתוך ידה בין לתוך חיקה או לתוך חירה או לתוך שדה שלה, הרי זו מקודשת. ב היתה עומדת ברשות הבעל, צריך שיתן לתוך ידה או לתוך חיקה. הגה: השאלה לה הבעל מוקם בחיציו, דינו כמו לעני גירושין. (ועיין לקמן סי' קל"ט סעיף י"א). "סעיף ג היתה עומדת ברשות שהוא של שנייהם, וזרק לה קידושה מדעתה ולא הגיעו לידי או לחיקה, הרי זו מקודשת קידושי ספק. ואפילו אמרה לו: הנה קידושי על מקום זה, ואותו המקום של שניהם, הרי אלו קידושי ספק. ד היתה עומדת בסימטה (פי' שביל של י hairy) או בצדדי רשות הרבים, וזרק לתוך ארבע אמותיה, מקודשת. ואם נשארו תוך ד' אמותיו, אינה מקודשת, אפילו נכנסה היא לתוך ד' אמותיו, כיון שכבר הוא לתוכם וכבה בהם והם שלו. ה היו עומדים ברשות הרבים או ברשות שאינה של שניהם, וזרק לה קידושין קרוב לו, אינה מקודשת. קרוב לה, הרי זו מקודשת. מחיצה או שהיו ספק קרוב לו ספק קרוב לה, ואבכו קודם שיגיעו לידי, הרי זו ספק מקודשת. כיצד, הוא קרוב לו וקרוב לה, כל שהוא יכול לשמרו אותו והוא אינה יכולה, זהו קרוב לו. היא יכולה לשמרו אותו והוא אינו יכול, זה הוא קרוב לה. שניהם יכולים לשמרו אותם, או שניהם אינם יכולים לשמרו, זהו מחיצה לממחזה. ז' זרק לה קידושה, אפילו לתוך חיקה, ולא שקלתינחו אלא אשתקה, יש מי שאומר שאין כלום כיון שלא ארצאי מעיקרא לאיקドשי ליה. ז' אמר לה: התקדשי לי בדיןך זה, נטלתו וזרקתו ליט בפנוי, או לאור או לכל דבר האבד, אינה מקודשת. ואין צורך אם זרकתו בפנוי למקום שאינו אבד שזה מוכיחה שאינה חפיצה בקידושין. (ועיין לקמן סי' מג סעיף א'). ח' אמר לה: התקדשי לי במנה, אמרה: תנחו לאביך, או לפולוני, ונתנו להם, הע"פ שאמר לה: התקדשי לי במנה שנתתי להם, אינה מקודשת. אבל אם אמרה: שיקבלו

לי, מקודשת, אפילו לא חזר ואמר: התקדשי לי במנה שנתתי להם. ט התקדשי לי במנה, ואמרה לו: הניחחו על הסלע, אינה מקודשת. ואם היה סלע שלה, מקודשת. (וילא דוקא כייחדה לו הסלע, כגון שאמרה לו: תן על סלע פלוני או על סלע שני, אבל אמרה סתם: על הסלע, ונתן על שלה, אינה מקודשת) (טור כשם הרמ"ה). היה סלע של שניהם, הרי זו מקודשת בספק. הגה: וההורא"ש (ב"י כשםו) והתוספות (טור כשםם) מפרשין דכ"ז מייריו שנtan אח"כ לתוכן חיקת בשתקה, אפילו hei אם אמרה תחלה: תן על סלע, אינה מקודשת, ובSELע שלה וכו'. י התקדשי לי בככר זה, ואמרה לו: תנחו לעני פלוני, אפילו היה עני הסמור עליה, אינה מקודשת. (וגם זה מייריו שנtan אח"כ בחיקת) (טור). **יא** התקדשי לי בככר זה, ואמרה לו: תנחו לכלב זה, אם היה הכלב שלה, הרי זו מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת. ואם היה רץ אחריה לנשכה, הרי זו ספק מקודשת. הגה: (וגם זה מייריו בכ"ג שנtan אח"כ בחיקת (טור כשם התוספות)). אמרה היא מתחלה: תן ככר לכלב, או תן דינר על הסלע, ואתקדש אני לך, י"א דдинנו כאמרה: תן דינר לפלוני (טור כשם י"א), וכן שנתכבד לעיל סי' ב"ט סעיף ב', ויש להחמיר בדבר (טור).

לא שאין מקדשין בפחות משוה פרוטה, ואם צרך שומא, ובו ט' סעיפים **א** אין מקדשין בפחות משוה פרוטה. ומיהו אם קדשה בחפץ סתם, אין צרך לשום אותו תחלה אם שווה פרוטה, אלא אם שווה פרוטה, מקודשת. ואפילו אם אמר לה: התקדשי לי בחפץ זה שווה נ' זוז, ולא שמו אותו תחלה, אם נמצא אח"כ שווה נ' זוז, מקודשת. **ב** י"א שאם קדשה בדבר שאין בקיין בשומתן ופעמים טוענים בהם הרבה, כגון אכנים טובות ומרגליות וכיוצא בהם, ואמר לה: התקדשי לי באבן זו שווה נ' זוז, צרך שומא, שלא סמכת דעתה. ויש מי שאומר שאפילו קידש באבן סתם, ולא אמר לה שווה נ' זוז, צרכיה שומא, וכך נגגו לקידש בטבעת שאין בה אבן. הגה: ואם קדשה בטבעת שיש בו אבן, או בטבעת, ונמצא של נחותה, ע"פ שאין דרך לקידש בכך, חיישין לקידושין (ב"י כשם תשוכת הר"ש בר צמח ומרדי פ"קDKROSHIN). ואפילו אמרו העדרים תחת החופה שהוא של זהב, ונמצא נחותה, ע"ג דלענין דין נראה דלא הי מקודשת, אף"ה יש להחמיר לענין מעשה (חשוכת מימוני סוף הלכות נשים). ומ"מ נהוגין תחת החופה לשאל לעדים אם הטבעת שווה פרוטה, כדי שתדע הכליה שאין מקדשה רק בשווה פרוטה (א"ח). גם נהוגין לסתות פני הכלות הצנעות, ואין מקפידות במה מקדש אורתן (מכור או חשוכת הרשכ"א). **ג** קידש באוכל או בכלי וכיוצא בו, שווה פהות משוה פרוטה, הרי זו מקודשת מספק, שמא דבר זה שווה פרוטה במקום אחר. וילא שאם קידש בתבשיל או בירק שאינו מתקיים וכיוצא בהם, אם לא היה שווה פרוטה במקום מוקם, אינה מקודשת כלל, שהרי דבר זה אינו מגיע למקום אחר עד שיפסיד ויאבד ולא יהיה שווה פרוטה. **ד** הא דאמרין שהיא מקודשת מספק שמא דבר זה שווה פרוטה במקום אחר, צרכיה גט להתרה לעלמא. ואם רוצחה לקיימה, צרכיה קידושין אחרים. ואם קדשה אחר קידושין גמורים, יגרש ראשון ונושא שני; אבל לא יגרש שני ויישא ראשון. הגה: ודוקא שלא בא עליה השני קודם גירושין, אבל בא עליה הרי נאסרה לרראשון, (מרדי פ"קDKROSHIN). וכשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל (ועיין לקמן סי' מ"ז סעיף ה'). וילא שאם ילדה משני ולא גירש ראשון, הולך

אהע"ז הלכות קידושין סימן ל'ב

כשר. זה האומר לאשה: התקדשי לי בתמורה זו, התקדשי לי בזו, אם יש בא' מהן שווה פרוטה הרי זו מקודשת; ואם לאו, אינה מקודשת אלא מספק, שהוא תמורה אחת פרוטה במקום אחר. ואם אמר לה: התקדשי לי בזו ובזו, כלל מцентрפתות, שם יש בכלל שווה פרוטה, מקודשת, ואם לאו, אינה מקודשת אלא מספק. שאוותם תמריות שאכלת הרי הן כמלוה, והתקדש במלה אינה מקודשת, שאין קידושין אלא בתמורה אחרתנה. ו אם אמר לה: התקדשי לי באלו, ואכלת אותם ראשונה, גם אתה שאכלת מцентрפתות לשווה פרוטה, כיון שהגמר כל דבריו קודם שנתן לה כלום, איך מיד נשנתן לה הראשונה, מתוך קידושין באהה לידי, ומדרידיהأكلת. והיה אם אמר: בזו ובזו, ומגרם כל דבריו קודם שקיבלה אותך, רואונה ראשונה. ויש מי שחולק בזה. ז' אמר לה: התקדשי לי חצין בפרוטה וחצין בחצי פרוטה, או שאמר לה: חצין בפרוטה וחצין בפרוטה, או חצין בפרוטה היום וחצין בפרוטה לאחר מכן, או שני חצין בפרוטה, או שאמר לחבירו: שתי בנוחין לשני בני בפרוטה, או בתק מקודשת לי ופרטך מכורה לי בפרוטה, או בתק מקודשת לי וקרקעך מכורה לי בפרוטה, הרי זו ספק מקודשת. ח' האומר לאשה: התקדשי לחצין, הרי זו מקודשת. הא למה זה דומה, לאומר לה: תהיה אשתי את ואחרת, שנמצא שאין לה אלא חצי איש. אבל אם אמר: חצין מקודשת לי, אינה מקודשת, שאין אשה ראואה לשנים. וכן האומר: הרי את מקודשת לי ולזה, אינה מקודשת. ט' קדשה בכיס פחות משווה פרוטה, ע"פ שליח לה סבלנות (פי' דורונות, כי הוא לשון סכל ומשא ונמצא משא בלשון מתנה, כמו ישא משאות (בראשית מג, לד)) אחר כן, אין חווישין שליח אותן סבלנות לשם קידושין. אבל אם קדשה בפחות משווה פרוטה, ואח"כ בא עליה סתם בפני עצים, צריכה גט, שודאי בעל לשם קידושין. הגה: ה"ת קטן שקידוש ונתגדל אצלך, צריכה גט, ודוארי בעל כשגדיל לשם קדושין (טור סי' מג ותוספות הרואה"ש כלל ל"ה). ודוקא בכחאי גונא, שכל אדם יודע דין קידושין קטן או בפחות מפרוטה כלום, ולכן בעל לשם קדושין. אבל במקומות דאיכא למיטיעי, צריך קידושין אחרים. (תשוכת מימיוני סוף נשים כמו שנתבאר סי' זה טיף ד').

לב בצד האשה מתקדשת בשטר, וכו' ד' סעיפים

א' בשטר כיצד, כותב לה על הניר או על החרס, ע"פ שאין בו שווה פרוטה, הרי את מקודשת לי, וננתנו לה בפני עצים. וצריך שייכתוב אותו לשם האשה המתקדשת, כמו בget. ואם כתבו שלא לשמה, אינה מקודשת. ואינו כותבו אלא לדעתה; ואם כתבו שלא לדעתה, הרי זו ספק מקודשת. ב' אף על פי שהשטר פסול לקידש בו, שמיין את הניר, אם יש בו שווה פרוטה, מקודשת. ואם לאו, הרי זו ספק מקודשת. ג' אם היא קטנה או נערה ומקדש על ידי אביה בשטר, כותב: בתק מקודשת לי. ד' ויש מי שאומר שצריך שיזכיר שמות האשה והאשה בשטר קדושין, כשם שצריך להזוכים בגט. הגה: כתבו על דבר המחויבור לקרקע או על איסורי הנאה, י"א שהוא פסול (המ"מ פ"ג דאיישות), ויש מכシリים (הדרש"א סי' תר"ג). ואין צורך לכתחזק מן בשטר קידושין (רבינו ירוחם). כתבו בכתב ידו ואין עליו עד, מקודשת מספק (נ"י פ"ד אחין). נתן לה שטר ואמר: על מנת שהנייר שלי, אינה מקודשת (הר"ן פ"ק רקיושין).

אהע"ז הלבות קידושין סימן ל'

כב ניסן לג כיצד האשה מתקדשת בביהה, וכו' ב' סעיפים

א בבייה כיצד, אמר לה בפני שני עדים: הרי את מקודשת לי בבייה זו, ונתיהדר עמה בפניהם, הרוי זו מקודשת אף על גב דחוצפה היא. (בין שבא אליה כדרך בין שלא בדרך). ואין דינה אלא כמאורסה, ולא נשואה. הגה: ויש אומרים רוקא שבא אליה בעית חמי, אבל כניסה לבתו ובא אליה, או שקידש כבר ובא אליה, דינה נשואה. י"א דפנוי הבא על הפניה לפני עדים, חוותין שהוא כוון לשם קידושין (מודרני פ"ה האמור), וחזקתך אין אדם עוזה בעילתו בעילת ונوت. אבל אם כבר החזק לננות, או שיש לו אשה אחרת, לא חיישין (ת"ה סי' ר"ט). ויש מקלין בכל עניין, עיין לממן קמ"ט וקס"ז סעיף ב', ולעל לממן ט"ז סעיף י"ד. ב' המקדש בבייה, דעתו על גמר בייה. לפיכך אם קודם שגמר קיבלה קידושין מאחר, מקודשת לשני. אבל אם הערכה בה ופירש מיד, או שאמר תחלה שדעתו לקנות בהעראה, קנה מיד.

ל' ברכת האירוסין, ואם ציריך עשרה, וכו' ד' סעיפים

א כל המקדשasha, בין ע"י עצמו בין ע"י שליח, מביך, (הוא או השליח). (טור) וי"א ולאחר מביך, (סמ"ג והגרות מימיוני): אקב"ו על העריות ואסר לנו האروسות והתיר לנו הנשואות ע"י חופה בקידושין ברוך אתה ה' מקדש ישראל. (וי"א נוסח הברכה בלשון אחר, כי אומרים: והתיר לנו הנשואות ע"י חופה וקידושין (טור), וחותם: בא"י מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין (כ"ב הרא"ש), וכן נהוגים במדיניות אלו) ואחר שיגמור הברכה, יקדש. ב' נגגו להסדר ברכה זו על כס של יין, ומברך עליו תחלה, ואח"כ מביך ברכה זו. ואם אין שם יין או שכר, מביך אותה בפנוי עצמה. ג' אם לא ביריך ברכת אירוסין בשעה שקידש, לא יברך אותה בשעת נשואין. הגה: וי"א דمبرכין אותה בשעת הנשואין (מודרני פ"ק וכחובות), וכן נהוגין. אפילו קודשasha מזמן ארוך, מברכין ברכת אירוסין תחת החופה. וי"א דחוור ומקדש אותה תחת החופה, כדי שייהיו הקידושין סמכין לברכה (ריב"ש סי' פ"ב). ואם ביריך כבר ברכת אירוסין בשעת קידושין הראשונים, י"א דחוורים וمبرכיהם תחת החופה ללא הזורת שם, משום הוואים, (שם ביריב"ש לענין המקדש ע"י שליח). וכן נ"ל. ד' ברכת אירוסין צרכיים עשרה, לתחלה.

לה דיני שליחות לקידושין, וכו' ט"ז סעיפים

^{ט' ניסן} א' האיש יכול לעשות שליח לקידש לו אשה, בין אשה סתם בין אשה פלונית, ויאמר לה השליח: הרי את מקודשת לפלוני. אבל אם אפשר לו לקידשה בעצמה, אסור לקידשה ע"י שליח, אלא אם כן מכירה, שמא אחר כך ימצא בה דבר מגונה ותתגנה עליו. ובכל מקום ע"פ ש מכירה, מצוה שיקדשנה בעצמו, אם אפשר. ב' השליח נעשה עד; לפיכך אם עשה שני שלוחים לקידש לו אשה, אין ציריך עדדים אחרים. ב"ד"א, כאשר אין שם כפירתם מזמן, כגון שקידשה בשטר, או אפילו בכף והיא מודה שקיבלו אלא שאומרת שלא קיבלו לשם קידושין אלא לשם פקדון, אבל אם יש שם כפירת מזמן, שאומרת שלא קבלה מהם כסף (או שטר שיש בו שווה פרוטה) (המגיד משנה פ"ג), הרי זו ספק מקודשת. ג' א"צ עדדים במינוו האיש שליח לקידש לו אשה, רק שהשליח והמשלחת מודדים בדבר. ולא מקרי הורה, רק אם הורה בפני עדדים בדרך הורהה (ריב"ש סי' קצ"ג). אבל בשליחות האשה שהיא עוזה שליח לקבל קידושין, ציריך שהיא בעדדים. וי"א שגם בשליחות האיש ציריך עדדים. הגה: וי"א דאם בשליחות האשה بلا עדדים יש להחמיר (טור בשם הרא"ש). ואם לא היו עדדים אצל הקידושין, והאשה

אהע"ז הלבות קידושין סימן לה

מג

והשליח אומרים שנטקודה כראוי, ובא אחר וקדשה, צריכה גט (רב"ש סימן פ"ב). ואם אין עדים ברכר, והמשלח כופר שעשו שליח, י"א דהו ספק מקודשת (מרוכי פרק האיש מקודש), ו"א דאיתנה מקודשת כלל (ראבייה ור' מינץ), וכן נראה עיקר. ד יש מי שאומר שאפילו לא מינוחו שליח בהדייא, אלא שגילוח דעתו שהוא חוץ באשה פלונית ואמר לו לשדכה לו, והלך השדכן וקידשה לו בלא מינוי שליחות, הרי זו מקודשת. ה יש מי שאומר שם האב הרוצה הדברים לפני הבן שהוא רוצה לקידש לו, ושתק הבן, והלך האב וקידשה לו, הרי זו מקודשת, דמחמת CISOPFA דאב שתוק ועשה שליח לקידש לו. אבל באיניש אחרני, כהאי גונא, הרי זו ספק מקודשת. ו' הכל כשרין לשיחות קידושין, חוץ מהרששות וקטן, לפי שאין בני דעת. והעובד כוכבים, לפי שאין בן ברית. והעבד, לפי שאין בתורת קידושין. הנה: ו"א דשליח ואשון יכול לעשות שליח שני (מרוכי פ' המקביל בשם י"א) אם מוסר לו הקידושין שמסר לו הבעל, אבל אם לא מסר לו הבעל הקודושין. רק צוה אותו לקידשה בכל כסוף שירצה, אין עשה שליח. ויש אומרים דבר כל עין אין שליח ואשון עשה שליח שני (הגהת מרדכי פרק האיש מקודש). השולח כתוב ע"י עובד כוכבים לחבירו ישראל שבמקומות אחר, וממנו להיות שלוחו לקידש לו אשה, י"א שדרינו כמו בגיטין (שיטבאר לקמן סימן קע"א) (רבינו רוחם). ו"א ובגבי קידושין לכלי עלמא הוי מקודשת מדאוריתא (כ"כ ה"ב). ז' האומר לשיח: קידש לי אשה במקומות פלוני, וקידשה במקומות אחר, אינה מקודשת. וכן בכל מה שנייה, שם אמר לו לקידש, סתם, וקידשה על תנאי, או שאמר לו לקידשה על תנאי, וקידשה סתם או שנייה בתנאי, אינה מקודשת. ח אמר לו: קידשה לי והרי הוא במקומות פלוני, וקידשה במקומות אחר, מקודשת, שאינו מקפיד אלא מראה מקום הוא לו. ט העשו שליח לקידש לו אשה פלונית, והלך שליח וקידשה לעצמו, הרי זה מנהג רמות ומה שעשה עשו, אם לא קידשה במעות המשלה. אפי' אמר לה תחלה: פלוני שלחני לקידש לו, (ובשעת קידושין אמר לה: הרי את מקודשת לי, הרי זו מקודשת לשיח) (טור). ודוקא שהאהה שמעה והבינה יפה קודם קבלת הקידושין שאמר: הרי את מקודשת לי,adam לא כן אדעתה דמה שאמր לה בתחלה לקידשה לפלוני קבלה הקידושין. אבל אם טעה השליח ואמר: מקודשת לי, אין כאן בית מיהוש, דהקדש בטעות לא הווי הקידש. (נאמן השליח לומר דעתה). ויש מי שמחמיר להצריכה י'יא אם לא רצתה האשה להתקדש למשלח וקידשה השליח לעצמו, איןנו נקרא רמות. י'יב האומר לשלווחו: צא וקידש לי אשה, ומית השליח, ואינו יודע אם קידש לו אשה או לא קידש, הרי זו בחזקת שקידש, שהזקה שליח עשו שליחות. והואיל ואין יודע אייזו אשה קידש לו, הרי זה אסור בכל אשה שיש לה קרובות שהן ערווה עמה, כגון אשה שיש לה בת או אם או אחות וכיווץ בהן, שאם תאמר ישא זו, שמא אם קידש לו שלוחו או אחותה או בתה. ומותר באשה שאין לה קרובות כגון אלו. היה לה קרובה כגון אם: או אחות וכיווץ בהן, והיתה הקרובה אשת איש בשעה שעשו שליח, אע"פ שנתגרשה קודם שימות השליח, ה"ז מותר בה, ואין אומרים שמא קידש השליח את קרובתה אחר שנתגרשה, מפני שלא הייתה ראיתה בשעה שעשו שליח, ואין אדם עשו שליח לקידש לו אלא אשה שיכול הוא לקידשה בשעת השליחות. הנה: וכן אם באו קרובות ואמרו: לא נתקרשנו, ועמדו ונשאו, מוחר באשה זו, דהא וראי לא נתקרשו הקרובות (הדו"ן פ' המקביל ריב"ש סימן פ"ב). י"א דהוה הרין אם צוה לקידש אשה פלונית, ומת השליח, נאסר מיד בקרובותיה מטעם חזקה שליח עשו שליחותו (מוסיפות פרק המקביל). ויש חולקין בו. י'ג העשו שליח לקידש לו אשה פלונית, והלך וקידשה לו, וקידש המשלח בעצמו לאמה או לבתה או לאחותה, ואין ידוע איזה

מהן נתקדשה וראשונה, שתיהן צריכות גט ואסורות עליו. י"ד עשה שליח וביטל הש寥חות קודם הקדושיםין, הרי הוא בטל. ואם אין ידוע אם בטל הש寥חות קודם או אחר הקדושיםין, הרי זו ספק מקודשת. טז אין לבטלה אלא בפני הש寥יח עצמו. ואם בטלו שלא בפניו, מבוטל. טז לא הוחזק הש寥יח בעדים, הוא אומר: לעצמי קדשתי, והיא אומרת: לראשון, השני כאומר לאשה. קדשתייך והיא אומרת: לא קדשטי. אמרה: אני מורתה בקרובי; היא אומרת: לראשון קדשטי. והוא אומר: לא קדשטי. חזקה יודעת, חזקה לשני. הוחזק הש寥יח בעדים, הוא אומר: לעצמו, והיא אומרת: לראשון, חזקה לראון. (ואפ"יו הכى השני אסור בקרוביותה) (המ"מ בשם הר"א). אמרה: אני יודעת, שניהם נתנו לראון. אמרה: קדשטייה לשולח, והוא אומרת: לא קדשטי. ש寥יח גט; ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס. הגה: ויש חולקין דאף אם הוחזק הש寥יח, אומרים שחוור מש寥יחתו, אינה מקודשת לראון. וכן אם לא הוחזק הש寥יח והמשלח אומר שעשו שליח, הוא אסור בקרוביותה (טור בשם הר"א). מיהו אם אחר כך חזר הש寥יח ואמר: סבר הייתי שקידשתי לעצמי, ונזכרתי שקידשטייה לשולח, יש לסfork אסביר הראשונה (הגהות מרדכי וקידושין בשם חסובות מורה"ט). שליח שאמר: קדשטייה למשלח, והיא אומרת: לא קדשטי. המשלח אסור בקרוביותה על פי הש寥יח.

לו כל דין שליחות לאשה, וכו' י"ב סעיפים

א האשה יכולה לעשות שליח לקבל קידושה, ומוצה שתתקדש על ידי עצמה, אם תוכל, אבל אישור ליכא כמו שיש באיש, ואומר האיש ושליח: הרי פלונית שלחה אותו מקודשת לי, והשליח אומר: קדשטייה לך. ואם אמר: הנה, די. ואפ"יו שתק, אם היו עוסקים באותו עניין ונתן שליח ולא פירש ולא אמר דבר, די. ואם מקדשה בשטר, איינו כותבו אלא מדעת הש寥יח. ויש מי שאומר שאינו כותבו אלא מרעתה. ב בכל הדברים של קידושין דין האשה עם שלוחה כדיינו עם האשה. ג אמרה ושליח: קיבל הקדושיםין במקומות פלוני, והוא קיבל במקום אחר, או בכל דבר ישנה בשליחותה, אינה מקודשת. ד אמרה לו: הרי הוא במקומות פלוני, וקבע במקומות אחר, מקודשת, שمرאה מקום היא לו. ה' יש מי שאומרDSL שליח קידושין איינו יכול למן שליח, דמילוי ניבתו ולא מסMRI שליח. (ועיין לעיל סימן לה סעיף ז' ומבהר). ו' מי שקידש ע"י שליח לא יקדש פעם אחרת בשעת חופה, שלא להוציא לעז על הקדושין הראשוניים, שייאמרו: אין קידושי שליח כלום (ועיין לעיל סוף סימן לד'). חזקה וביטלה הש寥יחות קודם שקיבלה הקדושין, הרי הוא בטל, ואני מקודשת. ואם אין ידוע אם ביטלה הש寥יחות קודם קבלת הקדושין או אחר לכך, הרי זו ספק מקודשת. ז' אם קיבל שלוחה קידושין מאחר, ואסורה לשניהם, מאחר, ואני ידוע אם קידושין שקיבל שלוחה קדרמו או שלה קדרמו, ואסורה לשניהם, וצריכה גט משניהם. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס. (ומקדשה קידושין אוירום) (רכינו ירוחם נ' כ"ב). במא דברים אמרו, ברוחוקים, אבל אם קדשה שליח לאב, וקידשה היא בעצמה לבן או לאח, שניהם נתונים גט ואסורה לשניהם. ח' האשה נעשית שליח לחברתה לקבל קידושין, אף ע"פ שנעשית לה צרה, שמקדש לשתייה. ויש מי שאומר שאפ"יו אם כשאמרה לה: קבלו גם בשכלי, ולא השיבה ההן אלא שתקה וקיבלה סחתם, מסתמא גם בשכלה קיבלה. ט' האשה שהיא שליח לקבל קידושין לחברתה, וכשנתן הקדושין אמר לה: ואת נמי, או וכן את, שתיהן מקודשות. אבל אם לא אמר לה אלא: ואתה, הרי זו שקיבלה הקדושין ספק מקודשת, שמא לא נתקווין אלא לראות מה בלבבה, וכאלו אמר

אהע"ז הלוות קידושין סימן לו

מה

לה: ואת מה תאמרי בדבר זה, ולפיכך קיבל הקדושין היא, שהרי זה עדין שואלה לראות מה בלבها. י' ויש מי שאומר שאין האב יכול לעשות שליח לקדש בתו בוגרת, וחילקו עליו. יא' מי שקיבל קדושין לבתו בוגרת, ולא עשווהו שליח, יש מי שאומר שצרכיה גט מספק. יב' אין האשה עושה שליח לקבל קדושין מיד שליח בעלה. (מיهو אם עשתה, הוי ספק מקודשת (ב"י). (ועיין ליקמן סימן קמ"א סעיף א' גבי נת).

לו' כל דיני קדושי קטנה, וכו' כ"ז סעיפים

א' האב מקידש את בתו שלא לדעתה, כל זמן שהיא קטנה. וכן כשהיא נערה, רשותה בידו וקידושה לאביה. וכן הוא זכאי במצוותה ובמעשה הדיה ובכחותה, אם נתאלמנה, או נתגרשה מן האירוסין, הוא זכאי בכל עד שתbegור. לפיכך מקבל האב קידושי בתו מיום שתולד עד שתbegור, ואפילו היתה חרותת או שוטה וקידשה האב, הרי היא אשת איש גמורה. ואם היהה בת שלוש שנים ויום אחד, מתקדשת בכיהה מרעה אביה. פחות מכאן, אם מסר אביה לקידושי ביהה, אינה מקודשת. הגה: י"א אכן קדושין חופשי בנפל, ואם קיבלה אביו בו קידושין והקידש קידש אחר כך אחותו, צריכה גט (אי'). ב' בוגרת הבת, אין לאביה בה רשות, והרי היא כשאר כל הנשים שאין מתקדשות אלא לדעתן. (ואם נשים יכולות להעיד שהיא בוגרת, עיין ליקמן סי' קס"ט סעיף י"א וסימן קנ"ה סעיף ט"ז). ג' וכן אם השיאה אביה ונתאלמנה או נתגרשה בחיי אביה, הרי היא ברשות עצמה. ואף על פי שעדיין היא קטנה, כיוון שנשאת, אין לאביה בה רשות לעולם. אבל אם קדרשה קודם שתbegור, שלא לדעת אביה, אינה מקודשת. ד' קדרשה אביה בבקר וקידשה עצמה בערב, ושניהם ביום שנשלם בו ששה חדשים של ימי נערות, ובדקווה ומצואה בוגרת, מחזיקים אותה בחזקת בוגרת וקידושי האב אינם כלום. ויש מי שאומר דאפילו אינה מכחישתו לומר שבאו הסימנים בבוקר. ויש מי שאומר ודוקא מכחישתו, אבל באינה מכחישתו צריכה גט משניות. ו' אם בתוך ההשאה החדשים של נערות קדרשה אביה שלא לדעתה, והיא קדרשה עצמה שלא לדעת אביה, ונמצאו לה סימנים, הוי ספק וצריכה גט משניות. ז' כשם שיכול האב לקדרשה בעצמו, כך יכול לקדרשה על ידי שלוחו, או ע"י עצמה, שיאמר לה: צאי וקבל קידושין. הגה: וצריך לומר לה כן בפני עצמו, דהרי שליח קבלה צריך עדים (פסק מהרא"י סי' נ'), כמו שנתבאר לעיל סי' ליה סעיף ג'. ואם גלויל לכל שמכינה לחופה ולקבל קידושה, כאמור לה בפני עצם דמי (ריב"ש סי' תע"ט). ואין חילוק בין נערה לקטנה (הר"ן פ"ק דקדושים). וכן עיקר. אבל יש חולקים ואומרים דיין בת קטנה יכולה לקבל קידושה, אלא האב בעצם צורך קבלם (הרי"ף והמרדי כשם הר"ט), וכי להוציא נפשו מפלוגתא, יהוויק האב יד הקטנה בשעה שמקבלת זקדושין, או יעמוד אצלם כשתקבלן, דהויכי كانوا קבלן בעצם (כל כו וכת"ה סי' מ"ג). והכי עדיף טפי משיקבלן בעצם, דהרי י"א אסור לקדרש בתו קטנה (שם בת"ה), כמו שיתבאר בסמור. וכמשמעות הקטנה אומר לה הרי את מקודשת לי (הר"ן פ"ק דקדושים). ואם אמר: בתק מקודשת לי, הוי קידושין, והרי היא במקום אביה עומדת, ע"ג שנותן לה הקידושין (ריב"ש סי' תע"ט). ואם מקדרשה בשטר, כתוב בשטר: בתק מקודשת לי, ובשעה שנותן לה אומר לה: הרי את מקודשת לי (שם בהר"ן). ואם שינוי בדברים אלו, אף"ה הוא מקודשת (שם). וכששולחים הבנות הקטנות למקום אחר, ואין האב אצلى כשמתקבלן לקדושהן, הויאל והכינה להכינה לחופה ולקדרשין הוי كانوا מחזוק בידה בשעת קבלת דמי (פסק מהרא"י סימן ל"ז).

אהע"ז הלבות קידושין סימן לו

כג ניסן

ח' מצווה שלא יקדש בתו כשהיא קטנה עד שתתגדיל ותאמיר: בפלוני אני רוצה. הגה: כי"א דנוגין בזמן זהה לקדש בנותינו הקטנות, משום שאנו בגלות ואין לנו תמייד סיפוק כדי צרכי נדוניה. גם אנו מתי מעט, ואין מוציאין תמיד זיוג הגון (חוטפות ריש האיש מקדש). וכן נהוגין. ט' האב שננתן רשאי לשולחו לקדש בתו, והלך הוא וקדשה לאחר, ושלוחו קדרשה לאחר, איזה מהם שקדם היו קידושין. ואם אין יודע איזה קדם, אסורה לשניהם וצרכיה גט משניהם. י' אי שי שליח קידושין, ולאחר בטלה לשילוח ראשון, ואזל כל חיד מיניהם וקידש, בעיא גט מתרויהו. אחרינא, ולא בטלה לשילוח ראשון בפירוש, ואילו כל חיד מיניהם וקידש, בעיא גט מתרויהו.

יא' קטנה או נערה שקידשה עצמה בלבד בא דעת אביה, או נשאת, אין כולם. ואפילו מיאון י"ט אינה צרכיה. ואפילו שדרכה אביה תחללה. ואפילו נתרצה האב בפירוש אחר הקדרושים. וי"א שם נטרצה האב כשמשע, והוא קדרושין משעת שמיעת שמיעת האב בפירוש אחר הקדרושים. ב"א אfilo אם לא שידך ואפילו אם לא נתרצה מיד כשמשע, אלא שתק ולא מיחה ואח"כ נתרצה, הוכחה סופו על תחלתו והו קדרושין משעת שמיעת שמיעת, אfilo נתאכלו המעות קודם שמיעת. הגה: כי"אadam נתאכלו המעות קודם, לא הו קידושין. (מרוכי פרק האיש מקדש בשם רשב"ס וראבי"ה וראב"ג). ב"א, בשלא מיחתה היא או אביה קודם שנטרצה, אבל אם מיחתה היא או אביה קודם שנטרצה, לא הו קדרושין אfilo נתרצה האב אחר כך. הגה: ויש אומריםadam שמע האב ושתק ולא מיחה מיד, הוילו נתרצה שם). ואם לא שמע האב, או שהליך למידינת הים ונתקדלה הכת ושתקה ולא מיחתה, גדלו הקדרושים עמה וצרכיה גט (ריב"ש סי' חע"ט) ויש אומרים דבעין שבבעל אחר שנטרצה (הרשב"א סי' אלף ריב"ט). ויש להחמיר כסברא הראשונה. י' ב' קטנה שקידשה עצמה למי שגילה האב דעתו שהיה חפץ בקדשה, היישין שמא נתרצה. י' ג' נתקרה קדרשה לדעת אביה, ונשאת שלא לדעתו, בין שאביה כאן בין שהליך למידינת הים, אינם נשואין. ואם מתחה, אין יודעה ואיתנו מטמא לה. וי"א דה"ה אם מתחה האב קודם נשאת, ונשאת (כן ממשע במודכי פרק ב' קידושין בשם מקצת ובויתנו). י' ד' קטנה שהלך אביה למידנת הים, והשיאהו אחיה ואמה, והוא קדרושין וצרכיה מיאון. וכי אתו אביה לא בעיא קידושין אחרים. ויש אומרים שאינם קדרושין, ואfilo מיאון אינה צרכיה. ומכל מקום אין לאוסרה עליו, משום דתחשב כלפיו וועמדת אצל בנות, כיון שדרך קדרושין ונשואין היא אצל. הגה: ואfilo בא האב ומיחה, אין לאוסרה עליו ואין ביאתו ביתא זנות, יכול לעכבה אצל עד שתתגדיל ויגמור קידושה, אלא שם קדרשה האב לאחר קודם שתגדיל, צרכיה גט מתרויהו. (ריב"ש סי' קנ"ג, לשם כתוב וצרכיה גט מהשני, והרב פסק דעתך מתרῳיהו). ויש להחמיר כסברא הראשונה. ויש מהמירים עוד לומר דכל שאביה במדינת הים, אfilo קדרשה קטנה עצמה היישין שם שמע האב הוא מתרצה, והוא ספק מקודשת (מודכי פרק האיש מקדש). מעשה בא' שגורש אשתו, ופסק עמה שהיא חטף בנותינו ולזה גידילן ולהשיאן, וכן עשתה, ובא האב ומיחה בנשואי בנותינו, ופסקוadam צוה להשיאן ולהגדילן, מה שעשתה עשווי ואינו יכול למתה, וככל שציווה כן לפני עדים, כי שליח קבלה צריך עדים, כמו שנ��אר לעליל סי' ל"ה סעיף ג'. אבל אם אמר שהיא כת בירה להשיאן כשירDELו, והיא השיאן בקטנותו, אין במעשה כלום ויכול למתה, והרי שינוי מה שציווה לה (רב"ש סי' טמן ח'ג'). ט' המקדרש בתו, סתם, או שאמר לו: אתה מבונחיך מקודשת לי, אין הבוגרת בכלל, ואfilo נתנה לו רשות לקבל קידושה ושיהיה הכסף שלו. ודוקא דשוויתיה שליח לקבל קידושין, סתם, ולא אמרה: מפלוני, אבל אמרה: מפלוני, גם היא ספק מקודשת, ושאר הבוגרות אין כלל. ט' מי שיש לו שתי בנות, אfilo שתיהם קטנות, ושידך אחת מהן לאחר, ואחר זמן קיבל ממנה קידושין ואמר, סתם: בתק מקודשת לי, אfilo היו עסוקים בה, שתיהן אסורתו לו וצרכיות גט ממנה. הגה: ואfilo חזר תוך כדי דיבור ופרש: בתק פלונית, אין מועיל (מודכי ריש

קידושין בשם רacci'ה) וכל כי האי גונא דהו קידושין שלא נמסרו לביאה, כופין אותו לגרש (רשב' א סימן אליף ולו'). המקדש את בתו, סתם, אין הכוורות בכלל. י"ז מי שיש לו שתי כתבי בנות משתי נשים, וכולן ברשותו לקדרשן, ואמר למקדש בשעת הקדושים: קידשתי לך את בתاي הגדולה, ואני יודע אם גודלה שבגדילות או גודלה שבקטנות, אם קטנה שבגדילות שהיא גודלה מן הגדולה שבקטנות, قولן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדילות. י"ח וכן אם אמר לו: קידשתי את בתاي הקטנה, ואני יודע אם קטנה שבגדילות או גודלה שבקטנות. גודלה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדילות, قولן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות. י"ט מי שיש לו חמישה בניים ועשוי قولם את אחיהם שליח לקדש להם, ואמר אני הבנים למי שיש לו ה' בנות: אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני, וקיבל האב הקדושים, כל אחת צריכה גט מכל האחים. מת אחד מהם, כל אחת צריכה ארבעה גיטין וחיליצה מאחד מהם. ב' האב שאמר: קידשתי את בתاي ומורה לעמיה. ו"יא דאם החתן עמד לפניו תhalb ולא נודע לי למי קידשתי. ואפילהו לא נודע לו עד שבגירה. ו"יא דאם החתן עמד לפניו תhalb ולא הכירו, ואחר כך אמר שמכירו, איינו נאמן (כ"י בשם התוספות). ב' בא אחד ואמר (בפני האב) (הר'ין וובי יロחט): אני קידשתי, נאמן, ומורתה לו כיוון שהאב אומר: אני יודע. וכשכונסה, איינו צריך לקדשה. אבל אם האב מכחישו, יש מי שאומר שאינו נאמן אפילו להצריכה גט. ב' בא שנים וכל אחד אומר: אני קידשתי, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד בונס. (וציריך קידושין שכונסה, לאחר שנתרגרשה כבר אחריו) (הר'ין והרשב'א). ב' בא אחד וכונסה, ואח"ב בא אחד ואמר: אני קידשתי, איינו נאמן לאוסרה עליו. ו"יא דאיפילו לא כניסה ממש, אלא כיוון שהתיירוה ליכנס לכוכסה דמי. ב' האשה שאמרה: קידשתי את עצמי ואני יודעת למי, ובא אחד ואמר: אני קידשתי, נאמן ליתן לה גט להתרה לעלמא, אבל לא לכונסה. ואם כניסה, אין מוציאין מידו. (אם יש עד אחד שהוא קדשה, מותר לנῆה לכתהלה) (ר'ין פרק האומר). ב' האב שאמר על בתו בעודה קטנה או ענראה: קידשתי וגרשתיה, נאמן לפוללה מן הכהונה. ודוקא שאמר: גרשתי, תוך כדי דיבור לקדשתי, אבל היכא שהוחזקה אשת איש על פיו, איינו נאמן לומר לאחר זמן; גרשתי. ב' אם אחר שבגירה אמר: קידשתי וגרשתי כשהיתה קטנה, איינו נאמן. ב' אב שאמר שקידש בתו, ואח"ב קדשה לאחר ואמר: קドשי ראשון היו בפסולי עדות דאוריתא ואיינו قولם, נאמן. (ולען דוקא תוקן כדי דיבור נאמן, וכך שמתבאר בסמור טעיף כ"ה).

לח המקדש על תנאי וכל דיןינו תנאי, ובו ל"ט סעיפים

א המקדש על תנאי, אם נתקיים התנאי, מקודשת. ואם לאו, אינה מקודשת, בין שהיא התנאי מן האיש בין שהיא מן האשה. ב' כל תנאי צריך להיות בו ארבע דברים, ואלו הן: שהיא כפול, ושיהיה הן שלו קודם לאו, ושיהיה התנאי קודם למעשה, ושיהיה התנאי דבר שאפשר לקיימו. ואם חסר התנאי אחד מהם, הרי התנאי בטל, וכailleו אין שם תנאי כלל, אלא תהיה מקודשת מיד, ככלו לא התנה כלל. (הזכיר לאו קודם להן וחוד ווזכר הלאו אחר הן, הי תנאי כאילו הזכיר הן קודם לאלו) (הר'ין פרק מי שאחزو). ג' כל האומר: מעכשו, או על מנת, איינו צריך לכפול תנתן ולא להקדים תנאי למעשה, אבל צריך להתנותה בדבר שאפשר לקיימו. ויש חולקין ואומרים דאיפילו באומר: מעכשו, או על מנת, צריך להיות בתנאי כל הד' דברים. הגה: ו"יא דאיפילו לא פירש כל דין תנאי, רק אמר

אהע"ז הלכות קידושין פימן לח

סתם שמתנה כתנאי בני גד ובני רואבן, הוי תנאי גמור (הגהות מימיוני פ"ז). ד"י י"א דלא בעי שוויה בתנאי ארבעה דברים אלו אלא במקומות דעתינו מיניהם חומרא, ולא היכא דעתינו מיניהם קולא. הנה: ו"א עוד דआ"ג דaicא כל הנ' ד' דברים, בעין ג'כ' שיהיה התנאי בדבר אחד והמעשה בדבר אחר, אבל אם הכל הוא בדבר א', איןנו תנאי (הרא"ש והטור). ויש לחוש לדבריו לחומרא. התנה עמה שתאלכל חזיר או שאר איסור דאוריתא, מקרי אפשר לקיימו (טור). אבל התנה עמה שחכעל לאסורה לה, מקרי אי אפשר לקיימו, שאחר לא יתרצה לה (שם). אבל אם התנה עמה שלפוני יתן לו חזירו, או ישיא בתו לבנו, מקרי אפשר לקיימו, דהרי תוכל ליתן לפולוני ממון הרבה עד שיתרצה לדבר (גם זה שם). (ועיין לקמן סי' קמ"ג סעיף י"ב). ה' התנה בשעת הקידושין שלא יהיה לה שאר וכוסות, תנאו קיים, ואינו מתחייב לה בהם. אבל אם התנה שלא יתחייב בעוניה, תנאו בטל וחיבב בה. הגה: דכל המתנה על מה שכחוב בתורה, ואני ממון, תנאו בטל (וד"ע). ו"א דכל מי דתיקון רבנן הו כמ"ש בתורה (הגהות מימיוני ריש החותם). ז' נתן לה פרוטה ואמר לה: התקדשי לי בזה על מנת שאtan לך מנה, כשיתקיים התנאי יחולו הקדושים למפרע, ע"פ שלא אמר: מעכשו, בכל האומר: על מנת, כאמור: המעכשו, דמי. ואם קיבל קדושים מאחר קודם שיתקיים התנאי, ואחר כך נתקיים התנאי, אין קדושי השני כלום. ואם אמר לה: על מנת שאtan לך מונה תוק לך יום, אם נתן לה תוק לך יום, ההו קדושים למפרע; ואם לא נתן תוק לך יום, אינה מקודשת, ואם קיבל קדושים מאחר תוק לך יום, מקודשת ואינה מקודשת עד לך יום, וכי שלמו לך יום, אם לא קיימים ראשון תנאו, פקעי קדושי קמא וגמרי קדושי בתראה ואינה צריכה גט מראשון. ואם קיימים ראשון תנאו, אינה צריכה גט שני. ז' לא אמר לה: על מנת, אלא אמר: אם אתן לך מונה תוק לך יום תהא מקודשת לי בפרטתו זו, אין הקדושים חלים אלא משעה שננתנו לה. לפיכך אם קדרה אחר קודם שיתקיים התנאי, רצחה האב, מקודשת לשני. (ועיל ס"ס ט', בסמוך).

ח' האומר לאשה: הרי את מקודשת לי על מנת שירצחה אבי, רצחה האב, מקודשת; לא רצחה, שמע או שתחק או שמת קודם שישמע הדבר, אינה מקודשת. ט' על מנת שלא ימחה אבי, שמע ומיחה, אינה מקודשת; לא מיחה, או שמת, הרי זו מקודשת. (ועיין בסמוך ס"ס י'). מה הבן ואה"כ שמע האב, מלמדין את האב שיאמר: אני רצחה, כדי שלא יהיה קדושין ולא חפול לפנייכם. ו"א דאומר: ע"מ שירצחה, דיןנו כאומר: ע"מ שלא ימחה. ויש מי שאומר שדיןנו כאומר: ע"מ שישתוק. י' אמר: על מנת שיאמר: הנה, אף על פי שאמר בתחילת: אני רצחה, כל שחזר ואמר: הנה, נתקיים התנאי. (ולכן לעולם hei ספק, עד שימות האב). והאומר: ע"מ שישתוק, אם שתק בשעת שמיעה, מקודשת, אף על פי שחזר ומיחה. הגה: מיהו אם לא היה בכיתו כשמע, וכשבא לביתו מיחה, הוי מיחה, דמה שתחק בתחילת משום שלא היה בכיתו (כך משמע בריב"ש סי' י"ד וקנ"ג). ואם מיחה בשעת שמיעה, אפילו חוזר ונתרצת, אינה מקודשת. מה האב עד שלא שמע, מקודשת. והאומר: ע"מ שלא ימחה, כל זמן שמיעה נתבטל התנאי, ואפילו נתרצת בשעת שמיעה. (ו"אadam אמר: הנה, פעם אחת, שוב אינו יכול למוחות) (טור). יא מה הבן, מלמדין את האב שמיעה, כדי שלא תזקק לכם. יב אמר לה: התקדשי בפרטתו ע"מ שאעשה עמך כפועל או אדרבר عليك לשולטן, אם יש עדדים שעשה עמה כפועל או דבר עלייה לשולטן, מקודשת בודאי; ואם אין עדדים, מקודשת מספק. יג לא נתן לה כלום, ואמר לה: התקדשי לי בשכר שאעשה עמך כפועל או שادرבר عليك לשולטן, אינה מקודשת, ושינה לשכירות מתחלת ועד סוף והוה לה מקדש במולה. יד על מנת שיש לי מנה, אם ידוע בעדים שיש לו מנה, מקודשת בודאי; ואם אין ידוע, מקודשת מספק, אפילו

הוא אומר: אין בידי. טו על מנת שיש לי מנה ביד פלוני, אם ידוע בדברים שיש לו מנה ביד פלוני, מקודשת בודאי; ואם אין ידוע, מקודשת מספק, אפילו אומר אותו פלוני: אין לו בידי. טז ע"מ שיאמר פלוני שיש לי מנה בידו, אמר: יש לו בידי, מקודשת; לא אמר: יש לו בידי, אינה מקודשת. יז על מנת שיש לי מנה במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, הרי זו מקודשת; ואם אין לו באותו מקום והוא מתכוון לקללה. זה על מנת שאראך מנה, אינה מקודשת עד שיראננה מנה שלו. ואפלו הראה לה מנה שיש לו בעסקה מאחרים, אינה מקודשת. הגה: ויא דאפלו הגיע מחלוקת לבעל חוב, מקודשת (ר"ג בשם הרמ"ה). לא היה לו פרק האמור. הראה לה מנה משלו, והוא משועבדת לבעל חוב, מקודשת (ר"ג בשם הרמ"ה). לא היה לו בשעת קידושין, והרואה אח"כ והראה לה, י"א דמקודשת (טור). אבל כאמור לה: ע"מ שיש לך, לכ"ע בכח"ג אינה מקודשת (סברות הרוכ). ולא חישין דילמא מראה לה בתה כי למזהוי ספק קידושין (טור). אמר לה: ע"מ להביא לה ר' זה, דינו כמו בע"מ שאראך מנה, וצורך להיות משלו (הרשכ"א בתשוכה), הובאה בכ"ג. יט ע"מ שיש לי בית כור עפר, אם יש עדים שיש לו, הרי זו מקודשת; ואם לאו, הרי זו מקודשת מספק, שמא יש לו והוא אומר: אין לי, כדי לקללה. ב' הרי את מקודשת לי בזה ע"מ שיש לי בית כור עפר במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, או שלקה באրיסטות, אינה מקודשת. הגה: אבל אם יש לו קרע שמעלה ממנה מס, הרי היא מקודשת, דהה הקרע שלו, ובכלך שהוא לו בכדי בית כור עפר שאינו מעלה מס, דעת"מ שהיא לו בית מקודשת, וזה הקרע שלו, ומוקודשת מספק, שמא יש לו שם והוא מתכוון לקללה. י' טפחים או סלעים גבויהים י' טפחים, אם היו הבוקעים מלאים מים, הרי הן כסלעים ואין נמדדין עמו, מפני שאינם ראויים לזרעה; ואם אינם מלאים מים, נמדדין עמו, מפני שאיןם ראויים לזרעה; ואם אינם מלאים מים, מפני שהם ראויים לזרעה. וכור מלא מים, ע"פ שאינו בר זרעה, נמדד עמו. ב' בית כור עפר שאמרו, צורך שייהה במקום אחד. (וסלעים ובקרים אין מפסיקן, ע"פ שאין נמדדים עמו). (הר"ג פרק האומר בשם הרשכ"א). אבל אם היה בשנים בגין מקומות מוחולקים לגמרי, אין מצטרפין. כד ע"מ שאני עשיר, ונמצא עני, או עני ונמצא עשיר; על מנת שאני כאן ונמצא לי, או לוי ונמצא כאן; נתין ונמצא מזר, או מזר ונמצא נתין; בן עיר ונמצא בן כרך, בן כרך ונמצא בן עיר; ע"מ שבתיי קרוב למרץ ונמצא רחוק, רחוק ונמצא קרוב; ע"מ שיש לי שפה או בת גדולה או אופה, ואין לו; ע"מ שאין לו ויש לו; ע"מ שיש לו אשה ובנים ואין לו; ע"מ שאין לו ויש לו; בכל אלו, או שאמור: התקדי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבר, או דבר ונמצא מים כגון שהיה מכוסה ולא הcliffe בו עד אחר כך, ככל אלו והדרמה להם, אפילו אמרה: בלביה היה להתקדש לו אפילו לא יתקיים התנאי, אינה מקודשת, לא שנא אם קבלה היא הקדושים, לא שנא אמרה לשילוח לקבלם בתנאי ושינה השילוח. וכן אם הטעהו, אפילו אמר: בלביה היה להקדשה אף על פי שהטענה, אינה מקודשת. הגה:আ'כ אמרה כן בפירוש בשעת הקדושים ושמע הכלуль ושותק (טור). וכן אם היא הטעהו (ואמר בפירוש: וואע"פ שלא יהיה כן), קדושיו קדושים. אבל אם כנסה סתום ואמר: כסbor היתרי שהיא כהנת, והיא לוייה, או לוויה והיא כהנת,عشירה והיא עניה, עניה והיא עשרה, הרי זו מקודש.

בזה ע"מ שאני יודע לקרות, צריך שיקרא התורה ויתרגם אותה תרגום אונקלוס הגיר. **יא**
 (וילא אדם יודע לקרות ולתרגם ג' פסוקים, סג'). ואם אמר לה: ע"מ שאני קראה, צריך להיות יודע תורה, נביאים וכותבים בדקדוק יפה. **בו** ע"מ שאני יודע לשנות, צריך להיות יודע המשנה. (וילא אדם יודע מדרשי התלמוד, מקודשת) (טור בשם הרא"ש). ואם אמר: על מנת שאני תנאה, צריך להיות יודע לקרות המשנה וספרא וספריו ותוספთא של רבבי חיה. **כז** על מנת שאני תלמיד, כל ששאלין אותו דבר אחד בתלמודו, ואומרו, אפילו בהלכות החג של תלמידים אותו בדברים מדברים הקלים סמור לחג כדי שהיינו כל העם בקיינן בהם. **כח** על מנת שאני חכם, כל ששאלים אותו דבר חכמה, דהינו דבר התלוי בסברא, בכל מקום, ואומרה. **כט** ע"מ שאני גבור, כל שהכירו מתייראים ממנו מפני גבורתו. **לו** ע"מ שאני עשיר, כל שבני עירו מכבדים אותו מפני עשרו. **לו'** ע"מ שאני צדיק, אפילו רשות גמור, הרי זו מקודשת מספק, semua הרהר תשובה בלבו. **לו''ג** ע"מ שאני בין עיר, ונמצא בן עיר ובן ברך; ע"מ שאני בשם, ונמצא בשם ובורסקי (פי' אומן לעבד העורוות); ע"משמי יוסף, ונמצא שמו יוסף ושמعون; הרי זו מקודשת. אבל אם אמר לה: ע"מ שאיןשמי אלא יוסף, ונמצא שמו יוסף ושמعون; שאיני אלא בן עיר, ונמצא בין עיר ובן ברך; שאיני אלא בשם, ונמצא בשם ובורסקי, אינה מקודשת. **לו''ד** המקדש את האשה וחזר בו מיד הוא או היא, ע"פ' שהזרו בחוץ כדי דיבור, אין חזרתם כלום והרי היא מקודשת. **לו''ה** המקדש על תנא, וחזר אחר כמה ימים וביטול התנאי, ע"פ' שביטלו בינו לבינה שלא בפני עדים, בטל התנאי והרי היא מקודשת טהרה. וכן אם היה התנאי מן האשה וביטהה אותו בינה ובינו, בטל התנאי. לפיכך המקדש על תנא ובעל סתם, או כנס סתום, הרי זו צריכה גט ע"פ' שלא נתקיים התנאי, semua ביטול התנאי כשבעל או כשכנס. (ואם קדשה אחר, צריכה גט משניות) (ד"ע). **לו''ו** אמר לה: התקדשי לי בפרוטה זו על מנת שתאן לךמנה, ואח"כ אמר שאינו רוצה לקיים תנאו על עולם, אין קופין אותו לקיימו, אלא קידושיו בטלים ואני צריכה גט. ומ"מ בעל נפש לא ישאנה כלל גט, שמא אח"כ אמר שרוצה לקיים התנאי, לקללה על השני. ואם אמר שעדרין רוצה לקיימו, אין יכולם לכוף כל י"ב חדש, כדי זמן שנותנים לכתוליה, ומ"יב חדש ואילך כותבין עליו אגרות מרد. ואם מת קודם שיתקיים התנאי, אפילו חיליצה לא בעיא. ואם מחללה היא התנאי בחיה המקדש, גמרו הקדושין מיד, כאלו קיימו. וכל זה בשלא כניסה, אבל כניסה, מקודשת מיד, רמסתמא בשעת כניסה לחופה מחלה לתנאי, והייב ליתן לה כתובתה. **לו''ז** מי שהלך למדינת הים וקידש על תנאי: אם באתי מכאן עד י"ב חדש תהיה מקודשת מעכשו, וקודם שהלך נתרצזו שניהם להאריך הזמן, ועbero י"ב חדש ולא בא, ובא קודם הזמן האחרון, הווי קדושין, דכל מעשה שנעשה על תנאי יכול לבטל התנאי (או להוציא או לגרוע ממנו) (הרא"ש ור' זיוחס). ואפילו נתאכלו המעות, והוא קדושין למפרע כשנתקיים תנאי השני. **לו''ח** בקדושיםן, תנאי שהוא לטובתו, כגון על מנת שאין בה מומין או שאין עליה נדרים, יכול לבטלו. אבל אם הוא לטובת האשא, כגון ע"מ שאtan לך מאתים זוז, נהי שהחנאי יכול לבטל, מ"מ אינה מקודשת אם לא יתן לה מאתים זוז. **לו''ט** האומר לאשה: הרי את מקודשת לי חזון מפלוני, כלומר שלא תأسر עליו, אלא תהיה אשת כל העולם ולפלוני כפנוה, הרי זו מקודשת מספק.

אהע"ז הלוות קידושין סימן לט

נא

אבל אם אמר לה: הרי את מקודשת לי ע"מ שתהיה מותרת לפולני, ה"ז מקודשת ותהיה אסורה עליו כשאר העם, מפני שהתנה בדבר שאפשר לקיים. הגה: אם חולקין אם נתקיים התנאי או לא, י"א לכל תנאי שהוא בקום עשה אין אחד מהם נאמן לומר שקיים תנאים שהוא עליו לקיים, אלא ציריך עדים; אבל תנאי שהוא בסב ואל תעשה, כל אחד מהם נאמן, אם אין שכונדו מכחישו (הר"ן פרק האומר בשם האחרוניים). ויה"א דאפשר בקום עשה נמי נאמן, כל שאין כנגדו מכחישו (הרמב"ן ור"י).

ט המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ומומין, ועל מי להביא ראייה אם נמצאו, וכו' ז' סעיפים

א המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצא עליה אחד מג' נדרים אלו שדרך בני אדם להקפיד עליהם: שלא תאכלבשר, או שלא תשתחין, או שלא תתקשט במנייני צבעונים, אינה מקודשת. (ואינה צריכה גט) (טור). וזה לנדרים שבינה דהוו בכלל נדרים שדרך בני אדם להקפיד עליהם. נמצא עליה נדר חוץ מאלו, אע"פ שהוא אומר: מקפיד אני על זה הרי זו מקודשת. ואם אמר לה: ע"מ שאין עלך כל נדר, אפילו נמצא שנדרה שלא תאכל חרובין, אינה מקודשת. ויש מי שאמור שחוששין שמא תלך אצל חכם ויתיר לה (ולכן אסורה להנאה בלבד גט). ב היו עליה נדרים, והלכה אצל חכם והתירה, מקודשת. ואפילו היא אשה חשובה. במא דברים אמרו, שהතירה חכם קודם שנודע לבעל, אבל אם נודעו לבעל קודם שהතירה, מיד נתקבלו הקודשין. ויש מי שאמור שם היא אשה חשובה, ואפילו אם קודם שנודעו לבעל התירה חכם, היא ספק מקודשת. (ואם קדרה ע"מ שאין עליה נדרים, ובבעל סתם, עיין לעיל סימן ל"ח סעיף ל"ה). ג המקדש את האשה על מנת שאין בה מומין, ונמצא בה אי' מן המומין הפסולים בנשים, אינה מקודשת. נמצא בה מום אחר חוץ מאותן המומין, אע"פ שאמר: מקפיד אני אפילו על זה, הרי זו מקודשת. ד ומה ההן המומין הפסולים בנשים, כל המומין הפסולים בכהנים פטורים בנשים, יותר עלייהם בנשים ריח רע וזיהה וריח הפה (ויה"א דאף ריח החוטם) (מורבי בשם הר"ט). וכן עבה, ודריה גסים מהברותה טפח, וטפח בין דד לדד, ונשיכת כלב ונעשה המקום צלקת (פי' שנחರפה המכחה וקרט עליה עור ולא נשאר אלא רושם המכחה). ושומא (פי' ורואה בלע"ז, רשי') שעל הפרחת, ואפילו היהת קטנה ביחס ואע"פ שאין בה שיער, וזה היא השומה שיתירה אשה על הכהנים, והוא שעומדת תחת כיפה שבראה, פעים נראית ופעמים אינה נראית, הרי ראה ונתפיס, ואם תמיד אינה נראית, איינו מום. הגה: ואם יש מרוחץ בעיר, ואפילו מומין שבסתר אין מבטלים. במא דברים אמרו, כסדרה הבנות לילך למרוחץ בגלי, אבל במקרים שאין הבנות הולכות למרוחץ, רק בלילה ובכחבא, ואפילו מומין שבגלי. נכפה, אם הוא לזמן קבוע, הו מום שבסתור; ואם איינו בזמן קבוע, הו מום שבגלי. ועיין ליקמן סי' קי"ז עוד מדיני מומין. י"א דנכפה וריח הפה אין חילוק בין מרוחץ בעיר, או לא (רב' ירוחם נתיב כי"ג). ה' המקדש אשה סתם, ונמצא עליה אחד מן המומין הפסולים בנשים, או נמצא עליה אחד מנדרים שדרך בני אדם להקפיד עליהם, הרי זו מקודשת מספק. ו' קידושה ע"מ שאין בה מומין, והוא בה מומין והלכה אצל רופא וריפא אותה, אינה מקודשת. אבל אם התנה האשה (ע"מ) שאין בו מומין, והוא בו מומין

אהע"ז הלכות קידושין סימן מ

והלך אצל רופא וריפה, הרי זו מקודשת, שאין גנאי לאיש במומין שכבר נתרפאו, והאהשה אינה מקפdet על זאת. ז' קדשה ע"מ שלא יהיו בה מומין, ונמצא בה מומין וריפאנ הרופא, הרי זו מקודשת למפרע.

מ דין המקדש לאחר זמן, כגון לאחר שתلد ודומיו, וכו' ח' סעיפים

א' האומר לאשה: הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר ל' יום, אף על פי שנתאכלו המעות בתוך ל' יום, הרי זו מקודשת לאחר ל' יום; ואם חזר בו בתוך השלשים יום, או חזרה היא, אינה מקודשת. הגה: כי"א אדם קדשה בשטר ואינו בעין לאחר ל' יום, אלא נקרע או נבד תוך ל', אינה מקודשת (הרין פ' האומר). המקדשasha על ל' יום, מקודשת לעולם (שם). ב' בא שני וקדשה בתוך ל' יום, הרי זו מקודשת לשני לעולם, לפי שבשעה שקדשה השני לא הייתה מקודשת ותפסו בה קידושי שני ונעשה אשת איש, ולאחר השלשים יום כшибואו קדושין ראשוניים ימצאו אותה אשת איש, ונמצא הראשון כמו שקידש אשת איש שאין קדושין חופסין בה. (אבל אם מה השני או גירושה תוך ל', חזרו קדושי ראשוןון (טור בשם י"א) ולכון צריכה גט מן הראשון, ויש חולקין) (טור בשם הרואה"). ג' האומר לאשה: הרי את מקודשת לי מעכשו ולאחר ל' יום, ובא אחר וקידשה בתוך השלשים יום, הרי זו מקודשת בפרוטה זו מעכשו ולאחר ל' יום, ובא אחר וקידשה בתוך השלשים יום וכו' וכן לאחר הל' יום. ד' אמר מספק לשנייהם; לפיכך שנייהם גט, בין בתוך הל' יום ובין לאחר הל' יום. ד' אמר לה: הרי את מקודשת לי מעכשו ולאחר ל' יום, ובא אחר ואמר: הרי את מקודשת לי מעכשו ולאחר י' ימים, אפילו הם מאה, על הסדר הזה, קדושי כולט מופסין בה וצריכה גט מכל אחד ואחד, מפני שהוא מטה ספק מקודשת מכלן. ה' האומר לאשה: הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר שאתגיר, לאחר שתתגיר, לאחר שאשתחרר, לאחר שתתחריר, לאחר שימושות בעליך, לאחר שתמתות אחותיך, אינה מקודשת, לפי שאין יכול עתה לקדשה. ו' האומר ליבמה: הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר שיחלוץ לך יבמיך, הרי זו ספק מקודשת. ז' הנוטן שתי פרוטות לאשה ואמר לה: הרי את מקודשת לי היום באחת, ובאותה לאחר שאגרשך, הרי זו מקודשת, וכשיגרש אותה תהיה ספק מקודשת. אבל אם נתן פרוטה לאשת איש ואמר לה: הרי את מקודשת לאחר שתתגרש, או אם נתן פרוטה לאשתו ואמר לה: הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשך, איןנו כלום. ח' האומר לחבירו: אם תלד אשתק נקבה תהא מקודשת לי, איןנו כלום; ולהרמב"ם וקצת מפרשימים, אם הייתה אשת חבריו מעוברת והוכר העובר, הכת מקודשת, וצריך לחזור ולקדשה מאכיה לאחר שתולד, כדי שיכניסנה בקדושים שאין בהם דופי.

מא דין המקדש שתי אחיות, או הרבה נשים והיו בהם נכריות, וכו' ד' סעיפים
א' מקדש אדם כמה נשים כאחת, והוא שיהיה שווה פרוטה לכל אחת ואחת. ויכולת אחת מהן לקבל הקדושין בשכיל כלון, לדעתן. ב' המקדש שתי נשים כאחת, שאסור לישא שתיהן משום ערוה, איןן מקודשות. כיצד, כגון קדשהashaasha וכלה, אושתי אחיות כאחת,

אהע"ז הלוות קידושין סימן מב

נג

שאמר: הרי שתיכן מקודשתות לי, אין מקודשות ואין שם אחת מהן צריכה גט. ואם לא קידש אלא אחת מהן, ולא פירש איזו, כגון שאמր לאב: אחת מבנותיך מקודשת לי, וקבל האב הקדושים, או אם שתים או ג' אחות עשתה אחת מהן שליח להכורה לקבל קדושה, ונתן בידיה ואמר לה: אחת מכך מקודשת לי, ככלן צריכות גט ממנה, ואסור לבא על שם אחת מהן, שמא היא אחות אשתו. ג' קידש נשים ובותה כאחת, והיו בהן שתי אחיות או אשה וכבתה, אם אמר: הרואיה מכון לביאה מקודשת לי, הרי ככלן מקודשות לו חוץ משתי אחיות או אשה וכבתה וכיווצה בהן. ואם אמר: ככלן מקודשות לי, נכריות מקודשות ואחות אין מקודשות. ו"י"א שאף נכריות אין מקודשות, הלך נכריות מקודשות מספק. ואם אמר: אחת מכלן מקודשת לי, ככלן, בין נכריות בין אחיות, מקודשת מספק. ד' אם היהת בתוך הנשים שקידש שפהה או עכו"ם, או שהיא עורה עליו כגון אשת איש או בתו או אחותו וכיווצה בהן, ואמר: הרואיה מכון לביאה מקודשת לי, שאר נשים מקודשות. ואם אמר: ככלן מקודשות לי, שאר נשים מקודשות מספק.

מב אין מקדשין אלא לרצון האשה ובפני שני עדים, ובו ה' סעיפים

א אין האשה מקודשת אלא לרצונה. והמקדש האשה בעל כרחה, אינה מקודשת. אבל האיש שאנסוהו עד שקידש בעל כרחו, הרי זו מקודשת, ו"י"א שאינה מקודשת, הילך הוה ליה ספק. הגה: אמרה מחלוקת: קדשני, ורוק קדושין לתוך חיקה ואמר לה: הרי את מקודשת לי, וניערה בגדיה תוך כדיDice להשליך ממנה הקדושים, ואומרת שלא כיונה מחלוקת רוק לשוחק בעלמא, אפילו הוי הי מקודשת (תשוכת מורה"ס סוף ספר נשים). ואין הולכים בענין קידושין אחר אומנותה והוכחות המוכיחות שלא כיונה לשם קדושין (שם). לך יד האשה בחזקה שלא ברצונה וקידש, והיא לא זורקה הקדושים, הוי מקודשת. ע"פ שמתחלת באונס היה, ונתן לה סתום ולא אמר לה כלום, הויל וכתחלה דבר עמה מקודשין (הגחות מורי סוף גיטין). היה חייב לה מעות מידיה, אין קידושין (טור בשם תשוכת הרואה"). ב' המקדש שלא בעדים, ואפילו بعد אחד, אינם קדושים. ואפילו שניהם מודים בדבר וAlmostEqual קדשה בפני עד אחד ואחר כך קידשה בפני עד אחר, זה שלא בפני זה, אינה מקודשת. הגה: ויש מחקרים אם מקדש לפני עד אחד (טור בשם סמ"ג) אם שניים מודים; אבל אם אחד מכחיש העד, אין לוושvr (כך מפרש הרשב"ץ לדעת הסמ"ג). ובמקרים עיגון ורוחק, יש לסכוור אדרבי המקילין. ואין חילוק בכך אומר העד שנתקדרה לפני לבך, או שאומר שנתקדרה לפני שנים והוא לבך וראה, והאחרים אומרים שלא ראו (כ"ז וכן משמע בחשכת הרשב"א). וכן אם קידש לפני שנים, והאחד מהם קרוב, הרי כמקדש לפני עד אחד. ועי' לקמן סימן מ"ז סעיף ג'. ג' צריך שיראו המקדש והמקדשת את העדים, אבל אם רואו אותם שנים מאהחלון והם רואים ואני נראים לו או לה, אינה צריכה ממש גט. הגה: ואפילו שמעו העדים שאמרה שמקבלת לקדושין, יכול להזכיר יודע הייתי שאון קדושין ללא עדים וכונמי לשוחק בו (ריב"ש סימן רס"ו). ורוקא שאומרה שביוונה לשוחק בעלמא, אבל אם מכחשת שකלה כלום, והעדים מעידים שקבלה, שוב אינה נאמנה לומר: לשוחק כוונתי, והוי קדושין (מהר"ט פאדוואה טימן ל"ב).

ש"פ כ"ד ניסן

ש"מ יא ניסן

כה ניסן ד אם קידש בפני עדים, אפילו לא אמר: אתם עדים, מקודשת. הגה: ואפילו יחד עדים, יכולם אחרים שראו המעשה להעיר (ריב"ש סי' תע"ט) וצרכיהם העדים לראות הנתינה ממש לידה או לרשותה, אבל אם לא רואו הנתינה ממש לידה, אך פ' שם שמעו שאמור: התקדשי לי בחפץ פלוני, ואחר כך יצא מתחת ידה, אין קידושין עד שיראו הנתינה ממש (תשוכת ושכ"א סי' תש"פ). ואין הולcin בזה אחר אומדןות והוכחות. מי שקידש דרך שחכוהל, כגון שאחת פשתה ידה וזרק בכח אחד נתן לה קידושין, והחוור צר ואפשר לראות אותה בשעת קידושין. והיא אומרת שלא שמעה שקדושה, נאמנת במגו שיכולה לומר שלא הייתה היהת ידה רק יד אחרת (רשב"א אלף קע"ט), ובכלב שלא יהיו עדים המכחישים אותה. כל עדות שלא נחקר בבית דין, לא מקרי עדות לענין קידושין (כן משמע במדרכי ריש אחד דין ממונות). ולכן אפילו אמרו עדים חוץ לבית דין שמתקדשה, יכולם לחזור בהם בית דין לא נתקדשה. וכן להפק (תשוכת הרשב"א והואה בכ"י). עדי קידושין אינם צרכיהם דרישחה וחיקירה, לומר: לא בדורו שנראה שיש בו רמות (רשב"א אלף ר"ג). מצאו כתוב בשטר: פלוני קידש פלונית, אם לא בדברו שנראה שיש בו רמות (רשב"א אלף ר"ג). ודלא כי שערמים בו, כל זמן שאין השטר מקוימים. אין לחוש לקידושין (הגחות מדרכי קידושין). אבל מי שמחמיר בדבר (מהרי"ק שורש ע"ד). ה' המקדש בפסולי עדות דאוריתא, אין קידושין. אבל בפסולי עדות דרבנן, או בעדים שהם ספק, פסולי תורה, יכולם לחזור לבנים חווור ומקדרש בעדים כשרים. ואם לא רצה לבנים, צרכיה גט מספק. ואפילו כפרה האשה ואמרה: לא קידשתני, כופין אותו ליתן גט. וכן דין כל קドשי ספק, אם רצה לבנים חווור ומקדרש וזה, ואם לא רצה לבנים צרכיה גט ממנו מספק, ואם עמד אחר וקידשת, הרי זו מקודשת לשני מספק, וצרכיה גט משניות, או מגרש ראשון ונושא שני; אבל לגרש בעלמא (תוספות והואה"ש), פסול לעודות אשא, בין לענין קידושין בין לענין גירושין (הרמב"ס). המקדש לפניו פסולי עדות דאוריתא מכח רשותן, כגון לפני אנוסים או שאר רשעים. י"א היישין לקידושין, לדלא חזרו בתשוכה (רבי מינץ סי' י"א, וכ"כ בא"ח בשם רשי). ויש מקילין (כ"י ומהר"ם פארוואה סי' ל"ז). מיהו אלו האנוסים שהוחכרו מהمير מכח יראה, וא"א להם למלט על נפשם, ובצנעה מקיימים המצוות, הם כשרים לעודות (ריב"ש סי' י"א). י"א הא לאמרין המקדש בפסולי עדות דרבנן חוששין לקידושין, הינו בקידושי דאוריתא, אבל בקידושי דרבנן ועדים פסולים מדרבנן, אין חוששין לקידושין כלל (בית יוסף בשם הרשב"ץ בתשוכה).

mag ain kadosh laktan, v'dini katan v'ketana em gadilin, v'bo b' seifim

א קטן שקדש או נשא, אינו כלום, דלא תיקנו ובנן נשואין לקטן. ואסור להשייאו אשא בעודו קטן. הגה: מיהו אם כבר נשאה, אין צריך לגרשה, ומותרת לעמוד עד שתגדיל (מדרכי ריש הבא על יבמותו, וכן משמע באשריו פ' האיש מקדש). ואפילו שלח סבלנות משагדייל, אינו כלום, דלא היישין שמא שלח לשם קידושין. אבל אם יש עדים שתנייחו עמה משагדייל, צרכיה גט, משום דמסתמא בעל לשם קידושין. ואם קיימה משאגדייל, כתובתה קיימת ואין צורך לכתוב לה כתובת אחרת. ודווקא מנה ומאתים, אבל מוספת אין לה. הגה: לא כוב לה כתובת כשהוא קטן, כשגדיל אינו כותב לה רק מנה, דהא ההי שעתה לאו בתוליה היא (הגחות אלפסי מי שהיה נשוי). ב' המקדש את הקטנה היתומה, או קטנה שיצתה מרשות אביה, אימתי ממאנת וכל

אהע"ז הלוות קידושין סימן מד

נה

דיןיה יתבאר בסימן קנ"ה. הגה: ועיין למן סימן קס"ט מי נאמן על קטן וקטנה אם נתגלו. ספק אם הם גודלים או קטנים, הוי ספק קידושין. יכולון בית דין לפסק להשיא את הקטנה, כמו שיש רשות לאמה ולאחיה, וכיולין להנתנות שם תמאן חابر כל אשר לה, אבל אין להם רשות להשיא את הקטן (כ"י פרק חרש) ועיין למן ריש סימן קנ"ה.

מד קדושי חרש שוטה וקטן עריות וחיבבי לאוין, וכו' י"ב סעיפים

א חרש וחרשת אינם בני קדושים מן התורה, בין נשואו היוצא בהן בין חרש שנשא פקחת בין חרשת שנישאת לפקח; אבל חכמים תקנו להם נשואין. לפיקח אם בא פקח וקידש אשת חרש, הפקחת, הרי זו מקודשת לשני קדושים גמורים, וננות גט והיא מותרת לבעלת החרש. ב שוטה ושותית אין להם קדושים לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים, לא שנא עם היוצאה בהם לא שנא עם פקחים. הגה: ודוקא שוטה גמור, אבל אם דעתו צלולה, אע"פ שהיא דלה וקלושה הרבה (רכינו יוחם בשם הרמ"ה), וכן עתים שוטה ועתים צלול, ולא ידענו העת שהוא עומד בראתו, חוששין לקדושים (ג"ז שם). ג שכור שקדש, קדשו קדושים אפילו נשתרר הרבה; ואם הגיעו לשכורות של לוט, אין קדושיו קדושים. ומתיישבן בדבר זה. ד סריס שקידש, בין סריס חמה בין סריס אדם, וכן אילוניות שנתקדשה, הוי קדושין, ויש אומרים שאילוניות וראית אינה מקודשת. ח טומטום ואנדרוגינוס שקידשו, או שקידשם איש, קידושיהם ספק וצרכין גט מספק. (י"א אנדרוגינוס ודאי זכר) (טור בשם התוספות והרא"ש). ו המקדש אחת מכל העדריות לא עשה כלום, שאין קדושין תופסין בהן, חוץ מהנדра, שהמקדש נדה מקודשת קדושים גמורים, ואין ראוי לעשות כן. ז המקדש אחת מהשניות או מאיסורי לאוין או מאיסורי עשה, הרי זו מקודשת קדושים גמורים, חוץ מיבמה שנתקדרה לו, שאינה מקודשת אלא מספק. ח המקדש עכו"ם או שפחה איינו כלום, שאין בני קדושים. וכן עכו"ם ועבד שקידשו ישראלית, איינו כלום. ט ישראל מומר שקידש, קדושיו קדושים גמורים. וצריכה ממנו גט. ואפילו זרו שהולד משהמיך, אם קידש אותו זרע ישראלית, קדשו קדושים. ודוקא שהולדו מישראלית, אפילו מומרת. אבל אם הולדו מן העכו"ם, דינו בעכו"ם, אפילו היה המולד ישראלי שאינו מומר. (אבל ישראלית מומרת שיש לה זרע עם העכו"ם שקידש, קדשו קדושים) (מדכי סוף החולץ). י כותי שקידש, צרכיה ממנו גט. יא מי שחציו עבר וחציו בן חורין שקידש ישראלית, הרי זו ספק מקודשת. יב המקדש מי שחציה שפחה וחציה בת חורין, צרכיה גט. ואם עד שלא נתן לה גט, נשתרריה, ולאחר כן קידשה אחר, מקודשת לשניהם, וצריכה גט משניהם, או מגרש ראשון ונושא שני. ואם מתו אחיו של אחד, חולץ, ואחיו של שני או חולץ או מייבם.

מה שחושין לסלבולנות ולכתחוה, וכו' ג' סעיפים

א מקום שנגגו לשולח סובלנות לאחרתארס, ובאו עדים שראו סובלנות הובלו לה, הושווין שהוא נתקדרה וצרכיה גט מספק, אע"פ שרוב אנשי העיר אין משלחין סובלנות אלא קודם הקידושין, (אעפ"י שלא שלח הסובלנות בעדרים) (טור וכי"כ הר"ן פ"ב קדושים). מקום שנגגו כלם לשולח סובלנות בתחלתה, ולאחר כך מקדשים, (אעפ"י שלפעמים שלוחין דרך מקהה אחר קדושים, הויאל ואין מקפידים בכך) (שם בהר"ן) וראו סובלנות, אין הושווין לה.

ורשי"י פירש שחשש הסובלנות הוא שהוא עצמו נתנו לקדושים. הגה: ולכן אפילו יש עדים שלא קידשה כבר, חישין שהוא הסובלנות לשם קידושין. ויש לחוש לשוני הפירושים להחמיר (טור). וכל זה ששולח סתום, אבל אם פירש בהודא ששולח לה לשם סובלנות, ליכא למיחש לפירשי"י (הרין פ"ב וקדושיםין). וכל שכן אם אמר ששולח לשם דורון בعلמא, אפילו אמר שהחתן שלח לכלה (מהרי"ק שורש קע"א). וכל זה מيري בדישך תחלה, אבל بلا שודוכין ליכא למיחש, לבולי עלא מא (ושב"א אלף וכ"ג). וכל היכא דחייבין, אפילו אמרו שניהם שלא כיונו לשם קדושין (הרין ומהרוי"ק שורש כ"ח) ונשבעו על זה, אינם נאמנים (ח"ה סי' ר"ז). י"א דכל סובלנות שלח מיר אחר השוכין יומם או יומיים, אין לחוש להם כלל. ואפילו שלח לה אח"כ, ג"כ, דמאחר שלח לה תחלה אנו רואים דמסבל ואח"כ מקרש, ואין חושין לסובלנותיו (מהרי"ק שורש קע"א). וכל חששא בסובלנות אינו אלא להצrica גט לתחלה, אבל אם כבר נשatta, לא תצא, ואולין בספיקא להקל (שם). י"אadam לא שלח לה הסובלנות בעדרים אין חושין לפירש רשי"י שהסובלנות זו עצמן לקדושים, ואפילו למאן דאמר המקדש بعد אחד חושין לקדושים, בסובלנות ליכא למיחש (מהרי"ק שורש כ"ח וכ"א וקע"א). ויש מהMRIין אם שלח בעדרים, אע"ג דלא היו עדים בנהינה לאשה (ח"ה סימן ר"ז). י"א דכל זה מيري דהכללה קבללה הסובלנות בעצמה, אבל במקום שדרך הכללה שאין מקלי היטובלות. רק אחר מקבל להן, אין חושין להם (מהרי"ק שורש קע"א). י"א שאין לחלק בין שלח לה הסובלנות או אם החתן נותן לה בעצמו, וכן עיקר (הרב"א אלף ק"פ וקפ"ח), ודלא כי שי שהחמיר לומר במקום שהחtan בעצמו נותן לה חושין בכל עניין (חוותת מהר"ט). י"א דבמקום דהיה לנו למיחש שעשה אישור אם היה כוונתו לקדש בשליחות הסובלנות, כגון שלח בשכתה (מהרי"ק שורש קע"א) או שיש חרם בעיר שלא לקדש כי אם בעשרה (כ"ז) בשם הריטב"א, אין חושין לסובלנות שהואם קדושים. לא שלח לה החtan בעצמו, רקacci החtan שלח, לא חיישין לפירשי"י שמא הסובלנות עצמן הם קדושים, אפילו אמר השליח: החtan שלח לה. וכל זה מيري DIDUININ בודאי בשליחות הסובלנות, אבל בקהל בסובלנות לא חיישין לכולי האי (פסק מהרא"ז סי' רכ"ז). **ב האידנא,** נהגו בכלל מלכות ארץ ישראל ומצרים ותוגרמא שלא לחוש לסובלנות, זולתי בקוסטנטיניה שחושין להם. הגה: היה מהנהג בעיר, ונתקטל, והולcin אחר עבשו (ריב"ש סי' ה). לא היה מנהג בעיר, כגון שהיה עיר חדשה, נידון כמחזה על מחזה (הרין פ"ב וקדושיםין). י"א דיש להחמיר אפיי במקום דכ"ע מסכלי והדר מקדרשי, אם לא שיש עוד צד היהר אצל זה (ח"ה סי' ר"ז ובפסקיו סי' ע"ז). וכןadam החtan אמר שלא שלח רק לסובלנות בعلמא, לכ"ע ליכא למיחש בכ"ג. וכן מעשים בכל יום, לפעם חזרים בשודדים, והסובלנות חוזרים, ולא נהגו להצrica גט הויאל והוא במקומות בזמן זה דכ"ע מסכלי והדר מקדרשי, והחtan אינו אומר שלח לשם קדושים. **ג** חושין לכתובה, שאם כתב לה כתובה, אף על פי שלא הגיעה לידי, אם דרך מקטצת אנשי העיר שמקדשים ואח"כ כתובים כתובה, חושין שהוא מתקדשה, אע"פ שאין שם סופר מצרי, ואין אומרים שהוא סופר נודמן לו וכותב. ואם דרך כל אנשי העיר שכותבין הכתובה קודם הקדושים, אין חושין לקדושים.

מו דיני קלא בקדושים ואמ מבטלין הקול, וכו' ח' סעיפים

א פנואה שיצא עליה קול שנטקדשה היום לפולני בעיר זו, חושין לה והרי היא ספק מקודשת, אע"פ שאין שם ראייה ברורה. וכל קול שלא הוחזק בב"ד, אין חושין לו. וכיزاد הוא הקול שהוחזק זו בו שהוא מקודשת, כגון שבאו ב' עדים והיעדו שראו הנרות

דולקיות, ומtoo מוצעות, ובני אדם נכנסים ויצאים, ונשים שמחות לה ואומרות: נתקדשה פלונית היום. אבל אם שמעו אותן אומרות: פלונית מתקדש היום, אין חושין לה, שהוא מודנו לקדש ולא נתקדשה. הגה: וכן אם אמרו נתקדשה, סתום, ולא אמרו: פלוני, או שאמרו: ותקדשה בעיר אחרת, לא מקרי קול (טו). ב' וכן אם באו שנים ואמרו: ראיינו כמו שמחת אروسין, ושמענו הברה, ושמענו מפלוני ששמע מפלוני שנתקדשה פלונית בפני פלוני ופלוני והלכו להם העדים למדינה אחרית או מתו, הרי זה קול שמחזיק אותה מקודשת. הגה: ויא דלא הו קול אלא כשמעו תרי מתרי, אבל חד מתרי, לא (טו בשם הרא"ש והר"ן והם"מ בשם הושב"א). ואין חושין לקול, אלא כשהוחזק בבית דין שבית דין חקרו בדבר ושמעו שיש ממשות בקהל, כמו שנתבאר, אבל כל זמן שלא הוחזק בבית דין לא, אם לא במקום שיש חזקה טובה שנתקדשה, או לא בעין החזק בבית דין (מהוייך שורש פ"ז). ויש לבית דין לחזו (ולקרוק) אחר הקול, כדי לברר אם יש בו ממשות (כ"י כשם החשב"ץ ובשם הרשב"א). ג' בימה בדברים אמורים, שלא היה שם יישן אמרתלהה. אבל אם היה שם אמרתלהה, ושמעו האמתלהה כשמעו שנתקדשה, לא הוחזקה מקודשת. ביצהria האמתלהה, פלונית נתקדשה על תנאי או קドשי ספק, כגון שאומרים שורך לה קדרשין ספק קרוב לו ספק קרוב לה, או אם יש להסתפק אם יש בקדשין שווה פרוטה, או שהיה קטן, לא הוחזקה, אלא שואלים אותה וסומכים על דבריה, הוαιיל ואין שם ראייה ברורה ולא קול חזק. ד' יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני, ולאחר ימים אמרו: אמרתלהה, אם נראים הדברים לב"ד שהוא כן, סומכין על האמתלהה ולא הוחזקה מקודשת. ואם לאו, הוαιיל ולא נשמעה האמתלהה בעת שנשמעו הקדרשין, אין חושין לאמתלהה. הגה: נתברר אחר כך ששקר היה הקול, כגון שבאו העדים שתלו בהן הקדרשין ונתקדשה בפנייהם, ואומרים: לא היו בדברים מעולם, מבטלין קלא (טו בשם הרמ"ה). וייא דברו מה אין מבטלן כלל (כ"י ושכן רעת הרמכ"ט ושכן משמע מהר"ף וכ"כ הר"ן פרק המגרש). שלח לה סכליות, והוא בדרך שאין כספליות, קדרשין (כ"נ משמע בתשוכת הרא"ש כלל ליה). וכל מקום שאין צרכין להחמיר, אין להחמיר בכלל, כדי שלא ניתן יד לרשותם שיוציאו קולות על בנות ישראל לעגנון או להוציא מהן ממון (כ"י כספליות). ה' יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני, ובא אחר וקדשה בפנים, בודקין כספליות). ויא דבזמן ברורים בראיה ברורה שהיא מקודשת לראשונה, על קדרשי ראשון שם בקהל, אם באו עדים ברורים בראיה ברורה שהיא מקודשת לראשונה, אין קדרשי שני כלום; ואם לאו, מגרש ראשון שקדשו בקהל, ונושא שני שקדשו ודאי. ואם גירש השני, לא יכנס רាជון, שמא יאמרו: החזיר גירושו מן האروسין אחר שנתארסה לאחר. ואם בῆסה שני קודם שגירש ראשון, הרי זו אסורה עליו עולמית, וכיוצא עליה ראשון (ועיין לעיל סי' ל' טעף ד'). ז' יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני, וכיוצא קול אחר במותו שהיא מקודשת לאחר, אחד מגרש ואחד כונס, בין ראשון לבין אהרון. ז' יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני וגירשה, אין חושין לאסורה ממשום הקדרשין, לומר שנתקדשה קול הגירושין. ח' קול היוצא אחר הנושאין, או אפילו אחר אריסין, לומר שנתקדשה לאחר תחללה, אין חושין לו. הגה: ואפילו אם יצא קול בכור, שלא הוחזק בבית דין עד לאחר שנתארסה, אין בודקין אחר הקול להחזיקו (כ"כ הכה"י בשם הרמכ"ט). מיחו אם היא מודה אח"כ שנתקדשה לאחר, אסורה לבעה (כך משמע מחשוכת הרא"ש כלל ליה), הוαιיל וכיוצא הקול תחללה. הרוב נתן טעם לשבח חלק בין נדון דין ובין ההייא שאמרה: טמאה אני וכו', (ועיין לקמן ס"ס מ"ח).

אהע"ז הלבות קידושין סימן מו

מן עדים המכחישין זה את זה בקדושיםן; או היא אומרת: נתקדשתי, וחוורה,
ובו ד' סעיפים

א שניהם אומרים: ראיינו נתקדשה, ושניהם אומרים: לא ראיינו נתקדשה, הרי זו מקודשת, אפילו כולם דרים עמה בחצר, לא ראיינו איינו ראייה, שאפשר נתקדשה בציינעה. **ב** שניים אומרים: נתקדשה, ושניהם אומרים: לא נתקדשה, לא שנא שורך לה קידושה, שניים אומרים: קרוב לו, ושניהם אומרים: קרוב לה, לא שנא אמרו השנים שמעולם לא היו לה ספק קדושיםן, לא נשאה, ואם נשאה מעתה לאחד מעדריה, ואומרת: ברי לי שלא נתקדשתי, לא יצא. **ג** עד אחד אומר: נתקדשה, ועוד אחד אומר: לא נתקדשה, אם אמר שמעולם לא היו בה ספק קדושיםן, נשאה לכתוללה. ואם זורק לה קדושיםן, אחד אומר: קרוב לו, ואחד אומר: קרוב לה, לא נשאה, ואם נשאה, לא יצא. (ועיין לעיל סי' מא' סעיף ב'). **ד** אמרה היא עצמה: נתקדשתי, וחזרה ואמרה: פנואה אני, חוץ כדי דברך, נאמנת; לאחר כדי דברך, אינה נאמנת. ואם נחתנת אמתלהה לדבריה, שאמורה כן תחוללה כדי שלא יקפיצו עליה אנשים שהוגנים וכיוצא בויה, וראיינו בדבריה ממש, הרי זו נאמנת. ואם לא נתנה אמתלהה, או שנתנה ואין בה ממש, אינה נאמנת. ואם קדשה אחר, הוא ספק קדושיםן. לפיכך ניתן לה גט ותהייה אסורה עליו ועל הכל, עד שיבא ארוסה. הנה: כי"א רכל זה מירוי באמרה: נתקדשתי, אבל אמרה: נתקדשתי לפולוני, שוב אינה נאמנת לומר: פנואה אני, ולא כל הימנה לחוב לו ולהפיקע עצמו ממנה.

מ"ח אמר לה קדשטייך, והיא אומרת: לא, או להפֿך, וכו' ז' סעיפים

א האומר לאשה: קדשטייך, והיא אומרת: לא קדשטייך, הוא אסור בקרובותיה והוא מותרת בקרובייו. **ב** קדשטייך, והוא אומר: לא קדשטייך, הוא מותר בקרובותיה והוא אסור בקרובייו. **ג** קדשטייך, והיא אומרת: לא קדשטייך, אלא בתיה, הוא אסור בקרובות האם והאם מותרת בקרובייו; ומותר בקרובות הבית, והבת מותרת בקרובייו. **ד** קדשטייך את בתך, והוא אומרת: לא קדשת אלא אותה, הוא אסור בקרובות הבית, והבת מותרת בקרובייו; ומותר בקרובות האם, והאם אסור על קרובייו. **ה** כל אלו שטועניין הקדושיםן, כשטוען הטוען שהוא שם עדים וhalbco להם למדינה אחרת או מתו, אבל אם הודיעו שהיו הקדושיםן בלבד שני עדים, אין כאן קדושיםן. **ו** כל מקום שאמרנו שאמרה האשה לאיש: קדשטייך, והוא אומר: לא קדשטייך מבקשים ממנו שייכתוב לה גט להתייראה. הנה: וזה נאסר בקרובותיה, הויאל נתן לה גט. אבל אם הוא אומר: קדשטייך, והיא אומרת: לא קדשטייך, וכפאו לגט משום חשש הנמנע לנושה, אין האשה נאסרת בקרובייו מחמת הגט (הגחות מדרבי רקסושין). **ז'** מי שאמר: קודם שקידשתי את אשתי קידשתי את אהותה בפני פולוני ופולוני והלכו להם למדינת הים, ולא גרשתייה והרי היא נשואה, איינו נאמן לאוסרה על בעלה, כל זמן שלא יביא עדים. ואפילו אם תאמר היא: אמרת שקידשטייך, אינה נאמנת לאסור עצמה על בעלה, ואפילו אם יביא עדים שקידשה. אם נתקדשה אהות אשתו בפניו, אינה נאסרת על בעלה, וזה אסור באשתו, שכיוון שאמר: שקידש אהותה תחוללה, נאסר בקרובות שתיהן (ועיין לעיל סוף סימן מ"ז).

מט קדש אחת מחמש נשים וכל אחת אומרת אותו קדש, וכו' ג' סעיפים א המקדש אחת מחמש נשים, וכחכ ללה כתובה ואינו יודע איזו היא, וכל אחת מהן אומרת: אני הוא, אסור בקרוכות قولן ונוחן גט לכל אחת ואותה ומניה כתובה ביניהם ומסתלק. ואם קידש בכיהה, קנסו אותו חכמים שיתן כתובה לכל אחת ואותה. **ב** המקדש אשה וחזר בו מיד, ואמר שהמעות יהיו מתנה, אפילו תוך כדי דבר, אין חזרתו כלום וצריכה גט. ג' כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקידושין לא יהיה לו עסוק עמם להורות בהם, שבקל יכול לטעות ויתיר את העורוה וגורם להרכות ממזורים בישראל.

ג' מתי חוזרים הקדושים והსבלנות, ודיני קנסות, וכו' ז' סעיפים

א המקדש את האשה, בין שחזרה היא בה ובין שחזר הו, בין שמת הוא בין שמתה היא או שגירשה, אין הקדושים חוזרים לעולם. אפילו קדשה באلف דין, הרי הם מתנה גמורה שאין לה חוזרת. ואם היו קדושים טעוות, חוזרים המעות. וכן אם הייתה ממאנת. וכן אם היו קדושים על תנאי ולא נתקיים התנאי. וכן אם היו קדושי ספק. (וכל זה לא מيري אלא מן האrosisן, אבל מן הנושאין, הקדושין חוזרים) (מהדריל טימן ס"א). **ב** המקדש אחוטו, המעות מתנה; מפני שהכל יודעים שאין קדושין תופסין בעריות, ואין זה טעה אלא גמר ונתן לשם מתנה. ג' השולח סבלנות לבית חמיו, בין מרובין ובין מועטין, בין שאכל שם סעודת ארוסין בין שלא אכל, בין שמת הוא בין שמתה היא, או שחזר בו האיש, יחוירו הסבלנות כלם חז' מהמאכל והמשתה. וכן מעות וכן כלים מועטים שליח לה להשתמש שם בבית אביה, אם נשתמשה בהם וכלו או אכדו, אינם משתלמיין; אבל אם הוא קיימין, חזר הכל וגוכה אותם בבית דין, שהדבר ידוע שלא שלחם אלא דרך נוי בלבד. הגה: וי"א דאפילו בדבר מאכל ומשתה ודברים מועטים דאין חזרים, דזוקא כשאכל שם החתן, ואו אףלו מה שהוא בעין איינו חזר, אבל אי לא אכל שם, חזר הכל (שם טור). חזרה היא בה, חזר הכל. ואפילו המאכל והמשקה נותנת דמיו בזול, דהינו שאם היו דמי המאכל והמשקה ששה, משלהמת ארבעה. ואם היה מנהג המדינה שיעשה כל אדם שעודה ויאכיל לריעו או יחלק מעות לשמשים ולוחנים וכיוצא בהם, ועשה בדרך שעשויים כל העם, וחזרה בו, משלמת הכל, שהרי גרמה לו לאבד ממון; והוא שיהיה לו עדשים כמה הוציא. (ווי"א דכל זה מيري بما שליח לאחר ארוסין, אבל קודם ארוסין, לאחר שידוכין, חזר הכל (נ"י פ' מי שמת וכ"כ הרטב"א) ויש חולקין) (ב"י בשם הרשב"א). **ד'** המשך בטו לחבירו, ושלח לו בגדים ותכשיטין, ואח"כ נתקבלו השודוכין, וחזר בו החתן או חמיו, יחויר מה שליח לו, דכי היכי הדחרי סבלנות שליח אליו לה, הדרי מאי דשלחה אליה לדידיה, דאם רעתה הוא שלא שלחה לו אלא על דעת שכינסה להופפה. ה' ראובן שידך בתו לשמעון בקנין ושבועה והשלישו שטרות, ואחר כך אריע שהמירה את המעודה, יכול שמעון לחזר בו ופטור מהקנין ומהשבועה ומהזוב השטר (דהינו הקנסות שעשו ביניהם). ואם החזיר השליח השטר למשודכת, לא עשה כלום. וזה אם נשחתית המשודכת, שיוכל המשודך לחזר בו. וכן אם קלקל המשודך מעשייו, יכולת המשודכת לחזר בה ופטורה מהקנין ומהשבועה ומהזוב השטר. ואם החזיר השליש

אהע"ז הלבות קודשין סימן נא

השטר למשודך, לא עשה כלום. הגה: ויש אומרים רכל זה קודם ארוסין, אבל אחר ארוסין נסתהפה שדויה (מהרי"ק שורש קע"א). ועיין ב"יד סי' רכ"ח סעיף מ"ג וסי' דל"ב שם סעיף ט"ז. ו' כשרוצין לעשות הבטחות לשודוכין, עושים בעניין שלא יהא אסמכתא, דהיינו שעושים שטר מזה שהייב להכניומנה, ואחר שחייב עצמומנה (מתנה עם אבי הכללה) שאם יקיים השודוכין ויכנס לחופה עם משודכתו זאת הרי החוב מחול לו, ואח"כ עושים שטר שהיב להכניומנה, ומיתה עמו שאם יכנסתו לחופה עם זה המשודך יהא החוב מחול לו, ומניהים שני שטרות אלו ביד שלישי. הגה: ויש אומרים רכל קנסות שעושים בשודוכין אין בהם ממשום אסמכתא (תוס' פרק אייזה נשך והרא"ש פ"ד דנירדים). וכן המנהג פשוט לנכונות שעושין בשודוכין, וכמו שתיכבר בח"ה סימן ר"ז. ודוקא אם כבר נכתבו שטרוי הקנסות, אבל קבלו קניין על מנת לכוח השטרות, וקדום שנכתבו חזר אחר בהם ומיחנה בערים שלא לכוח השטרות, הרשות בידו למחות בשטר (תשובה הרא"ש כלל לד') (וכמו שתיכבר בח"ה סי' ל"ט וסי' רמ"ג). י"א רמי שפסק על בתו (שם כלל מ"ב) או על בת בתו (הרשב"א סי' תשכ"א) או קרובתו שתנסה לפולני, ואחר כך אין הבית רוצה, רהפטוק פטור מן הקנס, דזה מקרי אונס ע"ג רלא התנה, ובלבך שלא יהא ערמה ברכו. ועיין לקמן ס"ס ע"ז. וכן בשאר אונסים, כגון שמחת הפטוק, אין יורשים צריכין לקיים, ופטורים מן הקנס. ודוקא בפסקא בעלמא פטורים מן הקנס, אבל אם נתחייב עצמו בשטר, חייבין יורשי שללים, ולא מהני אונס ועיין לקמן סי' נ"א (שם תמצאה). שנים שישרכו בינםיהם והיו דרים בעיר אחת ועשו קנס בינםיהם, ואח"כ יצא אחד מן העיר ורוצה שהשני ילך אחורי לדורש, אם אין רוצה, פטור מן הקנס (ריב"ש סי' סימן קע"ז וכתחותה הרכוב"ז סי' רע"ח). ועיין בח"ה סימן י"ב סעיף ט' אם רוצה העובר ליתן הקנס, אי מחייב לקרים הרוב מצד קיבול הקניין. ז' אם נותן משכון לחבירו להבטיחו שלא יחזור בו מהשודוכין, צריך שאמר: אם אחזור כי תוכה בך וכך משכון בגוף חפץ זה. הגה: שנים שנשבעו זה לזה שייאו זה את זה, ועובר אחר מהם, או שאחר נשבע בלבד, נתיכר הכל ב"יד סי' דלו". דיני שדכנות עיין בח"ה סוף סימן פ"ז וסוף סי' קפ"ה וסי' רס"ד).

נא דברים שננקנו באמידה אם נתנו ליכתוב, וכו' סעיף אחד

א איש ואשה שהיו בינם שודוכין, ואמר לה: כמה את מכනת לי, לך וכן, ואמרה לו: וכמה אתה נותן לי או כתוב לי לך וכן, (ואין חילוק כזה בין נשואין וראשונים לשניים) (כן נראה מהרמב"ן וכ"כ הריב"ש סי' שמ"ה), וכן האב שפסק ע"י בנו ובתו: כמה אתה נותן לבןך לך וכן, וכמה אתה נותן לבתך לך וכן; הגה: ודוקא בדברים כאלו, שביד האב לקיים, אבל אם פוטק על בנו שיעשה איזה ובר, כגון לילך אחריה למקום אחר, אין נקנה באמידה, דאין זה תלוי באב רק בבן (מודכי פרק הנושא וכפוך מי שמת): עמדו וקדשו, קנו אותן הדברים ואע"פ שלא היה בינויהם קניין, ואלו הן הדברים הננקנים באמידה; והוא שיחיו הדברים שפסקו מצויים ברשותם, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ודברים אלו לא ניתנו ליכתב, לפיכך אפילו נכתבו, או לבנו ובנישואין הראשונים, (ו"י"א רביעין דעתרו וקדשו מיר ולא הפטיקו בדברים אחרים, אבל הפטיקו בדברים אחרים, לא (טור), וכן אם קרשו ואח"כ פסקו, לא מהני (תוספות פ' גערה), י"א דבעין גם כן הדתנו כן ביחס, אבל אם עשו ללא תנאי אלא כל אחד אומר עצמו, איןו נקנה באמידה) (ריב"ש סי' סימן שמ"ה); אבל Ach שפסק לאחיהם, או

ашה שפסקה לבתו, וכן שאר קרובין, וכן האב שפסק לבנו או לבתו, בנסיבות שניים, לא קנו אותו הדברים עד שיקנו מיד הפסק, שיתן בר ובר. הגה: הדברים הנקנים כאמור, או שפסק האב וקנו מידו, הוא כשר חוכ, ואפי' מה האב קודם שנשאה, החתן מוציא מן היורשין, ואפי'ו ממשעברי, כשאר חוכ (ריב"ש סי' קב"ט). וי"א דיאין מנכין לכת מירושתה, הויל זוכתה בהן בחיי האב; אבל אם אמר: אתן בר ובר, וכן חתן שפסק לעשוות לה בחוכה בר ובר, וכשעת הנושאין חזריהם בהם, עין בח"ה סי' רמ"ה אם צריך לקיים מצד הקניין, אבל מצד הקנס שפסקו על זמן וראי צריך לקיים, וכן נהגו לעשות תנאים חדשים קודם הנושאין, כן נראה ב' וכל הדברים שנתמכרו כאן שאין נכנין באמירה, היינו דוקא במתנה מרובה, ולעשיר; אבל הפסק לעני, צריך לקיים משום דהוי כנדר (כ"י בשם ר"מ וכן הוא בירושלמי); וכן בעשיר מתנה מועצת, אית' י"ז כי משום מחוסרי אמנה אם חוזר בו (כ"י בשם הרשב"א). (ועין בח"ה סי' רמ"ט בהלכות מתנה). החתן צריך לשלם שכר התנאים, אם לא נכתב רק שטר אחד (ג"ז פרק גט פשוט), אבל אם נכתבו ב' שטרות, כל אחד משלם שלו. כל מה שפסקין צריכין ליתן קודם שיכנוס, אבל לא יכול לומר: כנוס ואח"כ אתן, אבל אם רוצה להשליש המעות, הרשות בידו (הגהות אלפס). ועין בח"ה סי' ע"ג סעיף ח' מי שנשבע ליתן נדוניא לחתנו והוא מרגיל קטטה עם הבת, ובמהורי"ק שורש פ"א.

نب הפסק מעות לחתנו ואינו רוצה ליתן לו, ובו סעיף אחד

א הפסק מעות לחתנו והלך האב למדינה אחרת, או שאין לה, יכולה היא לומר לבעל: אני לא פסקתי על עצמי, או כנוס ללא נדוניא או פטרני בגט. אבל אם פסקה היא על עצמה, ולא הגיע ידה, הרי זו יושבת עד שתמצאה מה שפסקה או עד שתהמות,ῆ במא דברים אמרוים, בגדרולה; אבל בקטנה שפסקה על עצמה, כופין אותו ליתן גט, או יכנסו ללא נדוניא. הגה: וכל זה כשאין יד האשעה משגת ליתן מה שפסק אביה, אבל אם ידה משגת צריכה ליתן מה שפסק אביה, ואני יכול להומר: כנוס או פטור (הגהות אלפס פ' דיני גירות ותשובת מימיוני סוף הלכות אישות). וכל זה לא מירاي אלא קודם שנשאה, אבל לאחר שנשאה ודאי לא יוכל לבגוד באשתו משום שאין נוחנן לו מה שפסקו לו, אלא חייב בכל דבר שאיש חייב לאשתו (הגהות מרדכי פרק שני דיני גירות). מי שפסק לחתנו, ואח"כ אומר שנתן לבתו, לא מהני, אלא צריך לחתן לזוג (מהרי"ל סי' קל"ו) ועל סי' ב' שלא יתקוטט אדם בעכוו נדוניא אף על פי שפסקו לו.

נג דין הפסק לבנו או לבתו, אם קנו, ודין אם נפללה לפני היכם, ודין מטה הבת, ובו ג' סעיפים

א האב שפסק ע"י בתו, לא קנחה הבית אותה המתנה עד שיכניס אותה בעלה. וכן הבן לא קנה עד שיכניס, שככל הפסק אין פסק אלא ע"מ לכטנו. לפיכך הפסק מעות לחתנו (או לבנו). ומת קודם שיכניס, ונפללה לפני היכם, יכול האב לומר ליכם: לאחיך היה רוצה ליתן, ורק אני רוצה ליתן. ואפי'ו היה הראשון עם הארץ והשני חכם, וاع"פ שהבת רוצה בו. ב יש מי שאומר שהפסק לבתו כגרן שאמר בשעת קדושין: בר ובר אני נתן לבתי, קנחה הבית לעניין שאם נתיכמה לא מצי למירמר: לאחיך היה רוצה ליתן, שהרי לבתו פסק ולא פקעין הקדושים שמכחים ייבמה אחיו.

ג הפסק מעות לחתנו בשעת הקידושין, וננתן לו קודם החופה, ומתחה הכת ויש לה בן, ייחזר המעות לאב, שכן הפסק דעתו ע"מ לננו. ויש מי שאומר דהני מיל' בפסק לחתנו, אבל מי שננותן לבתו סחט, שתנשא בו, ולא הוציא שתנשא לפולוני, קנחה אותה מתנה, וכיון שנתקדשה, אע"פ שבטלו הקידושין כשםת האروس, אין האב יכול לחזור בו. הגהה: מי שנודר מעות להשיא יתומה, ומתחה, עיין בז"ד סי' רנ"ג. הפסק מעות לחתנו או לבתו, וכנסה, ואח"כ מתחה הכת ועדין לא נתן, י"א שזכה בהן הבעל וצריך ליתן לו כל מה שפקד (רש"י והרמב"ם והרין) ומרדי כי שם ר"ץ הלבן; ו/or ת פירש דלא זכה בהן הבעל; ומכח ספק לא מפקין ממונא מן האב (ח"ה שכ"א ומהרי"ק שורש צ"א והגותות מיימוני) כל זמן שלא באו פעמי אחית ליד החתן (מרדי פרק נערה), אפילו באו ליד שלישי מכח שניהם (שם בת"ה). ו/or אדם באו ליד שלישי, זוכה בהם (מרדי כי), וכן אם העמיד לו ערכות (הגחות מרדי), אבל בלא זה, אפילו עשה האב עלייו שטר ווקפן עליו במלוא ויש לו בניים ממנה, לא זוכה בהן הבעל (ח"ה סי' שכ"א), ולא מפקין מן האב. אבל אם תפס החתן לא מפקין מיניה, דיקול לומר: קים לי כסברה הראשונה (מרדי). וכל זה שלא בא פעם אחית ליד החתן בחמי הכת, אבל אם בא לידי פעם אחית, אף על פי שהוחזר ליד האב, זוכה בכל. ואין חילוק בכלל זה בין פסק לבתו או לבנו ומתח (כך ממשמע משפטו המקנה וכ"כ הגותות מרדי כי שם מורה"ם) עוד תקן ר"ת וחכמי צרפת שאף אם כבר נתן האב הנדרוניא, אם מתחה האשה או האיש תוך שנה ראשונה בלבד רודע קיימת, חזר הכל לאב או לירושי המת. ו/or עוד דאך בשנה שנייה יחוירו חצי הנדרוניא (הכל מרדי), וכן המנהג פשוט במדינות אלו שנוהגים בזה כתקנת קהילות ש"ס; ודוקא מה שהוא בעין, חזר, אבל מה שהוזעיא או נאבד, פטור, ובכלדר שלא כזוב לאחר מיתה רק לצורכי קבורתה (גם זה שם). י"א אדם החתן רוצה למוכר נכסים תוך שנתיים, יורשים יכולים למחות מהאי טמא (הגחות אלפסי פרק מציאת האשה). ועיין עוד מalgo הדינין לקמן סימן קי"ח.

נד דין הפסק לבנו או לבתו, ומת, ובו סעיף אחד

א מי שזכה לחתנו כך וכך מעות לרפרנסתה, ליקח בהם קרקע, בין שהיא שכיב מרע בין שהיא בריא, ומתח, והרי המעות ביד השלישי, ואמרה הכת: תננו אותה לבבלי, כל מה שירצה יעשה בהם, אם היה גודלה, ונשאת, הרשות בידיה; ואם עדין אין מאורסה היא, יעשה שלישי מה שהוישלש בידו; ואם עדין קטנה היא, אפילו נשאת, אין שומעין לה, אלא יעשה שלישי כמו שזכה האב. (ו/or דבעין שהוישלש מתחילה לך, ועיין בח"ה סי' רנ"ב).

נה דין הארוסה לעגנון מזונות וקברורה וירושה, ואם יש לה כתובה, ובו ז' סעיפים
א הארוסה, אסורה לבבלה מדברי סופרים, כל זמן שהיא בכית אביה; והבא על ארוסתו בכית חמיו, מכין אותו מכת מרdotot. הגהה: ואפילו ביחסו, אסורה; ולכן ארוסה עם ארוסתו בכית א', מברcin ז' ברכות פן תיתיחדו (מרדי פ' ק' וכותבות). י"א דין להדר ביחס, שמא יקוץו זה בזה (כל בו). ואפילו בשודוכין בלבד ארוסין יש לחוש (חידושי אגדה פרק קמא וכותבות). אפילו אם קדרשה בכית אביה, אסור לו לבא עליה ביהה שנייה בכית אביה, עד שיביא אותה לתוך ביתו ויתיחדר עמה ויפרישנה לו, ויחוד זה הוא נקרא כניתה לחופה, והוא הנקרא נשואין בכל מקום. והבא על ארוסתו לשם נשואין, אחר שקידשה, משיערה בה, קנהה, ונעשית נשואה והרי היא כאשתו לכל דבר, וצריך לברך ברכות החתנים בכית החתן לשם נשואין (כ"כ הרין בש"י ריש כתובות). י"א דחוופה אינה יהוד, אלא כל שהכיאה החתן לכיתו לשם נשואין (כ"כ הרין בש"י ריש כתובות). ו/or שהחוופה היא שפורהן סודר על ראשם בשעת הברכה (הבי' הביאן). י"א דחוופה בתולה משיצאה

בcheinoma; ואלמנה, משנתיהיחדו (תוספות פ"ק ר'iomא). והמנגה פשוט עכשו לקורות חופה מקום שמכניםים שם יריעה פרוסה על גבי כלונסאות, ומכניסים החתנה והבללה ברכבים, ומקדשה שם וմברכין שם ברכת אروسין ונשואין, ואח"כ מוליכים אותם לבית ואוכלים ביחס במקום צנוע, וזה החופה הנוגנת עכשו. ועיין לקמן סי' ס"ב ט' וסימן ס"א. ב' המארס את האשה וברך ברכת החתנים, ולא נתגייח עמה בביתו, עדין אروسה היא, שאין ברכת החתנים עשוה הנשואין, אלא כניסה לחופה. ג' אריס וכנס לחופה, ולא ברך ברכת החתנים, ה"ז נשואה גמורה, וחוזר וمبرך אפילו אחר כמה ימים; וצריך לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה, ואח"כ יהיה מותר באשתו. ד' אין האروس חייב במצונות אروسתו, אא"כ היהת בת הניזונה מהאתzin, שהרי אין לה מזונות מהאהיה אלא עד שתארס או עד שחטבגו, וזו אינה בוגרת כדי שתזון עצמה. (ו"א דאיינו חייב במצונותה כל עיקר) (טוור בשם הרוא"ש). ה' אروسה שמהה, אם היה האروس כהן, איינו מטמא לה. ואם מות הוא, אינה חייבת ליטמא לו, ואיינו יורשה, ואני חייב בקבורתה, אלא אביה יורשה ובכיה קוברה. (וה"ה אם נשאה במקום שלא זכה בנדוניא (סבorth הרוכ), כדורך שנחכאר ס"ס נ"ג). ו' המארס את האשה וכתב לה כתובה, ולא כניסה לחופה, עדין אروسה היא ואני נשואה, שאין כתובה עשוה נשואין; ואם מות או גירושה, גובה עיקר כתובה מבני חורין, ואני גובה חוספת כלל, הויאל ולא כניסה. אבל אם אריס אשה ולא כתב לה כתובה, ומות או גירושה והיא אروسה, אין לה כלום, ואפילו העיקר, שלא תקנו לה עיקר כתובה עד שת发生变化 או עד שייכתוב. (ו"א דארוסה יש לה כתובה) (הרוא"ש הרו"ן והתויר). (אבל נהוגן כסכרא הראשונה). ז' המארס את בתו ונתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין, אפילו כמה פעמים, קודם שחטבגו, כתובהה של אביה. נשאת, ונתאלמנה או נתגרשה מן הנשואין, אין לאביה בה כלום, אפילו בראשונה.

נו' כמה זמן נותנים לאروسה, ובו ד' סעיפים

א' המארס אשה, ותבעה כמה שנים, ותבעה לנשואין והרי היא נעра, נותנים לה י"ב חדש מיום התביעה לפרנס את עצמה ולתקין מה שהיא צריכה לה, ואח"כ תנשא. תבעה אחר שכגרה, נותנים לה שנים עשר חדש מיום הבגר. וכן אם קדשה ביום הבגר, נותנין לה שנים עשר חדש מיום הקודשין, שהוא הבגר. קדשה אחר שבגרה, אם עברו עליה שנים עשר חדש בבגרותה ואח"כ נתקדשה, אין נותנין לה אלא שלשים מיום התביעה. וכן המארס את הבעולה, נותנין לה שלשים מיום התביעה. ב' כשם שנותנין זמן לאשה משבעה הבעל לפרנס את עצמה, כך נותנין זמן לאיש לפרנס את עצמו משבעה האשה אותו; וכמה זמן נותנין, כמו שנותנין לה, אם י"ב חדש י"ב חדש, ואם שלשים יום שלשים יום. ג' הגיעו זמן שנתנו לאיש ולא נשאה, נתחייב במצוותה ע"פ שלא כניסה. ואם עכbero אונס, כגון שחלה הוא או היא, או שפירסה נדה, או שהגיע זמן באחד בשבעת שאין יכול לכנות, איינו חייב לזונה. הגה: וודקה שחלה תוך הזמן, אבל הגיע הזמן ולא נטה, ואח"כ חלה, חייב במצוותה ע"ג דרשתו הוא אונס (מדרכי ריש כתובות וכפוך החולין). ד' המארס את בתו קטנה, ותבעה הבעל לנשואין, בין היא בין אביה יכולין לעכב שלא הנשא עד שתגדיל ותעשה נערה, ואם רצתה לכנות, כונס, ואין ראוי לעשותה ה' הגה: ואם היא ובכלה מתרצים לכנות, והאב מת, אין הקוראים יכולים למחרות, ע"פ שהיא חולנית והוא מהר לכנות כדי לירשה (מדרכי פרק האיש מקרש).

אהע"ז הלוות קידושין סימן נז

נז היה לה חזר בדרך ונכנסה עמו, ובו סעיף אחד

א הבעל קודם לכל אדם בירושת אשתו. ומאמתי יזכה בירושתה, משחצא מרשות האב, וause"פ שעדרין לא נכנסה לחופה, הוαι ונעשית ברשות בעלה, יירשנה. כיצד, האשה שנתארסה ומסרה אביה לבעה, או לשוחה בעלה, או מסורה שלוחה האב לבעה או לשוחחו, ומתחה בדרך קודם שחכנים לחופה,ause"פ שנדרוניא עדرين בבית אביה, בעלה יורשה. (ועיין לעיל סוף סי' נ"ב ולקמן סי' קי"ח). ויש חולקין אם הנדרוניא לא הגע לידו) (טור בשם ר"ת). וכן אם הlk האב או שלוחה האב עם הבעל, ונכנס עמה בדרך לחזר ונתייחר עמה שם לשם נשואין, ומתחה, ה"ז יירשנה בעלה. אבל אם עדرين האב עם הבעל להוליכה לבית בעלה, או שהלכו שלוחה האב עם שלוחה הבעל, או עם הבעל, אפילו נכנס הבעל עמה לחזר ללון בדרך שנדרון עובי דרכים בפונדק אחד, הוαι והאב או שלוחה עמה, ועדرين לא נתיחר עמה לשם נשואין, אם מתחה יירשנה אביה,ause"פ שנדרוניא בבית בעלה. וכן אם הייתה בוגרת או יתומה או אלמנה, והלכה היא עצמה מבית אביה לבית בעלה, ואין עמה לא בעלה ולא לשוחחו, ומתחה בדרך, אין הבעל יורש אותה. הגה: ו"א דבחזר שלו, או של שניהם, סתם ייחור הרוי לשם נשואין (הר"ז פרק גערה); וחזר שלא, או שאינה של שניהם, סתם ייחור הרוי ללון (המ"מ בשם הרמ"ן והרש"א).

נח כמה כסות יתן לבתו, ובו ב' סעיפים

א צו חכמים שיתן אדם מנכסיו מעט לבתו, וזהו הנקרא פרנסת. המשיא את בתו סתם, לא יפחוט לה מכסות שפוסקין לאשת עני שבישראל. ב"א, שהיה האב עני; אבל אם היה עשיר, הרי זה ראוי ליתן לה כפי עשרו. ב' התנה עם החתן להכניסה לו ערומה, לא אמר: לכשתבא לביתי, אכסנה, אלא מכסה אותה ועודה בבית אביה.

נת המשיא בנו גדול בבית, קנאו, ובו ד' סעיפים

א המשיא בנו גדול בבית, קנה הבית; והוא שייה נשואין ראשונים לזה הבן, ולא השיא האב בן זכר אחר קודם לו, ולא שיר האב בזו הבית שייחד לו, כלום. אבל אם שיר שם אפילו פך אחד, לא קנה הבית. (ו"א דבעין גם כן שישא לו בחולה, ושיה לאב בית אחר לחור בו) (טור). ב' יחד לו בית וכלי בית,ause"פ ששיר בית כל' א' לעצמו, או היה לו שם אוצר וכיוצא בו, קנה כל' הבית, אבל הבית לא קנה. ג' יחד לו בית ועליה; בית קנה, עליה לא קנה. וכן אם יחד לו בית ואכסדרה; בית קנה, אכסדרה לא קנה. ד' ב'

בתים זו לפנים מזו, לא קנה אלא הא' שנשא בו.

ס דיני השופכנות, ובו סעיף אחד

א כשנושא אדם אשה, דרך שריינו ומודיעו שלוחין לו מעות כדי שיתחזק על ההוצאה שמוציאה במשחה, ולאו המעות נקראים שופכנות. ושורכנית זו אינה מתנה גמורה, שלא שלח לו זה אלא שאם ישא הוא אשה ייחזר וישלח לו כמו שלח לו; לפיכך אם נשא זה אשה ולא החזר לו השופכנות, ה"ז תובעו בדיין ומוציא מאנו. ויש בזו כמה חלוקים, ולפי שבזמן הזה לא נהגו לתבוע תביעה זו ראייתי שלא להאריך בזה.

טו
ישן

סא חופה לענין מה קונה, וכו' ב' סעיפים

א כיון שהכניות האיש ארוסתו לחופה, אע"ג שלא הבעלה, הרי היא כאשתו לכל דבר, וגובה עיקר בתוכתה ותוספת, אם תחאלמן או תתגרש. במה דברים אמרוים, כשרואיה לביאה. אבל אם הייתה נדה, ואחר כך כנסה לחופה ונתחייח עמה, אינה כאשתו, אלא לכל הדברים היא עדרין כארוסה, לאחר שהיא נדה. ו"י"א דודקא לענין שלא תגהה התוספת היא עדרין כארוסה, אבל לכל שאר דברים הרי היא כנסואה. הגה: וזאת לעיל ריש טימן נ"ד מהו נקרא חופה. וצרכין לכתוב המכובה קודם החופה, כדי שתהא חופה הרואיה לביאה (הרמב"ם פ"י דאיושה). ולמ"ד דחויפת נודה הוי חופה אף על פי שאינה ראייה לביאה, הוא הרין אם לא כתוב כתובה. מכל מקום נהגים לכתבה קודם לכך, אשר חולנית חולת מות, אע"פ שכונתה עט המתה תחת החופה כדי שירשנה בעלה, אינה חופה כלל, לאחר שאינה ראייה כלל לביאה, ואין בעלה יורשה (תשוכת הרא"ש כלל ל"ז). כנזה לחופה ולא בירך ברכת חתנים, הוי חופה גמורה, דין הברכות מעכבות; ומברך אחר כמה ימים (טור ס"כ), ולמחילה יברך אותן קודם שייחיד עמה (כך משמע בתשוכת הרא"ש). ועיין לעיל טיר"ג. ונוהגו עכשו לברך תחת החופה, קודם שנתייחד עמו. ונוהגו שהחתן והכלה מתענין ביום הופtan, ועיין בא"ח סימן תקע"ג. אם קידש בטיעות, והוא לו נשואין עמה, ואח"כ נודע שהקרושין היו בטיעות. אף על פי שהוחזר ומקדר אין צריך לברך שנית שבעה ברכות, וטגי לייה בברכות הראשונות. יש אמרים לעשות החופה תחת השמיים, לשם טוב שהיא ורעם ככוכבי השמיים.

ב כשר הדבר שלא נשא עד שתתחה. (ועכשו המנהג שלא לדדק, ואין ממחין; ומכל מקום טוב להודיע לחתן מהלה שהיא נדה) (מררכי פרק אע"פ בשם ר"י).

סב מברכין ברכת חתנים, ואם אוכלין בהרבה בתים, וכו' י"ג סעיפים

א צריך לברך ברכת חתנים בכית החתן קודם נשואין, והן שש ברכות. ואם יש שם יין, מביא כוס יין ומברך על הייןמלחלה, ומסדר את כולם על הכסות, ונמצא מברך ז' ברכות; ואם אין יין מצוי, מברכ על השכר. ב' יש לאדם לשא נשים ברכות אחד, ביום אחד, ומברך ברכת חתנים לכלם כאחד; אבל לשמהם, צריך לשמהם עט כל אחת שמחה הרואיה לה, אם בתוליה שבעת ימים, ואם בעולה שלשה ימים, ואין מערבי שמחה בשמחה. הגה: ואין לעשות חופה ב' אחותם בלבד (סמ"ק בשם ספר מסידים). ו"י"א דאי בשתי נכירות יש להזהר שלא יעשוון כאחת, משום איכה, שמא יכבדו אחת יותר מחבירתה (מררכי פ"ק דמ"ק): ואין נהירין מות, ואדרבא יש מכוונים לעשות חופה עניות עם הופות עשרות, משום מצוה (הגחות מימיוני בשם ר"י מפרץ). ג' אם יש שני חתנים יחד, מברכים ברכת חתנים אחת, לשנייהם. הגה: ואפלו לא היו החתנים ביחד, אלא שהיה רעהו על שנייהם, כמו שנזכר בא"ד סימן רס"ה לענין מילה. ו"י"א דאי לברך לב' חתנים ביחד, משום עין הרע (הגחות מימיוני פ"י דאיושה), וכן נהוגין לעשות לכל אחד חופה בפני עצמו ולברך לכל אחד; אבל לאחר הסעודה מברכין להרבה חתנים ביחד, אם אכלו ביחד. ד' אין מברכין ברכת חתנים, אלא בעשרה גדולים ובנין חורין, וחתן מן המניין, בין כשאומרים אותה בשעת נשואין בין כשאומרים אותה אחר ברכת המזון; אבל כשאין אומרים אחר ברכת המזון, אלא ברכת אשר ברא, איןנו צריך עשרה. (ומ"מ ג' בעין) (הר"ן פ"ק דתוכחות). ה' מברכין ברכת חתנים בכית חתנים אחר ברכת המזון, בכל סעודה וסעודה שאוכלין שם, ואין מברכין ברכה זו לא עבדים ולא קטנים.

ו' עד כמה מברכים ברכה זו, אם היה אלמן שנשא אלמנה, מברכין אותה ביום ראשון בלבד. ואם בחור שנשא אלמנה, או אלמן שנשא בתולה, מברכין אותה כל ז' ימי המשתה. (ואלו ז' ימים מתחילה מיר לאחר ז' ברכות שכורן בראשונה) (תש' הרא"ש כלל ס'). ז' ברכה זו שמוסיפים בבית חתנים היא ברכה אחרונה מז' ברכות, שהיא ברכת אשר ברא. הגה: ו"א דאף אשר ברא אין מברך כל ז' אלא כשמונין אחרים, אבל אם אוכל עם בני ביתו אין מברכין, (הר'נ' בשם הרמב"ן וכן נהוגן). במד"א, כשהיו האוכלים הם שעמדו בברכת הנושאין ושמעו הברכות; אבל אם היו האוכלים אחרים, שלא שמעו ברכת נשואין בשעת נשואין, מברכין בשביבם אחר ברכת המזון ז' ברכות, וכך שembrכין בשעת נשואין, והוא שייהו י', וחתן מן המניין. ו"א שאפילו היו בשעת החופה ושמעו הברכות, אם לא אכלו שם עד עתה, מקרי פנים חדשות ומברכים בשביבם ז' ברכות אחר ברכת המזון, וכן פשוט המנהג. הגה: ו"א דאם היה שם פנים חדשות, ע"פ שאין אוכלין שם, מברך בשביבם לילה ויום (הר'ן פ"ק לדמותו). ח' י"א שאנים נקראים פנים חדשות אלא א"כ הם בני אדם שמרכבים בשביבם; ו"א דשבת וי"ט ראשון ושני היו כפניהם חדשות בסעודת הלילה ושהricht, אבל לא בסעודה שלישית, וכן פשוט המנהג. הגה: ועכשו נהגו במדיניות אלו לברך ז' ברכות ביצה ז' ברכות פנים חדשות; ו"א מטעם דוגילין לדוש, והדרשה היו כפניהם חדשות. ט' י"א שאין לומר ז' ברכות על כוס ברכות המזון, אלא מביא כוס אחר ואומר עלייו ז' ברכות, וחוזר ולוקח כוס של ברכת המזון ואומר עלייו: בORA פרי הגפן. ו"א שאין צרען, אלא על כוס של ברכת המזון מברך ז' ברכות, וכן פשוט המנהג. (במדיניות אלו נהוגן כסכירה הראשונה. ו"א דאפילו לאשר ברא לחור בעין שתי כוסות) (מ"כ מנהגים ישנים). ובברכת אירוסין ובברכת חתנים אומרים אותה על שני כוסות, אפילו מקידש בשעת החופה. (ונוהגן להפסיק בינויהם בקיירת הכתבה) (כ"כ התוספות ואשורי). י' י"א שאם החתן יוצא מחופתו, אפילו כלתו עמו, והולכים לאכול בבית אחר, אין אומרים שם ברכת חתנים; והני מיili שסדרתו לחוזר אחר כך לחופתו, אבל אם הלק לגמרי בבית אחר וכל החבורה עמו, נעשה אותו בית עיקר גם שם נקרא חופה ומברכין ברכת חתנים. וכן לפעמים שהולכין החתן והכלה לעיר אחרת, צרייך לברך שם ברכת חתנים, אם הוא תוך שבעה (ואין דעתו להזoor) (ב"ג). יא בני החופה שנמתחלקו לחבורות, אפילו אם אכלו בתים שאינם פתוחים למקום שהחתילו לאכול אותם לא מביאה אם המשמש מצרפן, אלא אפילו אין המשמש מצרפן, כיון שהחתילו לאכול אותם שבשאר בתים כשהחתילו אותם של בני החופה, כלם חשובים כאחד לברך ברכת חתנים, כיון שאוכלים מסעודה שהתקינו לחופה. יב המשמשים האוכלים אחר סעודת נשואין, י"א שאין מברכים שבעה ברכות ו"א שembrכין, ולזה הדעת גוטה. יג הסועד בבית חתנים, מSTIT הלחטיק בצריכי סעודת נשואין ולהכינה, עד שלשים יום אחר הנושאין, מברך: נברך שהשמחה במעונו שאכלנו משלו; ואם היו עשרה, מברך: נברך אלהינו שהשמחה במעונו וכו', והם עונים: ברוך אלהינו שהשמחה וכו'; וכן סעודה שעשיזים אותה אחר הנושאין, מחמת הנושאין, שנים עשר חדש, מברך: שהשמחה במעונו; והאידנא ערבה כל שמחה, ואין אומרים: שהשמחה במעונו, אלא בשבעת ימי המשתה. ומכל מקום נראה דאף לאלמן שנשא אלמנה אומרים: שהשמחה במעונו, בשלשה ימים שהוא שמח עמה.

סג בעילת מצוה וברכו, ובו ב' סעיפים

א מותר לבועל בתולה בשbeta. הבועל את הכתולה, כיון שבועל בעילת מצוה פורש מיד,

אפילו היא קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה. ומיהו אותה בעילה גומר בדרךו באבר ח'י. ואפילו בדקה ולא מצאה דם, טמאה, שמא ראתה טפת דם בחודל וחפה שכבת זרע. וצריכה שתפסיק בטהרוה ותבדוק כל שכבה. ולא תתחיל לבדוק עד יום חמישי לשימושה, כאשר אשה ששמשה ואחרך רק ראתה. ונוהג עמה כשר נדה, לעניין הרחקה, אלא שנדה גמורה אסור לו לישן על מתחה אפילו כשהיאנה בתמה, והכללה מותר לו לישן באותו מטה לאחר שעמירה מצלן, אפילו בסדין שהדם עלייו (ועין ב"ז סי' קצ"ג). ב' ויש אומרים שאחר שימוש מברך: בא"ז אליהינו מלך העולם אשר צג אגוז בגן עדן וכו'. (ו"י"א דעתן מרכיבן אותה ללא כס) (חא"ז נהיב כ"ח בשם ובנו ניסים).

סדר זמן נשואין בתוליה וברכתה, ואלמנה, ואם אין רוצה לעשות סעודה, וכו' סעיפים א' הנושא בתוליה צריך לשמה עמה ז' ימים, שלא יעשה מלאכה, ולא ישא ויתן בשוק, אלא אוכל ושותה ושם עמה, בין אם הוא בחור בין אם הוא אלמן. (וחנן אסור בעשיות מלאכה, ואסור לצאת יהידי בשוק) (ר"ץ פ"ק רכחותם ובפרק ר"א). ב' הנושא את הבעולה צריך לשמה עמה שלושת ימים, בין בחור בין אלמן. ו"י"א שאין נושאים נשים לא בערב שבת ולא באחד בשבת, גזירה שמא יבא לידי חלול שבת בתיקון הסעודה. ויש מתירין. וכן פשט המנהג לישא נשים בערב שבת, והוא שיטרה בסעודת הנושאין ג' ימים קודם הנושאין. ומקומן שאין ב"ז יושבים בו אלא בשני ובחמישית בלבד, בתוליה נשאת ביום רביעי, שאם היהה לו טעונה בתולים ישכים לב"ד. ומנהג חכמים שהנושא את הבעולה ישאגה בחמישי, כדי שהיא שמח עמה ג' ימים, חמישי בשבת ונערב שבת ושבת, ויצא למלאתו יום ראשון. (ונוהג שלא לישא נשים אלא בחחלת החדר, בעוד שהלבנה במלואה) (הר"ן סוף פרק ארבע מיתות) (ועין ב"יר סי' קע"ט). ד' אם החתן אין רוצה לעשות סעודה, וקרובי הכללה רוצחים שיעשה סעודה, כופין אותו שיעשה סעודה לפי כבודו ולפוי כבודה. ה' אין כוונין בתוליה לחופה, בשבת, לפי שעיל ידי החופה זוכה במצוותה ובמעשה ידיה, והוה לו כקונה קניין בשבת. ואלמנה, אין חופה קונה בה, אלא על ידי יחוד של ביהה זוכה במצוותה ובמעשה ידיה, לפיכך צריך להתייחר עמה ג' ימים, כדי שלא יהיה כקונה קניין בשבת (וע' בא"ח סימן של"ט). ו' אין נושאים נשים בחול המועד, לא בתולות ולא אלמנות, ולא מיבמין; אבל מחזיר גירושתו מן הנושאין, אבל לא מן האירוסין.

סה' מצווה לשמה חתן וכלה, ודין מת וכלה, וכו' ד' סעיפים

א' מצווה לשמה חתן וכלה ולדרך לפניה, ולומר שהיא נאה וחסודה (פירוש מן וחטא חן וחסד לפניו (אסתר ב. ז')) אפילו אינה נאה. הגה: ומציין שרבי יהודה בר אילעאי היה מරיך לפני הכללה; ומכללי חלמוד חרורה להכנסת כללה לחופה (רכרי הרכ) (פ"ק ד מגילה ופ' האשעה שנחארומלה). **ב'** אסור להסתכל בכללה, (אבל מותר להסתכל בחכשיטין שעליה או בפריעת ראשונה) (טו). ג' צריך להתapr בראש החתן, במקום הנחת תפילין, זכר לאכילות ירושלים, דכתיב: לשום לאכילי ציון פאר תחת אפר. (ישעה ט, ג). הגה: ויש מקומות שנוהגו לשבר כס אחר שבע ברוכות, וזה מנהג נוהגים במדינות אלו שהחתן שובר הכללי שمبرכין עליו ברכות אירוסין (כל בו), וכל מקום לפמי מנהגו. עוד נוהגים להתענות, ועין לעיל סי' ס"א. ודין זריקת אוכליין לפני חתן וכלה, עין בא"ח סי' קע"א. ד' מת וכלה שפגעו זה בזו, מעבירין את המת מלפני הכללה, ליתן לה את הדרכן.

הלוות כתובות

סו כמה דין כתובה, וכו' י"ג סעיפים

א אסור להתייחד עם הכללה קודם شيיכתוב לה כתובה; (ויש מחלוקת והבعل נתן שכיר הסופר). ואפילו אם ירצה כתובה, ובכלכד שלא יבעול) (הרין ריש כתובות); והבעל נתן שכיר השטר ליהיד לה כתובה במעטות, או בשאר מטלטلين, אין שומעין לו, אלא ציריך شيיכתוב לה שטר על עצמו בדמי הכללה ויהיו כל נכסיו משועבדים לה, או שייעידו עלייו עדים ויקנו מידו מה שהוא חייב לה, מנה או מאותים. הגה: וי"א דין לסמוק עדים רק בשעת הדחק, ומיד שיש לו פנאי לכתוב, ציריך לכתוב, כל שכן שאין לסמו עליה לכתבה (כן משמע מלשון הטור וכ"כ מהרי"ק שורש מ"ד ומרדי ריש כתובות). וכן רואי להורות העמיד לה ערכ קבלן بعد כתובה, והנתנה שהוא יהא פטור ממנו, אסור, עד שהיא שעבורה עליו, שלא תהא קללה בעיניו להוציאה (כ"י בשם הרשכ"א בתשוכה). עיין בחושן המשפט סימן ס' אם יכול לשער עצמו בכתובתה בנכסים שלא באו לעולם. ואין לעדים לחותם הכללה אלא לאחר שקיבל החתן קניין לפניו (סכורת הרכ ופרק אשפה שנחארמלה). ויש מקומות שמkillין בזה (מרדי פ"כ דגיטין). וכן שיש עדים חוותים על הכלבות שקראו תחת החופה, אע"פ שהם לא שמעו הקראה, אע"פ שלא שפיר עברי, אין לשנות מנהגן. שלא להוציאו לעז על כתובות הראשונות (או זווע). **ב** אם איינו יכול לכתוב לה כתובה, כגון בשבת, או ששכח לכתבה, יכול ליתן ^{טו} (או זווע). **ט'** (וודקה) שכחהה לו: התקבלתי כתובתי, ציריך לכתוב אחרת בעיקר הכלובה, שאסור לאדם לדור עם אשתו שעה אחת ללא כתובה. הגה: עיר שכבשו כרכום, או שגלו מן העיר, ואבדו הנשים הכלבות שלהם, ציריכים לחדש נשותיהם כתובותיהם, אף על פי שיש לומר שם ימצאו אחר כך חותוכותיהם או יחוזו להם, מכל מקום לאחר שהכלבות החזק את כבודם ציריכם כתובות אחרות; ואם העשיר לפי עשרו והעני לפי ענייו (כתי יוסף בשם משוכות הגאנוטים). וכשנאברה הכלובה ובא לכתוב לה כתובה אחרת, ציריך לכתוב לה כתובה גדולה בראשונה (מהרי"ק שורש ק"א). (ועיין לקמן סי' קע"ז, ריכקום שאין מגרשין רק מרצין האשפה, אין ציריך לכתוב כתובה; אם כן כוונון זהה כמירות אל, שאין מגרשין בעל כרכה של אשה ממשום חרם רכינו גרשום, כמו שיתחייב לקמן סימן קי"ט. היה אפשר להקל כתיכת הכלובה, אבל אין המנהג כן ואין לשנות (כל זה ד"ע). **ד** בנאכדה, אי ידע סהדי זמנה קמא, כתבי ההוא זמאן; ואילاء ידע, כתבי מהשתא; ובמהלחת, אין כותבין אלא מזמן של עכשו. **ה** אם מכרה כתובה לבעל, ציריך לכתוב לה כתובה אחרת; אבל אם מכירה כתובה אחרת לאחר, אין ציריך לכתוב לה כתובה אחרת. **ו** כמה שיעור הכלובה, לבתולה ק"ק, ולאלמנה מנה, ושל זו וזו כסף מדינה; נמצא כתובות בתולה הם שלשים ושבענה דראם וחצי כסף צרווף, וכותבת אלמנה מחיצתם, שהם י"ח דראם וג' רבעים כסף צרווף. הגה: עיין כי"ד סי' רנ"ד וסימן ש"ה ערך המטבח שנקראת דראם. וכל זה לדעת קצת הפוסקים. שסבירו להו שכתובות בתולה אינה רק זוחי דרבנן (הריע"פ והרמכ"ט והרין והר"ט), שמאיתים של בתולה עלין ששה סלעים ורבע. ויש מי שמשער כתובות בתולה עשרה והוכבים ואלמנה חמשה והוכבים (מהרי"ל בשם אגדה). אבל לדעת יש פוסקים, מאתים של בתולה ומהנה של אלמנה משער בזוחי דאוריתא, והוא שמונה פעמיים יותר, וכותבו דלקן נהגו לכתוב כתובה דחוו לכי מדאוריתא (ו"ת). וי"א רכותבן דחווי לכי, סתמא (הגחות כתובות דלקן נהגו לכתוב כתובה דחוו לכי מדאוריתא (ו"ת)).

אהע"ז הלוות כתובות סימן סו

מיימוני פ"י דרישות). והמנגוג לכתוב לבתולה: דחווי ליכי מדאוריתא, אבל לא לאלמנה. וכל זה במקומות שאין מנהג, אבל במקומות שיש מנהג, מה שגובין הולcin אחר המנהג, וכמו שיתבאר لكمן. ז' אם ירצה להוסיף על זה, מוסף; וזה החטופה שמוסף, יש דבריו שדינו בהם בעיקר הכתובת, ויש דברים שהוא חלק בהם מעיקר הכתובת, לדלקמן. הגה: ואין צורך לפרש עיקר הכתובת בפני עצמה והתוספת בפני עצמה, אלא כולל הכל ביחד, והתוספת בפני עצמה, וכן חולקים, וסבירא לנו דציריך לכתוב הכתובת כמנהג המדינה בפני עצמה, והתוספת בפני רכותותם. נהוגן. ואם יש משפחה שכולן נהוגים בתוספת, אין צורך לכתוב כל אחד בפני עצמו (מדרכי פ"ק רכותותם). כתובה שכחבה בה: ודין נדוניא דהגעלה ליה מאה דינרין והוסיף לה מן דיליה כך וכך, אין עיקר כתובה בכלל, וצריך לשלם לה בפני עצמו, עד שייהו כתוב: ויהיבנא לי כי מוור בחוליכי כסף זואי אלף, דאו העיקר כתובה בכלל (רב"ש סימן ס"ה). ח' יש מי שאומר שאין ציריך קניין בשעת הנושאין כמה שנותן לה, (ויש חולקין). ט' כל הפוחת משיעור הכתובת, בעילתו בעילת זנות; לא מכעיא אם כתבה לו אח"כ: התקבלתי ממך הכתובת, או מקצתה, או פ"ק קצת פוסקים, אלא אפילו התנה בשעת קידושין שלא יהא לה כתובה, או שפיחת לה משיעורה, אע"פ שתנאו בטל ויש לה כתובה ממשלים, אפילו hei בעילתו בעילת זנות, כיון שהיא סבורה שאין לה לא סמכת דעתה. י' אם יש משפחות שנוהגים לכתוב בכתובתן יותר משיעור חכמים, אין למחות בידם; ולא עוד אלא אפילו אחד מבני המשפחה היה שלא כתוב כתובה, לאשותו, מגבנן לה בתראי בית דין לפि מה שרגילין לכתוב. לפיכך אשה שאבדה כתובה, ידקדקו בכתובות קרובותיה כפי מה שנוהגו לכתוב בני המשפחה, כותבן לה (ואפילו כתוב לה: דחון ליכי, אפילו hei כי גבאי כמנהג משפחתה) (כ"י בשם הר"ץ שכ"כ בש"ט). ואם כתובות נשוי משפחתו יתרות מכתובות נשוי משפחתה, עולה עמו ואינו יורדת. יא הנושא אשה, סתם, כתוב לפি המנהג. וכן היא שפסקה להנכיס, נתנתה כפי מנהג המדינה. הגה: ומה שהאשה מכנסת לבעל, הן מעות הן בגדים, ומכלן עליו והן באחריותו נקרא נדוניא בכל מקום, ואני נגנית אלא עם הכתובת; אבל לשאר דברים אין דינו כתובות, וכמו שיתבאר لكمן. ויש מקומות שהחתן מוסיף לה בנדוניאת, וכותב יותר מה שקבע, והולcin בויה אחר המנהג (כל הניל בטרו). ומן הסתמא אחוריות הנדוניא עליו לנכסי צאן ברזל, אבל אם ירצה להניח לה ברשותה ושלאל לקל Achoriut עליהם, הרשות בידיו. וע"ל ריש סי' צ"ג וק' עוד מ אלו הדינים. כשהאב קיים ומשיא בתו, כתובים: ודין הנדוניא דהגעלה אליה מבאי אביה; וכשהיא האב קיים, כתובין: מבני נשא (מדרכי פרק ב"מ בשם ר"ת). מיהו אם שנייה, לית לן בה (תשוכת ר"ש משנין). בכתובות גירושה כתובין: מתרכטא, כדי שידיעו שהיא גירושה ואסורה לכחנים (פסקי מהרא"י סימן ב'). וכשבאה לגבות כתובתה, מגבנן לה מה שבכתובתה לפי מנהג המדינה. הגה: ואם היא אומרת שהוסיף לה יותר מן המנהג, צירכה להביא ראייה לדבריה; אבל אם יש בירה שטר כתובת שאינו מקומם, או שאחד מן העדים הוא פסול, אע"פ שמראה התנאים שביניהם שהוצורך להוסיף לה, אינה גובאת אלא מנוגג. (פסקי מהרא"י סימן פ"ט). וע"ל סי' ק' סעיף ל'. ובכלל אלו הדברים וכיוצא בהן, מנהג המדינה הוא עיקר, ועל פיו דיןין, והוא שיתהיה אותו המנהג הרשות בידו (מהרי"ל סימן ע"ז), ובכלל שלא יפהות מהם שתקנו רבן. ונראה לי דוקא שהנתנה כן בשעה שעשה השידוכים, אבל אם עשו שידוכים סתם, ושבудו עצמן בנסיבות, ציריך לכתוב לפי המנהג ולא יוכל לשנות (רבבי הרכ' וכן משמע ב מהרי"ל). ויש מקומות שנוהגים לכתוב כל הכתובות בשווה, אפילו לא הכניסה לו כלום, ואם ירצה מוסיף לה, ואם ירצה לפחות לה היא כתובת זו: כך וכך קובלתי על כתובתי; וכן נהוגן במדינות אלו.

אהע"ז הלוות כתובות סימן סז

כט ניסן

יב נשא אשה ממוקם אחר על דעת שתדור עמו במקומו, הולכים אחר (מנาง) מקומו. יג במקום שאין רגילים לחתום בכתבה אלא הרואים להעיר, לא יחתום מי שאינו יודע לקרות. הגה: ולכן עם הארץ שבא לגורש, ואמר אה"כ שלא הבין מה שהיא כתוב בתנאים או בכתבתה, אינו נאמן ודודאי אין העדים לא חתמו מה שלא העירו בפניהם תקופה על פה (תשובה הרשכ"א סי' חרב"ט).

יח למועד
לשחמה

סעיף פ' סז דין כתובות אלמנה, וחושך שוטה וקטן היא או הרואה, וגיר שנתגייר, ובו י"א

סעיפים

א כתולה שנחאלמנה או נתגרשה או נחלצה מן האירוסין, ונשאת, כתובתה מאותים ויש לה טענה בתולים. ב' נתאלמנה או נתגרשה או נחלצה מן הנושאין, כגון שנכנסה לחופה, הרי היא בחזקת בעולה ואין לה אלאמנה ואין עליה טענה בתולים, אפילו יש לה עדים שלא נסתירה עם הראשון. ג' הגיורת, והשבוייה, והשפחה, שנפדו ושותגינו ושותחררו פחות מ晦ות מכת ג' שנים ויומם אחד, כתובתה ק"ק ויש לה טענה בתולים; מבת ג' שנים ויומם אחד שנבעלה, אפילו בא עליה גדול, כתובתה ק"ק; וקטן פחות מבן ט' ויומם אחד שבא על הגודולה, כתובתה ק"ק; ודוקא שלא הסיר בתוליה, אבל אם הסיר בתוליה אין לה אלאמנה. ד' מותת עין, כתובתהמנה, ואפילו לא הכיר בה, וכונסה ע"מ שהיא בתוליה שלימה; אבל כנסה בחזקת בתוליה, ונמצאת בעולה, אפילומנה אין לה. ו' כתולה שהיא בוגרת או סומה, כתובתה מאותים; וכן אילונית, אם הכיר בה, כתובתה מאותים. ז' השוטה, לא תקנו לה נשואין כלל. ח' החרשת, ע"פ שיש לה נשואין מדבריהם, לא תקנו לה כתובה ולא מזונות ולא תנאי מתנה כתובה; ואם נס החרשת, ונשתפקה, או שוטה ונשתפיקת, יש לה כתובה ותנאי כתובה, וכותבתהמנה. ט' נשא חרשת או שוטה, וכחוב לה מאהמנה, כתובתה קיימת מפני שרצתה להזיק נכסיו. י' הרש או שוטה שנשאו נשים, ע"פ壬תפקה החרש ונשתפה השוטה, אין לנשיהם עליהם; רצוי לקיימה אחר שהבריאו, יש להן כתובה, וכותבתןמנה. ואם ב"ד הם שהשייאו החרש וכחוב לה כתובה על נכסיו, נוטלה כל מה שכחוב לה ב"ד; אבל השוטה, אין ב"ד משיאין אותן. יא' קטן, אפילו מבן ט' שנים ומעלה, שהשייאו אכיו, אין לה כתובה; ואם בא עליה אחר שהגדיל, יש לה עיקר כתובה, מאותים לבתוליה,מנה לאלמנה; אבל תוספת שכחוב לה בקטנותו, אין לה, (ואולי השיאה ב"ד); ואולי העיקר אינו גובה מכח שטר הכתובת, אלא מתנאי בית דין. לפיכך איננו גובה אלא מבני חרי, ולא ממשעבדי שנמכרו בקטנותו. וכן הרין בגין שנתגיירה אשתו עמו, ואין ביניהם אלא שכזו אין כתובתה אלאמנה לדעת הרמב"ם.

סעיף סח כיצד טענה בתולים, ומתי נסרת ומפסdet כתובתה, ובו י' סעיפים

א כל כתולה שכותבה ק"ק יש לה טענה בתולים. וכל שכותבתהמנה, או שלא תקנו לה כתובה, אין לה טענה בתולים. וכל המתיחיד עם ארוסתו קודם נשואין, אין לה

ש"פ כט ניסן

טענה בתולים. ב' אם מנהג המקום להעמיד עדים למשמש שלא ינהגו מנהג רמות', וairoע הדבר שלא העמידו עדים, אין יכול לטעון טענה בתולים. ג' ב' סימנים יש לבתולה, האחד דמים שוחטים ממנה בסוף ביאה ראשונה, והשני דוחק שנמצא בה בכיה ראשונה בשעת חמיש. טענה דמים ישנה בין קטנה בין בגדולה, אבל טענהفتح פתוחה אינה טענה בתולה, והיא אומרת: לא מצאתה בתולה, והוא אומרת: לא בא עלי וудין אני בתולה, בודקין אותה (עפ' חכית של יין) (טור). או מתייחד עמה בפני עדים וחוזר וכובל. ה' טען טענה דמים, אם הייתה ממשחתה דורךטי (פי' דור כתוע), ככלומר משפחחה של עקרים של יהה הדור כתוע מכנים), הרי זו בחזקה; ואם לאו, בודקים אותה שמא חולי גדול יש בה שיבש לחלה האיברים, או שהיתה מתענית ברעב, ומכלኒין אותה למරחץ ומרטיבין אותה ומאלילין ומשקין אותה עד שתבעל שנית ונראה אם תוציא דם. ואם אין שם חולי ולא רעב וכיוצא בו, הרי זו טענה. ז' טען טענהفتح פתוחה, אומרים לו: (שמא) הטיה או לא בעלת בנחת, ולפיכך לא הרגשת בדוחק. אם אמר: לא כי, אלאفتح פתוח מצחתי, הרי זו טענה אם לא בגרה עדין. וי"א שאפירלו לא בגרה, אין יכול לטעון טענהفتح פתוח אם מצא ז' (י"א דעתהفتح פתוח לא יוכל לטעון רק נשוי, אבל בחור לא, ואדרבה, מלakin אותו כשטועןvr). Demahor שלא היה נשוי מחללה איינו בקי בקי (טור). ח' כשהאמרו שטענתו על הבתולים טענה, אם הוא כהן הרי היא אסורה עליו, ואם היא אשת ישראל מורה לו, אא"כ קבל בה אביה קדושים פחות מג' שנים ויום אחד. הגה: וי"א הא דנאסורה באשת ישראל. דוקא כשאינה מתרצה עצמה, אבל אמרה: נאנסת, נאמנת (טור). וי"א עוד דזוקא שהיא גroleה לפניו, אבל אם היא עודין קטנה, אינה נאסרת (ב"י בשם רשי' וכ"ג מרבי הר"ג). ועל סימן קע"ח סעיף ג'. ט' אף כשהאמרו שטענתו על הבתולים טענה, אינה מפסדת אלא עיקר בתוכה, אבל התוספה יש לה, אא"כ נודע בראה ברורה שהיתה בעולה, או שהודית לו שהיא בעולה קודם שתתארס, והטעמו. לפיכך יש לו להשבעה בנקיטת חפץ, כדיין כל הנשבעים ונוטלים, ואח"כ תגבה התוספה. ויש לה להחרים סתם על מי שטען עליה שקר. י' כשטוען שלא מצאה בתולה, אם אמרה: מוכחת עז אני, נאמנת, והחזר כתובתה למנה. ויש לו להחרים סתם, שלא בא עליה איש. ואם אמרה: משארסתני נאנסת, הרי זו נאמנת וכתובה ק"ק כמו שהיתה. ואם טען: שמא עד שלא אידרשיך נאנסת, או שמא אחר שאדרשיך, נבעלה ברכונך, הרי זו מהחרים סתם על מי שטען שקר כדי לחייביו ממון. (כל מי שטען טענה בתולים וטענתו טענה, אם רוצה לקימה אח"כ כותב לה כתובה מנה) (טור). יא' עדמתי יש לו לטעון טענה בתולים, אם נסתירה (עמו) מיד; ואם לא נסתירה, אפירלו לאחר שלשים ים.

סט במא מתחייב האדם לאשתו ובנוו, ובו ז' סעיפים

א כشنושא אדם אשה מתחייב לה בעשרה דברים, זוכה בה בד' דברים, אפירלו לא נכתבו. **ב'** אלו הן העשרה דברים: מזונותיה, וכיסותה, ועונתה, ועיקר כתובתה, ורופאתה, ולפדרותה אם נשבית, וקבורתה, ולהיות ניזונה מנכסיו ויושבת בביתו אחר מותו כל זמן אלמנותה, ולהיות בנותיו ניזוגות אחר מותו עד שיתארסו, ולהיות בניה

אהע"ז הלבות בთובות סימן ע

הזכרים ממנה יורשים כתובתה יותר על חלקם בירושה שעם אחיהם. ג' אלו הם הארבע: יי' מעשה ידיה, ומציאותה, ופרותה, וירושתה. ד' מעשה ידיה כנגד מזונותיה. לפיכך אם אמרה: אני ניזונית ואני עושה, שומעין לה. הגה: ועל סימן פ'. י"א דכל אשה האומרת: אני ניזונית ואני עושה, נתבילה התקנה, ואני יכולה לחזור בה ולומר: אני ניזונית ואני עושה (כ"י בשם הרין שכ"כ בשם הרמן). ויש חולקים (רוי נ"ג). וכל שאינה ניזונית, אין לה כסות, דהוא בכלל המזונות (שם בהרין). אבל הבעל שאמր: אני זنك ואני נוטל מעשה ידין, אין שומעין לו. (אבל יכול לומר: צאי מעשה ידין במזונותיך, ומה שאינו מספיק אשלים לך) (הרין פוק הדוד). ה' אם היא אומרת: אני נהנתת לך פירות ואיני חפיצה שתפקידני אם אשבה, אין שומעין לה, כדי שלא תחערב בין העובדי כוכבים. (וכן בירושה וקובורה, אין אחד מהם יכול לומר: אני קובר ואני ירוש, אלא קובר ויורש) (רין פ' נערה). ו' התנה הבעל שלא יתהייב באחד מהדברים שהוא הייב בהם, או שהנתינה האשוה שלא זוכה הבעל באחד מהדברים שהוא זוכה בהם, התנאי קיים, חז' מג' דברים שאין התנאי מועיל בהם, ואלו הם: עונתה, ועיקר בתובתה, וירושתה. ז' זה שאמרנו שאין תנאי מועיל להסתלק מירושתה, הינו במתנה עמה אחר שנשאה או קודם שאירסה, אבל במתנה עמה בעודה ארוסה, מהני. (ועל סימן צ'ב. אמרו ר' זיל: אין לך קרבה בנשים אלא אשה שעשו רצון בעלה) (הגחות מיומני פט"ז בשם תנא דבי אליהו).

ע' דין חיוב מזונות אשתו ואם חייב להשכיר עצמו, ובו י"ב סעיפים

א' כיצד חייב במזונותה, אוכלת ושותה מה שהוא אוכל ושותה. ואם כל בני משפחחת רגילים בגודלות, צריך להנήגנה כן; ואם אין כולם רגילים בגודלות, איינו חייב להנήגנה בכך כשאוכלה עמו. (אבל בשניתה אוכלת עמו צריך להנήגנה כדי שהיא נוהגת בכית אביה) (טור). **ב'** בעל שרצה ליתן לאשתו מזונותיה הרاءים לה ומזהה אוכלת ושותה לעצמה, הרשות בידיו, ובכלל שיأكل עמה בלבד שבת. (ויש חולקין וסבירו להו ולא יכול לומר שהוא תאכל לבדה א"כ קבלה עליה מרזונה) (טור בשם היישומי ובשם הרא"ש וכ"י בשם רוב הפסוקים), וכן נראה לי. **ג'** כמה מזונות פוסקים לאשה, לחם שתי סעודות בכל יום, ופרפורות לאכול בה הפת, ומשמן לאכילה ולהדריקת הנר, ומעט יין לשותה, אם היה מנהג המקום שישתו הנשים יין, (ואם היה מניה גונתין לה יין) (טור); ובשבצת שלשה סעודות ובשר או דגים; ונותן לה בכל שבת מעה כסף לצרכיה; (ונוחתין לה עז לבשל מאכללה) (הרין פ' אע"פ). **כד' א'**, בעני شبישראל אבל אם היה עשיר, הכל לפי עשרו. (צמצמה והותירו מלאו המזונות, הוא של בעל) (טור). ואם היה עני ביותר ואין יכול ליתן לה אפילו לחם שהוא צריכה, קופין אותו להוציא. הגה: ותזה כתובתה עליו חוב עד שימצא ויתן (טור בשם הרמב"ס). ו"א שאין קופין אותו להוציא, לאחר שאין לו (רוי בשם ר'ת). מי שאין לו מזונות אלא חד يومא, חייב לוין מיניה את אשתו או למכיל בהדה (טור בשם הרמן). ו"א עוד חייב להשכיר עצמו כפועל ולזמן אשתו (טור בשם ר' אלה ומורה"ם בשם רב' שכטרוף). היה לו קרקע, הרשות ביד האשה ליקח מזונותיה מפירוח הקרקע או מגוף הקרקע, או צריך למוכרן (רש"ב"א סימן תח"ז). **ד'** הנושא אשה ואח"כ נשפטית, חייב לזונה ולרפאה. (על סי' קי"ט

אהע"ז הלוות בתוכות סימן ע

עג

סעיף ו' שכח להיפר). זה מי שהליך למדינת חיים ובאה אשתו לבית דין להוכיח מזונות, ג' חדרים הראשונים מיום הליכתו אין פוסקים לה בהם מזונות, שחזקת אין אדם מניח בתיו ריקון. הגה: אבל אם שתקה יתרה, ותבעה אה"כ, אין פוסקין לה למפרע, רק מיום התביעה אפילו החמיצו הב"ד את הדין (הר"ן פרק שני דיני גזירות). ו"א אדם נפרד ממנו בקטטה, ורוצה לעגנה, פוסקין לה לאלתר, דוראי הניח בתיו ריקון (מרודכי ריש דיני גזירות); מכאן ואילך, אפילו אין כהובתה בידה פוסקים לה מזונות, אבל אין נוחנים לה במה שתתקשת. ואם היו לו נכסים, ב"ד יורדים לנכסיו ומוכרם למזונותיה, אפילו לא שמעו בו שמת. ואין מחשבים עמה על מעשה ידה, עד שיבא בעלה, אם מצא שעשתה הרי אל' שללה. וכן אם לא עמדה בדיין, אלא מכורה לעצמה למזונות, מכורה קיים ואני צרכה הכרזה ולא שכואה עד שיבא בעלה ויטען, או עד שתבא לגבותה לוגבota אחר מותו, מגלליין עליה שלא מכורה אלא למזונות שהיא צרכה להם. ו' מי שנשתתה או נתחרש, פוסקין לאשותו חכשיט (ומפרנסין את אשתו מנכסיו). ז' מי שהליך למדינת חיים והפקיד כלים ביד אחד, או השאלות לו, מוציאין מיד הנפקד למזונות אשתו. הגה: אפילו צוה הבעול שלא ליתן (כ"כ ר' בתשובה הובאה במרודכי פרק דיני גזירות). ואם החזיר הנפקד לבעל אחר שחבעתו האשעה לדין, חייב לשלם לה. (שם במרודכי) וכמשמעותן מן הנפקד, אין מוציאין רק לשאה חדשים, אפילו אם ירצה הנפקד אין מעכbin ממונו של בעל יודה. ואם מוציאין רק שהם ביד אחרים, כל זמן שיש כאן בני חורין (כ"י בשם תשובה הרשב"א); אבל מיד השואל אין מוציאין, עד שיגיע סוף זמן שאלהו. ח' הלוות בעלה, ולותה ואכלת, חייב לשלם. הגה: המלה חובע לאשה, והיא חובעת לבעל. ואם אין האשעהכאן, חובע לבעל (הר"ן פ"ש דיני גזירות). מיהו אם מחלת האשעה לבעל, אין למולה כלום (מרודכי פ' יש נוחליין). פסקו לה הב"ד מזונות וצוו לאחר פרנסה ולגבות מנכסי בעלה, אם מה הבעול אין לו עליה כלום. אבל אם אמרו סתום להלוות לה, אם מת הבעול או אין לו לשלם, ונפל לה ירושה מקום אחר, צרכה היא לשלם (כן שמע משובצת הרשב"א הביבה הב"י). עמד אחד מדעת עצמו وزונה ממשלו, אין הבעול חייב לשלם לו והרי זה איבד מעותיו. הגה: ואני חילוק בין אביה, לאחר, שפרנסה. מיהו אם היינו חיבכים לבעל ופרנסתו אשתו, מנכין לו מחובבו (כל זה בהගות מרודכי דכתובות). ואם אביה עמד ופרנס בתו עם חתנו, א' ה' אשתו, א' נסכך לו רק מזונות שלו, ולא של בתיו (ת"ה סי' שי"ז). לא לותה, רק מכורה נכסיה ופרנסת, אין לה עליו כלום ומעשה ידה שלה (הר"ן ריש דיני גזירות). ט' הבעול שאמר לאשותו בשעה שהליך: טלי מעשה ידיך למזונתיך, ושתקה, אין לה מזונות. י' הרי שעמדת בדיין ופסקו לה מזונות, ומכוון ב"ד ונתנו לה, או שמכורה היא לעצמה, ובא הבעול ואמר: הנחתה לה מזונות, הרי זו נשבעת בnantiat הatz שלא הניח יא' ואם לא תבעה ולא מכורה, אלא (לוטה או) שהתה עד שכא הוא ואמר: הנחתה לך מזונות, והיא אומרת: לא הנחת אלא לותה מזוה ונחפרנסתי, נשבע שבועות היסת שהנחתה לה, ונפטר, ויישאר החוב עליה. (אבל אין האיש נאמן לומר שנותן לה על העתיד) (הר"ן ריש פ' דיני גזירות). ואם מכורה מטלטلين ואמרה: למזונות מכורת, והוא טוען ואומר: מזונתיך הנחתתי, נשבעת שבועות היסת שלא הנחתה. הגה: טعن ואמר היה לה להוציא מעשה ידה במזונותיה, אם לותה כלל ב"ה, והיא בעלת מלאכה שמעשה ידה מספיקין לה לדברים גדולים, אע"פ שאין מספיקין לדברים קטנים, טועתו טענה; אבל אם פסקו לה ב"ד, צרכין שיטפיו מעשה ידה לכל דבר (הכל בטור).

אהע"ז הלוות בתוכות סימן עא

עד

ל ניסן

יב הרי שלא תבעה ולא לותה ולא מכרה אלא דחקה עצמה ביום וכלייה ועתה ואלה, אין לה כלום, ואם עשתה והותירה, הכל שלה. יג האשה שיצאה מבית בעלה והלכה לבית אחר, אם באה מלחמת טענה שהוא שכונה שיזיאו עליה שם רע וכיוצא בזה: חייב לזונה שם אם תבעה מזונות; אבל אם לא תבעה, מחלוקת על מזונות דלשעבר. הגה: וזה אם הייתה לה קטנה עם בעלה ולא מתדר לה עמו, והמנעה ממנו, ולותה למזונות, צריך לשלם: אבל אם המנעה ממנו, א"צ לשלם, דין האיש חייב במזונות אשתו אלא כשהיא עמו (מדרכי פ"ב דיני גירושות וכ"כ הב"י בשם הריטב"א). ודוקא שכלה בעיר, אבל אין בעלה עמו נפקותא אם הלכה לבית אביה; ואם משומם מלאכות הבית, אם היה חולה פשיטה דחייב, דחוללה לאו בת מלאכה היא; ואם אינה חולה, מנכח לה מזונותיה כפי מה שחייב לשכור מי שעושה לו המלאכות קטנות שכבות, אבל אינה מפסקת משומם זה מזונותיה, רק מהמת מעשה ידיה אם בת מלאכה היא כל זה כב"י סימן ע"ז בשם תשובה הרשב"א). ובמקרה שהחייב לה מזונות, אע"פ שכלה הכריז שלא יללה לה אדם, והוא בעיר ולא תבעתו בדין, ולותה, חייב לשלם, דלאו כל כמגנית. והוא דלא ספקה במעשה ידיה (תשובה הרשב"א סימן תצ"ב).

עא שחיב לzon בניו ובנותיו כשם קטנים, וכו ד' סעיפים

א חייב אדם לzon בניו ובנותיו עד שהיינו בני שש, אפילו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אבי אם; ומשם ואילך, zun תקנת הכלמים עד שיגרלו. ואם לא רצה, גורין בו ומכלמין אותו ופוצרין בו. ואם לא רצה, מכירזין עליו בצדור ואומרים: פלוני אכזרי הוא ואני רוצה לzon בניו, והרי הוא פחות מעוף טמא שהוא zun אפרוחיו; ואני כופין אותו לzonן. במה דברים אמורים, בשאיינו אמוד, אבל אם היה אמוד שיש לו ממון הרואוי ליתן צדקה המפסקת להם, מוציאים ממנו בעל כרכחו, משום צדקה, zunין אותו עד שיגרלו. הגה: ודוקא לעניין מזונות הבנות, אבל לא כופין להשיא בנותיו, ואע"פ שמצויה ליתן לבתו נדוניא ראויה, מכל מקום לא כופין לה, אלא מה שירצה יتن. רק שישיאן (הגבות מדרכי רkidushin וכ"כ ח"ו שחיב כ"ב). ב מי שהליך למדינת הים והגניות בניו כאן, מוכרים מנכסיו לפרנסה עד שהיינו בני שש; אבל מבני שש ומעלה, אין zunין אותו מנכסיו. הגה: ו"י א' הינו דוקא שלא התחל לzonן אחר שש, zunין אותו בכל עניין, משום צדקה (כך משמע בטדור). ג מי שנשחתה, מפרנסים מנכסיו בניו ובנותיו, אפילו הן יתרין על שש, עד שיגרלו. ד הבא על הפניה וילדה ממנו, אם הוא מודה שהولد ממנו, חייב לzonן.

עב דין המדריך את אשתו מליהנות לו, וכו סעיף אחד

א המדריך את אשתו מליהנות לו, או שלא חטועם אחד מכל המינים, או שנדרה היא וקיים לה הוא, עיין בירוחה דעתה בסימן רל"ה סעיף ג'.

עג שחיב בכשות ומדור וכלי בית לאשתו, וכו ט' סעיפים

א כסתה כיצד, חייב ליתן לה בגדים הרואויים לה בימות הגשמיים ובימות החמה, בפחות שלובשת כל אשה בעלת בית שבאותה המדינה. ואם באותו מקום אין דרך לצאת אשה

לשוק עד שייהי עליה רדי החופה את כל גופה, נתן לה רדי הפחות שככל הרדיין. ואשה לא תרגיל עצמה ליצאת הרכה, שכן יופי לאשה אלא לישב בזויות ביתה (טור). ובכלל הנסיבות שהוא חייב ליתן לה כלי בית ומדורו שהיא יושבת בו. ומה הם כלבי בית, מטה מוצעת ומפץ (פי' כען מהצלח) או מחלצת לישב עליה, וכלי אכילה ושתייה כגון קדרה וקערה וחבית ופק ונר וכוס ובקוק וכיוצא בהן. ב' המדור ששוכר לה, בית של ארבע אמות על ארבע אמות, ותהייה רחבה חוצה לו, ויהיה לו בית הכסא חוץ ממנה. ג' ומהיבין אותו ליתן לה תכשיטיה, כגון בגדי צבעונים להקייף על ראשה ופרחתה, ופוך (פי' בחול שחור) ושרק הגה: (פי') צמר גפניט שצבעים אותו בחירע ומעבירין אותו על פני כלות שתחראננה ארכומות, ערוץ). ושרק הגה: (פי') צמר גפניט שצבעים אותו בחירע ומעבירין אותו על פני כלות שתחראננה ארכומות, ערוץ).

ד' אם קצהה ידו ליתן לה אפיקו בעני شبישראל. אבל בעשייר, כל דברים הללו נותנים לה לפיעשרו. וכיווץ בהן. ד' ברכ"א, בעני شبישראל. אבל בעני شبישראל, קופין אותו לעליו עד שיעשרו. ה' אם קצהה ידו ליתן לה אפיקו בעני شبישראל, קופין אותו להוציא, (ותהייה הכתובת חוב עליו מזונות), בין בחיוו בין אחר מותו, יש לו כסות וכלי בית ומדור; וכל שבית דין מוכרים למזונותיו, מוכרים לכיסות וכלי ביתו ומדורו. ח' דין הבעל עם אשתו בטענתה הכסות והכלים ושכר המדור, כדי נטען המזונות; אם אמר הוא: נתתי, והיא אומרת: לא נתן. ט' מי משוכן כסות אשתו, אינה יכולה להוציא מידו ללא כלום (ועיין לקמן ס'צ).

עד המדייר אשתו מכמה דברים, ובו י"ב סעיפים

א' הדירה שלא מתකשת, ותלאו בתשميש, שאמר: קונם הנאת תשמשך עלי אם תתקשתי, תתקשת מיד ותאסר בתשמיש, ויקיים ז' ימים ואוז יציא ויתן כתובה. ו"א שאם הדירה שלא מתתקשת, בעניות, שנה אחת יקיים, יותר מכן יתר נדרו או יציא ויתן כתובה; ובשניות, ל' יום יקיים, יותר מכן יתר את נדרו או יציא ויתן כתובה. ב' נדרה היא שלא מתתקשת, או שאמרה: קונם תשמשך עלי אם ATKASH, ושמע ולא היפר לה, יציא ויתן כתובה. (ועין עוד חילוקי דין אל' בירוח ועה סימן רל"ה). ג' אסר הבעל כל שכניו עלי, או כליו על שכניו, כדי שלא השאלם ולא השאל מהן; או שאמרה היא: קונם תשמשך עלי אם אשאל משכני כלים או אשאים מכל, ושמע וקיים לה, יציא מיד ויתן כתובה. ואם אמר הוא: קונם תשמשך עלי אם תשאל מהם כלים או תשאלם, אי אפשר לה שאל תשאל מהם ולא תשאלם, והרי היא נארסה מיד, ויציא לאחר ז' ימים ויתן כתובה. ואם היא אסורה כל שכניתה עליה כדי שלא תשאל מהם, או שאסורה על עצמה כל בעלה שלא תוכל לשאילם, כדי שלא יחויקו להם טוביה, או שנדרה שלא לארוג בגדים נאים לבניין, והוא אינו יכול להפר שאין זה מוכרים שכינו לבינה, ואסורה לארוג ולשאול ולהשאיל כלים, יצא שלא כתובה, מפני שימושיהם שם רע בשכני. ד' נדרה שלא תאל י"ח לביתה אביה, ותלאו בתשמיש, שאמרה: קונם תשמשך עלי אם אלך לבית אבוי, שם לא תלאו בתשמיש אלא אמרה: קונם בית אבוי עלי, אין יכול להפר, אלא כיון שתלאו בתשמיש יכול להפר, וכיון ששמעו ולא הפר, יציא מיד ויתן כתובה. ואם הוא אומר: קונם תשמשך עלי אם תאל כי לבית אביך יותר מחדש, אם הוא דר עמה בעיר, או יותר מרגע אם הוא דר בעיר אחרת, יקיים ז' ימים ואוז יציא ויתן כתובה. ה' נדרה היא ואמרה:

קיים הנאת השימוש עלי אם אכן לבית האבל או לבית המשתה, ושמע ולא הפר, יוציא מיד ויתן כתובה. ו' ואם הדיר הוא, שאמר: קולם הנאת השימוש עלי אם תלכי, יוציא לאחר שבעה ימים ויתן כתובהה. ואם טוען: הדורתה בשכיל בני אדם פרוצים המצוים שם, אם הווחזקו שם, נאמן; ואם לאו, אינו נאמן. ז' הדירה שלא תלך למרחץ, בכרכיהם שבת אחת, ובכפריהם שתי שבתות, שלא תגעל מנעל בכפרים שלשה ימים, וככריכים מעת לעת, יתר על כן (ויחיר את נדו או) יוציא ויתן כתובה. ח' הדירה ואמר לה: קולם השימוש עלי אם תלכי לבית המרחץ, בכרכים יותר משבת אחת, ובכפרים יותר משתי שבתות; או אם תגעלי מנעל בכפרים יותר מג' ימים, וככריכים יותר מעת לעת, ימתין ז' ימים ואח"כ יוציא ויתן כתובה. ט' האומר לאשתו: אין רצוניшибאו לביתך ואמך, אחיך ואחיויך, שומעין לו, ותהייה היא הולכת להם כשאריעם להם דבר; ותחלך לבית אביה פעם אחת בחדרש, ובכל רגל; ולא יכנסו הם לה, אלא אם אירע לה דבר, בגון חוליו או לידה. י' וכן היא שאמרה: אין רצוניшибאו לביתך ואמך, אחיך ואחיויך, ואני שכונת עמהם בחצר אחד, מפני שמריעין לי ומיצידין לי, שומעין לה. הגה: ודוקא שנראה בבית דין שיש ממש בדבריה, שהם מרעין לה וגורמין קטטה בינה לבעה; אבל בלואו הכל, אין שומעין לה, וזה המדור אינה שללה רק של בעלה (המ"מ פרק י"ג דאיישות). ונוהגן להושיב עליהם איש או אשה נאמנים, ותדורו עמן עד שיחברו על ידי מי נתגלגל הריב והקטטה. יא' האיש שאמר: אני דר במבויזה מפני שבני אדם רעים, או פריצים, או עובד כוכבים בשכונתי, ואני מתירא מהם, שומעין לו, ואעפ' שלא הווחזקו בפריצות; ואפלו היה המדור היה נושא ממנה. יב' וכן היא שאמורה כן, אעפ' שהוא אומר: אני מקפיד עליהם, שומעין יג' (איש המכחה את אשתו או היא מקלתו, עיין דין לקמן סימן קנ"ד).

עה חילוק הארץות לענין נישואין ודירות ארץ ישראל, וכו' ה' סעיפים

א' ארץות בא"י חילוקות זו מזו לענין נשואין, יהודיה וערבר הירדן והגליל. וכל היישוב הוא ארץות, כגון ארץ בנען וארץ מצרים וארץ חימן (שחלוקים בלשונם) (מהור"ס סי' קי"ז), שמי שהוא מארץ מהארצות ונשא אשה בארץ אחרת, קופין אותה וייצאה עמו לארצו, או יצא בלא כתובה ובלא חוספת, שעלה מנת בן נשאה, אף על פי שלא פירש. (אבל איינו יכול להוציאה מעיר לכרכ או להפכן, בגליל אחד, אף על פי שהתנה עמה להוציאה מגיליל ליהודה) (הרץ פ"ב דיני גירות, וכן כל כיוצא בהה). אבל הנושא אשה באחת מהארצות, והוא מאנשי אותה הארץ, אינו יכול להוציאה לארץ אחרת, אבל מוציאה מדינה למדינה ומכפר לכפר באומות הארץות, והוא נושא יכול להוציאה מדינה לכפר ומכפר למדינה. הגה: ו"אadam הינו שניהם מארץ אחת, ונשאה בארץ אחרת, היא יכולה לכוּף אותו לילך עמה לארצה, אפלו מכפר למדינה או להיפך (טור בשם ר"ת). אבל אם שנייהם מארץ אחת ונשאה באחת הארץ, אין אחד מהם כופה לשני להוציאו מדינה לכפר או להפוך; אבל מדינה למדינה או מכפר לכפר, האשאה יכולה להכריחו שליך עמה למקוםה, והואיל והם שווים (ג"ז שם). היה דר עמה בעירו ולא מתדר שם, ונסע עמה לעירה דרך מקרה, ולא איתודרליה, יכול לחזור ולהוציאה (רב"ש סימן מ"ח). י"א אם לא יכול להחוות ולפרנס עצמו, קופין אשתו שתלך עמו למקום שיריצה (ת"ה סימן ח"ו), ויש חולקין (כ"ז וכן משמע בריב"ש סימן פ"א). מי שהוא מדינה אחת ויש לו שם אשה, ונשאה אחרת במדינה אחרת, צורכה לילך עמו לעירו,

אהע"ז הלכות בתובות סימן עז

דודאי נשאה לשוכ לביתו (כ"י בשם הרשכ"ז). ועיין לקמן סימן קנ"ד סעיף ט' עוד מדינין אלו. ב' כשמוציאיה ממדינה למזרחה ומכפר לבתורה הארץ, אין יכול להוציאה, מנוה יפה לנוה הרע, ולא מרע ליפה; וכן לא יוציאנה מקום שרוכו ישראל למקומות שרובו עובדי כוכבים. ובכל מקום מוציאין מקום שרוכו עובדי כוכבים למקומות שרוכו ישראל. הaga: ואינו יכול להוציאה מקום שמדובר בהמושל רע. (הגחות מיימוני פ"ג דרישות) כל מקום שיוכל להוציאה מקום מקומה, היינו לאחר שנסה ונשה, אבל קודם נשואין לא יכול להוציאה לצורך לבננה במקומה, אם לא התנה בפירוש עם האשא, אבל אם התנה עם אמה, לאו כלום הו. (רב"ש סי' קע"ז) מיהו אם יש אמתלאות וטעמים לדבריו, האשא צריכהليلך אחריו (משמעות מיימוני נשים סימן כ"ח). ג' בד"א, מה"ל לח"ל, מא"י לא"י; אבל מה"ל לא"י, קופין אותה לעלות אפילו מנוה יפה לנוה הרע, ואפילו מקום שרוכו ישראל למקומות שרוכו עובדי כוכבים; אין מוציאין מא"י לח"ל, ואפילו מנוה הרע לנוה הטוב, ואפילו מקום שרוכו עובדי כוכבים למקומות שרוכו ישראל. ד' אמר איש לעלות לא"י, והיא אינה רוצח, יצא בא כתובה. הaga: אבל נכס מלוג שלה ונצ"ב הקאים, נוטלה; ואם איןם קיימים, אם הוא הפסידן, נצ"ב א"צ לשלם, נ"מ צריך לשלם. ואם גנבו או נאכו, נ"מ לית לה, ונצ"ב צריך לשלם. (כمرדי כי סוף כתובות בשם מוהר"ט) והוא בדוחבה אין לה, דוקא שנשאר בא"י, אבל אם הוא חור לסתף כמה שנים להחישב בחוויל, צריך לשלם לה או לירושה אף הכתובה (ג"ז שם). אמרה היא: לעלות והוא אינו רוצח, יוציא ויתן כתובה; וזה הכל מקום מא"י לירושלים, שהכל מעליין לא"י, ואין הכל מוציאין ממש; הכל מעליין לירושלים, וזה הכל מוציאין ממש. ה' יש מי שאומר דהה דכו פין לעלות לא"י, היינו בדאי אפשר ללא סכנה, הילכך מסוף המערב עד נוא אמון אין קופין לעלות, ומנווא אמון ולמעלה קופין לעלות דרך יבשה, וגם דרך ים בימות החמה, אם אין שם לסתים.

עור חיוב עונה, וכו' י"ג סעיפים

א' עונתה כיצד, כל איש חייב בעונה כפי כחו וכפי מלאכתו; הטיללים, עונתם בכל לילה. ב' הפעלים, אם הייתה מלאכתם בעיר, פעמים בשבת; ואם הייתה מלאכתם בעיר אחרת, פעם אחת בשבת. (ו"י א' אדם אין לנוין כל לילה בכitem, עונתן לח' ימים) (טוור ותוס' בשם ר' בר ברון). החמורים, פעם אחת בשבת. הגמלים, אחת לשלשים יומם. המלחים, אחת לששה חדשים. תלמידי חכמים, עונתם פעם אחת בשבת; ודרכ' ת"ח לשמש מטען מלילי שבת לילדי שבת. ג' בד"א, بما שגופו בריא ויכול לקיים העונה הקבועה לו, אבל מי שאינו בריא אינו חייב אלא לפיק מה שאומדין אותו שיכל לקיים. ד' כל אדם חייב לפקד את אשתו בלילה טבילהה, ובשעה שהוא יוצא לדין. ה' יש לאשה לעכב על בעלה שלא יצא לסהורה אלא למקומות קרוב, שלא ימנע מעונתה; ולא יצא אלא ברשותה. (ואפילו אם נותנת לו רשות, אין לו להתחזר, אלא חדש בחוץ וחודש בכיתו) (טוור והרא"ש). וכן יש לה לモנען לצאת מלאכה שעונתה קרויבה למלאכה שעונתה רחוקה, כגון חמור שבקש להעתה גמל, או גמל להעתה מלך; ות"ח יוצאים לתלמוד תורה שלא בראשות נשותיהם ב' וג' שנים; וכן טיל שנעשה ת"ח, אין אשתו יכולה לעכב. (ואם נותנת לו רשות, ת"ח יכולليلך בכל מה שתנתן לו רשות) (טוור בשם הראכ"ז). ו' האשא שהרשית את בעלה אחר שנשאת שימנע עונתה, ה"ז מותר. בד"א, שקיים מצות פריה ורבייה. אבל אם לא קיים, חייב לבועל בכל עונה עד שיקיים.

אהע"ז הלבות בחובות סימן עז

ז נושא אדם כמה נשים, אפילו מאה, בין בכת אחת בין בזו אחר זו, ואין אשתו יכולת לעכב, והוא שיהיה יכול ליתן שאר כסות ועונה כראוי לכל אחת ואחת; ואני יכול לכוּף אותן לדoor בחצר אחד, אלא כל אחת לעצמה. וכמה היא עונתן, לפי מניין. כיצד, פועל שהיו לו שתי נשים, יש לו עונה אחת בשבת ויש לו עונה אחת בשבת. היו לו ארבעה נשים, נמצא עונת כל אחת מהן פעמי' אחת בכ' שבתות; וכן אם היה מלחה ויש לו ד' נשים, תהיה עונת כל אחת מהן פעמי' אחת בכ' שבתות; לפיכך צוּוּ חכמים שלא ישא אדם יותר על ד' נשים, אך שיש לו ממון הרבה, כדי שתגעלו להן עונה פעמי' אחת בחדר. ח' בר"א, במקום שנוהגים לישא שתיים ושלש נשים. אבל במקום שנוהגו שלא לישא אלא אשה אחת, אין רשאי לישא אשה על אשתו שלא ברשותה, וכל שכן אם הינה בתוכתה שלא ישא אשה אחרת עליה (ועיין לעיל סימן א'). ט' המדריך ואח"ב יוציאה ויתן בתוכתה; אפילו הוא מלחה שעונתו לששה חדרים. י' וכייד מדירה, שאמר: הנאת השמייש אסור עלי; אבל אם אמר: הנאת השמייש עלי, או נשבע שלא לשמש עמה, אינו חל. (מיهو אם נדר ברשותה, הנדר חל, ומותר להתייחד עמה עצג אסור לשמש עמה) (הגנות מינוי פ"ד ראישו). (ועיין בירוש"סימן רל"ד סעיף ס"ז). יא אסור לאדם למגנו ע אשתו עונתה; ואם מנעה כדי לצערה, עובד ללא העונה דעונתה לא יגרע (שמות כא, ט); ואם חלה או חSSH כחו ואני יכול לבערל, ימתין שששה חדרים עד שיבリア, שאין לך עונה גדולה מזו, אחר כך, או יטול ממנה רשות או יוציא ויתן בתוכה. יב' האשה שנדרה נדר של עינוי نفس, או מדברים שכינו לבינה, יכול להפר, ואמר לה: אני מיפר לך ע"מ שתאמاري לפלוני מה שדברנו יחד בדברים של שחוק שאדם מדבר על עסק תשמייש, או על מנת (שהתפרק לאחר החשמייש ולא תחערבר) (טור). (או על מנת) שתעשה מעשה שוטים, כגון שתתמלא י' כדי מים ותחרם לאשפה וכיצא מיד ויתן בתוכה. יג' האומר: אי אפשר אלא אני בכגדי והיא בכגדי, יוציא ויתן בתוכה; וכ"ש אם אינו נזק לה כלל. (וכן היא אומרת: אי אפשר אלא אני בכגדי והוא בכגדי, יצא בלי בתוכה) (נ"י בשם הריטב"א).

עז דין מورد ומורת, או אומרת: מאייס עלי, ובו ה' סעיפים

א' המודע על אשתו ואמר: הירני זן ומפרנס, אבל אני בא עליה מפני שנאהיה, מוסיפין לה על בתוכתה משקל ל"ז שעורים של כסף בכל שבוע, ישב ולא ישמש, כל זמן שתרצה היא לישב; ועל"פ' שתוכתה הולכת ונוספת, הרי הוא עובר כל"ת, שנא': לא יגרע (שמות כא, י); ואם היא רוצה, כופין אותו מיד להוציא וליתן בתוכה. (י"א אדם רוצה לגורש מיד וליתן לה בתוכה, אין מוסיפין לה על בתוכתה) (כך משמע מרבי הרכב"ס פרק י"ר ראישו). (נ"ל רף בלואו ולא יגרע (שמות כא, י) אינו עובר). ב' האשה שמנעה בעלה מתשמייש, היא הנקרה מורת; ושואleinן אותה מפני מה מורת, אם אמרה: מסתיחסו ואינה יכולה להבעל לו מודעת, (ודוקא שמקשת גט بلا בתוכה, אבל אם אמרה: יתן לי גט וכתוכתי, חיישין שם נתנה עיניה באחר, ויש לה דין מורת דבעינה ומצערנו לה) (כ"י בשם חזותה הר"ן וכן פריש"י בגמרא), אם רצתה הבעל לגרשה אין לה בתוכה כלל, ותוטל בלאותיה הקיימים, בין מנכדים שהכניתה

לבולה ונתחייב באחריותן, בין נכסים מילוג שלא נתחייב באחריותן, ואינה נוטלת משל בעלה כלום, ואפילו מוגבל שברגילה ומטפהה שבראשה שלקחם לה, פשוט ונותנה, וכל מה שנתן לה מתנה מחזרת אותו. (ו"א דף מנכסי צאן ברזל אינה נוטלת אלא מה שתפסה. וי"א דאפילו נ"מ אינה נוטלת אלא מה שתפסה) (ב"י בשם תשובה הר"ן שכ"כ בשם הרשב"א). ואם מרדה מתחת בעלה כדי לצערו, ואמרה: הריני מצער אותך בך, מפני שעשה לי לך וכן, או מפני שקלני, או מפני שעשה עמי מריבה וכיוצא בדברים אלו, שלוחין לה מב"ד ואומרים לה: הורי יודעת שאתה עומדת במרודך, אפילו כתובתיך ק' מנה הפסdet אתם. ואחד כך מכריזין עליה בכתי כנסיות ובתי מדשאות, בכל יום, ר' שבתות זו אחר זו. (ו"א דאי"צ להכרזין בכל יום, אלא ר' שבתות ממש), (הר"ן והגחות מיומיין וכן משמע לשון הטורו), (וכן ניל עיקר). ואומרים: פלונית מרדה על בעלה. ולאחר ההכרזה שלוחין לה ב"ד פעמי' שנית: אם את עומדת במרודך הפסdet כתובתיך, אם עמדת במרדה ולא חזרה, נמלכין בה ותאבד כתובתה, ולא יהיה לה כתובתה כלל; ואין נותנים לה גט עד י"ב חדש; ואין לה מזונות כל י"ב חדש, (ואפילו היא מעוברת) (כ"י בשם תשובה רשב"א) : ומעשה ידיה שלה, אבל נוטל פירות (טורו); ואם מטה קודם הגט, בעלה יורשה (וחייב בפדיונה וקובורתה (טורו); ולאחר י"ב חדש אין לכל עליה כלום, וכן היא עליו; לאחר שאבדה הכתובה, אין לה כל תנאי כתובה, מאחר שיוכן לרשותה בלבד כתובה והוא מעכבה מרצוינו) (ובכרי הרכז וכן משמע במהר"ל סימן כי). בסדר זהה עושין לה, אם מרדה כדי לצערו, (ולאחר י"ב חדש לא מהני חזרתה, אלא אבדה כתובתה, ואם רוצה לקיימה, צריך לחייב לה כתובה אחרת. אבל תוך י"ב חדש יכול להחוור בה, ויש לה כתובה. ואם מת תוך י"ב חדש, יש לה כתובה מן היורשים (כל זה כהר"ן פי ע"פ). ואם רוצה לגרשה תוך י"ב חדש נתן לה צ"ב שלה, וכתובה וכל מה שכחבה לה (כ"י בשם תשובה הרשב"א). וי"א דזמנן זהה שאין נושאין שתי נשים, לא משайнן לה י"ב חדש אם רוצה לגרשה, ואם אינה רוצה, מתירין לו לישא אחרת (מרודי סוף ע"פ בשם ראב"ן). ויש חולקין שאין להתריר לו לישא אחרת (שם בהגחה ומשותה הרשב"א סימן חמ"ס ומהר"ק שורש ס"ג), וכן עיקר. ודוקא בשנואה, אבל ארוסה המורדת על בעלה ואני רוצה להכנס לו, יגרשנה בעל כרחה, או ישא אחרת, ומתירין לו (שם). וכן דוקא תוך י"ב חדש, אבל לאחר י"ב חדש אם הוא רוצה לגרש צריכה לקבל ממנו בעל כרחה, או מתירין לו לישא אחרת, דין כה ביד האשעה לעגנו לעולם, וכן נהרא (להוות). וי"א דאפילו תוך י"ב חדש אם עבר ונשא אחרת מחמת מרידתה, אין כופין לגרש. (מהר"ק שורש ס"ט) ואפילו הייתה נדה או חוללה שאינה רואה לתשmis (ואין חילוק בין התחליה למורוד קודם חליה או אח"כ (הר"ן פרק ע"פ, וכן משמע במරודי בשם רבבי"ה וכהגחות אלףשי), ויש חולקים) (שם בשם מוהר"ס) ואפילו היה בעלה מלך שעונטו לששה חדשים, ואפילו יש לו אשאה אחרת. וכן ארוסה שהגיע זמנה לנישא, ומරדה כדי לצערו ולא נשאת, הרי זו מורתה משתמש. וי"א שגם יבמה שלא רצתה להתיכם כדי לצערו, בסדר זהה עושין לה. ג המורדת הזאת, כשהיא יוצאת אחר י"ב חדש ללא כתובה, תחזיר כל דבר שהוא של י"ט, אבל נכסים שהכניתה לו, ובוואתיהם קיימים, אם תפסה אין מוציאין מידיה; ואם לא תפסה אין נותנין לה; (וקוקנות של צאן ברזל היא נוטלתן) (טורו). וכן כל מה שאבד מנכסי הבעל אחריותן עליו, איןו משלם לה כלום. הנה: וכל זה בנכסי צאן ברזל, אבל נכסי מלוג שלה, ברשותה הם והוא נוטלן (טורו). וי"א דכל זה בגיןה נותנת אמתלא וטעם לדבריה למה אומרת מאריס עלי; אבל בנותנה אמתלא לדבריה, בגין שאומרה שאינו הולך בדרך ישורה; ומכללה ממוני ויכויזא זה. אז דיננן לה כדי נא שתקנו הגאנונים (טור בשם מוהר"ס מרטונבורג) ונקרא דין דמתיבתא,

אהע"ז הלכות בתוכות סימן עה

שהבעל צריך להחזיר לה כל מה שהכניתה לו בנדוניתא, רהינו צאן ברזל אם הם בעין וראוין למלאתם הראשונה גוטלה הכל כמו שהוא, ואם איןין וראוין למלאתם הראשונה, וכל שכן אם נגנבו או נאבדו, צריך הבעל לשלם הכל; וכן מ"מ שלא, אם הם בעין או דבר הבא מכחם, גוטלהן, אבל אם כלו לגמרי אין הבעל צריך לשלם (דינה דמתיכתא טור בשם הרו"ף), אבל כל מה שנתקן לה או כתוב לה אינה גוטלה כללום, ואפילו תפסה צריכה להחזיר (מודכי פ' אף על פי). ואין כופין אותו לגרש, ולא אותה להיות אצלו (גם זה בטור בתשובה מההר"ט). ואם עשה שלא כהוגן שקדשה ברמות ובוחבאות, כופין אותו לגרש (הרואה"ש כלל ליה). וי"א עוד דמטילין חרם (טור בשם מהר"ט). אם בני אדם למודה למורה, או שעשויה כך משומע וכעת וקטטה, או להוציאו ממוינו ממנה, אז אפילו מה שתפסה מנכסיה גוטלה מידה ומהזירין בעל (מודכי פ' אף על פי). ואין חילוק בין אם תפסה או לא, אלא בטוענת מאייס ואני נותרת אמתלא מבורתה לדבריה, אבל מ"מ גוטת אמתלא ואין בו רמות, והב"ד ידונו בזה לפי ראות עיניהם (מהרוי"ז סימן ק). ויכולין להשביע אותה על כן, אם טעונה באמת מאייס עלי (שם). וכן ומן שלא נתן גט, אין לו כפיה ונגישה עלייה, אבל מ"מ אין לה ליתן משלה לאחרים, יוכל למחות בה, דאם מהה יישנה (ג"ז שם). אפילו במקום שכופין אותו לגרש, במורה, אם מהה קודם שגרשה, יורש אותה, דאין יורשתה נפקעת אלא בגירושין (טור בשם גאון). אם אביה מפס מנדרוניא שהכניתה לבעל, מהני כאלו תפסה היא עצמה (מודכי בשם תשובה מהר"ט פ' אף על פי ובגהגות כשם תשובה מהר"ט). הבגדים שהכניתה הכליה אין להם דין צ"ב, ואין צ"ב אלא השומה שמכנחת האשה בעלה (טור בשם הרואה"ש).

ד איש ואשתו שבאו לב"ד, הוא אומר: זו מורה מתשמי, והוא אומרת: לא כי אלא בדרך כל הארץ אני עמו; וכן אם טעונה היא ואמרה שהוא מורה מתשמי, והוא אומר: לא כי אלא בדרך כל הארץ אני עמה, מחרימין תחולת על מי שהוא מורה ולא יודת בב"ד, ואח"כ, אם לא הודה, אומרים להם: התיחסו בפני עדים. נתיחסו ועדין הם טוענים, מבקשים מן הנטען וועשין פשרה כדי כח הדיין. זה ארוסה שאינה רוצה לינשא בטוענת מאייס עלי, אין אביה חייב ליתן לו מה שפסק ליתן לו בנדוניתא.

עה חיוב פדיוןה, וכו' ח' סעיפים

א פדיוןה כיצד, נשבית, חייב לפודתה ואינו יכול לומר לה: הרי גיטך וכתוותיך ופדי את עצמן; ואפילו אם יאמר: אני פודך ולא אטול פירות, אין שומעין לו, אלא חייב לפודתה. **ב** אין מחייבים את הבעל לפודת את אשתו יותר על דמייה, אלא כמו שהיא שווה בשאר השכויות. (וי"א דاشתו כפפו דמי, יוכל לפודת בכל אשר לו) (טור והרואה"ש בשם הרואה"ה הוכא בכ"ג). **ג** היו דמייה יותר על כדי כתוותה, ואמר: הריני מגרשה וזוז כתוותה ותליך ותפדה את עצמה, אין שומעין לו, אלא כופין אותו ופודת אותה אפילו היו דמייה עד י' בכתוותה, ואפילו אין לו אלא כדי פדיוןה. ב"ד, בפעם ראשונה; אבל אם פדאה ונשנית פעמי שנייה, ורצתה לגרשה, מגרשה ונוטן לה כתוותה והיא תפדה את עצמה; (אבל בלאו וכיינה חייב לפודתה בפעם שנייה) (כ"ג). **ד** מי נשבית אשתו והוא במדינת הים, ב"ד יורדים לנכסיו ומוכרין בהכרזה, ופודין אותה בדרך שהבעל פודה (אם הוא ואשתו בשבייה עין בו"ז סימן רכ"ב). **ה** המדריך את אשתו נדר שהוא חייב בגלו לגרשה וליתן כתוותה, ונשנית אחר שהדרה, איןו חייב לפודתה, שמשעה שהדרה נתחייב לגרשה וליתן לה כתוותה. **ו** כהן נשנית אשתו, אף על פי שנאסרה עליו, הוואיל ומקודם היה מותר לו פודה ומהזירה

לבית אביה; אפילו היה בעיר אחרת, מיטפל לה עד שמחזירה למדינתה, ומגרשה ונונת לה כל כתובתה. ואם היה בעלה ישראלי, שהשכobia מותרת לו, מחזירה לו לאשה כמו שהיא, ואם רצתה אח"כ מגرشה ונונת לה כתובתה. (שבואה שנארה אף לבעלת ישראל, שהושם נבעלה ברצו, דרך שנחכאר סימן ז', אין בעלה חייב לפודחתה) (הרין פ' גערה ור' נ"ג). זה האשה שהיתה אסורה על בעלה, מהיכי לאוין, ונשכית, איןנו חייב לפודחת אלא נתן לה כתובתה והיא תפדה את עצמה. (ומשלם לה הפירות שאכל מנכסיה) (הרין פרק אלמנה ניזונה). ח' אין חיב פדיונה עליו אלא בחיו, אבל אלמנתו אינה נפדיית מנכסיו; אפילו נשכית בחיו ולא הספיק לפודחת עד שמת. אין היורשים חייבין לפודחת, ואפילו היא זוקפה ליכם, אלא נפדיית משל עצמה או חטול כתובתה ותפדה את עצמה.

עת חיב רפואת, וכו' ג' סעיפים

א רפואתך, לך, חיב לרפואתך, בין רפואה שיש לה קצבה בין רפואה שאין לה קצבה; אבל אלמנתו אינה מתפרקת מנכסיו, אלא ברפואה שאין לה קצבה, שהיא דומה למזונות. ב רצוי היורשין לקצוב עם הרופא, כדי שייהיה לה קצבה ויפטרו ממנה, הרשות בידיים. ג' אם ראה הבעל שהחוליל ארוך, יכול לומר לה: הרי כתובתייך מונחת, או רפואי עצמאך כתובתייך או הריני מגרשך ונונת כתובתך; ואין ראוי לעשות כן מפני דרך הארץ.

פ' מעשה ידיה שהיא חייבת לבעלת, ודיני מנקה ושאינה רוצה לעשות מלאכה, וכו' י"ח סעיפים

א מעשה ידיה לבעלת, כיצד, הכל כמנגנון המדינה; מקום שדרנן לארוג, אורגת; לדרום, רוקמת; לטאות צמר או פשתים, טווה; ואם לא היה דרך נשי העיר לעשות כל המלאכות האלו, איןנו כופה אלא לטאות הצמר בלבד. דחקה עצמה ועשהה יותר מהראוי לה, המותר בעבאל. הגה: ודוקא שנונת מה כף כל שבכו, כמו שנחכאר לעיל סימן ט. וכיולהasha למרא: אני נוטלת מה כף ואני נונת המותר; אבל הבעל לא יכול לומר כן (טור בשם הרמן וכ"כ הרין פרק אע"פ וכ"כ השאלות פרשת משפטים). ב' היה לו ממון הרבה, אפילו היה לה כמה שפחות, אינה יושבת לבטלה ללא מלאכה, שהבטלה מביאה לידי זמה; אבל אין כופין אותה לעשות מלאכה כל היום כולם, אלא לפי רוח הממון ממעטת במלאכה. ג' וההמודיר את אשתו שלא תעשה מלאכה, יוציא ויתן כתובה, שהבטלה מביאה לידי זימה. ד' וכן כלasha רוחצת בעבאל פניו, ידיו ורגליו; ומוגזת לו את הכסוס; ומצעת לו את המטה; (ו"י"א דמחוייכת להצעי כל מטוות הבית) (המ"מ פ"א וכבר הרין פרק אע"פ); וועמדת ומשמשת בפני בעלה, בגין ומשמשת בפניהם או בפניהם (ו"י"א דוקא באין סמכין על שלוחן בעלה) (כ"י בשם הרין פ' אע"פ). ה' מלאכות אלו עשויה אותן היא עצמה, ואפילו היה לה כמה שפחות אין עושין מלאכות אלו לבעל, אלא אשתו. (ויש מחלוקת בהצעת המטה, ועיין למטה סעיף ח'). ז' יש מלאכות שהאשה עושה לבעלת בזמן שהם עניים, ואלו הם: מטבחנת, ואופה, ומכבשת, ומבסחת, ומניקת את בנה, ונונתת תבן לפני בהמותו, אבל לא לפני בקרו. הגה: מתח בנה, אינה מחוייכת להניק בשכר וליתן לו השכר, וכן בנו ממשה אחרות, אינה מחוייכת להניקו (הרין פרק אע"פ).

אהע"ז הלוות בתוכות סימן פא

ו הכניסה לו שפה אחת, או נכסים שראוי לקנות מהן שפה אחת, או שהיה לו ממון כדי לקנות ממנה שפה אחת, אינה מתחנה ולא אופה ולא מכבסת ולא נוחנת תבן לפני בהמתו. ח' הכניסה לו שתי שפות, או נכסים הרואים לקנות מהם שתי שפות, או שהיו לו שתי שפות, או שהיה ראוי לקנות שתי שפות, אינה מבטלת ואינה מניקה את בנה. הגה: הבנינה לו שלוש שפות, או ממון, או שיש לו ממון שיכול לקנות או לשוכר, אינה מצעת המתו, רק מתו (הר"ן בשם י"מ): י"א דאף מתו אינה מצעת, רק בפרישת סדרין, ומסדרה לו מותו שהוא דרך חיכה, וכל אשח עשה זה אפילו יש לה כמה שפות (טו). ט' היא אומרת: ראוי הוא לנקות, או לשוכר שפה, והוא אומר שאין ראוי, עליה להביא ראייה. י' כל אלו המלאכות אין מחייבים אותה, א"כ היה דרך משפטו ומשפטה לעשותות. י"א כל זמן שהיא מניקה את בנה, פוחתין לה מעשה ידה ומוסףין לה על מזונותיה יין ודברים שיפים לחלב; (לא הוציאו לה, צריכה לאכול משלה, אם יש לה) (טו). יב' פסקו לה מזונות הרואים לה, והרי היא מתואה לאכול יותר, או לאכול מאכלות אחרות, יש מי שאומר שאין הבעל יכול לעכב, מפני סכנת הולך, שצער גופה קודם; ויש מי שאומר שיכול לעכב. יג' ילדה תאומים, אין כופין אותה להניך שנייהם, אלא מניקה אחד ושוכר הבעל מניקה לשני; (ו)"א דמנקה שנייהם (טו רשות הרוא"ש). יד' הרו שרצה להניך בן חברותה עם בנה, הבעל מעכב; (ואפילו כמה איש אחר הוא יכול לעכב) (טו). טו' כל אשח שתמנע מעשיות מלאכה ממלאכות שהיא חיית לעשותן, קופין אותה לעשות. הגה: ואני זנהuder שתעשה; וכן ב"ד ממשחין אותה או מוכרים כתובתה לשוכר עליה עבר או שפה (המ"מ פ"א בשם הרמב"ן והרש"ב"א); וו"א דהיו קופין אותה בשוטים (טו בשם הרמב"ט); וכל זה באומרת: אני עושה, ניזונית; אבל אם אומרת: אני ניזונית ואני עושה, הרשות בידיה (כ"י לדעת הרמב"ט וכ"כ הר"ן). וכך שזכה לרשות סימן ס"ט; וו"א דאפשר באמורת: אני ניזונית ואני עושה, צריכה לעשות צרכי הבית, ולזה קופין אותה ע"פ שאינה ניזונית (ג"ז ב"י לעת הרמב"ס לחדר שנירא). טז' טען הוא שאינה עושה, והיא אומרת שאינה מנעה מעשיות, מושיבין אשח ביניהם, או שכנים. יז' האשח שברה כלים בעת שעשתה מלאכותיה בתוך ביתה, פטורה. יח' מי שתנתה עם אשחו שלא יתחייב במזונותיה וכן היא לא תהחיב לו במעשה ידה, אם אחר כך רצה ונתחייב הוא تحت לה (במונח) מזונותיה, אין מעשה ידה שלו. הגה: אשח ששחקה ולא חבעה מזונות ולא מעלה כסף, מן הסתם מעשה ידה שלה, ולא אמרין שמחלה מעשה ידה (הר"ן פ' ע"פ); אבל מה שאינו מספיק לה, אין הבעל צריך לשלם לה, ודורי מחלה. אשח שהלכה מבית בעליה מכח קטטה, ואני רוצה לשוב לבתו עד שיקרא לה בעלה, לא הפסידה מושום וזה מזונותיה, דברשה ממענו לשוכן, לאחר שיצאת ללא רשותו ואני מראה לה פנים, ואם הוא יבא אצלה אני מונעתו מכלום, אבל אם אינה רוצה לבא אצלך עד שיפרע מה שלותה, אכורה מזונותיה, דהיינו כמורdot, וכל מורת טענה אית לה. וכל אשח יש לה מזונות ע"פ שאין כתובתה ביראה, ואני נאמן לומר שמחלה לו, רק בראיה ביראה; ואפלו על מזונות שערכו, אם לא טען לא טענין לה, ורק לשבוע שמחלה לו (כל זה בתשובה הרשב"א הובאה בב"י סי' ע"ז).

פא המקדיש מעשה ידי אשחו, ובו ב' סעיפים

א' המקדיש מעשה ידי אשחו, הרו זו (עשה) ואוכלת, והמותר חולין. אמר לה: יקדשו ידין לעושיהן, הרו כל מעשה ידי קדש. וו"א דאין קרש, דהרי היא יכולה לומר: אני

ניזונית ואני עושה, (הרין פרק אע"פ, וכן משמע לשון הטו). ב האשא שאמרה: יקרשו ידי לעושיהן, או שנדרה שלא יהנה ממעשה דידה, אינו נאסר במעשה דידה, מפני שידיה משועבדים לו; אבל צריך הוא להפר לה, שמא יגרשנה ותהיה אסורה לחזור לו.

פב נדרה שלא להניך, ודין מניקה שנתגרשה, וכו' ח' סעיפים י"ט

א נדרה שלא להניך את בנה, קופין אותה ומנייקתו עד שיהיה בן כ"ד חדש, אחד הזכר ואחד הנקבה. ב היא אומרת: אני אניק אתبني, והוא אינו רוצח, שומעין לה. ג היה ענייה שהייבות להניך את בנה, והוא עשיר שרואוי לו שלא תניק אשתו, אם רצחה, שכור מניקה או קונה שפהה, מפני שעוללה עמו ובינה יורדת. ד היא אומרת: ראוי לשוכר או לנקנות שפהה, והוא אומר: אני רואי, עליה להביא ראייה. ה האשא שנתגרשה, אין קופין אותה להניך את בנה, אלא אם רצחה, נתן לה שכורה ומנייקתו; ואם לא רצחה, נתנה לו את בנו והוא מיטפל בו. בד"א, שלא הניקה אותו עד שהכירה, אבל אם היכירה (ואינו רוצה להניך מהורתה) (טו). אפילו הוא סומה, אין מפרישין אותו, מפני סכנתה של הנקה, אלא קופין אותה ומנייקתו עד כ"ד חדש. הגה: והוא נתן לה שכר הנקה (טו). וי"א דאפיילו אשה אחרת, שהניקה ولד עד שכירה, קופין אותה ומנייקו בשכר, מפני סכנתה של הנקה (הגותות אלפסי פרק אע"פ). וי"א הא דגירושה אינה מחייבת להניך אם איינו מכירה, היינו כשמוצאת הولد (הגותות אלפסי פרק אע"פ). אבל אם היכירה והניקה את בנה, אלא ב"ד משכירין לבנה מניקה עצמה לאחרים, ואותו ולד מכירה, אין דוחין אותו ולד מפני בנה, אלא ב"ד משכירין לבנה מניקה עצמה לאחרים, ולא גירושה אין לה מזונות, אע"פ שהיא מניקה את בנה, אבל נתן אחרות (הרא"ש כלל י"ד). ז' גירושה אין לה מזונות, אבל אם השכירה וכיוצא לה יותר על שכבה דבריהם שהקטן צרייך להם, מכסות ומאכל ומשקה וסיכה וכיוצא בה; אבל המעובדת, אין לה כלום. ז' שלמו חדשיו וgemäßתו, אם רצחה המגורשת שיהיה בנה אלה, אין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן שש שנים גמורות, אלא קופין את אביו ונוטן לו מזונות והוא אצלם; ולאחר ז' שנים יש לאב לומר: אם איינו אצל לא אתן לו מזונות. והבת אצלם עולם, ואפילו לאחר ז'. כיצד, היה האב ראוי לצרקה, מוציאין ממנו הרואין לה בעל ברחו, זונין אותה והיא אצלם; ואפילו נשאת האם לאחר, בתה אצלם ובאה זן אותה משום צדקה, עד שימוש האב ותינן אח"כ מנכסיו בתנאי כתובתה והיא אצלם. הגה: ודוקא שנראה לב"ד שטוב לבת להיות עם אמה, אבל אם נראה להם שטוב לה יותר לשב עם בית אביה, אין האם יכולת לכוף שתהייה עמה (ר"ם פדוואה סימן צ"ג). מטה האם, אין אם אמה יכולה לכוף שייהיו הבנים עמה (כ"י בשם הרשכ"ץ). ח' אם לא רצחה האם שיהיו בניה עמה אחר שגמלתן, אחד זכרים ואחד נקבות, הרשות בידייה, ונונתנת אותם לאביהם, או משלכת אותם לקהל אם אין להם אב, והם מטפלים בהם, אחד זכרים ואחד נקבות.

פג חבלת אשת איש למי הוא, וכו' ב' סעיפים

א החובל באשת איש, השבת והריפוי לבعلה; והצעור, שלה; והבשת והנק, אם בגליו הוא, כגון שחבל בפניה ובצוארה או בידיה וזרעותיה, השליש שלה ושני שלישים לבעל, ואם בסתרו הוא הנזק, השליש לבעל וב' שלישים לאשה. של בעל, נתנוין לו מיד;

אהע"ז הלבות בתוכות סימן פ"ד

ושל אשה, ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות. ואינה יכולה למחול, לא על חלקו ולא על חלקה; ואם מחללה, אינה מחללה, ומ"מ אין יכול לטעון חלקה אלא בהרשאתה. ב"ד"א, כשהחכלו בה אחרים, אבל הבעל שחייב לטפל לה מיד כל הנזק וכל הבשת והצער, והכל שללה, ואין לבעל בהם פירות. ואם רצתה ליתן הדרמים לאחר, נותרת; והבעל מרפא אותה בדרך שמרפא כל חוליה. הגה: חירף אותה שום אדם בדברים, אע"פ שהמבייש בדברים פטור, אם פיטוסה בממון (ר"ע), אם חרפה בגלוי לו ב' חלקים ולה חלק א'; ואם בסתר, לה ב' חלקים ولو חלק א' (טור). ב' המזיק את אשתו בתהשייה המתה, חייב בזקיה.

פ"ד דין מציאת האשה, ובו סעיף אחד א' מציאת האשה, לבולה; ואם היא ספק מגורשת, מציאתה לעצמה.

פה דין נכסי מלוג וצאן ברזל, ובו י"ט סעיפים

א' פירותיה כיצד, תקנו שייאל פירות נכסיו אשתו תחת פרדוננה שהייבוהו לפודתה. ואם אמר: אין חוץ בפרותיה ולא אפדה, אין שומעין לו. וכן אם אמרה היא: אינה חוצה בתקנה זו, אין שומעין לה. ב' נכסיו צאן ברזל (הם הנדויניא והנעה לתיה בגדים או בהמה ועבדים ומקבל עלייו אחוריות) (טור), אם מתו לו; ואם הותירו לו; וכן אם פחותו או גנבו או אבדו, הכל לו. וכן נכסיו מלוג (הם נכסים שאינם באחריותו) (ג"ז טור). אם מתו או הותירו או פחותו או גנבו או נאבדו, הכל לה, שאין לבעל בהם אלא אכילת פירות; ואם פשע הבעל בנכסיו מלוג, ונאבדו, פטור, מפני שהיא עמו במלاكتו והו פשיעת הבעלים. הגה: על סימן ע"ז סעיף ג' כתבתי דין בגין אשתו אם מקרי צ"ב או נ"מ. השדה שהבעל שם לה בכתובתה, דין צ"ב (חשובה ראי"ש) (ועיל סימן צ' סעיף ט"ז). ג' יש מי שאומר דנכסיו צאן ברזל אינו חייב באחריותן א"כ שהוא עליהם בעלים קצובים, או שקבל אחריותן בפיירוש. ויש מי שאומר שמאחר שכחטב בכתובה, נתחייב באחריותם אע"פ שלא שמם אותם ולא נתחייב באחריותם, והראשון עיקר. ד' בעל הבא לדון עם אחד על נכסיו אשתו, צריך הרשאה. ואם יש פירות בקרקע, מtopic שיש לו לדון על הפירות שלהם שלן, דין על העיקר, ואין צורך הרשאה ממשתו, שאם אין לה קרקע אין לו פירות. הגה: דוקא לדון, אבל לעשות פשרה, צריך הרשאה (ריב"ש סימן חמ"ז). בא לדון על מעות מזומנים של אשתו, אין צורך הרשאה, דהיינו כלו היו פירות בקרקע (ת"ה סימן י"ב) (ועיין בח"ה סימן קכ"ב). ה' השאלה האשთה לאחר פרה של נכסיו מלוג, ונשאל בעלה עמה, לאاوي שאללה פרה, ואח"כ נשאת ומתחה, הבעל, אע"פ שהוא משתמש בה כל ימי שאילתה, פטור, אפילו פשע, מפני שהוא כלוקח, והאשה חייבת לשלם כשייהיה לה ממון. ואם הודיעה את בעלה שהיא שואלה, ה"ז נכנס תהיתיה. ז' באו לידיה (נכסים) אחר נשאת, בין שבאו לידיה בירושה, או שניתנו לה במתנה, או שהחכלו בה וננתנו לה חלקה בכושתה ופגמה, נקרים נכסיו מלוג, והרי הם כאותם שהכניתה לו ולא קבלם באחריותם. אבל אם מכירה כתובתה ונדוניותה, אותן הדרמים אין הבעל אוכל פירותיהם. וכן אם נתנה מתנה לאחר קודם נשאת, כדי להבריח מבולה, אע"פ שאין המתנה מתנה, אין הבעל אוכל פירות. וכן הבעל שניתנת מתנה לאשתו, בין קרקע בין

ש"פ ב אייר

מטלטליין, קנחה, ואין הבעל אוכל פירות. ומיהו אינה יכולה למכור מה שנתן לה, ולא ליתנו לאחר, אלא ישאר בידה, ואמ תמות יושנה, והפירות שיוציאין לה ממנה דין כשאר נכסי מלוג, וימכוו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. ח' בד"א שאינו אוכל פירות המתנה, כשנתן לה אחר נשאתה. אבל אם נתן לה בעודה אروسה, כיון נשאה, זכה במתנה זו כשאר נכסי מלוג, ואוכל פירותיה. ואם מן הנושאין נחלמנה או נתגרשה שלא מוחמת מרדה, נוטלה מתנה זו חז' מכתובתה. ט' המוכר קרקע לאשתו, אם היו המעות שלקחה בהם את הקרקע מהבעל גלוים וידועים לבעל, קנחה, והבעל אוכל פירות אותו קרקע. ואם היו המעות טמוניין, לא קנחה, שהבעל אומר: לא מכחתי אלא כדי להראות המעות שטמניה, ואוותם המעות שנראו ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות. הגה: ו"א דאם טוען ברי שהמעות שלו, הרי הם שלו למגמי. (וכן ממשמע הטו). י' אם הוא אומר: טמוניין היו, והיא אומרת: לא היו, עליה להביא ראייה. יא נתן לה אחד מתנה ע"מ שאין לבעה רשות (כח), קנה הבעל, והרי היא כשר נ"מ, אא"כ התנה הנוטן בגוף המתנה שייהה לכך ולכך, כגון שיאמר לה: הרי המעות נתוניין לך ע"מ שתלבשי בהם או על מנת שחששי מה שתרצוי ללא רשות הבעל. הגה: נתן לה אביה מתנה, והתנה באחד מודדים אלו, ואא"כ מות אביה והיא יורשה אותו, נתבללה המתנה וחוכה בה הבעל כשאר נכסי מלוג. (תשוכת הרמב"ן טימן ק"ג). יב' נמצאו ביד האשה מעות או מטלטליין, והיא אומרת: מתנה נתנו לי, והוא אומר: מעשה ידיך הם, ושלי הם, נאמנת, וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. ויש לו להחרים על מי שטעון שקר. ואם אמרה: ע"מ כן נתנו לי שלא יהיה הבעלים רשות בהם אלא שאעשה בהם מה שרצח, עליה להביא ראייה. הגה: ו"א הא דראייה נאמנת, רוקא במעות טמוניין, אבל במעות שאין טמוניין נאמנת לומר: של' הם (ושי' והדרא"ש סימן פ"ז). וזרוקה בשאייה נושא ונותנת תוך הבית (כ"י בשם הרשב"א וע"ל טימן סי'ו). ו"אadam לא רוא ממן בידה, ויש לה מגנו לומר שאין לה או שהחוירה לו, נאמנת בכל עניין (תשוכת מוהר"ס סימן רפ"ח ועיין בח"ה סימן ס"ב). ואם אמרה: אתה נתת לי במתנה, נשבעת שבעתה היסת שנתנתם לה הבעל, ואני אוכל פירותיהם. יג' נכסי מלוג, הבעל אוכל פירות, ואם הם דבר שאינו עורשה פירות, ימכר וילקח בו דבר שעושה פירות. ואם הוא אומר: כך וכך ילקח בהם, והיא אומרת: אני לוקחת מהם אלא כך וכך, לokaneם דבר שפירוחיו מרובים וכייאתו מועטים, בין שהיה הדבר כרעונו או ברצוננה, ואין קוניין דבר שאין גזווע מחוליף. ואם נפל לה דבר שאין גזווע מחוליף, ע"פ שלא ישאר קצת מהקרן, א"צ למוכרו, כגון שכניםה לו עז לחלה, ריחל לגיזחה, דקל לפירוחיו, ע"פ שאין לה אלא פירות אלו בלבד, הרי אלה אוכל והולך עד שתכללה הקרן. וכן אם הכניסה לו כל' בתורת נכסי מלוג, ה"ז משתמש בהם ולובש ומצע ומכסה, עד שייכלה הקרן, וכשיגרש אינו חייב לשלם הכלויות של נכסיו מלוג. יד' נפלו לה עבדים, ע"פ שהם זקנים, לא ימכוו, מפני שהם שבת בית אביה. נפלו לה זיתים וגפינים, ולא היו לה בגוף הקרקע שהאלנות בה, כלום, אם עושין כדי טיפולן לא ימכוו, מפני שבב' בית אביה; ואם לאו, הרי אלו ימכוו לעצם, וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. טו' נפלו לה פירות המחויבות לקרקע, הרי אלו של בעל; אפילו הגיע זmanın ליקצר, תולשם מהקרקע שלה, וימכוו, וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. הגה: זה אינו, דכל הפירות הנלקטים מחחיו הם שלו למגמי; ואפשר דעתות נפל בספרים, אך ראוי לדוחות: תולשין מן הקרקע הרי הם שלה, ובכא אחוריתי היא, וכן הוא ברמב"ם פרק כ' ב' דרישות.

אהע"ז הלוות בתוכות סימן פ'

טו עבדי נכסי מלוג וכמהות נ"מ, הבעל חייב במצוותיהם ובכל צרכיהם, והם עושים לו והוא אוכל פירותיהם. לפיכך ولד שחתת מלוג, הבעל; ولד בהמה מלוג, הבעל; ואם גירושה, ורצתה האשה לחתת דמים וליטול ولד השפהה, מפני שבח בית אביה, שומעין לה. י"ז אם רצתה הבעל למכוור קרקע של נכסי מלוג לאחרר, שיקח פירותיו לשנים מרובות, ומקרים לו המעות, אין שומעין לו. אבל יכול למכוור הפירות בכל שנה, אחר שליקטן. וכן אם ימכור הפירות לשנים מרובות, וועשה שחורה במעות, שפיר דמי. (ואם כ"ג כוהה מנדונית האשה או נ"מ שלה עין בח"ה ס' צ"ז). י"ח יש מי שאומר שאם הקרקע רחוק ומכוור לפירות לשנים מרובות מכור. י"ט יש לבעל לכוף מקצת עבדי אשתו ואמהותה שייהיו ממשמים אותו בבית האשה אחרית שנשא בין שהוא מלוג בין שהוא ע"ב אבל איינו יכול להוליכם לעיר אחרת שלא מדעת אשתו. הגה: אבל איינו יכול להכrichtם שישמשו לאשתו האחות בכית אחר (טור בשם רשי' ושלוח הסכים הרוא"ש, ב"י וכן משמע ל' הרומכ"ט) וי"אadam הם תכשיטים שאין רואין לה שיכלו ליתנים לאחורה דלא הכנסתה לו כדי שיכלו ויפסדו ולא ישמש כהם אדם (כ"ג בשם הרשב"ץ).

פ' שלא לקבל פקדונות מנשים, עבדים וקטנים, וכו' ב' סעיפים

א אין מקובל פקדון מאשת איש; ואם קבל, יחויר לאשה. (ואם אמרה: של פלוני הם, נאמנת טור). הלכה האשה למדינת חיים, ובא הבעל ותבע מן הנפקד ואומר שאשתו גנבה לו, לא יתמס לו עד שתבא האשה או תמות, בן נ"ל) ואם אמרה בשעת מיתה: של פלוני הם, אם נאמנת לו, יעשה בדבריה; ואם לאו, יתן לירושים. (וכן אם מתה ולא אמרה כלום). ויש מי שאומר שאם היא נשאת ונונתת בתוך הבית, אינה נאמנת לומר של פלוני הם. הגה: מיהו כל זמן שהיא יחויר לאשה (טור), מיהו אם החויר לבעל, פטור הנפקד, אפילו אינה נשאת ונונתת תוך הבית (מרדי פרק חזות הבתים). **ב הבעל שלוחה מהאשה ואחר כך גירושה, אין לה עליו כלום.** הגה: וכי"ש אם לא גירושה (ד"ע). וי"א דוקא אם היו המעות טמונה בשלוחה ממנה, אבל לא היו המעות טמונה, ולזה ממנה, צריך לשלם לה אפילו לאחר שגירשה (טור). וזה אם תקף מידה, דמאחר שלא היו המעות טמונה, נאמנת לומר: שלוי או של פלוני הם (סבירות הרוכ). מיהו אם נשאה ונונתת תוך הבית, או שהבעל מאמין על שלו, אינה נאמנת (טור). (וע' לעיל סי' פ"ה סעיף י"ב). לזה ממנה בשטר, היא אומרת: לא היו המעות טמונה, והוא אומר: טמונה היה, עלייה להביא ראייה אז פטור לשלם (נ"י פרק חזות). ועיין לעיל בח"ה סימן ס"ב באשה שהיה שטרות יוצאן על שמה מה דין. באשה שמכורה או משכנה מטלטלים, אם הקונה או המלהו אינו יודע מהם של בעל, א"צ להחויר אליו, אפילו רוצה הבעל להחויר לו ומיו ווטען שהיא גנבן לו. (הגחות מימיוני פ"כ"ב דאיישות). וי"א adam היא נשאת ונונתת תוך הבית, הבעל נאמן וצריך להחויר לו בלבד דמים (ר"י נ"כ"ב). וכן דוקא בשאן דרכה למשכן או למכוור כלל רשות בעלה, אבל אם דרכה בכך, מה שעשתה עשו; וכן נראת להורות, לעיל סימן צ'.

ג' שאין חזקה בנכסי אשת איש, וכו' ב' סעיפים

א אין לאיש חזקה בגין'ם של אשתו שאכלם שני חזקה, אע"פ שהתנה עמה שאין לו פירות בנכסייה. וכן אין לאשה חזקה בנכסי בעלה, ע"י שאכלתם שני חזקה. הגה: ודוקא חזקה כזו, אבל בחזקת נזקן, כגון פתיחת חלונות וכדומה לה, יש לאיש חזקה בנכסי אשתו, והוא הרין לאשה על בעלה. (ר"י במשירים נ"ג ח"ז). וע' בחושן המשפט סימן קמ"ט. **ב מי שהחזיק בנכסי**

אשת איש, לא עלתה לו חזקה, אא"כ החזיק בהן שלשה שנים אחר מות בעלה. (ועין בח"ה סימן קמ"ט).

פח כל היוצאה מתחת בעליה במתה או בגד או במיאון נוטלת נכסים, וכו' י"ב סעיפים

א האשה שיצאת מתחת יד בעליה, בין במתה בין בגרושין, נוטלת כל נכסיה בלבד, בין נכסים מלוג בין נכס צ"ב, אע"פ שאינה נוטלת חותמה (כשהיא אלמנה) (טור) אלא בשכועה, נכסיה נוטלת בלבד שכועה. ונ"מ נוטלתן כמו שהם, אפילו בל' הרבה ואין ראי עשוות בהם מעין מלאכתן ראשונה. ואם אבדו לגמורי, איןנו משלם לה. ואם הוקרו, הוקרו לה. (ועיין לקמן סימן צ"ג סעיף א' אם יכולה להוכיח בחיה בעליה). ב' נכס צאן ברזל שהם נקראיים נדרוניים, מן הדין אם פחתו צורך לשלם כל הפחת, אע"פ שרואיה למלאתן ראשונה. אבל נהגו שככל זמן שראויים לעשוות מעין מלאכתן ראשונה, אפילו הם בלילה הרבה, נוטלתן כמו שהן; ואם לא היו עושים מעין מלאכתן ראשונה, חייב לשלם דמייהם ששמו עליו בשעת הנושאין; ואם הוקרו, אינה נוטלתן אלא בשומה ראשונה של עת הנושאין. כד"א, במקום שנוהגים לכתוב בכתובה: הכנסה לו כל' פלוני בסך כך וכך, וכלי פלוני בסך כך וכך; אבל במקום שאין כותבן בכתובה שום כל' בפרטות, אלא כוללים הכל, וכותבין: הכנסה לו בגדיים ותכשיטים סך כך וכך מעות, הרי סך אותן המעות חוב עליו, ואפילו היו הנכסים חדשים לשומא ראשונה כלל. ג' אם היא אומרת: כל' אני נוטלת, והותירו הותירו לו, ואין חוששים לשומא ראשונה כלל. וה'ה לולדות והוא אומר: דמייה אני נותן, שומעין לה; והוא שייהיו עושים מעין מלאכתן, וזה לולדות של שפהה וכמהה של נ"מ. ולא עוד, אלא אפילו הכנסה לו שני כלים או שני שתי שפחות בתורת נכס צ"ב, ושם אותו כמיון באף זו, והוקרו ועמדו באלפים, נוטלה אחד באף שללה, והשני אם רצחה תחת דמיו ולנטלו משום שבח בית אביה, שומעין לה. ד' אם האשא אינה רוצה כליה, אף ע"פ שיש לבעל מעות, יכול לסלקה בכליה, והוא שייהיו עושים מעין מלאכתן. ה' אם הקדרשו היורשין אחר מות אביהם נכס צאן ברזל, או שפירשו אותו על המת בענין שנאסר בהנאה, נותניין לה דמיו. ו' הכנסה לו קרקע, וכשיוציאה יש בו פירות מחוררים, נוטלו עם פירותיו, אפילו הגיע זמני ליקוצר. תלשן הבעל קדרם הגידושים, הרי הם שלו אפילו לא הגיע זמנה ליקוצר. ז' הוצאה הוצאות על נ"מ של אשתו וגרשה, בין שהוצאה מעט ואכל פירות הרבה, בין שהוצאה הרבה ואכל פירות מעט, אפילו אכל גורגרות אחת דרך כבוד, דרך איש בכיתו, או שאכל דינר אפילו שלא דרך כבוד, ואפילו לא לך בפירות מה מה שהוצאה אלא חכילה אחת של זמרות, מה שהוצאה הוצאה ומה שאכל אכל. הוצאה ולא אכל, או שאכל פחות מכשיעור, שminus כמה השביחו ושאלין אותו כמה הוצאה, אם השבח יותר על ההוצאה, ישבע בנקיטת חפץ כמה הוצאה ונוטל ההוצאה; ואם ההוצאה יתרה על השבח, אין לו מההוצאה אלא כשייעור השבח, ובשבועה. וה'ה למי שנפלו לה נכסים מקומות רוחק והוצאה עליהם הוצאות להבאים, ולקח בהם קרקע ואכל מהפיריות כשיעור או פחות. ואם לא אכל אלא מהקרן, ישבע כמה הוצאה, ויתול עד כדי השבח. (ואה' דונוטל בשכועה, דוקא כשהיאן האשא

אהע"ז הלוות בתוכות סימן פט

מכחישו, אבל מכחישתו, לא. (מררכי פ' האשה שנפלו). זה נפלו לה נכסים במקום אחר, והלך אחריהם והוציאו הווצאות מרוכבות והbic�ן, וגירשה, אפילו לך מהם והוציאו, אין זה כאוכל מהשכח שנדון בו מה שהוציאו הוציא ומה שאכל אלל, שהרי מהקרן לך, אלא ישבע כמה הוציא, ויטול עד כדי השבח, דהינו ששמשין אלו המעות כמה שווין כאן יותר ממה שהיה שווין במקום שבו היה חלה. ט' בד"א, בmagresh מדעתו. אבל אם הוא מודעת, בין אלל בין לא אלל, ישבע כמה הוציא ויטול. ואם השבח יתר על ההוצאה נוטל ההוצאה, ואם הוצאה יתרה על השבח נוטל את השבח. י' המוציא הוצאה על נכס מלוג של אשתו קטנה ומיאנה בו, רואין כמה אלל וכמה הוציא וכמה השבייה, ושמשין לו כאריס, שהרי בשות ייד. ואם הוא רוצה ליטול הוצאה שיעור שבת, שומען לו; ואם הוציא קיימה ואכל הרכה, מה שאכל אלל. י"א המוציא יציאות על נ"מ של אשתו, ומת, יש מי שאומר שאם נחברה שהוציא ולא אלל, יגבו היתומים מה שנחברה שהוציא; ואם לא נחברה כמה הוציא, לא יטלו היתומים כלום. י"ב בעל שהוריד אריסין בנכסי אשתו ואח"כ גירשה, אם הבעל עצמו אריס, נסתלק הבעל, נסתלקו, שלא ירדו אלא על דעת הבעל, ושמשין להם וידם על התחתונת. ואם אין הבעל אריס, על דעת הקרע ירדו, ושמשין להם כאריס. הגה: י"א דהינו דוקא כשידעו שהשרה של האש, אבל אם לא היו ידועים האריסין שהוא של האש, נוטlein אריסטהין בכל עניין. (כן משמע מלשון הטור וכן הוא באשורי).

פט חיוב קבורת אשתו, ובו ד' סעיפים

א' מתח האשה בחיה הבעל, חייב לקוברה וליתפל בכל צרכיו קבורתה, ובכלל זה האבן שנותנים על הקבר. וכן חייב לעשותה לה מסף וקינים, כדרך כל המדינה. ואם דרכט להספיד בחלילין, לא יפחוח משני החלילין ומקוננות, אפילו עני شبישראל; ואם היה עשיר, הכל לפי כבודו. ואם היה בכורה יותר מכבודו, קוברים אותה לפי כבודה, שעולה עמו ואין יורדת. ב' לא רצה לקוברה, ועמד אחר וקוברה, ב"ד מוציאין מבعلا ונזהניין להזה. ג' היה בעלה במדינה אחרת, ב"ד יורדין לנכסיו ומוכרין ללא הכרזה, וקוברין אותה לפי ממון הבעל ולפי כבודו, או לפי בכורה. ד' אלמנה, אינה נקברת מנכסי בעלה, אלא יורשי כתובתה חייבין בקבורתה. ואם מתח קודם שנשבעה שכועת אלמנה, יש מי שאומר שירושי בעלה חייבין בקבורתה, ולא הורדו לו.

צ' דין הבעל יורש את אשתו, ומה הוא שאינו יורש, מכירתו האיש בנכסי המשועבדים לאשתו, וטענת נחת רוח עשית לבעל, ובו כ' סעיפים

א' הבעל יורש את אשתו. בין נכסים מלוג בין נכסים צ"ב. בד"א, במוחזק; אבל לא ברואי, כגון יורשה שראואה לירש, ומתח בחיי מורישה, אינו עומד במקומה לירש. הגה: שטר חז' זכר, שנוהגין בו האידנא שכותב האב לכתח ליטול בירושתו חלק חז' זכר, ואם חלק הבית בלבד זרע קיימת יתבטל החוב, ומתח הבית בחיי אביה והנינה זרע קיימת, ומית הזרע ואחר כך מית אביה, הבעל יורש כה אותו השטר, מכח זרעו שיירש אמו והוא יורש זרעו (מהר"ז סי' ט"ז). כתבו לה מוריישה קרע מחיים ופירوت לאחר מיתה, הבעל יורש אותה קרע ממנה. (מררכי ריש יש נזהליין) אבל שכח נוטל כמה שירש ממנה, שהרי ברשותו השבייה. ואני יורש מלאה אשתו, כגון שמותו

אהע"ז הלוות בתובות סימן צ

ט

מורישיה והיתה להם מלאה ביד אחרים משנשאה, ומתה קודם שבכתה אוותם. הגה: אבל אם הניחו מורישיה נכסים, ע"פ שלא גבtha הכת מה חיים, ואפילו אם היו מושעכדים לכתובת אלמנה, נקרים מוחזקים לכת והבעל יורש אותם. (מרודי כל הנשבעין). וכן אם היה לה מלאה ביד אחרים כشنשאה, ומתה האשה קודם שבכתה אותה, אינו יורשה, אבל אם הלותה מנכסי מלוג, ומתה קודם שבכתה, בזו יורש אותה בעלה. הגה: כל הנכסים שהיו לאשה שאין לבעה רשות בהן, והלותה אותן לאחרים, אין בעל יורש אותן. (ב"י בשם חסובת הרשכ"א). ב' מי שאמור: נכסים לפולני ואחריו לירושי, דקייל הוא הדין לירושי יורשי, ואם היה לה בית ומתה בחיי אותו פולני, והיה בן לבת, הבן עומד במקום אמו לירש אותן פולני. אבל אם אין לבת יורש, אלא בעל, אינו יורש אותו פולני, דהוא לה דאווי. ואם אמר: נכסים לפולני ואחריו מעכשי לירושי, הוה ליה מוחזק, ובבעל הכת יורש. ג' הנושאacha מהחיבי לאוין, הוайл וקדושין תופסין בה, אם מתה החביב, יירשנה. (וכןacha שהמירה, הבעל יורשה) (ב"י מ"כ בשם אבי העורי). וכן הנושאacha את הקטנה שהיא צריכה מיאון, אף ע"פ שאין קדושה קדרשין גמורים, אם מתה החביב, יירשנה. אבל הפסקה שנשא חורתה, אפילו נחפקחה אחר נשואת, אם מתה לא יירשנה. והחרש נשא פקחת, ומתה, יירשנה, שהרי היא בת דעת ולדעתה נשאת לו וזיכתה לו ממונה. ד' קטנה שנתקדרה לדעתה אביה, ונשאה שלא לדעתה אביה, בין בפניהם בין שלא בפניהם, אפילו שתיק האב, אם מתה, אין הבעל יורשה א"כ רצאה האב בנשואים. זה מי שנוגראה ספק גירושין, ומתה, יירשנה, הטוען על אשתו שהיו בה מומין ומקחו מכך טעות, כמו שנחטא רעל סימן ל"ט, אם מתה אינו יורשה (חסובות מיי' סוף אישות ובמודכי פרק מי שמה). אשה שמරה בעלה ומתה, בעלה יורשה. (כן משמע מל' המ"מ פ' כ"ב), וע"ל סימן ט"ז. המודע על אשתו או מדירה ואינו נהג עמה מגהיג אישות, י"אadam מתה אינו יורשה. (הגחות מודכי פ' ע"פ). ז' נפל הבית עליו ועל אשתו. ואין ידווע איזה מהם מות תחללה, ואין לו בנימ ממנה, יורשי הבעל יורשין עיקר הכתובה והחוספה, יורשי אשה יורשין נ"מ, ובין שניהם חולקים נכסים צ"ב. ז' האשה שכחבה כל נכסיה לאחר, בין קרוב בין רחוק, קודם שנחנסה, ע"פ שאם נתאלמנה או נתגורשה חבטל המתנה, אין הבעל אוכל פירוטיהם, ואם מתה בחיו, אינו יורשה, שהרי נתנה אותן קודם שנחנסה, וכשתמות בחייב בעלה, קנה מקבל המתנה מתנו קניין גמור. ולא עוד אלא אפילו נתנה מקצת נכסיה או כולם, קודם, וכחבה למקבל מתנה: קנה מהווע ולכשארצה, שהרי לא קנה גמור עד שתחרצתה, אין הבעל אוכל פירוט אותה המתנה, ואם מתה אינו יורשה. ח' יש מי שאמור דדין דمبرחת דוקא בשלא כתבה לו מתנה גמורה, מתנה חלוטה, מתנה עלמין; אבל אם כתבה לו כן, קנה לגמרי. ט' האשה שמכרה מנ"מ אחר שנשאת, ע"פ שאותם הנכסים נפלו לה קודם שחתארס, הבעל מוציא פירוט מיד הלקוחות כל ימי חייה, אבל לא גוף הקruk; ואם מתה בחיו, מוציא הגוף מיד הלקוחות בלבד דמים. (ויא' דאף בחיה מוציא גוף הקruk מיר הלוקח בלבד דמים). (טור והרא"ש). ואם הדמים שלקחה מהלקוחות קיימים בעצמתם, אוו שנמצאו מועות בידה ונוכל לחולות שהם אל), (טור בשם הרוא"ש). מחזירין ללקוחות, ואינו יכול לומר: semua מציאה הן. הגה: נתאלמנה או נתגורשה, מכירה קיימ. (טור ורוכ הפטוקים). וכל ימי חייה, אם הבעל רוצה לבנות או לסתור בקרען, הלקוח יכול למוחות (ני פרק חזקת הבתים). ואין חילוק בין אם מכירה הנכסים או הקדישה אותן. (ת"ה סי' רע"ב).

ד איר

ו אם הבעל מודה, או שיש עדים שברשותו מכירה, איןנו מוציא מיד הלקחות, דכשלאו דו מילא, וαι בעי לocket hei מהחרים שלא מכירה מרעתו. הגה: ראה שכרכה וشكק לה, לא אבד משוט זה זכותו. (תשוכת הר"א"ש כלל מ') צotta בעת חליה לחותך וכך מלכושה, ונחרצת הבעל אם נתנה לעניהם, איןנו יכול לחזור בו; ואם לעשורים, יכול לחזור בו. (מרוצי סוף והוחת מורה"ס). וע' לעיל סימן פ"ו אם מכירה או משכנה מטללים. **יא** במה דברים אמרים, שאם מכירה משנשת את מוציא הבעל מיד הלקחות, בנכים הידועים לבעל. אבל אם נפלו לה נכסים ולא ידע בהם הבעל לכתלה, לא תמכור (ואהם מכירה אותו קורת שידר בהם מכירה קיים; וכן אروسה לכתלה לא תמכור נכסים שנפלו לה משנארטה), ואם מכירה קודם הנושאין מכירה קיים, (aphaelו נכסים הידועים לו). **יב** נכסים שאיןם ידועים לבעל, כשהיודעו לו, מיד נעשה נכס מלוג. וכן הפירות שימצאו בידיה, מיד שיודעו לו הם נכסים מלוג. הגה:asha שאמרה על ירושה שנפלה לה שאביה ציה לחת ממנה לאחרים, אם הנכסים ידועים לבעל, אינה נאמנת. מיהו אם מות הבעל, עריכה לקיים הוראתה. ואם הנכסים אינם ידועים, נאמנת. וב"י בשם תשוכת הרשב"א). **יג** האשה שכרכה או נתנה אחר שנשנתה בנכס צאן ברזל, בין לבעל בין לאחרים, לא עשתה כלום. (ו"א רמ"מ כשחתאלמן או חתגרש, מכירה קיים). (נ"י פ' החובל). וכן בעל שמכר קרקע בנכס אשתו, בין נכס צאן ברזל בין נ"מ, לא עשה כלום. ויש מי שאומר שאפלו הוא עצמו יכול לעדרעד על המכרכ. (ואפלו אם מתה בחיי, הבעל יורש כחה והוא יכול לבטל). טור). **יד** אין האיש רשאי למכור מטללין של נכס צ"ב, ולא למשכנים; ואם מכרן או משכנן, מה שעשה עשו. הגה: ו"א רמכו בטל. ובגדי האשה שהכנסה לו אין להן דין צאן ברזל, רק נכסים מלוג, כמו שנמכар לרשותם ע"ז, ולכן אם מכרן או משכנן, בטל לכ"ע, כן נ"ל. ו"א אם אמר שברשותה עשה מה שעשה, נאמן בשכווה. וכן אם אמר שנתן לה הרמים. (תשוכת הרשב"א סי' תקל"ו ותקל"ז). ישראל שבגה קרקע מן העובר כוכבים בחובו, אם יש רשות לעובר כוכבים לפזרו יש לה דין מטללין, ואין לאשה כח למחות בו שלא למכרו; אבל אם החזיק בה היישר ואין הכוח יכול לפזרו, יש לה דין קרקע, ושעבוד כחوت האשה עליה כמו שאור קרקע (ת"ה סימן של"ט). **טו** מטללין שננתן לה משלן, י"ט דינם שוה לנכס צ"ב, שאינו רשאי למכרן לכתלה, וה"ה למטלلين שקנה לה, אפלו לא באו לידי, ואפלו אין לו במא להתרפנס. ואין חלוק בין בגדי שבת וו"ט לבגד חול, אבל כלי זהב ובגדול יכול למוכרם, אם הוצרך להחפרנס מהם. ואם קרובים נתנו לה, בין תכשיטין בין בגדים, יכול הבעל למוכרם לפרנס עצמו. **טז** מכדו שנייהם בנכסים מלוג, בין שלקה מהאיש תחלה וחזר ולקח מהאשה, בין שלקה מהאשה וחזר ולקח מן האיש, מכרם קיים. וכן האשה שכרכה או נתנה נכסים מלוג לבעל, מכירה ומתחנה קיימים, ואני יכולה לומר בנכסים מלוג: נחת רוח עשית לבעל; אבל בשאר נכסים יש לה לומר כן. כי cedar, האשה שכרכה או נתנה לבעל מנצח"ב, בין קרקע בין מטללין, או שדה שייחדר לה בכתובהה, או שדה שכח לה בכתובהה, או שדה שהכנסה לו שום משללה, לא קונה בעלה. ובע"פ שקנו מיד האשה ברצונה, חוזרת בכל עת שתרצה, שלא נתנה ולא מכירה אלא מפני שלום ביתה. לפיכך אין לבעל ראייה כלל בנכס אשתו, חוות מנ"מ, אלא א"כ קבלה עלייה אחירות בפירוש. הגה: יש אמורים דורך מכירתה ונתיונתה לא מהני, אבל אם מחלת הבעלה כל זכות שיש לה על הנכסים כמו שהנני מחילה לענין כתובתה (הראב"ד והרא"ש). ויש חולקים (הרמב"ן והרשב"א והר"מ לדעת המ"מ). **יז** הבעל שמכר נכסיו ואח"כ כתבה אשתו לЛОוקח: דין ודברים אין לי עמק והסתכמה למעשי, אע"פ שקנו ממנו, הרי זו טורפת, שלא כתבה לו

אלא כדי שלא תהיה בין לבין בעלה קטטה, ויש לה לומר: נחת רוח עשית לבעל. ואפלו כחבה לו שלא תוכל לומר נחת רוח עשית לבעל, איןנו כלום. אבל אם קנו מיד האשה תחולת שאין לה שעבוד על מקום זה, ולאחר כך מכיר אותו הבעל, אינה טורפת אותו. וכן אם מכיר הבעל ואמר לאשתו לכתוב ללוח: דין ודברים אין לי עמך, ולא הסכימה למשיו, וחזר הבעל ומוכר לאיש אחר, בין אותו שדה בין שדה אחרת, ואחר שמכיר הבעל הסכימה למשיו וקנו מידה שאין לה שעבוד על שדה זו, אינה יכולה למחרות, שאינה יכולה לומר: נחת רוח עשית לבעל. וכן אם קיבלה עליה אחירות בפיorsch שאם יטרוף בעל חוב של בעלה ממנה שהוא תשלם לו, אינה יכולה לטעון: נחת רוח עשית לבעל. הגה: כי אadam האשה קבלה המעות אינה יכולה לומר עוד: נחת רוח עשית לבעל (נ"י פ' חזק וbcmישרים נ"ג ח"ד). האשה שהודית שחביבת עם בעלה, צריכה לשלם ולא יכולה למיימר בוה: נחת רוח עשית לבעל, שלא אמרין כן אלא בנסיבות שמקור (ב"י בשם חמוץ הרמב"ן). האשה שטלקה כחה מנכסי בעלה קודם שkanן הבעל, יכול לモרכן אה"כ ואינה טורפת מהן, ולא שייך בזה לומר: נחת רוח עשית לבעל (מרוכי ריש החותם וכגהחות מיומיוני פ"ג). י"ח נכסי צאן ברזל שאבדו או גנבו ומחלה אותם לבעל, וכך ממנה בעדרים, אינה יכולה לומר: נחת רוח עשית לבעל. אבל אם נתנה לו מתנה מטلطלי צ"ב הקיימים, לא קנה, מפני שיש לה לומר: נחת רוח עשית לבעל. י"ט האשה שאמր לה בעלה שמתעשה ב傍דיה ובתכשיטיה מה שתרצה, אם מכירה או נתנה, בטל. ב' רואין שהיא לאשתו קרקע נכסי מלוג, ונתחייב לשםון בשטר, ולאחר כך נתחייבו הוא ואשתו בשטר לוי, ומתה בחיי בעלה, לוי קודם לגבותו מאותו קרקע של נכסי מלוג.

צא האשה שהכניתה מלאה לבעל ומהלה, וכו' ה' סעיפים

א האשה שהכניתה שטר חוב לבעל וחזרה ומחלו, איןנו מחול, מפני שיידר כידה. הגה: ולכן אינה נאמנת ג"כ לומר: פרוע הוא (נ"י פ' הכרחוב). והוא הרין מלוח על פה אינה יכולה למחול (ב"י בשם רכינו ירוחם). **ב** בעל בנכסי אשתו הוילוקח. לפיכך מי שאמר לאשה: נכסי לך ואחריך לפולני, ונשאת, הוילוקח, ואין לאחריך במקומות בעל כלום, דקיימהlein נכסי לך ואחריך לפולני ומוכר הראשון, אין לשוני אלא מה ששיריר ראשון. בד"א, באומר כן לפניה, אבל האומר לנשואה: נכסי לך ואחריך לפולני, ומקרה, אחריך קונה ולא הבעל. לפיכך האומר לנשואה: נכסי לך ואחריך לפולני, ומקרה, יעמדו נכסים ביד הלוקח. ג' גבו לאשה קרקע מבעל חובה, ונשאת ומתה וירשה הבעל, אע"ג דושמא חוזרת לעולם, הכא אינה חוזרת דבעל כלוקח הוילוקח, והוילוקח מכרתו לאחריך. וכן אם גבו ממנה לבעל חוב, ונשאת ומתה וירשה, אין מחזירין לו השומא. **ד** היה עליה מלאה על פה ואחר כך נשאת, אינה נגבית מהבעל, דמלואה על פה איינו גובה מהלקחוות. הגה: מיהו אם המעוטה שהולה בעין, חייב לשולם (רכינו ירוחם והמרוכי). ואם בא המלווה קודם שנשאת ורוצה למחרות נשואה עד שתפרעהו ושלא יפסיד שלו, הרין עמו, ואע"פ שעדרין לא הגיע זמן הפרעון (ב"י בשם נ"י). אבל אם היה עליה מלאה בשטר, גובה מוכסים שהכניתה לבעל. (קהל שעשו בינויהם חקנות בקנות, ועבירה האשה על החקנה, בעלה חייב לשולם). **ה** שלח סבלנות למשודכת והלכה ונשאת לאחריך, והלה טובע סבלנותיו, דיןן כמלואה בשטר. הגה: אם לקחה יותר מכמותה ונשאת, צריך הבעל להחזיר המותר (מהרי"ק שורש י"ח). וכן אם נתחייבת מס ונשאת, הוא כשלה הסבלנות, אבל אלו

אהע"ז הלבות בתובות סימן צב

קלא אית להו ואין דרכ לעשotta כה שטר, لكن הי' כמלוה בשטר (מו"ר"ס פאדרואה סימן נ"ה). אבל נזקין ומוקה ודברים אחרים, אין חייב לשלם (נ"י פ' יש נוחלין).asha שסדרה בהה לשמעון ונתחייבה בנדוניא, ואח"כ נשאת בעצמה לאיש, מהמשודך לבתיה מוציא כל מה שנתחייבה מבעלה מנכסים שהכניתה לו, דהוי כמלוה בשטר, אף על פי שבשעה שעשתה השודcin לבתיה עדין לא נשבעה על כתובתה, מ"מ מאחר ושבעתה לבטוף אגלי מילטה למפרע דמה שעשתה תחוללה בדין היה (ב"י בשם השותה הרשכ"א). י"א הא דמלוה בשטר גובה מן הבעל מנכסים שהכניתה לו, הינו שהכניתה לו קרקע או מטלטליין וכתבה לבעל חוכ המטלטלים אגב קרקע; אבל לא כתבה לו אגב, ולא הכניטה לו רק מטלטליין, אפילו מלוה בשטר אינה גובה מבעליה, דין ב"ח טורף מטלטליין המשועבדים (שותה ומב"ז סימן צ"ז); וסבירא נכוונה היא. ומ"מ נראה להו דבמכתש שאינה שלה, כגון שלקחה יתר מכתובתה, חייב להחזיר בכל עניין. ועיין בת"ה סוף סימן צ"ו (נתבאר לעיל).

צב האיש שישליך עצמו מפירות נכסי אשתו ומירושתה, וכו' ח' סעיפים

א הכותב או האומר לאשתו בעודה אروسה: דין ודברים אין לי בנכיסיך, אם מכראה או נתנה, קיים. (ואין לו במועת המקח כלל) (הגבות אלפסי). וכל זמן שלא מכראה ולא נתנה, הבעל אוכל הפירות, ואם מתה יורשה. ואם כתוב לה בן אחר הנושאין, צריך לקנות מידיו ואוז יהיה מכראה ומהנתה קיים. הגה: ולא מהני שלוקן אלא לאחר ארוטין, אבל קודם ארוטין לא מהני שלוקן (ר"ז ריש פ' הכותב ורשות"א סימן חמ"ס). **ב** אם התנה בעודה אروسה על נכסים שייפולו לה משנשתת שלא יהיה לו דין ודברים בהם, מועיל. ויש מי שאומר שאינו מועיל. הגה: שלק עצמו מנכסים, י"א שאין הנכסים הכתובים בכתובתה בכלל (מדכי פ' הכותב בשט ריצב"א); ואפי' נכסים שנפלו לה אח"כ איינו בכלל (מהרי"ק שורש י"ג), אלא אם כן פריש בהדייא. **ג** כשהוא מר לה בעודה אروسה: דין ודברים אין לי בנכיסיך, אם קנו מידיו הרי שליק עצמו מגוח הקרקע ואין לו בנכיסיה פירות לעולם. ויש מי שחולק בזה. **ד** הוסיף להנתנות גם על הפירות, שאמיר לה: דין ודברים אין לי בנכיסיך ובכפירותיהן, אינו אוכל פירות בחיה, אבל מוכרים הפירות ולוקחים בהם קרקע ואוכל פירותיו. הגה: ואם מתה, יורשה (טור). ו"י"א דין כוונן אותה למכוור הפירות, אלא שם שיירה פירות ימכות וקנה בהם קרקע והוא אוכל פירות (טור בשם הרא"ש). **ה** הוסיף להנתנות עמה שלא יכול פירות נכיסיה ולא פרי פירותיהם, Lokhchin הפירות ווקונים בהם קרקע, ולוקחים פירות קרקע זו ווקונים בהם קרקע שנייה, וההוא אוכל פירות אלו שהן פרי פירות. וכן הדבר תמיד, עד שתנתנה עמה שלא יהיה לה פירות ולא פירות פירותיהן עד לעולם, ואו לא יהיה לו שום צד פירות בחיה. **ו** כתוב לה: דין ודברים אין לי בנכיסיך ובכפירי פירותיהן, ולא הזכיר הפירות, י"א שאוכל הפירות ולא פרי פירות, ו"י"א שגם הפירות אינו אוכל. **ז** התנה עמה שלא ירשנה, הרי זה לא ירשנה, אבל אוכל פירות בחיה. וכן אם התנה עמה שאם מתה בלא בנים יחוירו הנכסים לבית אביה, הכל קיים. ב"ד"א, שהנתנה עמה קודם שתנשא, בעודה אروسה, או בכתב לה בכתובתה בשעת כניסה, אבל אם התנה עמה אחר שנשאה, תנאו בטל, וירשנה. הגה: ועיין לעיל סימן ס"ט. והוא שלא מהני תנאי לאחר נשאה, ודוקא שאמר שלא יורשה, מ"מ אם מבחיב עצמו להחזיר לירושה מה שיורשמנה ציריך לקיים (הר"ז ריש הכותב בשם הרמב"ז וריב"ש סימן צ"ז וק"ב). **ח** התנה עמה אחר נישואין שלא יהו לו דין ודברים

בנכשיה ולא בפרי פירוטה עד עולם בחיה ובמותה, היז אינו אוכל פירוט כלל, אבל אם מתה יירושנה. הגה: טלק עצמו מנכסי אשתו וגירשה, והוור ונשאה טם, על תנאי הראשון והוא מחזירה (ריש"א סימן תקס"ב).

צג דין מזונות האלמנה, ובו ל"ב סעיפים

א הכתובת הרוי היא כחוב שיש לו זמן, ואני נגנית אלא לאחר מיתה הבעל, או אם גירשה. הגה: והוא הדין מה שקבל בנדוניא. ועיין לעיל סימן ס"ו סעיף י"א. כתוב לה מתנות הם נגבות מחיים, מיהו אם דרך המקום לכתחזק לכך בעלה ושלאל לגבות מחיים, הולכין אחר המנהג במישרים בשם גאון, וROLA CARSBY". ולא יכול האב להתנות על בתו בשום דבר לאחר נשאה, אבל אם הוא משיאה יכול להתנות על מתנותיה לשנות מן המנהג קודם נשאה, כפי רצונו. ועיין בח"ה סימן צ' סעיף כ"ד. ב האשה שהוא לו ספק גירושין ומת בעלה, אינה ניונית מנכסיו, שאין מוציאין מיד היורש, מספק. אבל בח"י בעלה יש לה מזונות עד שתתגרש גירושין גמורים. ג אלמנה ניונית מנכסי ירושין כל זמן אלמנתו, אפילו אם לא נכתב בתוכותה, ואפילו אם צוה בשעת מיתה: אל תיזון אלמנתו מנכסי, אין שומעין לו ואין היורשים יכולים לפרט לה בתוכתה ולסלקה מהמזונות, אלא היא ניונית על כרham כל זמן שלא מתבע בתוכתה, AA"C התנו כן בפירושו שלא תיזון אלמנתו מנכסיו, או שהיא מנהג המקום כן. (ויכלון ב"ד לתיקן במקומן שהיתומים יטלו אותה כשריצין) (ב"י וריב"ש סימן ק"ז). ד המניה אלמנה ובת, ממנה או מאשה אחרת, ואין בנכסים כדי שיזונו שתיהן, האלמנה ניונית והבת השאל על הפתחים. ויי"א דבין שהנכסים מרוביין בין שהן מועטין, אם יש אלמנה ובן או אלמנה ובת, תיזון היא עם הבן או עם הבת עד שיأكلו הנכסים; ואפילו אם נשאה הבית ומכנסת הנכסים לבעל, היא תיזון מהם אפילו אחר מיתה הבית. אבל אם יש אלמנה ובן ובת, והנכסים מועטים שאין בהם כדי שיזנו הבית והבן עד שתתגורר הבית, אז ידרחו הבן והבת ותיזון האלמנה לבודה עד שתתגבה בתוכתה. הגה: ובמקום שהאלמנה דוחה הבנות, מוציאיןلالמנה מזון עד זמן שאומדין ב"ד שרואה לחיות, אם זקנה ואם ילדה, ונותניין ביד שלישי והוא מפרנסה אחד לששים יום (ב"י בשם המ"מ שכ"כ בשם הרובץ"). ה אלמנה שתבעה בתוכתה בכ"ד אין לה עוד מזונות, ואפילו לא פרעה. אבל תבעה שלא בכ"ד, לא הפטידה) (טור). ויי"א שאפילו תבעה בכית דין לא הפטידה, אלא אם כן תבעה עצמה, אבל אם תבעה מדוחק, שלא נתנו לה מזונות, או שרומה ואמרו לה: פלוני חפץ לייש אתך, ומחייבת זה תבעה בתוכתה או כיוצא בה, לא הפטידה מזונותיה. הגה: הנשבעת על בתוכתה לפני בכ"ד לא הפטידה מזונות, דשבועתה לא היו בתבעה (הגהות אלף סיון נערה). ו שכיב מרע שציווה שתהא אלמנתו ניונית מנכסיו כל ימי מגיר אלמנתו יתר על בתוכתה, יש מי שאומר שאין אלמנתו מפסדת מזונותיה בתביעת בתוכתה בבית דין, ולא בשאר דרכם המפטדים מזונותיה, וגם אין מעשה ידיה ליתומים. ז תבעה לנשא, אפילו נתפיסה, לא הפטידה מזונותיה. וכן אם בחלה או פרכסה או זנתה, לא הפטידה מזונותיה. אבל אם נתארסה, הפטידה מזונותיה. (ויי"א דמי שעשתה שידוך הפטידה מזונותיה) (ב"י). ח מכראה בתוכתה יכולה או משכנה או עשתה אפותיקי לאחר, בין שעשתה דברים אלו בפני בכ"ד מומחין בין בפני ג' נאמנים, בין שעשתה בחיי בעלה בין שעשתה לאחר מיתה בעלה, אין לה מזונות מהיורשים.

אהע"ז הלבות בתובות טרמן צג

ט' מחלוקת כתובה לבעה, הפסידה מזונותיה שאחר מותו, אבל בחיו יש לה מזונות. ויש מי שאמור שף בחיו הפסידה מזונות. (וכן אם מחלוקת ליתומים אבדה מזונותיה) (הר"ן פרק ג' עורה בש"א וכ"כ הב"י). י' ב"ד"א, כשהכרה או משכנה או מחלוקת כל הכתובת, עיקר ותוספת. אבל אם שיריה מקצת, נזונה, אפילו לא שיריה אלא התוספות או מקטתו. ומהו אם ירצו היורשים, יפרעו לה מה ששיריה ויפטרו ממזונותיה. וכל המוכרת או מוחלת סתם, הכרה ומחלוקת התוספת עם העיקר. יא' תבעה נדרניתא ונפרעה ממנה, לא הפסידה מזונות, כיוןSSI שיריה עיקר או תוספת או מקצת. יב' תבעה עיקר ותוספת בלבד, אפילו נדרניתה מאה ממנה, הפסידה מזונות. הנה: וכן אם תבעה כתובה סתם, אבראה מזונותיה, ולא אמרינו דלא תבעה התוספת (טור). יג' יש מי שכח שם אין בפירות נכסים המת כדי מזונותיה, אין לה מזונות אלא עד כדי כתובה; וחילקו עלי. דלulos היא ניזונה והולכת עד שלא ישאר בנכסים אלא כדי כתובה, ואז נוטלתן בכתובה. יד' אלמנה עניה ששחתה שתי שנים ולא תבעה מזונות, או שעירה ששחתה שלוש שנים ולא תבעה, ויתרה ואין לה מזונות משנים שעברו. ואם ששחתה פחותה מזה אפילו יום אחד, לא ויתרה, ואם היה בידה משכון בתוך אותו שנים, או שלותה, לא ויתרה. טו' אלמנה שתבעה מזונות מהיורשים, והם אמרו שננתנו לה והיא אומרת שלא נטלה, כל זמן שלא נשאת על החותמים להbias ראייה או תשבע שבועת היסת ותטול; משנשאת, עליה להbias ראייה או ישבע היורש שבועת היסת שננתנו לה. טז' מי שייחד קרע לאשתו בשעת מיתה ששחה ניזונית ממו, אם אמר: יהא קרע פלוני למזונותיה, הרי ריבכה לה מזונות ואם היה שכרו יותר מהראוי לה נוטלה השאר משאר נכסים, ואם היה שכרו יותר מהראוי לה נוטלה הכל. אבל אם אמר לה: יהא קרע פלוני למזונתיה, ושתקה, אין לה אלא פירות קרע בלבד. יז' אשה שהלכה היא ובعلה למידנית הים, ובאה ואמרה: מות בעלי, רצחה ניזונה, רצחה נוטלה כתובה. אבל אם אמרה: גרשני בעלי, אינה נאמנת, וניזונה מנכסיו עד כדי כתובה. יח' אלמנה שאין שטר כתובה יוצא מתחת ידה, אין לה מזונות, שמא מחלוקת כתובה או משכנה אותו; ויש חולקין. יט' אלמנה ניזונה ע"פ שלא נשבעה, ויש חולקים. (והסבירא ראשונה עיקר). כ' אין אלמנה ניזונה אלא מקרוקעות בני חורין, ולא מהמשועבדים. לא מביעיא אם מכיר או נתן הבעל בחו"ז, אבל אפילו מכיר או משכנו או נתנו היורשים לאחר מיתה אביהם, אין מוציאין למזון האשה והבנות. ודוקא שננתן האב מתנת בריא, אבל אם נתן מתנת שכיב מרע, ניזונה ממנה (אם אין כאן בני חורין) (ריב"ש סיון ק"י). הקידיש נכסיו هو כמתנת בריא (הר"ן ריש המרי). ואני ניזונה ממטלטלי, אפילו בני חורין. ומהו אם תפסה ממטלטליין, אפילו אחר מיתה, לא מפקינן מינה. ועכשו שתקנו הגאנונים שתגבנה כתובה ותנאי כתובה ממטלטליין, הרי היא ניזונה ממטלטליין, אפילו לא תפסה. (מיهو אם נתן המטלטליין לאחרים, אפילו במתנת שכיב מרע, י"א דאיתנה ניזונית מהן) (מורדי פרק ג' בשם י"א). בא הניח מטלטליין ולא תפסה אותם, היורשים נוטליין אותם והם מעליין לה מזונות. ואני יכולה לעכב עליהם ולומר: היה המטלטליין מונחים בכ"ד שאותם שם יאבדו ולא יהיו לי מזונות. ואפילו התנה עליו בפירוש שהזון מהמטטלטליין, אינה מעכבת. אבל אם הניח קרע, יכולת היא לעכב עליהם שלא ימכרו, ואם מכיר או אינה מוציאיה מיד הלוקחות, והיא ניזונית מדמי הקרע שבידם. ויש מי שחולק ואומר אינה ניזונית מאותם הדברים. הנה: הקנה לה בקניין על המזונות, מוציאה למזונות ממשועבדים. ודוקא שפירוש בהdia מזונות

אהע"ז הלבות בתובות סימן צד

צה

שלאחר מיתה, אבל בלאו הabi, אע"ג שכח לה בכחובתה מזונות, וקנו מידו, לא נתכוין על מזונות רק מחייה (כך ממשמע מהמ"מ פ"ח דרישות וכ"כ הabi' כשם חשות הרש"ב'). **כ** ב הניח נשים רבות, אע"פ שנשאן זו אחר זו, נזנות בשוה, שאין דין קדימה במזונות. **כג** אלמנה שתפה מטלטلين כדי שתוון מהם, בין שתפה מחיים אחר מותו, אפילו תפפה הכר זהב, אין מוצאיין מידה אלא כתובים עליה ב"ד מה תפפה, ופסקין לה מזנות, ומהשבין עליה והיא נזונית ממה שבידה עד שתמות או עד שלא יהיה לה מזנות, ויקחו היורשים את השאר. הגה: י"א דלא הoi תפיסה אלא תפיסה מרשות הרכבים או מסיטמא, אבל לא מרשות יורשיין (הר"ן פרק אלמנה נזונית כשם רש"י). ויש חולקין (כך ממשמע מדרכי הריב"ש סימן שס"ד), ולכלוי עלמא בעינן תפיסה גמורה, דהינו שתפה מאחר מדרכי הקניות, אבל אם תפפה ורק מפתחות החדרים לא מקרי תפיסה ונותנין הכל ליורשיין. ורוקא שתפה עצמה, אבל ע"י שליח לא מהני תפיטה (בדיכ"ש סימן שס"ד וטס"ו ק"ו). **כד** אם תפפה יותר מהראוי להגבואה בבית דין בבח אחת, דהינו כדי מזון שלשים יום, ואחר שכלה מה שתפה תא להבעו מזנות, מוכרין بلا הכרזה ונותנין לה מזנות. וכן יש לה למוכר שבאה לבית דין להבעו מזנות, מוכרין לא מהני הכרזה ונותנין לה מזנות. וכן אם מכירה בינה למזנות שלא ב"ד מומחין, אלא בג' אוושים נאמנים בלבד הכרזה. וכן אם מכירה בינה לבין עצמה שוה בשוה, מכירה קיים; ויש חולקין בזו. בז לא הצריכה ב"ד הדירות אלא למוכר, אבל למשכן אינה צריכה. בז אם לקחה הקרע לעצמה בסכום ידוע, אפילו הוא שווה בשוה, איינו כלום אפילו הכרזה, ואם נתיקר אה"כ צריכה להחזירו ליורשיים, ואיפיל' לא נתיקר, אם ירצו יבטלו המקה. בז' ואם היו ב"ד הדירות שם, מקחה קיים. וו"א שוגם בזו איינו כלום עד שהוא שם ב"ד מומחין. בז' אלמנה שמכירה האחריות על היתומים; ואעפ"כ כשהבא לגבות בחובתה אינה יכולה לטורוף מהלקוחות שמכירה להם. ל' כמה מוכרים למזנות כדי לזון מהם, ששה חדשים ולא יותר. והמעות ישארו בידי הלוקח, שלא יתנס לה הכל מיד, אלא כדי מזון ל' יום, וכן משלשים יום לששים יום. וחוזרת ומוכרה שנייה לששה חדשים; וכן מוכרת והולכת לעולם, עד שישאר מהנכדים כדי בחובתה, גובה בחובתה מהשאר והולכת לה. הגה: י"א اذا דמוכרות לו חדשים הינו דוקא קרע, אבל בזמן זהה דמיונות ממטלטلين אין למוכר אלא חוץ אחד (טור כשם בעל העיטור). **ל'** אם אין מוצאים ליקח כדי מזונת של ששה חדשים, מוכרים ביזהר, לפני ראות עני הדינים, כדי שייהיו לה מזנות. **לב'** כשהפסקין מזנות לאלמנה שאינה נזonta עם היתומים, אין נותנין לה לפחות משלשים יום; וכן לאשת איש, כדי שלא ת策ר להחבות על מזנותיה ב"ד בכל יום.

צד חיבור דירת אלמנה וכוסותה, ואם אמרה שיתנו לה מזנות בבית אביה, ובו ז'
סעיפים

א בדרך שניונית אלמנתו מנכסיו, כך נותנין לה כסות וכלי שימוש ומדור, או יוישבת במדורו שהיתה בו בחיה בעלה. הגה: ואינה משתמש בכל הבית עם היורשים. רק נותנין לה מדור מיוחד לפי כבורה, בבית (הר"ן פ' נורה כשם הירוש"א והמ"מ פ"ח) וו"א דיכולין ליתן לה מדור הראוי בה בכית אחר (כך ממשמע מדרכי פרק הנושא וכפרק גערה שנפתחת). ואין האלמנה יכולה להסביר מדור שלה לאחרים (תשוכת הרש"א וכהר"ן פרק הנושא). ומשתמשה בכירם וככוסותה, בעקביהם ושפחות שנשתמשה בהם בחיי בעלה (כשויה בעלה במוינות הים) (כהר"ן פרק גערה). **ב'** נפל

המדור, אין היורשין חייבין לבנוו. ואם אמרה: הניתנו לי ואני אבננו משלוי, אין שומעין לה; וכן לא תחזק בדקו ולא תטחה אותו, אלא תשב בו כמו שהוא או התא. ג' ואם נפל, אפילו בנאוותו יורשין, אבדה זכותה ממנו. ד' יורשין שמכרו מדור אלמנה, לא עשו כלום. ד ה' נפל הבית, או שלא היה בעליה בית אלא בשכר, נתנין לה לפי כבודה, וכן מזונותה וכוסתה לפי כבודה. ואם היה כבוד בעליה גדול, נתנין לה כפי כבודו. ו' אלמנה שאמרה: אני זהה מבית אבי, פסקו לי מזונות ותנו לי שם, יכולין היורשין לומר: אם את אצלנו יש לך מזונות, ואם לאו אין לנו נתנין לך אלא כפי ברכת הבית. ואם היהת טעונה מפני שהיא ילדה והם ילדים, נתנין לה מזונות המספקים לה לבדה והיא בבית אביה. (ו' ואישן זה טענה אלא באשת אב שאינה אמת) (טור בשם הרומי). ז' חייבים לפروع בשכילה כסף גולגולתה ומס שעלה, בדרך שפער בעליה בשכילה. אבל אין חייבין בפדיונה, ולא ברכופאותה שיש לה קצבה, ולא בקבורתה.

זה חיוב מעשה ידיה ליורשים, ואם השביחו הנכסים אם נוטלת בהם, ובו ז'

סעיפים

א' מאחר שהיורשים חייבים במזונות האלמנה, מעשה ידיה שלהם. ואם היורשים אומרים לה: טלי מעשה ידיך למזונותך, אין שומעין להם. אבל אם היא אומרת כן, שומעין לה. ב' אם הייתה מניקה, יכולה היא לומר: אני מניקה אלא בשכר. ויכולת היא לחייב בתוכחתה לאalter, אף על פי שהיא יכולה לנשא תוך כדי חדש. ג' כל מלאכותה שהאהשה עשוה בעלייה אלמנה עשוה ליורשים, חוות ממזיגת הocus וheets העטה והרחצת פנים ידים ורגלים. ד' מציאותה ופיריות נכסיה לעצמה. זה עצמה עצמה והותירה מזונותיה, וכן אם הותירה מכוסתה ובגדיה, הכל ליורשים. ו' כשהאהשה האלמנה לב"ד לחובע מזונותיה אין מחשבין עמה על מעשה ידיה, עד שיבואו היורשים ויתבעו, אם ימצאו לה מעשה ידיה נוטלין אותו, ואם לאו ילכו לדרכם. ואם היורשים קטנים, ב"ד מחשבין עמה ופוסקין לה מעשה ידיה בדרך שפוקין לה מזונות. ז' אלמנה שניזונית מן היתומים, והניח בעליה קרע והשביחתו, יש מי שאומר שכח השבח שלהם, ואפילו שכח טרחה אינה נוטלת. יש מי שאומר שהשכח הוא לעצמה. ויש אומרים שאומר שנוטלת שכח טרחה, אלא שידרה על התחתונה. ואם אינה ניזונית ממשיהם, והניח בעליה נכסים מועטים שאין בהם כדי בתוכחתה, יש מי שאומר שאם אמרה: ראו מה שהניח לי בעלי וASHBACH לעצמי, ונגעלו מלhaygavot בתוכחתה, אפילו השביחו הנכסים אלף זוז, השכח לעצמה. אבל אם השביחת הנכסים סתם, נוטלת בתוכחתה והmortor ליורשים. ויש מי שאומר שבין אמרה: ראו, בין לא אמרה, כל השכח ליורשים, ואפילו בתוכחתה לא תגבה ממנו, אלא שנוטלת שכח טרחה וידיה על התחתונה. ה' הגה: וכן עיקר והשכח כולו הוא של היתומים, והוא גובה בתוכחתה ולא מזונותיו שכח (כמודכי פרק מי שמת); ולכן אלמנה שישבה זמן ארוך בכית בעלה וניזונית מהם עד שכוראי כלה הקין שהניח בעליה, אע"ג דיש כאן הרבה מן השכח ששכחה, אינה גובאת בתוכחתה ממש (הטור ומהרי"ז סי' קע"ז). ויש חולקין, אלא כל מה שהותירה מנכין מן השכח וגובאת בתוכחתה מן הקון ולא מן השכח (מהרי"ל סימן מ"ז) ועיין לקמן סימן ק'.

צו שבועת אלמנה וגורשה על כתובה, וכו' כ"א סעיפים

א אין אלמנה גוכה כתובתה, עיקר ותוספת, אלא בשבועה. ונ"מ ונכסי צ"ב, או נכסים שייחר לה בכתובתה בעין, אם אותן שהכניתה לו הם בעצם קיימים, או דברים שידועו שכאו מכם, נוטלת אותךם אלא שכועה. ואם נכסינו צאן ברזל אינם קיימים, ולא דברים הבאים מכם, ובאה ליפרע מנכסיו, אינה נפרעת אלא בשבועה. וה"ה אם ייחד לה מטללים בכתובתה, שיש לחלק בהם כמו שהילקנו בנכסי צ"ב. ואם ייחד לה קרקע בכתובתה, אע"פ שלא פירש אחד, נוטלתו אלא שכועה. ואם מטה קודם שנשבעה, אין ירושה ירושין כתובתה, שאין אדם מורייש לבניו ממון שאין יכול לנבותו אלא בשבועה. הגה: ועיין בחילוק רין וזה בח"ה סימן ק"ח י"א הא ראין ירושה ירושין כתובתה הינו בROLA חפסה, אבל חפסה, ירושה ירושין כתובתה הויל והן מוחזקין וכן טהור ח"ה סימן ק"ח וכמודכי ריש אלמנה ניזונית ובפ' מי שמת ומהוריו סי' צ"ה ובמ"ה סימן של'. ויש חולקין (מרוכי פ' כל הנשביען בשם מהור"ס), ועיין בח"ה סימן ק"ת. אם היורשים אומרים: נשבעה, עליהם להביא דאיתו (ריב"ש סימן קס"ט). אם פרעו לה מקצת כתובתה ועשו לה שטר חוב על הנשואר, ירושה ירושין החוב ההוא אפילו לא נשבעה (ב"י בשם תשובה הרשב"א סימן חח"ז). אלמנה שנשתתקקה, ורמזה קודם מיתהה שלא נטלה כלום, טגי בכך והו כאלו נשבעה (ב"י בשם תשובה הרשב"א). אשה שנחתתית ונחאלמנה, אין ירושה גוטlein כתובתה הויל ואינה יכולה לישבע (ב"י בשם תשובה הרשב"א וכ"כ רמכ"ן בתשובה סימן ס"ז). ועיין לקמן סימן ק"ה טעיף ג'. אבל אם נתגרשה ומטה, ירושה נשבעים: שלא פקדתנו, גוטlein ואפילו מירושין, אם מת אחרת. ב מה שבועה נשבעת האלמנה, שלא התפייס ושלא חפסה היא ממשו כלום. ויש מי שאומר שצריכה לשבע שלא מחלת לו כתובתה ושלא מכירה לו. הגה: ואם נשבעה סחם: שלא נהניתי מכתובתי, טגי ברכ (הר"ן פ' השולח). ונוהגו ג"כ להשבע אותה שלא בחובה כלום ללא רשות בעליה, ואם בעליה אינו בר דעתה אומרים סחם: שלא בזכזה יותר מן הראי (מהרי"ק שורש י"ט). ג אם האלמנה רוצה ליטול כתובתה, ואינה רוצה לישבע עד שיגדרו בניה, שמא ימחלו לה השבועה, אין שומעין לה. ד אלמנה שאמורת: מנה נתן לי במתנה שלא יכנס בכתובתי, אם היא מוחזקת בתנה, וכיולה לטעון אין בידי משל בעלי כלום, נאמנת במגו. ה אלמנה שמכרה או נתנה, קיימים אם נשבעה לבסוף, ומגנין אותה בכתובתה. וה"מ במטללי, אבל במרקעוי, אפילו נשבעה לבסוף, אין מכורה ומנתנה קיימים,আ"כ שמו לה ב"ד, אפילו של הדירות. ויש מי שאומר שצריך שיגבו לה ב"ד. הגה: וי"א רף במטללים מכורתה ומנתנה בטללה, אע"ג דושבעה לבסוף, הויל ולא נשבעה חלה. וי"א שיש לרון כוה לפ"י ראות עני הרין (מרוכי פרק הכותב), כי במקומות שנראה לרין שלא חפסה צרכי, כגון שם פתחום או כרומה, יש לרון שמכירתה ומנתנה קיימים (הו"ש כלל פ"ה). וכן אם מוחזקים המקבל או הקונה. וכן נ"ל לרון. וכל זה כשהאשה חזורה בה לאחר נשבעה, אבל אם לא חוזרת, מכירתה ומנתנה קיימים מעכשו (מהרי"ק שורש ח"י); וכן אלמנה שלא נשבעה על כתובתה, ונשאת לבעל והכניתה לו הרבה ממון בעליה הראשון, משבע עדרין. ואם מטה, הבעל השני ירושה ומחזק במא שבייה (הגחות מרוכי דכתובות). ועל סימן ק"א. ו אלמנה שמחילה לבעל חוב של בעליה, אינה כלום. ז פעמים שאף גורשה משכיבין אותה, אפילו לא יטעון, כגון פוגמת כתובתה, כגון שהיתה כתובתה אלף, ואמר לה: התקבלת כתובתיך, והיא אומרת: לא התקבלתי אלא מנה, אפילו יש לה עדים כמה קבלה, ואפילו דקרה מה שנטלה אפילו בחזי פרוטה, לא תפרע אלא בשבועה.

ח וכן אם עד אחד מעידה שהיא פרועה. ט וכן אם היא טורפת מלוקחות. הגה: וכן אם יד' היו לו שתי נשים וגירש אחת, צריכה לישבע לשניה (ב"י בשם המ"מ), כמו שיתבאר ליקמן סעיף ט'ז. י וכן אם היא נפרעת שלא בפניו, והוא שיותה במקום רחוק. אבל אם הוא במקום קרוב כדי שילך השילוח ויחזר תוך שלשים יום, מודיעין אותו, ואם לא יבא ישביעה וחתול; והאשה גותנת שכיר השילוח ומוש피ים על כתובתה. יא כל אלו השבוועות ע"פ שהם דרבנן, הן בנקיטת חפץ. ואם קדמה ותפסה מעות ואינה רוצה לישבע, לא מפקין מינה, ואՓולי לא מפקין לה. יב כשהיא רוצה לישבע, אם היא חשודה על השבוועה, שכגדה ישבע ויפטר. ואם גם הוא חשור, אין כאן לא שבואה ולא תשלומין. יג כשהעד אחד מעידה שהיא פרועה, יכול להביאה לדוי שבואה דאוריתא. כיצד, יפרע לה כתובתה שנית בפני העד הראשון ועוד אחר עמו, ויתבענה מה שנתן לה תילה, ויאמר: בהלואה נתתי לך; והוא שידוע לעד הראשון שמכoon לך. יד הוציאה שטר כתובתה באף זוז, והוא אומר: נפרעת הכל, והיא אומרת: לא נפרעת כי כלום אבל אין לי עליך אלא ת"ק כי אמונה היהת ביני לבין, נוטלת بلا שבואה. אבל אם אומרת: אין בשטר כתובתה אלא ת"ק, אינה נפרעת בשטר זה שיש בו אלף, כלום. (והבעל ישבע שבועת היסת וייטר) (הרמב"ם פ"ז וכ"כ היב'). טז היא אומרת: בתולה נשאתי וכותבי מאתים, והבעל או היורשים אומרים: לא כי אלא אלמנה, והכתובה נאבד, או במקומות שאין כותבין כתובה; אם יש עדים שעשו לה כמנגנון הבתולות, כתובתה ר', אפילו אם אחד היה קטן כשרהה העדות ועכשו הוא גדול ויש אחד עמו, מהני. ואם אין עדים, לא תיטול אלאמנה. והבעל ציריך לישבע, יש מי שאומר שבואה דאוריתא, ויש מי שכח שבועת היסת. הגה: וי"א במקומות שאין כותבין כתובה, שבועת היסת; במקומות שכותבי נאבדה, שבואה דאוריתא, דהרי מצי הכל לכפור ולומר: פרעתני, ولكن מיקרי מודה מקצת (המ"מ פ"יו). וועל סימן ק' סעיף ו'. טז מי שהיה נשוי ד' נשים, שנשאים זו אחר זו, ומת, ובאות לגבות כתובתן, הראשונה נשבעת לשניה שאין לה משל בעלה כלום, והשנייה לששית, והשלישית לרבעית, והרביעית נשבעת ליתומים; ואפילו הם גדולים, אין נפרעים מהם אלא בשבועה. יז ואם היו כלן חותמות ביום אחד, במקומות שכותבין שניות, הראשונות תקדם. ואם אין כותבין שניות, אז שעבוד כולם חל כאחד. יח מי שהיה נשוי ד' נשים, כתובה של זומנה, ושל זו ר', ושל זו ש', ושל זו ת', וככלז נחתמו ביום אחד, ומת ואין לו כדי כל כתובות, כיצד הם חולקות, רואים אם כשיחלק הממון על מנין הנשים יגיעו לפחותה שבhem כדי כתובתה או פחות, חולקין בשווה. ואם היה הממון יותר על זה, חולקין ממנו כדי שיגיעו לפחותה שבhem כשיעור כתובתה, וחוזרת וחולקות את המותר בין הנותרות על הדרך הראשון. יט כמשמעות בית דין או היורשים את האלמנה כשתבא לגבות כתובתה, אין משביעין אלא חוץ לבית דין, מפני שבתי דין אין הם מלהשביע, שחוששין שהוא לא תדקך על עצמה, ושבועה חוץ לבית דין אינה חמורה כל כך, שאינה בשם ולא בנקיטת חפץ, אלא בקבלת אדור. ואם רצוי היורשים להדריה, נודרת להם כל מה שירצו, ומדירין אותה בכ"ד ואח"כ נוטלת כתובתה. וצריך שהנدر יהיה בדבר שיש בו עינוי נפש, שתהייה באיסור כל ימיה. ולא מהני נדר אלא כל זמן שלא נשאת, אבל אם נשאת אינה גובה בנדר, מפני שהבעל יפר לה. ב' גירושה שבאה לישבע, משביעים אותה בכ"ד. בא יש מי שאומר דהאידנא משביעים אלמנה בכ"ד, מפני שבאותו עניין שהיו רגילים להשביעה, שהיו גוזרים בחרם ובשבועת התורה שתודעה מה

שקללה בנסיבותת, אין העונש מרובה כל כך כמו שבועה, ששבועה שנשבעת יצאה שבונה מפיה לשקר. הגה: וצריכה לישבע לפני שלשה שם כשרים, ואם נשכעה לפני שלשה שם קרובים, צריכה לחזור ולישבע. (ב"י בשם תשוכת הרש"ב וא' תשוכת מהור"ס סוף הפלאה). ולכתחלה צריכה לישבע לפני היתומים, אבל אם נשכעה שלא בפניהם, או שאין היתומים רוצחים להיות אצל השבועה, משביעין אותה שלא בפניהם (ג"ז שם בשם הרש"א). אלמנה שנשבעה על תוכחתה, יכולן היתומים להחרים אחר כך על כל מי שיירע עם הפקידה האלמנה מנכדים שלהם (ריב"ש סימן שכ"ה).

צז (אמ) הבעל יכול להשביע אשתו בטענת ספק, וכן ב' סעיפים

א המושיב אשתו חוננית, או שמניה אופטורופא, משכינעה אפי' בטענת שהוא של שני כספ. אבל אם אינה נושא ונותנת, אלא שמתעסקת בצרכי הבית בפלחה ובعيشתה בדרך כלל הנשים, אינו יכול להשביעה בטענת שהוא. **ב** המושיב אשתו חוננית או שמניה אופטורופא, אינו יכול להשביעה עד שתתחכע בתוכחתה. ויש אומרים שמשכינעה כל זמן שירצה. (יחיד לה קרקע בנסיבותת, ע"פ שכאתה לזכות תוכחת לא מיקרי תוכעתה חותמה, ואין יכול להשביעה (מררכי פ' והוכח) לפי סברא הראשונה.

צח פטרה משכינעה או יחיד לה מטלטלין, גובה ללא שבועה, וכן ז' סעיפים
א אם פטרה הבעל משכינעה, גובה בתוכחתה ללא שבועה. וכך לשון הפיטור היא נפטרת. כתוב: נדר ושבועה אין לי עליון, אינו יכול להשביעה שום שבועה, אבל משכינעה את ירושה, אם גירושה ומתחה ירושה נשבעים שבועות היורשים, ואת הבאים ברשותה, כגון אם מכירה בתוכחתה לאחרים ונתרגרשה ומתחה, והלקוחות תוכעים בתוכחתה, נשבעים: שלא פקדתנו. ואם היא עדין קיימת, לא יגיבו הלקוחות אלא אם כן חשבו היא שלא נפטרה. הגה: ועל סימן ק"ה. פטר אשתו בשעת מיתה מן השבועה, נוטלה תוכחתה ללא שבועה. אבל אם רואו אותה אחר כך שഫטירה הנכensis, צריכה לישבע (מררכי סוף הוכח). ואם יש עדים שהפטירה או נתנה לאחרים, או שהיא מורה, צריכה לשלם ואני נאמנה לומר שבעלזה צוה לה כך (תשוכת הרא"ש כלל נ'). אבל אם עשהה נאמן בפירוש על כל דבר כשי עדים, נאמנה (סברת הרבו). **ב** ומשכיעין ג' ב' ירושה והבאים ברשותה אם פגמו הלקוחה או אם נעשו אופטורופוס, ואפיפלו אם נתן לה רשות למנות אופטורופוס. **ג** כתוב לה: נדר ושבועה אין לי עלייך ועל ירושיך ועל הבאים ברשותיך, אינו יכול להשביע לא אותה ולא ירושה ולא את הבאים ברשותה שום שבועה, אבל ירושיו והבאים ברשותו, כגון לקוחות שקנו ממן, משכיעים אותה ואת ירושה ואת הבאים ברשותה, כגון אם נתרגשה ומתחה; אבל אם נתאלמנה ומתחה קודם שנשבעה, אין ירושה ולא הבאים ברשותה גובין בתוכחתה. **ד** כתוב לה: נדר ושבועה אין לי ולירושי ולא לבאים ברשותי לא עלייך ולא על ירושיך ולא על הבאים ברשותיך, אינו יכול להשביע לא הוא ולא ירושיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא ירושה ולא הבאים ברשותה. ואפיפלו פגמה היא או היורשים בתוכחתה או ירושים מן היורשים. אבל אם נעשית אופטורופס לאחר מיתה הבעל, להה אין מועיל הפיטור. אבל לאופטורופסות שנעשית בחיי בעליה, מועיל, שאפיפלו ע"י גלגול אינו יכול להשביעה. ויש מי שאומר שאפיפלו לא פטרה אין היורשים יכולים להשביעה על אופטורופסות שנעשית בחיי בעליה. **ה** על מה שמכירה בין מיתה לקובורה, לצורך קבורה, אין משכיעין אותה אפיפלו ע"י גלגול. **ו** כתוב: שלא נדר דלא

שבועה, אפילו אמר: מנכסי אילין, היורשים משבעין אותה, אלא אם כן פטרה בפירוש מהיורשים. זעפ"י שהאמינה על יורשו ועל הבאים מכחן, איינו מועל לגבות מהלקוחות ללא שבואה. הגה: ו"א דגם לגבי יורשו איינו מועל פטור ונאמנות שהאמין לה, אפילו פטרה בפי לגבי יורשו (ר"ת ר"י והרא"ש). ודוקא כל זמן שהיא קיימת, אבל אם מתה, או אינה יכולה לשבע, יורשה או היא נוטlein כחוותה כך بلا שבואה (רב"ש סימן קס"ט וב似מן קס"ח). ונראה לי דcken ראוי להורות.

צט שמין לאשה אלמנה בגדייה, וכו' ב' סעיפים

א אלמנה שכאה לגבות כתובתה, שמין כל בגדייה בין של חול של שבת, ומנכין אותן מכתובתה. (וחלוצה דינהascalמנה) (כ"י בשם ריב"ש סימן ש"א). אבל גירושה שגירושה בעלה מעדתו בלבד טעונה, אין שמיין לה בגדי חול, אבל של רgel ושל שבת שמין לה. (ואין יכולין לסלקה מבגדיה במעות) (כ"י בשם הריטב"א). אלא היא נוטלת אותן בשווין (תשוכת הרא"ש כל פ'). **ב** הנותן מתנה לאשתו, הע"פ שהוא מגרשה מעדתו, זכתה במתנתה. הגה: נראה לי כאן טעות, אלא כך ראוי להיות: הע"פ שמדוברה שלא מעדטה, כגון שטורה עליון, אפילו הכי מתנתו שללה. וה"ה לאלמנה שנוטلت מתנה כל שאין דבריהם שהם מלכושים או חכשיטים העשויין להתנאות בהם. ודוקא שעשאן לה הבעל, אבל אחרים שמננו לה חכשיטים בשעת נשואין, למנתה גמורה נחכוונו הרי הם ננטשי מלוג שלה (כ"י בשם הריב"ש סימן ש"א).

ק כתובה מממה נגנית, וכל יתר דין כתובה, וכו' ט"ז סעיפים

א מדינה דגמרא הכתובה, דהינו עיקר כתובה ותוספת, אינם נגבים אלא מן הקrukע. ומתקנת הגאנונים נגבים אף מן המטלטלים. וזה לכל חנאהיה, חזן מכתובות בניין דרכין. לפיכך אם גבו היורשים מעות בחובת אביהם, גובה מהם. (ומיהו רשות ביד היורשים לסלקה בקרע) (הגחות אלף פ' הכתוב). ודוקא ממטלטלי בני חורי, אבל אם מכרם הבעל או נתנם במתנת בריא, אין גובה מהם. הגה: ו"א דוקא שמנן לאחרים, אבל אם נתן לירשו במתנת בריא, אשא גובאת כחוותה מהם (הגחות מיימוני פ"ז ומהראי" סימן פ"ז ומהריז" סימן קנ"ד), רכל מה שמנן לירשוינו אלא כירושא, והашא גובאת כחוותה ממש (מדרכי פרק נערה בשם מודער"ס). מי שזכה לחות מנכיסיו לאחר מותו כך וכך. הע"פ שזכה כך כשהיא סימן ר"ג"א ורונ"ב ורונ"ג. ואם מכרום יורשים במתנת שכיב מרע דגובאת כחוותה ממש. ועיין בח"ה סימן קי"ג ורונ"ב ורונ"ג. ואם מכרום יורשים אחר מותו, גובה מהם. ועכשיו נוהגים לכתוב בכל הכתובות שישיעבר לה כל נכסיו מקרען ומטלטלי מטלטלי אגב מקרען דקנא"י ודאקנה. ומכל מקום לא נהגו לגבות ממטלטlein שמכר או נתן במתנת בריא, ולא אפילו ממטלטlein שמכרו היורשים, מפני תקנת השוק. (ועי' בח"ה סימן קי"ג). עיין לקמן סימן קי"ח אם אשא חייבת לקבור בעליה קודם שחוגבה כחוותה). **ב** אין עיקר כתובה ותוספת נגבים אלא מהזיבורית. ואינם נגבים מהשכח שהסבירו הנכיסים לאחר מותו, לא שנא השביבו יורשים לא שנא השביבו לקוחות וכאה לטורף מהם. ואינם נגבים אלא מהמוחזק, אבל לא מהראוי. הגה: האב שזכה לחות מתנה לבנו לאחר ב' או ג' שנים, או שזכה שלא לחות לו חלק ירושתו רק אחר ב' או ג' שנים, מקרי ראוי ואין אשא הבן גובאת כחוותה מוה (מהריז" סימן מ'). י"א אדם מת יעקב בחיי רואבן בניו, והניח אלמנה הניגונית מנכסי, אין אלמנה

אהע"ז הלוות בתוכות פימן ק

ראוכן גובאת בתוכה מאותן נכסים, הוואיל והוא משועבדים לאלמנת אביו כשםת ראוכן (מררכי סוף נערה). ודוקא במקרים שאין רשות לירושיו לסלק האלמנה ממוונותה, אבל במקומות שיכולין לסלק האלמנה, אלמנת ראוכן גובאת ממש (ג"ז שם). שכר פעולה שלא הייתה בידיו מעולם, מקרי וואוי (מררכי יש נוחלין). היהת גיבקה שלו ביד הגנב, כשתמ, ואחריו כך הוחזר הגיבקה, מקרי מוחזק (כך השיב מוהר"ס). ומלה שחייבים לבועל, הוא מוחזק וגובאה ממנה, אף"י היא על העובך כוכבים. (ולל זה לא מייריא אלא בעקבות כתובה ותוספת, אבל נדונייא ושאר צאן ברזל דין כשאר חוכ). (כ"כ המ"מ פ"ז ובית יוסף בשם נ"י והר"ן ורכינו יוחם) (ויש אומרים דאפילו hei אין נגבים רק מן היזקירות (הר"ן ריש הנזקין)). ג' אם נמצא קרקע בן חורין, גובאה ממנה. ואם לאו, טורפת מקרקע שמכר או שנתן הבעל, בין במתנה בדירה או במתנה שכיב מרע. ואפילו נחצרית למה שמכר או נתן, אינו מועיל אלא קנו ממנה תחיליה. ואם מכר קרקע לאחד ולא נחצרית לו, ואחריו כך מכר לאחריו קרקע או קרקע אחרת ונחצרית וחתמה לו, אינה גובאה ממנה. וכן הרשאון, י"א שגובאה וו"א שאינה גובאה. (ועיין לעיל בסימן ז' סעיף י"ז). ד' מי שהיה נשוישתי נשים, ומכר את שדרחו וקנו מהאהשה הראשונה תחליה, ואחריו כך ממננו; השניה מוציאה מיד הלוות, והראשונה מיד השניה, והליך מיד הראשונה וחוזרים חלילה, עד שייעשו פשרה ביניהם. ה' אם כתוב בכתובהה, בעקבות כתובה ותוספת, מעות סתם, אינה גובאה אלא בפתרונות שבמטבעות. כיצד, נשא אשה במקומות אחד וגיירהה במקום אחר, (זההה שם עמו, אבל שלח לה גט למקום הנושאין, הולcin אחר מקום הנושאין), נותן לה מעות מקום הגירושין. ואם היו מעות מקום הגירושין טובים מעות מקום הנושאין, נותן לה מעות מקום הנושאין, ודוקא בשינוי המطبع שהוא מגבה לה מאתים ומהנה, אבל לפחות מכאן אי אפשר. ואם פירש בכתובהה מטבח יודע, בין בעקבות בין בתוספת, גובאה ממן כמו שכתב בכתובה. הגה: וככסי צאן ברזל הולcin תמיד אחר מקום שנשענד שם, כמו בחוב דעתמא (כ"כ המ"מ פ"יו וכ"כ הרשכ"א). ובמקומות שימושיים שלישי על מה שנוחנת לו, כמו שנמברא לעיל סי' ס"ז, יש לו דין צאן ברזל ולא דין Tosfot (מהרי"ק שורש פ"א). ו' אלמנה, מה אם אין שטר כתובה יוצא מתחת ידה, אינה גובאה אפילו עיקר כתובהה. וכן הגירושה, אם הבעל טוען: פרעתה או מחללה, אפילו עיקר כתובה אין לה עד שתוציאו שטר כתובה. בד"א, במקומות שדרכם לכתחוב כתובה. אבל במקומות שאין דרכם לכתחוב כתובה, אלא סומכים על תנאי ב"ד, הרי זו גובאה עיקר כתובה אע"פ שאין בידה שטר כתובה, בין נתגרשה בין נתאלמנה. הגה: ואם יש עדים שנאכדה הכתובה או נשפה, אפילו במקומות שכותבין הוא במקומות שכותבין (הגנות אלפסי פרק הכותב). וו"א דאפי" במקומות שכותבין גובאה את כתובהה ללא שטר כתובה, דאין נאמניין לומר פ魯עה היא (טור כשם ר"י). ולא מבαι עיקר כתובהה, אלא אפילו התוספת שמנาง כל המדיניות להוציא (מררכי סוף הנושא ותשובה מימיוני סוף אישות). וכן נראה סכורת האחוונים (מהרי"ק שורש ח"י וק"ר ומהרואי"י סימן רכ"ט). אבל לא נהגו במדיניות אלו לגבות כתובה. ולכלוי, עלמא אם אין המנגג פשוט, אע"פ שכותבה בירה ואינה מקיימת, אינה גובאת בה (שם מהרואי"ז מהר"ז סימן ק"ג ומהר"ק שורש ח"י). מיהו אם תפסה האלמנה ויש לה מגו שתוכל לכפור בנכסים, נאמנת על מה שאומרה שהוציא לה (מהרואי"ז סימן רל"ב). ועיין לעיל סימן ס"ז. וו"אadam כבר נשאת לאחר, אינה נאמנת לגבות עוד אלא כתובה (מררכי פ' אלמנה). וכל מקום שנאמנת, צריכה לישבע שלא נפרעה. ובמקומות שאינה נאמנת, אם הבעל חי צריך לישבע שפרעה. ואם איןנו חי, היתומים פטורים ללא שבועה (רכרי הרכ וכין משמע לשון הטדור). היהת כתובהה בידה ונחתקה בסדין, אינה גובאה כלל, אף על פי שהיא קרע שתי וערב (רכ"ש סימן ש"ג).

אהע"ז הלוות בתובות סימן קא

וזה האשה שבאה לב"ד ואמרה: מת בעלי התירוני לינשא, ולא הזכירה שם כתובה בעולם, מתרין אותה לינשא, ומשבעין אותה ונוחנים לה כתובתה. ואם באה ואמרה: מת בעלי חנו לי כתובתי, אף לינשא אין מתרין אותה. זה באה ואמרה: מת בעלי התירוני לינשא והנו לי כתובתי, מתרין אותה לינשא ונוחננו לה כתובנה. אבל אם באה ואמרה: מת בעלי והנו לי כתובתי והтирוני לינשא, מחרירים אותה ונוחנים לה כתובנה. ואם תפסה, אין מוציאין אותה מידה. ויש מי שאומר דברין בזו ובין בזו אין מחרירים אותה, כיון שהזכירה כתובה. ט' במקום שאין כותבים כתובה, והביא עדים שכחבה לה כתובה, יש מי שאומר שдинנו כבמקרים שכותבים ואין גובה כלל כתובה; ויש מי שאומר שכובה אלא כתובה. י' האשה שהוצאה שטר כתובה ואין עמה גט, ואמרה לבעה: גרשני ואבד גיטי תן לי כתובתי, והוא אומר: לא גרשתי, חייב ליתן לה עיקר כתובתה אבל איןנו נתן לה החוספה, עד שתבאי ראייה שగירשה או שיצא גט עם הכתובת מחתה ידייה. ויב"א אדם אינה מכיה ראייה על הגירושין, אפילו עיקר כתובהינו נתן לה דמארח שתוכעת כתובתה אינה נאמנת על הגירושין, כמו שנחכר לערל סימן י"ז סעיף ב', ולכן אינה נוטלה כתובתה (טור) וכן עיקר. יג' אמר לה הבעל: כך היה גירושתי ונוחתי לה כל הכתובת עיקר וחוספה וכותבה לעיקר ואבד שוכרי, מתווך שיכול לומר: לא גרשתי, ולא יתחייב בתוספת, נאמן משכיעה בנקיטת חפץ ונוחן לה את העיקר, ונשבע הוא שכועת היסת על החוספה. יב' הוצאה גט ואין עמה שטר כתובה, אם דרך אותו המkos שלא יchang כתובה, גובה עיקר כתובה בget שבייה. ואם דרכן לכתוב כתובה, אפילו עיקר אין לה עד שתוציאו שטר כתובה, ונשבע הבעל שכועת היסת על טענתה, ונפטר. יג' הוצאה ב' גיטין וכו' כתובה, זומן כתובה ראשונה קודם לגט הרាសון, זומן השניה השני, גובה כתובות, זומן כתובה ראשונה את הרាសון וaina טורפת אלא מזמן האחורייה. יד' הוצאה ב' כתובות וגט אחד, אינה גובה אלא כתובה אחת. ואיזו מהם גובה, אם שתיהן שות ביטלה האחורייה את הרាសונה ואני טורפת אלא מזמן האחורייה. ואם היהה באחת משתיהן חוספה על חבירתה ולא כהה לה: ואוסיפיה לך כך וכך על הרាសונה, אם רוצח לגבות הרាសונה גובה מזמן ראשון, או שנייה מזמן שני. ואם כהה לה: ואוסיפיה לה כך וכך על הרាសונה, גובה ראשונה מזמן ראשון והתוספה מזמן שני. בד"א, שתיהן מן האירוסין או מן הנושאין, אבל אם אחת מן האירוסין והשנייה מן הנושאין, בכל עניין אינה גובה אלא אותה שמן הנושאין. טו' הוצאה שני גיטין וכותבה אחת, אין לה אלא כתובה אחת; שהמגרש את אשתו והחוירה סתום, על כתובתה הראשונה החוירה. טז' הוצאה גט וכותבה אחר מיתה הבעל, אם גט קודם לכותבה, גובה בget זה עיקר כתובה, אם אין דרכם לכתוב כתובה, (וכותבה) גובה כל מה שיש בכתובתה זו, שהרי זכתה בה בmittato. ואם כתובה קדמה את הגט, אין לה אלא כתובה אחת, שעל דעת כתובתה הראשונה החוירה.

קא עד כמה גובה כתובתה, וכו' ד' סעיפים

א אלמנה, כל זמן שטר כתובה בידיה, גובה לעולם, בין אם נוחנים לה מזונות בבית אביה או בבית בעלה, ונשבעת. אפילו לאחר נשואת, אפילו עבורה עליה שמיטה, אינה נשמטה אא"כ פגמה אותה, שגבתה קצת או שזקפה במלואה. ואם אין כתובתה בידיה

ובאה לגבות בתנאי ב"ד במקומות שאין כותבים, אם נוחנים לה מזונות בבית אביה (או שנשאת לאחר) (מודכי סוף פ' הנושא), אינה גובאת אלא עד סוף כ"ה שנים. אבל שתקה כ"ה שנה ולא תבהה, מחלת. ואם תבהה תוך כ"ה שנים, מוגנים לה כ"ה שנים מיום שתבהה וכן יורשיה צריכים להבוע תוך כ"ה שנים למייתה, ואם שתקו יותר מכ"ה שנים, מחלין. (ולל שוכרה ואמורה שמה ששוחרת לאו משום מחלת, הוא בתבעה) (הר'ן פרק הנושא). ב' אפילו אם ניזונית בבית אביה, אם היורשים מכבדים אותה שמוליכים לה מזונותיה בעצמם, אין שתיקתה מחלת, שפנוי הבושה שתקה ולא מפני מחלת. ג' גדורニア לעולם אינה מוחלת, אפילו שהתה כמה שנים. ד' גירושה, לעולם אינה מוחלת, אפילו שהתה כמה שנים.

קב דין גביה חוב וכותבת אלמנה, וכו ט' סעיפים

א' מי שמת, ואלמנתו (או גירושתו) (מודכי פ' הכותב) באה לגבות בתוכותה, ועליו בעל חוב, אם זמן של אחד מהם מוקדם, ולא הניח אלא קרקע כדי לפروع לאחר מהם, מי שזמנו קודם יגבה, והאחר ידרח, בין אלמנה בין בעל חוב. ואפילו תפס המאוחר, מוציאין מידו. הגה: היהת הכתובה מוקדמת, אינה יכולה לומר: לא אגבה כתובתי עכשו רק אהיה ניזונית בכית בעלי ואח"כ אגבה כתובתי, אלא נוחנים לה בתוכותה, והמורר לבעל חוב (ועיין בחושן המשפט סימן צ"ז). ב' לא הניח אלא מטלטלים שאין בהם קידימה, כגון שלא אקני לה מטלטלי אגב מירקען, יתנו לבעל חוב, אפילו הוא מאוחר, ותדחה האשה מלגבות עיקר ותוספת. ומהרו אם תפסה, אפילו שלא בכ"ד, אין מוציאין מידה. הגה: וי"א דאפילו תפסה, מוציאין מידה (מודכי בשם מוהר"ס פ' הכותב). וכן הוו האחרונים (מהרי"ל ומהרי"ז). ואין חלוק בזה בין מלאה בשטר או מלאה על פה הידועה (מהרי"ז סימן ל'). אבל אם אינה ידועה, יכולה לומר: רלמא אינו חייב ג' ולכלולי עלמא אם תפסה פקדון של אחרים שהיה ביד בעלה, צרכיה להחזיר (מהרא"ז בפסקו סי"ר"ט). י"א דאין כותבין אגב, בכתובה, וכן נהಗין. מיהו אפילו חב בזמן זהה, אין לחוש, כמו שנחbare ליעיל סימן ק'. ד' אם זמן שניהם שווין, או שנשא ולוה ואח"כ קנה, או שלוה ונשא ואח"כ קנה, שחיל שעבודה כאחד בשעה שקנה, בין שניה מירקען או מטלטלי, יתנו לבעל חוב ותדחה האשה מגביית עיקר ותוספת. ואם קדרמה האשה ותפסה קרקע, אם קדרמה וגבתה בכ"ד, כגון שהגבוה ב"ד קודם שידעו שהיה שם בעל חוב, אין מוציאין מידה. אבל אם גבתה עצמה, אפילו ע"י שומא, מפקין מינה. ואם קדרמה ותפסה מטלטליין, אפילו שלא בכ"ד, לא מפקין מינה. הגה: אלמנה שכאת לגבות בתוכותה, והיתומים טוענין שתתן ערכות שאם ימצאו אחר כך בעלי חוב המקודמים שתחזיר מה שגדת, אין שומען להם וגובאת כך בלבד ערכות (רב"ש סימן רצ"ט). ה' אם יש כדי לפروع לשניות בקרקע ומעות, אם זמן שווה נוחנים לבעל חוב מעות ולאשה קרקע, (אפילו יש לה נדוניא עם הכתובה) (כן משמע מפירוש"י והכ"ז). ואם קדרמה לגבות מעות, יש מי שאומר שמוסכיאין מידה ונוחן לבעל חוב. (מייהו אם הבעלה חוב חף בקרקע, נוחנים לו הקרקע) (טור). ואם אין זמן שווה, המוקדם נוחנים לו המעות. ואם קדרם המאוחר ותפס המעות, יש מי שאומר שמוסכיאים מידו. ו' היו כותבים בכתובה נכסין צ"ב, וטענה שאבדו או שלחם הבעל, הר' היא בנכסי צאן בדול כשאר בעלי חובות ונשבעת שלא לקחה אותן ולא נתנה ולא מחלת, וחולקה

עם בעלי חובות. הגה: אם בעל חוב גואה מנדרנית האשא שהוא בעין, (עיין בח"ה סי' צ"ז סעיף ב"ז). זו הערב לאשה בעicker כתובה או בתוספת, איןו מתחייב אפילו בקנין. והני מיili באשה דעלמא, אבל לכלהו מתחייב בקנין. ואם היה קבלן שאמר לה: הנשי לזה ואני נוון לך, משחעכד אפילו بلا קנין, אפילו לאשה דעתמא. הגה: כי"א דכל עריך משחעכד בקנין (טור בשם הראב"ר), ולכלתו אפיי' بلا קנין (כ"כ הטור לדעת הראב"ר). י"א דודרכ לחathan بعد הנדרנית הוא כעריך באשה بعد הכתובה (מודרכי פ' גט פשוט והגותות רגיטין). ויש חוליקן ואומרים דבר נדרנית חייב כשאר עריך (היר"א ממצ' וכבעל החורמה). מיהו כל זמן שלא נשאה יכול לחזור בו (וכן כתוב הב' בחושן המשפט בטמין קכ"ט). זה הערב לאשה בכתובהה, בעניין שההוא חייב, וగירשה בעלה ואין לבעל נכסים בטמין קכ"ט. לא תפרע מן הערב עד שידרינה בעלה הנהה על דעת רבים, כדי שלא יעשוי לפרעה, ואסור לארם להשיאו עזה שיגרשנה כדי שתגביה הכתובהה מהעריך ואחר קנוינה עליו. ואסור לארם האב עריך לכלהו בעדר בנו, והבן תלמיד כך יחוירנה, רshima לא ידרינה הנהה. מיהו אם האב עריך לכלהו בעדר בנו, והבן תלמיד חכם והשעה דחוקה לו ואין האב מהנהו מנכסיו, מותר להשיאו עזה זו. הגה: הערב לאשה בנדונייתא, וכחכ כשתר כל זמן שייתבעהו שנייהם שחייב לשלם להם, ומת הכלל, אה"ה אשתו גובאת מה שכחבה לה (ריב"ש סימן חט"א). ט' וכן אם הקדיש כל נכסיו ומגרשה, לא תגביה כתובהה עד שידרינה הנהה. י' אבל מן הלוקחות גובה אפיי' بلا הדירה, ואם ירצה להחזירה אה"כ, יחוירנה.

קג אלמנה שמכרה נכסיה לכתובהה אם צריכה למוכר על פי בית דין, וכו' ח' סעיפים

א אלמנה, בין מן האירוסין אם כתוב לה כתובה, בין מן הנשואין, מוכרת מנכסי בעלה לגבות כתובהה שלא בכ"ד ושלאל בהכרזה, לא שנא אם מוכרת לגבות כל כתובהה ביחד, לא שנא אם מוכרת שלשה או ארבעה פעמים לגבות מעט מכל פעם, מוכרת שלא בכ"ד מומחים, אבל צריכה ב"ד הדיווחות שלשה אנשים נאמנים בקיימות בשום מקום רק כתוב בعلמא (כ"י בשם הריטב"א פיק אלמנה ניונתא). אם מכרה בגין לבין עצמה שוה בשוה, מכירה קיימ. ויש חוליקים בזו. **ב** אחריות המכדר על היתומים, בין אם המכדור היא או ב"ד. (ולכן אף אם מכרו ב"ד, בטעות, כגון שהאשה מחללה הכתובה ליתומים. בסתר, אין היתומים יכולים לטroof מן הלוקח) (תשובה הרוא"ש כלל ס"ג). ג' גירושה, לא חמכור אלא בכ"ד מומחים. ואלמנה נמי, אם נשאת, לא חמכור אלא בבית דין מומחים. ד' אם ב"ד מוכרים ונוגתנים לה, אינה נשבעת שלא זוללה בנכסים (אלא נשבעת שלא אתחפה צורי ושלאל חפסה היא ממשו). אבל אם היא בעצמה מוכרת, צריכה לכלול בשבעותה שלא זוללה בנכסים. זה אלמנה ששמה ולקחתו לעצמה, איןו כלום, אפילו הכריזו עליו, אה"כ היו בשומה ב"ד הדיווחות. י"א שאינו כלום עד שהיאו שם בית דין מומחים. ו' אלמנה שהיתה כתובהה מאיתים, ומכרה שווה מאותה ומהן ודינר במאה, מכירה בטל. ואפיי' היא אומרת: אני אחזר את הדינר לירושים. זה הייתה כתובהה ארבע מאות זוז, ומכרה לזה מנה שוה בשוה, וכן לשני, וכן בשלישי, ומכרה לרבייע שווה מנה ודינר, מנה של רבייע בלבד מכירה בטל.

אהע"ז הלוות כתובות סימן קד

קד בית דין שמכרו וטעו, וכן שאר שלוחין, וכו' ז' סעיפים א ב"ד שמכרים להגבות לאלמנה כתובתה, אין מוכרים אלא בהכרזה. ומוכריזם שלשים יום רצופים, או ששים יום שני וחמשה. וכבר ובערב. ובשעה שמכריזין מסיימין השדה במצרים ומודיעים כמה היא יפה ובכמה היא שומה, ושורצים למקרה כדי להגבות לאשה כתובתה. ב ב"ד שמכרו שלא בהכרזה, אפילו מכרו שוה בשוה,^{טו} נעשו כמי שטעה בדבר משנה וחוורים ומוכרים בהכרזה. ג ב"ד שהכריזו כראוי וכדרקו יי"ט יפה ודקדקו בשומה, אע"פ שטעו ומכרו שוה מנה במאחthis או מאתhis במנה, הרי מכרם קיים. אבל אם לא בדקו בשומה, ולא כתבו אגרות בקורס שהיא דקדוק השומה והכרזה, וטעו והותירו שתות או פחתו שמות מכרם בטל. פחתו שמות מכרם קיים. וכן אם מכרו קרקע בעת שאין צרייכים להכריז עלייה, וטעו, ופחתו שתות או הותירו שתות, מכרן בטל אע"פ שהכריזו. (ו"א כיון שהכריזו, אפילו טעו בכפל, המקח קיים) (טור בשם הרוא"ש). פחתות שמות, מכרן קיים ואינו צריך להחזיר אונאה אע"פ שלא הכריזו. אייהו העת שאין צרייכים הכרזה, בעת שימכרו קרקע לקבורה או למזון האשה והבנות או ליתן מנת המלך, אינם צרייכים הכרזה, לפי שהדבר נחוץ. וכן אם לו לצורך דברים אלו, כשמכרים לפורעם אינם צרייכים הכרזה. ד וכן בית דין שמכרו דברים שאין טעונים הכרזה וטעו בשמות, מכרם בטל. פחתות שמות, מכרם קיים. ואלו הם הדברים שאין מכריזין עליהם: העבדים והשטרות והמלטלים. העבדים, שמא ישמעו ויברכו. והשטרות והמלטלים, שמא יגנבו; לפיכך שמיין אותם בכית דין ומכרים אותם מיד. ואם השוק קרוב למدينة, מוליכין אותם לשוק. (ובמקום שאין נהוגין להכריז שם דבר, דינו כדברים שאין הכריזין) (טור). ה היכא דעתנו וננתנו בשחות, שהמכר בטל, אם ירצו בית דין לקיים המקח ולהחזיר האונאה, הרשות בידם. ויש חולקים בזה. ו שיליח שמכר וטעה וננתנה אפילו בכל שהוא, המכר בטל אפילו אם הוא שליח ב"ד. ואם הטעה את הלוקח, עד שתות, המקח קיים וזוכה המשלח ביתרונו. הנה: י"א דידי' שנמנה על פי הורמן דמלכא ומכר ע"י שלוחו, עדיף משאר שליח בית דין, והוא ב"ד שטעו ומכרן קיים; וכ"ש אם מכרו בעצמו (ריב"ש סימן קע"ט).

קה דין המוכרת ומוחלת כתובתה, וכו' ז' סעיפים

א יכולה אשה למוכר כתובתה או ליתנה לאחרים, בין יכולה בין מקצתה, והлокח והמקבל עומדים במקומה, שאם מתאלמן או מתגורש יקחו הם כתובתה, ואם חמאות בחיי הבעל אין להם כלום. ואם מכירה לבולה המכיר מכר ואסור להשווות אלא אם כן יכתוב לה אחרת בעיקר הכתובת. ב המוכרת כתובתה לאחרים ומה הבעל בחיים, אם מהה קודם שנשבעה על כתובתה אין לLOCKAH ולמקבל כלום. בר"א, כשהנתאלמנה ומתה, שהוא לא היה יכולה ליפרע מן היתומים אלא בשבועה. אבל אם נתגרשה ומתה, שהיה לא שבועה שלא פקדתנו, ונוטלים. ודוקא שמתה, אבל אם היא בחיה צריכה לישבע שלא נפרעה, ואם אינה רוצה לישבע יפסידו הלוקחות. ואם אמרה שנפרעה אחר שמכרה, נאמנת, כמו שאמ היה רוצה למחול. אבל אם אמרה שנפרעה קודם המכיר, אינה נאמנת.

אהע"ז הלוות כחותות פימן קו

קו
ח אייר

ג מי שמת והניח בנים ואלמנה, ומתחה האלמנה קודם שנשבעה על הכתובת, הבכור נוטל פי שנים. ד המוכרת כחותה, בין לבולה בין לאחרים, לא הפסידה שום דבר מתנאי כחותה. אבל המוחלת כחותה לבעלת, איבדה כל תנאי כחותה. הגה: ואפילו נדוניותה אא"כ אמרה: כל אם אינה בעין. (ריכ"ש סימן קמ"ט בשם הרמכ"ן והרשכ"א). וו"א שלא הפסירה נדוניותה אא"כ אמרה: כל מה שבשטר מחול לך (מהרי"ז סימן י"ט). ה' המוחלת כחותה אינה צריכה לא קניין ולא עדיט, והוא שיהיו דברים שהדרעת סומכת עליהם ולא יהיו דברי שחוק ומהלה לו כדי שתשב עמו אלא בדעת נכוונה. הגה: אנשה למחול, כגון שהיא מתיקוטט עמה תמיד ומהלה לו כדי שתשב עמו בשלהו, מחלוקת בטילה אעפ' שלא מסרה מודעה (חשוכת הרשכ"א סימן חק"ג). ו' המוכר שטר חוב לחבירו, וחזר ומחלו, מחול. ואפילו יורש מוחל. לפיכך מכורה כחותה ומית הבעול ואחר כך מתחה, בנה יכול למחול והמכר בטל. ואפילו אין לה יורש אחר אלא זה הבן ונמצא פרעון הכתובת עליו, יכול למחול לעצמו כדי לבטל המקח, ויורש הכתובת. ז' מי שמכר בחיי אבי כחותם אמרו ימות אבי ואח"כ תמותו ALSO וירש הוא את כחותה שיהיה הולוקה עומד במקומה לגבותה, והתנה שאב ערער אמר על המכר שלא יסלקנו מעיר, ומתחה ולא ערערה, איינו יכול לומר: אני במקומותامي וכמו שהיא יכולה לערער על המקח גם אני מעיר וAbortivo, שעරער של עצמו קיבל עליו ודאי.

קו הכותב כל נכסיו לבניו וכותב לאשתו קרקע כל שהוא, ובו ב' סעיפים
א הכותב כל נכסיו לבניו, בין זכרים בין נקבות, בין בריא בין שכיב מרע, וכותב לאשתו עמהם קרקע כל שהוא או רק לפירוטיו או פירוט מהוברים והם ציריכים עדין לקרקע, הויל ועשה אותה שותף בין הבנים ושתקה כשנודע לה ולא מיתה, איבדה עיקר כחותה ותוספת (אבל לא נדוניתא) (המ"מ פ"ז מוכיה). ואני טורפת מנכסים אלו כלום. אבל מנכסים שיבאו לו אחר כך גובה מהם, אפילו באו לידי מאותם הנכסים עצם, כגון שם אה מהבנים וירשו. ב כתוב לה עמהם מטלטליין בלבד, או ששיר לעצמו קרקע כל שהוא, כחותה קיימת. ולפי מה שתקנו הגאנונים שכחותה נגبية מהמטלטליין, אפילו שיר מטלטליין כל שהוא, כחותה קיימת, שהרי היא אומרת: ממה שישיר אני גובה, ומתחד שתרד למה שישיר תרד לשאר נכסים ותטורף. הגה: מי שצוה تحت לבניו כך וכך, או לאחרים, וצוה כך לפני אשתו, ושתקה, י"א לצריכה לקיים (מרconi ריש אלמנה ניזונית בשם ראכ"ן וכופרקי מי שם). ויש חולקים (מרconi פ"ב בשם הר"ס). ולבוליعلم אם אמרה למקצת דבריו שתקה, ולא היו מחלוקת במא ששתקה, אבל بما שאמרה אין, צריכה לקיים (פסק מהרא"י סימן פ"ו). ואני יכולה לומר ששתקה שלא טורף דעתו (מהרי"ז סימן י"ט). ואם קבלה קניין לקיים מתנוחתי, ולאחר כך אומרת שלא מחלוקת כחותה ומה שקיבלה קניין ממש שמדובר בהינה בידה וירושתה, הרין עמה וגובאת כחותה (ריכ"ש סימן ומ"ז).

קו הכותב כל נכסיו לאשתו אם קנחה, ויצא עליו שטר חוב, ובו י' סעיפים
א הכותב כל נכסיו לאשתו, בין בריא בין שכיב מרע, אף על פי שקנה מידו, לאعشאה אלא אפוטרופא על יורשיו, בין שהיו יורשיו בניו ממנה או מאשה אחרת או אחיו,

או שאר יורשין. ואם שייר כל שהוא, בין קרקע בין מטלلين, קנחה כל מה שכח ללה. בין כך ובין כך לא אברה כתובתה (טור). ב' בד"א, בנושא. אבל אם כתב כל נסיו לאשתו ארוסה, או לגורשה, אף על פי שלא שיר כלל, מתנתו קיימת. (ואברה כתובתה, א"כ שיר מקצת נכסים) (ג"ז טור). ג' כל אלה שקנחה כל נסיו בעליה במתנה גמורה, אייבדה כתובתה ותקרע. לפיכך אם יצא שטר חוב עלייו מוקדם למתנה זו, והלכו כל הנכסים בפריעת החוב, תשאר היא بلا כלל ולא תכח בכתובתה שקדמה לחוב, שאומדן דעתו הוא שבנהה שבא לה בשומה זו שכח לה כל נסיו אייבדה כל זכות שיש לה בנכסי הצד כתובתה בין מאותם שחיו לו בין מאותם שמכר או נתן קודם לכך. אבל אם אחר כך זכה בנכסים, גובה כתובתה מהם. ד' יש מי שאומר דהא שלא הפסידה כתובתה בשיר, היינו שכח לה סכום מנכסיו, ואפילו אם הסכום הוא גדול כגן שכח לה מחציתם או שני שלישים. אבל אם כתב לה כל נסיו פירש השיר, אפילו אם שיר הרבה, אייבדה כתובתה מנכסים שיש לו, שכבוד שעושה לה שכח לה כל נסיו גורם המחלוקת. ה' יש מי שאומר שאם הוכרה הדבר שהערים במחכין כדי להפסידה, לא אייבדה כתובתה. ו' היו לו שתי נשים וכח כל נסיו לשתייהן, לא קנחה שום אחת מהן, ושתייהן אפוטרופסות. אבל אם כח חצי נכסיו לאשתי פלונית וחצי נכסיו לאשתי פלונית, הרשותה קנחה שהרוי שיר, והשניה לא קנחה. ז' כתב כל נסיו לאשתו ולבנו, אשתו קנחה החצי, ובנו לא קנחה, אלא הוא אפוטרופוס. ויש מי שאומר שניהם אפוטרופסים. הגה: היה לו בן ואשה, אמר: כך וכך נכסים לבני והשר לאשתי, ודאי נתכוון למתנה גמורה. דאם היה רוצה לעשות אפוטרופוס, לא היה נותן המקצת לבן, שהרי הכל שלו (כ"י בשם חזות רב הא). ח' כתובם לאשתו ולאחר, לאחר קנחה החצי, ואשתו הו אפוטרופוס בשאר החצי. וכל היכא שיש להוכיח מכיון השתר דלא נתכוון לאפוטרופא אלא למתנה גמורה, הוא מתנה. ט' אם אמר: אשתי זוכבים ומולנית בתם חמשים זהובים, והוא לו שלש בנות ואשה אחת, אמרו לו: ואשתך מה תחא עליה, אמר: ההאר שלה, של אשתי הוא מתנה גמורה כיון שהעמיד ירושת התוודה אפילו באחד מירשיו. (זהה تحت מנכסי לזרקה הו שיר. ויש חולקים) (כ' הדעתה בהגנות מררכי רב"ב).

קח דין שכיב מרע אמר: חטול אשתי כאחד מן הבנים, וכו' ג' סעיפים

א' שכיב מרע אמר (או בריא שקנו ממנו) (רשכ"ס פרק יש נוחלין) חטול אשתי כאחד מן הבנים, נוטלת כאחד מבניו יתר על כתובתה. ואם נולדו לו בנימ אחר הצואה, מצטרפים עם אלו שהיו בשעת הצואה ונוטلت חלק עם כלם. כיצד, היו לו שלשה בנימ בשעת הצואה, ולאחר זמן נולדו לו שניים, נוטلت כאחד מהמשה שהוא שותה כל המונן, ואני נוטלת עמהן אלא בנכסים שהיו לו בשעת צואה, אבל נכסים שכאו לו אחר זמן הצואה, אין לה בהם חלק, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לרשותו. הגה: היה ספק בנכסים אם היו בשעת הצואה או לא, על האשה להביא ראייה או לא חטול חלק בהם (כ"י בשם הריטב"א פ' יש נוחלין). ב' אם היו הבנים מרובים, ונחמעטו, נוטلت חלק כאחד מהבנים

אהע"ז הלבות כתובות סימן קט

שבשעת מיתה. ויש מי שנסתפק בזה. ג אם מתוך כל הבנים, רואים כמה היו בשעת הצעאה, ונוטלה חלק הרואין לאחד מהם, והשאר לירושו. הגה: הכתוב לבתו ולהתנו שיטלו חלק כאחד מבניו, הוי אבל כהך לאשתו ואינו נוטל אלא בנסיבות שהיו לו בשעת הכתיבה (מרדי פ' יש נוחלי). ומה שונהגון בשטר חזי ذכר שכותבים עבשו לבנות שנוטלים בכל אשר ימצא לו כמו הזכרים, משותם רצוחם להם דרך הדודה שחביב סך מה, ולא יפטר אלא בשונזון להם כמו הזכרים, וברך וזה יכול להקות אף מה שלא ברשותו, הון ראוי הון מוחזק (ר"ע). הנזון מתנה לאשתו או לבנותיו, אסור להעירים אחר כך וליתן מנכטו לבניו או לאשתו כדי להפקייע ממקבל מתנה מה שרואין לו (כן נראה מתחשי מהרייל סימן פ"ח).

קט שכיב מרע שאמר: תננו מאותים זוהבים לאשתי כתובתה, וכו' ד' סעיפים
א שכיב מרע שאמר: תננו מאותים זוז לאשתו רראויה לה, נוטלתן בלבד מכתובתה. ואם אמר: חטול מאותים זוז כתובתה, לא חטול שתיהן, אלא ידה על העலונה, אם ר' זוז יותר, נוטלן. ואם כתובתה יותר, נוטלן. ב הא דאמרין דכי אמר בכתובתה ידה על העלונה, בשלא חלק נכסיו. אבל אם חלק נכסיו, נמכאור משפט בסימן ק"ו. ג אם אמר: תננומנה לאשתי, סתם, יש מי שאומר ידה על העלונה. ויש מי שאומר דהו מתנה בלבד מכתובתה. (ואם אמר בפירוש: תננו לה במתנה, נוטלן ככליא לעלמא LCD מכתובתה) (ריב"ש סי' ת"פ). ד שכיב מרע שצווה שיתנו לאשתו בגדייה, נוטלה כל בגדייה בין של חול בין של שבת. הגה: ויש אומרים דאם נתן לה במתנה בשעת מותו, אף צמידים שכגדיה בכלל. אבל אם כתבה לה כך בשעה שנשאת, אין צמידים בכלל (מהרייל סימן קמ"ד). ואמ' אמר: מלכושיה, גם הסרכל ואונקל ומטפחות וסידר בכלל, דבר שארם לובש ומתחטף, נקרא מלכוש.

קי שכותבין שוכר לאשה אע"פ שאין בעלה עצמה, וכו' ב' סעיפים
א כותבין שוכר לאשה אע"פ שאין בעלה עצמה, וככלב שיהא מכירה. והכבעל נוחן את
שכר הסופר. הגה: ותמליד חכם שאין דרכו לדקדק בנשים, נאמן אח"כ לומר שטעה וכחכ שוכר לאשה אחרת על שם זו כי טעה בה. (טעם זה מפורש גمرا בפרק גט פשוט). ב המוציא שוכר על שם האשה שנפרעה מכתובתה, בזמן שהאשה מודה שננתנה לבעל, יחוירנו לו. ואם אינה מודה, אלא אומרת: ממננו נפל, לא יתנו לא איש ולא לאשה.

קילא דין כתובות בניין דרכין, וכו' י"ז סעיפים
א מתנאי הכתובה שייהיו בניו הזכרים יורשים כתובת אמן ונדרניתה שכוניסה באורת נכסיו
צאן ברזל, ויבא שאף התחוספת בכלל, ואח"כ חולקים השאר עם אחיהם בשווה. ביצה,
נsha אשה, כתובתה ונדרניתה אלף, וילדה בן ומטה בחיו; ואח"כ נשא אשה אחרת,
כתובתה ונדרניתה אלף וילדה בן ומטה בחיו; ואח"כ מות הוא והניש אלפים, בני מין
הריאונה יורש אלף שכחובת אמו, ובנו מן השניה יורש אלף שכחובת אמו, והשאר
יורשים אותו בשווה; נמצא ביד בן הריאונה אלף ות', וביד מן השניה ת"ר. ב בד"א,
שהניש יותר על שתי הכתובות דינר אחד או יותר כדי שיחלקו השאר בשווה. אבל אם
לא הניש יותר דינר, חולקים הכל בשווה; שאם ירשו אלו כתובת אמן ולא ישאר דינר א'

אהע"ז הלוות בתוכות סימן קיא

לחולק אותו בין היורשים, נמצאת תנאי זה מבטל חלק ירושה בין הבנים בשווה שהוא מן התורה. ג' אם אין שם יותר על שתי הכתובות דינר, אפלו היה ראוי לפול ירושה כי מאבי אביהם בעניין שהיה שם מותר, לא חשיב מותר, אפלו מה אבי אביהם קודם שייחלקי, כיון שלא היה שם מותר דינר בשעת מיתה. ד' וה"ה למי שנשא נשים רכובות, בין בזו אחר זו ובין בכת אחת, ומתו כו"ן בחיו, ولو מהם בניים זרים, אם היה שם יותר על כדי כל הכתובות דינר, כל אחד יורש כתובת אמו, והשאר חולקים בשעה היתומות: הרי אנו מעלים על נכס אבינו יותר דינר, כדי שיטלו כתובת בשוה. ה' אמרו היתומות: הרי אנו מעלים על נכס אבינו יותר דינר, כדי שיטלו כתובת אמן, אין שומעין להם אלא שמיין את הנכסים בכ"ד כמה היו שווים בשעת מיתה אביהם; ע"פ שנתרבו או נחמעטו אחר מיתה אביהם קודם שיבאו לחולק, אין שמיין אותם אלא בשעת מיתה אביהם. (ודוקא שהוזל הנכסים או נשתרבו, אבל נמצא שדה שאין שלו, איגלא מילתה למפרע דלא היה שם יותר דינר) (הר"ן פ' מי שהיה נשוי והם פ"ט). ג' היה שם יותר על כדי כל הכתובות דינר או יותר, ע"פ שיש לעילו שטר חוב בוגר החומר, איינו כמעט אלא כל אחד מהם יורש כתובת אמו. ז' ו"א שאפלו החוב יותר מהmortor של שתי הכתובות, יפרעו לבעל חוב והשאר יחלקו לפי שתי הכתובות. ח' מי שהיה נשוי שתי נשים ומהה אחת מהם בחיו ואחת אחר מותו, ولو בנימ משתייהן, ע"פ שלא הניח יותר על שתי הכתובות, אם נשבעה השניה שכובעת אלמנה קודם שתמותה, בניה קודמים לירושה כתובתה, מפני שאיןם יורשים כתובת אם בתנאי זה, אלא ירושה של תורה, ואח"כ יורשים בני הראשונה כתובת אם בתנאי זה; ואם נשאר שם כלום, חולקין אותו בשוה. ואם מטה קודם שחשבע, בני הראשונה יורשים כתובת אמו בלבד, והשאר חולקין בשוה. וכ"ש אם מטה שתיהן אחר מותו, שבני כל אחת נוטלים כתובת אם חולקין בשוה. שהרי באים בתורת חוב. וכן אם גירש אחת, ומהה אחת בחיו, אף' אין שם מותר, ומלה בנימ משתייהן, בני המטה נוטליין כתובת בגין דרכין אפלו אין שם ואח"כ מטה והניח בנימ משתייהן, בני המטה נוטליין כתובת בגין דרכין. לפיכך בני הגירושה מותר דינר, דכובת הגירושה שהוא חוב נושאית מותר לחכירתה. לפיכך בני הגירושה נוטלים תחללה, ואח"כ בני המטה. ט' מהה אחת בחיו ואחת לאחר מותו, ונשבעה על כתובתה אותה מטה מותו, ואין שם נכסים אלא כדי כתובת הראשונה, אין כאן כתובת בגין דרכין; אבל אם יש מותר על (טו) כתובת הראשונה אפלו דינר, יפרעו לשניה כתובת אם ומהmortor יקחו בני הראשונה בתורת כתובת בגין דרכין. י' מהה אחת בחיו והשניה קיימת, דין מדין מטה (אחת) בחיו ואחת לאחר מותו. יא היה נשוי שתי נשים, והיו לו בנימ מהן וממת, ואח"כ מטה הנשים, אם נשבעו ואחר כך מתו, כל אחד ואחד יורש כתובת אמו בירושה של תורה ולא בתנאי זה, לפיכך אין משגיחין אם יש שם מותר או אין שם. וירושה הראשונה קודמים לירושה השניה. ואם לא נשבעו, חולקין כל הבנים בשוה ואין שם ירושה כתובת בנייה ירושים כתובת תחללה, והשאר חולקין נשבעה ואחת לא נשבעה, זו נשבעה בנייה ירושים כתובת תחללה. וזהו במקרה אחד או שני במני הורין, ככל היורשין. (ועיין למטה סוף הסימן). י"ד ו"א דוקא במרקעוי, שיש שם אלא מבני הורין, ככל היורשין. אבל אם אין שם אלא מטלטלי, לא. קרקע כדי שתי הכתובות, נהגא כתובת בגין דרכין. אבל אם אין שם אלא מטלטלי, לא. ומהו אפלו אין המותר אלא מטלטלי, שפיר דמי. ויש מי שאומר דהאידנא לכתיבין כתובת דילן מטלטלי אגב מקרעוי, גם כתובות בגין דרכין נגנית ממטלטלים, לתנאי כתובת כתובת.

אהע"ז הלוות בתובות סימן קיב

טו המוכרת כתובתה, בין לבולה בין לאחרים, לא הפסידה כתובת בנין דכرين. אבל אם מחלוקת כתובתה לבולה, הפסידו בנית כתובת בנין דכرين. לפיכך אין הבנים יורשין כתובת בין דכرين עד שייהי שטר הכתובת יוצא מתחת ידם, אבל אם אין שם שטר כתובת אין להם כלום, שהוא מחלוקתם. ואם אין דרכם לכתוב כתובת, יש להם. פון מי שוצה בשעת מיתה שלא ירושו בנית כתובת בנין דכرين, אין שומעין לו. הגה: אבל אם התנה כנ' בשעת נשואין, תגאו קיים (טור). וי"א אין כתובת בנין דכرين נוהגת האידנא, דעיקר התקנה היהה כדי שתינתן אדם לבתו לבנו, וכעכשו נהוגים ליתן לבת יותר ויותר (ג"ז שם), וכן נהוגין במדינות אלו. י"ז נתן כל נכסיו לאחרים במתנה שכ"מ, הוайл ומתנתה ש"מ אינה קונה אלא לאחר מיתה, הרי המתנה וחוב התנאים באים כאחד, לפיכך בנים יורשים כתובת אם שמה בחיה בעלה. ואם נתנים במתנה בריא מהיום ולאחר מיתה, דין כדין מתנתה בריא לעניין זה.

ק"ב מזונות הבנות ממה ניזנות ועד כמה, וכל דיניהם, וכו' י"ח סעיפים

א מתחאי כתובת שתהינה הבנות נזנות מנכסי אביהם אחר מותו, עד שיתארסו או עד שיבגרו. הגה: אפילו לא נכתב בכתבובה, או אפילו אין לה כתובת. ובמוקם שאין כתובין כתובת (טור). וי"א דאפיילו במקום שכותבין כתובת ואין לה שטר כתובת, ואפילו מחלוקת אמרת כתובת יש לבנות מזונות (הראב"ד פ"ט דיאשוו). וכן אם נתרשה האם, אפילו היכי חיבב במזונות הבנות. ב בת הניזנות מנכסי אביה לאחר מותו, מעשה ידיה ומציאותה עצמה. ג' מתארסה בעורדה קטנה, איבדה מזונות מן האחין והארוס חיבב במזונתיה. הגה: וי"א שלא אבדה מזונות אלא כשחתארס משיה נערה (כ"כ הפ"מ פרק י"ט בשם ר' ז' והרשכ"א). ויש אומרים דוקא שנתרסה עצמה, אבל נתרסה מודעתacha לא אבדה מזונות (טור בשם הרמ"ה). ד' נשאת הבית, או מיאנה או נתרשה או נחלמנה, אפילו היא שומרת יבם, הוайл וחזרה לבית אביה ועדין לא בגרה, הרי זו נזונית מנכסי אביה עד שתתארס. הגה: וי"א דוקא מן האירוסין, אבל משנשנתה שוב אין לה מזונות (טור). וי"א עוד דוקא בחו"ל היתה ברשותו, אבל לאחר מיתה אביה אבדה מזונות מיד שנתרסה (טור בשם הרא"ש), וכן נראה עיקר. ה' יבם אשות אחיו וילדה לו בת, אם לא היה לאחיו נכסים, הבית נזנות מנכסי אביה. אבל אם היו לאחיו נכסים, וכן בת שנייה וכן בת אונסתו אפילו נולדו לו אחר נשאה, וכן בת אروسתו שנולדה לו בעורדה אروسה ואחר כך נשאת, אין להן מזונות אחר מיתה אביהן, אבל בחו"ל הוא חיבב במזונתון כדין שפוסקין לאלמנה. ומוכרין למזון הבנות וכיסיתן ללא הכרזה, כדין שמכרין למזון האלמנה וכיסותה; אלא שהашה פוסקין לה לפני בכורה וכבוד בעלה, ולבת פוסקין לה דבר המספיק לה בלבד. ואין הבנות נשבעות. ז' עכשו שכתובת נגבייה אפילו ממלטלים, גם הבנות נזנות מהם. ואינם נזנות אלא מבני חרי, אבל לא ממשעבדי, כמו אם מכר האב או נתן האב במתנה בריא או אם הבנים אחר מיתה אביהם מכרו או משכנו או נתנו, אין נזנות מהן. ח' אין הבנות נזנות ממשעבדים, אפילו קנו ממן, ואפילו היו בשעת קניין, כמו שగירשה והוא לה בנות ממן והחוירה וקנו ממן. ויש מי שאומר דה"מ כשקנו ממן בשעת נשואין בכלל מה שקנו ממן בתנאי כתובת, אבל אם קנו ממן לאחר נשואין על מזון הבנות, נזנות אף ממשעבדי. ט' אם פסק עם האשה שיתפרנסו הבנות אף אחר שיבגרו, נזנות ממשעבדי. י' מי שזכה בשעת מיתתו: אל יזונו בנותי מנכסיו, אין שומעין

לו. ואם בשעת נישואין התנה שלא יזונו מנכסיו, هو בכלל תנאי שבממון, וקיימים. יא מי שמת והנchia בנים ובנות, יירשו הבנים כל הנכסים מהם זנים אוחיותיהם עד שיבגרו או עד שיתארסו. הגה: ואין מהיכים הבנים לצמצם במזונות, אלא אם ירצו יתירו במזונות. ומכל מקום אם רואים בית דין שהבנים מכלין הממן ואין משגיחין בישוב העולם, חיכים בית דין להשגיח בתיקון הבנות ולהפריש להן חלקן (טור). בד"א, כשהנchia נכסים שאיפשר שיזונו מהם הבנים והבנות כאחד עד שיבגרו הבנות, ולאו הם הנקראים נכסים מרובים. אבל אם אין בנכסים שהנchia אלא פחותה מזויה, מוציאות מהם מזונות לבנות עד שיבגרו, ונונתנים השאר לבנים. ואם אין שם אלא כדי מזון הבנות בלבד, נזנות מהם עד שיבגרו או עד שיתארסו, והבנים ישאלו על הפתחים. הגה: וילא אסור לבנים למכור אפילו נכסים מרובים, אם לא שהוא לצורך פרוון שבויים וכיוצא בה; אבל בנכסים מועטים, אפילו בכח"ג אסור (מודכי פרק מי שמת). ואם עברו ומכרו יתאזר לקמן סעיף י"ד. יב בד"א, כשהנchia קרוקע. אבל אם לא הנchia אלא מטלטליין, אם הנכסים מועטים יזונו אלו ואלו יחד עד שיכלו, דהיינו שאין נזנות אלא בתקנת הגאנונים די שתהיינה בנים ולא שיפה כחן יותר מהבנים. ואם הנchia מטלטליין ומרקען, והמרקען הם מועטים וע"י המטלטלים יהיו מרובים, יירשו הבנים. הגה: מיהו במקרים שכותבין בנסיבות מטלטליין אגב קרוקע, איך למים דמטלטליין הוא כמו קרוקע (כ"ג). וכך שיתaćר לעיל סימן קי"א סעיף י"ד. יג היו מרובים ובשעת מיתה נחמעטו אחר כך, כבר זכו בהם הבנים ויש להם דין דין. יד היו מועטים בשעת מיתה ונתרבו אחר כך, הבנים יורשים אותם כדין מרובים. הגה: וילא אפילו עמדו כבר בדיון ופקו להם דין נכסים מועטים, כיוון שתרכזו חזוז לאין מרובים, ואפילו חזוזו אחר כך ונחמעטו יש להם דין נכסים מרובים ונחמעטו (טור). ואפילו לא נתרבו, אם קדרמו הבנים ומכרו נכסים מועטים, מכרן קיימים. הגה: ונדרחו הבנים אפיי ממעות שקבלו מן המקה (טור בשם הרוא"ש). וי"א דודוקא קודם שהחויזקו הבית דין הבנות בנכסים (טור בשם רשי"ו והרא"ש). טו היו הנכסים מרובים ויש עליו חוב או חוב מזונות בת אשתו או חוב עישור נכסים לפרנסת בתו, וכשיוציאו אחד мало יישאוו מועטים, י"א שמעמיטים וי"א שאין ממעיטים. טז הנchia אלמנה ובת ממנה או מאשה אחרת, ואין בנכסים כדי שיזונו שתיהן, האלמנה ניזונית והבת תשאל על הפתחים. ויש חולקין, כמו שנתבאר בסימן צ"ג. יז מזנות הבת קודמת לכתובות בניין דכرين. ייח מי שמת והנchia בנות גדולות וקטנות, ולא הנchia בן, אין אומרים: יזונו הקטנות עד שיבגרו ויחלקו שאר נכסים בשווה, אלא כלן חולקות.

קילג דין עישור נכסים ממה נגבים, וכו' י' סעיפים

א מי שמת והנchia בת, אומרים דעתו כמה היה בלבו ליתן לה לפרנסת נדוניותה ונונתנייה לה. ומণין יהיה יודעים אומדן דעתו, מריעיו ומיודיעו ומשאו ומחנו וכבודו וכן אם השיא בת בחיו אומדים בה. הגה: ואם היה עשיר והעני, או וחרן ונשתנה דעתו, הולcin אחר דעתו האחרון (טור). ואם לא ידעו ב"ד אומדן דעתו, נונתנים לה מנכסיו עישור לפרנסת נדוניותה. הגה: וכשם שנוחtiny לכת פרנסת לנדוניא מנכסי האב, כך נונתנים לה פרנסת מנכסי האם (ג"ז פ' יש נוחלין). ויש חולקין (מהריל ס"ע"ה). י"א דף האב חיים אין לו (להוטיף) לכיתו יותר מעישור נכסים (הרין פ' מיציאת האש), ואין נוהגן בן. ב עישור זה לפרנסת נדוניא אינו מתנאי כתובה.

אהע"ז הלוות כתובות סימן קי'

לפיכך אפילו לפי תקנת חכמים הראשונים והאחרונים אינה נוטלת אלא הקרקע. ויש לה לגבות עישור זה משכירותה הקרקע (אם לא גבו היתומים עדין) (טור) ומן הרاوي. ואם רצוי האחים ליתן לה מעות כנגד עישור הקרקע, נותנים. הגה: ודוקא לגבות אינה נגbit רק ממקרקעי, אבל כשמין הנכסים לידע העישור שמן אף מטלטין ומגבין לה העישור ממקרקעי. ודוקא שנותנים לה עישור נכסים, אבל כשנווכל לאמור דעת האב נותנים לה לפ' דעתו, כפי מה שהיא נותנת לה מטלטלי הן ממקרקעי, כך נותנים לה (הכל בטרו). וי"א דافق כשםן אין שמן אלא בקרקע (כי' הב"י בשם המ"מ לדעת הרמב"ס). ואם היו כאן בעלי חובות, והבנייה אומרת לסלך אותן בקרעות, והבנייה אומרות לסלך אותן במטלטין כדי שישארו הקרקע ליתומים ויטלו מהן עישור נכסים. הדין עם הבנים (מרדי פ' מציאת האשה בשם מוחה"ס). ונראה לי דהוא הדין לעניין שטרחצי חלק זכר הנוגה בינו שאין הבנות נוטלות חלק בקרעות אם היו כאן בעלי חובות, הרשות ביד הבנים לסלך אותן במטלטין כדי שישארו להם הקרקע וללא יהא לבנות חלק בהם. כאשרם יאמרים דעת האב, יש אמרים דוקא למוטשי מעישור נכסים, אבל לא להרכות עליהם (טור בשם הרא"ש). וי"א דאפילו להוסיף עליהם (טור בשם הגאנום). ואפילו אין אלא מה שנותן לבתו הראשונה, נותנים הכל לשניה (טור בשם הראב"ד). וראו לאומדו כפי הממן שהניח בשעת מותו (מהרי"ק שורש ע"ח), וכן נראה לי. ג' הכת בעישור זה כבעל חוב של אחין היא, לפיכך נוטלה אותו מן הבינויה ללא שבועה. ואם מהו האחים, נוטלה אותו מבניהם מזיבורת ובסבואה, שהרי היא נפרעת מנכסיית יתומים. ובזמן הזה של בני אדם רגילים להשיא לבנותיהם מהמטלטלים, חשוב כמו אומדנה. ד' הניח לבנות רכוב, כל שתבא לינשא נותנין לה עישור הנכסים, ושל אחירה עישור מה שייריה הראשונה, ושל אחירה עישור מה שייריה ראשונה, וכן באו כלם לינשא אחת, ראשונה נוטלה עישור, ושניה עישור מה שייריה ראשונה, וכן אפילו הן עשר, וחולקות כל העישורים בשווה. הגה: אע"פ שעישור נכסים אינה נגבה עד שתבא הכת להגשה, מכל מקום משערום לפי מה שני בשם הרשב"א וחותמת הרמב"ז סימן מ"ז. ה' האחים שמכרו או משכנו קרקע אביהם, הכת טורפה מהלקוחות פרנסת נדוניתה, ובסבואה, בדרך שטורפני בעלי חובות מהלקוחות. ו' מי שמת והניח אלמנה ובת, אין הכת נוטלה עישור נכסים, מפני מזונות האלמנה. ואפילו מתה הכת אחר נשאתה, אין הבעל יורש פרנסת הרואיה להנחתן לה, שהרי قولן בחזקת האלמנה שתהא נזונית מהן. (וכן פרנסת לבנות קודמת לתובות בניין דכריין) (הרין פ' מציאת האשה). ז' קטנה יתומה שהשיאתה אמה או אחיה לדעתה, ונתנו לה מאה או חמישים זוז, יכול היה משתגדיל להוציא מידם פרנסת נדוניא הרואיה לה. (ואפילו שתקה זמן רב משתגדיל, יכול היה אח"כ למכוע פרנסתה) (וכן משמע לשון הטור וכן כתוב המ"מ פרק שני בשם הרשב"א והרין פרק מציאת האשה). ואפילו לא היו האחים זנים אותה. ואף על פי שלא מתחה בשעת נשואין, מפני שהקטנה אינה בת מהאה. ואם נשאת הכת אחר שגדלה, בין גערה בין בוגרת, ולא הבעה פרנסתה, אבדה פרנסתה אא"כ היו האחים זנים אותה אחר נשואיה (והיא ידעה כן בשעת נשואין) (הרין פרק מציאת האשה). ואם מתחה בשעת נשואיה, הרי זו מוציאה הרואוי לה כל זמן שתרצה. ואם בגרה ועובדת בית אביה, בין שבגרה אחר מותו בין שהניחה בוגרת, (ויש חולקין וסבירא להוadam הניחה בוגרת אין לה פרנסת כלל) (טור בשם הר"ר יונה והרא"ש), אם פסקו האחים מלחת לה מזונותיה, שהרי אין לה מזונות, ושתקה ולא תבעה פרנסת נדוניתה, אבדה. ואם מתחה, לא אבדה. ואם לא פסקו האחים מלזונה, זוננו אותה בוגר, אע"פ

שלא מתחה לא אכלה פרנסת נדוניתה כל זמן שהם זנין אותה, שיש לה לטעון מפני שהם זנין אותה אע"פ שאינם חייבים והוא עדין לא נשאת, מפני זה לא תבעה פרנסתה. (מי שזכה לחת לבתו שליש נכסיו, והשיינו אחיה ולא נתנו לה, חייבים ליתן לה אחר כך) (חובכת רשב"א סימן אלף מ"ג). ח' מי שמת והנינה שתי בנות ובן, וקדמה ראשונה ונטלת עישור נכסים, ולא הספיקה השניה לגבות עד שמת הבן ונפלו כל הנכסים לשתיهن, אין השניה נטלת עישור, אלא חולקות בשווה וכחלה הראשונה בעישור שלה. (ויש חולקין וסבירו להו גם השניה נטלת עישור שלה תחלה ואחר כך חולקין) (טור בשם הרא"ש). ט' לא תקנו פרנסת נדוניה לבת אלא במקום בן, אבל אם לא הניח אלא בנות, יחלקו הכל בשווה. ואפילו נשאו הגדולות בחיה אביהן, ואומרות הקטנות: גם אנו נשא מהמן קודם חלוקה, אין שומעין להם. אבל אם נשאו הגדולות אחר מיתת אביהם מהאמצע, ישאו גם הקטנות ואח"כ חילוקו. י' מי שזכה בשעת מיתה: אל חפרנסו לבנותי פרנסת נדוניא מנכסיו, שומעין לו. אבל אם התנה בשעת נשואין שלא יתפרנסו בנוחוי מנכסיו, אין שומעין לו (טור לפ"ר רב הא').

קיד דין מי שקבל עליו לzon בת אשתו וחייב, וכו' י"ב סעיפים

א הנושאasha, ופסקה עמו לzon את בתה ה' שנים, חייב לzonה במאכל ובמשקה חמיש שנים הראשונים שאחר הנושאין, בין אם המזונות ביוקר או בזול. ואם לא זונה בהם, והוזלו המזונות, אם הוא עיכב ציריך לפרוע לה בזמן היוקר. ואם היה עיכבה, איןנו נותן לה אלא בזמן הזול. ואם היו בзол והוקרו, אפילו אם עיכב הוא, איןנו נותן לה אלא כדי היזול. ב' אע"פ שהוא זונה, מעשה ידיה שלה. ג' אם האם פטרו מלzonה, אין הפיטור כלום. ד' מת הבעל, הכת מוציאה מזונותיה מנכסים משועבדים כשאר בעל חוב. ודוקא שקנו מידיו או שחיב עצמו במזונותיה, בשטר; אבל אם לא היה שם קניין, הם דבריים שלא נחנו לicutוב ואינה ניזונית ממשועבדים. ח' מטה הכת, אין יורשת יורשים מזונותיה. (חולתה הכת, הרי היא כנשאת ומעליה לה מזונות כאלו הייתה בריאה (ב"י בשם היושלם). ו' נתגרשה בתוך הזמן שקיבל לzon את הכת, נותן לה במקום שתהיה אמה מזונות משלם כמו שן את אשתו ע"י שליש, ואין חייב ליתן לה לפי בכורו ולא לפי בכורה. ויש חולקים וסוברים דציריך לה כתה לאחר מבני ביתו (טור בשם הרא"ש) וכן נ"ל. ואם מאכילה על שלחנון, ניזונית עמו כאחד מאוכלי שלחנו. ובין כך ובין כך אין חייב ברופאותה. ז' הוא הדין למי שתחביב בפרנסת אדם אחר (ועיין באלו דינים בחשון המשפט סי' ס). ח' נשאת לאחר, ופסקה גם עמו שיזון את בתה, אחד זונה ואחד נותן לה דמי מזונות משלם. ט' גירשה גם השני ושניהם חייבים במזונותיה, וכל אחד אומר: אני אזונה ולא אתן דמים, הדרך תלוי בה שתחביר איזה מהם שתרצה שיזון אותה. ואם היה חרשת שאין בה דעת לבחורו, זנין אותה לפרקין זה שבת וזה שבת. י' נשאת הכת תוך הזמן, הבעל חייב במזונותיה והשנים כל אחד ואחד נותן לה דמי מזונות. יא' כתוב לה: אזון את בתק כל זמן שאת עמי, ומטה האם, אין חייב עוד לzonה. וכן אם נתגרשה, אפילו חוזר ונשאה. יב' כל המחייב עצמו מדרעתו לzon שלא מתנאי בית דין, אין חייב במלבוש אלא אם כן פירש: אזון ואפרנס. הגה: ואם כתוב, אם ישא בת פלוני ליתן לו סך מה לצורך פרנסת מזונות, חייב ליתן לו אע"פ שמתה הכת, הרי לא קצב לו זמן המזונות אלא קצב לו סך למזונות ואלו היה רוץ ליקח מנגנו הסך ביחיד היה חייב ליתן לו. אך אם כתוב לו ולאשתו, אין יורש חלק אשתו (תשובה הרשב"א סי' תחק"ע).

אהע"ז הלוות כתובות פימן קטו

קטו דין היוצאה ללא כתובה והמפסdet כתובתה, ובו י' סעיפים

א אליו יוצאות שלא בכתבובה: העוברת על דת משה ויהודית. ואילו היא דת משה, שהאכילה את בעלہ שאלנו מעורש, או אחד מכל האיסורים, או ששימושו נדה, ונודע לו אחר כך, כגון שאמרה: פלוני חכם תקין לי הכריזה או התיר לי חתיכה זו או טהר לי הדם הזה, ונמצאת שקרנית. ודוקא שהוכחה בעדים, כגון שעון שהודיעו שכואמה שעה שאמרה שלוני תקין לה לא היה אותו פלוני בעיר, וגם יש עדדים שאמרה לו שהוא מותקן ושזהו אכן על פיה, אבל אם אין עדדים והוא כופרת שלא האכילהו, או שמחשת החכם שאומר שלא תקין לה, והיא אומרת שתיקן לה, נאמנת. ודוקא שהכחישתו ואילו פיה, אבל אם רצתה להאכilio דבר איסור, לא איבדה כתובתה. ב הוחזקה נדה בשכנותיה, שראויה לובשת בגדי נדotta, ואמרה לו: טהורה אני, ובא עליה, יוצאת אלא כתובה. ג הנודרת אינה מקיימת, יצאalla כתובה. הנה: וכן אם עברה על השבואה או על החרום (הגהות מימי פ"ד). אבל אם היא מביאה עדדים שגם הוא עבר על נורדים ושבועה וחרים, לא אבודה כתובתה אף אם היא עוברת (בחשיבות מיי וכחשותך ורשב"א סימן תשס"ז).asha שהMRIה דתה וחזרה בה, אינה אלא בעוברת על דת, ולא הפשידה כתובתה אלא אחר החരאה (חשותך הרא"ש כל ל"ב). ד איזו היא דת יהודית, הוא מנהג הצניעות שנגגו בנות ישראל. ואלו הם הדברים שאם עשתה אחת מהם עברה על דת יהודית: יוצאת לשוק או למביי מפולש או בחצר שהרכבים בוקעים בו וואהה פרוע ואין עליה רדייד לכל הנשים, או ע"פ שעורה מכוסה במטריות, או שהיתה טוהה בשוק וורד וכיוצא בו כנגד פניה על פדחתה או על חייה, בדרך שעושות העובי כוכבים הפרוצות, או שטוהה בשוק ומראת זרעותיה לבני אדם (ווגילה בכך) (רשב"א סי' תשע"א), או שהיתה משחתקת עם הבחרים, או שהיתה תובעת התשmissה בקהל רם מבעליה עד שכנותיה שומות אותה מדברה על עסקי שימוש, או שהיתה מקללת אבי בעלה בפני עצמה) (וכן משמע מפרש"י בגרורה הביאו ה"ב) (ועל סי' קנד' דיה המקללה בעלה בפניו) (הרמב"ן סי' ק"ב), בכל אחד מסלול יצאalla כתובה, אם יש עדדים שהתרה בה תחללה ועברה על התראותו. ואם אין עדדים, משבע שהוא כדבריה. ואם רצתה לקיים אותה אח"כ, אין כופין אותו להוציאה, מכל מקום מצוה עלו שיזוציאנה. הנה: וזאת יכולה לעכב על ידו שלא יגרשנה, ויכול לגרשה בעל כורתה, ואין בזה משום חרם ר"ג (חשות מורה"ס בהגותות מודפי דיכמות וכן הוא ברשב"א סימן תשקנ"ז).asha שגומה לבעה שרצונה לה捨יד עלייו עובד כוכבים להרגו אם יעשה לה זכר, מיקרי עבורה על דת (הגבות מימיוני פ"ד).asha הרגילה להחיה עם עובד כוכבים. נקרה עבורה על דת (ת"ה סי' רמ"ב). ה' כל אלו אין להם לא עיקר כתובה ולא תנאי כתובה ולא Tosfet, אבל תוטל מה שהכניתה לו והוא בעין, בין מנכתי צאן ברזל בין מנכסי מלוג. ואם כליה או נגנב או נאבד, אין מוציאין ממנו. וכן הדין במאי שזיננה או שיזוצאה ממשום שם רע, שאיבדה עיקר כתובה ותוספה, ונוטלת מה שהוא בעין מכל מה שהכניתה. וכן הדין בכל אותם ששנינו בהן יצא מזה ומהזה. ו אין עדדים שזיננה, אלא שהיא אומרת שזיננה, אין חזשין לדבר זה לאוסרה, דשما עיניה נתנה באחד. ודוקא שאין רגלים לרבר, אבל אם יש רגלים לדבר נאמנת) (פסק מהרא"י סי' רכ"ב). אבל איבדה כתובתה, עיקר ותוספה ומה שאינו בעין ממה שהכניתה לו. (אם חורה בה וממנה אמתלא לדבריה למה אמרה בתחילת כן, נאמנת)

אהע"ז הלוות בתובות סימן קטן

קטו

(הגבות מודרכי רקוושין). ואם היה מאמינה ודעתו סומכת על דבריה, ה"ז חייב להוציאה, אבל אין כופין אותו להוציאה. אבל אם נאנסה, לא הפסידה כתובתה, לא אשת ישראל ולא אשת כהן. הנה: ועיין לקמן סימן קע"ח סעיף ט. אמר א' על אשה אחת שזונתה עמו, נאמן עלייה כער אחד, רפלגין ריבורייה (רשכ"א סי' מקנ"ב). ואם היא הורית לפני אחר שנטמאת, הנחשר מצטרף עם האחד לאסורה על בעלה (פסק מהרא"ז סי' רכ"ב). הורית לפני אחר שזונתה, ואח"כ אומרת שקר הוא, ומחייבת העוד המעריר עלייה, מותרת לבעלה אף אם מאמין הבעל לעד המעריר עלייה, ראמידן בתחילה שההורית נתנה עיניה באחר וعصיו חזרות בה (שם במהר"ק שורש פ"ב). אשה שאמרה לבעלה שזונתה, אע"פ שאינה נאמנת, אם עמד וגירשה, אסור לו אמץ החזירה, יש לחוש (מהר"ס פרורואה סי' ל"ד). ז' מי שראה אשתו שזונתה, או שאמר לו אחד מקרוביו או מקרובותיה, שהוא מאמנים וסומכת דעתו עליהם, שזונתה אשתו, בין שהיא האומר איש בין שהיתה אשה, הוαιיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת, ה"ז חייב להוציאה ואסור לו לבא עלייה, ניתן כתובנה. ואם הורית לו שזונתה, תצא بلا כתובנה. ולפיכך משביעה בנסיבות חוץ שלא זונתה תחתיו, אם ראה אותה בעצמו, ואח"כ תגבה כתובתה. אבל בדברי אחר אין יכול להשביעה אלא ע"י גלגול. הנה: הרבה קרובים כולם אינם רק כער אחר (הגבות מדרכי ריברכט). וע"ל סי' קע"ח סעיף ט. וי"א ראל יכול לומר שמאמין לעד אלא אם מאמין לו ג"כ בשאר דברים, אבל אם אין מאמין לו בשאר דברים, רק בוכרו זה, משום רבלאו ה כי נשורת לו קצח, לא נאסרה עליו משום זה (מהר"ק שורש פ"ב). ח' האומר לאשתו בפני עדים: אל מסתרי עם איש פלוני, ויש עדים שנכנסה עמו בסתר ושהיתה עמו כדי טומאה, אסורה לבעלה ותצא بلا כתובנה. ואסור לו להתייחד עמה, וכופין אותו להוציאה מביתו. (וירוק שאמר לה בלשון קניין (מהר"ז סי' ח'). וכורוך שיתבאר לקמן סי' קע"ח). ט' אמר לה בינו לבינה: אל מסתרי עם איש פלוני, וראה אותה שנסתירה ושהיתה עמו כדי טומאה, אסורה לו וחיב להוציאה ולהזין לה כתובנה, ואם הורית שנסתירה אחר שהתרה בה, תצא بلا כתובנה. לפיכך משביעה על זה ואח"כ נזון לה כתובנה. י' אם השביע אשתו שלא תדבר עם פלוני, ועבורה ודברה עמו, עוברת על דת היא, והפסידה כתובתה אם התרו בה תקופה: אם תעברי על שכונתך הפסידי כתובתיך.

קטן דין כתובה ותנאייה, ודין הנושא אשה באיסור, ובו ו' סעיפים

א' הנושא אחת מחייב לאיין, אם הכיר בה יש לה עיקר ותוספת וכל תנאייה; ומיהו מזונות אין לה אלא לאחר מותו, אבל בחיו אין לה, אפילו לותה ואכללה אין חיב כלום, (ואם אין אותה, מעשה יירה שלו) (נ"י פ' יש מוחמות). ואם לא הכיר בה, אין להמנה ומאתים אבל תוספת יש לה. ואין לה שום תנאי מתנאי כתובנה, ואפילו מזונות, אחר מותו; ואני חיב בפרקונה, ואפילו ה כי אין משלם פירות שאכל משללה, ואפילו הם בעין עצמו. ונכסי שהכניתה לו, אם הם בעין, בין נכסים מלוג בין נכסים צאן ברזל, תלמים; וכל מה שאבד או נגנב או כללה או נשחת מנכסי צאן ברזל, אין חיב לשלם; וכל מה שאבד או נגנב מנכסי מלוג, חיב לשלם. ב' חייבי עשה, אפילו לא הכיר בה, דיןה חייבי לאיין שהכיר בה. ג' אילונית, אם הכיר בה, הרי היא ככל הנשים ויש לה כתובה ותנאי

אהע"ז הלכות בתובות סימן קיו

כתובה, וכן זוכה הבעל במא שזכה בשאר הנשים. ואם לא הכיר בה, דינה כדין חייב לאוין שלא הכיר בה. ד' שנייה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה, דינה כדין חייב לאוין שלא הכיר בה; חוץ מנכסיו צאן ברזל ונכסי מלוג, שדינה בהם כלל הנשים. זה המenant, אין לה מנה ומאתים אבל יש לה תוספת; וחייב לזונה ולפודת כל זמן שהוא תחתיו ואוכל פירותיה, אבל אם הלך למדינת הים ולחותה למונותיה או לפדיונה ואח"כ מיאנה, אינו חייב לשלם אף על פי שאכל פירותיה, ואפילו הם בעין. ו' קטנה היוצאה בגט, דינה כגדולה היוצאה בגט.

קיז דין כתובה באשה שאין לה וסת או שאר מומין ודין קטלנית, ובו יט
י"א סעיפים

א הנושא אשה, וכדקה עצמה ונבעל, ובעת שקנאה עצמה היא והוא נמצא דם על עד (פירוש סמרטוט או מטלית שבודקת עצמה בהן) שללה או על עד שלו, אם אירע זה פעמיים ג', פעמיים סמכות זו לוין, הרי זו אסורה לישב עם בעל, והצא שלא כהותה, לא עיקר ולא תוספת, ולא תנאי מתנאי הכתובה, שהרי אינה ראוייה להشمיש; ויצויא, ולא יחויר לעולם. בד"א, כשהיתה כך מתחלת נשואה, ובבעל רואונה ראתה דם. אבל אם אירע לה חוליל זה אחר שנשאה, נסתהפה (פי' מן מדוע נסתהף אברך (וירמיeo מו, טו) כלומר: נפסדה ונבדה למולן) שדהו. לפיכך אם בעל פעמיים אחד ולא מצא דם, ולאחר הגהה: י"אadam אינו רוצה לשא אחרית, ורוצה לשורתם זו עיי' שליש בשונה אחת, ולא ייל' אצלם, אין צורך לגרשה (ב"י בשם חשבות הר"ס וכן הוא בחשבון הרשב"א סימן חמ"ס). וכ"ש אם דעתה תחתינו, דמאיisa ליה, דשיי בכח"ג (שם). **ב** אשה שנבדקה על ידי נשים, ואמרו שאינה רואיה לאיש, אין לה כתובה ולא תנאי כתובה. ואם הבעל טוען עליה כך, כל זמן שלא נבדקה אינו חייב במונותיה. **ג** הנושא אשה, סתם, ונמצאו עליה נדרים שנתקарו בסימן ל"ט, יצא بلا כתובה, לא עיקר ולא תוספת. **ד** וכן הכוון אשה, סתם, ונמצא בה מום ממומי הנשים שנתקарו בסיסי ל"ט, ולא ידע הבעל במום זה, יצא بلا כתובה, לא עיקר ולא תוספת. **ה** אם יש מרוחץ בעיר והוא לו קרובים שם, אינו יכול לומר: לא ידעת מומין אלו, ואפילו מומין שכスター, מפני שהוא בודק עיי' קרובותיו וחזקתו ששמע ונתרצה. **ו** ואם אין שם מרוחץ, או שלא היה לו שם קרובים, טוען במומין שכスター, ונכפה לעתים ידועים, הרי הוא כמו סתר. אבל במומין שכגלי אינו יכול לטעון, שהזקתו ששמעו ונתרצה. **ז** המשנתה במתה תמיד, י"א דלא הו מום (ב"י בשם הרשב"א). **ו' בד"א**, במקרה מום (ב"י), וכן נראה לי עיקר. טען על אשתו שהיא מצורעת, הוי מום (ב"י). **ז' בד"א**, במקרה שלמנהג הנשים להלך בשוק ופניהן גליות, אבל במקום שאין דרך הבנות לצאת לשוק כלל, ואם יצא למרוחץ יצא מתנרכות, הרי זה טוען אפילו מומין שכגלי. ואם יש שם מרוחץ, אם יש לו קרובה אינו יכול לטעון, שכdoiי הכל רואין אותה ערומה במרוחץ. **ו' בד"א**, ואם דרכן להתחבא במרוחץ, יכול לטעון אף מומין שכגלי. (ו"י' דאפילו אין לו קרובים בעיר, יש לו רעים ובודק על ידי נשותיהם) (**טו' בשם הגוינט**). **ז' כיצד** היא טענת המומין, אם

אהע"ז הלבות בתוכות סימן קיה

קיה

היו המומין שנמצאו בה מומין שודאי היה בה קודם שתתארס, כגון אצבע יתרה וכיוצא בו, על האב להביא ראייה שידע בעל ומורתה או שחזקתו שידע. ואם לא הביא ראייה, יצא בלא כתובה כלל. זה היו בה מומין שאפשר שנולדו בה אחר האירוסין, אם נמצאו בה אחר שכנסה לבית בעל, על בעל להביא ראייה שעדי שלא נחרסה היה בה והיתה מקחו מכך טעות. ואם נמצאו בה והיא בבית אביה, על האב להביא ראייה שאחר האירוסין נולדו ונסתחפה שדהו. הגה: ו"א דאם האב טוען וראי, על בעל להביא ראייה (המ"מ פכ"ה בשם הרש"א). ו"אadam הגיע זמן לכנס, ע"פ שלא כנסה, הוא יכולו היה ברשות בעל (רכינו ירושם נ"ג ח"ב). ט הביא בעל ראייה שעדי שלא תחארס היו בה, או שההורית לו בכך, והביא האב ראייה שראה ושתק ונתפיס או שחזקתו שידע בהן ונמתפיס, הרי זה חייב בכתובה. י בא על אשתו, ושחה כמה ימים, וטعن שמות זה לא נראה לו עד עתה, אפילו היה בתחום הקטנים (פירוש כגון נתן תחת בית השחי ותחת הדרים וכדומה) או בכך הרגל, אין שומעין לו, חזקה אין אדם שותה בכוס א"כ בודקו וידע ונמתפיס. הגה: ואם שהה עמה ל' יום, אינו נאמן לומר שלא בעל (מהרי"ק שורש ק"ה). יא מי שנודע לו שאשתו נכפת, ורוצה לגרשה ואינו משיג כדי כתובתה, כופין אותה לקבל גט (ואין בוה ממשות תקנת ר"ג), ויתן הנמצא בידו לכתובתה, והמורר כתשישג ידו, ואם מתמן לקבל גט, ימנע ממנה שאר כסות ועונה. הגה: ודוקא ממום גדול כזה שאלוי היה באיש היו כופין לגורש מידי החלמור, ולא תקן ר"ג שתהא האשה עדיפה מאיש (תשובה הרואה'ש כל מ"ב), אבל משום שאר מומיין אינו יכול לגורשה בעל כרואה, אבל מכל מקום אין כופין אותו להיות עמה, מאחר דמאישה עליו ורוצה לגורשה ולהת לה כתובתה (מהרי"ק שורש כ"ז).

קיה תקנת נשואין של קהל טוליטולה, ודייני נדוניא, וכו' י"ט סעיפים

א אלמנה שיש לה לחלק עם יורשי בעל בכתה התקנה של טוליטולה, שמין בגדי שבת שעליה, אבל לא בגדי חול. (חנאי השיר אינו אלא אם תמות האשה בחיי בעל, אבל לא אם חמota שומרתיכם (טור). ב מי שגירש את אשתו סמוך למיתחו, ע"פ שלא גירשה אלא כדי שלא חזק ליבם, דין לעניין כתובתה בתקנת טוליטולה כדי גירושה. הגה: אבל אם לא גירושה ממש, כגון שלא יצא אליה קול גירושה בחיי, רק היתה בחזקת אלמנה, ורק אחר מותו הוציאה גט ואומרת: נתגרשתי, אינה נאמנת וצריכה ראייה על הגירושין, ו ראוי לא לנתח הגט רק להברחה בעלמא (בב"י בשם הר"ר יודא בן הרואה'). ג אם שהתה מחלוקת עם היתומים כפי התקנה, קצת זמן, לא איבדה מזונותה אותו זמן, (ע"פ שהכח ביד היתומים לשלק האלמנה בחצי הנכסים) (טור בשם תשובה הרואה'). ד אלמנה שפרעה שלא ע"פ ב"ד חותמת העובי כוכבים מנכסיו בעלייה המת בכתה התקנה, ויש למלה קרקעות ממושכנים ביד אחר, ע"פ שיש לו נכסים בני חורין, נוטלת חצי קרקעות הממושכנים, לפי מה שנגנו על פי התקנה, בכל דבר ודבר חציו. ו דבר שאין מפורש בתקנה, נעמידנו על דין חורה. וכן כל ספק שיש בתקנה, על יורשי האשה להביא ראייה, דין מוציאן ירושת בעל מספיקא) (ב"י בשם תשובה הרואה'). ז כל דין שיש לה בગבייה כתובתה כפי דין תורה, יש לה בחצי נכסים שנוטלת מכת התקנה.

אהע"ז הלוות כתובות סימן קיה

ח אם נתנה האשה לבעה או לאחר שיזכה אחר מודה בחזי נדוניותה הראות יורשה לירוש כפי התקנת טוליטולה, אינו כלום. אבל אם מחלת, מעכשו, לבעה כל שטרו הובוט שיש לה עליו, מחלתה מחלתה. הנה: ישليل בזה אחר לשון התקנה, רואם משמע שם דאיתנה יכולה למחול אלא הירושין, או שעיל מנת כן נתן הנזון, אין בידה לשנות. ואם היא עצמה נתנתה הנדונית, יכולה למחול לבעה או להנתנת ליתן לאחר כפי מה שתחפוץ, וככל שתהעשה בפני עצם, ובכל זה זוכים הירושים מכח המנהג (כל זה תמצא מבואר בכתב בשם תשובה הרא"ש ורשב"ז). במקרים שיש התקנה שיורשי האשה יחולקו עם הבעל כשמתה האשה חלה, יפרעו תחלה כל החובות שבעל חייב. ונמן הבעל לומר כמה חייב, במגוון דברי היה כופר ואומר שלא הינה כל כך (תשובה הרא"ש כלל נ"ה). ט' הלקוח לאשתו בשעת נשואין שטר חוב בסכום ידוע, ומנתנה שתוכל לגבותו בכל עת שתרצה, אם תגבנו יליך בו קרע והוא אוכל פירות; ואם יש עליה חוב שלותה אחר נשאתה, אינה גובה ממנה. אבל אם לותה קודם נשאתה, גובה ממנה. אבל אם אינו עומד לגבות אלא לשתחalarmן או תתרגרש, אינו יכול ב"ח לגבות ממנה, אלא ימכרו בית דין בטובת הנאה לו ולא לאחרים, לכל לגבי בעלה ודאי מחלת, ואטורוח כי דין בכדי לא מטרוחין) (טור וב"י בשם גמרא החובל). י' אם נתן לה הבעל מתנה, אפילו בעל חוב שהלווה לה אחר נשאתה, גובה ממנה. יא שטר שזה נסחו: הו עלי עדים וכחטו וחתמו עלי בכל לשון של זכות ותנו להאה אשתי כך וכך בתים במתנה גמורה, אינו כלום. (הואיל ולא כתוב שהוא נתן לה, מה שאמר: תננו, לאו כלום הוא) (טור בשם תשובה הרא"ש). יב הנוגדים שהאהה המכנסת קרע לבעה כותבת לו שטר מתנה והוא כותב לה שטר חוב שהגבנו כל זמן שתרצה, ואין מוציאין באותו שטר הקרע שנטנה לו, אין לאו זהה קרע דין נכסי צאן ברזל, אלא הרי הוא בשאר נכסייו. יג הבעל אומר: היא מה תהלה ואחר כך הבן, ויורשייה אומרים: לא כי אלא הבן מה תהלה, עלייהם להביא ראייה. יד המתנה בכתובה שלא ישא אשה אחרת עלייה, אינו מתנה על מה שכחוב בתרה. טו הנושא אשה שפסקה מלדת, ונשבע שלא ישא אשה אחרת עלייה שלא מרצונה, אין יכולם להתייר לו שכבעתו שלא מדעתה. טז מי שנשבע לחבירו חצי מה שירוויח, ואני מספיק לפרשנות אשתו אם יתן זהה חצי מה שמרוויח,Auf"ב צריך לקיים שבועתו. יז אשה שמחלה כתובתה ונדוניתה לבעה, ואחר כך טענה שבאונס מחלת מפני שהיא מגוז עלייה לגורשה או לישא אחרת מפני שהיא يولדת, אין זה טענה אונס לבטל המחלת. יח אלמנה שגבתה כל הנכסים בכתובהה, אינה חייבת בקבורת בעלה. הנה: ואפילו אין רק כדי קבורה, היא גובאת כתובתה והוא נCKER מוקפה של צדקה (תשובה הרא"ש כלל מ"ז והගות מימוני פ"ז ותשובה הרמב"ן סי' ס"ד ורשב"א סי' אלף ק"ג). אבל אם תפסו היתומים מטלטלי, וקבעו אותו, אין צרכיהם לשלם (ריב"ש סי' ק"ד). ט' המתנה עם בעלה בשעת נשואין שאם חמות החתו בלא ולד קיימת יהא שלישי נדוניתא לירושה, וגורשה והחזירה סתום, על דעת תנאים ראשונים החזירה. הנה: תקנתה קלות ש"ט שננו נהגין בזמן הזה בנדונית חתנים כמו שנתבאר לעיל סוף סימן נ"ג י"א שהתקנה לא נתקנה רק בנדונית, אבל לא בירושה שנפלה לאשה בעודה החתו (תשובה הרא"ש כלל נ"ד). וכן במננות שנתנו לחתן. ובזמן שהנכסים חזרין מכח התקנה, י"א שחזרין לנוטני הנדונית (תשוכת מימוני לה, אישות וכן משמע לה התקנה), ו"א לירושים (תשוכת מימוני לה). וכן מנגה הקהילות. ואין חילוק בין אם האב נותן הנדונית או אחרים (ת"ה סי' שנ"א). אבל בשזה עצמן מנכיסים נדונית, לא תיקנו (מהר"ז ס"ד). וכל מקום שיש

מנาง, הולcin אחר המנהג; ואפילו לא התנו בשעת נשואין, כאילו הנתנו, רכל הנושא על דעת המנהג הוא נושא (רעת עצמו וכ"פ הרשב"א סי' אלף ש"ז ובתשובת מימיוני סוף אישות ליה). ואפילו הלך למקום שאין נהגים מנהג הקהילות, הולcin אחר מקום שנשאה שם (ריב"ש סימן ק"ה). ואם לא מתו הכת או הבן, רק נהרגו או מירו דתם לע"ג, י"א שלא שירק בהז דין חתנים, ואפילו לא נתן האב ציריך ליתן. אבל אם אין כאן ذرع קיימת, שצרכין להחזיר מכח תקנה, אין חילוק בין נהרגו למתו; אבל אם המירו דתם לע"ג, אין ציריך להחזיר. ויש להתיישב בדבר.

יט לחודש
לסהמ"ח

הלכות גיטין

קיט מה דבה ימצא באשה שתתגרש ושלא תدور הגירושה עמו בחצר. וכן י"א
סעיפים

א לא ישא אשה ודעתו לגרשה. ואם הודיעה בתחילת שהוא נושא אורזה לימים, מותר. **ב** לא תהיה יושבת תחתיו ומשמשתו, ודעתו לגרשה. **ג** לא יגרש אדם אשתו ראשונה, אלא אם כן מצא בה ערות דבר. הגה: אבל בלאו הכי אמרין כל המגרש אשתו ראשונה מזכה מריד עליו דמעות (טור). וזרוקה בימיהם שהיו מגרשן בעל כרחה, אבל אם מגרשה מדעתה, מותר (אגודה פ' המגרש וככ' הר"ז). ואין ראוי לו למהר לשלח אשתו ראשונה; אבל שנייה, אם שנאה, ישלחנה. **ד** אשה רעה בעדותיה, ושאינה צנואה בכנות ישראל הכהורות, מצוה לגרשה. **ה** אשה שנתגרשה ממשום פריצות, אין ראוי לאדם כשר שישנה. **ו** יכול לגרשה ללא דעתה. הגה: ואפילו אין לו לשלם לה הכתובה ונורוניתה, אינה יכולה לעכב ממשום זה הגירושין, אלא תתגרש ותחבב אותו מה שחייב לה (חשוכת הרוא"ש וריב"ש). וכל זה מדינא, אבל ר"ג החרים שלא לגרש אשה שלא מדעתה, אם לא שעברה על דת, וכך שוחבא לר' עלי סי' קט"ז. ואפי' אם רוצה ליתן לה הכתובה, אין לגרשה בזמן הזה שלא מדעתה (סמ"ק סי' קפ"ד). עבר וגירושה בעל כרחה, בזמן זהה, ונשאת, שוב אין האיש נקרא עברין (כל בו). גירושה מדעתה, ונמצא פטול בגין, יכול אחר כך לגרשה בעל כרחה (ג"ז שם). נולדו בה מומין, ע"ל סוף סימן קי"ז אם יכול לגרשה בעל כרחה. יש אומרים בדיקות מצוה יכול לגרש אשתו בעל כרחה או מתרירים לו לישא שתי נשים (מו"ה"ס פארודוא סימן י"ג), (וכמו שוחבא לר' עלי סי' א'). לפיכך קטנה מתגרשת אף על פי שאין בה דעת גמורה, אפילו אם קיבל אביה קדושה שהם דאוריותא, או חרותה שנתקדרה כשהיתה פקחת, ונתחרשה; אבל אם נשחתנית, ואני יודעת לשומר עצמה, איןנו מוציאה עד שתבריא, שלא ינגן בה מנהג הפקר. לפיכך מניחה, ונושא אחרת ומאללה ומשקה משלה. ואני מחייבים אותו בשאר כסות ועונה ואני חייב לרפאותה (ו"י"א דחייב במצוותה ורפאותה) (כ"י בשם הרשב"א והטור בשם הרמ"ה והראב"ד). (וכן פסק לר' עלי סי' ע' סעיף ד', וכן עיקרו). ולא לפדרותה. ואם גירושה, מגורשת והוא שותה יודעת לשומר גיטה. (ו"י"א דאפי' בדיעד ארינה מגורשת) (כן משמע במחריזו סימן צ"ב); אבל בעתים שוטה ובעתים חלומה, גירושה בעת חלימה מהפני שהיא נראה שתהאר כך, לא מהדרין עוברדא) (פסק מהרא"י סימן רט"ז). (ועיין לקמן סי' קכ"א סעיף ג'). ומוציאה מביתו ואני חייב לחזור וליטפל בה. **ז** מי שגירש אשתו מן הנושאין, לא תدور עמו בחצר, שמא יבואו לידי זנות. ואם היה כהן, לא תدور עמו בمبוי. וכפער קטן נידון כמבוי. הגה: ואם נשאת לאחר, אפילו בישראל, לא תدور עמו בمبוי (טור). וכל זה בمبוי סתום, אבל בمبוי מפולש

שדרך רבים עוכר בינהם, מותרים לדור (כ"י בשם הר"ן שכ"כ בשם החוספות), אם רשות רבים מפסיק בין כתיהם (הגהות אשורי פ"ב רכובות), אפילו אין בכל העיר שום יהורי רק הם בלבד. שרוי. (ת' הרשון סימן רמ"ג). גירושה ממשום שאסורה עליו, אפילו לא נשאת, אסור לדור עמה, אבל נשאת לאחר מכן (א"ז). ל
ח' היה לה מלאה עצמו, עושה שליח לתובעו. הגה: וודוקא בכחה ג', אבל מותר ליכנס לכיתה ניטין בכ"י.
 אעפ' שנישאת, הוואיל ואינו דר שם ואינו נשא ונוחן עמה (כך משמע בתה סי' רמ"ג). ויש חולקין (בכ"י).
 מותר לאדם לוון גירושתו, ומזכה היא יותר מכasher עני (הגהות מיימוני פ"א מא"ב) ; וככלבר שלא יהא
 לו עסק עמה, רק זונה על ידי שליח (א"ז). ט' גירושה שכאה עם המגרש לדין, מנידין אותן או
 מכין אותן מכרות. י' אם נתגרשה מן האירוסין, מותרת לתובעו לדין ולדור עמו.
 ואם היה לבו גס בה, אף מן האירוסין אסור. יא מי נדחה מפני מי, היא נדחת מפניו.
 ואם היה החצר שלה, הוא ידחה מפניה.

קב שאין לכתוב הגט אם לא שמע מפי המגרש, ובו י"א סעיפים

א הגט, ציריך שיכתבו הבעל או שלוחו. ואף אם שלוחו כתבו, ציריך שהיהה משל הבעל;
 כך נהגו כשהבעל מצווי, שנוחן לו הסופר הקלף והדיוו, (ויש אמרים דאף הקולמוס ושאר
 כלי הכתיבה) (הגהות אשורי פ"ב וכמרבי מהל' גיטין) במתנה; קודם כתיבתיה, והבעל נוחן שכרו.
 ומפני תקנת עגנות, תקנו חכמים שהאהשה תחת שכיר הסופר והקנווה לבעל. ב' גול נייר
 וכותב בו גט ונתנו לה, כשר, אפילו קודם יאוש. הגה: אבל גול גט, כגון שכח לו הסופר גט
 וגולו ממנו ולא פרע לו, וגירוש בו, לא היו מגודשת (כ"י). ג' כתובין גט לאיש אף על פי שאין
 אשתו עמו, והוא שייהיו העדים שחתמו בו מכיריהם ויודעים שזו פלוני ואשתו פלונית.
 (ויש אמרים גם הסופר ציריך להזכירן) (טו וכנ"ל). והכרה זו אפילו על פי עד אחד, ואפילו
 על פי אשה וקרוב. הגה: וציריך להזכיר שם האיש והאהשה ושם אביהם. וכל שהוחזק שלשים יום
 בעיר, אין חששין להם יותר. ושם אביו, נהגו כתוב על פי עצמו (כ"י ממשמעות לרמב"ם). ואם
 היו באותו מקום שנים ששמותיהם שווים ושמות נשותיהם שוין, אין מגרש אחד מהם
 אלא במעמד חבריו, שמא יכתוב גט ויוליכנו לאשת חבריו ויגרשנה עליו. ובשבעת הסכנה,
 כתובין ונוחניין אף על פי שאין מכיריהם. ד' לא יכתבו הבעל ולא יחתמו בו העדים, עד
 שיאמר להם הבעל, יכתבו הם בעצםם ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולהחותם. אפילו
 אמר לבית דין: תננו גט לאשתי, לא יאמרו לסופר לכתוב ולהחותם, ואפילו אמר
 להם: אמרו לסופר ויכתוב ולעדים ויחתום, לא יכתוב הסופר ולא יחתמו העדים עד
 שישמעו מפיו. הגה: עבר וגירושה על ידי אומר: אמרו לסופר ויכתובכו, הוי ספק מגודשת (טו
 בשם הרמ"ה ובכ"י בשם הר"ן וכ"ה וסמ"ג והמרבי וכל בו). ה' אפילו כתוב בכתוב ידי לסופר שיכתוב
 ולעדים שיחתום, לא יכתבו ולא יחתמו עד שישמעו מפיו, בין שהוא פקח ובין נשנתה,
 בין שמדובר ואני שומע בין שאינו שומע ולא מדבר. ויש מחלוקת בין נשנתה לבין לשנתה
 ולהחותם על פי כתוב ידי שיכתוב לסופר: כתוב, ולעדים: חתום, והוא שתהא דעתו מושבת
 עליו. ו' מי נשנתה, ושאלוהו אם רוצה שיכתבו גט לאשתי, והרכין בראשו, יתבאר
 בסימן שאחר זה. ז' אמר לעשרה: כתבו גט לאשתי, אחד כתוב בשכיל כולם. ואם אמר:
 כלכם כתבו, אחד כתוב במעמד כולם. ח' אמר לעשרה: כתבו וחחתמו ונתנו גט לאשתי,
 א' כתוב ושנים חותמים ואחד נתן. ט' אמר: כלכם חתום, או שמנאם, בין שמנה כולם

אהע"ז הלכות ניטין סימן קבא

קבא

ובין שמנה מקצתם, ואמור להם: חתמו, הרי זה כאותם כולם חתמו, וכולם צריכים להחותם בו. ושנים שחותמים בו תחלה הם משום עדים, וצריך שלא יהיה שום אחד מהם פסול, והאחרים משום תנאי; לפיכך אם היו השאר פסולים, או שחთמו זה היום וזה לאחר מכן או לאחר כמה ימים, כשר, והוא שיחתמו כל אחד בפני עצמו; ואפילו החתום השאר אחר מתנית הגט, (ואפילו אחר שנשאה) (הר"ן פ"ק גיטין). כשר. ואם מות אחדר מהם קודם חתימה, הרי הגטبطل (עיין לקמן בסמוך). י' ואם אמר: כולם חתמו משום עדים, צריך שייהיו כולם כשרים ושיחתמו כלום בו ביום. וי"א שאפילו אמר סתם: כלם חתמו, דיןו כמפורט ואומר: כלם חתמו משום עדים, (ונראה לי ריש להחמיר כסברא זו). י"א תיקנו חכמים שהאומר לרבים לכתוב גט או להוליך גט לאשתו; אם לכתחילה, אומר להם: כל אחד מכלם יכתוב גט לאשתי, וכן להולכה: כל אחד מכלם יוליך; ואם להחטימה, יאמר להם: כל שניים מכלם יחתמו בוגט זה.

קבא צריך להיות בדעתו מכתיבה עד נתינה, ובו ח' סעיפים

א' צריך שייהי בדעתו בשעה שמצוה לכתבו. לפיכך אם אחזו רוח רעה בשעה שמצוה לכתבו, אין כותבן אותו אפילו לכшибuria. וכן השיכור, שהגיע לשכוותו של לוט, ואמר: כתבו, אין כותבין. ואם לא הגיע, הרי זה ספק. ב' היה ברייא בשעה שצוה לכתבו, אין כותבין, ואם לא הגיעו. ואם כתבוו וננתנו קודם לשיבוריא, אח"כ אחזו החולוי, אין כותבין אותו בעודו בחליו. ואם כתבוו וננתנו קודם לשיבוריא, אם הוא חולוי דסמק בדין, הרי זה פסול; ואם לאו, איןנו גט. הגה: אבל לאחר שנחרפא, כותבן וננתניין, אפילו מיחה בחליו שלא ליתנו (טור). ג' מי שהוא עתים חלים (פי בריא, מן ומחלימי ותחניינן (ישעה לח, טז)). עתים שוטה, כשהוא חלים, הרי הוא כפיך לכל דבריו. ואם גירש באותו שעה גטו גט. ואפילו חלים ב@email, שאינו שפוי למגاري (ועיל סי' קרייט סעיף ו'). ד' שכיב מרע שמצוה לכתוב גט, צריך לדرك בו שהוא שפוי בשעת כתיבה ובשעת נתינה. הגה: ואין צריך בדיקה כמו נשתקן, אלא בורקן אותו קצת לראות אם רוחתו מושבח עליו (כ"ז). ה' מי שנשתחק, ושאלוהו אם רוצה שיכתבו גט לאשתו, והרכין בראשו לומר הן, בודקין אותו בדברים אחרים בסירוגין, חרד הן ותרין לאו, חרד לאו ותרין הן, אם הרcin בראשו על לאו ועל הן הן, הרי אלו יכתבו ויתנו. הגה: וי"א בורקן אותו על ידי פירות שנים נמצאים אלא בקין וושאlein אותו בימות החוווף (טור) אם רוצה שילקו לו מן האילן, או להיפק (פרק פ"י המוטש). ו' ודוקא שנשתחק, או אילם השומע ואני מדבר, סומכין על רמייזתו להוציא. אבל חרש שאינו שומע ואני מדבר, אינו מוציא את אשתו ברמייזה, אם נשאת כשהיה פקה או שנפללה לו יבמה מאחיו פקה. אבל אם נשא אשה כשהוא חרש, אפילו היא פקה, מוציא ברמייזה. (ועיין בח"ה סי' דלה' סעיף י"ט). ז' גוטס (פי תרגום על צר תאמנה (ישעה ס, ד), על גססיהן, כלמור על זהה שלזה. וענין גוטס הוא שהקרוב למשחה מעלה ליה בגרכונו מפני צרות החווה). הרי הוא חי ויכול לגרש. הגה: וי"א רוקא גוטס שמרבר, אבל אני מרבך, לא (סמ"ג והמרוכי). ויש להחמיר. ח' שחתטו בו שנים או רוב שנים, וכן אם היה מגויד או צלוב והחיה אוכלת בו, ורמז ואמר: כתבו גט לאשתי, כותבין וננתניין כל עוד נשנתמו בו. והוא הדין לנפל מן הגג (מייהו צריך בדיקה ג' פעמים כشنשתחק (כ"ב הר"ג)).

ש"מ ל ניסן

ש"פ יא אייר

אהע"ז הלבות ניתין סימן קכט

יב אייר קכט אמר לכתוב הגט וטעה או נאבד, וכו' ב' סעיפים

א אמר לסופר ולעדים לכתוב ולהחותם וליתן גט לאשתו, וכתבו וחתמו וננתנו לה, ונמצא פסול או שכתחווו ונאבד, יכולם לכתוב גט אחר. ואם לא נאבד, והם מסופקים אם הוא כשר מכך חומרה שנגנו להחמיר, הרי עשו שליחותם וצריך לחזרה הבעל לומר להם לכתוב ולהחותם. הגה: ואם העדים רוצים לכתוב אחר וליתן לה שניהם, הרשות בידם ואין צריכים לשאול לבעל (תשוכת הרשב"א הובאה בכ"י). לכן אם הבעל הולך מהעיר, יאמר שהוא נתן להם רשות לכתוב ולהחותם גט מאחד עד שנייה ע"ד שיהיא א' כשר בין בכתיבה בין בחתימה לדעת הרב שבעיר בלי שום פקפוק. הגה: ולכל מי שמראה אותו (סדר גיטין). אבל אם הבעל בעיר, אין לסמן על זה וייש לבעל לחזרה ולצotta כל פעם לעדים ולסופר (ב"י בשם ר'ח). וכן נהוגין שחוזר ומוצה כמו בראשונה, גם מקנה להם הקלף והדיו אם לא נשאר לסופר مما שהקנה לו בראשונה (כן נמצא בסדר גיטין). י"א הא דאמרין עשו עדים וסופר שליחותן צריך לחזרה ולצotta, היינו דוקא אם כבר נחתם, ונפסל; אבל אם עדין לא נחתם, יכולן לכתוב אחר ואין הבעל צריך לצotta (ב"י בשם הרשב"ץ), אבל נהגו להחמיר בכל עניין. ב' אמר להם: כתבו וחתמו ותנו לשיליח וויליך לה, וכתבו וננתנו לשיליח ונמצא הגט פסול או בטל, אין כותבין גט אחר עד שיימלכו בבעל. ואם לא נמלכו בו וכתבו גט אחר כשר וננתנו לשיליח וננתנו לה, הרי זו ספק מגורשת. הגה: י"א דכל שנמצא הגט בטל או פסול כותבין גט אחר, אלא שאם נאבד מידי השיליח דינו כמו שנחbaar (טור). וכל זה שאמר להם לכתוב וליתן, אבל נתן לשיליח גט להוליכו ונמצא פסול, פשיטה שאין יכולן לכתוב אחר בלא רשות שלו (נ"י בשם תשוכת הרשב"א וכן משמע מתשוכת הרמב"ץ סי' קמ"ה).

קכט מי ראוי לכתוב הגט, ונכתב וניתן בשבת, וכו' ה' סעיפים

א הכל כשרים לכתוב הגט, חוץ מחמשה: עובד כוכבים ועובד וחרש ושוטה וקטן. אפילו האשה בעצמה, אם אמר לה הבעל לכתבי, יכולה לכתבו ותקנה אותו לבעל וחזר וננתנו לה. הגה: והבעל לכתלה לא יכתוב הגט בעצמו, גם לא יזכה לסופר כיצד יכתוב, אלא אומר לו, סתום, לכתוב (מצא בקונטוסיטם). וו"א דיש להחמיר שגם קרוב לא יכתוב לכתלה, היכא דאפשר באחר (מוריה"ק שوش ק"ז). ולכתלה יכתוב הסופר בידו הימנית; ואם הוא אטר יד, יכתוב בשמאלו (מ"כ בתיקון ישן). ב' ישראל שהмир, או שהוא מחלל שבתוות בפרהסיא, הרי הוא ככוהי לכל דבריו. ג' כתוב הגט אחד מלאו החמשה, איןו גט ע"פ שחתמו בו עדים כשרים ונמדד לה בכרשים. בד"א, כשכתב התורף; אבל אם לא כתוב אלא הטופס, והניח מקום התורף שהוא מקום האיש והאשה והזמן והרי את מותרת לכל אדם, וכתבו הפקח הגדול הישראלי לשמו, הרי זה גט כשר. (ו"א דאפיילו בכ"י האי גוונא פסול מדרבן) (טור בשם ר"ג). ד' מותר להניח חרש שוטה וקטן לכתוב טופס הגט לכתלה, והוא שיהיה גדול הפקח עומד על גבן. אבל העובר כוכבים והעובר אין כותבין טופס לכתלה ואפיילו ישראל עומד על גבן. ה' הכותב גט בשבת או ביום הכהפורים, בשוגג, וננתנו לה, הרי זו מגורשת. כתבו וחתמו בזדון בו ביום או ביום טוב, וננתנו לה, אינה מגורשת, שהרי העדים פסולים מן התורה. כתבו ביום טוב בזדון, ונמסר לה בפני עדים כשרים, הרי זה גט פסול. הגה: אבל כתבו בזדון ביום הכהפורים ושבת, הרי זה הטענה מדרוריתא (כן דקדק ה"ב). ואין לגרש בלילה, ואם גירש

בכללה י"א דהו גט פסול (ר"י מינץ). ולכן לאחר שהתפללו הכהל ערבית אע"פ שעדרין היום גדול, אין לגרש (בת"ה סימן רמ"ח). ועיין למן סוף סימן קנ"ד סעיף פ"ח ופ"ט.

קכד על מה נכתב הגט, ובו ט' סעיפים

א גט שכתבו על אישורי הנאה, כשר. (מיهو בדבר שצדיק ביעור מן העולם וצריך שריפה, אם כתוב עליו הגט, בטול) (הר"ן פ"ב וגיטין). **ב** כתובין הגט על דבר שכול להזריף, והוא שיתנו לה בעדי מסירה. כיצד, כתוב על הניר המחוק ועל הדפרה ועל החרס ועל העلين ועל יד העבר ועל קרן הפרה, ומוסר לה העבר והפרה או שאר דברים בפני עדים. אבל לא יחתוך יד העבר וקרן הפרה ויתן לה, ואם כתוב וחתק ונתן לה, אינו גט, משום דבעין שלא תھא קציצה בין כתיבה לנחתינה. הגה: וכותbin על כל דבר תלוש (טור) ; ור"א דוקא בדבר שהוא של קיימת, אבל אם כתוב בעלה של בצלים אוirkות וכדומה לה, פסול (הר"ן פ"ב). ולCHASELLA יש לכותבו על קלף מתוקן לספר תורה, תפילין ומוזות, אבל לא בעין מעובר לשמו ; אבל אין עכוב בדבר זה (כמו"ש סדר גיטין) ואפילו אם נכתב על ניר שקדין פפייר, בכל כתוב, כשר גם זה כתיבה. ואמ טעה הסופר לאחר שכותב קצחו ורוצחה להתחילה באותו ניר עצמו, יחתוך תחיליה המועט שכחוב. הגה: ואם כתוב על ניר גדול, וחתקו לאחר הכתיבה קודם הנחתינה, פסול. אבל אם חתק ממנו מעט, כדי ליפותו, לא מיקרי קציצה (טור בשם הרא"ש). וכל שלא חתק ממנו הרובה יותר מכחיבת הגט, הרי ליפתוו (כנ"מ שמע בספר התורמות). אבל לכתחילה חותכו ממנו הכל קודם הכתיבה, אפילו הנקבים שעושים כדי לשרטט על ידן, ושאר הדברים, יחתוך הכל קודם השרטוט, דרשוטות צורך כתיבה הוא (סדר גיטין). כתבו על ספר, אע"פ שיש בו עניינים אחרים, ונתן לה הכל, כשר (טור בשם העיטור). **ד** אין כותבין גט במחוכר, אפי' יתן לה המוחכר כמו שהוא, דבעין נתן בידיה. ואפילו חתמו העדים אחר שתלשו, ואח"כ נתנו לה, אינו גט. ואם כתוב על העלה הזרו עבzieן (פי' כעין חצי קורה של חרס שזרען בה) נקוב, אע"פ שננתן לה העץין כולם, פסול, שהוא יקטום. הגה: וזה בעץין שאין נקוב; ור"א דמשאיינו נקוב לא גודין שמא יקטום (תמצא מכואר ב' הסכירות בכ"י). אבל כתוב הוא על חרסו של עץין ונתן לה, והוא שהיה עד מסירה לפניו; שחרס דבר המזדייף הוא. **ה** אין כותבין במחוכר, אפילו טופס. כתוב הטופס במחוכר, ותלשו ואח"כ כתוב התורף, וחתמו ונתנו לה, כשר. **ו** היה הגט חקוק על ידו של עבד בכתيبة קעקע והיה יוצא מתחת ידה והוא העדים חקוקים על ידו, הרי זו מגורשת אע"פ שאין שם עדי מסירה, שהרי אינו יכול להזריף. ואם היו מוחזקים בעבד שהוא שלו, וגט חקוק על ידו והוא יוצא מתחת ידה, והיא אומרת: בעדים נמסר לי, הרי זו ספק מגורשת, שהוא מעצמו נכנס לה, שהగודרות (פי' כל דבר המהלך בדרכיהם ובשוקיהם. שיתבחן לומר מעצמו נכנס) אין להם חזקה. הגה: וודוקה במקום שאין להם חזקה, אבל במקום שיש להם חזקה, מגורשת כי' ועיין בחשון המשפט ברוני חזקתו. **ז** היה הגט חקוק על הטבללה, והעדים עליון, והוא יוצא מתחת ידה, ואומרת שננתנו לו וחוור ונתנו לה, אע"פ שהם מוחזקים בטבללה שהיא שלה, הרי זו מגורשת, שהאהše עצמה כותבת את גיטה. **ח** חקק הגט על טס של זהב ונתנו לה ואמר לה: הרי זה גיטין וכותבתיך, הרי זו מגורשת ונתקבלה כתובתה בכדי שווי הטס. הגה: אבל נתן לה טם, הרי הכל שלא מכח נתינת הגט וצריך

אייר

אהע"ז הלבות ניתנן סימן קבה

לייתן לה כתובתה משלם (ויכן משמע בגמ' וכ"כ הר"ן). ט לא יתנו לה עד שתהייבש הכתיבה והחתימה יפה, פן יהיה קרי כתוב שיכול להזדייף.

קבה במא נכתב הגט, ותיקון הכתיבה והקלף, ובו כ"ג סעיפים

א אין כותבין את הגט אלא בדבר שרישומו עומד, כגון דיין וסיקרא וקומות וקנקנותם (פי מיין צבעים) וכיווצה בהם; אבל אם כתבו בדבר שאין עומד, כגון משקין ומץ פירות וכיווצה בהם, אינם גט. **ב** כתבו בדיעד באבר, בשחור, בשחור, בשחור, כשר. (פי אבר, עופרת ושחור הוא כלי של ברול שורש מן בו, ושחור הוא הפחים, ערוץ). הגה: יש אומרים הא דבר אמר כשר היינו חתום אבר מעורכים במים (הטור והרא"ש); אבל אם כתוב באבר עצמו, פסול, ויש מהחרין עוד ולכתחלה נהוגין לכתבו כדי טוכה כמו שכותבן ספרים (סדר גיטין). **ג** כותבין אותו למי עפצים, והוא שלא יהיה הקלף מעופץ, מפני שאין מי עפצים ניכר בו. ואם כתב, אינם גט; וכן כל כיווצה בו. **ד** חקק גט על הלוח או על האבן או על טס של מתכת, אם חפר יריכי האותיות, כשר. וכן אם חקק יריכי האותיות מאחוריו הטס עד שבטלו בפני הטס. אבל אם חפר תוך האות עד שייראו היריכות גבוזות מכאן ומכאן, או שהכח על פניו הטס כחותם עד שנמצאו האותיות בולטות בדרך שעושין דינרי זהב, אינם גט. הגה: י"א דলכתחילה יש להחמיר שלא לכתוב בקולמוס של ברול, שלא לבא לידי חקיקה (סדר גיטין). ועיין לקמן סימן זה סעיף כ"ב. ולא מקרי حق חוכות אלא כשל האות נעשה כך, אבל אם ציריך עדין להתקן שהיא היא אות, כשר (ת"ה סימן ריכ"ח). **ה** הקורע על העור מבנית כתב, כשר. אבל הרושם על העור מבנית כתב, פסול. ויש אומרים בהפק, ויש מי שմכחיר בשניהם. ונהגו להחמיר שהיות האותיות מוקפות גoil, ואם יש בו אותיות דבקות יגרור בינהם להפריד. הגה: ו"י א דאן להפריד האותיות אם נוגעים (כן הוא בסדור גיטין), וכן נהוגן. ויש מקילין בשעת הדחק (תשובה הרא"ש) לתקן קודם שייחתמו העדרים (מהרא"י פארוואה), כשהבעל מצוה לתקן (כ"י לדעת הרא"ש). **ו** אם יש מי שרצו לאזין האותיות, מוחין בידו. **ז** אם נפללה תפת דיין (תוך האות) (טור) ואינה ניכרת, אינם יכול להעביר הדיין ולהתקן האות, דהוה ליה חוק מוכחות. ויש מהחרין אפילו האות ניכרת (מהרא"ק שורש צ"ח), וכן נהוגן. ט אם רוצה לעשות מ"מ פתוחה, ונמשכה ידו ונסתמה, אינם יכול לגרור הדבקות, דהוה ליה חוק תוכחות. (ועיין באורה חיים סי' ל"ב). י נהוגין לשרטטו. ויש ליזהר מלשרטט באבר, מפני שהוא צובע והוא כתוב על כתב. **יא** נהוגין לעשותו שניים עשר שיטין. **יב** נהוגין לעשות שיטה שלשה עשר וחולקים אותה לשתיים, שבה חותמים העדרים זה תחת זה. הגה: ומשרטטן אותה שתי שורות קטנות גם כן. וישרטט הכל קודם שייחיל לכתחול הגט. גם יشرطט מן הצדדין, ויהיו שורות הגט שוות, לא אחת ארוכה ואחת קצרה. ואם לאشرطט כלל, כשר. וזה אם הוסיף או פיחת מושנים עשר שיטין (ר"ן בסדור גיטין גם במדרכי ריש גיטין). י"א דאן להכשירין כי אם במקומות עיגון שכא מארץ רחואה ואין שיירות מצויות. ונראה לי דהוא הדין לעניין שרטוט. וצריך לשרטט מכחץ שלא במקומות המכחץ (ככ"י בשם הקונטריס ובסדר גיטין). ויכתוב לצד הבשור ולא בצד שער; ואם כתוב במקום שער, יש פסולין אותו (מהרי"ל). ולי נראה רכמוקום עיגון אין להחמיר. וכשהסופר כותב לכתחילה יזהר שלא יגע לשרטוט שצדדין. נהוגין לכתחילה להניחס גליין מן הצדדין בחצי אצבע, ולמעלה כאצבע (סדר גיטין), ולמטה כדי תפיסת יד ויותר (מהרי"ל דעת עצמו).

אהע"ז הלבכות ניטין סימן קבה

קכח

יג' נהוגין לעשותו שיהיה ארכו (עם הגלון של מטה) (ב"י בשם הקונטרא) יתר על רחבו. יד נהוגין שלא יהיה האותיות עוברות מהשיטין בימין וכשמאלו. הגה: ואם כתוב חוץ לשיטין, יש אמרים דאפיקו את אחת שיצא לחוץ, פסול (ב"י בשם הגהות מיומיוי); ובמקום עיגון ושעת הדחק יש להקל (סבירת הרב). טו' לא יהא בו שום טשטוש, ולא יכתבו על המחק. הגה: אם בא זכר ומשך הדיו, לא ימחוק (בסדר גיטין). ולא יכתב על שם נקב שאין הדיו עוכר עליו (שם). טז' לא יהא הכתב מעוקם ולא מבולבל, שהוא תרומהאות לאות ונמצא הענין משתנה. הגה: רגלי ה"א וקו"ץ שנוגעין, יש לפסל אפיקו בדיעבד (ת"ה סימן רל"ז ובפסקיו סימן מ"ה). מיהו את תינוק יכול לקרות, יש מכשி�ין במקומות עיגון (מהורי"ק שורש ע"א). ולכתחלה אסור להפריד בסכך, אלא יכתב גט אחר (שם שורש צ"ח). וזרוקא שלא במקומות עיגון, אבל במקומות הדחק שיש לחוש לעיגון, תיקן (סבירת הרב). ועיין באורת חיים סימן ל"ב כיצד תיקן. ועיין סימן קכ"ו סעיף מ"ח. ואם צריך לתקן את אותיות, כגון שלא נוגעים במקומות שרואו ליגע או שהיו קטרים וציריך להאריכן, יתקנן קודם שכתחוו כרת משה וישראל (בגהות סדר גיטין בקבלה בשם מהורי"ז בן מ"כ בשם מהרי"ס מאור עיניהם), או לכל הפחות קודם החתימה (מהרי"ס פארדוואה). וציריך ליזהר שייגע כל מה שרואו ליגע, ושלא יגע מה שרואו שלא יגע, בספר תורה ותפילין ומזוודות (בסדר גיטין וכן משמע והגהות מרדכי וגיטין). ואם איןנו נוגע מה שרואו ליגע, כגון יו"ד שאחוריו העדרי"ק וו"ד שבאלף' וכיוצא כזה, י"א דאפיקו תינוק ולא חכים ולא טיפש קורא אותו, פסול אפיקו בדיעבד (בת"ה ובפסקיו סימן מ"ג). וו"א במקומות עיגון יש להכשיר בכיוון גוונא. ואם הוא בטופס הגט, אפיקו שלא עיגון יש להקל (ב"כ). כתוב למ"ד אלף' של ישראל ביחד, י"א רצבר אם הוא בטופס (חשותת הרא"ש); ובמקומות עיגון יש להקל. היה קרצו של יו"ד שעיל האלף' נוגע גם מלפניו כזה, כשר (מ"כ בשם מהרי"י מרפוזר). נתפשטו האותיות מכח לחות הדיו שקורין גיפלאס"ן, עד שנראה כדרכוין ומכל מקום נראה שאין האותיות נוגעין, כשר (מ"כ בשם מהרי"ב ברי"ז). יז' היה בו משמעות שני עניינים, או שהיה בכתבו עיקום או בלבול, או שאפשר שיקרה ממנו עניין אחר, הרי זה פסול. יח' ציריך שיאה הגט נקרא במקומות נתינו לתיינוק דלא חכים ולא טיפש. ויש מי שאומר שאף במקומות כתיבתו ציריך שייהיה נקרא כן. הגה: ואין צריך לכוסות מן הצדדין של האות שיש בו ספק, אלא מראין לו כך, ואם יוכל לקרותו, כשר (מ"כ בתיקון יישן). ונוהגן לעורות השיטות, דהינו שימוש נ' או כי' שבשיטה עליונה עד שיטה שלמטה ממנה, או ראש למד שכתהנה לשורה של מעלה ממנה. ואם לא עירה, י"א שהוא פסול, ולי נראה במקומות נתינו לתיינוק אין להחמיר. ויוזהר שלא ימשך ראש אות שלמטה לחור חלל אותה שלמעלה, או להיפך. (הרין פ"ב וגיטין בש"א), ואם עשה כך ונשתנה צורת האות, כגון שמשך ראש למד לחילך ד' שאו נראה כה"א, פסול. (סבירת הרב דוקא בכיוון גוונא, וכן משמע בהגהות סמ"ק). יט' גט שמחק בו אות או תיבה, או שתלה בין השיטין, אם מטופס הגט, הרי זה כשר. ואם מן התורף, אינו גט. ואם חזר ופירש בסוף הגט שאות פלונית תלואה או על המחק, אפיקו מתורף הגט, כשר כשר שאר שטרות. והקיים יכתבנו קודם כדת משה וישראל. ועכשו נהגו להחמיר שלא לקיים מחק הגט. כ' גט שנמצא קרוע שתי וערב; שהוא קרע של בית דין, הרי זה גט בטל לשאר שטרות. אבל אם נתקרע ואיינו קרע של ב"ד, כשר. נמוך או שהركיב או שנעשה ככברה, כשר. נמחוק או שננטש, ובכואה שלו קיימת, אם יכול לקרות, כשר; ואם לאו, אינו גט. כא' בד"א, כשהיה הגט יוצא מתחת ידה בעדי חתימה, ואין שם עידי מסירה. אבל אם יש עדים שנמסר לה הגט בפניהם והיה כשר, הרי זה כשר ע"פ שהיה תורף הגט על המחק או בין השיטין או שהיה קרוע שתי וערוב כשניתן לה בפניהם. ויש מי שפוסל בקרוע שתי וערוב, (זה"ה כשנטש עד שאין יכולן לקרותו) (כ"ב המ"מ).

שי"פ יב אייר

ש"מ א אייר

אהע"ז הלכות גיטין סימן קבו

קכו

יג אידי

כב יש מי שכתב שיש להקפיד מלכתחול הגט בקולמוס של כנף, אלא בשל קנה (יעין לעיל ס"י זה טעיף ד'). בג אם רקס או ארג או עשה כמעשה מחת אותיות הגט, י"א לדלאו כתב הוא.

קכו נוסח לשון הגט ודקדוק אותיותו, וכו' נ' סעיפים

א כותבין הגט בכל כתוב וככל לשון, בין שהוא כתוב העובי כוכבים בין שהוא כתוב ישראלי, כגון פרוכינג'אל וכיווצ'א בו. אבל אם היה מקצת הגט כתוב בלשון אחד ומקצתו בלשון אחר, פסול. הגה: ויש מכשירין (הראכ"ד). וניל דאפיקו למאן דפוסל, מודה דמקצתו לשון הקירוש ומקצתו לשון ארמי כשר, ושניהם נתנו בסיני והוא קרובים בלשון, וכלשון אחד דמייא, ולכן נהוגיןعصשו לכתוב בגט מקצת מלוח לשון הקירוש ורוכבו לשון ארמית. אי נמי מהחר דרכבו לשון ארמית, ואין בו רק מלות לשון הקירוש, אין זה מקצתו בלשון אחר. אי נמי ודוקא בתורה הזעוק קאמר, אבל מה שמוטיפין בתורה הרוי את מותרת לכל אדם או שאר מלות, אין צריכין ואין רק כפל דברים שנוהגים לכתבה, כן נואה לי לישב המנתג. ונוהגו לכתובו בלשון ארמית ובכתוב אשורי. הגה: ואין להכשיר בכתב אחר, רק במקומות עיגון ושתת הדחק, כגון שהובא מරחקים ואין שיירות מצויות (תשוכת הרא"ש כלל מ"ה). ועל סי' קכ"ה סעיף ט"ז. ב בשלישי, בריביעי, בחמשי, מלאים י"ד. בשני, בששי, חסרים. ג يوم ראשון יכתוב באחד בשבת. ד ביום ראשון יודש יכתוב ביום אחד לירח פלוני. הגה: י"א דכתוב באחד לירח (מרדי פ' המקרש), ומכח זה יש מנעים לחת גט בר"ח (כך כהוב בסדר גיטין). בשני, יכתוב שני ימים. בשלשה, בארבעה, قولם לשון זכר בה"א לבסוף. הגה: וכתחוב: ימים עד עשרה; בשני ימים, בשלשה ימים וכור, (בסדר גיטין), ומכאן ואילך יכתוב: יום אחד עשר, يوم שנים עשר, יום וכור' (מרדי פ' המקרש); כתוב: ימים, לא מיפסל בדיעד אם כבר ניתן, וכל שכן בשעת הדחק (ב"י). כתוב שלשה או שמנה מלא בור'ו (בסדר ר"י מינץ). או שלא כתוב שני רק שני (בסדר גיטין). או שכתוב ראשית, כגון שהיה לו לכתוב שנים עשר וכחכ' ב' (क' השם הרכ מטוני), כשר. וכן באחד ועשרים בשנים ועשרים בשלשה ועשרים וכן قولם. ה' בחשבון השנהים יכתוב לשון נקבה: בשנת חמשת אלףים ואחת לבריאת עולם, שתים, שלש, ארבע, قولם بلا ה"א לבסוף. וכן אחת עשרה, שתים עשרה, עד עשרים. ומשם ואילך, עשרים ואחת, עשרים ושתיים, עשרים ושלש, המניין המועט לשון נקבה, וכן לעולם. הגה: וכיთוב בשנים מןין המרוכה קודם, אבל ביום יכתוב מןין המועט קודם (כך משמע בטור וכן היא בסדרים). אחד ועשרים, שנים ועשרים וכו'; ואם כתוב מןין המרוכה קודם, או להיפך שכתוב בשנים מןין המועט קודם, כשר (ב"י). כתוב לשון זכר במקומות לשון נקבה, כגון שהיה לו לכתוב חמיש וכחכ' חמישה, כשר. (בשם מהרייל). ו' אם יכתוב גט ביום ראשון של חדש איר, יכתוב: ביום שלשים לחדר ניסן שהוא ראש החדש הראשון. וכן בכל ראשי חדשים שהם שני ימים. וביום שני של ר"ח יכתוב: באחד לירח פלוני, כי חשבונו מיום השני. הגה: י"א שאין ליתן גט בשום ראש חדש (סדר הגיטין בשם סמ"ק ומרדי פ' המקרש והגהות מימוני וכל בו), טוב לחוש לויה אם לא במקומות שיש חשש לעיגן. ז' אם השנה מעוברת, יכתוב באדר ראשון: לירח אדר ראשון, ובשני יכתוב: לירח אדר השני. (ואם כתוב באדר הראשון: אדר טהム, כשר. אבל אם כתוב בשני טהム, הגט פסול (ב"י בשם הרא"ש והר"ן). ומלה ראשון יכתוב מלא ויז' (מ"כ בתיקון). ניסן מלא; א' איר, בשני יודין'ן (הכל בסורו); ואם כ' בחוד י"ד, פסול, אם לא בשעת הדחק (ת"ה סימן ר'לב'). ויש מנען

אהע"ז הלבות גיטין סימן קבו

קכו

לייתן גט באיר, אך במקומות הדחק נותרו וכותבין בכ' יודי"ן. סיון, מלא י"ד (גם זה בסדר גיטין). תמה, מלא י"ז, אולי, מלאו י"ג. מושון, חד י"ד. מרוחשון, חד ו"ז. (דברי הוכ). ככלו, חסר י"ד (ת"ה סימן רל"ג) ועיין למטה סעיף כ"ג וכ"ד). **זה יש נסחתי גיטין שכותוב בהם:** איך אני פלוני בן פלוני, ואני מכון, ויש ליזהר מלכתוב תיבת איך. וכן יש נסחאות שכותב בהם: ולאתריהון דאכטהיכו, ויש ליזהר מלכתובם. **ט לא יכתוב:** ודין, מלא, אלא חסר י"ד. ולא יכתוב: ואיגרת, מלא י"ד, אלא: ואגרת. **י דתיהוין, דתיכביין,** שלשה יודי"ן רצופין. ונהגו לכתובם בחמשה יודי"ן: **דתיהוין, דתיכביין.** הגה: ויש לכותוב הכל בשיטה אחת: **דתיהוין, דתיכביין:** אבל אם כתוב די בשיטה אחת, והשאר בשיטה שנייה, יש פולין (מהרי"ז ומהריל, כן הוא בסדרים בהם). **יא יאריך ווי"ז דתירוכין ווי"ז דшибוקין ווי"ז שנייה דוכדו,** שמא ידמה לוי"ד. הגה: נהגו להאריך אלו הוי"ז יותר מוי"ז אחרים קצת, אבל לא יאריכו יותר מודאי (כל בו). **יב יכתוב:** תרכוכין, שבוקין חסריו י"ד ראשונה, אבל פיטורין מלא, בשני יודי"ן. הגה: ויא דפטוריין גם כן חסר י"ד ראשונה (בסדר גיטין ומהריל ובסת"ג), וכן נהגן. וכך ציריך להאריך ג"כ וו"ז של פטוריין (כ"כ המודכי). ונהגו לכתוב בגט בתחילת: שבוקין, פטוריין, תרכוכין, ואחר כך פש"ת, ואחר כך מש"פ; ואםamina בוה, אין עיוכך בדכו. **יג יג למלה,** חסר י"ד. **יד יז** יזהריפה ברגל של ה"א של למלה שיריחקנה מגגה; וכן בכל ההיא"ן ציריך ליזהר, אלא שכזה ציריך ליזהר יותר. **טו לא יכתוב:** **לאתנסבא,** אלא: להתנסבא. (אונש, חסר י"ד) (מורכי). דילוג ה' דלהתנסבא, וכותב: להננסבא, כשר (רש"א אלף כס"ג). **טז על דרך זה ציריך ליזהר בכל לשון ובכל כתוב** שכותוב, שלא יהיה בו ממשמע שתי עניינות. **יז לא ימחא, באלו"ף.** הגה: ואם כתוב בה"א וכבר ניתן הgett, כשר (ב"י). ואם נכתב ימחא ביו"ד, פסול, אם לא בשעת הדחק ובמקומות עיגון (מ"כ בחיקון). **יח ציריך שלא יהיה בשיטה אחרת,** לא ספר תרכוכין ולא גט פיטוריין ולא אגרת **אייר** שבוקין, אלא כדת משה וישראל בלבד; ויעשה ממנו אותיות גדולות, כדי שלא יסימט באמצעות שיטה, משומם דאייכא למיחס שיחחמו בחצי שיטה הנשארת, ואין ראוי לעשות כן. ואם כתוב בשיטה אחרת יותר משלמה וישראל, לא נפסל בכך. **יט** אם כתוב: **וישראל, אללו"ף למ"ד, כאחד, לא נפסל בכך.** (ודוקא כדי עבר או מקום עיגון, כמו שנכתב לעיל סימן קכ"ה סעיף י"ו). **כ** **כיוון שאנו מכירין סגנון הדבר,** אין לפולין בשביל דילוג אותן אחת. **כא** אם כתוב: ברכיעי עשרים يوم לירוח שבט, ודילוג ולא כתוב: בשבעת, וגם יוס רביעי היה כ"א לשבעת והוא כתוב: עשרים, הgett כשר. (ויש חולקין ופולין בכ"ג) (רב"ש סימן קי"ז). **כב** אם לא האריך ווי"ז שאמרנו, או שכותב היידי"ן שאמרנו שלא יכתבו, או ודתיכביין, שאינו אלא מנהג, (ויאadam לא כתוב דתיהוין רשאה, רק כתוב: זאת תהא רשאה, עדיף טפי) (הו"ז פ' המגרש ובכיתור). וויא adam לא ערדער הבעל, כשר. ויש מי שאומר שאין ערעדרו מועיל, **כא"כ** כתבו הוא או שהסופר כתובו מפיו. **כג** **אייר,** יש לכתחילה כתוב בשני יודי"ן (ועיל סעיף ז'). **כד** **כסלו,** חסר י"ד. **כה** אם הוה ליה לכתחול בשמות עשר וכותב: **כ"ב,** כשר. **כו** **למנין,** בחד י"ד. **כז** **שאנו מנין,** بلا ו"ז. הגה: ואם כתוב ווי"ז, אין לפולין בשעת הדחק; ואם נהגו לכותב כך, אין לפולין. וה"ה אם כתוב: **למנין שאנו מונין** (במתא), וכל כיוצא בזה (רב"ש סימן שי"ד). **כח** **דיתבה על נהר פלוני,** בחד י"ד. (ואם כתוב: (לה) די יתרה, כשר) (ב"י). **כט** **במטה פלונית דמתקריה פלונית,** בלשון נקבה. **ל** **נהגו לכתחול:** העומד במקומות פלוני, קודם וכל שום. הגה: ויא דיש לכתחול החניכה קורם העומד במקומות פלוני וכור

אהע"ז הלבות ניתין סימן קבז

(בפסקין מהרא"י סימן רמ"ז וע"ש), וכן נהוגין במדינות אלו. נהגו לכתוב: פלוני בן פלוני, ולא בר פלוני; ואם כתוב: בר, הגט כשר (מהרי"ק שורש כ"ז). **לא** נהגו לכתוב: וכל שום דעתך לי ולא בתמי. **לב** אם כתוב: בלבד אניס, במקום בלבד אניסנה, לא נפסל. (וכותבן: אניסנה, מלא, ביו"ד אצל הנור"ן) (מהרי"ז). **לג** נהגו לכתוב: פטרית קודם ושבקית; ונ נהגו לכתוב: ותרכוכית, ביו"ז אחר הרוי"ש. **לד** יתיכי, בג' יודין.- לי Ci, בשני יודין. **לה** נהגו לכתוב: דהוית, תיבה אחת. הנה: אם לא כתוב: מן קדמת דנא, רק כתוב: דהוית אנתמי (מצא כתוב בחיקון), או דרג מלת אנתמי, (ר"ד כהן) או מלת דהוית (הגחות אלף פי' המגרש), כשר. **לו** אנתמי, בלבד י"ז אחר האל"ף. **לו** בנפשיכי, נהגו לכתוב בלבד שום יודין. (אם כתוב חסר, כשר) (ד"ע וכן ממשמע במרדכי). **לה** להחטבה, נהגו לכתובם בלבד שום יודין. (ואם כתוב יודין אחר ה"א, כשר). (הגחות מימיוני פ"ד ומרדכי בשם י"א סביר ללחכלה כתובין ביו"ד). **לט** בידיכי, בשלשה יודין. מ' נהגו לכתוב: מןשמי מן יומא דנן ולעלם. (ו"א דאין כתובין: מן שם) (סמ"ג וסמ"ק ותשובה רש"א). וכן נהוגין במדינות אלו). **מא** ציריך לכתוב: ותרכוכית מותרת לכל אדם. (לחכלה טוב ליזהר לכתוב: הרוי את, בשיטה אחת; אבל אם נכתב הגט בשתי שורות, כשר ליתנו) (מהרא"י סי' קמ"ג). **מב** מותרת, ביו"ז. **מג** די יהוי, נהגו לכתבו ב' תיבות. (אמנם אם כתוב: דיהוי, תיבה אחת, כשר. ואף אם לא כתוב רק: דהוי, כשר (מר' פי' המגרש), בשעת הבדיקה במקום עיגון) (ריב"ש סימן ר"ה). **מד** מנאי, נהגו לכתבו בלבד י"ז אחר המ"ם. ואם כתוב יודין אחר המ"ם, לא נפסל בדיעבד (כ"י בשם הרץ והרש"א). **מה** נהגו לכתוב: תרכוכין, שכוקין, שכוקין, פיטורין. מ' בgmt ארוסתו כתובין: דהוית ארוסתי. ואם כתוב: דהוית אנתמי, כשר. (ו"א רה"ה להיפך, דכתוב לאשותו: ארוסתי, כשר בדיעבד (כ"י)). **מז** שי"ז ועי"ז שלא היו היידיין נוגעים בהם, וכן היו"ד שע"ג האל"ף ושאחוריו הצדיין"ק שאינם נוגעים באותו, אם החינוך קורא אותו יפה, אפילו הם בתורף, יש להכשיר במקום עיגון. מה' אם נדבקו רגלי היין' לגgin, אם תינוק שלא חיכים ולא טיפש קורא אותם, יש להכשיר במקום עיגון, אפילו אם הוא בתורף, ויפריד בסכין (וע"ל סי' קמ"ה סעיף י"ז). **מט** אם חיסר תיבה אחת מהטופס, לא נפסל בכך. (וכל שכן אם חסר ווי' שנייה של וכדו, וכדו (כ"י בשם תשובה הרש"א), ולאחר מכן הענין משתנה, אין פסול בחשرون זה (כ"כ הרא"ש בחשובה). וה"ה אם היוอาทיות יתרות, כל שכן הענין משתנה (ריב"ש סי' ר"ה). אבל אם השתנה הענין, פסול. וכן יש שchterין בשעת הרוחק (כ"י). נ' אין לכתוב בגט: בכיתול מיני מודע (ועיין נוסח הגט לקמן בסימן קנ"ד).

קכז שציריך להזכיר הזמן בgmt, ודיין קדימה ואיתור, ובו י"ג סעיפים **א** ציריך לכתוב זמן, בgmt. ואם נתגרשה בגט שאין בו זמן, לא תנשא; ואם נשאה, לא תצא, אפילו אין לה בניים. **ב** אם היה מוקדם, או נכתב ביום ונחתם בלילה של אחריו, פסול, אפילו היו עוסקים באותו עניין. ו"א דנקתב ביום ונחתם בלילה של אחריו, בשעת הרוחק כשר. הנה: וגט מוקדם, הע"פ שפסול, אם קדרשה אחר, צריכה גט משני ואסורה להחוור לרשותן. (פסקין מהרא"י סימן י"ג לדעת הרמב"ם וב"י בשם הרץ והרש"א). **ג** נכתב ביום, ולא הספיקו לחתום עד הלילה, אם כתבו בו קודם החתימה: גיטא דנן איכתוב ביום פLEN ולא הספיקו סחדרי למחמתה עד ליליא, וחთמו העדים אחר כך, כשר. **ד** השולח גט מקומות למקום, הע"פ

شمקרדים הזמן, שהרי כותבין הזמן מיום הכתיבה ואינו מגיע לידי עד אחר זמן, כאשר, משום דאית ליה קלא. זה גט שלא נמסר ביום הכתיבה, אין תקנה להכשירו, אלא שישלחנו לה ע"י שליח. הגה: מיהו נהגו להחמיר ולכתוב אחר (כן משמע מדבריו הר' ישוביא הא"ה). וסתם גט שיצא מיד אשה, אמרין שנפטר ביום שנכתב, ואינה צריכה ראייה, א"כ היה בו רעוותה כגון שהיא מושלך (טור והחותפה והרא"ש). ו' אמר לשנים לכתוב גט ולהתohn לאשתו, ונתћחר הדבר ימים או שנים, או שנמצא הגט בטל והוא צריך לכתוב לה גט אחר, כשהותיבין הזמן והמקום אין כותבין לא הזמן שאמר להם הבעל לכתוב בו, ולא אותו המקום. כיצד, היה בירושלים כאשר אמר להם הבעל, והיו עומדים בתשרי, ונתћחר עד ניסן. והרי הם בלוד, כותבין הזמן מניסן ובлад. ז' גט שלא כתוב בו שם היום, אלא בשבת ראשון או שנייה החדש פלוני, או בחודש פלוני, או נשנה פלונית ולא הzcיר החדש, אפילו כתוב בשבוע פלוני, כשר. וכן אם כתוב בו: היום גרטהה, כשר, שימושו היום הזה שיוצא בו הגט. ח' כתוב בו זמן, וחתק ממנו הזמן ואחר כך נתנו לה, כשר. ויש פוסלים. ט' גט שזמננו מאוחר, כשר לגרש בו. ואפילו נתנו לה מיד, אין הגירושין חילין עד הזמן הכתוב בו. ויש פוסלין גט מאוחר. י' אם דילג הסופר: לביראת עולם, כשר. יא' אם דילג האלפים והמאות, רק שכותב: בכך וכך לפרט, כשר, ואיפלו אם דילג גם ביראת עולם. יב' אם דילג חמשת, ולא כתוב אלא: אלפים, כשר. יג' אם כתוב הכל והפרט הקטן, ודילג הפרט האמצעי, כגון שכותב: חמשת אלפים וי"ז, ודילג ושלש מאות, פסול; ואם נשאת, לא יצא. ויש מי שאומר שימושים שמצריכין לה גט כשר מבעלת הראשון, ותשב תחת השני.

קכח שצרייך להזכיר בגט מקום דירת הבעל ואשה ועדים, וכו' ז' סעיפים

א' צרייך להזכיר בגט שם המקום שהעדים עומדים שם בשעת חתימתה: למנין שאנו מונין בו כאן במתא פלונית; ואם שנייה והזכיר שם מקום אחר, פסול; ואם נשאת, לא תצא. אבל על מקום עמידת הסופר בשעת כתיבה, אין להוש. לפיכך אם נכתב במקום אחד ונחתם במקומות אחר, יזכור שם המקום שנחתם בו. ו"יא' שנוג על מקום עמידת הסופר יש להקפיד, וצרייך שיעמדו הסופר והעדים במקומות אחד. ב' כותבין שם עירו ושם עירה. ואין כותבין שם מקום הלידה; וכך על פי שם שינוי לא פסל, מ"מ מוטב שלא לכתוב, כדי שלא יבואו לטעות ומהוז כמשנה. וגם אין כותבין שם מקום הדירה, מפני שאנו גולים ומוטללים ומקום דירתינו מרופה בידינו. אבל כותבים שם מקום עמידת האיש; העומד היום במתא פלוני, אם הוא מצוי במקומות חתימת הגט; ואם אינו מצוי שם, אין כותבין מקומו כלל. וכן באשה, אם היא עומדת במקומות חתימת הגט כותבין מקום עמידתה: העומדת היום במתא פלוני; ואם לאו, אין כותבין מקומה כלל. הגה: ואם כתוב שם הלידה או שם הדירה, וכך ריב"ש ס"י שי"ד). ואם שינוי מקום העמידה, יש מכשירין כמו במקומות הלידה, וכך דבר שאינו צריך לכתוב, אף אם שינוי בו, כשר; ויש פוסלין (ביב"י הביא הב' דעות), במקומות הדחק יש להקל. אבל אם שינוי במקומות דירה, פסול לכ"ע (פרק השולח) : ואיפלו אם נשאת, תצא. וכותבין: מטא פלונית, בין שהעיר גדולה או קטנה; ולא כתוב: פלונית מטא, אלא: מטא פלונית. ואם דילג מלת מטא, כשר.

אהע"ז הלכות ניתין סימן קבט

כל
יד אייר

ג' כתוב: וכל שום דאית לי ולאתרי, ומלבד זה, אם יש לעיר ב' שמות יכתוב: מטה פלונית דמתקריה פלונית. הגה: ולא יכתוב יו"ד אגאל המכ"ם (סדר גיטין). מיهو אם כתב יו"ד: דמיתקרייה, כשר (שם). ואני לא נהגין לכתוב: וכל שום דאית לי ולאתרי, אלא אם יש לעיר ב' שמות כותבן: מטה פלונית דמתקריה פלונית או דמתקרית פלונית, (פסק מהראי סי' קפ"ה) וה"ה אם יש לנו רשות שמות. ואם יש לנו שם אחד במקומות הכתיבת השם אחר במקומות הנתינה, דין כמו בשמות הכלל (הרא"ש והר"ץ פרק השולחן), ועל סי' קכ"ט. ואם יש לעיר ב' שמות, א' נקבע כפי ישראל ואחד בלשון עוכדות כוכבים. שם שקרים לו ישראל, עיקר, וכותבן כפי משמעו לשונם (פסק מהראי סי' קמ"ב ומהרי"ק שורש ק"ז). ואם ה"כ לשונות קוכבים זה זהה, ושם שקרים לו ישראל אין אלא קייזר לשון, כגון עיר שעובדי כוכבים קורין: הרעדיש, וישראל; רעדיש, אין כותבן רק שם ישראל (שם בפסקי סימן רנ"א). אבל כלאו ה"כ כותbins שמיים: שם ישראל תחללה (מן משמע שם), ועל שם עבורת כוכבים: דמתקריה. ד' א"צ לכתוב שם הנהר, אבל נהגו לכתבו. ואם יש שנים או שלשה כוכבים: דמתקריה. ד' א"צ לכתוב על נהר פלוני ופלוני. הגה: ואם לא כתוב. שם הנהר כלל (חשותה נהרות, כותבן כלם: דיתבה על נהר פלוני ופלוני. הגה: ואם לא כתוב. שם הנהר כלל (חשותה הראי"ש כלל מה"ה וכ"י בשם חשותה הר"ץ), או ששינה בו (חשותה מהריל), כשר. וכל נהר שהוא חוץ לתחום העיר, אין לכתבו כלל, אפילו מסתפקים ממנו, ואפילו בדירהverb, אם כתבו, יש פולין (חשותה הרשכ"א בהגתה מי"ס סוף נשים). ואפילו הוא תוך העיבור העיר, אין כותבן, אלא אם כן כל חמישית העיר ממש (פסק מהראי סי' מ"ב). וכותבן: דיתבה, בחד יו"ד. ואם יושבת על חוף הים, נהגו לכתוב: דעל כף ימם מותבא. ועיר שסיפוקה ממוי בארות, כותבן: על מי בארות. ועיר שסיפוקה ממוי מעינות, כותבן: מי מעינות, ובחד יו"ד. הגה: וכותבן: בארת, בלבד ויו"ד (סדר גיטין). ואם המעיין מים חמין, כותבן: על מי מעינות חמין (מכ"ב בתיקון ישן). ה' אם יש בעיר בארות נובעים, וכותב: דיתבה על מי בורות, כשר. ז' אם העיר יושבת על הנהר, אין לכתוב לא בארות ולא מעינות, כי אם הנהר. הגה: ויש חולקים,oser ליש לכתוב כל סיפוקה העיר (בהגתה מודכי בשם ר' יודא), וכן נהגין במדינת אלו, כאשר יתבאר לך מנוסח הגט שכותבי סוף טימן קנ"ז. ז' עיר שנאין בה אלא בורות ואגמים, לא יזכירים כלל, שלא להחלק בין גיטין שנכתבו קודם שנعواשו לנכתבו אחר שנعواשו. הגה: שתי נהרות השופכנים זו לזו, אם קרוב לעיר אבד שמו, אין כותבן אלא אחד. ואם שם שנייהם עליהםם, כותבן שנייהם. ואם יש ספק בדבר, אין כותבן אלא אחד. וכן תмир, יותר יש ליכנס לספק חסרון מלפק שני (מהרי"ף שורש ק"ז).

קכט דיני שם האיש והאשה, וחתיימת הגט, ודין מומר המגרש, וכו' ל"ד סעיפים א' כותבן שם האיש והאשה, בגט. ואם יש לאחד מהם שתי שמות, כותבן שם שהט רגילים בו ויודעים בו ביותר, ואומרים: איש פלוני וכל שם שיש לו גירוש אשה פלונית וכל שום שיש לה. ואם כתוב חניתתו וחניתה, כשר. הגה: וכל שכן אם כתוב עיקר השם בלבד, ולמן אין להזכיר על הכנויים כל כך. וו"א דעתן לכתוב כל שם שיש לו, אלא אם יש לו שני שמות יכתוב: פלוני דמתקריה פלוני (ר"ת וכ"י בשם הרמב"ן והרשכ"א), וכן נהגין, ואין נהגין. ואפילו נכתב הגט אין לגרש בו, אע"פ שכותב: וכל שם, עד שיכתוב שני השמות (בקונטריס). לא כתוב אלא שם האחד, אפילו הוא שם הטפל וגירוש בו, כשר (טווח). ב' כתוב השם שאינם ידועים בו ביותר, וכותב: כל שם שיש לו, הרי זה פסול. אבל אם השני שמו או שמה, או שם עירו או שם עירה, אף על פי שכותב: כל שם שיש לו וכל שם שיש לה, אינו גט. ה' אם עומד במקומות אחד ושולח

אהע"ז הלוות ניטין סימן קבט

כלא

הגת למקומות אחרים, ובכל מקום מהם יש לו שם אחר, כותב שם מקום הנתיינה, ויכתוב שם מקום הכתיבה: דמתקרי; ואם כתוב שם מקום הנתיינה, וכולל שם מקום הכתיבה בכל שום, כשר. הנה: אבל אם עשה שם מקום הכתיבה עיקר וכותב על שם מקום הנתיינה דמתקרי או כל שום, פסול (הכ"י כותב שכן משמע מלהון הטו). **ולומר**, אין לו לגרש בשם עובד כוכבים, אלא בשם ישראל. ואם כתוב שם עובד כוכבים עיקר ושם ישראל בלשון דמתקרי, כשר.^{אייר} הגה: ולכתחלה כותבן שם ישראל וכל שום וחניכה דעתה ליה (ס"ק וס"ג וכל בו ות"ה סימן לר'ה). ואם כתוב שם של עובד כוכבים, וכותבו: כל שום וחניכה דעתה ליה, פסול (רב"ש סימן מג וטו). היה לו שם כינוי כשהיה יהורי, כותבן לו שם ישראל המכונה פלוני וכל שום וחניכה דעתה ליה (סדר הגיטין). **ולגר** שכותב שם גיותו, כשר, אפילו אם נשתקע ממנו. **ח** אם כתוב: פלוני החכם, או הרב, או הנשיא, אף על פי שאין אותו בין גם אינו בר hei, הגט כשר, כיון שהזוכה שלו בפירוש. הנה: אבל לנתחלה אין כותבן רב או חכם, אפילו הוא אביו רבי או חכם והוחזק בכך. אלא כותבן: פלוני או בן פלוני (סדר גיטין). וכן אין כותבן בן הקדוש (ר' מינץ). אבל כותבן: כהן או לוי פלוני, בן פלוני הכהן או הלוי. ואם יש להם כינוי כותבן אח"כ (סדר גיטין). אבל אם יש ב' שמות, שכותבן על אחר: דמתקרי, כותבן כך: כהן או לוי (שם בשם מהרי"ק). ואם לא כתוב: כהן או לוי, י"א דפסול (פסקי מהרי"א סימן ר'). מאחר שנהגו לכתחבו, ויש מכשוריין (מ"כ בתיקון וכ"כ הוב"י), ונראה لهו לסמך להקל במקומות הדרח, אבל לנתחלה יש לכתחבו. ואם יש ספק אם הוא כהן או לא, יש ליתן ב' גיטין (תשובה ר' מינץ). אין כותבן בנת: פלוני בר פלוני, אלא כותבן: פלוני בן פלוני (סדר גיטין). **ט** עכשו נהגו שככל הגיטין כותבן: וכל שום דעתה ליל ואבתה ולאתרי. (ובמדרונות אלו אין נהוגן, אלא אם יש לו שתי שמות כותבן בפירוש, כמו שנותבעה). **י** אם לא הזכיר שם אבי האיש או שם אביו האשה, כשר. הנה: וכל שכן אם הזכיר שמו ולא הזזכיר שם כינוי שלו. אבל לנתחלה כותבן אפילו כינוי שם אביו (בסדרים ובמהרי"ד סימן כ"ג). ואם יש לך ולבן כינוי אחד לנתחלה כותבן הכינוי אצל כל אחד (סדר גיטין); מיהו אם לא כתבו רק לבסוף, פלוני בן פלוני המכונה פלוני, כשר. אבל אם הכינוי לבן להדר, יכתוב הכנוי קודם שיזכר שם האב, ואם כתבו לבסוף, פסול (כ"י בשם השובת אשכנזים). ולפיכך גר או שתוקי או אסופי, אין כותבן אלא שמותיהם בלבד. **יא** יוסף בן שמעון שנייה וכותב: יוסף בן שמואל, פסל. ויש מי שאומר שאם נשאת, לא יצא. הנה: ודוקא אם הוחזק בשם השני, אבל בלבד hei, יצא (משמע בכ"י). שכותבן גט לבן מומר לעבודת כוכבים, כותבים לו על שם אביו, ע"פ כשלולה לספר תורה או חותם בשטרות חותם עצמו על שם אביhei. והוא זיין להחותם בנת לעדר, בן מומר לע"ג הכל (סדר גיטין). **יב** אם לא כתוב שם האיש והאשה בנת, פסל, והבניהם ממזרים. **יג** מי שיש לו שם אחד בגלייל ושם אחד ביוהודה, והוא ואשתו במקומות שאין מכירין בו אלא בשם אחד, בין שהוא אחד מהשני שמות בין שהוא שם אחר, לנתחלה יש לו לנתחם כל השמות שיש לו, או יכתוב שם שיש לו שם, ויכתוב: וכל שום, לכלול שמות דשאר מקומות. ואם לא כתוב אלא שם שיש לו במקומות שהוא ואשתו שם, כתוב. **יד** אם כתוב שם שיש לו שני שמות, כותבן: רואבן דמתקרי שמעון. ואם כתוב: רואבן שמעון, יש מי שאומר שהוא פסול. הנה: אבל אם נקרא בשני השמות ביחיד, או שעולה בן ספר תורה, כשר, אם נקרא כפי ישראל בשם אחד, ובפני עובדי כוכבים בשם אחר, כותבן שם ישראל דמתקרי על שם עבדות כוכבים (המ"מ בשם הרמב"ן פרק

אהע"ז הלוות גיטין סימן קבט

ג'). אבל אם עניינים כמעט אחד, אך כותבין רק שם ישראלי, כמו שנותבר לעיל סימן קכ"ח סעיף ג', לעין הנורות. טו מי שיש לו שני שמות, והשם השני יוציא מהשם הראשון בשם הנערות, כגון יצחק חקין, אהרון ארנין, וכיוצא בזה, אין צורך לכתוב שם הנערות כלל, אלא אם כן יש אחד ששמו יצחק או אהרן. הנה: והוא הרין ליעקב יעקל (פסקי מהרא"י סימן ק"ה), פרץ פרצין (כ"י). ונראה דהו הוא אברהם אברלן, וכיוצא בזה. מירוחם ורזה לכתוב איינו מזיך. מיהו כל צורך שם שהוא שם בפני עצמו, כמו אלחנן חנן, כותבין, יוציא בזה. י" אם השם השני יוציא שם העברי, כגון יהודה ליואין, כותבים: יהודה דמתקרי ליואין. ואם איינו דומה קצת לשם העברי. י כתוב: המכוונה. הנה: פירוש דבריו כי ליואין הוא פירוש אריה, יהודה נקרא כך על שם גור אריה יהודה (בראשית טט, ט), ולפי זה יש לכתוב: יהודה דמתקרי ליב. אבל יש אומרם וכל שני השמות הם בלשון הקורש, כותבין: דמתקרי, ואם האחד בלשון לעז, כותבין: המכוונה (הגוזת מיומני פ"ג וסמ"ק וכל בו). ואין חילוק בין אם הוא יצא מן השם או לא. וכך כותבין: יהודה המכוונה ליב, וכל היוצא בזה, וכן נהוג במדיניות אלו. וכל כינוי משפחה אין לכתבו כלל, בין שהוא לשון עברית או לעז (סדר גיטין), והכי נהוג. מי שיש לו שם עברי שעולה בו לקרה בתורה, ויש לו גמי שם בלשון לעז, עושים שם העברי עיקר, ועל השמי כותבין דמתקרי. וזה באשה, עושים שם העברי עיקר. י"א דמי שיש לו שני שמות, אם וגיל בשניהם ומ"מ האחד הוא יותר עיקר, כותבין: פלוני דמתקרי פלוני. ואם איינו וגיל בשני, כותבין דמתקרי (סדר גיטין). כל כינוי שהוא גנאי למגרש, אין כותבין אותו בנט (ד"ע). וכך מומר שעשה תשובה, אין כותבין לו: וכל שום וחניתה דעתך ליה (מ"כ בתיקון). וכל שם כינוי שאינו נקרא בכינויו ההוא לבך, אלא קורין אותו עם עיקר השם, אין צורך לכתוב הכינוי (ת"ה סימן רל"ה). אבל אם העובי כוכבים קורין אותו בכינוי לחדר, אע"פ שאין ישראלי קורין אותו כן, י"א דכותבין: וכל שם וחניתה, אע"פ שבשאר גיטין אין כותבין כן. וכן בכינוי משפחה (שם). ולני נראה ד אין לכתוב לכינוי כלל, כמו שנוהגין בכינוי משפחה. י"ח אם השם השני בלשון לעז, והכל אחד, כגון חיים ביבאנט, כותבין: חיים דמתקרי ביבאנט. כל חניתה כותבין: המכוונה, בין שהוא בלשון עברי בין שהוא בלשון לעז. (וכבר נקבע שאין נהוגין כן). יט מי שנשנה השם מלחמת חולין, אע"פ שהווין אותו תמיד בשם ראשון, מכל מקום שם השינוי עיקר, (אפילו הוא לעז שם ראשון עברי) (סדר גיטין). וכותבין אותו קודם, ואח"כ: דמתקרי פלוני, שם ראשון; ודוקא כשהווין אותו לפעים בשם שני, אבל אם אין קורין אותו בשם שני כלל, איינו כותב אלא שם ראשון בלבד. ויש מי שמציריך שני גיטין בשני שמות. ואם יש לו שם מובהק שבו עולה בספר תורה וחותם כתביו ושטרותו, אותו שם הוא עיקר. הנה: ואם עולה לס"ת בשניהם, כותבין השני עיקר, ועל הראשון: מתקרי; אבל עד החותם עצמו ויש לו ב' שמות, יחתום עצמו בשני השימוש בלבד מתקרי. מי שנשנה השם מלחמת חולין, ויש לו כינוי מלחמת השמי, כותבין השם עם כינויו קודם שם הראשון. ואם יש לו גם כן כינוי מלחמת שם הראשון, כותבין אותו ג"כ לבסוף (סדר גיטין). ואם נשנה השם שני פעמים, כותבין שם השלישי תחלה, ולאחר כך הב', ואח"כ הראשון, וכותבין כל שם עם כינויו שלו (שם). ב' ויש מי שאומר שכשנחתן שני גיטין לאשה, לא ניתן לה שניהם בכת אחת, אלא זה אחר זה. הנה: ואין לחת שני גיטין אלא מודחק. ויתן אותו גט שנראה לו לרב יותר כשר בחלוקת, עם כל שלוחתו וקריאתו בסדר הגט, ולאחר כך יתן השני גם כן בסדר הגט, ויאמר לעומדים בשעת הנחתינה טעם למה נותן שני גיטין (סדר ר"י מינץ). ויאמר לבעל שיכוין לרשותה בכל א' מן הגיטין. ואם נתן שניהם בזה אחר זה בסדר אחר, כשו. לא נהגו לכתוב בנט לא כהן ולא לוי ולא

שם כינוי, אלא: פלוני בן פלוני וכל שם אחרן וחניכא דעתך לי ולאבהתי. (וכבר נזכר דבמדיניות אלו אין נהוגין כן). **כג** בtgt גר כתוב: פלוני בן אברהם אבינו. **כג** מי ששמו גרשום, וכתבו tgt: גרשון; או שהיה שמו גרשון, וכתבו: גרשום, אינו tgt. **כג** אם לא נודע אם שמו אליה או אלהו, יכתוב: אלהו; ואם כתוב: אליה, לא פסל. הaga: ואם חותם עצמו או עולה לספר תורה: אליה, כותבן: אליה, וכל כיווצה בזה (מפי הקבלה מ"א מפרא"ג). **כג** שם שמריה, אין לכתחוב שמריהו בוי"ז. **כח** שם מתחיה, אין לכתחוב מתחיהו בוי"ז. **כו** שם יונתן, לא יכתוב יהונתן, א"כ ידוע שהותם שמו בן או עליה בו לקרות בתורה. **כז** שם דוד, כותבן ללא י"ד. (גדילתו, אם לא שואמר בודאי ששמו גדליה (מ"כ). **כח** שם חזקה יש לכתחוב ללא י"ד בתחילת התיבה ובלא ווי"ז בסופה, (אם לא שידוע ששמו חזקה; ואפ"ה אם כתוב חזקה, כשר, אבל לא איפכא). **כט** שם הילל, יש מי שואמר שיש לכתחבו מלא בוי"ד. הaga: וכן יש לכתחוב בכל כיוצא בו, אע"פ שדינו לכתחוב חסר י"ד בתרא. **לכ** שם ירחה מאל, אע"פ שלא נמצא בכתביהם, מ"מ אם החזק עצמו לקרות עצמו ירחמיאל ורחק בלשונו החירק, כך כותבים. הaga: וודרך הנמצא לכתחוב לפערמים חסר ולפערמים מלא, הולכים אחר הרוב (סדר גיטין). כל כינוי שהוא בלשון לע"ז, כגון בלשון אשכנז, וצריך לכתחוב תי"ז או טי"ת, כותבן טי"ת, כי תי"ז יכולן לקרות רפהיה, וכל כיוצא בו (ת"ה סי' ול"א). כל תיבה שיש להסתפק בה אם כותבן חיית או כ"ף, כתובים כ"ף (שם), כגון מיל איל, דקוריין בכינוי חיית כמו כ"ף; אמןם בשם אשה שקורין רעלכליין, כותבן רק רחל, שהוא עיקר השם (מהרי"ז ט"ז ק"ק), וכל כיוצא בו; ואם שנייה, כדי עבר כשר. **לג** אין פוסקים שם האיש ולא שם האשה בשני שיטין, אבל בשיטה אחת אפשר שפוסקין קצת שמות שסובלין בן, דומיא דכדרלווער. (וכן עמנואל. ואם כתוב תיבת אחת, לא הפסיר) (סדר גיטין). **לד** שם יידידיה, אם יחולוק לשתי תיבות (כשר, וככלב בשיטה אחת). **לג** אין המנהג בשמות הנשים, יש מי שואמר שיש לכתחוב בילא באלו"ף, וכן כל שם שאינו בלשון הקודש. אבל כשהוא לשון הקודש, כותבן בה"א, כמו חומה דביתהו דאביי, או חובה, שהשם הוא לשון הקודש. אבל כשהוא לשון הקודש, כותבן באלו"ף. והוא הדין לכינוי האנשים, כל כינוי שהוא בלשון הקודש כותבן בה"א; ושאינו בלשון הקודש, כותבן באלו"ף. הaga: מיהו אם שנייה וכותב ה"א במקום אל"ף, כשר. כל כינוי שמשתנה מכת לשון המדיניות, כגון לב, שיש מדיניות מדברים לשון קليلא: ליב, ומקצת מדיניות מדברים: ליאו או ליבא; וכן בכינוי וואלף, שקורין אותו במדיניות אלו בן, ובמדיניות אחרות ואלף"א או ואלבליין או ואלפלליין; או בכינוי מענדל, שיש מדברים: מנדריל, וכל כיוצא בו; וכן בקריאת התיבות, כגון בקצת מדיניות שקורין גומפרעכט גומפרעט, או שלשנותה מתחלפת בקריאת הוב' או פ' או ר', כגון זוניל פיפיש וויבש, שקצת מדיניות מדברים יותר בלשון ופה, והולcin אחר לשון בני אדם במדינה שנוטנין בו הגט, ואין להקפיד בויה אין נמצאו השמות והכינויים כתובים, כי כל אחד כתוב כפי לשון מדינתו; וכן סדר הגיטין משונים זה מזה בענין זה, והעיקר כאשר כתבתי בן נואה לי להורות. אמןם אם אין ידוע לשון המדיניות, אין לשנות מהה שמצא בדרכי הקדומות, ומכל מקום בדיעבד אם שנייה באחד мало הדרכים, כשר, בן נ"ל.

כל דילן הלוות ניטין סימן כל

קל

טו א"יר

כל דיני עדי הגט וחתימתו ואם אין יודעים לקרות או לחותם, וכן כ"ב סעיפים א' צרייך שיחתמו שני עדדים כשרים (זה תחת זה) (כמורכי הל' גיטין) למתה משיטה אחרונה של גט. ולא יניחו כדי אויר שני שיטין בין שיטה אחרונה לחתימתם. הנה: ואם הניחו הגט פסול (טור). ויש חולקין ומcaseרים ע"י עדי מסירה (הרמכ"ס והרמכ"ז והרש"א והר"ץ). ואם חתום העדר האחרון תחלה, ולאחר מכן חתום הראשון, כשר, אף על פי דמתה היה השני חתום שתי שיטות הגט (סדר גיטין). ומכל מקום לכתחלה לא יעשו כי"ש אמורים, ולכן תחלה אין לחתום בגט אפילו קרוב מן הגט (סדר גיטין). וטוב להזכיר את המקרה בשם מהורי"ל). וטוב לאחר רוח הספר שלא יהיה קרוב לאיש ונתרחק או מחותננים בעלמא (סדר הגט כשם מהורי"ל). ולא יהא אחד מן העדרים השור בעריות. ולאשה, אבל היכא ולא אפשר אין קפידה בדבר (מו"יק ק"ז). ולא יהא הדר מן העדרים השור בעריות. ויש מהמירין שלא יהיה בעל מום, ושלא יהיו העדרים קרובים לסופר, וכולם לא יהיו קרובים לרוב המסדר ולא ייחתמו העדרים רק בדיו וכוללulos של בעל, כמו הספר (סדרים), וכמו שנתקבר לעיל ריש סימן ק'כ. ב' יתחייב בראש שיטה, שלא ישאר חלק בגלויון הגט לפני החתימתן. ג' לא יהיה בין הגט לחתימת העדרים כתוב דבר שאינו מענין הגט. ואם כתוב בן, כגון שכותוב: שאלו בשלומה, פסול, שהוא לא חתום אלא על שאלה שלום. אבל אם כתוב: ושאלו (בשלומה), כשר, שהיה מדויק עם של מעלה ועל הכל חתום. ד' חתום בראש הגט או מצדיו או בימינו או בשמאלו או מאחורי, פסול. זה אף כשהוחתמים למטה, צרייך שייהי גם החתימה כלפי הגט. ואם היו רגלי החתיימה כלפי הגט, פסול. ו' כל אלו שאמרנו פסול, אם יש כאן עדי מסירה, כשר. ז' שיר מקצת הגט וכתו בדף השני, והעדים מלמטה בסוף הדף השני; כשר, והוא שייהי, במגילה, שניכר שלא נחתך, ושלכך נחכון הספר שישלים בדף השני; אבל אם אינו ניכר, אף על פי שנמסר בעדרים, הרי זו ספק מגורשת, שהוא אם יש עדים שגת אחד היה ונחתך מקצת זה מסוף הדף ומקצת השני מראש הדף. הנה: מיהו אם יש עדים שגת אחד היה מתחלה, ומסר לה בעדרים, כשר (המ"מ פ"ד). דבק שני עורות ביהר ע"י דבק, וכותב עליהם גט, פסול ממשנה, וזה מחייב כשר. וזה כתוב שמי החתיימתה אחת, וזה אצל זה, והעדים מתחת להחתה מספק. ח' כתוב שני גיטין בכ' דפין במגילה אחת, וזה אצל זה, והעדים מתחת להחתה זה, שם העדר תחת הראשון ושם אביו תחת הב', ובן העדר השני תחתיו את שםות העדרים החתוםים תחתיו, כשר. ואם כתוב ראובן בן תחת הראשון, ויעקב עד תחת השני, פסול השני. ואם כתוב ראובן תחת הראשון, ובן יעקב עד תחת השני, אף השני כשר. הנה: ואם נמסר בעדרים ליד אותה עליו עדדים, כשר בדיעבד, וזה לא גרע מאלו לא היה עליו עדדים כלל (כ"י כשם הרמכ"ס) (ועיין לעמון סי' קל"ג). ט' חמשה שכותבו גט אחד לתחמש נשוחתיהם, א"יר

אם כתובו בכל, כגון שכותבו: בכך לשכת גירוש פלוני לפלונית ופלוני לפלונית וכן אמר כל אחד מהם לאשותו לייב דיתיהוין וכל טופס הגט, והשני עדדים החתוםים מלמטה, הרי זה גט כשר ויתנתן לכל אחת בעדי מסירה. ואם אין שם עדי מסירה, כל מי שתצא מגילה זו מתחת ידה, מגורשת. אבל אם כתוב: בכך לשכת גירוש פלוני לפלונית, והשלים הגט ותחביל תחתיו גט אחר באותה מגילה וכותב: ובכום זה גירוש פלוני לפלונית, והשלים הגט והשניהם, וכן עד שהשלים כל הגיטין והעדדים מלמטה, אם נתנה מגילה זו לכל אחת מהן בעדי מסירה, הרי כלם מגורשotti. ואם אין שם עדי מסירה, והיתה מגילה זו יוצאת מתחת יד אחת מהן, אם הייתה זו שגייטה באחרונה שהעדדים נקרוים עמו, הרי זו מגורשת. ואם הייתה המגילה יוצאה מתחת יד אחת מן הראשונות, הרי זו ספק מגורשת. הנה: וכל

אהע"ז הלבות ניתין סימן קל

קלה

זה שכחוב: ופלוני לפלונית וכו', אבל אם כתוב בשני וכן באחרים: פלוני לפלונית, אין כשר רק האחורי (טוו). י' כתוב: אני פלוני ופלוני גירשנו נשוחינו פלונית ופלונית, והשלים הגט, אע"פ שנמסר לכל אחת מהן בעדי מסירה, אינו גט, שאיןשתי נשים מתגרשות בגט אחד, שנאמר: וכותב לה (דברים כד, א-ג) ולא לה ולהברחה. חזר ופרטן בתוך הגט, וכותב: פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית בזמן הזה, הרי אלו כשרים. **יא** כשותם העד, צריך לכתוב שמו ושם אביו, כמו יוסף בן יעקב עד. כתוב: יוסף עד, או בן יעקב עד, או יוסף בן יעקב, ולא כתוב עד, כשר. הגה: י"א מאחר ודאי אם כתוב יוסף עד, אם כן בן יעקב לא צריך למכתב, ואם טעה או שינה בו, אין לפסול (זה סימן רכ"ח), וכמו שנתבאר לעיל סימן קכ"ח בכיצועו בוה; ואין לסמן על זה רק בשעת הדחק ובמקום עגנון (ועיל סי' קכ"ח). עד שיש לו שני שמות כיצד יהתום עצמו. ואין העד צריך להחותם עצמו בחניכתו (שם סי' ול"ד) אפילו לכתבה, גם לא יהתום עצמו או אביו בשם רב או חכם, רק פלוני בן פלוני עד (סדר גיטין). וכל דבר שיש בו קצת ספק כיצד כתובן, אין ראוי לכתבה לחותמו, כי אין/licens לספקות לכתבה بلا צורך (ד"ע); וכך אין החתום לעד שאביו מומר, כמו שנתבאר לעיל סימן קכ"ח, וה"ה לכל כיווץ בוה. ולכתבה נהරין בחותמת העדים בכל דבר שמהרין בכתיבת הגט, הן דבעין כתיבה תמה ומוקף גויל (כ"י בשם הקונטריס). וכל כיווץ בוה. **יב** אבל כתוב: יוסף, בלבד, ולא כתוב: עד, פסול. (וככל שכן אם כתוב: בן פלוני, ולא כתוב: עד, דפסול) (כ"י). יג עדי הגט אין חותמן אלא זה בפני זה. ואם החתום זה שלא בפני זה, פסול. (ויש מכשிரין אם החתום בפני זה, והשלישי שלא בפנים) (טור בשם ר"ה). יד גט שנכתב בכתוב מהלשותו, ועודיו החותמים בכתב אחר, כשר, והוא שייהיו העדים מכיריים לשון הכותב והכתיבה. טו אחד מהעדים החתום בכתב לשון אחר, והעד השני בכתב לשון אחר, כשר. טז העדים שהחותמן על הגט צריכים להיות יודיעים לקרות ולהחותם. ואם אינם יודיעים לקרות, קוראים בפניהם וחותמין, והוא שיכירו לשון הגט. ואם אינם יודיעים להחותם, רושמין להם הניר ברוק וכיוצא בו, מדובר שאין רשותו מתקיים, והם כותבין על הרוישם. הגה: ויש אוסרין לעשות כן לכתבה, אלא מקרעין ניר חלק לפניהם, והם החותמן דרך הקרע (טור בשם הרמ"ה). יז גט שהחותמו בו עדים פסולים, אף אחד פסול ואחד כשר, הרי זו פסול, אף ייש כאן עדי מסירה, שהרי הוא מזויף מחותכו. יז יש ליזהר שלא להחותם הסופר לעד, מפני שיש פולין. יט גט שנעשה בערכאות של עובדי כוכבים, וудוי עובדי כוכבים החותמים עלייו, ואיפילו כתבו ישראל ונמסר בעדי מסירה ישראל, ושמות עדי עובדי כוכבים החותמים בו מובהקים וניכרים לכל מהם עובדי כוכבים, דיליכא למייחש דילמא ATI למסך עלייו, איפילו הכி פסול. אבלasha שבמביאה לפניינו גט שנתגרשה בו, לנשא בו, ושמות העדים כשמות עובדי כוכבים, אם הם שמות שאין דרך ישראל לקרות בהם כלל, תנשא בו, שודאי ישראל הם, שלא היו טועים מהחותמי הגט ולא חנשא בו. כ נתן לה הגט בינה, ואיפילו بعد אחד, אינו גט. בד"א, כשהיה הגט בכתב יד סופר, אבל אם כתוב הכל הגט בכתב ידו וחותם עד א' ונתנו לה, הרי זה גט פסול, ופסול לכהונה. **כג** לא יטלו עדי הגט שכיר יותר מכדי שכיר בטלת דמוכחת. הגה: ויא דמתגין עם העדים שם יקלקלו הגט שיישלמו אותו, ומה זה מותר להם לקבל שכיר הרכה, או מטעם דהעדים אסורים לישא הגוצה (סדר גיטין בשם מהרי"ק), כמו שנתבאר לעיל סימן י"ב, וכן נהוגין.

כב יש מי שאומר צריך שיבש הגט קודם שיחותמו העדים.

אהע"ז הלבות ניטין סימן קלא

קלא ערך שיהיה כתיבתו וחתימתו לשמה, ובו ט' סעיפים

א ציריך שתהיה כתיבת הגט וחתימתו לשם האיש המגרש ולשם האשה המתגרשת. ואם לא נכתב לשם, אינו גט. כיצד, סופר שכח גט ללמד או להתלם, ובא הבעול ומצא שם שנכתב בגט זה כשמו, ושם האשה כשם אשתו, ושם העיר כשם עירו, ונטל לו וגירש בו, אינו גט. ב יותר על כן, כhab Lager שארש את אשתו, ונמלך, ומצאו בן עירו ואמר לו:שמי כשםך ושם אשתי כשם אשתו, ונטלו ממנה וגירש בו, אף ע"פ שנכתב לשם גירושין, אינו גט. ג יתר על זה, מי שיש לו שתי נשים ששמותיהן שותה, וכhab Lager את הגדרלה, ונמלך, וגירש בו את הקטנה, אינו גט, שאף ע"פ שנכתב לשם האיש המגרש, לא נכח לשם זו שנתגרשה בו. ד יתר על כן, אמר לסופר: כתוב, ואי זו שארצה אגרש בו, וכhab הסופר על דעת זה, וגירש בו אחת מהן, הרי זה ספק גירושין. והוא הדין אם אמר לו: כתוב,ראי זו שחטא בפתח תחלה אגרשנה בו. ה גט שכחכו שלא לשם, ע"פ שהעביר עליו קולמוס לשם, אינו גט. ויש אומרים שהוחשיין לו. ו אפילו נכח לשם, אם לא חתמו העדים לשם, אם נתנו לה בלא עדי מסירה, אינו גט. ואם נתנו לה בעדי מסירה, הרי זה פסול. ו"י"א שגם זה אינו גט. ז לפיקד ציריך ליזהר כשהבעול מצוה לסופר לכתוב שיאמר (כפני עדים שיחחמו על הגט): כתוב גט לשם פלונית אשתי. וכן יאמר הסופר בפיו כשמתחיל לכתוב, שכחכו לשם פלונית אשת פלוני ולשםו של פלוני. הגה: וייאמר כן בפני עדים החוחמים על הגט, וכחובנו אחר כן בקביעות ולא בטירוגין, כדי שיכחכו לשם ולשםה כמו שהתחילה (בצד רגינן). ומהו בדיעד אם כתבו בטירוגין, כשור (ד"ע). י"א תיקון הקlef וחותמת הקולמוס, וכל שכן הרשות, ציריך הכל להיות לשם; ומהו אם עשה אלו הדברים שלא לשם, אינו פסול (מ"כ בתיקון). ח' יהיו שם שני עדי החתימה בשעת שמחהיל לכתוב הגט, כדי שידעו שנכתב לשם ויכירוה בשעת החתימה. ט' כshawmr לעדים לחתום בגט, יאמר להם שיחחמו לשם פלונית אשתי. וכן יאמיר כל אחד בפיו, כשחומרם, שהוא חתום לשם פלונית אשת פלוני ולשםו. הגה: ואם החAIL לחתום מקצת שם, ולא אמר לשם ולשםה, ואח"כ נזכר ואמרו, יש מכשירין (ת"ה סימן רכ"ח ומחריו"ז סי' כ"ז).

קלב שציריך להזכיר שם האיש ואשתו, והמביא גט ונפל ממונו, ובו ד' סעיפים
 א אמר לסופר: כתוב גט לאروسתי, לשאכenisנה אגרשנה, וכנסה וגירשה בו, הוイ גט, כיוון שבידיו לגרשה עתה. במה דברים אמורים, שכחכו בו זמן הנתינה, אבל אם כתוב בו זמן הכתיבה, פסול. ב' צווה לכתוב גט לגרשה בו האשה בעלמא לשאכenisנה, אינו גט. ואם היא יכמתו ולאחר שיבכה גירשה בו, הרי זו ספק מגורשת. ג' שנים ששמותיהם שוים ושמות נשותיהם שוים, ושלחו ב' גיטין ונתערכו זה בזו, ניתן שניהם לו וושניהם לו בעדי מסירה. ואם נאבד אחד מהם, לא ניתן הגט הנשאר לא לו ולא לו; ואם ניתן לאחת מהן או לשתיهن, הרי זו ספק גירושין. ד' המביא גט ונפל ממונו במקום שישירות (פי' חכורות של אנשים הולכי אורח) מצויות, או אפילו במקומות שאין השירות מצויות, ובעיר שנכתב הגט והוחזקו שנים ששמותיהם ושמות נשותיהם שוים, אם מצאו לאלאר שראה שלא עבר שום אדם שם משעה שנפל עד שמצאו, או אפילו לא מצאו לאלאר ויש לו סימן מובהק או טביעות עין בגט, או אפילו אין לו סימן וטביעות עין בגט אלא שמווצאו בכלל היה בו הגט ויש לו סימן או שמצאו קשור בכיס או בארגני או בטבעת שחזקת

אהע"ז הלוות ניתן טימן קלג

כלים אלו שאינו משאילים לאחרים, או שמצאו בבעיתו בין כליו, כשר, ולא חישין שמא אחר הוा. אבל אם אינו יודע אם עבר אדם שם, ואין לו טביעה עין וסימן בכליל ולא בගט, חישין שמא לא זה הוא הגט שנאנדר להו, ואפי' אם עדים מעדים שהאחר שהוחזק בשמו של זה לא היה בעיר כשנכתב. וכן אם ראה שעבר אדם שם, אפילו לא שכיחי שירות ולא הוחזקו שני יוסף בן שמעון, חיישין, אפילו היה עובד כוכבים שעבר שם, אא"כ עדי הגט אמורים: מעולם לא חתמנו על גט אחר בשם כשם האיש הזה. אפי' מעדים בפירוש שהוא היא החימת ידם, כגון שאין הגט עתה בפנינו, כשר, וכגון דעתך עדים שלא איתחוך אנשים בשם בשם של אלו (העדים). אבל יש עדים אחרים בשם בשם אלו, חיישין, עד שיעידו שהה היא החימת ידם או שיאמרו העדים: אנו מכיריהם הגט שיש לנו בו סימן מובהק שיש בו נקב לצד אותן פלוני. ואפילו איןם אומרים הסימן עד אחר שייראו אותו. ואם התובעו אומר הסימן, אינו מועיל, אלא א"כ יאמר אותו קודם שראה הגט, אבל בטביעה עין אין מהזירין אותו לתוכנו, שאינו מועיל לטביעה עין להוכיחו אלא כמשמעותו בטעמו שабר לו. ואם לא הוחזקו שני יוסף בן שמעון ולא שכיחי שירות, מהזירין אותו بلا טימן, אפי' שהה כדי שיעבור אדם שם. ויש שפסקו שם אבד ממנה במקום שאין השירות מצויות, אפילו מצאו לאחר זמן מרובה, לא חיישין שמא אחר הוा, אפילו הוחזקו באותו מקום שנים ששמותיהם שווים ושמות נשותיהם שווים. ואם אבד במקום שהשירות מצויות, אם מצאו מיד ועדין לא שהה אדם שם מהעוכרים, או שמצאו בכל שהניחו בו ויש בו טביעה עין בארכו ורחבו של גט שהיא כדור, הרי הוा בחזותו ותגרש דה ואם הוחזקו באותו המקום שנים ששמותיהם שווים ושמות נשותיהם שווים, אם אבד במקום שהשירות מצויות, החושין שמא גט זה הנמצא של אותו איש الآخر הוा, הוואיל ועבר אדם שם אף על פי שלא שהה. אבל אם לא עבר אדם שם, הרי הוा בחזקו. הנה: י"א שאם החור שם העיר בגט, אין לחוש לשירות מצויות, וזה חושין לשני עיריות בשם שווה (חשות הרוא"ש כלל מ"ה).

קלג צרייך שיםgor הגט בפני שני עדים בשרים, ובו ג' סעיפים

א צרייך שיהיו שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט, (ושימסור לה הגט בפני שניהם ביחד) (ב"י). וכן צרייך להחותם עלוי עדים לכהילה, אבל כדייעבד אם לא היו אלא עדי החימה, ומסרו בינו לבינה, כשר. וכן אם היו עדי מסירה ולא היו בו עדי החימה, כשר. וו"א שאם נודע שנית לה ללא עדי מסירה, אע"פ שעדים חתומים בו, פסול. ומיהו כשרואין אותו חתום, חולין שכוראי נמסר בעדי מסירה. הנה: וועל' ריש טימן ק"ל דلوוחין כת אחת של עדים לחימתה ולמסירה, ולא שני כיתות. ב צרייך שיהיו גם החותמות יבשות בשעת נתינת הגט. ג רגילין ליתן הגט במנין עשרה.

קלד צרייך שיבטל הבעול כל מודעות, ובו י' סעיפים

א צרייך שיבטל כל מודעה קודם הגט, שם מסר מודעה בפני שניהם ואמר: גט שאני רוצה ליתן לאשתי דעו שאני אנטו ליתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בטל, הרי הוा בטל, אע"פ שלאלקח בקנין. הנה: ואע"פ שלא מסר בפני שני עדים ביהר, רק בהה שלא בפני זה, ובלבך שיהיו כשרים (ריב"ש טימן לר'ב). אף ע"פ שאין מכירין את אונסו. ואפילו אם האונס שאמור היה שקר. ואע"פ שננתנו אח"כ, לא אמרינן שיבטל המודעה שמסר, עד שיאמר בפירוש שיבטל המודעה והוא הוा בטל, ואני צרייך קניין.

אהע"ז הלוכות ניתין סימן קלד

קלח
טו אייר

ב' לכן צריך שיבטל קודם כתיבת הגט כל מודעה שמסר, ויאמר כן: הריני מבטל כל מודעה שמסרתי על גט זה. וכן אני מבטל כל דבר שהגורם לשיתקימנו אותן הדברים ביטול לגט זה. וכן אני מעיד על עצמי שלא מסרתי דבר על הגט שיבוטל הגט מהמתו, והריני פוסל כל עד או עדים שייעידו שמסרתי או שאמרתי שום דבר שיבוטל מהמתו גט זה או שירוע כחו של גט זה מהחתה מודעה או אותו דבר. הגה: ויה"א דסגי אם אומר שיבטל מודעה ומודעה עד סוף כל מודעי (טור בשם הרא"ש), וכן נהוגין, אך טוב לנתחלה לחוש ולומר כסבואר הראשונה. ג' הנהו להזכיר ביטול מודעה אף למגרש מרצונו. הגה: ומהיו אם שכח מלבטל, כאשר (מ"כ בשם הרא"ש), לאחר שmagresh מרצונו (מ"כ בשם מהר"ל). וננהו עוד לבטול מודעי קודם שיצוה לכתוב קודם הנחינה (במדכי). ואעפ' שיש אמורים שאם בטל הגט בין כתיבה לנחינה לא יהיה מועל אחר כך ביטול מודעי לגרש באותו גט, וכך אין מניחין אותו לילך עד שיתן הגט, אפילו הכி מחמירין גם כן לבטול מודעי בשעת נחינה (עיין בב"י). ד' אם נשבע הבעל ליתן גט, צריך שיתיר לו קודם, שלא יהיה דומה לאונס; אך ערכות יtan, אם ירצה, שאין זה דומה לאונס. הגה: והוא הדין אם קיבל קניין לגרש (פסקי מהרא"י סימן קע"ג). אבל אם קיבל עלייו קנסות אם לא יגרש, לא מקרי אונס, לאחר דתלה גיטו בדבר אחר, יוכל ליתן גירוש מכח שכובה שעשה מעצמו לגרש, הגט כשר, הוαι ומחילה לא אنسחו על כך (חשותת הריטב"א). י"א דלא מקרי אונס אלא מה שאונסין לאדם עצמו, אבל אם אונסין לאחר עד שיגרש חברו, אפילו אב על בנו או להיפך, לא מקרי אונס (חשותת הריטב"ז). ויש מחמירין באב על בנו (בב"י). ועיין לקמן סימן קנ"ד מדינים אלו. ה' הוא דאיינו גט כשהוא אונס, ה"מ כשמסר מודעה. אבל אם לא מסר מודעה, אם אנסחו שלא כדין, פסול. וכך דין, כגון שהוא חייב להוציא ואינו רוצה, ואנסחו בו ב"ד עד שהוציא, הוא גט. ומצוה על כל ב"ד שבכל מקום ובכל זמן לכופו לגרש לבטול המודעה. ז' מי שמסר מודעה על הגט, מכין אותו מכת מרdot, מפני שגרם להיות מזוריים, שהרי הגיע הגט לידי ותנסה בו, ולאחר זמן יבואו עדים שיבטל בפניהם או שמסר מודעה בפניהם קודם שיכתוב הגט, ונמצא הولد מمزור. הגה: ואפילו בטל המודעה בשעת נחינה, אף"ה משמחין אליה, דיש לחוש שמא אייכא דידייע במודעה ולא ידע בביטול החשותת הרא"ש כלל נ"ג וכ"כ הב"י בשם החוט). ז' אנסחו ישראל לגרש, שלא כדין, ויאמר: רוצה אני, וגם ביטול המודעה, או לא מסרה, פסול; ואעפ"כ פסללה מן הכהונה. ח' אנסחו עובדי כוכבים לגרש, אם הוא חייב לגרשה מן הדין, פסול, ואעפ"כ פסללה מהכהונה. ואם לא היה חייב לגרשה, מן הדין, אפילו ריח גט אין בו ולא נפסלה מהכהונה. (ואפ"לו אם קיבל מעות על נחינה הגט, לא אמרין משום זה נהיצה (הגהת אלפסי פרק המgross). ט' אם דחקו אותו בית דין של ישראל על ידי עובדי כוכבים, והיו עובדי כוכבים מכין אותו מודעה על נתינתו, וננתנה לה, ואחר כך ביטול מרצונו, ויאמר לה: התגרשי בגט שנתתי לך כבר, אין צורך וליטלו ממנה.

אהע"ז הלבכות ניטין סימן קלה

קלט

קללה צריך לקרות הגט קודם נתינה ולאחריו, וכו' סעיפים

א העדים שנוטנים הגט לפניהם צריכים לקרותו קודם נתינה. וטוב לקרותו גם לאחר נתינה; ואם לא קראווהו אלא לאחר נתינה בלבד, מגורשת. הנה: וכן אם ייעדו בטוב שהוא גיטה (בסדר הגט). ולכתחילה אנו נהוגין שהחכם המסדר הגט קורא אותו תחילת ובסוף עם העדרים, ולאחר מכן שואל אם זהו הגט שכתב לשמו ולשם גרשון, ואח"כ שואל לכל אחד מהעדרים אם מכיר חתימתו והתיימת חבריו, אם חתמו זה בפני זה (כ"ז מ"כ בקונטרס ובסדר גיטין). ב קראווהו וננתנווה לבעל או לשלווה, והכנסו לבית ידו וננתנו לה, צריך לקרותו פעמי שנית קודם שניתנה לה. ואם לא קראווהו, וננתנו לה וזרקתו לים או לאש, הרי זו מגורשת; הואל וקרווהו תחילת אין חושין לו שהחליפו. ולא עוד אלא אפילו אמר הבעל: שטר אחר היה ולא היה הגט שקראותם, אינו נאמן, והרי היא מגורשת. ואם הגט בידו ומראת אוטו, נאמן, כל זמן שלא נשאת. ג הרי שלא קראו הגט תchia, וננתנו לה בפניהם וזרקתו לאור או לים, אע"פ שהבעל אומר: כשר היה, הרי זו ספק מגורשת. הנה: ואפילו אם נשאת, תצא תוספות בלשון אחר וכ"כ הב"י בשם רשב"א ורבי ח"ה). אבל אם הגט עדין יוצא מתחת ידה, אם נשאת לא תצא, אבל לא תנסה בנט זה מאחר שלא קראו אותו תיקף אחר הנתינה (כן משמע מר' יוחנן כל' זולא כב"ז); ריש חולקין. ד נתן לה נייר חלק ואמר לה: הרי זה גיטך, אם לא בדקו הנייר במאי נראה לראות אם היה שם דבר כתוב בו, אם יבדקו ותפלות הכתיבה, הרי זו ספק מגורשת. ואם יבדקו ולא תפלות הכתיבה, אין חשש גירושין. ה זוק לה הגט לחזקה בין החכיות, בפני עדים, ובקשרו ומצאו מזוזה או שטר אחר, אין חושין (לה), שזה שנמצא הוא שזרק. ואם נמצא ב' או שלשה מזוזות או שטרות, חושין שמא גט שזרק אכלווהו עכברים, והרי זו ספק מגורשת. בד"א, ככלא קראווהו. אבל אם לאחר שקרואהו שהיה גט חוזר הבעל ולקחו מידם וזרקנו (לחצירה) לבין החכיות, אף' לא נמצא אלא מזוזה אחת או שטר אחד, ה"ז ספק מגורשת.

כלו דין איזה לשון צריך שיאמר בשעת הנתינה, והמגרש בשבת, וכו' סעיפים א המגרש צריך שיאמר כשיתן לה הגט: הרי זה גיטך, וכיוצא בזה. ואם נתן בידה ולא אמר כלום, הרי זה גט פסול. הנה: ולכתחילה יאמר לה: הרי זה גיטך (וחמקלי גיטך) (מודכי פ' המגרש וכ"י בשם הקונטרס) והרי את מגורשת ממני והרי את מורתת לכל אדם (שם ובטור) מעכשי (כ"י בשם י"א). ונוהגין שהבעל כופל הגט כמו אגרת, וננתנו לה, כדי שתוכל לאחزو כלו בידה כשנתנו לה. והבעל צריך לידע מה הוא אומר לה. וכן כל מה שאומר לה, יודיעו אותו בפיירוש (הכל בסדר גיטין). ב במד"א, בשלא היה מדובר עמה על עסקיו גיטה. אבל אם היה מדובר עמה על עסקיו גיטה, ונטל הגט ונתן בידה ולא אמר כלום, ה"ז גט. ג כשיתן לה הגט יאמר לה: הרי את מגורשת ממני בגט זה ומורתת לכל אדם, או הרי את משולחת ממני. ואם שלחוו נתנו לה, אומר: הרי את מגורשת מפלוני בגט זה והרי את מורתת לכל אדם. ואם אמר לה: אני אישך אני בעליך, יש מי שאומר שאינו גט, ואפילו היה מדובר עמה על עסקיו גיטה, דכתיב ושלחה (וכבריט כד, א-ו) ולא ישילח את עצמו. ויש מי שאומר שם היה מדובר עמה על עסקיו גיטה, הוא ספק מגורשת. ד אמר לה: הרי את לעצמן, ה"ז גט. אבל אם אמר לה: הרי את בת חוריין, לא אמר כלום. ד' צריך שיתנו לה בתורת גרשין,

אהע"ז הלבות ניתין סימן קלז

אבל אם נתנו לה בחורת שהוא שטר חוב, אינה מגורשת א"כ יאמר אחר כך: הרי זה גיטך, או שירודיע כן לעדרים במחלה. (וככלד שתדע האשה שנתגרשה בו, או שהעדדים מגידים לה אה"כ) (כ"כ המוטפות פרק המגוש). ו אם יש אחר בעיר ששמו כשמו וישם אשתו, אין יכול לגרש אלא בפני האחר. הנה: ואפלו יצא גט מהחת יד אחת, אינה מגורשת, עד שתבייא ראייה שגירושה בפני האחר, או תביא עדי מסירה שהו שגירוש את אשתו (ר"י ח"ה). י"א אדם שמות המגורשים שוות, אף על פי שאין שמות הנשים שוות, מ"מ יכתבו סימן בмагרש או מצד כינוי שלו (בסדר גיטין) או שהאחד כהן והשני אין כהן (פרק מהרא"י סי' ו). ולכן נהגו לחת הגט ברבים, שם היו בעיר שנים שמותיהם שוים, (שיהיה) אצל הגט (חדושי אגדה פרק כל הגט). ז ain מגרשין בשבת. ואם השעה צריכה לכך, כגון שכיב מרע שתקף עליו החולví ורוצה לגרשה כדי שלא תזקק ליכם, אם הגט ברשותו יקנה לה אותו, ותזכה בו ובגט שבתוכו. ואם אי אפשר כלל טלטול, כגון שאין הגט מונח ברשותו, יטללו בידו ויתנתנו לה. (ו"א דבזמן הזה דוכתבן תורה שבעל פה, מותר לטלטל גט בשבת (מדרכי ריש הזרוק וסמי"נ), יוכל ליתנתו לה בכל עניין).

קלז ציריך שיתירנה היתר גמוד, ובו ה' סעיפים

א אמר לה: הרי את מותרת לכל אדם, חוץ מפלוני, או אלא לפלאני, איןנו ב כיצד יעשה, יטלו ממנה ויחזור ויתנתנו ויאמר: הרי את מותרת לכל אדם. אבל אם אמר על מנת, הרי הוא בשאר תנאים הגט, בין אמר לה: על מנת שלא תנשא לו או על מנת שלא תבעלי לו או על מנת שלא תהיה לו. ויש חמירין אפלו באומר ע"מ (הר"ן בשם י"א והרשב"א בשם הרמב"ן), ויש להחמיר לכתחלה. ואם השודה מادرם, יאמר לב"ד והם ימחור בידם שלא ישאר זה את זה (מדרכי ריש המגוש). ג היה אותו פלוני שהוציא מכלל הגט בחוזן או באלו מי שאין קידושין מופסים לו בה, ה"ז גט כשר. אבל אם קדרושין חופסין לו בה, ע"פ שהוא מהיביב לאיזן, איןנו גט. וה"ה אם שיר קטן. ויש מי שאומר דבשייר קטן (הוי ספק מגירושה) (טור בשם ר"ח). ד שיר בעל אחווה, או ששיר מי שעטיד עדין להוליד, או שאמר לה: חוץ מזונתיך (או חוץ משלא כדרךה) (טור) או חוץ משטר ובאה או חוץ מהפרת נדריך או חוץ מירושתך, הרי זו ספק מגירושה. ז אמר לה: הרי את מותרת לכל אדם חוץ מרואובן ושמעון, וחזר ואמר לה בשעה שמסר לה הגט: הרי את מותרת לדואובן ושמעון, או שאמר: הרי את מותרת לרואובן, או שאמר: הרי את מותרת לשמעון או שאמר אף לשמעון, הרי זו ספק מגירושה. ו אמר לה: ה"ז גיטך והרי את מגורשת ממוני הימים ולמחר את אשתי, הרי זו ספק מגירושה.

קלח דין נתינת הגט מידו, ובו ד' סעיפים

א אמר לה: טול גיטיך מעל גבי קרקע, איןנו כלום. ואפלו היה מונח על גבי ידו והיא קרובה אליו ולקחוו שם איןנו גט, כיון שלא סייע בנטילתוח. אפלו היה ידו סגורה והגט בתוכה, ופתח הוא ידו ונטלתו מתוכה,SSIYU BNETILTO, אפלו הכى איןנו גט, כיון שלא קירב גופו אליה. ואם הגט תחוב לו תחת חגורתו על מתנוו, וצמצם מתנוו ונתחללו והטה עצמו לה ונטלתו, קרי ביה שפיר ונתן (ובברם כד, א-ג), אבל אם צמצם מתנוו ולא הטה עצמו אליה, או שהטה עצמו ולא צמצם מתנוו, לא הו נתינה. ויש מי שאמר

אהע"ז הלכות ניטין סימן קלט

קמא

שאם היה קשור על ידו או על ירכיו, והרכין לה בגופו והטה ידו עד ששלפה הגט מעליו, ואמר לה: הרי זה גיטין, ה"ז גט. ב' נתן הגט לידי ונסאר החוט שהוא קשור בו בידו, אם הקשר אמיץ עד שכיל לנתקו ולהביאו אצלו, אינה מגורשת. ואם לאו, מגורשת. ואם הקשר אמיץ שהיה יכול לנתקו ולהביאו אצלו אלו לא קפיצה ידה, אלא מחייבת שקפיצה ידה אינו יוכל לנתקו ולהביאה אצלו, לא הווי נתינה ואיןנה מגורשת; ויש מי שאומר שהיא מגורשת. הגה: וכל זה לא מירוי אלא שקפיצה ידה ללא רצון הבעל, אבל אם הבעל מצויה לה לקפוץ, ואפילו הושיט לה הגט והוא לקחה בצד ה'ב, הווי גט, כן נראה לי. ג' נתן הגט כשהיא ישנה, ונגענה, והרי הוא בידיה, ואמר לה: הרי זה גיטין, אין צריך לחזור וליטלו מידה וליתנו לה. אבל אם לא אמר לה: הרי זה גיטין, אפילו אמר לעדרים: ראו גט שאני נתן לה, אינו כלום, כיון שהיא הייתה ישנה. וכן אם נפל מידה בעודה ישנה, אף על פי שהזרה ולקחתו, אינו גט עד שיחזור ויתנתנו לה ויאמר לה: הרי זה גיטין. הגה: נתן גיטה בחזרה בשעת שהיא ישנה, י"א שלא הווי גט; אבל כדי שלוחה, לנכלי עלמא הווי גט (ב"י בשם הר"ן והרש"א). ד' אמר לעדרים: ראו גט שאני נתן לאשתי. ואם לה בשעת שמסרו לה: כנסי שטר חוב זה, הרי זה גט אף על פי שלא אמר: הרי זה גיטין. ויש מי שאומר לה: דהני מיili באומר לעדרים שלא בפניה, אבל אם אמר בפניה, ובשעה שמסרו לה אמר לה: כנסי שטר חוב זה, הרי זו ספק מגורשת. אבל אם לא אמר תחלה: ראו גט זה שאני נתן לה, ואמר לה: כנסי שטר חוב זה, צריך לומר לה: הרי זה גיטין, אבל א"צ ליטלו ממנה ולחזרה וליתנו לה. ויש מי שאומר דהני מיili באומר: כנסי שטר חוב זה, אבל אם אמר לה: זכי בשטר חוב זה, אין לה תקנה עד שיטלנו ממנה ויחזר ויתנתנו לה ויאמר לה: הרי זה גיטין.

קלט דין קבלה מידו, ואם זרך לה ולחצרה, וכו' י"ח סעיפים

א זרך לה הגט בחזרה, בין שהוא קנייה לה או שאל או מושכר, הרי זו מגורשת. ב"ד, כשהיא עומדת בחזרה והיא משתمر לדעתה, אבל אם אינה עומדת שם, אע"פ שהיא משתمر לדעתה, אינה מגורשת. ב' אם נתן בחזרה, ואח"כ בא שם ואמר לה: ה"ז גיטין, יש מי שכותב שאף ע"פ שהגט עדרין שם אינה מגורשת, עד שתתלנו משם או עד שיטלנו שם ויתנתנו לה להתגרש בו, דברענן שתהא סמכה לחזר בשעת נתינת הגט לתוכו (ובשעה שאומר לה הא גיטין). וכן בגיטה וחצרה באים אחד, בעינן שעומדת מצד החזר בשעת נתינה; ויש חולקין. ג' נתנו בחזרה, שלא מדעתה, ואני עומדת מצד חצרה, הרי זו ספק מגורשת. ד' היתה עומדת על גגה, וזרקו לה לראש הגג, אם יש לה מעקה כיון שהגיע לאויר תונך מחיצות המערה, או אפי' אין לו מעקה והגיע לתוך ג' טפחים סמוך לקרעיה הגג, הרי זו מגורשת אפילו נשרף קודם שנח, והוא שקדם גט לדיליקה, שהרי היה ראוי לנוח אל מלוא האש שבא אחר זרך. אבל אם קדם האש, לא, שהרי לא יהיה ראוי לנוח בראשותה. ה' ויש מי שאומר שאם נמחק או נשרף קודם שיגיע, אפי' נמחק או נשרף אחר שהגיע לאויר מחיצות או לפחות מג' טפחים סמוך לגג, אינה מגורשת. ו' היה הוא בגגו וزرק לה לחצרה, אם מחיצות החזר בגבהת מההגג בענין שמיד כשזרק הגט מאויר הגג נכנס לאויר מחיצות החזר, מגורשת, אפי' נמחק קודם שהגיע לארץ, וכגון שנמחק לאחר שהתחילה לירד.

אהע"ז הלוות ניתנן סימן קלט

ז' היה לה קנה נועץ בחזרה, והוא עולה למללה ממחיצות החזר, וזרק הגט עליה, אינה מגורשת, שאינו משתמר שם. ח' זרקו לה לרשותה, עבר כל רשותה ויצא חוץ לרשותה, אינה מגורשת, אף על פי שהיה בתוך שלשה טפחים סמוך לקרקע בתוך רשותה, כיון שלא היה סופו לנוח ברשותה. ויש אומרים שהיא ספק מגורשת. ט' ב' חירות זו לפנים מזו, הפנימית שלה והחיצונה שלו, וכותלי החיצונה גבוחות על הפנימית, כיון שזרק הגט בתוך אויר החיצונה, נתגreshה, שהפנימית בכוחתי החיצונה משתמשת. מה שאינו כן בkopotot. בצד, שתי kopotot זו לפנים מזו, פנימית שלה והחיצונה שלו, וזרק לו בחוכם גיטה, אף הגיע לאוויר הפנימית, אינה מגורשת עד שנוח על צד הקופה הפנימית. כמו דברים אמורים, כשהיתה מוגורשת על צדה ואין לה שולדים, אבל אם יש לה שולדים, אפילו נח בקרקעיתה, אינה מגורשת, שכלי האשה בראשות הבעל אינה קונה לה גט אאי' אין מקפיד על מקומו. י' הייתה בחזרו, וזרקו לה שם, אינה מגורשת. אפילו היא יושבת במטה ונפל הגט במטה, אינה מגורשת עד שיגיע הגט לידי או לחיקה או לכלי מהכלים שאין הבעל מקפיד על מקומו. וכן אם הגיע למטה שלה שהיא יושבת עליה, והיתה גבוחה עשרה טפחים, הרי זו מגורשת, שהרי חלקה רשות עצמה ואין הבעל מקפיד על מקום כרعي המטה. ואם לא הייתה גבוחה י' טפחים, הרי זו ספק מגורשת. יא השair לה הבעל מקום בחזרו ולא יחד לה, ונפל על גבי קורה או ע"ג סלע, אם המקום שנפל אין בו ארבע אמות על ד' אמות ואין גבוחה י' ואין לו שם לוי, הרי זו מגורשת. ואם יש שם אחד מג' דברים אלו, חלק רשות עצמה, ומקום אחד השאל לה ולא שני מקומות, אינה מגורשת. ויש מי שכתב שאע"פ שאין שם שום אחד מג' דברים אלו אינה מגורשת, עד שהיא בתוך ארבע אמותיה. יב השאל לה הגו, ונפל השוב שAffected נפל מגורשת, כיון שאין דיוירים קבועים בגג אינו מקפיד עליו. ויש מי שכתב שאע"פ נפל הגט על גג של כל אדם, והוא יכול לפשט ידה וליטלו משם, הרי זו מגורשת. יג זרקו לה בראשות הרבים, או בראשות שאינה של שניהם, קרוב לו או אינה מגורשת. היה הגט ממחזה למחזה, וממחזה למחזה עד שהיא קרוב לה, הרי זו ספק מגורשת. היה קרוב לה כדי שחשוח ותתלנו, הרי זה פסול עד שיגיע לידי, ולאחר כך נשא בו לכתוללה. כיצד הוא קרוב לו, היה הוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו, זה הוא קרוב לו. שניהם יכולים לשומרו, או שניהם אינם יכולים לשומרו, זה ממחזה למחזה. יד בא הוא תחולת ועמד, ואח"כ עמדה היא כנגדו, וזרקו לה, אם היה הגט בתוך ארבע אמות שלו, אינה מגורשת, אף על פי שם חשוח תטלנו. עמדה היא תחולת, ובא הוא ועמד כנגדו וזרקו לה, אך ע"פ שהוא ממחזה הואריל והיא לתוכך ארבע אמות שלה, היז' גט פסול, עד שיגיע הגט לידי. הגה: אבל אם זרק לה בתוך ארבע אמות שלה, ואין הבעל נכנס לחוכו, הרי זו שנתהר בעיל סי' קל"ח. ואפי' בדיעבד אין להתרה לעלא עד שבא הגט לידי ממש. ונגה עוד של אחר שנתן לה הגט תסגור ידה ותכנסנו תחת בגדיה, ותחזור שלא יסייע לה שום אדם בקהלתו, גם לא יהיה שום דבר, כגון טבעת, בידה, וכיוצא בה, בשעת קבלתו (הכל בסוד הגט). טו היה ידה קטפרס (פי' שהעמידה יודה משופעת, ולא זקופה מחיצזה ולא פשוטה לקבל), וזרק הגט על ידה ונפל לארץ, אם נפל לתוך ארבע אמות שלה ונתקה, הרי זו מגורשת. ואם לא נח בתוכן,

אלא נתגלל מיד מותכה לחוצה להן, הרי זו ספק מגורשת. נפל לתוך הים או לתוך האש, אינה מגורשת; והוא שתהא על גבי המים או סמוך לאש, שמתחלת נפילתו, לאיבוד היה עומדר. הגה: וכל זה שאינה עומדת ברשותה, אבל אם עומדת ברשותה, אף על פי שנפל מידה נתגלל חוץ לארבע אמות, מגורשת, רהא לא נתגלל רק לרשותה. מיהו לדין ראין מגרשין על ידי רשותה, כמו שנחכאר, אם נפל הגט מידה צריך לגורש שנית. ועל כן תגבה האשה ידה בשעה שמקבלת גיטה, שלא יכול מידה. גם יהיו יריה גבוהות מן הארץ ג' טפחים (ג'י' בסדור גיטין). פ"ז נתן ביד عبدالה, והוא נער, והיא משמרתו, אם היה כפותה ה"ז גט, וכائلו הגיע לחצורה שהיא עומדת בצדה. ואם איןנו כפות, איןנו גט. ויש אומרים דתרתי בעיןן, כפות כדי שלא יהא החזר מהלכת; וישן, כדי שהיא משתمر לדעתה. י"ז נתנו ביד העבד, והוא ישן והיא משמרתו, ה"ז פסול. ואם היה כפות, הרוי זו מגורשת. י"ח כתוב הגט וננתנו ביד עבדו, וכתוב לה שטר מתנה עליו, כיון זכותה בעבר זכתה בגט ונתגרשה, אם היה כפות. ואם איןנו כפות, ונער, קנחה העבד, ואני מגורשת עד שיגיע הגט לידי. וכן אם נתן הגט בחצרו ומכר לה החזר, או נתנו לה, כיון שקנתה החזר בשטר או בכקס או בחזקה, נתגרשה. אבל אם נתנו בחצרו של אדם אחר, והאחר נתן לה החזר, או שקנתו ממנו, אינה מגורשת.

קמ דין שליח להולכה וקבלת והbabah, וכו י"א סעיפים

א האיש עושה שליח להוליך גט לאשתו, וזה נקרא שליח הולכה, ואני גט, עד שיגיע גט לידי, לפיכך יכול לחזור בו עד שיגיע גט לידי. ב כל דין האיש עם האשא, בעניין נתינת הגט וקריאתו ודיבورو, בן דין שלוחו עמה. הגה: והחכם המסדר הנתינה עם שנים שעשו כמו שיתבחар לקמן סי' קמ"א סעיף ד'. ידדק בגט תחילת שכחוב כהוגן (וכמו שיתבחар (לקמן בסדר הגט סעיף צ"א). ג האשה עושה שליח לקללה, והיא מגורשת בקלטתו מיד כשיגיע הגט לידי. ודינו כדין האשא לכל דבר, לענין אם זדק גט לחצרו או לתוך ארבע אמותיו. הגה: וכותב בגט: הרי את מותרת וכו', אבל כשנותן הגט אומר לו: התקבל גט זה לאשתי (הר"ן פ"ק זkidoshi). ד אמרה לו: התקבל לי גיטי או טול לי או יהא לי בידך, قولן לשון קבלה הן. (ו) י"א דה"ה שא לי (ב"י בשם רשי' והמ"מ) או קח לי (ר"י). ה יכול גט בן לעשות שליח להbabah, שתאמר לו: הבא לי גיטי, ודינו כדין שליח הולכה של בעל, שאינו גט עד שיגיע לידי. אבל האיש אינו יכול לעשות שליח לקללה, שאינו יכול לעשות שליח לחצורה, שלא מדעתה, ואפילו הייתה אשת מותכת שחין, או שהיתה קטטה ביןיהם ותובעת להתגרש. ויש מי שאומר בזו שהוא ספק מגורשת. הגה: ואם בעל מומר, וידעינו שהיא מהדמת אחר גט, י"א דההומר יכול לזכות לה גט (ת"ה סימן רל"ז ובפסקיו סימן מ"ג), ויש מהמירין גם בזה (הר"ן בתשובה). וכן אם היה היכם מומר, והבעל מוכה לה גט כדי שלא תחול לפני היכם (ע"י בב"י). ואם אשתו מומרת, זוכה לה גט ע"י אחר (ע"י בתיה סי' רל"ז ובפסקיו סי' מ"ז), כמו שיתבחар לעיל סעיף א', אע"פ שחורה בה אחר כך, אינה צריכה גט אחר (שם מ"ה). והוא הדין לאשה הנאסרת על בעל, מוכה לה גט על ידי אחר. ויש מהמירין בזה (מהרי"ל שורש קמ"א). ו האשה שעשתה שליח לקללה ואמר לו הבעל: אין רצוני שתקבל לה גיטה, אלא הרי זו גיטה הולך אותו לה, הרשות ביד הבעל, ונעשה זה שליח להולכה, אבל אם אמר לו: התקבל לה גיטה או הא לך או זכה לה,

אהע"ז הלוות ניטין סימן קמא

לא עקר שליחות הקבלה. אבל אם אמר לו: הולך לך, עקר שליחות הקבלה ונעשה שליחת הבעל. וכן אם אמר ליה: הולך ותן לך, עקר שליחות הקבלה, ובזה ובזה לא נתגרשה עד שיגיע גט לידיה. (ו"יא דכתן לה הויא ספק מגורשת) (הרין פ' התקבל בש"א). ז' לא עשאתו שליח לשבת, והבעל אומר: התקבל לך, לשיגיע לידי מגורשת, שאדם יודע שאין בידו לעשות שליח קבלה, והתקבל והולך לך, קאמיר. ח' עשאתו שליח להביא לך גיטה, ובא ואמר לבעל: אשתק עשאתני שליח לך גיטה, והוא אמר: הולך כמו שאמרה היא, אפילו הגיע גט לידיה אינה מגורשת. ואם הבעל אמר לו: הולך לך או זכה לך, ולא אמר: כמו שאמרה היא, כשיגיע לידי מתגרשת. ט' עשאתו שליח לשבת, ובא לבעל ואמר: אשתק עשאתני שליח להובאה, ואמר לו: הילך כמו שאמרה היא, כיוון שהגעינו הגט לידיה זו מגורשת. ואם נשרכ הגט או אבד קודם שהגעינו הגט לידיה, הויא ספק מגורשת. י' עשאתו שליח לשבת, ובא לבעל ואמר: אשתק עשאתני שליח להובאה, ואמר לו הבעל: התקבל, ולא אמר: כמו שאמרה היא, משחגינו לידיה הרוי זו מגורשת. הנה: עשאתו שליח לשבת, וכן אמר השlichת הבעל, והבעל נתן לשlichת הולכה ואחר כך נתן לו שטר קבלה, אם נתן לו הגט כשתן לו שטר הולכה, הרוי בטל שליחות האשה ואחר כך כבשחוור נתן לו לשבת הולכה רוי בטל שליחות הולכה, וזה הבעל עושה שליח לשבת ואין כאן שליחות כלל, ואני מגורשת בשליחות זו, אלא יחוור ויתגנו לו לשם קבלת שליחות האשה. אבל אם לא נתן לו הגט רק בשעה שמסר לו שטר שליחות הקבלה, מגורשת מיד שתן הגט לידי, ומהר שלא נתן לו הגט בראשונה לא נחבטל שליחות האשה (ב"י בשם ריב"ש סימן טב"ט). יא מומר, השולח גט לאשותו, מלבד שישב יעוזו ויקבל חרם וכל האלות החורה שלא יבטל לא את הגט ולא את השליחות, יעשן תיקון אחר והוא שכשימיםור הגט לשlich יאמר לו: זכה בגט זה לאשתי פלונית בת פלוני והרי היא מגורשת ממנה ומורתת לכל אדם, ואח"כ יאמר החכם למתרנכר: כבר עשאת מורתת לכל אדם ולרשותה דמלתא תקח הגט מיד השlich ותחזרו לו ואמור לו: הולך גט זה לאשתי פלונית בת פלוני ותהא ירך כדי ופיק כי ושייתך בעשייתי ותהא מגורשת ממנה ומורתת לכל אדם. (ועיין למן ט"י קמ"א סעיף נ"ט).

קמא דין שליחות והחזרה ממנה, וכן ס"ט סעיפים

א' האשה יכולה לעשות שליח לקבלה גיטה מיד שליח בעלה. במה דברים אמורים, שעשתה שליח אחר לקבל ממנה. אבל אם אמרה לשליח הבעל: יהיה גט זה פקרון אצלך, או שאמרה לו: הרוי אתה שליח לקבלו לי (ו"יא אפילו לא אמרה לו ר: התקבל) (בית יוסף בשם הרמב"ן והרשבע"א), הרוי זו ספק מגורשת, עד שיגיע גט לידי, ומשיגיע לידי התגרש ודאי. הנה: אמרה האשה לשולחה לקבל הגט מיד בעלה, אין לקבלו מיד שלוחה. אבל אמרה: לקבל גט מבעלן, יכול לקבלו מיד שלוחו (תשובה רש"ב"א אלף ר"ז). ויש אמורים שאין האשה יכולה לעשות שליח לקבל מיד שליח בעלה. ב' נערה המאורסה, אע"פ שמתגרשת בקבלה גיטה בידיה כמו קיבל אביה, אביה יכול לעשות שליח קבלה; אבל היא אינה יכולה לעשות שליח קבלה, אלא אם כן אין לה אב, או שנשأت. ג' קטנה, אפילו אין לה אב, או שנשאת, אינה יכולה לעשות שליח קבלה; אבל אביה יכול לעשותו, אם היא אrosis. ד' המקדרש קטנה ע"י אביה, וגורשה כשהיא קטנה (בעודה אrosis ואביה חי). (טור) אביה מקבל גיטה ולא היא,

שלא מדרעתו. ו"י"א שהיא יכולה לקבל גיטה. זה נשאת, אין אביה יכול לקבל גיטה. ו' קדרה אביה כשהיא קטנה, ומת, או נשאת, אם מבחנת בין גיטה לדבר אחר, דהיינו שנותנים לה צורר וזרקו, אגוז ונוטל, ויש אומרים דהיינו משתגיע לעונת הפעוטות (דהיינו בת שית או בת שבע, כל חור וחוד לפום חורפה) (טור), מתגרשת על ידי עצמה. ואם אינה מבחנת, וגידרה ע"י עצמה, אינה מוגדרת. אבל ע"י אביה מתגרשת, אפילו אינה מבחנת. ויש מי ש חולק ואומר שככל מבחנת שאינה מתגרשת אפילו על ידי אביה. הגה: ועיין לקמן בסדר בtgt סעיף צ'ז כיצד כותבין לקטנה המתגרשת על ידי אביה. ז' כל היכא שיש לקטנה יד לקבל גיטה, יש לה תורה הצד (או ד' אמות) (הגהות מימיוני פ"ה) לקובלו, שם שיש לגדולה. ח' כשהיאعروשה שליח לקבללה, צריכה לעשותו בפני שני עדים. וציריך לקבל הגט בפני שניים, אפילו אם השניים המעדדים על השליחות הם מעדים על קבלת גיטה, או אחד מעיד על השליחות ואחד על הקבלה ואחד מצטרף עם כל אחד להיות מעיד על זה ועל זה. הגה: ולמחילה לא ימסור הכלל הגט ליד השליח, עד שיבירר תחלה שנעשה שליח קבלה בעוים (מורכי ריש החקל בשם מהדרים). ט' מה שציריך שני עדים על הקבלה, דוקא כאשר אין שליח הולכה כשר. אבל אם הוא כשר, מצטרף עם עד אחד. ויש מי שנראה מדבריו שחולק על זה, (והוא הרין בשליחות להולכה). י' במא דברים אמרים שציריך עדי קבלה, כשאבד הגט או נקרע. אבל אם היה הגט יוצא מתחת יד שליח אמרים שציריך עדי קבלה (ועיין לקמן סימן וה סעיף י"ג). יא אין שליח הולכה ציריך עדים, אם הורו השליח והמשלחת. ואם המשלח כופר, הרי זה ספק. ויש אומרים שששליח הולכה ציריך לפחות בעדים. הגה: מיהו השליח נאמן לומר שעשו בעדים, ואין ציריך עדות על כן (ר"ז ח"ו). ונוהגן להזכיר הרושה ועדים על הרושה שנעשה שליח. ועיין לקמן סעיף כ"ד. יב' במא דברים אמרים שאין שליח האיש ציריך עדים, כמשמעותו לה גט שוחטומים בו עדים. אבל אם אין עדים החטומים בו, והלך השליח ומסרו לה בפני עדים, הרי זו ספק מוגדרת. הגה: כפלו אמר שליח הולכה ושליח הובאה אין ציריך לעשותו בעדים, ויש מי שחולק. הגה: כפלו דברים חן בכאן, כי בכא זו נתבאר סעיף י"א, ויש מחולקת בדין זה בדרכו אחר, דיש אומרים דשליח הולכה אם מסר לה הגט בינו לבינה, ואי אפשר לחזור ולתנו לה בפני שניים, דמוגדרת מכאן שהגט יצא מתחת ידה בחותמיו (טור בשם הרמב"ם). ו"י"א רפסול (טור בשם הגאנום). מיהו אם הגט מקוים בחותמיו, מתחת ידה, אינה צריכה שתכיה עדי מסירה בפניו, רק שאומרת שקיבלה אותו בפני שנים קרואו (טור). והוא הרין בשליח קבלה מן הכלל. יד בין שליח קבלה בין שליח הולכה א"צ שישמעו מפייהם שמנמים אותו שליח. לפיקך בין האיש יכולם לעשותו בפני עדים שליח. העומד במקום אחר, והעדים כותבים וחותמים שמנה לפולני שליח (ועיין לקמן סעיף ל"ה). טו' בעל שעשה שליח להולכה, ציריך שיאמר לו: חן גט זה לאשתי, או שיאמר לסופר ולנדרים שיכתו ויחתמו גט ויתנו לאשתי, או לשון שמשמעו שיגרשוה, כמו: גרשוה או שלחו או שבкова או תרכזה או כתבו אגרה ותנו לה; אבל אם אמר: פטרוה, פרנסוה, עשו לה כדת, עשו לה כנימוס, עשו לה כראוי, לא אמר כלום. אמר להם: עובוה, הוציאוה, התירוה, הניחוה, הוועילו לה, הרי זה ספק. טז' האומר: כתבו גט לאשתי, הרי אלו כותבין ונחתנן אייר לבעל בידו, ואין נותנין לאשתי עד שייאמר להם ליתן לה. ואם נתנו לה, אין גט. בד"א, אבל במסוכן, והוא אדם שקפוץ החול ב מהרה והכביר עליו חליו מידי, והיוצא בכוול, אפילו על עסקן ממון, והמפרש בים והיוצא בשירא ואמר: כתבו גט לאשתי, הרי אלו יכתבו ויתנו לה, שהדבר ידוע שלא נכתב וליתן לה.

אהע"ז הלוות ניטין סימן קמא

יז ברא אמר: כתבו גט לאשתי, וכתבו ונתנו לה, והרג עצמו מיד, כגון שהשליך עצמו מן הגג, או הפיל עצמו, הרי זה גט כשר. ואם לא כתבוו, כתובין ונוטן כל זמן שיש בו נשמה. עליה לגג ודחפו הרוח ונפל ומת, אין גט. י"ח ספק מעצמו נפל ספק הרוח דחפו, אם לאלתר נפל, ה"ז גט. ואם לא נפל לאלתר, הרי זה ספק. י"ט וכן מי שהיה מושך לבור ואמר: כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי, ופירש שמו ושם אשתו, שם עירו ושם עירה, הרי אלו יכתבו לה. וauseפ' שהעלוה ולא הכרויה, הרי זו כשר, שזה כשתה הסכנה הו, שכותבין ונוטניין אע"פ שאין מכירין. ווי"א הדני מיל' שראו לו דמות אדם וחזו ליה נמי בכואה דבבואה, הא לאו הכי חישנן שמא שדר הו, שדר השדים לימצא בכוורות וכן בשרות. ב' אם היו שם שלשה, ואמר: כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי, אחד כתוב ושותם חותמין, ואין צריך במעמד כולם, דauseg' דאמר: כל, לא הויא כאומר: כולם כתובו. בא היו רבים עומדים ביחיד, ואמר: הולכו גט לאשתי, איזה מהם שיריצה يولיך אותו בשביל כלם (ועיין בסמוך סוף סעיף כי). ואם אמר: שנים מכם يولיכו, يولיכו שנים. אפילו היה בכלם אב ובנו, דעתו גם על הבן, ונעשה הבן שליח במקום האב. ב' וזהו הדין לאומר לג': שנים מכם יכתבו גט לאשתי ויתנו לה, והיה בהם אב ובנו, בין שחחתם הבן עם الآخر, בין שחחתם האב עם الآخر, הרי זה גט כשר. בג' אמר לחבורה: כולכם הוליכו, אין גט עד שיוליכו כלם. והאידנא תקנו חכמים שהאומר לרבים להוליך גט לאשתי, יאמור: כל אחד מכם يولיך גט לאשתי. ב' מה שכתב בתקון שטרות שטר הרשאה בשולח גט למקום מקום, אין צריך, אלא לפי שכותב בה שנותן הבעל רשות לעשות כמה שלוחים אפילו לא יהלה ולא יאנס. הגה: ולכן אם נאכר שטר הרשאה או נפסד, והוא שעת החזק, נותנין הגט בלבד הרשאה (מהרי"ק שורש כי'). והשליח נאמן על השליחות ולומר שעשו שליח בעדים, כמו שנאמין לומר בפני נכתב ובפני נחתם (ועיין לקמן סימן קמ"ב סעיף ג'). אבל אם לתחילה כתובין הרשאה בדקדוק, ונזהרין שלא לכתוב בה ראשי תיבות (בתיקון מהרי"מ מינן כסם מהר"ש). גם שלא לשנות בה בדרכם הכתובים בget, כגון אם כתוב בget שם זונבל בכ', לא יכתוב בהרשאה בווי'ו (ג"ז שט), וכל ביווצה בווה. ונוטח הרשאה עין לקמן בסדר הגט. אבל אם יש טעיף ל', ושאר דין וסדר השליחות עין לקמן בסדר הגט. עדי הרשאה לא יהיו קרובים זה זהה, ולא לאיש ולא לאשה, ולא לעדי הגט (בסדר גיטין). ואם נמצא עידי הרשאה פסולים, נתקטל כל השליחות, שהרי הם מעמידים על עיקר השליחות ושבפניהם עשה הבעל לשיח, ולא דמי לשادر פסול הרשאה, בן נראה לי. ונוהגו שהרב המסדר הגט מקיים הרשאה. וי"א דיש לקימה בג': מיהו אם אין ניכר רק חתימה אחת, סגי (ג"ז בסדר). ויש נוהgan כתוב כל מקום הנחתינה להודיע אם יש شيئا באיזה דבר בהרשאה (שם בשם מהרי"ז זק). ב' אם הבעל או השליח רך בשנים, טוב להזכיר לדקדק אחריו אם הביא סימנים כשבועה שליח, שאין קطن עושה שליח ולא נעשה שליח; ואם יש לו ז肯 בפניו, אין לחוש. הגה: אבל אין צורך לדקדק כל כך בעידי חתימה, עידי מסירה כרתי, ורגילים להיות הרובה גדולים אצל נתינת הגט (בית יוסף בשם א"ח). ולפי מה שנזהרין לייחד עידי מסירה, ידקך בהם שייחיו גדולים. ב' נוהגו להקנות לעושה שליח, להודיע שגמר בלבבו. ואם אמר: בלב שלם אמרתי וגמרת לישות דבר זה, א"ע קניין. ב' על שטר שליחות קבלה יחתמו שני עדים כשרים, וצריך שייהיו בני אדם ידועים שתהייה חתימתן ניכר במקום הנחתינה, אף אם יקיימה בהנפק. צריך שייהיו חתימות הריניים

אהע"ז הלכות גיטין סימן קמא

קמן

nicrout vidurut lebeni mikom hanatina. (ouin batro siman zo nosach shor shel hilech hakbla). Chach zri'ach liyoter volderek shatahia haasha shuvosa shelich gadola b'shanim v'bismenim. V'bam ein hanesim yod'utim yi'um ul pi ha'ab, zri'ach riveivim shurrot shchorot v'gadolot c'di l'kof r'ashon le'ikran. Bet bushut nhatna hagat b'id shelich kabla, yishbu b'ayt din c'shrim she'ain k'robbim zo laha v'la b'beul v'la la'asha, v'naggo liyoter gam can shelaa yihya k'roob shelih, v'iciru chitimah ha'reshah, v'ach"c yib'a ha'beul hagat, v'ikra'ohu v'izkorohu lo, v'ibtel al modurut v'ip'sol udim shiyeidu d'ber shogrom batol hagat, v'itnago la'di h'shlichah v'i'am lo: h'takbel hagat zo la'fuloniyah ashshi v'hari ha'yia magorash m'mani v'motrat la'kol adam. V'ish mi shomer sh'al yitol bo shom tana'i. V'ichzoro la'krotu achor hanatina, v'hadinim yicthbo udotom (v'hiyu ha'chitimot nycrout v'did'ut) (toro), v'itnago la'di h'shlichah. Haga: nosach hagat shnatonim lo, unin batro siman zo. V'el zo ho'madina, ab'l yis' amrimim shnagon la'chamir sh'al la'geresh ul idi shelich kabla call (toro casp har'if), v'en no'agan. L' benosach ha'reshat shelich holcah zri'ach l'hosif ul nosach shchachot batro ab'en ha'azur: b'pennivo udim chotomi m'teh m'ser fuloni bn' fuloni get criyot b'id fuloni bn' fuloni la'holico la'ashu' fuloniyah bat fuloni v'lit'an otto b'ida v'en amr b'pennivo fuloni bn' fuloni ha'beul la'shalochu fuloni bn' fuloni holik get zo la'ashshi fuloniyah b'kol makom sh'tamcanah v'tan otto b'ida ao b'id shelucha ao b'id shelich shalucha v'taha idr' c'didi v'p'ik c'pi (v'diboroi) (ha'gahot morovi gittin). Haga: v'am yis' tana'i bgat, morovi an v'cotchan: ul tana'i k'vach, v'en chazor v'morovi b'sof' achor shchab v'motrat la'kol adam (gam zo ha'gahah ha'ne'il) v'usiyachuk cu'shiyti v'notun ani l'k' roshut la'asot shelich shelichah ud m'ah shalochim apilo b'la' avon v'tikuf shig'eu get zo la'di ashshi ha'zacharao ao la'di shelucha ao la'di shelich shalucha midr' ao mid shelichao ao mid shelich shalochet m'mano v'motrat la'kol adam. Haga: v'cotchan g'c ba'reshah sh'm ha'ir um hanerot sh'lah, como bgat (casdro gittin). V'en cotchan kl' cigni ha'ish v'ha'asha, como bgat (mah'orai siman tz'vi v'tz'vi). V'ish amrimim d'cotchim af cigni shelichah (casdro b'shem mah'or' v'z'k). V'ish amrimim sh'ain la'arik ba'reshah b'barbitim sh'ain zricin (peski mah'orai siman tz'vi). V'ish amrimim sh'ain la'osh la'arik b'daber shu'ikr shelihot thali' bo, ma'achar shel achd yicol la'tchob c'pi zchot le'shono v'aino tikkon chachimim (c'z). V'uin l'kman batdro hagat seif c'z c'iz'z cotchan ba'reshat momro. Shelich holcah sh'mb'ia ha'reshah v'cotchan ba' sh'he'oa shelich kabla, am shelich ayin makhis ha'reshah rak sh'omer sh'neusha shelich holcah v'kabla, oz shelihot c'sher v'neusha shelich holcah v'notun hagat la'asha. Ab'l am shelich sh'al' notusha shelich k'kabla mu'olim, hari ha'reshah m'chashat otto v'natbatel al shelihot, gam hagat uzmo' posol ma'achar sh'mo'ach sh'msdroi hagat hi umi ha'ar'z v'la yidru sh'ain ha'beul u'sha shelich kabla, yis' la'osh lcmah meini posolim (c'z m'c) (mu'sha c'ca'g v'neusha b'pni r'ay m'zorchi), v'en ci'otza boha sh'neicd sh'otun sh'sdro hagat hiy ha'ri'otot (ric'z). L' a' h'call c'shrim la'shelihot hagat, b'ayt la'kabla bin' la'holcah, achd ha'ish v'achd ha'asha, choz' m'chras, sh'otah v'kutn, ub'd v'ub'ad coc'kim. V'ish mi shomer sham ha'eb'd ho' shelich holcah, hoy s'fak. L' b' ha'yah shelihah k'tan c'shantnu lo hagat, v'ha'g'dil v'ha'bi'ao; ao ch'rus v'natpaka, sh'otah v'neshpafa, ub'd v'nashchar, ub'd coc'kim v'natg'ir, posol.

אהע"ז הלוות ניתין סימן קמא

אבל אם נתן לו הגט כשהוא פקח, ונתחרש וחזר ונתקפח, שפוי ונשתטה וחוור ונשתפה, כשר, כיוון שהחלתו וסופה בקשרתו. **לג** הנשים והקרובים, כשרים לשילוחות הגט. הגה: ויש מי שכחוב ובמקרים שאפשר, לכתהלה לא יהא השילוח קרוב לאיש ולא לאשה ולא לדיניהם שנוחותים הגט לפניהם (בסדר גיטין). ואפילו הפסולים מדברי סופרים, בעבירה, כשרים לשילוחות הגט. אבל הפסולים בעבירה בדברי תורה, פסולים להבאת הגט א"כ נתקיים הגט בחותמיו. ויש פסולים אף בנתקיים בחותמיו. (ודין מומר, כדי פסולי עדות מדאויתחא) (כן משמע בהגות אלפסי וגיטין). **לד** היו פסולים כשנתמננו שלוחים, וחזרו בחשובה קודם שנתנווה לאשה, כשרים. **לה** השולח גט ביד עובד וכוכבים שיתנוו לפולני, ומהנה הבעל בכתבו לאותו פולוני שליח להוציא הגט לאשותו, כשר, מפני שהעובד כוכבים אינו עושה אלא מעשה קוף בועלמא. הגה: מיהו יש חולקין וסבירו להו דאי למנות שליח הולכה על ידי כתוב, גם לא ראייה נהגין כן. **לו** נתן גט לשילוח ואומר ליה: הולך גט זה לאשתי, אמר ליה השילוח איini מכירה, **אל** הבעל: תנהו לפולוני שהוא מכירה ויתנווה לה, הראשון לא נעשה שליח לגירושין רק להוציא הגט לאותו פולני, (ולא יכול לשלהו לו ע"י שליח), (טו) ואותו פולוני הוא שליח לגירושין וננתנו לה, או משלחו ביד אחר אם חלה או נанс. ואם נתן לה הגט, הראשון או שלוחו, הרי זה ספק מגורשת. הגה: השולח גט לאשותו ואין השילוח מכירה, יתנווה לה על פי שנים שזאת אשתו (טו). **לו** נתן הגט לשילוח ואמר לו: לא תנתנווה לה עד ל' יום, אם חלה או נанс בתוך שלשים, יכול לעשות שליח שנתנווה לה לאחר ל' יום, אף ע"פ שאינו עכשו שליח לגירושין, הוαιיל ולאחר ל' יום יהיה שליח לגירושין, ובכלבד שיאמר הבעל: נאמנה עליו שלא פיסתי אם היא נשואה. ויש מי שאומר שלא ימסור מיד לשילוח שני, אלא ימסור שליחתו לב"ד, והם לא יעשו לשינוי שליח עד אחר ל' יום. **לח** השולח גט לאשותו, ואמר לו: הולך גט זה לאשתי או שא"ל: אתה הולך, לא ישלחנו ביד אחר, א"כ חלה או נанс, או שפירש לו שיאכל למנות שליח ושליח עד כמה שלוחים. (פירש לו שלא ישלחנו ביד אחר, לא יכול לעשות שליח, אפיי חלה או נאנט) (כן משמע בטו). ויש מי שהולך ואמר דבஹולך סתום יכול לשלהו על ידי אחר, אף על פי שלא חלה. ובאותה הולך, לא ישלחנו ע"י אחר, אלא א"כ חלה או שפירש לו שיוכל למנות שליח. **לט** דין שליח שני כדי ריש שליח ראשון, שאינו יכול למנות שליח א"כ נанс או שפירש לו. מ' כשמנה השילוח שליח אחד, אם הוא צ"ל בפניו נכתוב ובפניו נחתם, צריך למנותו בפניו ב"ד. ואם אינו צריך לומר: בפניו נכתוב ובפניו נחתם, א"כ למנותו בפניו ב"ד, אבל צריך למנותו בפניו עדים. (ועיין לקמן סימן קמ"ב סעיף ט). **מא** שליח שעשה שני, ושני שלישי, אם מות הבעל נחכטו כלם. אבל אם הבעל קיים, ע"פ שמת השילוח הראשון, לא נחכטל שליחות השאר, מאחר שהבעל קיים. מב אם מות שליח שני, יכול שליח ראשון ליטלו מירושין של שני, ויוליכנו או ישלחנו ביד אחר. מוג' שליח קבלה אינו יכול למנות שליח, ואפילו נанс, ואפילו נתנה לו רשות למנות שליח, משומם דהוה ליה מילוי, ומילוי לא מסרין לשילוח. ויש מהירין אם נתנה לו רשות למנות שליח. (וואו יכול למנות אחר בלבד, רק לפני שנים) (ב"י בשם הרשב"ץ). **מד** אם עשתה שליח קבלה, וחזרה ועשתה שליח, ואפילו עשרה זה אחר זה, או עשתה עשרה בכת אחת, כל שהגיע הגט ליד אחד

אהע"ז הלוות ניתנן פימן קמא

קמט

מהן, מגורשת. (ואפילו נתן ביד אחד מהם גט פטול, ולשני גט כשר, מגורשת) (מורדי ריש השולחן). מה השליח ששינה בשליחותו במה שאמר לו הוא או היא, לא עשה כלום. כיزاد, א"ל: תנהו לה במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר; אל תנהו לה אלא בעלה, ונתנו לה בבית או איפכא; או אל תנהו לא אלא בימין, ונתנו לה בשמאלו או איפכא, לא עשה כלום. מ"ז יש מי שאומר שם אמר לו: אל תגרשנה אלא בימינך, אינו יכול לשלווה ביד אחר, אפילו אם חלה, דוחה ליה כאילו פירש: לא יגרשנה אחר אלא אתה. מ"ז אמר ליה: תן גט זה לאשתי, הרוי היא במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר, ה"ז גט, שאין זה קפidea אלא מראה מקום. מ"ח אמר לו: תנהו לה ביום פלוני, ונתנה לה בתוך הזמן, אינו גט. אל תנהו לה אלא ביום פלוני, נתנו לה בין מלפניו לבין מאחריו, אינו גט. מ"ט האשעה שאמרה לשולחן: קיבל לי גיטי במקום פלוני, וקבלו במקום אחר, אינו גט. נ"ג אבל אם אמרה: הבא לי גיטי במקום פלוני, והביאו לה במקום אחר, כשר. נא אמרה לו: התקבל לי גיטי בכbatch ופעמים תמצאננו בדמשק, בכל מקום שיקבלנו הוי גט, ובכלך לכשיגיע לכבכל למקומות שאמרה היא. נ"ב אמר הבעל לשולחן: טול ממנו החפץ פלוני ותן לה גט זה, ה"ז לא ישלחנו ביד אחר. ואם שלחו ביד אחר וננתנה האשעה לשולחן החפץ תחללה ואח"כ נתן הגט, הרוי זו מגורשת. ואם נתן לה הגט תחללה ואח"כ נתנה החפץ, אפילו ביד שליח ראשון אינו נג אמר לו: תן לה הגט וטול ממנו החפץ פלוני, ה"ז לא ישלחנו ביד אחר, שאין רצוננו שהייה פקדונו ביד אחר. ואם שלחו ביד אחר, ה"ז גט, בין שנתנה תחללה בין שלא נתנה אלא בסוף. ו"י"א שכשאמרו לו: טול ממנו החפץ פלוני ותן לה הגט, אם שלחו ביד אחר, אפילו נתנה לו החפץ תחללה ואח"כ נתן לה הגט, מאחר שלא נתנה החפץ ביד שליח ראשון קודם שתתקבל הגט משליח שני, אינה מגורשת. כיצד יעשה, יתלנו הראשון מידה, ויחזור וייתנו לה בתורת גירושין, אחר שהגיעו לידי החפץ. נ"ד כל תנאי התנה הבעל עם ^{אייר} השולחן, כגון אל תגרשנה אלא בבית או בעלה וכיווץ כזה, אם לא הרשו הבעל ^{אייר} למנות שליח אינו יכול לשלווה ביד אחר לכתחלה, שמא לא ידריך השני בשליחותו ויתבטל הגט. הגה: מיהו אם עשה: שליח שני, אפילו לא הגיד לו החנאי או החליף לו, אם מתקיים החנאי הוי גט (ריב"ש סימן ש"י). אם התנה ש חטהורול | לו כל זכות שיש לה עליון יש לדון מהו בכלל כל זכות, מכל מקום יש להחמיר לענין גט ש חטהורול | כל זכות שיש לה עליון ואח"כ מזמן עמו מהו בכלל, וכן כל כיוצא בהו (שם סימן ש"י). נ"ה שליח המביא גט במקום שאינו צריך לומר בכתב ובפניהם נחתם, ונתנו לה ומתרגרשת בו, ונשאת אע"פ שאין מכירין חתימות העדים, וגוברה כתובתה מבני חורי. ואם בא עד אחד וערער לומר לומר שהוא מזויף, אין שומעין לו. באו שנים וערערו, אפילו נשאת כבר, יצא. ואם בא הבעל וערער ואמר: לא גרשתי מעולם, גט שהובא לה מזויף הוא, יתקיים בחותמיו; ואם לא מתקיים ולא נודעו עידיו כלל, יצא והולד ממזר, שהרי אינה מגורשת. אבד הגט, הרוי זו ספק מגורשת. נ"ו חמota ובת חמota וצרתא אפילו היהתה נשואה לאחר, ויבמתה אפילו היא אחותה, ובת בעלה, אין נאמנות להביא את גיטה במקום אחר, ויבמתה בפניהם נכתב ובפניהם נחתם, ושם מזויף הוא ומה מכוונתו לקללה. ואם הוא במקומות ש策יר לומר: בכתב ובפניהם נחתם, ואמרוהו, י"א שנאמנות וו"א שאינן נאמנות.

אהע"ז הלבות ניתין סימן קמא

ג' עשתה שליח לקבלה בעדרים, והaget יוצאה מתחת ידו, והבעל אומר: מזויף הוא, אם נתקיים בחותמי או בעידי מסירה, הרי זו מגורשת. ואם הוא מודה שכחובו, אלא שאומר שלא נתנו בתורת גירושין אלא בתורת פקידון, והשליח אומר שקבלו (בשבילו) שתתגרש בו השליה, נאמן, אפילו אם שלשותם בעיר אחת. ווי"א שאם שלשותם בעיר אחת, הבעל אמר אתיא דבתורת גירושין יהיב לה. ודוקא בשטווען שלפקידון נתנו לו, אבל אם טוען שעשו שליח להולכה, ורוצה לחזר בו קודם שיגיע לידי, אינו נאמן. ואם איןם בעיר אחת, השליח נאמן, והוא שכאים בפניהם עדים שעשאו שליח לקבלה, והשליח אומר שמסרו בפני עדים. הגה: ויש אומרים דוקא שהaget יוצאה מתחת ידו, אבל איןaget בידו איננו נאמן. אפילו היה לו עדים שרואו תחת ידו (כנ' משמע מהטיר לדעת הרא"ש). ולסבירא זו טוב ליזהר שלא לgres ע"י שליח כשהבעל והאשה בעיר אחת, משום דעתך מיפק מיניה חורבה, שאם טוען שלא נתנו לו לגירושין, שהוא נאמן. הגה: ואין חילוק בין שליח הולכה לשלייח קבלה (כ"כ הר"ף). מיהו בזמן שהרשאה בידו שנעשה שליח לgres אין חילוק בין אם הבעל בעיר או לא (מהר"ם פארואה סימן ג'). ואם האשה אומרת: בפניכם שליח לגירושין, נאמנת. ויש אומרים דוקא בשחגת ביד האשה. נח היה get יוציא מיד האשה והיא אומרת: שליח זה נתנו לי לגירושין, והשליח אומר: כן נתתיו לה לגירושין, והבעל אומר: לא נתתיו לו אלא לפקידון, השליח נאמן והיא מגורשת. ואם אבד get ואין עדים שראו אותו בידה, ע"פ שhabbel אומר: נתתיו לה לשלייח, והשליח אומר: נתתיו לה, הרי זו ספק מגורשת, שהרי הוחזקה אשת איש, ואין כאן אלא עד אחד ובבעל. ואפילו אמרה האשה: בפניהם נתנו לו לגירושין ונחתנו השלייח לי, הוויל והבעל והשליח מסיעים אותה אפשר שתטען פניה, ושמא לא נתגרשה. נט שליח קבלה קיבל get לאשה, ושלחו לה בפני שני עדים, והגיע get לידי ונטלו, והרי get יוצאה מתחת ידה, והיא אינה יודעת אם בעלה שלחו לה או שליח קבלה שלה או שלחו של בעל, הרי זו מגורשת. ואם בא הבעל וערער שלא כתבו, או שהוא get בטל, יתקיים בחותמי, שהרי עדים מעידים שהaget שנתנו לה יצא מתחת יד שלוחה שידיו בידה, וע"פ שהיא אינה יודעת הרי העדים ידעו. ואם לא נתקיים, אינה מגורשת. ווי"א שאם שלשותם בעיר אחת, אכן למחיש שמא יאמר הבעל: לפקידון נתתיו (ואפילו אין בעיר אחד רק בשחגת בידו) (כנ' משמע מהטיר לדעת הרא"ש) (ורהי כשליש שיתבאר בח"ה סימן נ"ז). ס' כיוון שהשולח get לאשתי אינו get עד שיגיע לידי, הוא חייב במזונותיה ובכל תנאי כתובה עד שיגיע לידי או ליד שליח קבלה. ואם מת קודם שיגיע, אין get לאחר מיתה. ס'א השולח get לאשתי, ובטלן קודם שיגיע לידי, הרי זה בטל. ואם הגיע לידי, אין יכול לבטל, אפילו בתוך כדי דיבור. הגה: יש אומרים דוממר לע"ג אין יכול לעשות שליח להולך לא לטלו, לא מהני, דחיישין שמא יעכו על שבוטתו. ווי"א רהמומר עווה השלייח תחלה שליח לקבלה ואומר לשלייח: וכי בגט זה לאשתי פלונית וכו' (מהר"יו ס"י קכ"ז). וכך אם מקבל עליו בחורם ובשכועה שלא לטלו, לא מהני, דחיישין שמא יעכו וכו' תהא מגורשת וכו', וננתנו לשלייח, ולאחר כך חורר ולקחו מן השלייח ונושה אותו שליח להולכה, ואומר: הולך get לאשתי וכו' (תיה סימן ר"ז וכפסקי סימן מ"ב). וכן נהוגן. אבל לא יעשה השלייח תחילה שליח להולכה ואחד כך שליח לקבלה. וכך נחרור כל זה לעיל סימן ק"מ סעיף י"א. ס'ב לכתחילה אין לו לטלו אלא בפניהם השלייח עצמו או בפניהם, אבל בדיעבד אפילו בטלו שלא בפניהם, מבוטל, והוא שיבטלנו בפני שניים. הגה: ואין הבעל נאמן לומר שבטלו,

אהע"ז הלבות ניתין סימן קמא

קנא

אהע"ז השליח או האשה מודים בדבר או שיש לו עדים שבטלו (כ"י וכן הוא בהגחות אשורי פרק השולח). יש אומרים דайлו הנסים שמכטל לפניהם השליח צריכים להיות ביחיד, אבל זה שלא בפני זה, לא. אבל אם מבטל הגט עצמו, אפילו לאחר שנכתב, מהני אפילו זה שלא בפני זה (יריב"ש ט"י ויל"ב). סג שלחו על ידי שנים או על ידי עשרה, יכול לכתהילה לבטל זה שלא בפני זה, ואותם שבטל שליחותם בטל, ואני יכול לעשות שלוחים אהע"ז יתמן פעמיחרת. ובעהה שעשאים שלוחים, בכתב וליתן גט בין שעשאים שלוחים להולכה,iams ביטל מקצתם לא נבטלו כולם. ויש מי שאומר דבשליחות, אם ביטל אחד מהם נבטלו כולם. ס"ד בר"א שהוא בטל, כשהבטלו בפירוש. אבל אם לא ביטלו בפירוש, אע"פ שהגילה דעתו שהחפץ בכיטולו, כגון שאיל השליח: לא נתתיו לה עדין, ואמר: ברוך הטוב והמטיב, וכיווץ בזה, אינו בטל. ולא עוד אלא אףלו היה מחזיר לרוץ אחר השליח לבטלו, ולא הספיק להגיע אליו עד שתגיע לידי, אינו בטל. הנה: וכן אם אומר לשלהי: החזר לי גט וזה ואני נותן לך גט אשר, אינו אלא גileyו דעת ואני בטל (מרדי ריש התקבל). כתוב כתוב אחר השליח שלא ליתן הגט, הוא ביטול, דווקל לבטל על ידי כתבים (חשוכה הו"נ בבית יוסף). השולח גט לאשתו ואמר לשלהי: אם תרצה האשה לבא אל אקיינה; ואם לא פטור אותה בגט, דהא לא באתה האשה אל הבעל, כי יצא מן העיר קורם בוואה. ואפלו היה הבעל בעיר, אם לא יוכל להתחfine עמה יכול השליח ליתן הגט, דמה שאמר תחלה: אם תבא אליו אקיינה, אין אל דרכם בעלה, ולא הי אל גileyו דעת שאתה השוכת הרא"ש). ס"ה באיזה לשונות מבטל גט, אמר: בטל הוא, אי אפשר בו, גט זה לא יועיל, לא יתריד, לא יעוז, לא ישלח, לא יגרש, יהא כחרס, הרי הוא כחרס, אם אמר אחדMLSנות אלו וכיוצא בהם, ה"ז בטלו. אבל אם אמר: גט זה אינו גט, פסול הוא, אינו מועיל, אין מתר, אין משלח, אין מגרש, חרס הוא, לא אמר כלום. אמר: גט זה בטל, ולא אמר: גט זה בתמיה, ה"ז הרי זה ספק. ס"ו יש מי שאומר שאם אמר: יהא פסול, בטלו. (אמר: לא תצא לצמיהות, הרוי בטל, וכאלו אמר: היום אי את אשתי ולמחר את אשתי) (כ"י בשם חשוכה הר"ן סימן מ"ח). ס"ז אם לא גילה דעתו מתחילה שרווצה לבטלו, ואמר אחדMLSנות שאינם מועילים לבטל הגט, מ"מ ערעור הוא, דפסול, וצריך שיתקיים בחותמי. ס"ח השולח גט ביד שליח וכביטל הגט, ה"ז חורר ומגרש בו כשירצה, שלא בטלו מתורת גט אלא מתורת שליחות. לפיכך אם היה הגט ביד הבעל ובטלו, כגון באיד השליח, והוא: גט שליחתי הרי הוא בטל מליהות גט, אין מגרש בו; ואם גירש, הרי זו ספק מגורשת. ס"ט מי שליח גט לאשתו, וחזר ובטלו בפני שנים אחרים; וכן מי שמסר מודעה על הגט, מכין אותו מכת מרודות, מפני שגורם להיות ממזרים. ע" שליה שהביא גט, אין חוששין שמא בטלו הבעל או שמא מסר מודעה, ונתנו לה לאשה בחזקה שהוא חי, אףלו הניחו זקן או חולה. (ו"יא דזקא חולה בידי שנים, אבל הoteca ונעשה טריפה, דינו כגוטס) (הגהת אלפסי). אבל אם הניחו גוטס, לא ניתן לה, שדוכ גוטס למתה; ואם נתנו לה, הרי זו ספק מגורשת. ויש מי שאומר דהא דאמרין בזקן, דזקא בפחות בגין שמנונים (או יותר ממה, אבל בגין שמנונים) (טרו בשם הרמ"ה) עד בן מאה, דיןו כגוטס. ע" עיר שהקיפה חיל מאותו מלכות, והיו במצב, וספקה המתופת בים, והיו יצא לידוון בدني נפשות, הרי אלו בחזקת חיים; ואם היה גט אחד

אהע"ז הלוות ניתין סימן קמב

מהם ביד שליח, נותרו לאשתו ותהייה בחזקת מגורשת. אבל עיר שככשוה כבר, או עיר שהקיפה חיל מלוכות אחרת, וטפינה שאבדה בים, והויזא ליהרג בדני עובדי כוכבים, וכי שגורתו היה או שטפו נהר או נפלת עלייו מפולת, נותרו עליה חומרין חיים וחומרין מתים, ואם היה גט אחד מהם אינו ניתן לאשתו, ואם נתנו לה, הרי זו ספק מגורשת. ואם נודע שםת הבעל קודם שיגיע גט לידי, אינו גט.

קמב דין המביא גט בחוץ הארץ, ובו י"ח סעיפים

א' שליח שהביא גט למקום בחוץ הארץ, או הארץ ישראלי לחוצה הארץ, או לחוצה הארץ לישראל, אם היה השליח עומד בשעת כתיבת הגט וחתימתו, ה"ז אומר בפני שניים: בפני נכתב ובפני נחתם, ולאחר כך יתן לה בפניהם ותתגרש בו; ואע"פ שאין עדיו ידועים אצלנו. ואפילו היו שמות עדיו כשמות העובדי כוכבים, אין חששין להם. ואם בא הבעל ועמד וערער, אין משגיחין בו. לפיכך אף הנשים שאינן נאמנות לומר: מות בעלה, נאמנות להבייא גט זה ולומר: בפני נכתב ובפני נחתם. וכן שליח שהביא גט הארץ ישראל ואמר: בפני נכתב ובפני נחתם, אף ע"פ שאינו צריך, אם יבא הבעל ויערעד, אין משגיחין בו. ואם אין השליח עומד בשעת כתיבת וחתימתה, אל ינתן לה אלא אם כן נתקיים בחותמו. ויש לשליה להיות מכלל הגי שקיימו אותן; ואם לא נתקיים, ונתן לה, הרי זה פסול, עד שיתקיים. ואם בא הבעל וערער, ולא נתקיים, אינה מגורשת. אבד הגט, הרי זו ספק מגורשת. ומפני מה הצריכו לומר: בפני נכתב ובפני נחתם, בחוצה הארץ, כדי שלא תהיה האשה צריכה לקיים אם יבא הבעל וערער, מפני שאין עדים מצויים לקיימו מקום בחוץ הארץ. וניל דהארדנא, אפילו בארץ ישראל צריך לומר: בפני נכתב ובפני נחתם. הaga: וכזמן הזה, המביא גט, אפילו מבית לבית עיר אחת, צריך לומר: בפני נכתב ובפני נחתם (חותפות ריש גיטין). ועיין לעיל סימן קמ"א סעיף נ"ה דאין ליתנו בזמן שהבעל בעיר. יש אמרותadam יש לשליה הרשות וכותב בה מי הם עידי הגט, דזה מקרי נתקיים בחותמי, ואם אין שליח צריך לומר: בפני נכתב ובפני נחתם (רשב"א סימן תשס"א ומודכי ריש המקובל). ויש חולקים ואמרות דהראשה לא מקרי קיום (ריב"ש סימן שי"ח וכיסרים). וכן נוהגין דשליח אומר: בפני נכתב ובפני נחתם, אף כשאין לו הרשות, ואין לשנות. ב' בעל שהביא ראייה ברורה בשני עדים שגת זה שנאמר בו: בפני נכתב ובפני נחתם, מזוייף הוא, הרי זה בטל. ג' כשם שאין צריך לקיים הגט כמשמעותם: בפני נכתב ובפני נחתם, אך אין צריך לקיים עידי השילוחות, אלא נאמן לומר שהבעל עשו שליח (בעדרות), ע"פ שאין מכיריהם חתימת עידי השילוחות, או אפילו אין לו שום עדות בשלוחות אלא שאמר שהבעל עשו שליח כדורי, נאמן (ועיין לעיל סימן קמ"א סעיף י"א וסעיף ל"ד כיצד נוהגין לכתלה). ד' בד"א, שמננו לה בפני שנים כשיין השליח קרוב או פסול, אבל אם הוא קרוב או פסול, צריך ליתנו לה בפני ג', זולתו. הaga: וי"א דיש להחמיר, אפילו אין שליח קרוב או פסול, ליתנו לה לפני שלשה, כדי שלא יבא ליתנו לה בפני שנים אף כשהוא קרוב או פסול (טרור בשם הריני). וכן מחרמירין עוד ליטול שנים אחרים לעידי מסירה, ולא יהיו קרובים לדיניים ולא לאיש ולא לאשה, גם השלשה ש居ושבים לא יהיו קרובים לעידי הגט, ולא לשליה, (בסדר גיטין). ועיין לעיל סימן קמ"א סעיף ל"ג. יש מחמירין ואמרות דהרב הנוטל שכר מסדר נתינת הגט לא יהיה אחד משלשה הירושבים לדיניים, אלא יושב ג' אחרים והרב שואל כל השאלה ומסדר הנתינה (בסדר גיטין כן עשה מהר"ז). ה' אוטם שמננו

אהע"ז הלוות ניטן סימן קמ"ב

קג

לה בפניהם אין צורך לישב. וכשהוא מר השילוח: בפני נכתוב ובפני נחתם, צריך לעמוד. ויש מי שאומר שלכתהלה צריים לישב אותו שאומר בפניהם: בפני נכתוב ובפני נחתם. (ולכתהלה יתנו לה ביום ולא בלילה) (תוספות ריש גיטין). ו' אומר: בפני נכתוב ובפני נחתם, בשעת שנותנו ליד האשה או סמור לו מיד תוך כדי דברו. לפיכך נתנו לה ולא הספיק לומר: בפני נכתוב ובפני נחתם עד שנשתתק, פסול, עד שיתקיים בחותמו. ז' אם אייר מלאמוריו יותר מזמן כדי דברו, או שלא אמרו (בפני האשה) (טו), או שנתנו לה בינו לבינה, אף' שנותה, נוטלו ממנה וחזרו ונותנו לה בפני שנים, ואומר בפניהם: בפני נכתוב ובפני נחתם. ואם לא נטלו ממנה, הרי זה פסול, עד שיתקיים בחותמו. הנה: ולכן אלם לא יכול להביא גט, אף על פי שיוכל לכתחזק: בפני נכתוב ובפני נחתם, דציריך לומר בפיו (ריב"ש סימן ר"מ). ויא' דציריך לאמרו בלשון הקודש, והיינו: בפני נכתוב ובפני נחתם (כן ממש מעמודא"ש פ"ק מסרו גיטין). ואם עם הארץ הוא, מקרין אותו מלה במלה ומודיעים לו בע"ז הפרוש (גם זה בסודיות). מיהו בדיעבד אם אמרו בלשון לעז, נהא לי דכשר. ח' אם לא אמר השילוח: בפני נכתוב ובפני נחתם, ומת הבעל,^ט אין תקנה ליטלו ממנה לחזרו וליתנו לה ולומר: בפני נכתוב ובפני נחתם, ואין לו תקנה אלא להתקיים בחותמי. ט' שליח שעונשה שליח, יעשנו בפני ב"ד, דהינו שנים והוא מצטרף עמהם אם הוא כשר לדין, ואומר: בפני נכתוב ובפני נחתם בשעה שנותנו לשילוח, וכן אחר לאחר, עד מאה. וכל אחד אומר בפני בית דין (בשעת נתינה או תוך כדי דברו) (בסדר גיטין): שליח ב"ד אני. וכן יאמר האחרון בשנותנו לידי. הנה: ולא דוקא הא ליישנא, אלא הוא הדין אם אומר: אני השליח העשתי לפני בית דין, סגי (מ"כ תקון ישן). ואפילו לא אמר כלום, אם יש לו הרשות, והוא במקומות עיגנון, יש להקל (ריב"ש סימן י"ח). וכן יאמר כל אחד לחבירו: הנה פלוני בר פלוני ממנה אוחז פלוני בר פלוני להיות שליח במקומי ובחויראי וייה ירך כי' לרשות פלונית בת פלוני אשתו של פלוני בר פלוני בכל מקום שהמצאנא והנהו נותן לך רשות לעשות שליח ושליח שליח וכיו' ומיד הגיעו הגט ליד פלונית בת פלוני אשתו פלוני בר פלוני תהא מגורתה כי' (הכל בסדר גיטין). כדרך שנחכבר لكمן בסדר גט סעיף ל'. ואין שליח ב"ד ציריך הרשות כמו שליח הראשון, אבל נהגין בהרשותה כמו הרשות הראשון (ריב"ש סימן נ"ג). ועל סימן קמ"א סעיף כ"ד. ואפילו לא היה החותמים על הרשותה רק שנים, וכתח בלשון עדות ולא בלשון דיניות, נאמן השליח השני לומר שהוא ג' או שהוא היה עמהם, ולא שייך בה אין עד נעשה דין (ריב"ש סימן ש"ח). ולא חיישין לב"ד טוען, א"כ אנו מכירין באזון שסדרו הגט שאין בקיין, שאז אפילו כתוב מהוגן חוששים להם (גם זה שם). י' כשהבא לעשות שליח אחד, א"צ שיהיה בפנוי, אלא אומר בכ"ד: הרי פלוני שלוחי, אפילו שלא בפנוי. וכן יכול למסור שליחות לב"ד שהם עושים שלוחים אחרים, ויכולם לעשות שליח שלא בפני שליח ראשון. הנה: ויא' שלא מהני שיאמר: שליח ב"ד אני, מאחר שלא שמע שהשליח אומר: בפני נכתוב ובפני נחתם, אלא ציריך שיהיה לו הרשות או שיתקיים הגט בחותמי (ריב"ש ס"ג). יא' הסומה בשני (עיגנו), אינו יכול להביא גט של הוצאה לארץ, מפני שאיןו יכול לו אמר: בפני נכתוב ובפני נחתם. לפיכך אם נכתוב ונחתם בפנוי כשהוא פתוח, ונסתמא, ה"ז אומר: בפני נכתוב ובפני נחתם, ונותנו לה והוא שמכיר האשה בטביעות קול. ואם אינו מכירה בטביעות קול, לא מהני מה שאחרים לו שהוא זאת, אע"ג דמהני בפקח. (ובענין גבי פחק שני ערים כשרים שאין קרובים ולא פסולים) (ת"ה סימן ר'lich). יב' אם יש עדדים שהבעל מסר לסומה זה גט זה לגרושין, כשר, שהרי כיון שיש עדדים אינו ציריך לומר: בפני נכתוב ובפני נחתם, ויהיב לה באפי הנהו סהרי גופיהו. ואם נתקיים בחותמי, כשר בכל גוונא.

אהע"ז הלבות ניתין סימן קמ"ב

יג האיש שנתן גט לאשתו, ונכתב ונחתם בפניה, ואמור לה: הרי את שלוחה להולכה עד ב"ד פלוני והם יעמידו שליח ויתנו לך גט זה ותתגרשי בו, הרי זו נאמנת לומר בפניהם: בפניהם נכתב ובפני נחתם (וצירכה לאמרו בשעה שהגט יוצא מתחת ידה) (טור והרא"ש), והם נוטלים אותו ונותנים לשילוח ליתנו לה כמאמר הבעל, ואם לא התנה עליה הבעל תנאי זה, והרי הגט יוצא מתחת ידה, אינה צריכה לומר כלום, והרי היא בחזקת מגורתה, ואף ע"פ שלא נתקיימה חתימת ידי העדים; שעדים שהחותמים על הגט, כמו שנחקרה עדותן בב"ד דמי, כל זמן שאין מעדער. ואפילו אמר לה: אל תתגרשי בו אלא בב"ד פלוני, תנאה בעלה היא וכשהבא לאותו בית דין והגט ברשותה, מתגרשת בקבלה ראשונה, ואני צריכה לומר בפניהם נכתב ובפני נחתם. יד שיש חולקים ואומרים שאין להתיירה לינשא ע"י גט שיוצא מתחת ידה, אם לא נתקיים בחותמי, אע"פ שאין עליו עורדרין, שמעולם לא שמעו מי שנהג קולא צו. הגה: בעל SMBIA גט לאשתו, והוא בעצם הוליכו מקום שכתחנו אותו עד מקום הנתינה, צריך למסרו לה כשליח, וצריך לומר: בפניהם נכתב ובפני נחתם, כדי שלא יוכל לטעות גם בשליח אחר, לאחר שעכשיו איןبني תורה (ב"י בשם א"ח). טו נכתב מכך הגט בפניהם, ונחתם כולם בפניהם, אם מקצתו הרשות הוא, הרי זה אומר: בפניהם נכתב ובפני נחתם, אפי' לא נכתב בו אלא שיטה אחת בפניהם, ואפילו שמעם קול קולמוס כותב, וחתמו העדים בפניהם, ה"ז אומר: בפניהם נכתב ובפני נחתם. וכן אם יצא הסופר לשוק, וחזר והשלים הגט, אינו חושש שהוא מצאו ואמר לו ולשם אשה אהרת כתבו. ואם בא להחמיר ולעמוד על כתיבת כולם אין שומעין לנו, שלא להוציאו לעז על גיטין הראשונים. וכל זה כתיבתו, אבל בחותימתו צריך לעמוד עליהם מתחילה ועד סוף. טז אומר: בפניהם נכתב, ולא אמר: בפניהם נחתם, או אמר: בפניהם נכתב ונחתם, או שאמור: בפניהם נכתב החזי האחרון ונחתם כולם. אפילו אם הוא אחד מעדי הגט, ואמור: העד האחד חתום בפניהם, וזה היא החitemתי, יתקיים בחותמי. ואם העיד הוא ואחר עמו על חתימת העד השני שלא חתום בפניהם, שפир דמי. ואין צריך לומר אם העידו שניים אחרים על חתימת אותו העד שלא חתום בפניהם. י"ח היה הבעל שניהם שלוחים להוליך גט שהאחד חתום שלא בפניהם אין בך כלום. י"ח עשה הבעל שניהם שלוחים להוליך גט לאשתו, אע"פ שלא נכתב ובפני נחתם, נחתמים אותו לה ותהייה מגורתה; והוא שהיו כשרים להעיד, שהרי אין הבעל יכול לערער בגט זה אע"פ שאיןנו מקיימים שהרי שלוחיו הם עדרו. ו"יא דאם בא הבעל וערער, צריך להתקיים בחותמי (טור וכן ממשמע מהר"ן לדעת ב"י). ו"יא שאפילו לא עשה שליח אלא אחד, והשני מעיד שבפניו נתן הבעל להז הגט להוליך לאשתו, אין צריך לומר: בפניהם נכתב ובפני נחתם. ויש מי שמצויר בזה שיםסרנו בפניהם עדי שליחות עצם. י"ט שניהם SMBIA גט ואחד אומר: בפניהם נכתב, ואחד אומר: בפניהם נחתם, אם אין שליח אלא אחד מהם, לא ניתן לה עד שיתקיים בחותמי. וכן אם שניהם אומרים: בפנינו נכתב, ואחד שלישי אומר: בפניהם נחתם, אם אין שליח אלא אחד, לא ניתן לה עד שיתקיים בחותמי. אמר אחד: בפניהם נכתב, ושנים אומרים: בפנינו נחתם, אע"פ שאיןנו יוצא מתחת ידם, כשר, שהרי נתקיים בחותמי. הגה: יש אומרים דאם הכליא השליך הגט מקוים בחותמי, אף על פי שאין מכירין חתימות דיני הקיום, מכל מקום במקום וחק ועגון יש להקל ולסמן עלייז, אע"פ שלא אמר השליך: בפניהם נכתב ובפני נחתם, הוואיל ואי אפשר

אהע"ז הלוות גיטין סימן קמג

קנה

להחויר ולומר, יש לסמוק על החתימות, דמן התורה עדים החתוםים על השטר כמו שנחקרו עודตน בבית דין דמי (בבית יוסף בשם רביינו שםzion ב"ד צמה).

קמג דין המגרש על תנאי, וכו' כ"ג סעיפים

א המגרש על תנאי, אם נתקיים התנאי הרי זו מגורשת; ואם לא נתקיים התנאי, אינה מגורשת; ואפי' הוא כהן, מותרת לו. וכבר נקבעו משפטי התנאים בסימן ל"ח. ב המגרש על התנאי כשיתקיים התנאי, תהיה מגורשת בשעה שיתקיים, לא בשעת נתינת הגט לידי. לפיכך יש לבטל הגט, או להוסיף על תנאי, או להנתנות תנאי אחר, כל זמן שלא נתקיים התנאי הראשון, אע"פ שהגיע לידי. ואם מת הבעל, או אבד הגט, או נשרפף, קודם קודם שיתקיים התנאי, אינה מגורשת; ואם נשאת, יצא. ואם אמר לה: הרי את מגורשת מעכשי, או מהדים, על תנאי כך וכך, או שאמר לה: הרי את מגורשת ע"מ כך וכך (ועיין לקמן סי' קמ"ד סעיף ד' ד"י א דע"מ לאו מעכשו דמי), כשיתקיים התנאי, תהיה מגורשת משעת נתינת הגט לידי; לפיכך איןו יכול לבטל הגט ולא להוסיף על תנאי שהגיע גט לידי, ואם אבד או נשרפף, (ואפי' מות הבעל) קודם שיתקיים התנאי, הרי זו מקיימת התנאי אחר מותו, וכבר נתגורשה משעת נתינת הגט לידי. ולכך הלא תנשא קודם קיום התנאי, ואם נשאת, יפרוש ממנה עד שיתקיים התנאי. ומהיו בתנאי שהוא בידה, והוא כשב ואל העשה, לא חישין שמא תעבור עליו, ולפיכך מותרת לנשא מיד, בתנאי דעתו או מעכשו. ויש אמורים דאפשרו לא אמר: מעכשו ולא מהדים ולא מנת, דינו כאמר: מהדים, משום דזמננו של גט מוכיחה עליו, הילך אולין בה לחומרה. (ו"א דאפי' בתנאי ומעכשו יכול לבטל, ויש להחמיר) (עיטור וכן משמע בהרא"ש). ג אמר לה: ע"מ שתתני לי מאותים זוז מכאן ועד שלשים יומם, וממת בתוך השלשים יום, קודם שלשים שלושם יומם ולא נתנה לו, בטלו הגירושין וחולצת או מחיבמת. ואם אמר לה: ע"מ שתתנו לי מאותים זוז, ולא קבוע לה זמן, וממת קודם שתתנו לו, אף ע"פ שאבד הגט או נקרו קודם שימוש, הרי זו לא נשא לדע עד שתחלין. ד אמר לה: ע"מ שתתני לי מאותים זוז מכאן עד שלשים שלשים יומם, ונתנה לו בתוך שלשים יום בעל כרohan, והוא אין רוצה לקבל, הרי זה גט פסול, עד שתתנו מעדתו. ה אמר לה: ע"מ שתתני לי מאותים זוז מכאן ועד שלשים יומם, וחזר וואמר לה בתוך השלשים יום; הרי הם מחוללים לך, בלבד, אבל אם נעשה התנאי. וו"א דהני מיili בשלא אמר לה אלא: הרי הם מחוללים לך, בלבד, אבל אם אמר לה: להו גיטה بلا שום תנאי, הרי זו מגורשת ואני צריך ליטלו ממנה. ו אمر לה: ע"מ שתתני לי כל פלוני או בגדי פלוני, ואבד אותו כלוי או אותו בגדי, או נגבב, אע"פ שתתנה לו אלף זוז בדמיו, איןו גט עד שתתנו אותו כלוי או אותו בגדי עצמו, או שיאמר לה: ליהו גיטה بلا שום תנאי. ויש מי שאומר שאם הוא מתרצה בקבלה הדמים, הוא גט. ז אמר לה: על מנת שתתני לי מאותים זוז מכאן עד שלשים יום, אפילו לא נתנה לו עד יום שלשים בסופו, מגורשת. ואם אמר לה בתחילת יום ראשון לחודש, ונתנה לו בסוף ליל ראשון לחודש השני, הרי זו ספק מגורשת. ח התנה עליה שתעשה דבר זה, סתם, ה"ז כמפורט יום אחר, הוайл ולא פירש כמה זמן תעשה. כיצד, אמר לה: ה"ז גיטיך ע"מ שתעשוי עמי מלאכה על מנת שתתשמי את אבא ע"מ שתנייק את בני, אם

אהע"ז הלבות ניתין סימן קמנ

עשתה עמו מלאכה או אם שימושה את אביו יום אחד, או שהניקה בנו יום אחד, בתוך הזמן שהבן ינק בו והוא בתוך כ"ד חודש, הרי זה גט. הגה: ו"א נדרש לשמש האב כל ימי חייו, וצריכה להניך התינוק עד סוף כ"ד חרש (טור כשם הרוא"ש). ואם מתו לאחר שהתחילה להקיים התנאי רק יום אחד, הוא מות אביו קודם שתניק או שת Hashem, אין גט. אמר לה: על מנת שתניק את בני או שת Hashem את אביו שתי שנים, הרי זו משפטת הזמן שפירש. מות הבן או האב בתוך הזמן שפירש, או שאמר האב: אין רצוני שת Hashem שני, איןו גט, שהרי לא נתקיים התנאי, וכן כל ביווטא בזה. (ו"א דכל שאין העיכוב ממנו, הרי גט) (טור שם ר"ז), ונראה ליداولין הכל זה לחומרה). ט' י"א דבי אמרין דהניקה או שימוש יום אחד הווי גט, לאו דוקא יום א', דאפי' בשעה אחת סגי. ויש מי שאומר דיים א' דוקא, כליל שכת ויוםו. י' הנוטן גט לאשתו על תנאי שתנתן לו מאותים זוז, וחזר והתנה עליה תנאי אחר בפני עדים שת Hashem אביו שתי שנים, לא ביטלו דבריו האחרונים את הראשונים, אלא הרי זה כאמור לה: עשי אחד משנה תנאים, רצה משמשת, רצה נותנת; ואין אחד מהראשונים ואחד מהאחרונים מצטרפים. אבל אם התנה עליה שתנתן לו מאותים זוז, וצרכיה והתנה בפני שנים שתנתן לו שלוש מאות זוז. והגט בטל התנאי של מאותים זוז, וצרכיה ליתן שלוש מאות זוז. וכן כל ביווטא בזה. הגה: ו"א דכל זה דוקא בשלא מסר לה גט לא בתנאי ראשון ולא בתנאי שני, אלא אחר שני התנאים מסר לה הגט בפני עדים הראשונים והאחרונים. י"א ה"ז אבל מסר לה הגט בשעת תנאי הראשון או השני, אותו תנאי דוקא (הו"ז פרק מי שאחורי). י"א ה"ז גיט והניר של', אינה מגורשת, שאין זה בריתות. ע"מ שתנתני לי את הניר, הרי זו מגורשת, ותנתן. י' בתנה על דבר שאינו אפשר לקיימו, כגון: ע"מ שתעלוי לרקייע, או שתדרי לתהום, או שתעלוי קנה של ארבע אמות, איןנו תנאי, והגט גט. אבל אם התנה בדבר שאפשר לקיומו, אפי' באיסור, כגון: ע"מ שתאכליبشر חזיר, היו תנאי שאפשר שתאכלנו, ותלקה; ואין זה מתנה על מה שכחוב בתורה שאינו מתנה שאכלנו עכ"פ, שאם לא תאכלנו לא תתרגש. בד"א כשהאיסור תלוי בה לעבור עליו. אבל אם תלוי באחרדים, כאמור לה: ע"מ שתעלוי לאבא, לא הו תנאי, שאביו לא ישמע לה לעשות איסור. יג' אמר לה: ע"מ שלא תבעלה לו (ומותרת לה נשא), ואין לו כה נשואין. (טור). יד' אמר לה: ע"מ שלא נשא לאבא, ונבעלה לו, הרי גט, שאין לו כה נשואין. טו' אמר לה: ע"מ שתנשא לפולני, אם נשאת לו, הרי זו מגורשת. אבל אמרו חכמים: לא תנשא לו, שלא יאמרו נשותיהם נותנים במתנה זה לזה. הגה: ואפיקו לא התנה עמה בפירוש שתנשא לפולני, אלא שניכר שగירה משום זה, כגון שאותו פולני נתן לה מןון כדי לגרשה, והוא מעלה לה מזונות כדי שיקחנה, וכל ביווטא בזה (הגבות מודכי בדורותן). ואם נשאת, לא יצא. ואם נשאת לו תחילת, וגידשה, מותרת לכל, שהרי נתקיים התנאי, נשאת לאחר קודם שתנשא לו אותו פולני, יצא ממנה. ולא יחוור על מלמית, וצריכה ממנו גט. והחולד ממנה ממודר. הגה: נשאת אחר כך לו אותו פולני שהתנה עמה הבעל, הרי גט למפרע ואין הבנים מודרים (טור). אבל לא יחוור על מלמית משום דהו כמחייב גירושו (טור כשם הרמא"). נתקדשה לאחר, יצא ולא תחוור לו אלא אחר מיתת הבעל, או שייתן לה גט אחר כלא חנאי (ג"ז שם). טז' אמר לה: ע"מ שלא תנשאי לפולני עד זמן פולני, הרי זה גט. ויש מי שאומר שלא תנשא עד שימושו אותו פולני. ויש מי שאומר שימושה לינשא מיד, כיוון שבידה לקיימו, שא"א לינשא לו אלא

אהע"ז הלבות ניתין סימן קמד

קנד

מדעתה. ואין תקנה להתרה (לאותו פלוני) אלא אמכו יקדשנה המגרש ויחזרו ויגרשנה סחט (או שמת הבעל קודם שנשאת לשום אדם) (כב"י בשם הרשב"ץ). ואם נשאת לאחר, ויגרשנה אותו الآخر, סחט, עדין לא הותרה לאותו פלוני. ואם נשאת לו, נmbטל הגט, ובניה אף מהשני ממדורים. י"ז זינתה עם אותו פלוני, הولد כשר והגט כשר; שלא התנה אלא על נשואין.
 י"ח אמר לה: ע"מ שחבעלי לפלוני, נתקיים התנאי שנכעה לו, בין בזנות בין בנשואין,
 הרוי זה גט. ולכתחלה לא חבעל לו, דהא אינה מגורשת עד שחבעלי לו, נמצאת תחלה
 ביה באיסור. יט ע"מ שלא חבעל לפלוני, הוイ גט, ולא נשא עד שימותו אותו פלוני,
 דחייבין טמא חבעל לו באונס. כ' צדיק שלא יתנה עליה תנאי שעומדת בו כל ימיה,
 כגון ע"מ שלא חאכלוبشر או שלא חשתיין לעולם, או כל ימי חייכי, שם התנה כך
 אין זה כריתות. אבל אם אמר לה: כל ימי חי, או כל ימי חי פלוני, או עד ג' שנה,
 הרוי זה גט. ויש מי שכח שאפילו הרחיב הזמן יותר מכדי חי האדם, כיון שהוא דבר
 פשוט, ה"ז גט. ב"א אמר לה: על מנת שלא חלci לבית אביך עד זמן פלו, ע"פ שהaget
 כשר וה坦אי קיים, אין לשום אדם להשתדל בגט שניתן בתנאי זה, כי אי אפשר לעמוד
 על נפשה מלכת לבייה, ונמצא גט בטול ובניה ממדורים. ואם המגרש הוא מאוחם
 שכופין להוציא, ולא רצה לגרש אלא בתנאי זה, כופין אותו לגרש בלבד תנאי זה. כ"ב אמר
 לה: על מנת שלא תנשי לפלוני, ולא קבוע זמן, איןנו גט, שאין זה כריתות; רומה לאומר:
 על מנת שלא חשתיין לעולם, או כל ימי חייכי. ויש אומרים שכיוון שאין התנאי ממשך
 אלא כל ימי חי, הויליה כאומר: על מנת שלא חשתיין כל ימי חי פלוני, שהוא
 מגורשת. ונקטין בדברי שניהם, להחמיר. כ"ג אמר לה: על מנת שלא חשתיין זה
 לעולם, או שלא חעליל באילן זה או בכחול זה לעולם, ונשפך היין ונקצץ האילן ונפל
 הכותל, אין זה כריתות, מאחר שלא הותרה לעולם במה שנארסה. וו"א שכיוון שאין
 התנאי ממשך אלא כל זמן שהיין קיים או האילן או הכותל קיימים, הרוי זו כריתות,
 ונקטין בדברי שניהם, להחמיר.

קמד דין תנאי, ואם יש טענות אונס בגט, ובו ז' סעיפים

א אמר לה: הרוי זה גיטיך אם לא אבא בתוך שלשים יום, או שאמר: על מנת שלא
 אבא בתוך ל' יום, והיה בא בדרך בתוך ל' יום, וחללה או עכבו נהר ולא בא עד
 אחר ל' יום, הרוי זה גט, אף עומד וצוחח: הריני אונס, שאין אונס בגייטין. ואף
 ע"פ שגילה דעתו שאין רצונו לגרש, כיון שלא התנה חזק מאם יקראנו אונס, אבל
 אונס דלא שכיח כלל, כגון אכלו ארי או הכישו נחש או נפל הבית עליו, לא אסיק
 עדותה להנתנה עליו, ומבטל הגט והיא זקופה ליבם. (ושביה, הריא אונס דשכיח ואין
 מבטל הגט מידלא התנה) (מדרכי פרק מי שאחוזו). ב' הרוי זה גיטיך אם לא באתי מכאן עד
 שנים עשר חדש, ולא אמר: מעכשו ולא על מנת, ומת בתוך שנים עשר חדש, ה"ז
 ספק, וחולצת ולא מתייבמת. ג' הרוי זה גיטיך מעכשו, אם לא באתי מכאן עד שנים
 עשר חדש, ומת בתוך שנים עשר חדש הרע זוז מגורשת. אבל אם יש לה יbam,
 ולא נשא בלא חיליצה עד שייעברו שנים עשר חדש; ואם נשאת, לא יצא. ד' נתן
 לה גט בלילה ואמיר לה: הרוי זה גיטיך על מנת שתחטא חמה מנתקה, ומה בלילה,
 ה"ז ספק. וו"א דאף בעל מנת נקטין לחומרא, אלא אם כן אמר: מעכשו, בהדי.

אהע"ז הלבות ניתין סימן כמה

קנח

כא אייר

ה אמר: אם לא באתי עד שנים עשר חדש כתבו גט ותנו לאשתי, או שאמר: כתבו גט ותנו לאשתי אם לא באתי עד י"ב חדש, אין כתובין תוך י"ב חדש, אפי' אם לא ירצו ליתנו עד אחר י"ב חדש ואם כתובוהו בתוך י"ב חדש, אע"פ שנתנו הוה לה לאחר י"ב חדש, איןנו גט. כתבו ונתנו לה לאחר י"ב חדש, ומזה, אם מיתה קדמה לנחתת הגט, איןנו גט. (ואם גט קודם למיתה, הוא גט) (טו). ואם הוא ספקஇז מהם קודם, הרי זו ספק מגורשת. הגה: לא נתנו לה מיד אחר י"ב חדש, אלא זמן רב אח"כ, אע"פ שהעיכוב היה מצד האשעה שלא רצחה לקבלו מיד, אפילו הכி היו גט, ובכלב דשיהה הבעל חי (עיין בכ"י). ז' אמר: כתבו ונתנו גט לאשתי אחר השבוע, אין כתובין אלא עד שנה מאחר השבע. אמר: לאחר שנה, כתובין עד לאחר חדש משנה שנייה. אמר: לאחר החדש, כתובין עד לאחר שבת חדש שנייה. אמר: לאחר השבת, כתובין עד סוף יום שלישי. אמר: כתבו ונתנו לה קודם השבת, כתובין מים רבעיע עד סוף יום שני, ונונתנים לה. הרי שאחרו אחר הזמן שאמר, ואחר כך כתבו ונתנו לה, הרי זו ספק מגורשת. הגה: י"א ראם אמר: לאחר י"ב חדש, כללו אמר: לאחר שנה. אמר: לאחר שלשים יום, כתובין יום אחר שלשים יום (הגחות אלפסי פ' מי שאוחז). ז' התנה נתיהר עמה, הרוי זה גט כשר. בד"א, כשהתנה ואמר: הרוי היא נאמנת עלי שלא פיסתיה. אבל אם לא האמינה, החושין שהוא פיסתיה הולך וباء הולך וباء, והזהר וכיטל הנטה שתהגرس כשייעבור מנגד פניה ל' יום, והיה הולך וباء הולך וباء, והואיל ולא כשליך וישחה ל' יום, תהיה מגורשת; ואע"פ שהיה הולך וباء בתוך ל' יום, הוαιיל ולא נתיהר עמה, הרוי זה גט כשר. בד"א, כשהתנה ואמר: הרוי היא נאמנת עלי שלא פיסתיה. אבל אם לא האמינה, החושין שהוא פיסתיה הולך וباء, ומחללה לנו, וחזר וכיטל פיסתיה. וכן כל התנאים שהם תלויים ברצונה, ואם רצחה ומחללה אותו לבעלת בטל פיסתיה. וכן כל התנאים לה שמא פיסת, עד שיאמר: נאמנת עלי. בד"א, במתגרשת מן הנושאין, הגט, החושין לה שמא פיסת, עד שיאמר: נאמנת עלי. בד"א, במתגרשת מן הנושאין, שלבו גס בה. אבל במתגרשת מן האירוטין, אין החושין לה שמא פיסת. ה"ז גיטיך מעכשו, אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש, אין החושין שהוא בסתר בא, שאין דרך בני אדם לבא בעינעא. ואם תם הזמן שקבעו, ולא בא, הרי זו מגורשת. ויש שאף בו החושין שמא בסתר בא, אלא אם כן התנה במחלה ואמר: נאמנת עלי לומר שלא באתי. וראוי לחוש לדבריהם לכתלה, וכן המנהג להתנה בכתלה שתהא נאמנת לומר שלא פיסת. ואם כשהתנה תלה ביאתו בעדים, שלא יתבטל הגט בכואו או א"כ יעדיו עליו עדים שכא, ועובר הזמן ואין מעדים שכא, לדברי הכל אין החושין שהוא בא, אף ע"פ שלא האמינה.

כמה דין שכיב מרע, ואם עמד ומית מהמת מקרה רע, ובו י' סעיפים

א' הרי זה גיטיך אם מתי, או הרוי זה גיטיך אם מתי חולוי זה, או ה"ז גיטיך לאחר מיתה, איןנו גט; ויש אומרים שהוא ספק. ב' הרי זה גיטיך מהווים, אם מתי; או מעכשו, אם מתי, הרוי זה גט, וכשימות תהיה מגורשת. וייתר טוב שיאמר: מעכשו, משיאמר: מהווים, שאם אמר: מהווים, ומית בתוך הווים, יש להסתפק שהוא אין דעתו אלא בסוף הווים, ואין גט לאחר מיתה. ג' הרי זו גיטיך מעכשו, או מהווים, ולאחר מיתה, ומית, ה"ז ספק מגורשת, שמא אחר שאומר: מעכשו, חוזר בו מלשון מעכשו, וסמכה דעתו על לאחר מיתה. ד' שכיב מרע שגירש, סתם, ללא תנאי דמהווים אם מתי, אין אומרים סתם כפирושו, כמו שאנו אומרים במתנה, גט שני; ואם עמד, איןנו חוזר. ח' שכיב מרע

אהע"ז הלוות ניתן סימן קמו

קניט

שורתה לגורש על תנאי אם ימות, כדי שלא תפול לפנייכם, ואם עמד לא תהיה מגורשת, אומר לה כשלונך לה הגט: אם לא מתי לא יהיה גט ואם מתי יהיה גט מעכשו ואם לא מתי לא יהיה גט, כדי שהו התנאי כפול והן קודם לאו, ולא יפתח פיו תחלה לפורענות, ואז יהיה בטל מיד כשייעמוד, אע"פ שלא יאמר: חוווני כי. ואם ירצה שלא יתבטל מיד כשייעמוד, אלא עד זמן פלוני, יאמר: אם לא מתי עד זמן פלוני לא יהיה גט ואם מתי עד זמן פלוני ואם לא מתי עד זמן פלוני לא יהיה גט. הגה: ויאמר לשון זה דוקא: אם מתי אם לא מתי וכו', ולא יאמר: אם אמות אם לא אמות, מאחר שהוא לשון חכמים. ע"ל סי' קנ"ד סעיף קל"א משמע כן. ז' הרי זה גיטיך מהיומם אם מתי מהולי זה, ונפל עליו בית או נשכו נחש או טרפו ארוי וכיצוא זהה, ומית, אינו גט. אבל אם אמר: אם לא יעמוד מהולי זה, ונפל עליו בית או נשכו נחש או טרפו ארוי, הרי זו ספק מגורשת. ז' הרי זה גיטיך מעכשו ואם מתי מהولي זה, ועמד, והלך בשוק וחלה ומית, אומדין אותו אם מחמת חוליו הראשון מת, הרי זה גט, אפילו הלך ללא משענת; ואם לאו, אינו גט. ואם ניחק מהולי לחולי ולא עמד בשוק, הרי זה גט ואני ציריך אומר. ח' שכיב מרע שנתן גט ואמר: מהיומם אם מתי, סתם, והבריא, בטל גיטו; ולא אמרין לעולם קודם שימוש קאמו, אלא אם מתי מהולי זה קאמו, אבל אם מתוך בוריו התנה בהיומם אם מתי, ודאי כל שמת בחיה קאמו, וכל אימת דמאיות הרי זו מגורשת. ט' עצה טוביה על פי גדולי עולם לחוש לרמאין בגט שכיב מרע, שיאמר: אם מתי מעכשו ועד יום פלוני והוא בכלל הילא גט; ולא יאמר: אם אמות מהולי זה, שהיא התנאי תלי בחולי, semua יבא אדם שאינו הגון וישתדל עם הרופא שיאמר שלא מותה חוליה אלא מהולי אחר שנתק אלוי, ויציאה לעז על הגט. הגה: יש אמורים דאין אנו בקיין בזמן הזה, ולכן אין לסמן בזמן הה מאומדרנות הרופאים. יש אמורים לדכתלה אין לגורש על ידי תנאי, רק יגרש סתם, ולקבל בחורם הקהלה או ליתן משכנות שכשייעמוד יחוורו וישאו זה את זה (מודכי פרק מי שאחוו). ובכהן המגרש, ציריך להחנות, שלא תהא אסורה לחזור לו, כדרעיל ריש סימן קמ"ג, או שיש לחוש לטירוף דעת החולה, יש לגרש בתנאי כדריך שנחכבר (סדר גיטין).asha שנתרשה על תנאי, ומת הבעל, אינה צריכה להחאבל עליו (שם במרדכי): אבל אין אישור בדבר אם רצונה להחמיר על עצמה לבכות עליו ולצאת אחר מותו. י' שכיב מרע שנתן גט לאחר ואמר לו: זכי בגט זה לאשתי, כדי שלא תפול לפנייכם, ומית קודם שייגיע לידי, הרי זו ספק מגורשת, וחולצת ולא מתיבכמת.

קמו דין המגרש לאחר זמן,ומי שנתרשה על תנאי, ובו ה' סעיפים

א' המגרש את אשתו לאחר זמן קבוע, הרי זו מגורשת כשיגיע הזמן שקבע, והרי זה דומה לתנאי, ואני תנאי. דומה לתנאי, שהיא מתגרשת כשיגיע הזמן שקבע; ואני תנאי, שהמגרש על תנאי הרי גירוש, וזה עדין לא גירש עד שיגיע אותו זמן. לפיקד המגרש על תנאי ציריך לכפול תנאי, וזה אינו ציריך לכפול דבריו ולא לשאר משפטיו התנאים. כיצד, האומר לאשתי: הרי זה גיטיך ולא תגרשי בו אלא לאחר שלשים יום, אינה מגורשת אלא לאחר שלשים יום. ואם מות הבעל או אבד הגט או נשרפ' בתוך שלשים יום, אינה מגורשת. ב הלהה והנחתו בצד רשות הרבים, ונגנב או אבד לאחר שלשים יום, הרי זו מגורשת, הוайл והיה הגט קיים ביום שנתרשה בו, וויחדה אותו במקום

שאינו רשות הרבים, שצדי רשות הרבים אינם כרשות הרבים. וכן אם תלה הגירושין במעשה, דין כדין مجرש אחר זמן. כיצד, כגון שאמר לאשה: הרי זה גיטיך ולא מתגרשי בו עד שתתני לי מאתים זוז, הרי זו מתגרשת אחר שתתן, ואינו צריך לכפול התנאי ולא לשאר משפט התחנאים, שהרי לא גירש על תנאי, אלא עידיין לא גירש זה, אלא תלה הגירושין בעשייתך וכן ואחרך תגרש. ומה בין مجرد על תנאי זהו שקבע זמן לגירושין או תלאן במעשה, שהmgrש על תנאי יש שם גירושין, ואינם גמורים עד שיתקיים התחנאי. לפיכך כשתקיים התחנאי, נתגרשה, אם היה הגט קיים, אע"פ שאינו ברשותה, ואני צריכה לחזור וליטלו או להיותם ברשותם אחר שתקיים התחנאי, שהרי הגיע לידי תקופה בתורת גירושין. אבל התוליה הגירושין בזמן או במעשה, לא הגיע לידי בתורת גירושין אלא בתורת פקדון עד הזמן שקבע או עד שתעשה המעשה, לפיכך כשהגיע הזמן צריך להיות הגט ברשותה, או לחזור וחתלנו, או יהיה במקום שיחידה אותו בו אע"פ שאין רשותה, כמו שביארנו, ואח"כ מתגרש בו. ואם נשאת קודם הזמן שקבע, או קודם שתעשה המעשה שתלה בו הגירושין, יצא והולד ממנו ממור, שעדיין היא אשת איש גמורה ואין כאן שם גירושין. ג' הנutan גט כדי אשתו ואמר לה: אם לא תhani מאתים זו אין זה גט, או אין את מגורתה, הרי זה לא גירש כלל, ואני כאן גט לא על תנאי ולא תלוי במעשה, וכן כל כיוצא בזה. ואם אמר לה: הרי את מגורתה, ואם לא תhani לי מהתמים זו זו לא תהיו מגורתה, הרי זו מגורתה אע"פ שלא נתנה, מפני שלא כפל תנאי. ד' מי שנתגרשה על תנאי, וקדשה אחר קודם שיתקיים התחנאי, אם נתקיים התחנאי, הרי זו מקודשת; ואם לא נתקיים התחנאי ובטל הגט, אינה צריכה גט משנה, שאין קדושין מופסן בה. אבל אם נשאת ולא נתקיים התחנאי ובטל הגט, צריכה גט משנה. ח' בד"א ^{איי} שאם קדשה אחר ולא נתקיים התחנאי שהגט בטל, בתנאי שהוא בלואו, ועשתה מעשה בכיטולו; או בתנאי שהוא במעשה תוך זמן קצר, ועבר הזמן ולא נעשה, או באיזה דרך שהיא התחנאי מבוטל בפועל, הגט בטל. אבל בתנאי שכidea לקיימו וכבה הדבר תלוי ואם נתקיים התחנאי מגורתה, (חוישין טמא קימה החנאי) (המ"מ) וחלו קדרשי שני.

קמו אין כותבין תנאי בגט, ואם כתבו מה דין, ובו ג' סעיפים

א' כיצד מגרש אדם על תנאי, לא שיאמר: כתבו גט לאשתי על תנאי זה, או כתבו ונתנו לה על תנאי זה, ואצלם שלא יכתב בתוכו הגט: על תנאי זה גירש פלוני את פלונית, אלא כיצד עושה, אומר לסופר לכתחוב, ולעדים לחחותם, וכותבים גט כשר שלא שום תנאי בעולם, ואח"כ נותן לה הגט ואומר לה: הרי זה גיטיך או הרי את מגורתה ממי על מנתך וכן, או יאמר לשילich: נתנו לה גט זה ע"מ לך וכן. ב' כתוב התנאי בגט אחר שגמר לכתוב תורף הגט, ה"ז כשר, בין שכתבו קודם חתימת העדים בין שכתבו אחר חתימת העדים. אבל אם כתבו קודם תורף הגט,afi כתוב ע"מ לך וכן, הרי זה ספק גירושין, שהרי נשאר לו זכות בגופו של גט. וכן אם התנה על פה קודם כתיבת התורף, הרי זה ספק גירושין. ג' כל מגרש על תנאי ש לבטל הגט, כגון שתנה לה שלא תأكل בשער ולא תשתחה אין כלימי היה, או שתהיה מותרת לכל אדם חוץ מפלוני, או שהתנה עליה שאר תנאים קודם כתיבת התורף, אם היה התנאי כתוב בגט וחוර ומחקו וננתנו לה,

ה"ז ספק מגורשת; ואם היה התנאי על פה, ה"ז נוטל הגט ממנה וחזר ונותנו לה שלא תנאי כלל, או בתנאי כשר.

כמה דין המגרש בגט יشن, והמגרש בתנאי, ושלא יתיחד עמה, ובו ב' סעיפים א מי שכטב לגורש את אשתו, ונמלך ולא גירשה, ונתייחד עמה אחר שכטבו, לא יגורשה באחטו הגט פעם אחרת כשירצה לגרשה. ואם גירשה באחטו הגט היישן, הרוי זו מגורשת ותנsha בו לכתהלה, שהרי נכתב לשם והרי נתן לה עתה בעדים כהכלתו. ולמה לא יגורשו בו לכתהלה, גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. וו"א דהני مليי כשהגט ביד הבעל ומסרו מידו לידי, אבל אם שלחו לה ע"י שלית, ונתייחד עמה אחר שנחטו ליד השלית, ונתנו לה השלית, לא תנsha בו, ואם נשאת, לא יצא. ב כל המגרש על תנאי, בין שאמר: מעכשו, בין שאמר: אם יהיה ואם לא יהיה, ה"ז לא יתיחד עמה כל זמן שלא נתקיים התנאי, אלא בפני עד, אפילו עבר ואפלו שפחה, (וביצווא ונוכט) סגי, חזע משפחחה או בנה הקטן, מפני שאינה בושה לשמש בפניהם. והרבר ידוע שאם נתיחד עמה בפני שני עדים כאחד, וראה הוא והיא אותם, אפילו נתקיים התנאי אח"כ, הרוי זו ספק מגורשת, שמא בעליה וביטול הגט, ויתבאר בסימן שאחר זה.

כמה דין המגרש את אשתו ואחר כך בא עליה או נתיחד עמה, ובו ז' סעיפים א המגרש את אשתו, וחזר ובעה בפני עדים, (או שגלי לכל שכא עליה, כגון שנשאה) (הר"ז פרק כל הגט) קודם שתנסה לאחר, בין שגירשה מן הנושאין בין מן האירוסין, הויל ואשתו הייתה, הרוי זו בחזקת שהחוירה ולשםקידושין בעל ולא לשם זנות. ואפי' ראו שנתן לה מעות, שחזקה היא שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות והרי בידו לעשותה בעילת מצוה. לפיכך הרוי זו מקודשת קדושי ודאי, וצרכיה ממנו גט שני. ב נתיחד עמה בפני שני עדים, והוא שני עדים כאחד, וראו הוא והיא את העדים, אם הייתה מגורשת מן הנושאין, החושין לה שמא נבעלה, והן הן עדי ייחוד הן עדי ביאה. לפיכך היא ספק מקודשת, וצרכיה גט מספק. ואם היהתה מגורשת מן האירוסין, אין החושין לה, שהרי אין לבו גס בה. ואי חיזני להו דגיסי אהדרדי, החושין לה. הגה: אבל אם נתיחד עם משודכת שלו, אף על גב דגס בה, לא חישין, אלא אם כן בא עליה בפני עדים (תשובה הרמב"ן סימן קל"ה). ג מי שליח גט לאשתו, ואחר כך ביטולו, והליך וגთיחד עמה, ואחר כך נתרבר שכבר הגיע הגט לדדה קודם ביטולו, אינה צרכיה ממנו גט שני, ודודאי לא בעל לשם קדושין, כי היה סבור שהגט היה בטל, ולא בעל אלא על דעתקידושין הראשוניים. ד מי שגירשה את אשתו, ונתייחד עמה, וקודם שגירשה שנית לקחה אחד לשם פילגש, אסורה לשניהם וצרכיה גט משניהם. ה לא אמרו חזקה זו דאין אדם עושה בעילתו זנות, אלא באשתו שגירשה או במקדרש על תנאי ובבעל סתם, שהרי באשתו היא ובאשתו הוא שחזקתו שאינו עושה בעילת זנות עד שיפרש שהיא בעילת זנות או שיפרש שעל תנאי הוא בועל; אבל שאר כל הנשים בחזקה שבבעל לשם זנות, עד שיפרש שבבעל לשם קדושין. ו וכן איש ואשה שהמירו לעבודת כוכבים, באונס הגזירות, ונשאו זה לזה בחוקות עובדי כוכבים, אף על פי שמתייחדים זה עם זה בכל יום לעיני הכל, אין החושין להם ממשום קדושיםין (ועיין לעיל סימן כ"ה).

אהע"ז הלבות ניתין סימן קג

קסב

כב אייר

וז נתחייב עם אשתו אחר שאמר לכתוב ולחתום גט וליתנו לה, הרי אלו לא יכתבו, ואם כתבו וננתנו לה אחר שנתייחד עמה, הרי זו ספק מגורשת.

קג דין פיסול גט שאם נשאת בהן, ובו ד' סעיפים

א כל גט שהוא בטל מן התורה, אם נוגרשה בו עדין היא אשת איש גמורה. ואם נשאת בו, יצא והולד מזור, וצירכה גט משני, מדבריהם, ומהראשון, מן התורה, להתייה לעלם. ואסורה לשניהם לעולם. וכל י"ג דרכיהם שנוהגים באשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת ולאחר כך בא בעלה, שנתבאו בסימן י"ז, נהוגים בה. (ו"א רבעלה הראשון ירושה) (המ"מ פרק י' דגירושין). אבל אם לא נשאת עדין, אלא מתקדשה, מותרת לבעה ולאינה צירכה גט משני. וכל גט שאינה פסול אלא מדבריהם להנsha בו, לא תנsha בו לכתחלה, ואם נשאת, אף' לא נבעל, לא יצא, והולד כשר; וכוחבן לה גט אחר, והוא יושבת תחת בעלה. ואם אי אפשר לכתוב לה גט, והיה הבעל וחיק וגירוש מעצמו, ה"ז משוכח. במה ד"א, שאין לו בניהם ממנה. אבל אם יש לו בניהם ממנה, לא יוציא, מפני שמוציאו לעז על הבנים. (מיינו ונחניין גט אחר נשא, ואני בזה ממשום הוצאה לעל הבנים) (פסק מהרא"י סימן כ"א). כל דבר שאנו מחמירין בגיטין, והget כלוא הcy קשייר לא שמחמירין לכתוב לכתחלה, אם לא נכתב, get כשר (מהרי"ז סימן כ"ג). ב כל שהוא ספק מגורשת, לא תנsha, ואם נשאת, יצא, והולד ספק מזור. ג כל גט שהוא בטל מן התורה, אם היה בעלה בהן לא נאסרה עליו ממשום גירושה, חוץ מהמגרש ואמר לה: הרי את מגורשת ממי ואני את מותרת לכל אדם, שאע"פ שאין כאן גט כלל, פסולה להכהונה. ד מי שגורש את אשתו בגט שיש בו פיסול מדבריהם, או שהיתה ספק מגורשת ווציה להחזירה, צריך לקדרשה, אבל אין ציריך לבך שבע ברכות ולא לכתוב לה כתובה אחרת.

קגא הסופר שיטה בגט ובשובר, ובו סעיף אחד

א כתב הסופר השובר והget, וטענה ונתן השובר לאיש, והget לאשה, וננתנו זה זה לזו וכמודמה להם שנתגרשה, ולאחר זמן ערער הבעל לומר שלא נתגרשה, שלא ניתן לה אלא השובר והרי get עדין בידו, אם לא נשאת עדין, נאמן, ויגרשנה עכשו ותהא מותרת מעתה. ואם לא גירשה, ועמדו ונשאת, יצא מודה ומזה, וכל ה"ג דרכיהם ב' ואם לא ערער הבעל עד אחר נשאת, אין נאמן לאסורה, והרי היא בחזקת גירושה, שאנו חולין שנפל ממנה והוא מצאו.

קגב דין שני עדים אומרים שנתגרשה, והאומרת: אשת איש הייתה נתגרשתי, ובו י"ב סעיפים

א הבעל שאמר: גרשתי את אשתי, אין נאמן, וחוששין לדבריו ותהייה ספק מגורשת. ואפילו הוודית לו שגירשה, אינם נאמנים. ב האומרת לבעלה: גרשתי, והוא מכחישה, נתברר בסימן י"ז. ג' שניים אומרים: נתגרשה, ושנים אומרים: לא נתגרשה, אפילו הבעל עומד והיא אומרת לו: גרשתי, הרי זו בחזקת אשת איש גמורה, מפני שהעדים סומכים אותה ואפשר שתטעין פניה. לפיכך אם נשאת, יצא והולד מazor. ב"א, כאשרמו: עכשו

אהע"ז הלוות ניתין סימן קנג

קסג

נתגרשה, שהרי אומרים לה: אםאמת הדבר הוציאי גיטיך, אבל אם אמרו העדים: מכמה ימים נתגרשה, י"ל אבד הגט, והויאל והיא אומרת: גירושה אני בודאי, ושנים עדים מעידים לה, ע"פ שהשניים מכחישין אותה, אם נשאת לאחד מעדייה, לא תצא, שהרי היא ובעליה יודעים בודאי שהיא מותרת, וחוקקה היא שאין מקללים עצם. אבל נשאת לאחר, הויאל והדבר אצלו ספק, וכן אם אמרה: אני יודעת, תצא, והולך ספק מזור. אבל כל היכא דליך הכחשה, אלא שניים אומרים: נתגרשה עכשו, ואמרין לה: אהיזין גיטיך, ואמרה: נאבד או נקרע, לא חישין לה. ד' אמרו שניים: ראיינה שנתגרשה, ושנים אומרים: לא ראיינה, אפי' אם היו כלם שרים בחצר א', הרי זו לא תנsha, ואם נשאת, לא תצא, והולך כשר, שבני אדם עושים לגורש בציגועא. הגה: כי'adam אמרו שהוא כולל במעדר א', ושנים אומרים: לא ראיינו, הוי הכחשה, דכולי האי לא עברי בציגועא (חא"ז נכ"ג ח'ג). ה' אחד אומר: נתגרשה, ואחד אומר: לא נתגרשה, לא תנsha, ואם נשאת, אם היה בחזקת אשת איש, תצא בכל עניין. ואם לא הייתה בחזקת אשת איש, אלא על פיהם, אם יש הכחשה בעדרותן, כגון שאחד אומר: נתגרשה ואחד אומר: מעולם לא היו בה ספק גירושין, תנsha לכתלה. ואם שניהם מעידים שהיא אשת איש, אלא שזרק לה גט, אחד אומר: קרוב לו. ואחד אומר: קרוב לה, אפילו אם נשאת, תצא. ז' האשה שבאה ואמרה: אשת איש הייתה וגירושה אני, נאמנה, שהפה שאסר הוא הפה שהתריר. ווי' דוקא בשאומרת כך בתוך כדי דיבור, אא"ב נתנה אמתלה לדבריה. ז' אם יש עדים שהיתה אשת איש, אינה נאמנה לומר: גירושה אני, ואם נשאת, תצא. ואפילו אם נשאת קודם שבאו העדים שהיעידו שהיא גירושה (ריב"ש סימן תק"ד). אבל אם אין עדים שהיא אשת איש, רק אומרים: שמענו שתגרשה ונתגרשה, דינו��ול בעלמא, וכדרך שנתבאר לעיל סי' מ"ז. ח' היו לה שני עדים שהיא גירושה, ע"פ שאין שם גט, ה"ז תנsha לכתלה. ט' הוציאאה גט מתחת ידה ואמרה: גרשני בעלי בזה, ה"ז נאמנה, ותנsha בו אף ע"פ שאין מקומות, כמו שנתבאר בס"י (קמ"א וקמ"ב). י' בא הבעול וערעד, אם אמר: ממנני נפל ומצאה אותו, איןנו נאמן, שהרי הודה שכתחנו לה, והרי הוא יוצא מתחת ידה. אבל אם אמר הבעול: על תנאי היה ועדין לא נתקיים התנאי, (או) פקדון היה, או מעולם לא כתבהו, או מזוויף הוא, יתקיים בחותמי או בעדי מסירה, כמו שנתבאר בס"י (קמ"א וקמ"ב). יא' ואם לא נתקיים, אינה מגורשת להיות מותרת לאחרים, אבל פסלה עצמה מכוהנה. יב' האשה שיש בידה מעשה ב"ד, אינה יכולה לינsha בו עד שיוכרו חתימות ידי הבית דין.

קנג דין המוצא גט בשוק למי ייחזר אותו, ובו סעיף אחד

א' המוציא גט האשה בשוק, אם האשה נותנת סימן, שאומרת: נקב יש מצד אותך פלוני, ואומרת שכבר נתגרשה בו וממנה נפל, ייחזרה לה, אפי' אם הבעול מכחישה ואומר שמןנו נפל ולא גירושה מעולם אלא שצווה כתבו ועדין לא נתנו. אפי' אם גם הוא נותן בו סימן. ואם איןנו נותנת בו סימן, והבעול מכחישה, לא יתנו לה לו ולא לה, ואם הבעול מודה שכתחנו, ואומר שיתנו לה להתגרש, במקום ובשעה שראוי להחזיר,

אהע"ז הלבות ניתין סימן קנד

دلיכא למייחש שמאחר נפל על פי מה שנתבאר בסימן קל"ב, יתנווה לה ותתגרש בו מעתה. ואם לאו, לא יתנווה לה. ואם הוא מודה שנתגרשה בוי, והיא שואלה אותו לגבות בו כתובתה, והוא אומר שכבר פרעה והחיזירתו לו וממנו נפל, מחוירו לה, אפי' אינה אומרת: נקב יש בצד אות פלונית, רק בשאר סימן (שאיו) מובהק (כלכך), כמו שאומרת: כך וכך אצבעות באורך הגט או ברחבו, או שאומרת מدت החוט הקשור בו. אבל אם אמרה: הגט היה ארוך או קצר, ואינה מכונה מדרתו, או החוט לבן או שחור, או שאומרה שהוא מונח בחפיסה או בדLOSEKMA, איןו סימן להחיזירה לה על ידו.

 כל חדש
לשם"ח

קנד למי שכופין להוציא בגט, בין איש בין אשה, וסדר כתיבת הגט ונtinynto, וכו' יב כ"ז סעיפים

א אלו שכופין אותם להוציא וליתן כתובה: מי שנולד לו ריח הפה או ריח החוטם, או שהוחר להיות מקבץ צואת כלבים או בורסק, או להיות מתחת נשחת מעיקרו. ואם רצתה תשב עם בעלה. (אם ידועה בהן קודם קודם שנשאת, אין קופין להוציא, דסכמה וקבלה) (טרו בשם הרמ"ה). עשה האיש מוכחה שחין, קופין אותו להוציא וליתן כתובה; ואע"פ שהיא רוצה לישב עמו, (או שהחנה עמו קודם שנשאה). אין מפרישין אותו בעל כרחות, מפני שהוא ממייקתו. ואם אמרה: אשכ עמו בעדים, כדי שלא יבא עלי, שומעין לה. הנה: י"א דמתנכר קופין אותו ע"י עוכדי וכוכבים להוציא (כ"י סימן קל"ר בשם אה"ז וכברוכי פרק המgross), ובכלך שיכתל בשעת הגט (שם במדרכיו). ויש חולקין ואומרים דין קופין למتنכר או שאר עוכר על דת (תשוכת מהר"ם), אלא א"כ פושע לה, כגון שמאכילה דבר אסור (מהרי"ז סימן כ"ר), או שעובר על חרם שעבד עצמו נגדה שלא להקניתה ושלא להכotta, או שנודר ואינו מקים שבינוי מתיים בעון נדרים (הגבות מימיוני סוף אישות). מי שהוא רועה זונות ואשתו קוכלה עלי, אם יש עדות בדבר, שראו אותו עם מנאים או שהודה, יש אומרים שכופין אותו להוציא, אבל משום שבאיין לו ילדים נכירים אין להוש, דילמא משקרים עליו (חירושי אגורה ריבמות). **ב** מי שהיה בעל ריח הפה או ריח החוטם, או מלקט צואת כלבים וכיוצא בה, ומטה ונפלת לפני אחיו ויש בו אותו מום שהיה בבעלה, יכול היה היא לומר: לאחיך הייתה יכולה לקבל ולך אני יכולה לקבל, ויחלוין ויתן לה כתובה. יכול היה היא לומר: אני זן ואני מפרנס, קופין אותו לוון. ואם אין ב"ד יכולם לכופו לוון, כגון אין לו במא לפרנס ואינו רוצה להשתכר להרוויח ולוון, אם תרצה היא, קופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה. וכן הדין למי שאינו רוצה לשמש. הנה: וכן איש שרגיל לכuous ולהוציא אשתו מביתו תמיד, קופין אותו להוציא, כי ע"י איינו זנה לפעמים ופושר ממנה בחשמייש יותן מעונתה והו כמודר מזונות וחשמייש (תשוכת הרשב"א סימן תרצ"ג). ועיין לעיל סימן ע' וע"ז. איש המכה אשתו, עכירה היא בידיו כמכה חכיריו. ואם רגיל הוא בכך, יש ב"ד ליסרו ולהחלקו בו בכל מני דורי וככיה, ולהשביעו שלא יעשה עוד, ואם איינו צית לדרכי הב"ד י"א שכופין אותו להוציא, ובכלך שמתறין בו חלה פעם אחת או שתים כי איינו מודך בני ישראל להכotta נשוחתם, ומעשה עובד כוכבים הוא. וכל זה כשהוא מתחילה, אבל אם מקהלתו בחנים או מזולגות אביו ואמו, והוכיחה בדברים ואני משגחת עליו, י"א דמותר להכotta, וו"א דאפשרוasha רעה אסור להכotta. והסבירו ראשונה היא עיקר. ואם איינו ידוע מי הגורם, אין הבעל נאמן לומר שהוא שהיא המתחילה,-shell הנשים בחזקת כשרות,

אהע"ז הלבות גיטין סימן קנד

ומושיבים בינויהם אחרים לראות בשל מי הרעה הזאת, ואם היא מקלתו חנם, יוצאת בלא כתובה. ונראה לי דוקא כרגעה בכאן, ואחר ההתארה, וכמו שנחtabאר לעיל סימן קט"ז. ואם הלכה מביתו ולולתה ואכללה, אם יצאתה מכח שהכח אותה תמיד, חייב לשלם (כל דברי הגה זו תמצא במודרני פרק נערה בשם מוהרים וכ"ז סימן פ"ח), כמו שנחtabאר לעיל סימן ע'. **ד** האיש שנולדו בו מומין אחר נשוא, אפי' נקטעת ידו או רגלו, או נסמת עיניו, ולא רצחה אשתו לישב עמו, אין כופין אותו להוציא וליתן כתובה; אלא אם רצחה תשב, ואם לא רצחה, דיןה כדין מorderת. הגה: ו"א אבל זה בידו או רגלו או עינו אחת, אבל בכ' ידיו וב' עיניו וב' רגליו, כופין אותו להוציא (טרו והראי"ש). **ה** איש המשתחה מידיו יום יום, ואומרת אשתו: אבי מהמת דחויה השיאני לו וסבורה היתי לך ולכבל ואי אפשר כי הוא מטורף ויראה אני פן הרגני בкусו, אין כופין אותו לגרש, אין כופין אלא באותו שאמרו חכמים. הגה: מי שהוא נכה, י"א שאינו מום ואין כופין על זה לגרש. ומ"מ אין כופין אותה עמו, הויאל ובאותה מלחמת טענה (מודרני פרק המידר בשם ראייה). ו"י א דמי מום כאיש, וכופין לגרש (הרא"ש כלל ע"ב). **ו** האשה שתובעת גט בטענה שהיא ראייה לבנות ממנה, אין שומעין לה. ואם טענה שהחפצהليلד כדי שהיא לה בן שתשען עליו, (ואין לה כבר שם בן). ואומרת שהוא גורם שאינו יורה כחץ, אם שהתה עמו עשר שנים ולא נתבערה, ואני תובעת כתובתה כדי שנחhos שתווענת גט כדי לגבות כתובתה, וגם אין לחולות תביעות הגט בשום דבר אחר, שומעין לה, אפילו יש לו בניים מאשה אחרת, דschema נתקלקל אח"כ, וכופין אותו להוציא, ויתן מנה מאתים, אבל לא תוספת, ויתן נדוניתה מה שהכניתה לו. ויש לו להחרים סתם על מה שתווענת דבר שאינה יודעת בו בודאי, ואח"כ יתן כתובה. ואם אמר איש אשה אחרת עלייה ואבדוק עצמי, שומעין לו. ואם ילדה השניה, תצא הריאונה בלא כתובה, ואם לאו יורה שתהן ויתן כתובה, או ישא אשה שלישית, אם אפשר ליה למיקם בסיפוקיהו. ויש מי שאומר שם אמרה גם השניה שאינו יורה כחץ, יוציאה מיד. הגה: והוא הדין אם שהוא ייגונא, אם ידוע שהוא עקר, והוא בא מהמת טענה, שכופין אותו להוציא ליתן כתובה. ובכל שנים ולא ילדה, ובאה מהמת טענה, שכופין אותו להוציא ליתן כתובה, והתאם לא מהני מה שאומר: אבדוק עצמי ואשה אחרת, דמ"מ לא אכלה הריאונה כתובתה, הויאל ולא הוחזקה בגין אנשים. והוא דצרכיה לטעון שאינו יורה כחץ, היינו שידוע שהוא כבר בניהם, אז תלין בידיה אם לא שטווענת שאינו יורה כחץ, או בבעל השלישי שכבר הוחזקה, כך נראה סברת הטור והוא מסקנת התוס' והאשר"י. **ז** אם טוענת: אין לו גבורה אנשים לבא עליה, ושואלת גט, והוא מכחישה, י"א שהיא נאמנת (ואפי' לא שהתה י' שנים) (טרו). וכופין אותו להוציא מיד, ולא יתן לה כתובה. ואם מגרשה מעצמו בלבד כפיה, יתן לה כתובה. (ו"י א דעת' פ' שיכול לכלול אחרית, צריך ליתן זאת הכתובה; הויאל ולא יכול לבא עליה, יכולה לומר: מסורת עצמי לך, ומה עשה לך יותר (ב"י בשם א"ח)). **ב"א**, כשהיא תובעת כתובתה. אבל אם תובעת כתובתה, אינה נאמנת, אף להוציא אין כופין. הגה: ו"א דברמן הזה שיש נשים חזופות, אינה נאמנת (מודרני פרק עשרה יוחסין). ומ"מ במקום שיש אמתלאות ואומרות שאומרת אמת, נאמנת (מהרי"ק שורש ע"ב). ואם יש לתלות שלא יוכל לבא עליה משום שרחה צר והוא בתולה, שלא יוכל לבא עליה מכח רכות שני וחולשתו, חולמים בה והוא כופין להוציא (חשוכת הריצ"א סוף אישות). ו"י א דאפי' במקום שאין כופין אותו, מכ"מ אין כופין אותה להחפיס עמו, ואין דין אותה כדין מorderת, אלא אמריך הדבר עד שיתחפשו או עד שישחה עשר שנים ולא תלד (מהרי"ק שורש קל"ה בכ"י בשם הרשב"א). וזה אם קידש אשה ואסורה להנשא לו ולאחר, כופין אותו להוציא (חשוכת הראי"ש כלל מ"ג). אם טוענת שכعلاה אינה שוכב עמה ואני בא עליה, דיןה כדין טוענת שאין לו גבורה אנשים.

אהע"ז הלוות גיטין סימן קנד

ח אם ידוע שהאיש רוצה לילך הארץ אחרת, ישביעוهو שלא ילך או יכפוו שקדם שילך יגרש אותה לזמן. ט אם הדבר ידוע שאינו רשאי לעמוד במקומ ששנא את, מפני סכנת נפשות, כופין אותו לגרשה כי היא אינה צריכה ללכת אחריו). י נשא אשה ושהתה עמו עשר שנים ולא ילדה, יוציאו ויתן כתובה או ישא אשה הרואה לילד. ואם לא רצחה, כופין אותו עד שיזוציא. ואם אמר: אני בועלה והריני שוכן עמה בפנוי כדי שלא אחיה לבדה, בין שאמרה היא בין שאמר הוא, אין שומעין לו, אלא יוציאו וישא אשה הרואה לילד. הגה: י"א דכ"ז שלא הוליד כלל, אבל אם הוליד ורע קיימת, ע"פ שלא קיים עדין פריה ורבייה, אין כופין להוציאו (רכ"ש סימן ט"). ועיין לעיל סימן א' דברם זהה אין נהוגין לבורר כלל. ונאמן האיש לומר שיזודע בעצמו שאינו מולד, ואין כופין אותו לשא אשה (כי פרק הבא על ימתו). יא הלך בסחוורה בתוך י' שנים, או שהיתה הבעל חוליה, או שהיתה היא חוליה, אף על פי שימושים יחד, או שהיו חכושים בכיה האסורים, אין עולם להם אותו זמן מהמנין. יב הfila, מונה מיטות שהפilio. אם הfila וחזרה והfila שלוש פעמים, הוחזקה לנפילים, ויזוציא ויתן כתובה; ומ"מ מותרת לנישא לאחר. יג הוא אומר: הfila בתוך עשר, כדי שהחשב עמו; והדי אומרת: לא הפלתי, היא נאמנה. יד הוא אומר: הfila שנים, והיא אומרת: הפלתי ג', היא נאמנה. טז בכל זה משכיעה שבought היסת שלא הfila, או שהfila ג', שבטענה זו יתחייב ליתן לה כתובה. טז שהה עט אשתו עשר שנים ולא ילדה, והוציאה, מותרת להנשא עם השני. שהטה עט השני עשר שנים ולא ילדה, דינה עמו כדיינה עט הראשון. יז גירושה, לא תנסה לשישי. ואם נשאת לשישי, יצא שלא בכתובה;আ"כ יש לו אשה אחרת, או שקיים מצות פריה ורבייה. ואם הכיר בה, יש לה כתובה. יח שהטה עט השישי עשר שנים לא ילדה, אם לא בגבהה כתובה כתובה מהראשונים, לא תגבה. ואם בגבהה, לא תחזיר. יט הוציאה השישי ללא כתובה, ונשאת לרבייה ולידה, אינה יכולה לגבות כתובה מהשלישי, דשמא עתה נתרפהה. כ כל הנושא אשה בעירה, כופין אפילו באיסור דרבנן בגון שנייה, כופין אותו להוציא, אלא יוציא אפי' בשוטים. וי"א שככל מי שלא נאמר בו בגמרה בפירוש כופין להוציא, ואסלא תוציא מותר בלבד, אין כופין בשוטים אלא אמורים לו: חכמים חיבורק להוציא, ואסלא תוציא מותר לקורתך עברין. הגה: וכיוון דאייכא פלוגתא דרבותא, ראוי להחמיר שלא לבורר בשוטים, שלא יהא הגט מעושה (טרור בשם הרא"ש). אבל אם יש לו אשה בעירה, לכ"ע כופין בשוטים. וכל מקום שאין כופין בשוטים, אין מדין אותו ג"כ (מדרכי ריש המדריך). ומכל מקום יכולין ליגוז על כל ישראל שלא לעשות לו שום טבה או לישא ולהיתן עמו (שער ריש ר'ת וכמהורי"ק), או למול בניו או לקוברו, עד שיגרש (כגון זאכ כ"ח). ובכל חומרא שירצוו ב"ד יכולין להחמיר בכהאי גונא, ומלבד שלא ינדנו אותו. אבל מי שאינו מקיים עונה, יכולין לנדרתו ולהחרימו שיקים עונה או שיגרש, כי אין זה כפיה, רק לקיים עונתו, וכן כל יציאת כוה (רכ"ש סימן קב"ז). לכן מי שניגרש אשתו בוגט כשר, ויצא קצת לעל הגט, מותר לכופו לחות גט אחר. ובכל מקום דאייכא פלוגתא אם כופין או לא, ע"ג דאין כופין לגרש, מכל מקום כופין אותו ליתן כתובה מיה, וכן הנדרניה דאנגלתליה (מדרכי ריש המדריך). בב ציריך להטיל חרם על כל העומדים בשעת נחנית הגט, שלא להוציא לעז על הגט. (ומזכירין שר"ת גור בכנופיא עם תלמידיו על מי שמוציא לעז על הגט הנitin). בג אם נשבע הבעל ליתן גט, טוב שיתיריו לו קודם, שלא יהיה דומה לאונס; אך ערבען יתן, אם רצחה. הגה: ועיין לעיל סימן קל"ד סעיף ד'. ובגת מתנכר אין צריךין לשאול אם נשבע או נדר, מאחר דצריך לגורש מדינה,

אך שואلين אותו אם מגרש ברצון, וכן שואلين לאשתו. **כד** מי שקבל עליו נזירות שמשון לגורש את אשתו, מותר לגורש, ואין בו משום מגרש באונס. ותוב לגורשה בשני גיטין, ויתנים לה Ach"z. אמר המגיה: כל הכתוב בסדר זה משם הסדרים, טהום, הרוי יודע שהוא מסדר מהרא"י מרגלית ז"ל. וכן דיני העדים והבעל והטופר והאשה, וכל פרטיו. הגה: בימי חכמי התלמוד היו נהוגין למןות חכם בקי על הגיטין, וכן נמצא בדברי הקורומונים שהיו נהוגין שלא ליתן גט רק לפני הדור (רי"ב ש"ט). ועל כן לא ישתרל אדם בנתניה, רק הבקי בהם. וכל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקדושין, לא יהיה לו עסק עמהם. ואם אחד עבר ונתן גיטין או חיליצות ללא נתינת רשות, עיין בזורה דעה סי' רמ"ב סעיף י"ד. גט שטררו אותו הדיוות, יש לפוטלו כמו שכחתי לעיל טימן קמ"א סעיף ל' וטימן קמ"ב סעיף ט'. יש נזהרים מלסדר הגט בערב שבת.

סדר הגט: ובו דיני העדים והבעל והטופר והאשה, וכל פרטיו, וכן ק"א סעיפים **א** יזמין סופר ושני עדים כשרים שאינם קרובים זה לזה ולא לאשה. הגה: ועיין לעיל סי' קמ"א ט' כ"ה לתחילה לוקחים עדים שאין להם שם קרוינה אפילו וכייעי ברובייע (בשם מהורייל) או מצד חיתונים, גם שלא יצא עליהם קול שחזרדים על עריות (כן ממשע בפ' זה כורור) או שאור דברים הפטולים, גם אין לוקחים עד שהוא בעל מום. גם מಡוקרים שלא היו העדים והטופר קרובים אל הרוב המשדר הגט; ובשעת הdockן אין לדركן בטופר אם הוא הגן. י"א בדרך אמר לעדים שירחרו תשוכה בכלכם על עכירות שעשו, אפילו מוחזקים לצדיקים גמורים, שמא עכושו עכירה שנפאלים בה (בטדור מהרים יפה ובהורייל מינץ). לוקחים עדים המכנים הגט, ואם לא יודעים לקרוות מלמדין אותן ומפרשין להם ולטופר ולבעל מהו גט ומהו לשמו ולשםה (מ"ב). ועיין לקמן בסמור סעיף י"ב עוד מזין סופר. **ב** יהדר שלא יהיה הטופר אחד מהעדים. **ג** אם הטופר או החכם המשדר הגט נוטלים שכיר הרבה יותר מכדי בטלה, י"א שציריך שלא יהיו העדים קרובים להם. והר"ד עובדיה בפירוש המשנה בפרק ד' דבכורות קרא תגר על הרבניהם מסדרי הגט הנוטלים יותר מכדי שכיר בטלה. הגה: ולא נהגו כמוותו. גם טעמו אינו כלום, כי הוא מדמה דבר זה למה שאמרו הנוטל שכיר לוון דיניו בטלין; ואני ראה, כי טדור הגט אינו דין, אלא למוד בעלמא. ועיין לעיל טימן ק"ל הטעם שהעדים לוקחים שכיר. ויש לבעל להשוו עצמו עם הטופר והרב והעדים קודם שמתחלין לכתוב (מייב' בשט מהדרין ז"ל). **ד** צריך שכירו שהוא פלוני וזה היא אשתו פלונית, אלא אם כן הוא שעת הסכנה. **ה** אם יש בעיר אחד שכיר בשם כהן, צריך לדركן בו שיהיה שפוי לגורש אלא בפניו. **ו** אם המגרש הוא שכיר מער, צריך לדרכן בו שיהיה שפוי בשעת כתיבה ובשעת נתינה (ועיל טימן קכ"א). **ז** אם רוצחה לגורש על תנאי, לא יזכיר שם תנאי, אלא אומר לוטופר לכתוב גט ולעדים לחתום בו, ולא יזכיר שם תנאי עד שעת מסירה (وعין לעיל טימן קמ"ז). **ח** הכל כשרים לכתוב גט, חוות מחש"ז ועובד וכוכבי ישראל מומר או מחלל שבת בפרהסיא. **ט** בעל עצמו לא יכתוב הגט, היכא דאפשר. **י** וכן לא יאמר בעל לוטופר: כתוב כן או לא כתוב. **יא** לא יהיה הטופר קרוב לא לאשה ולא לאיש, היכא לאפשר. **יב** (יביא) הטופר הקלף והדריו והקורלמוס (וכל שאר כל הכתيبة, וישאל הרוב לטופר בפני העדים אם הכל שלן, וכשיאמר: הן, אח"כ יתנס) במתנה לבעל והבעל יגבה' לknותם. הגה: י"א דקודם שניתן לו הטופר דברים אלו יבטל בעל מודעות (טור בשם

אהע"ז הלכות נימין סדר הגט

הרא"ש). וחוקryn אותו כמו שיתבהר סעיף י"ד וסעיף כ', ואחר כך מקבל הרכרים הנזכרים מן הסופר, וכן נהגין. יג' ישאל החכם לבעל המגרש: אתה נותן גט זה מרצונך בלבד אונס כלום ^{איי} עשית שום איסור או נדר או שבואה שמכיריך ליתנו תאמר לנו ונתריך לך. והבעל המגרש מביב: לא נדרתי ולא נשבעתי ואין לי שום אונס אלא מרצוני אני נותן גט זה בלב שלם בלי שום אונס ותנאי. ואם אומר נשבע או תקע כף ליתנו, יתרו לו קודם, כדי שלא יהיה דומה לאונס; אך ערבון יתן, אם ירצה, שאין זה דומה לאונס (ועיין לקמן סימן זה טעיף כ"ג וכ"ד השיקכים הנה). יד' יושיט הבעל הקלוּף (ושאר כליל כתבה) ותקולמוס והדיו לפטור בפני עדים ויאמר לו בפניהם: כתוב לי גט לשם גירושי אשתי פלונית בת פלוני ולשם קריתות ואני נותן לך רשות לכתוב הגט מחדך עד שהייה אחד כשר בלי שום פקפק בין כתיבה בין בחתימה לדעת החכם הר"ר פלוני. הגה: או לכל מי שمراהה אותו. ויאמר הסופר: כן עשה (כ"ז בסדריס). ולא מהני זה אלא כדייעבר; אבל לכתלה שהסופר מקנה לו הרבה קלף וריו באולי יכתוב גיטין ובאים כמו שזו דרישו בדייעבר, ומבטל מודעות אם כתב גט פסול נהגין שהוחרז ומקנה לו הסופר הכל, והבעל חזר ומצוא לו לכתוב, ומבטל שעשזה בראשונה. ועיין לקמן סעיף ג"ד. וכשהבעל נותן הרכרים לסופר, יתמנן לו לכתלה על ידי עצמו ולא על ידי שליח (מ"כ כתיקון ישן). טו' ואתם פלוני ופלוני היו עדים וחתמו בגט הזה שכותב סופר פלוני בן פלוני לשמי) ולשם גירושי אשתי פלונית בת פלוני ולשם קריתות ואני נותן לכם רשות להחומר מגט אחד עד מה גיטין עד שהייה אחד כשר לדעת החכם הר"ר פלוני (או לכל מי שمراהה אותו) בלי שום פקפק בין כתיבה בין בחתימה. הגה: יוכל לומר כל דברים אלו בכל לשון שירצה (מהרי"ז סי' ק"צ) ויאמרו העדים: כן עשה (בסדריס). טז' אם ציריכים לכתוב שני גיטין, מפני ספק שיש בשמות, כגון גרשון גרשון, וכיוצא בזה, שציריך שיאמר הבעל המגרש לסופר שאם ייחוץ החכם הר"ר פלוני לסדר גיטין הרבה מחמת ספק שיינתנו כלם ביד האשלה, שהוא נותן לו רשות לכותם. וכן יאמיר לעדים שהוא נותן להם רשות לחותם. יז' לא יכתוב הסופר ולא יחתמו העדים עד שישמעו מפי הבעל שזו ליטופר לכתוב ולעדים לחתום, ולא מפי שליח; אפילו אמר לשלשה: אמרו לפלוני שכותוב ולפלוני שיחתמו, לא יכתוב ויחתמו, מאחר שלא שמעו מפיו. יח' הבעל נותן שכר הסופר; ואם נתנה האשלה, כשר. יט' יאמיר הבעל בפני העדים: הנה מבטל לפניכם כל מודיעי ודמודיעי ומודיעי דນפקி מנו מודיעי דמודיעי שמסרתי על גט זה. וכל הדברים שמסרתי שם כשיתקינו גורמים לבטל הגט, הרי הם בטלים. וכן אני מעיד על עצמי שלא מסרתי שום דבר על הגט שיפסל מהמתו והריini פוטל כל עד או עדים שייעידו שמסרתי או שאמרתי שום דבר שיבטל גט זה שיורע כחו מהמתו (עיין לעיל סי' קל"ד סעיף ב'). ב' ציריך שהעדים שאמר הבעל לפניהם לסופר לכתוב גט לאשתו, שלהם עצם יצוה לחתמו, וצריך שיעמדו בשעת חיבור שיטה שם האיש והאשה והזמן, ושמעו שכותבו לשם ולשםה. כא' וצריך שכותב שם האיש והאשה והזמן, ציריכים לעשות שום סימן בגט, כדי שיכירו, או אחר שכותב שם האיש והאשה והזמן, ציריכים לעשות שום סימן בגט, כדי שיכירו, או שתהייה להם טביעות עין בו. כב' טוב שיהיה הבעל אצל הסופר והעדים עד שיכתב הגט ויחתמו וינתן, כדי שלא ימסור מודיע. (גם שלא ידבר מענני הגט עד אחר הנתינה, כדי שלא יזכיר דברים המבאים לידי ביטול הגט) (בסדר). כג' אם רוצחה לשולח הגט לאשה ע"י שליח, ציריך שייעמוד שם השליח בשעת כתיבת שיטה שבה שם האיש והאשה והזמן, וישמע

אהע"ז הלוות גיטין סדר הגט

קסט

שיתחייב לכתוב לשם, וגם צריך לעמוד שם בשעת חתימת שני העדים, וישמעו שחותמים לשם. הנה: ויא דהשליח יהיה גם כן אצל צווי הבעל לסופר ולעדים, וכן נהוגן. טוב להגדיר לשילוח קודם כל דבר שאסור לישא המגורתה, שלא יוכל לומר אחר כך: אלו ידעת לא התייחס שליח (מ"כ בשם מהרי"ל). גם יאמור לו החכם המסדר שיקח השילוח סי' מובhawk בט, אלו יוציאנו מתחת ידו, שיכרינו. אבל זהה שלא להוציא מתחת ידו כלל, כל מי אפשר. **בד** וצריך שקדום כתיבה יודיעו שהוא יהיה השילוח (גם קודםഴיה לסתור, או שיעשה שם דבר,ימנה השילוח ועל סעיף צ"ז כיצד ירכר) והחכם יאמר שישמעו איך הגט הוא נכתב ונחתם לשם, כדי שיוכל להעיד כן. **ביה** כשלוחה גט ביד שליח, טוב הוא שישיבו הבעל בשכורת התורה שלא ימסור מודען ושלא יבטל הגט. הנה: ואם הוא מומר לעכורות כוכבים, שאינו מקפיד, משבעין אותו על חילוקם בעולם הבא, וכן כותבין בהרשאה. ועיין לעיל סי' קמ"א סעיף נ"ט. ונוהגן להקנות מן הבעל שעושה השילוח. ועיין לעיל סימן קמ"א סעיף צ"ז. **כו** צריך לדرك שיהיה השילוח והמשלח גדולים, לפי שאין שליחות לקטן ואין קטן עושה שליח. הנה: גם צריך לעשוו שליח בפני ערים כשרים. ועיין לעיל סי' קמ"א סעיף י"א וכ"ד כיצד נהוגן בעדי השילוחות. **כז** צריך שלא יהיה השילוח הראשון, שוטה וקטן או עובד כוכבים או סומא או פסול לעבריה מן התורה (ועיל סי' קמ"א סעיף ל"ג). **כח** טוב ליזהר שלא לגרש על ידי שליח, כשה הבעל והאשה שניהם בעיר (ועיל סי' קמ"א סעיף נ"ה). **כט** אם הבעל נחפו ללבת ואין יכול להמתין עד שיכתוב הגט ויחתום, אומר לסתור: כתוב הגט לאשתי וכו', כדלעיל, ואומר לעדים: אתם פלוני ופלוני היו עדים וחתמו בגט הנזcker וכור, כדלעיל, והריני ממנה את פלוני בן פלוני שליח להוליך הגט הנזcker לאשתי פלונית בת פלוני בכל מקום שימצאנה ותהא ידו כדי ופיו כפי (ודבוריו כרבורי) ועשיותו כעשיתי ונתינתו נתינתי ונותן אני לו רשות לעשות שליח ושליח עד מאה שלוחים ואפילו ללא אונס עד שיגיע הגט לידי או ליד שלוחה ותיכף שייגיע הגט הנזcker לידי או ליד שלוחה מיד פלוני שלוחה או מיד שלוחה או מיד שליח שלוחה כאמור תהא מגורתה ממנה ומורתה לכל אדם. (ושאר דין השילוחות והרשאה עיל סימן קמ"א). **ל** וכבר נתבאר שאין להזכיר שם תנאי קודם כתיבת הגט, ואם כן כל מי שמצוה לגרש בענין זה, אינו יכול לגרש על תנאי. **לא** ואם אינו רוצה לגרש אלא לזמן, והוא נחפו ללבת, וא"א לכתחבו קודם שליך, יאמר לשילוח שיתן הגט לאלה תחרש בו אלא לאחר זמן פלוני. **לב** א"צ שהשליח יהא עומד בפני המגרש, אלא אפילו שלאו בפניו יכול למנותו, והעדים כותבים שמינה לפלוני שליח. הנה: וכל זה כשה הבעל נחפו ללבת ואני מוסר הגט לשילוח והוא שעת הרחק. אבלቤאו הכי אין עושין שליח בכדי האיגונא, אלא מוסר ליד השילוח. ועייל סימן זה מסעיף צ"ז ואילך. **לג** כבר כתבתי לעיל מי הם הפסולים להיות שלוחים. **לד** וגם כבר נתבאר שצריך השילוח לעמוד בשעת כתיבת תורה הגט וחתימת שני העדים, ושישמעו שנכתב ונחתם לשם. **לה** כשיבא הסופר לכתוב הגט קודם שתי שמות כגון על ידי חולין, ואם יש לו או לאביו כינוי או שם חניכה (או אם הם כהנים או לויים). **לו** וכן יש לשאול לאשה ולאביה, כמו לאיש. הנה: וכייד נהוגין לכתוב השמות, עיין לעיל סימן קכ"ח וסימן קכ"ט בדיי שמות המקומות. וישאל וזה לפני העדים. **לו** צריך שהסופר והעדים יעמדו במקומות אחד. הנה: ויש אומרים שקדום שיחזור הסופר הקלו. ידבר בפני העדים שרוצה לנוחה לשם, וכך שיתבאר לכאן סעיף נ"ה. וכן נהוגן במדינות אלו.

לה יחתוך הקף למדת הגט, שלא יצטרך לחתו ממנה שום דבר אחר כתיבת הגט. לט אם טעה הסופר לאחר שכח קצתו, ומהihil (באהר) באותו הקף, יחתוך חלה המועט שכח. מ צרייך הקף להיות ארכו יותר על רחבו. ונראה ארכו דרך קראיתו, מתחלתו לסופו. (ויניה למטה גליון כריopsis יר או יותר. ובדיעדר, אין לחוש). מא ישרטו בו שלשה עשר שיטין. ושורה אחרונה יחלקה לשתי שורות קצרות, שבה יחתמו העדים זה תחת זה (וישרה בו השרטוטין וכל תיקוני הכתיבה לשם ולשם גירושין) (כ"כ בסודרים). מב יש מי שאומר שכחוב במקומותبشر ולא במקומות שעיר. מג לא ישרטט באבר, ולא ישרטט מבפנים, אלא מבחוץ. הגה: ישרטט שני שרטוטיןצדדי הגט, א' מימין ואחר משמאלו, כדי לישר הכתב (בסדר). ויכול שיהא הכתב מצד השרטוט ולא על השרטוט עצמן. מד יש מי שאומר שאין כותבין הגט. וכיוון שיהא הכתב מצד השרטוט ולא על השרטוט עצמן. מה לא יהיה הדרמה אות לאות הגט בקולמוס של כנף. מה לא יהיה הכתב עמוק ולא מבולבל, שמא הדרמה אות לאות נמצאת העניין משתנה. מנו נהגו להחמיר לעשوت האותיות מוקפת גoil, ואם יש בו אותיות דבוקות, יכול לגרור הדיו שביניהם, להבדלים (ועיין לעיל סימן קכ"ה סעיף ז'). מז וצרייך לדركן שלא יכנסו האותיות זו בזו, כגון ראש של למ"ד שבשתה תחתונה לא תכנס בתוך חלה של ה"א או ח"ת של שטה העלינה, וכן כל ציווא בוזה. מה לא יהיה האותיות עוביות מהשיטין בימין ובשמאל לתוך הגליון. ויש להחמיר אפי' מאות אחת. מט נפלת טפה דיו לתוך האות, ואינה יכולה להעביר הדיו לתוך האות, דהוה ליה חוק תוכות (עין לעיל סימן קכ"ה סעיף ח'). ג' ואף אם רוצה לעשות מ"מ פתוחה, ונמשכה ידו ונסתמה, איינו יכול לגרור הדבקות לפתיחה, דהוה ליה חוק תוכות (ועיין לעיל סימן קכ"ה סעיף ט'). נא לא יהא בו טשטוש ולא יכתבו על המחק. נב צרייך לייזהר בטופס הגט לכתחוב כמשפט. נג' ואם נמצא פסול בגט, וצרייך לכתחוב גט אחר, אם הבעל בפנינו צרייך לחזור ולצעות כבתחלה לסופר שכחוב גט לאשותו, ולעדים שיחתמו בו. נד' כשיבא הסופר לכתחוב הגט יאמר בפני העדים. הגה: שמעו אליו אותם עדים פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני (הגהת מרבי). הנני כותב גט זה לשם כריתות. וכחוב הגט מיד, ולא יכתבו בטירוגין, והסופר יכח סימן מובהק בגט קורם שיויציאנו מידו). נה צרייך שתיתיבש הגט קודם שיחתמו בת פלוני שיגרשנה מהר'ין. ויראו תחלה אחר סימן שלקו, כמו שנתקbaar לעיל סעיף כ"ב. גז צרייכין העדים לחתום זה בפניהם זה. נח יאמר כל אחד מהעדים קודם שיחתום: אני חותם גט זה לשם פלוני בן פלוני לתוך פלוני לגרש בו אשתו פלונית בת פלוני לשם גירושין ויחתום מיד (בסדר העדר השני כשותם חבירו) (טוריט). נט יתחלו לחותם בראש השטה, שלא יניחו חלק בגלيون החתימה. ס לא יניחו כדי אויר שני שיטין בין החותם לשטה אחרונה. ויחתמו מימין לפניו החתימה. סא צרייך כל אחד מהעדים לפרש שם ושם אביו, גם כן בקולמוס ובדיו של הבעל (סודרים). פלא צרייך כל אחד מהעדים לכתחום כהנים או לויים, שיחתום: פלוני בן פלוני סב הגה: ואין צרייכין לחותם כינויין. אבל אם הם כהנים או לויים, חותמים; פלוני בן פלוני הכהן או הלו עדר, אבל איינו כותב: בן מהר' או בן החבר (בסדרים). וכן נהוגין. מג בתיבת העדים תהיה תמה ונכרת, שלא יהיה דבוקים לפערם תחתם כמו בגט עצמו. סד לא יחתום הסופר בגט. מה צרייך ליבש החתימות. פו החכם והעדים קוראים הגט וגם חתימות העדים. הגה: ומדركרים בו אם לא דילג בו תיבת, גם בחסידות ויתרות ובכל תיקוני הגט. וטוב לקורתו נגד גט אחר, שאז אם יש בו טעות ירגיש בו מיר (בסדר מהר'ין). גם לשלהו אל

אהע"ז הלכות גיטין סדר הגט

קעה

שאר החשובים שבעריך לדוקן בו אם נכתב כהוגן. ויזהרו שלא יטשטשו אותו בשילוחתו. ואחר כך חזר הבעל ונזהן והקלף שנשאר לסופר והדריו וכל כלי הכתבה לסופר, במתנה, כדי שיוכל לכתוב בו גיטין אחרים (בסדרים). ונוהגו ליקח עשרה אצל מתנה הגט, כדי לפרטומי מילתא (ר"י מינץ), וקורובים יכולים להיות מן המניין. ולוקחים שני עדים כשרים לעדי מסירה. ונוהנו ליקח הב' עדי חתימה לעדי מסירה. גם כן נהגו שהחכם המסדר הגט עומד באמצע, וב' עדי מסירה אחד מימיינו ואחד משמאלו, והסופר לפניו, גם הבעל והחכם לפניו עומדים כולם ולא יושבים (כחיקון ישן וכאייז פרק זה בורר). וי"א שיש ליזהר שלא ליתן גט בכית החכם המסדרו; ולא ריאתי נזהרים בו (שם בתיקון מפני הקבלה). ואחריו קראו ישאל החכם לסופר: זהו גט שכחתה, (נתן לך כל כלי הכתבה והקלף והדריו). כתבת אותה בצווי בעל לשמו ולשם גירושי אשתו פלונית בת פלוני, והוא אומר: הן. (אמר לך הורבים לפני העדים). שואל לאחר מהעדים: שמעת שצווה הבעל לסופר לכתחוב לשמו ולשם גירושי אשתו פלונית בת פלוני. הגה: ואם היה אצל הטופר עדר שכח תצת הגט כמו שכחוב לעיל סעיף כ"א, ואם ריאו שהבעל נתן לו הקלף וכו'. בן אתה מכיר שהוא גט זה. סח אתה חתמת בצוויי הבעל (שצווה אותו לחזור לשמו ולשם וכוכבי). מט חתמת לשמו ולשם גירושי אשתו פלונית. ע"א חתמת בפני חבירך. ע"ב אתה מכיר חתימתו (שמעת שצווה לו הבעל לחחותו). ע"ג והוא מшиб: הן, על כל שאלה. וגם העדר השני כמשפט זה יעשה לו. הגה: גם שואל לסופר ולעדים אם אמרו בפירוש, כשהחלהו לכתוב, שכותבinem לשמו ולשם גירושין. ואם שמע כל אחד מה שאמר חבירו, ואומרים: הן; אומרים לו בפי כיצד אמרו (בסדרים). ויזהר החכם לבעל ולסופר ולעדים שלא יאמרו: הן הן, או לאו, בחשוכתם, אלא פעמי אחת הן או לאו (בסדר מהר"ם יפה). ע"ד אח"כ יתן הגט לבעל, ואז ישוב לשאול לו אם נתן גט זה מדעתו ורצונו, כנזכר לעיל. הגה: סעיף י"ד. וש סדרוי גיטין שכחוב בהן בטל מודעות אלו קודם שהחכם קורא הגט וושאול לסופר ולעדים, כמו שנתבאר, קודם שקורא הגט, וכן נהוגין במדיניות אלו, אבל אין חלוק בדבר. וכשהחכם קורא הגט, יקראו בדוקן, ולא יקראו בדרך המשחטע ללשון אחר. ע"ה וגם יבטל המודעות פעם שנייה, כמו שנתבאר לעיל סעיף י"ד. סעיף כ. וישאל לעדים אם היו כשבבעל ביטל מודעות קודם הנחינה, כמו שנתבאר לעיל סעיף י"ד. ע"ו ואם יצא הבעל מלפניו בין כתיבה לנחינה, ישבענו החכם המסדר, בשבועה, שלא ביטל הגט בשום עניין, ושלא מסר שם מודעה, ולא אמר שם דבר שיגרום ביטול הגט. ע"ז יקוץ מינין, כדי לחתם הגט בעשרה. ע"ח יאמר החכם לכלם העודדים טרם יתן הגט: אם יש שם אדם שידוע שם פיסול נגד הגט וירצה לערער בו דבר, יאמיר אותו קודם שניתן, (וכל מי שידע דבר צrisk לאומרו), כי אחר הנחינה יושם חרם שלא להוציא לעל הגט. (ועין לעיל סימן זה סעיף כ"ב שشيخ הנה). ע"ט יאמר החכם: שמעו כל הכהרים להעיר. פ' טוב שייהיו שם עדים החותמים על הגט. פא יצווה לאשה שתסיר הטבעות שבידיה, י"ד ואחר כך תוציא ידיה ותפתחם ותקרב אותם יחד, כדי לקבל הבעל הגט, ולא יהיו ידיה כמדורן שיוכל הבעל ליפול. הגה: נהגו לכנות פני האשאה עד שעשה שהחכם מדבר עמה וכשמקבלת הגט, משום צניעות. וישאל אותה אם קיבלת הגט ברצונה, ותאמר: הן. ויש מהMRIין לומר אם נשבעה או נודה שיתירו לה, ויאמר לה החכם המסדר הגט: רע שבגת זה תהא מגורשת מב闺יך (בסדרים). וישאל הרוב אחר הכתובה, ושהחזר לבעל הכתובה או תמחול לו, כדי שלא יבוא אח"כ לידי קטטה מחמת הכתובה ושיאמור הבעל על מנת כן לא גירשה (הטעם מ"כ בסדר מהר"י מינץ). פב יזהר שלא תסייע לה חברתה ולא שם אדם (ושלא יגיע סרכלה ולא שם דבר לידה בשעת קבלת) (בסדרים). פג תזהר

שלא תקפוץ ידיה עד שיאמר לה, (ושלא יהיה ידיה חוץ שלשה טפחים סמכין לארכן) (שם). פך יתן הבעל הגט בידיה וככה יאמר לה כשיתנו בידיה; ה"ז גיטיך (והתקבלי גיטיך זה) והרי את מגורשת בו ממי (מעכשי) ומורתת לכל אדם. הגה: וקודם שיתנו לה, יאמר החכם לעדרי מסירה שייראו מסירת הגט. וירודיע לבעל חלה פירוש המlotות שאומר (בסדרים). יש נהוגין לכפול הגט כאשרה שמוטרו לה, וכן נהוגין. יש שכחטו שלא לפכלו, רק ליתנו לה כך והכתוב מבוחר, שייראו הכל שהוא גט (כך משמע בסדר מהר"י מינץ). פה אחר שהניח הגט בידיה וסילק ידו מכל וכל, או תקפוץ ידיה ותחזיק בגט ותגביה שתי ידיה למעלה, ואחר כך יקח החכם הגט מידיה ויקראנו שנית בפני העדים. (וי"א שחזרון ושאלין לסופר ולעדים כל השאלות ששאלו בראשונה) (כ"ז בסדרים). ויהרים על כל מי שיוציא לעז על גט זה. פו ויקראנו שנית וערב. הגה: ונহגו מעכשי שהרב המסדר הגט גונזו אצלו ואני נתנו ביד האשה, ואין לשנות. וכל הגט שלא ניתן, אין לקרו שתי וערב, שלא יטעו בו שניתן (מכ"כ). פז יזהיר החכם לאשה שלא תתראר עד צ' יומן חוץ מאותו יום (מלבד יום שהתרארו בו). פח נמיתת הגט, יש מי שאומר שצריך להיות ביום ולא בלילה (ועיין לעיל סוף סימן קכ"ג). פט וכן אם החפללו הקhal עברית, אז אפי' בלילה ממש יכול יכתב ויתנתן. צריך שניתן הגט בו ביום שנכתב, אאי' שולחו לעיר אחרת דאז אי אפשר ליתנו לה ביום שנכתב. צ צריך שלא יתיחיד הבעל עמה בין כתיבה לנtinyה, ואם נתיחיד עמה הו גט ישן, ולא יגרש בו (ועיין לעיל סימן קמ"ט). צא שליח המביא גט, נתנו לה בפני שנים. ואם השילוח קרוב או פסול, נתנו לה בפני שלשה. ואומר לה בשעת נתינה: הרוי זה גיטיך שליח לך בעליך (פכ"פ המכונה פלוני) והרי את מגורשת בו ממי ומורתת לכל אדם וגט זה בפני נכתוב ובפני נחתם. הגה: וכן גט אrosis, יאמר לה השילוח: זה גיטיך שליח לך בעליך (בסדר רבי מינץ). וכן כותבן בהרשותה שם בעל. אבל בשאלות ששואל הרוב לשילוח זיכר שם אrosis, כגון ששולח אם זה גט שליח פלוני האروس. והב"ד שנחוגים הגט לפניהם קוראין הגט קודם והניתנה, ואם יש תנאי בנט או אמר השילוח בשעת נתינה: על תנאי כך וכך. ועיין לעיל סימן קמ"ב עוד מסדר נתינה מיד השילוח ליר האשה, ולעיל סימן ק"מ סעיף ב'. יש סדרורי גיטין, וכן נהוגין, שאותן שיווקים שואלים לשילוח מהו רוץ, והוא אומר: אני שליח פלוני ב"פ לגרש אשתו פלונית וכו', וישאלו אותו אם לא קבוע לו הבעל זמן לגרש, או אם לא התנה שאר תנאי, והוא אומר להם. ואחר כך ישאלו לאשה אם רצונה לקבל גט. ואחר כך שואליין אחר ההרשאה, וקורין אותו אם היא כתקונה ואם היא מקוימת כראוי. ואחר כך שואליין לשילוח אם היה הבעל בריא כשעשאו שליח, ואם לא שמע שמת או בטל השילוחות, והוא משב להם על הכל. גם שואליין לאשה אם לא בא הבעל אליה או לא שליח שליח לבטל הגט, והוא משבה להם. ואחר כך חזרין ושוואליין לשילוח אם הוא עצמו לא בטל השילוחות, או אם לא עשה שליח אחר, או אם עשה שליחות זה באונס או מכח נדר או שכואה, או אם מסר מודעא על השילוחות, והוא משב להם על לאו, ועל הן הן. ואחר כך שואליין אם מכיר האשה אשת המגרש, ואם אין מכירה צריךין להיות עדים המכירין אותה. ויקרא החכם המסדר הגט עם ערי מסירה וישאל לשילוח אם ראה שהבעל נתן הקלף והדיו לסופר לכתוב, ואם שמע שצוה לו לכתוב לשם ולשם אשתו לשם גירושין. וכן אם שמע שצוה לעדים לחתום לשם ולשם גירושין, ואם מכיר שהו גט ההוא, ושוואליין אותו אם היה אצל הכתיבקה וחתימה כרך שנתבкар לעיל סעיף כ"ד וכ"ה, ואם שמע מן הסופר שאמר בפירוש שכותב לשם ולשם ולשם גירושין, וכן אם אמרו העדים כשחתמו, וכן אם היו זה בפני זה כשחתמו, ואם

אהע"ז הלוות ניטין סדר הגט

קעג

היה הגט יבש כשתנו לשילוח. והשליח יעמוד כמשמעותו לאשה ולא ישען כלל (בסדר ר"י מינץ בשם מודר"ל). ואחר כך מקבל האשה הגט מן השליח בדרך דרך שמקבל אותו מבعلا, בדרך שנתבאר לעיל, והוא מוסרו לידי כמו הבעל המוסר גט לאשותו, רק ששמה בדרכו וקרוואו לה: הרי זה גיטיך שליח לך בעליך וכו'. ואחר כךלקח החכם הגט מן האשה וחזר וקרוואו אותו, ושאל לשילוח כל השאלה ששאל לו בראשונה. ואחר כך קורעין הגט שני וערוב ומחרמין על הלוע. ומהזירין על האשה שלא תחן צ' יומ, כמו שנתבאר לעיל סעיף פ"ז (בסדרים). ונראה לי שהחמיר בהרבה בשאלות, מכיון שאין לה צורך; ולCHASE להנוגין כך, אבל בדין כבוד נמבהיר סימן קמ"א וסימן קמ"ב איזה דברים מעכבים. **צ' אם המתגרשת היא נערה, בין ארוסה בין נשואה, מתגרשת בקבלה הגט היא עצמה.** ואם קיבלו אביה, אם הייתה ארוסה, מאחר שעדיין לא בגרה, ה"ז מגורשת. אבל אם בגרה, אע"פ שאינה אלא ארוסה, או אם נשאת אע"פ שהיא נערה, אינה מתגרשת בקבלה הגט היא אביה. **צ'ג ואם היא קטנה, ונשאת, אינה מתגרשת בקבלה אביה.** צ'ג ואם היא קטנה ארוסה, לדבריו הכל מתגרשת על ידי אביה. ואיכא פלוגתא אם מתגרשת ע"י עצמה, וראוי להחמיר שלא תקבלנו אלא ע"י אביה. **צח** והא דקטנה מתגרשת, דוקא כשהם בחנות בין גיטה לדרך אחר, דהינו שנותנים לה צורר וזרקו, אגוז ונטולו, או שהגיעו לעונות הפעוטות דהינו כבר שית וכבר שבע, כל חד לפום חורפה. אבל פחות מכאן, אינה מתגרשת, לדעת רשי"ז של אביה; ולදעת ר"ת דוקא ע"י עצמה, אבל על ידי אביה מתגרשת, ולזה הסכים הרא"ש זיל. **צז** קטנה המתגרשת על ידי אביה, יש להחמיר לכתחוב שני גיטין ולייתן לה; האחד כנוסח שאר גיטין, והאחר יכתוב בו; בתוך פלונית דרות אנתתי וכו'. הגה: ואם מוטר הגט ליד קטנה מדעת אביה, אין צורך רק גט אחד, שאר גיטין. ועיין לעיל סימן קמ"א וסימן ל"ז. **צז' אם הוא מוסר גט לשילוח להוליכו לאשותו,** ימנה אותו בפניהם שני עדדים, ויקראנו החכם לפניו העדים, ואחר כך ישאל לسؤال: זה הוא הגט שכחבה וכו', כדעליל, עד טוב שהיהו שם עדדים החתוםים על הגט. הגה: וכן יאמר: הנני פלוני בר פלוני המכונה פלוני ממנה אוthon פלוני בר פלוני להיות שלוחה להוליך גט לאשתו פלונית כת פלוני ה"פ אתה או שלוחך או שליח שלוחך עד מהה שלוחים והתה ירך כדי וכו', כמו שנתבאר לעיל סעיף ל'. ואחר כך מצוה לسؤال לכתחוב ולעדדים להחותם, ובמובלין מודעות ושבועות קודם הכתيبة,ocalו היהת האשה עצמה אצלו (הכל בסדרים), וכו' שנתבאר לעיל. **צח' ואחר כך מחזיר החכם הגט לבעל,** והבעל ימסור הגט לשילוח, ויאמר: (אתה פכ"פ ה"פ) הוליך גט זה לאשתי פלונית (כת פלוני ה"פ) בכל מקום שתמצאננה וויה ירך כדי ופין כפי (וחבירך בדרכו) ועשיתך כעשיתך ונתינך נתינך אני לך רשות לעשות שליח ושליח שליח עד מהה שלוחים ואפילו בלי אונס עד שיגיע הגט זה לידי או ליד שלוחה ותכף שיגיע גט זה לידי או ליד שלוחה מיד או מיד שלוחך או מיד שליח שליח שולוחך נזכר לעיל החא מגורשת ממנה ומותרת לכל אדם. הגה: ויקבל השילוח הגט כמו האשה עצמה. ואח"כ חזר החכם וקרוואו הגט ויישל אל כל השאלה ויתרים על המוציא לעז, כדעליל סעיף פ"ה. וכופלו כאגרות ונחתנו לשילוח. ואחר כך כותבן ההרשאה ולא קורט לנו, והרי כותבן בהרשאה בפנינו מסר וכו' כמו שנתבאר לעיל סימן קמ"א סעיף ל'. דין שליח שני, עיין לעיל סימן קמ"א סעיף מ' וסימן קמ"ב סעיף ט'. וסדר ההרשאה חמוץ בסדר גיטין. אבל אין הלשון מעכבר, כמו שכחבי ליעיל סימן קמ"א סעיף ל'. וכשהשליח ראשון עושה שליח שני, נראה לי שיש לשואלו כל השאלה ששאליהם אותו כשתנו הוא עצמו ליד האשה, שהרי השליח השני איינו אומר אחר כך כלום, רק שאמור: שליח בית דין אני. لكن יש לבית דין הרשות לחזור הדברים היטיב, וכדרך שנתבאר לעיל סעיף צ"א.

אהע"ז הלכות מיאון סימן קנה

קדר
כה אייר

צט אם נוותנו לה על תנאי, יאמר לה בשעת נתינה: הרי זה גיטך והרי את מגורשת בו ממנה ומותרת לכל אדם ע"מ שאם לא באתי מהיומ ע"ב חדש יהא גט מעכשו, ואם אכוא בתוך הזמן הנזכר ואראה בפני פלוני ופלוני לא יהא גט ותaea היא נאמנת עלי לומר שלא באתי ושלא פיסתיה. ק אם המגרש שכיב מרע, אומר לה בשעת נתינה: הרי זה גיטך והרי את מגורשת בו ממנה מעכשו ומותרת לכל אדם על מנת שאם לא אמות עד יומ פלוני והוא בכלל לא יהא גט ואם אמות קודם יומ פלוני יהא גט מעכשו ואם לא אמות עד יומ פלוני והוא מכלל לא יהא גט. הגה: ועין לעיל סימן קמ"ה סעיף ה. ואחר כך לא חתיחוד עמו אלא אם כן יש אחד מהם, אפילו עבר אפייל שפהח, חוץ משפחתה ובנה הקטן (טו סימן קע"ח). קא מאור יש לאדם ליזהר שלא להשתדל בעניין גיטין, אם לא שיהא בקי בהלכות גיטין, אם לא שיהא בקי בהלכות גיטין, כי רבו בהם הדרדרוקים ובנקל אדם לטעות בהם והוא פיטול ממוזות; וצור ישראלי יצילנו משגיאות, אמן. הגה: וכבר נחכר ריש סימן זה נוסח גט שנהגו בו במדינות אלו, וכופרט עיר הדאות, ז"ל: בשלישי בשכת, בשלשה ימים לירח סיון, שנת חמשת אלפים ושלש מאות וארבעים לביראת עולם למנין שאנו מנין כאן בקומו, דמתקרריית קאדימייה, מתה דיתחא על נהר ויסלא ועל נהר וילגא ועל מי מעינות, אנא פלוני בן פלוני, המ' פלוני העומד היום בקומו דמתקרריית קאדימייה נהר וילגא ועל מי מעינות, אנא פלוני בן פלוני, המ' פלוני העומדת היום בקומו דמתקרריית קאדימייה מתה, דיתחא על נהר ויסלא ועל נהר וילגא ועל מי מעינות, צביחי ברעות נפשי בלבד אניסא, ושבקיה ופטירת וחרוכיות יתבי ליici אנת אנתתי פלונית המכונה פלונית בת פלוני העומדת היום בקומו דמתקרריית קאדימייה מתה, דיתחא על נהר ויסלא ועל נהר וילגא ועל מי מעינות, דהוית אנתתי מן קדמת דנא וכדו פטרית ושבקיה וחרוכיות יתבי ליici דיתהוין רשאה ושלטהה בנפשכי למהך להתנסבה לכל גבר דיתיצין, ואנש לא ימחה בידיכי מן יומא דין זלעלם, והרי את מורתה לכל אדם, ודין די יהוי ליici מנא סי ספר חרוכין ואגרות שכוקין וגט פטורין, כדת משה וישראל. פלוני בן פלוני עד, פלוני בן פלוני עד.

הלכות מיאון

קנה עד איזה זמן הקטנה ממאנת, יותר דיני מיאון, וכו' כ"ב סעיפים

א קטנה שאין לה אב, או שיש לה אב והשייה אביה ונתאלמנה או נתגרשה כשהיא קטנה, שהיא כיתומה בחיה האב, שהרי אין לו עוד רשות בה, והשיeo לדעתה, כיון שאין קדושה אלא מדרבנן, אם אינה חפזה בבעלה אינה צריכה ממנה גט, אלא יוצאת ממנה במיאון. אבל אם השיאוה שלא לדעתה, או אפילו לדעתה, ואני יודעת לשומר קדושה, אפילו מיאון אינה צריכה. הגה: ולכתחלה יש בבית דין ליזהר שלא להשיא יתומה קטנה במקום שנוראה להם שכיכא לידי מיאן. ואן לדין בוה אלה שעינן ווואות (והגותה מימוני פרק י"א בשם ר"י). ב איזו היא קטנה שצריכה למיאן, מכת שיש שנים עד בת עשר בודקין אותה לפי יופי דעתה אם יודעת לשומר קדושה, ושהם קדושיםין, לא שתשתמש אותה בדרך שמשמרת האゴז והתרמיים וכיוצא בהם, ה"ז צריכה מיאון. ואם אינה יודעת לשומר קדושה, אינה צריכה למיאן, אלא הולכת לבית אמה כאלו לא נתקדשה מעולם. ופחותה מכת שיש, אפילו היא נבונה לחש ביותר יודעת לשומר, אינה צריכה מיאון. ויתירה על

אהע"ז הלוות מיאון סימן קנה

קעה

בת עשר, אפילו סכלה נוספת, צריכה מיאון. הנה: ו"א וכל זה כשנשאת לדעת אחיה ואמה, אבל אם נשאת שלא לדעתן, אינה צריכה למיאן (הגדרות אלפסי פרק בית שמאי). ו"אadam הגיעה לפעוטות, צריכה למיאן (בית יוסף בשם הריטב"א). ג' המיאון הוא שתאמיר: אי אפשר בפלוני בעלי או אי אפשר בקדושין שקדשוני אמי ואחי. ואפילו לא אמרה דבר, אלא הלכה ונתקדשה לאחר כשהיא קטנה, אף על פי שהיתה נשואה, קדושה הם הם מיאונה. ד' ממאנת, בין מן האירוסין בין מן הנושאין, אפילו שלא בפני בעל ושלא בפני בית דין, רק שהיה בפני שנים שעמדו על הדבר. ויש מי שאומר דלכך לה בעינן ג'. ה' שם שמאנת בעלך ממש מאנת בו. וכן בשלישי ורביעי, אפילו כמה פעמים, כל זמן שהוא קטנה. ז' השנים שマイנה בפנייהם כותבין לה גט מיאון וחותמין בו ונוגנים לה. ואני כגת גירושין להיות מתינתו מגרש, לפיכך אינו צריך בתיבה לשם, ולא מסירה, ולא דבר ממשפטינו גט הגירושין, ואין כותבין. בו תופס הגט, לפי שאינו אלא כמועשה ב"ד. ח' אלו שמאנת בפנייהם צריך שכירו אותה ואת בעלך. לפיכך כל מי שיראה שマイנה בפני שנים יכול לכתוב לה גט מיאון, ע"פ שאינו מכירה, שודאי הכירוה אותו שマイנה בפנייהם. (ודוקא לכתבה, אבל בדיעבד אפילו שניים מכירים בעלך ורק האשה, סג') ט' אותן שמאנת בפנייהם צריך שתיכבר להם שהיא קטנה. י' קטנה המיאנת אין לה כתובהמנה ומאתים, אבל יש לה תוספת. וכל זמן שלאマイנה, בעלה זכאי במעשה ידיה ובמציאותה, והייב במוניותה ופדיונה כל זמן שהיא תחתיו, אבל אם הלק למדינת הים, ולותה ואכלה או לצורך פדיוןה, ועמדה וマイנה, אינו חייב לשלם, ע"פ שאכל פירותיה, ואפילו הם בעין עדיין, שליקתן ומונחין בראשותם, איןנו מחזרין. וככיסין של צאן ברזל ושל מלוג, אם הם בעין, נוטלתן; ומה שאבד מהם מנכסי צאן ברזל, חייב לשלם; ומנכסי מלוג, פטור. והוא מותר בקדוכותיה, והוא מותרת בקדוכיו, וכשרה לכיהונת, ואינה צריכה להמתין ג' חדש מלהנשא; ואם נשאת לאחר וגירושה או מת, מותרת לחזור לראשונה. ולא עוד אלא אפילו גירושה הראשון, והחזרה, ומיאנה בו ונשאת לאחר אחר שマイנה בו, וגירושה الآخر, מותרת לחזור לראשונה, ככל היוצאת במיואן, אף על פי שקדמו גט, הרי זו כדי שלא נתרשה ממנו בגט מעולם, ומורתת לחזור לו. אבל המגרש את הקטנה בגט, יש לה כתובה, ואסורה בקדוכותיה, ואסורה בקדוכיו, ואסורה לכיהונת, וצריכה להמתין שלשה חדשים; ואם נשאת לאחר וマイנה בו, אסור לחזור לראשונה, מפני שיצאה ממנו בגט, ע"פ שיצאת מן האחרון במיואן, ואין צריך לומר אם גירושה האחרון או מת. וכן אסורה לאבי הראשון, ולבנו, ולאחיו, כאשר הגרשות, אף ע"פ שיצאת מן האחרון במיואן. ואםマイנה בראשון, והחזרה וגירושה נשאת לאחר ונתאלמנה או נתרשה אוマイנה בו, אסור לחזור לראשונה ולקדוכיו, ככל שיצאת ממנו לבסוף, דינה כמנורשת. יא' המיאנת ביבם, אסורה באביו, מפני שנראית ככלתו בעת שמת בנו ונפלה ליבום. אבל לשאר קרובים, מותרת. ויש אומרים גם בשאר קרובים. (ודוקא בקדוכי המת, אבל בקדוכי היבם שマイנה בו מותרת) (כ"כ הוב"א). ומ"מ אםマイנה באחד מהיבמים, מותרת לשאר אחיו. יב' עד מתי הקטנה ממאנת, עד שבתייא כי שערות אחר י"ב שנה, או עד שתלד. (ומשעת הרין היי כגדולה) (אי'). וכל זמן שלא באיה כי שערות ולא ילדה, החשובה קטנה, אפילו נולדה לה סימני אילונית. אבל אם היא בת עשרים, ונולדו בה סימני אילונית, החשובה כגדולה

אהע"ז הלבות מיאון סימן קנה

(למפרע, מזמן שהיתה בת י"ב, אע"ג שהכיהה אח"כ שתי שערות) (כח"ה סי' רל"ה), ואינה יכולה למאן. ובת י"ט שנה ושלושים יומם, דינה כבת כ' דלי' יום בשנה חשוב שנה. ויש מי שאומר שאינה חשובה בת כ' שנה עד שתהיה בת כ' שנה פחות ל' יום. יג אם היא בת כ', ולא נולדו בה סימני אילוניות ולא הביאה שתי שערות, חשובה רקתה עד שתכיהה כ' שערות או שתגיע לרוב שנותיה שהם ל"ה שנה ויום אחד, שאז הרי היא אילונית ע"פ שלא נראה בה סימני אילוניות, חשובה גדולה ואני יכול לאמן (וע"ל סי' קע"ב סימני אילוני מה הם). יד אין שתי שערות סימן גדולות אלא אח"כ באו מיל"ב שנה ואילך, אבל אם באו קודם לכן, אפילו תוך שנתיים עשר, חשוב כושמא, ואני נחשכת גדולה על ידם אלא אח"כ הביבה אחר שנים עשר שנה. (ויש אומרים שם הביבה שערות ביום אחרון של שנתיים עשר חשוב גROLה) (טור בשם ר"ת וכ"כ הרא"ש). ומהיו כמשמעות לה שערות אחר הזמן, מחזיקין אותה בגROLה אף' לחיליצה, ולא היישין שמא באו קודם הזמן, רי"א שם נראה בה כ' שערות קודם שנים עשר שנה, ועודם עליה אחר שנים עשר שנה, ע"פ שלא הביבה שערות אחר שנים עשר, חשוב גROLה למיאון, וע"פ כן חשובה רקתה לחיליצה. (ספק אם הגיעה לשנים עשר שנים או לא, אולי לחרמרא) (בהתבסה ושב"א אלף ר"ו). טו כשבודקין אותה בודקין ע"י נשים כשרות ונאמנות, ואפילו אשה אחת בודקת, ושותמעין לה אם הביבה ואם לא הביבה, ואפילו היא קרובה. (וע"ל סימן קס"ט אם נשים נאמנות על שנותיה). טז שתי שערות צרייך שיהיה בעיקרן גומות. ואפי' שתיהן בגומה אחת הרי אלו סימן. נמצאו שתי גומות זו לצד זו ואין בהן שער, הרי אלו סימן, חזקה אין גומה בלבד שער, ושערות היו בהם ונשרו. יז כ' שערות צרכות שיהיו במקום העורוה. ובית העורוה יכולים מקום סימנים, בין מעלה בין למטה, בין על איברי הגוף עצמן. ויש מי שאומר שאפילו אחת בגבה ואחת בכיסיה, או אחת בקשרי אצבעותיה של יד ואחת בקשרי אצבעותיה של רגל, חשובה גדולה למיאון אבל לא לחיליצה. יה שיעור אורך השתי שערות, משיצמחו ויהיו ראויים להנעל בפי הזוג (פי מספוריים) או לקרוז בצדון, חשובה גדולה למיאון. אבל אינה חשובה גדולה לחיליצה עד שיהיה בהן כדי לכוף ראשן לעיקרן (וע"ל בפי סדר חיליצה סי' כ"ז). יט בר"א שיכולה למאן אחר י"ב שנה, כשבדקנו אותה ולא הביבה שתי שערות. אבל סתםא, משיש לה י"ב שנה אינה יכולה למאן, חזקה שהביבה שתי שערות. ומכל מקום לא תחולץ עד שיבדקנו אותה וימצאו שתי שערות. כ בר"א שיכולה למאן כשבודקים אותה ולא הביבה, ככלא בעל אחר היה לה שנים עשר שנה ויום אחד. אבל אם בא עליה אחר כך, אינה יכולה למאן, שאף על פי שאין מוצאיין לה סימני חושין שמא נשרו, שהוא ספק דאוריתא, שאם היה ידוע שהיה לה שתי שערות קודם עליה הוו קדושים גמורים, שודאי בעל לשם קדושים, ואם קדשה אחר לא הייתה צריכה ממנגו גט, וכיון שהוא ספק דאוריתא היישין שמא הביבה סימני קודם שבבעל, וצריכה גט מספק. ואם מיאנה בו אחר שנבעלה, ונבדקה ולא נמצא לה שערות, ונתקדשה לאחר, צריכה ממנגו גט, מספק, ואסורה לחזור לו, ואם נשאת יצא מזה ומזה; והולד, ספק ממזר משניות. **בא** הביבה שתי שערות אחר שנים עשר שנה, ולא בעל אח"כ, הוו ספק קדושים. ואם בא להוציאה צריכה גט, מספק, מדרבנן. ואם לא גירשה, ועמדת ונתקדשה לאחר, צריכה גט משניות. ואם ירצו, מגרש ראשון ונושא שני. אבל גירש שני, לא יקיים ראשון, שמא יאמר: החזיר גירושו אחר שנתארסה. ואם בא עליה

אהע"ז הלבות מיאון סימן קנו

קען

שני קודם שגירש ראשון, יצא מזה ומזה, ואין הولد מן השני ממזוז. ואם בא עליה ראשון קודם (גירושין) שני, הولد ממזוז. **כב י"א** הדאיתנה יש להחמיר שלא תמאן אחר שנים עשר שנה, אע"פ שנבדקה ולא נמצאו לה שתי שערות וגם לא בעל אחר שנים עשר שנה. הגה: ולכלוי עלמא אם היא פחותה מבת שנים עשר שנה ממאנת, אפילו בומן הוה. וכן עשה מהר"ד יעקב פולק ז"ל מעשה בימיו, רולא כייש מהחרין ואמרו שאין בת ממאנת בומן הוה כלל (מהר"ס מרובייך ור"י מינץ סימן י"ג).

הלכות יבום

קנו איזו נקרא זרע קיימה לפטור מן היבום, וכו' י"ג סעיפים

א מי שמת אחיו מאביו ולא הניח זרע, מצוה ליבם את אשתו, בין שהיא אשתו מן הנושאין בין שהיא אשתו מהארוסין, דכתיב כי ישבו אחיהם יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו אחד יבמה יבא עליה (רכרים כה, ה). ב' זה שנאמר בתורה ובן אין לו (רכרים כה, ה) אחד הבן ואחד הבת, או זרע הבן או זרע הבת, עד סוף כל הדורות, בין מאשה זו בין מאשה אחרת, אפי' היה לו זרע ממזוז או ע"א, הרי זה פוטר את נשيو מן החליצה וממן היבום. אבל בנו מהשפחה או מעובד כוכבים, איינו פוטר (איפלו נתגייר או נשחרר הבן) (הרמ"ס פ"א מהלכות יכום חיליצה), ו**ו"א** דהני מיili בנו משפחחה אחרת, אבל בנו משפחתו, פוטר. ג' איפלו היה הזוע גוסס או פצוע ממכות שאי אפשר לו לחיות, פוטר. ד' מי שמת והניח אשתו מעוברת, אם הפלילה, הרי זו מתיקים. ואם ילדה וייצא הولد חי לאורו העולם, אבל מות בשעה שנולד, הרי אמו פטורה מהחליצה וממן היבום. הגה: י"א בזמן הזה איפלו לא נכסה בחדר התשיעי רק יום אחד מלבד יום שהועברוה בו, והו ولד קיימת. ואע"ג דאמרין בגמריא يولדת לחשעה אינה يولדת למוקטען, כבר תמהו על זה רבים שהוחש מחייב זה, אלא שאנו צריכין לומר שעכשו השתנה הענן, וכן הוא בכמה דברים (כ"י בשם התשב"ץ). מיהו חדרי העיבור כל אחד שלשים יום, ולא חשבין להו בסדר הנסנים (כון משמעו שם). אבל אם לא נודע לכמה נולד, אם חיה ל' יום, ה"ז ولד קיימת וпотור נשוי אביו מהחליצה ומהיבום. (ו"א דוקא שגמור שעורי וצפרוני טרו, וכן נ"ל). ואם מת בחור ששלשים, איפלו ביום השלישי, בין שמת מחולי בין שנפל מהגג או אכלו Ari, הרי זו נפל ספק בן קיימת, וצרכה חיליצה מדברי סופרים, אבל לא מתיקים. (ו"א דאפילו אם נולד מות, ואיפלו אם יש להסתפק שכלו חדשין, חילצת ולא מתיקמת) (טרו בשם הרו"ף). ה' אם אין ידו שכלו לו החדריו אלא על פיה, אינה נאמנת. יבמה שנשאת לשוק, וערדים מעמידים שהולד שילדיה אחר מות בעליה ואינה צריכה חיליצה. ואם אין ערדים מעמידים שחיה ל' יום, וגם אין עדות ברורה שלא חיה ל' יום, אלא קול לעז, לא אסרים לה בקהל דברת נשואין. ו' האומר: זה בני או יש לי בני, נאמן לפטור את אשתו, איפלו הוחזק באחים. ו**ו"א** שאם יש ערדים שיש לו אחיהם, איינו נאמן אח"כ לומר שיש לו בניים. ז' אמר בשעת קידושין (או אחר כך, כון משמע מהר"ג). יש לי בניים ובשעת מיתה אמר: אין לי בניים, איינו נאמן לאספה. ויש מי שאומר שהחולצת ולא מתיקמת.

אהע"ז הלבות מיאון סימן קנו

קעה
כו אייר

ח נאמן עד אחד להheid שניתן לבעה בן, להתיירה לזר. (ויש חולקין) (כב"י שם הרא"ד והרא"ש). ט מי שזינה עם אשה, בין פנואה בין אשת איש, ונתקבורה, ואמר: זה העובר מבני הוא, ואפי' היא מודה לו, הרי זה ספק, וחולצת ולא מתייבמת. (ויר"א אפילו כזונה אמרת המיחודה לו) (המ"מ פ"ג). האסורים, שודאי הוא ממנו, פטור (מודכי פרק ניצדר). י האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: מת בעליך, מותרת לינשא לשוק. יא הלכה היא ובעליה ובנה למדינת הים, ובאה ואמרה: מות בעליך ואח"כ מות בני, נאמנת. אבל אם אמרה: מות בני ואח"כ מות בעלי, אינה נאמנת להתייכם, אלא חולצת נאמנת. ואל אם אמרה: יב הלכה היא ובעליה בלבד, ובאה ואמרה: ניתן לי בן במדינת הים, ומות. ולא מתייבמת. יג הלך בעלה וצרצה למדינת הים, ובאו שניים ואמרו לה: מת בעליך, הרי זו לא עדים. יג הלך בעלה וצרצה למדינת הים, ובאו שניים ואמרו לה: מת בעליך, הרי זו לא תחולץ ולא מתייבמת עד שתדע אם ילדה צרצה או לא ילדה. ואם הייתה אסורה להונאה מהמלחה, הרי זו חולצת לאחר ט' חדשין.

קנו דיני גרים ומומר, ואיזה נקרא אח ליבום, וכו' י' סעיפים

א מי שיש לו אח מאביו, אפילו הוא ממזר או עובד עובדות כוכבים, ואפילו הוא קטן, משיצא ראשו ורוכבו לאoir העולם קודם שימושו אחיו, הרי זה זוקק (פ"י) קשור מעין והוא אסורים בזיקים) (איוב לו, ח) את אשתו ליבום. אפילו הוא גוסס או פצעו מכוח שאינו יכול לחיות מהם לא תנשא כל זמן שהוא חי. אבל אם הוא אחיו מאמו, או שנולד אחר מותו, יבמוחו מותרת לשוק. וכן אם היה לו אח מהשפחה או מהנכנית, אינו זוקק את אשתו, אע"פ שהיתה לידיתו בקדושה, הואיל והורתו היהת שלא בקדושה. ב' אפילו קרוב או אשה או עבד או קטן שהוא מכיר ונבען, נאמנים לומר: זה פלוני אחיו פלוני מאביו, וזה היא יבמותו, חולצים או מיבאים על פיהם. ג' גרים שנתגיגרו ועבדים שנשתחררו, אין להם אחותה כלל, אפילו אחר מהם הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, והשני הורתו ולידתו בקדושה. ואפי' הם תאומים ונולדו בקדושה, אין להם אחותה עד שייהיו שניהם הורותם ולידתם בקדושה. ד' נפלת לפני יבם מומר, יש מי שמתיר אם היה מומר בשנאה אחיו; ואין לסמוך עליו. הנה: מיהו אם עברה ונשאת באח חילצה, כי לא ידעה שהיה לה יבם, ואח"כ נודע שיש לה יבם מומר, לא יצא (מהר"י מינץ סי' ב'). ויר"א דוקא אם החלץ לה לבסוף (מהר"י סי' נ"ד ובנימין זאב). היו לה שני יבמים, אחד מומר והוא הגדור, ואחד קטן והוא ישראל, לא תחולץ אלא מן הישראל; ואפילו בדיעבד לא מהני מן המומר (כנ"ש השיב מהר"ס וכ"כ מהר"י ומהר"ק). אבל אם הוא אנוט, מהני בדיעבד (ריב"ש סימן א'). וה碼רש אשה ויש לו אח מומר, יכול לקודש ולהתנות בתנאי כפול שאם חpoll לפניו המומר ליבום שלא תהא מקודשת (מהר"י בר"ג). ה' אם המת היה מומר, אשתו זוקקה לאחיו. (והוא הדין זרעו שיש לו מישראלית) (כ"י ור"ע). ו' לא היה מוחזק באחים, ואמר: יש לי אחים, אינו נאמן. בא אחד ואמר: אני אחיו, אינו נאמן; ואפי' עד אחד (או קרוב) מעיד עליו שהוא אחיו. אינו נאמן להוציאאה מוחזקה. ז' היה מוחזק באחים, ואמר בשעת מיתתו: אין לי אחים, אינו נאמן. וכן אם אמר על מי שהוחזק

אהע"ז הלבות מיאון סימן קנה

קעט

אחיו, אין זה אחיו, אינו נאמן. ח לא היה מוחזק באחים, ויצא קול שיש עדים שיעידו ט' שיש לו אחים, והעדים במדינה אחרת, אף' אמר ה' הוא בשעה מיתהו: אין לי אח, הרי א' ז' וחושת, ותחמץין עד שיבואו עדים שאמרו, וישאלו. ט' אשה שאין לבעה בן ולא אח, וחמותה וחמייה במדינת הים, ומתח בעלה, מותרת לנשא; ולא חיישין שמא ילדה חמותה זכר והיא זוקה לו. י' אשה שמה בעלה, והיה לו בן במדינת הים, הרי ז' מותרת לזר, ואין חושין שמא מות הבן, אלא העדר אותה על חזקה. (יבם אסורה לדור עם חלצחו, אם לבו גס בה, כמו אروس וארוסתו) (חשותת הרשכ"א סימן ר"ט); ודוקא לאחר שחילץ, אבל קודם שחילץ, שרי מהר"ם פארואה סי' ז').

קנ' באיזה אופן אשה נאמנת להתייכם, ואם עד אחד נאמן, ובו ר' סעיפים א' כשם שהאשה נאמנת לומר: מה בעלי, שתנסה; כך נאמנת לומר: מה בעלי, שתתייכם, והיכם נכנס לנחלה על פיה. אבל אינה נאמנת לומר: מה יבמי, שתנסה לשוק. ואין האיש נאמן לומר: מה אח' ואיבם את אשתו. לפיכך, הלכה היא וכבעל ויבמה למדינת הים, ובאת ואמרה: מה בעלי ואח"כ מה יבמי, או מה יבמי ואח"כ מה בעלי, אינה נאמנת. ב' הלכה היא וכבעל למדינת הים (לבוי), ובאת ואמרה: ניתן לי יבם ומתח, בין שאמרה: מה בעלי ואח"כ מה יבמי, בין שאמרה: מה יבמי ואח"כ מה בעלי, נאמנת. ג' נאמן עד אחד להעיר ליבמה שמה בעלה, ומתייבמת על פיו; או שמת יבמה, שתנסה לשוק; או לומר: מה בעליך ואח"כ מה בך; ואפלו עבד או שפחה או אשה או עובד כוכבים מסיח לפיו תומו, או עד מפי עד, נאמן להעיר בmittah היבם כמו שנאמן בmittah הבעל, וכן עדות זו כדין אחד נאמן לומר שמת יבמה, להחריה לעלמא. ד' חמיש נשים שאינן מעידות זו לזו שמת בעלה, כך איןין מעידות שמת יבמה. ה' שני יבמות שבאו ממדינת הים, זו אומרת מות בעלה, זו אומרת מות בעלה, זו אסורה מפני בעלה של ז', וזו אסורה מפני בעלה של ז', שאין יכמתה נאמנת להעיר לה שמת יבמה, כמו שנתבאר. היה לאחת מהן עד שמת בעלה, זו שיש לה עד אסורה מפני יבמה, וזו שאין לה עד מותרת, שהרי העדר שמת יבמה, והיא נאמנת לומר שמת בעלה. היו לזו בנים ולזו אין בנים, ולשתיהן אין עדים, זו שאין לה בנים אסורה, וז' שיש לה בנים מותרת. ו' לא היה להם לא עדים ולא בנים, והיו כאן יבם או יבמים ויבמו אותן, ומתח גם הם שלא בנים, ואין להם אחים אחרים, אסורת להנשא לזר כמו שהיו בתחילת. אבל אם הניחו אלו בנים, או שגורשו בגט, מותרות להנשא לזר.

קנ' יבמה שנתקדשה לזר אם יש זיקה לאסורה בקרובותיו, ובו ר' סעיפים א' הזוקה ליבם שנתקדשה לאחר בשוגג, נתן לה הור שקידשה גט, ויבמה מייבם או חולץ. אם היה יבמה כהן, שאינו יכול לישא גירושה, יצא מהזר בגט, כדי שלא יהיה חוטא נשכਰ, וחולץ לה יבמה. ואם חזר הור שקידשה מהאристין, ונשאה אחר שחילץ לה יבמה, אין מוציאין אותה מידו. הגה: כי"א דאיפלו חור ונשאה, מוציאין אותה מידו, הוαι ונתקדשה

לו באיסור. ודוקא אם קדשה במויד, אבל אם קדשה בשוגג, שלא ידעו שהה לה יבם, אם רוצה היבם ליבם, צריך המקדש לגושה; ואם רוצה היבם לחולץ, חולץ לה ונשאת למקדש, וצריך לחזור ולקיים אותה אחר שחילץ לה יבמה (ר"ח); וכן נראה לי עיקר. ויש אומרים דוקא בשוגג גמור, שלא ידעו שיש כאן יבם. אבל היה כאן יבם, אלא שהה סכורה שמת, כי אין יצא הקול, יצא מן המקדש (ת"ה ס"י). ב' נשאת לזר, אפילו בשוגג, מוציאה בטט, ואפילו היו לו בניט ממנה; וגנסהה רכ"ב). ב' נשאת לזר, אפילו בשוגג, מוציאה בטט, ואפילו יבמה מדורבן. ויבמה חולץ לה, ולאחר כך תוהיה מותורת לאחרים (ועיין לעיל סימן קנ"ז סעיף מדור מדורבן). ויבמה חולץ לה, ולאחר כך תוהיה מותורת לבעל (טורו). ואם היה אروسתו, עליו ועל יבם שזונתה, לא נאסרה על יבמה, אם הוא ישראלי. (ו"א ואטורה לבועל ד'). ג' שומרת יבם שזונתה, נמי פרק האשה). ד' נתיבמה בטטות, כגון ששמעה שמת בעלה, ולאחר כך בא; משום קנסא) (ג' פרק האשה). א' נאסרה על יבמה, אם הוא יולד ממויר. (ו"א ואטורה לבועל המשותף קנסא) (ג' פרק האשה). א' נאסרה על יבמה, אם השם שני יבמים. הגה: (ואפילו ספק אם זוקקה או לא, אולי נאסרה על יבמה, בין שהוא יבם אחד, בין שהוא אחות זוקקתו, אסור לו לנסה, מפני שהיא לחומרה) (טורו). לפיכך אם קידש אחד מהם אחות זוקקתו, אסור לו לנסה, בקידש, באחות אروسתו, עד שייבם אחיו או יחולץ לזכקה ותפרק הזיקה. (ו"א דודוקא בקידש), באחות אروسתו, פקעה לה זיקה ומותר לבא עליה קודם קודם שייבם או יחולץ אחיו. הגה: (ו"א אבל אם לנסה, פקעה לה זיקה ומותר לבא עליה קודם קודם שייבם או יחולץ אחיו. הגה: (ו"א רעכשיי בזמן זהה דאיכה חורם ר"ג שלא לשאת שתי נשים, אם נפלה לאחר שומרת יבם, אסור לישא אחרת עד שיחלוץ ליבמותו (ו"י מנין). ודוקא שלא היה מושודכת לו כבר, אבל אם היה מושודכת לו כבר, מותר לנסה (הגנות מרדכי דתמותו). ו' קידש אשה, ואח"כ מטה אחיו שהה נשוי אחותה, כונס את אשתו. ז' קידש אחות זוקקתו, ולאחר כך מטה אחיו שהה גם כן זוקקה לו, ולא נשאה זוקקה אלא לזה, מוציא אروسתו בטט ואת היבמה בחלוקת; ואם מטה (ארוסתו, חזורת) היבמה להיתרה, רצה חולץ רצה מיבם.

קס חיוב מזונות היבמה וקבורתה, ודין נכסיה וירושתה, ובו ח' סעיפים

א יבמה שלשה חדשים (הראשונים), ניזונה משל בעלה ומעשה ידיה ליבם; מכאן ואילך אינה ניזונית לא משל בעל ולא משל יבם. עמד בדיין (לאחר שלשה חדשים) (ריב"ש סימן ק"ד) ותבעתו ליבם או חולוץ (לפני בית דין). ונתרצה ליבם ואירועו אונס, שהלה או שהוצרך לבורוח מלחמת ממון או מלחמת מרידין, חייב במזונותיה בלבד שבועה. ב' הגינה מעוברת, הרי זו ניזונית עד שתחל. ילדה ולד של קיימה, הרי זו ניזונית כל ימי אלמנותה, בשאר כל הנשים. ג' נפלה לפני יבם קטן, אין לה מזונות עד שיגדל. הגה: ילדה ספק נפל, שרינה חולוץ שלא להחביבם, כמו שנחביבו לעלי סימן קנ"ז, נוטלת כתובתה מיד (הגנות מרדכי). י"א הא דאיתנה ניזונית משל יבם קטן, היו מנכסיו, ואפילו נדוניא שהכניתה לבעל והחזק כבודוניא שללה, כגון שעדרין מנוחה ביד שליש, ניזונית מדוניותה, כל שכן במקום שהיא אומרת שייתנו הנכסים לידי והיא רוצה לקיים הקרן עד שיגדרל הנער ולזון מן הרווח, שנותנין המעות לידי (שם בשם הר"ף). ד' מעשה ידיה שללה לעולם, אפילו היא ניזונית. (ודוקא לאחר שלשה חדשים) (ד"ע). ה' נפלו לה נכסים בעודה שומרת יבם, מוכרת וננתנת, וקיימים, שאין ליבם בהם כלום עד שכינוס. ואפילו עשה בה מאמר. והוא הדין אם נשארת אלמנה מן האירוסין, ונפלו לה בעודה אروسה, שמכורת וננתנת, וקיימים, שלא עדיף יבם מבעל. ו' אין ליבם פירות בנכסי מלוג

אהע"ז הלוות מיאון סימן כסא

קסא

של שומרת ים, ובנכסי צאן ברזל שהכניתה לאחיו אין לו בפирותיהם אלא מחוצה. ויש מי שכח שגם בהם אין לו פירות כלל, עד שיכנוסו. הגה: והראשון עיקר. וי"א דאבלו נכסי מלג שנפלו לה בעודה חחת בעלה דין נכסוי צאן ברזל, ויחולקו בפירות (הרבע"ן והר"ן פרק האשיה). וכן יחולקו בירושתה. אם מהה. ובמקרים שההפירות שלה, כך יכולה למכוור בקרקע כפי חלקה בפירות. זו מהה כשהיא שומרת ים, יורשה יורשין נכסוי מלוג שלה וחצי נכסוי צאן ברזל (וכן אם נתן לה היבט מתנה, יורשה יורשין אותה) (מהר"ס פדוואה סימן י"ז) וירושי הבעל יורשים עיקר כתובה ותוسفת וחצי נכסוי צאן ברזל, וירושי הבעל חיבטים בקבורתה. הגה: וי"א דכל צאן ברזל שלה הם בחזקת יורשי הבעל, כמו המכובה (ר"ת והרא"ש), ואין מוציאין מידם אם הם מוחזקים (כ"כ הר"ן בתשובה). וכל זה במקומות ובזמן שאין כופין לחלוין, אבל במקומות ובזמן שכופין לחלוין, אם כן לא היה רואיה להתייכם, י"א אכן הנכסים בחזקת ים, וכך אם מהה אינה יורשה; ולכך במדיניות שכופין לחלוין, אינה יורשה לדעת זה (מהרי"ק שורש צ"א). ולענין מי נקרא יורשי הבעל צרייך עיין, כי י"א שהיכם הוא יורש ע"ג דאבייהם עדין חי, והוא קודם בירושת הבעל לכל יוצאי ירכו (מהרי"ו סימן מ"א והר"ן פרק האשיה ומחר"ס פאדוואה סימן י"ז). וי"א דהאב יורש, דמייר שמתה היבמה פקעה זיקת יםם, ונפלה הירושה לפני הקודם בירושת הבעל (מהרי"ק שורש צ"א). ואע"פ שהסבירנו נותרת הסברא האחורונה, וכן משמע קצת לשון יורשי הבעל, אבל סגנותה הגمرا והירושלמי פרק האשיה שנפלו משמע שהיכם יורש השומרת ים, וא"כ אין לאב חלק בירושתה, וכסבירו הראשונה. ואם היבמים רבית, עיין לקמן סי' כס"ה. ח' ראובן שמת, ولو שתי נשים ונשארו זకוקות ליבם, ומהה אחת מהן, אין ליבם שם טעונה בנכסים, לפי שהשניה בפנוי. הגה: ספק שומרת ים שמתה, אין יורשי הבעל יורשין אותה, דהム ספק יורשתה וראי (כ"י בשם הרשב"ץ), ואין ספק מוציאין מידי וראי, כדלקמן סימן כס"ג.

קסא מי שהיו לו אחים דבאים או נשים רבות, שמתו ונפלו נשותיהם לפניו, ובו ט' סעיפים

א מי שהיו לו נשים רבות, ומת ולו אח, ביאתה או חילצתה של אחת מהם פוטרת قولן, ואין היכם יכול ליבם אלא אחת מהן. ב היו בהן פסולות לכלהונה, אם בא לחלוין איינו חולץ אלא לפסולה ולא לכשרה. ג היו לו אחים רבים, ונפלו נשותיהם לפניהם, אחד מיבם או חולץ לאחת מהיבמות, והותרו שאר הצרות. ד מצוה על הגדור ליבם (או לחלוין) לא רצח (או שי אפשר לו לחלוין או ליבם כגון בגון שהיא נשוי אותהה) (רב"ש סי' קנט), חזוזין על כל האחים זה אחר זה דרך גדריתן. לא רצח, חזוזים אצל הגדור ואומרים לו: עליך המצויה, או חולץ או ים. לא רצח לא לחלוין ולא ליבם, כופין אותו לחלוין ואין כופין אותו ליבם. הגה: ואפילו אם נשבע הגדור שלא ליבם ולא לחלוין, כופין אותו ולא לקסן. ומכל מקום מתרין השבועה לגדור, אע"פ שאינה חלה, משום מראית העין (שם בריב"ש). ה אמר הגדור: המתינו עד שיגוריל אחית הקטן, או שהיא אחיו חרש ואמר: המתינו עד شبירה, או שהיא אחיו גדול ממנו במדינת הים ואמר: המתינו עד شبאה, אין שומעין לו. ו לא רצח הגדור ליבם אלא לחלוין, והקטן ממנה רוצה ליבם, ביתא קטן עדיפה. אבל אם אין שניהם רוצים ליבם, אלא לחלוין, חילצת הגדור עדיפה. הגה: ועיין לקמן סי' ה' דבomon זהה מצות חיליצה קודמת. ואפילו למאן דברם קודם, אם היא אינה חפזה ביבום רק בחליצה, חילצת הגדור קודם (ח' סי' סימן ר'כ).

אהע"ז הלבות מיאון סימן קסב

כז אייר ז אפ' על פי שמצוה בגדור ליכט, אי קדם הקטן ויבט זכה. הגה: והוא הרין אם חלץ לה הקטן, מהני בדיעבד (עיין שם). אבל לכתלה צריכה להדור אחר הגדור, ולתת לו חלקו בממון, כמו שיתחבר ל�מן סי' קט"ה. ח היו לו ארבעה אחים, ומתו, ונפלו נשותיהם לפניו, אם היה עשיר ויכול לzonן, אם ירצה ליכט את כלם, מיבט; ואם לאו, חולץ למי שרצה מהן, ומיבט למי שרצה מהן, אחת מכל בית. ט יבמה שנשארה זוקה לשני אחים, והగדור הוא מאנושי הזמן, והשני יהורי, היהודי קודם לחלוֹן. ואם קדם האחד וחלוֹן, הותה לשוק (ועיין לעיל סימן קג"ז סעיף ד').

קסב דיני צרת היבמה וקרובותיה, וכו' ח' סעיפים

א הכונס את יבמותו, נאסרו צרותיה עלייו ועל שאר האחים, בעשה. ב החולץ ליבמותו, נאסרה החולוצה וצרותיה עלייו ועל שאר האחים, בעשה. ג החולץ ליבמותו, אסור מדרבנן בקרובותיה, אפילו בשניות. וכן היא אסורה בקרוביו. אבל האחים מותרים בכל קרובותיה. (ואפילו לא חלץ לה אלא מספק, אפילו הכி אסור בכל קרובותיה) (מדרכי ריש החולץ). ד מותר אדם לישא אחות צרת חולצתו ושאר קרובותיה. ה אסור לישא צרת קרובת חולצתו.

קסג המייבם זוכה בנכסי המת, וטענת בני היבם, וכו' ח' סעיפים

א המייבם את יבמותו, זוכה בנכסי המת וועוד במקומו ליטול חלקו בנכסי אביהם. (ואפילו גירושה אחר כך מי) (ג"ז פרק החולץ). ובכלך שהיתה ואויה לי ליכט). ודוקא במווחזק, כגון שמת אביהם ואחר כך מת אחיו קודם שחולקו; אבל לא בראי, כגון אם מת אחיו ואחר כך אביהם. ואוליו במווחזק, איןנו נוטל אלא בגוף הנכדים, אבל אם השביחו הנכדים, איןנו נוטל חלק אחיו באותו שבח, אפילו אם שכחו אחר יבום, קודם חליקה. הגה: י"א בשל שמקורו ראוי גבי בכורו, מקרי גם כן ראוי עצל יבם. (רב"ש ס' ח"ט). ו"א דבר נוטל במלואה וכשאר ראוי, רק שאינו נוטל בראיו של אביו, אם מת אחר אחיו (מהדריו סי' מ"א); והסבירו ראשונה נהראה עיקר. ב החולץ ליבמותו, הרי הוא כאחד משאר האחים לנחלתה. ואם האב קיים, הוא יורש הכל; ואם מת, יחלקו האחים ביניהם. הגה: ואוליו קודם שחולץ, אם תפס האב ומאר: קים לי כמ"ד אין לו בנכדים רק כשר יורש (ח"ה סימן ר"כ). ואוליו קודם שחולץ, אם מזיאן הנכדים מידו (מהרי"ק שורש ע"ג וצ"א). וכל זה מדינה, אבל כבר יש תקנה שהחולץ יש לו חזי הנכדים, ועיין ל�מן סי' קט"ה. ג יבם אויר היבם בתוך שלשה חדשים, וילדה לסוף תשעה חדשים, ספק אם הוא בן תשעה חדשים לראשן, או בן שבעה לשני, ותובע הספק בנכסי המת, שאומר שהוֹא בנו; והיבם אומר: אני יורשו כי אתהبني, יחלקו היבם והספק בינוים; ואפילו אם אחד מהם מווחזק, אין חושין לחזקתו. ואם מת הספק קודם חליקה, יחלקו הזקן והיבם. ויש מי שאומר שאין אבי המת קיים, יטול היבם הכל. ד ספק ובני יבם שכאו לחלוק בנכסי המת, הוא אומר: אני בן המת ואטול הכל, והם אומרים: אנחנו אתה ואין לך חלק אלא כאחד ממנו, החלק שהם מודים לו יטול, והשאר יחלקו ויטול הוא חזי והם חזי. ויש מי שאומר שכל הנכדים חולקים בשווה, הוא מחצה והם מחצה. ה ספק ובני יבם שכאו

לחולוק בנכסייכם, לאחר שחלק היבט בנכסי המת, ואומר הספק: אם אחיכם אני תנו לי חלק וממה שלקחתי מנכסי המת עם אביכם אחוזר ונחלוק הכל, ואם אני אחיכם החוזר לי נכסיך אבי שלקח אביכם, אין חוששין לדבריו. וספק והיבט שכאו לחולוק בנכסי הזקן, ואומר הספק: אני בן המת ויש לי ליטול החצי, אין שומעין לו. ז' ספק ובני יכם שכאו לחולוק בנכסי הזקן, ואומר הספק: אני בן המת ויש לי ליטול החצי, והם אומרים: אתה אחינו ואין לך אלא השליש, החצי שהוא מודעה להם יטלו, והשליש שהם מודעים לו יטלו, והשתות הנשאר יחולקו, יטול הוא החציו והם החציו. ח' זקן ויבט בנכסי ספק או ספק זקן בנכסייכם, חולקין.

קסד שהיבמה לא תהייכם ולא תחולץ תוך שלשה חדשים, וידין אם נתיבמה
ונמצאת מעוברת, ובו ח' סעיפים

א' היבמה לא תחולץ ולא תהייכם עד שייהיו תשעים יום מימות הבעל, חוץ מיום המיתה ויום יכום או החליצה. ואם יכם או חלץ תוך זמן זה, ולא נמצאת מעוברת, הרוי זו נפטרת ואני צריכה כלום; אבל לא תנשא לאחר ע"פ שחילצה, עד שישלימו תשעים יום מימות הבעל. ואם מת היבט תוך התשעים יום או אחריהם, י"א צריכה להמתין תשעים יום אחר מיתתו, ואם היו שני יכמים ומה אחדר מהם, מורתה להתייכם לשני תוך תשעים יום למיתתו של זה. הגה: י"א דכל שחילצה תוך ג' חדשים, בין נמצאת מעוברת והפללה, או לא נמצאת מעוברת, הוה אליה פטולה וצריכה חילצה אחרת מכל האחין (הגבות מדרכי סוף גיטין). ועיין לקמן סימן ק"ע סעיף ה'. ב' החולץ ליבמותו ומצאתה מעוברת, וילדה, אם הولد קיימת אין חילצה כלום, הוא מותר בקרובותה, ולא פטלה מהכהונה, ואם הפללה או ילדה ולא היה שלשים יום, צריכה חילצה אחרת, שחילצת מעוברת לא שמה חילצה, וחולץ לה הוא או אחד משאר אחין. (י"א שלא יהולץ לה הוא אחד משאר האחים) (טוור בשט הווא"ש). ג' ביאת מעוברת נמי לא שמה ביאה. לפיקד הכוונות או חולץ ליבמותו תוך שלשה חדשים, ולה צירה, לא תנשא עד שתחל או שמא תפיל וללא היתה הביאה או החילצה כלום, והולד אינו פוטר עד שייצא לאויר העולם. ד' היבמה לא תהייכם בעת נדחתה, אבל חולצת היא. ואם עבר יכם ובא עליה בעת נדחתה, קנאה. ה' הכוונות את יבמותו ונמצאת מעוברת, מפרישים אותה וממתינים לה, את הפללה, ייחזר ויקיים. הגה: י"א דוקא שכנסה קודם שהוכר העוכבר, אבל אם כנסה משוחכר העוכבר צריך להוציאה ע"פ השפהילה (נ"י פרק החולץ). וכשמקיימה, צריך לחזור ולבעול, דבריאת מעוברת לא שמה ביאה (ב"י בשם רבבי ירוחם). ואם רצחה להוציאה, צריכה גט וחילצה. ولד שלא נגמרו סימניו ולא כלו חדשיו, קריוני נפל. ואם ילדה ולד שנגמרו סימניו ואין ידוע אם כלו חדשיו, אפילו מות ביום שנולד, הרי זה מוציאה בגט וחולץ לה, ולאחר כך תהיה מורתה לאחרים. ואם נתקיים הولد שלשים יום אחר שנולד (או שכלו לו חדשיו) (המ"ט), הרי זה ולד של קיימת ואינה צריכה ממנו גט, מפני שהיא ערוה עליו. ז' ילדה ולד של קיימת לאחר שששה חדשים משנתהיבמה, ה"ז הولد ספק אם בן חמעה לרשותן אם בן שבעה לאחרון. לפיקד יוציא בגט, והולד כשר. ואם בא עליה אחר שלידה, ונתעbara וילדה, אותו ולד ספק ממזוז. ז' כל יבמה שהיא ספק מדבריהם אם יש עליה זיקת יכם אם לאו, כגון יבמה שלידה ולד שלא נודע שכלו

לו חרישו ומה בתוך ל' יום או ביום ל', שדינה שתחולץ מספק מדבריהם כמו שנחבר, אם הולכה ונתקדרשה לאחר נשאת קודם הלייצה, הולץ לה יבמה וחשב עם בעלה. ואם נתקדרשה לכחן שהוא אסור בחלוצה, איןו חולין לה, שאין אוסרין על זה אשתו משום ספק דבריהם. (והה אם אין היכם כאן, שלא יצא מבعلا ישראל, ומוחורת לו שלא חליצה הויאל וכבר נשואה) (ר"י מינץ בחשובה). גירושה הכהן או מת, הרי זו חולצת לכהילה, ואחר כך תהיה מותרת לאחרים.

כסלה איזה מהם קודם או חלייצה או יום, ובו ה' סעיפים

א מצות יום קודם למצוות חלייצה. ואם אינה רוצה להתייכם לשום אחד מהאחים, (או בגדור כשרוצה לייכם) ללא טענה מספקת, דינה כמורדת. ויה"א שמצוות חלייצה קודמת. ההga: ואין לה דין מורדת אם אינה רוצה להתייכם. ומכל מקום אין כופין אותו להולץ, אלא מטעין אותו אם יכולין להטעתו, כגון שאומרים לו: חולוץ על מנת שהחנן לךמנה (טור בשם ר'ת והרא"ש). ודוקא אם אין מאותן שכופין להוציאו גבי בעל, כמו שנתקבר לעיל סימן קנ"ד. ואם שנייהם רוצים ביכום, אין מנייחים אותו לייכם אלא אם כן ניכר וירודע שכוכונים לשם מצווה (טור בשם ר'ת). ויה"אราม יש לו אשה אחרת, שכופין אותו ומורדן אותו עד שיחולץ (טור בשם סמ"ג). ויה"א אפליו بلا אשה אחרת, אם אינם מכובנים לשם מצווה, והיא אינה רוצה להתייכם, ואין יכולין להטעתו, כופין אותו להולץ. והמנוג כסברא הראשונה, שאין כופין להלייצה כלל, אפילו יודען בו שננתן עניינו בממון (מהר"ס פארואה סימן י"ח), אלא אפשרים ביניהם כפי תקנות הקהילות, כמו שיתפרק לרשותו. וכל זה כשהוא אומר שרוועה להתייכם, ואפשר להתייכם שאין חשש איסור ביכומו. אבל אם אומר שאינו רוצה לא לייכם ולא להולץ, כופין אותו (כ"י בשם ר'ת). ודוקא בכאה מלחמת טענה, כדי שנתקבר לעיל סימן קנ"ד (ח'ה סימן ר"כ). מייהו אם אפשר להטעתו ולומר לו שיקח ממון הרבה על הלייצה, מטעין ליה כדי שלא נצטרך לכוף (נ"י מ"כ). וזהו שר לא ישלישו הממן ביד שלישי, כי או לא יכולין לומר לו: משטה היינו בך (מדרכי פ' החולץ). ועיין לפחות סימן קס"ט טעיף ב. ב' יבמה שנדרה הנאה מיבמה בהי בעלה, או שנדרה הנאה מכל היהודים, כופין אותו שיחולץ לה. ואם נדרה לאחר מיתה בעלה, מבקשים ממנו שיחולץ לה. וכן אם נתקונה בנדרה אפליו בחיי בעלה, כדי שלא ייכם אותה, מבקשים ממנו שיחולץ ג' הגה: היה יבמה כהן, והולכה ונתקדרשה לאחר כדי שלא יוכל ליבמה, דינה כאלו נדרה הנאה ממנו. ומ"מ אין כופין אותו להולץ, הויאל והיא גרמה שאסורה לו (חשות הרשב"א סי' תח"כ), ויה"א שאם רקהה לפניו האחים או כדומה לה, וגרמה שאסורה לייכם, אין לה דין מורדת הויאל וא"א לה לייכם מעשייו (רש"א אלף רמ"ז). וכבר נקבע בסמוך של חלוקים אלו למ"ד מצות ייכום קורם, אבל למ"ד מצות חלייצה קודמת, אין לה דין מורדת כלל אם אין רוצה ביכום. **ד** יבמה שנדרעה היכם לחולץ, והיא אינה רוצה אלא לישאר עגונה, אין שומעין לה, אפליו היה היכם נשוי. (וזינה כמורדה, ונתקבר דינה סי' ע"ז). **ה** כל יבמה שנדרה שתחולץ ולא חתיכם, הרי זו גוטלת חותכתה (ושמן לה בגדים כמו לאלמנה) (ריב"ש סי' ש"כ). וכן אם היה יבמה מוכחת שחין או שאר מומי אנשים שנתקברו בסימן קנ"ד, חולץ לה ונוטלת חותכתה. ואפי' היו המומין הים בעלה, יוללה היא לומר: לאחיך ההיי יכולת לקבל ורק אני יכולה לקבל. ההga: והה למ"ד מצות חלייצה קודמת, ע"פ שאין כופין אותו להולץ, צריך ליתן לה חותכתה מיר, שהרי דינה כחלוצה (חשות ר' ר' כהן). וכל זה מראינו, אבל הקהילות תקנו תקנה אם ירוצו היכם והיבמה בחלוצה, יתחלקו כל הנכסים שונאייה, אפליו אין מגיע החזי לכדי חותכתה.

אהע"ז הלכות מיאון סימן קמו

קפה

ומגנין לה מחולקה כל מה שכובוה בחיי בעלה, וצריכה לישבע, אם לא שהתפזרו עצםם כלל שכובוה. ומה שנותן הוא במתנת שכיב מרע, אין מגנין לה מחולקה כללום (מדoxic פרק החולין). ואותו החזי שמנגע לחילך יורשי הבעל, נוטל החולין, ואין לאב ולא לשאר אחין חלק בו. ואפי' תפסו, מוציאין מידין, דעתיך התקנה הייתה כדי שיתריצו בחיליצה, ולכן החולין עיקר בזה (חיה סימן ר'כ). ואפי' אם רוצין לשאר האחים לחלק עם גודל האחין, ואומרים שהם רוצים לחולין, אין שומעין להם אם גודל האחין רוצה לחולין. וכל זה שאין מגיין חזי הנכסים לכדי מתוכחה, דודאי אינה נוטלת יותר מכדי מתוכחה. ויש דעתות אחרות בעניין תקנות הקהילות. על כן נהוגן להתרשו ביניהם, ואפי' יש לה שטר חיליצה מן האחין צריכה להתרשם מהם במלואן, אם לא שפירשו בהדרא לחולין לה בחנם (מהר"ם פאדוואה סימן י"ז וכ"ג). ו נולדו בה מומין כשהיא שומרת יכם, אם אינם רוצח ליבם חולין לה וננות לה כתובה.

קסו מצות יבום שתלך היבמה אחר היבם, ושיקדשנה, ואם כינס בבייה באיזו ביהה היא נקנית, ובו ט' סעיפים

א היבמה הולכת אחר היבם במקומו שהוא שם, וב"ד נותנים לו עזה ההוגנת לשנים, אם ליבם אם לחולין. הגה: ודוקא שהיבם במקומו דידתו, והוא במקומו ב"ד; אבל אם הילך למקומו אחר, אין כופין היבמה לילך אחריו (נ"י סוף פרק זה ברור). וכן אם הוא דר בין העוביים וכוכבים או בין הדירותות שאין יודעין סדר חיליצה, אין לדיןין לילך אחריו, אלא כופין אותו לילך למקום ועוד, ופטור בכתחו (הגחות אלפסי פ' מצות חיליצה). ב' מן התורה אין צורך לקדשה, אלא בא עליה. וחכמים תקנו שלא יבא אליה עד שיקדשנה בפני עצדים, בכיסף או בשטר, והו נקרא מאמר. הגה: ואם קדשה בשטר, נמי מקרי מאמר (מ"מ). ואפי' נתן לה פרותה ואמר לה: הרי את מקודשת לי בזו ובקדושים אхи, הרי זו מקודשת, דהוי כמלחה ופרטה (רכ"ש סימן ק"ג). וצריכה גם כן חופה אחר קדושוני, כמו שאור אשה. ויכול לעשותamar על ידי שליח, כמו בשאר קדושים (שם סימן ק"ה). ואם בא עליה בלבד אמר, קנה, ואין צורך לחזור ולקדש, ומכך אותו מכת מרדות. (ודוקא שכא אליה בפני עצדים). ג' אין עושים בה מאמר, אלא מדעתה. וקטנה שנתאלמנה מהארוסין, אין עושים בה מאמר אלא מדעתה אביה. ד' כותב לה כתובה, ואין נכסיו היבם משועבדים לה, שכותבתה על נכסיו בעלה הראשון. ואם אין לרשותו נכסים, כתובהה על נכסיו היבם. ה' נולד לו בן ממנה, א"צ לקרותו על שם אחיו המת. ו כתובות יבמים צריכים שרטוט, מפני הפסוקים שכותבים בה (ועיין בטור ט' וזה טופט הכתובה). ז' הבא על יבמתו, בין בשוגג, בין לשום זנות, בין שאנסוהו עובדי כוכבים והדביקוهو ביבמתו בעל ברחו ע"י קושי, בין שהיה הוא מזיד והיא שוגגת או אונסה, בין שהיתה היא מזידה והוא שוגג או אונס, בין שהיא ערה או ישנה, קנה, אפי' בהעראה. ח' בד"א, נשנתכוין לשם ביהה בעלמא, ואפי' לא נתכוין אלא לביאת בהמה. אבל אם לא נתכוין לשם ביהה כלל, כגון שהוא ישן או שיכור שאינו מכיר כללם, או נשנתכוין להטיה בכוטל והטיה ביבמתו, או שנתקשה לאשתו ונפל מז הגג ונתקע ביבמתו, לא קנה. וכן אם הדביקוهو ביבמתו ללא קישי, אלא באבר מת, לא קנה. ט' בד"א שביאת שוגג קנה, ביבמתו שנפלה לו מן הנושאין. אבל אם נפלה לו מהארוסין, י"א שלא קנה לירושה וליטמא לה ולהפר נדריה, ויש מי שאומר דה"ה להעראה. (ר"א) שהבא על יבמתו צורך לבך: אשר קדשנו במצוותיו וציוינו על בית יבמה) (טור בשם העיטור).

כח אייר **קסז דין יבם קבן וחילצתו ובן קטנה, וכו' ט' סעיפים**

א קבן פחות מבן תשעה, אין ביאתו כלום; ובבן תשע שנים ויום אחד ואילך, ביאתו קונה ביבמותו כמאמר בגדול. ובאהה דעת מאינה קונה כלל; לפיכך נשא אשה ומת, פטורה מהחליצה ומהייבום. ב בן ט' שנים ויום אחד שכא על יבמותו, איןו יכול לפטרה בגין, עד שיגדריל ויבא עליה אח"כ. ואם לא בא עליה אח"כ, ובא להוציאה, צריכה גט וחילצזה. ואם בא עליה כשהוא קבן, ומת קודם שהגדריל, או מות אחר שהגדריל אבל לא בא עליה משתగדריל, חולצת ולא מתיקמת. ואם משагדריל נשא אחרת, ולא בא על היבמה משагדריל, שתיהן חולצות ולא מתייקמות. ג' קבן אינו חזרין, עד שהייתה בן י"ג שנה ויום א' ויבדקוהו אז וימצאוו שהביבא שתי שערות. אבל אם היו לו שתי שערות קודם שהגדריל, אינו נחשב גדול על ידם, אא"כ יביא שתי שערות אחרות אחר שהגדריל. ומכל מקום אם מוצאים לו שתי שערות אחר שהגדריל, לא חיישין שמא אלו היו בו מוקודם. ד' קטנה מבת שלוש שנים ויום אחד ומעלה, ביאתה ביאת כל דבר; ואם בא עליה יבם, קנאה; אבל אינה חולצת עד שתאה בת י"ב שנה ויום אחד ובדקהו אח"כ ומצאהו שהביבא ב' שערות. ה' יבם קבן שכא על יבמה קטנה, יגדל זה עט זה. ואם בא לגדשה קודם שיגדריל, אינו יכול, דגט קבן אינו גט. ו' יבמה שנתמייבמה ואמרה בתוך ל' יום: לא נבעתתי, ע"פ שהוא אומר: בעתתי, וגירושה, כופין אותו שיחלוין לה, הוזאל וקדם וגירושה בגין. ואם עדין לא גירוש, רכל נסופה בחזקת בעולה) (המ"מ יווץיא בגין. (ואפיי מורה לדרביה שלא בעל, צריכה גט וחילצזה, רכל נסופה בחזקת בעולה) (המ"מ פ"ב). גירושה לאחר שלשים יום, והיא אומרת: לא נבעתתי, מבקשים ממן שיחלוין. והוא הוא מורה שלא בעל, כופין אותו לחלוין. היא אומרת: נבעתתי, והוא אומר: לא בעתתי, אינה צריכה חילצזה, שאין זה נאמן לאוסרה על כל אדם אחר שכנסה. (ו"א רותק ל' יומ הוא נאמן, וצרכיה חילצזה עט הגט). וצרתה, לעולם מותרת, אפילו הוא והיא אומרים שלא בעל, ואפילו בתוך ל' יום. (ו"א רכל ל' יום הוא נאמן לומר שלא בעל, לאסור הזזה) (טור בשם הרואה").

קסח משכنسה הרוי היא כאשתו, ועל מי חיוב כתובתה, וכו' ט' סעיפים

אייר א' משיכם היבם את היבמה, הרוי היא כאשתו לכל דבר, שיכול להוציאה בגין ויכול להחזירה. ב' גירושה והחזרה קודם שיפרע לה כתובתה, דיןנה כאשה אחרת שיגרשה והחזרה, שאין לה אלא כתובה אחת. ג' יבמה, כתובתה על נכסים בעלה הראשון. לפיכך אין היכם רשאי למכור כלום מכל נכסיו אחיו. ואם מכיר או נתן מתנה, או חלק עם אחיו בנכסים המת, בין קודם יכום בין אחר יכום, לא עשה כלום. ד' הניח אחיו פירות מוחברים לקרקע, ימכרו, וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. והיה אם הניח מעות. וו"א שבפירות חייב לאחיומנה, מוציאין מידו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. וו"א שבפירות תלושין ומטלטלי ומעות, משתמש בהם כמו שירצה. ואם כתוב כתובה: מטלטלי אגב מקרקעי, לדברי הכל ילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות. הגה: ומ"מ כל זמן שלא נסה, אין

אהע"ז הלבות חלייצה סימן קמט

קפו

נותנים הנכדים לידיו, אלא מוצאיין כל המטלטלין והמעות מידו ליד כ"ד או לאפוטרופוס, (אבל) הקሩעות הוא אוכל פירות (כ"י בשם הרשב"א). נ' הנכדים שביד היבמה, מוצאיין אותם מידה וילך בהם קሩען והוא אוכל פירות. ז' אפילו גירושה וכונסה אחר כך סתם, אין יכול למכור מנכדי אחיו, אלא א"כ יתנה בשעה שמחזירה שכחובתה על כל נכסיו. ובלא גירושין, אם מתרצת לו על מנת שכחובתה לה אחוריות כחובתה על כל נכסיו, יכול למוכר. ח' יבמה שלא היה לה כחובתה, או שמחלה כחובתה, זכה בנכסי אחיו, ומוכר ונוחן כחפציו, וכשיכניסה יכתוב לה כחובתהמנה, יהיה כל נכסיו אחראין לכחובתה כשאר כל הנשים. ט' יבמה שלא היה לה על בעלה כחובתה, מפני שהיא אסורה עליו והוא מורתת ליבם, אם רצה כונס ואין לה כחובתה, כדרך שלא היה לה על בעלה. (וזוקא שלא כתוב לה, אבל אסור להשהותה כלל כחובתה) (המ"פ"ב). ורינה עם יבמה בתוספות, כמו שהיה לה על בעלה. אבל אם לא כתוב לה בעלה כחובתה, או שמכרה לו או שמחלה לו, ציריך היבט לכחוב לה כחובתה בדרך כלל האלמנות. הגה: וכן אם לא היו נכסים לבעלת הראשון, יש לה כחובתן מה שמיינן, כדי לאלמנה (טור). היו לה בנות מן היבט, אם יש לה כחובת על נכסי יבם, גם הבנות ניזונות מן האחים. ואם אין לה כחובת על נכסי, גם הבנות אינן ניזונות מן האחים, מ"מ האלמנה ניזונית כל ימי מגיר אלמנותה (ר"ג פרק נערה).

הלכות חלייצה

קסט כל דין חלייצה בפרטות, ובו נ"ז סעיפים

א מצות חלייצה בגין דיניהם ישראלים, ושלא יהיו קרובים זה לזה ולא ליבם וליבמה. (ואפי' שנים נשואין ב' בנות אחין, לא יהיו זה עם זה. אבל שני בשלישי, כשר) (ת"ה סימן וכ'ה). ואפילו הם הדירות, רק שידעו להקרות את היבט והיבמה. ואם חלייצה בפני עצמי הארץ שאין יודעים להקרות, כשרה. ב' נמצא אחד מהם קרוב או פסול, או גר, פסול. ואפילו היה אביו גר ואמו ישראלית, פסול, עד שהיא אביו ואמו מישראל. (ו"א שאם אביו מישראל, כשר) (טור שם סמ"ג). ומיהו חלייצה פסולה מיהא הויא לפסולה על האחים, אפילו בינו לביןם. הגה: י"א אסור ליקח שכר מחליצה, דהונטול שכר לדון דין בטילין (ר"י מינץ ומהרא"י), וכן נראה בעיני. בחלייצות, יש ליזהר שלא ישב בשלשה דינים שישובים לחוץ מי שנוטל שכר, דהרי בعين בית דין כשר מודאוריתא, ועיין בח' סימן ט' איזה שכר מותר לדין לחייב, ואפילו כזה נראה לי להחמיר אם נוטל שכר מן החליצה, משות מראית הארץ, כמו שמחמיין לעניין קרובים ובשאר דברים לעניין בית דין של חלייצה, יותר מבשאר בית דין. וראיתי ושמעתה שהרב נוטל שכר הרבה מן החליצה, וסומך עצמו במא שמכר לו סנדול של חלייצה; וקולא גודלה היא בעיני, ושומר נפשו ירחק מזה. ולא דמי למה שעדרי הגט נוטלין שכר מטעם שכחובי לעיל סימן ק"ל, גם הרוב המסדר הגט כמו שכחובי לעיל בסדר הגט סעיף ד', כי אורחן הטעמים אינם שייכים לחלייצה (הכל דעת עצמוני). ג' לכתוצאה מצווה שיטו שרים על הג', ואפי' השנים הם עמי הארץ. (חולצו בגין חלייצה כשרה) (טור). ואלו השרים שמוטפים, לא יהיו קרובים ופסולים; וזרוק לאלהלה, אבל בריעבד כשר) (כ"י). ד' צרכיהם הדינים לכתלה לקבע מקום לומר: נלך למקום פלוני לחלוין. מיהו אם חלה בלא קביעות מקום,

אהע"ז הלכות חיליצה סימן קמ"ט

כשר) (טור בשם הרמב"ס). זה יש קובעים מוקם בו ביום, וו"א לקבוע ביום שלפנינו. ו' אין
חליצה כשרה אלא ביום. חליצה בלילה, חילצתה פסולה. ז' אין חולץ בשתות ולא
בימים טובים; ומיהו בח"ה, שפיר דמי (ו"א דעתן להלוץ בערך שבת ועי"ט, וכן נהוגין). ח' ציריך
שיכירו שהוא אחיכ המת, והיה בועלמו, וזאת היא אשת המת; ואפי' אין כאן אלא עד
אחד שמעיד עליהם, או אפילו קרוב או אשה או עבד או שפחה או קטן שהוא מכיר
ונבון, נאמן בכך. ט' ציריך שידעו הדרינאים שיש צ' יום משנת הבעל, חוץ מיום שמת בו
ויום שחולצת בו. י' ציריך שידעו שהיכם בן י"ג שנה ויום אחד, והיבמה בת י"ב שנה
ויום אחד, והשביאו שתישערות אחר שחולצו לזמןיהם אלו. ואם יש ליבמה דדים גודלים,
ויום אחד, והשביאו שתישערות אחר שחולצו לזמןיהם אלו. ואם יש ליבמה דדים גודלים.
א"צ לבדוק אחר השערות. וכן אם הרכם נحملוא זקנו, אין ציריך לבדוק אחר השערות.
ומשפט שתי השערות ובדיקתן, נתבאר בסימן ק"ה סעיף ט"ז. יא אין סומכין במנין
השנים לא ע"פ קרוביים ולא ע"פ נשים, אלא ע"פ עדים כשרים להעדי. ויש אמרים
שאם הוחזק בעיני השכנים, שלא על פי האב, שבא לכלל שנים, או שיצא עליו קול
שבא לכלל שנים, נאמנים להחזיקן בגודלים, או בדקום ומצאו להם שתי שערות, (אבל
לא מהני שרואו אותו שעלה בספר תורה או שהיה שליח צchor) ואפי' פרק מצות חולצה. ואפי' בלא
חזקת השכנים, אם יש להם ריבוי שערות, או ש們 ארוכות כמו שריגיות לאיש גדול
ולאשה גדולה, חזקה שבאו לכלל שנים, וחולצים. ועל זה סומכין שלא לבדוק אם יש
גומות בשערות, מאחר שיש ריבוי שערות או שהם ארוכות. ואם הגודלים בקומה, יש
לסמוך לשם גודלים, אפי' לא הביאו כי אם שתי שערות. (ואם יש ליבמה בנימ, הרי הם
כסמנים) (הגחות מרדכי ריבמות). יב ישבו הדרינאים כמו שצרכיכם לישב בדין, ויעמדו לפניהם
היכם והיבמה, שמצוות חיליצה לכתħallha, מעומד. הגה: אבל בדין, אם חלצה מיшиб,
(טו). וכן חולה שלא יכול לעמוד, יכול להלוץ מוושב, אבל דבר שאין לו תקונה חשוב (פסק
מהרא"י סימן ק"צ). ועל סעיף ס"ד בפירוש סדר חולצה). יג מאחר שמסכים היכם לחלוֹן, יאמרו
לו לבטל כל מודעות שמסר, כמו גבי גט; שאם מסר מודעה תחוללה, החיליצה פסולה.
גהה: וכן אם כפו אותו לחלוֹן, רינו כמו בגט. ועיין לעיל סימן קל"ד. ואע"ג ד"ר י"א מצות חיליצה קודם,
ואם כן כל כפיה היא בדין, מ"מ אין לכוף אלא במקום שנתבאר סימן קט"ה. יד לכתħallha ציריך
להת ליכם מנעל החיליצה במתנה. וי"א שיחלך בו מעט, כדי שהיא נראה כשלו. (ואם לא
נתנו לו, כשר) (טור). טו המגען ציריך שהיא בולו של עור. לפיכך ציריך לוחפורו (כל חפירותיו)
בעור לכתħallha. (וכן נהוגין; ויש פולשין אף בדין) (טור בשם הרמ"ה). שלא כי"א דכזמן זהה של
המנעלים תפורי בשתן ציריך להיות תפור בשתן (בסדר ר"י מינץ בשם ר' מריה). אבל רצועותיו
אין ציריך שייהו מעור. וי"א גם רצועותיו מעור (nymuki yofek), וכן נהוגין. טז ציריך לכתħallha
שייהה העור קשה קצת, שייהא דומה קצת לסנדל. וי"א שהחפירה תהיה מבחרין. וי"א
מבפנים, כדי שייהא דומה לסנדל. וי"א שלא יהיה באגד או עור מבפנים וחפור בו. וי"א
שעוושים אותו מחתיכה אחת, כדי שייהא דומה גם בהזה לסנדל. הגה: אבל נהגו לחלוֹן לכתħallha
במנעל שהוא תפור מבחרין, וגם שהוא משני חתיכות. הדינוי שהחחthon שלו שקורין שלו הוא חתיכה
אחרת. וגם הרצוות הם חתיכה אחרית תפורי בז. ויזהרו שלא תהיה העור של הסנדל משוחה בשמן
לרככו (פסדרים). יז י"א שלכתħallha עושין אותו מעור בהמה תורה. גם הרצוות והקריסטים
שבו, גם רצועות החפירה (כ"כ בסדר ר"י מרגלית), וכן נהוגין. יח יהיו בו שתי רצועות לקשו
בhem. אחת באגד וזה ואחת בצד זה. וי"א שרצועות אלו יהיו לבנות. (וגם רצועות החפירה

אהע"ז הלבות חלייצה סימן קמט

קפט

יהיו לבנים. אבל השאר, הכל שחוור מבחן). (הגחות מרדכי ריבמות), וכן נוהגים. אבל מבפנים, אין לחוש. ואם הושחרו הרצוות מחמת זקנה, אין להקפיד (פסק מהראי' סימן ר'מ), וכן נוהגים. ויהיו הרצוות ארוכות, שיוכל לכפול כל אחת שני פעמים (כל בו). יט' יעשו בו כמיין קשר, שקורות חומרתא, בצד האחד, שייכנס בנקב שבדר האחד כדי להדרקו יפה. ויש אומרים שייעשו שלשה קשות בעניין זה, ולפחות שתיים. הגה: ונוהגים לעשות שלשה. ולא יהיו הקשות מן המועל עצמו, אלא רצואה אחרת מחוורת בראש המועל, וכן יעשה הקורות שבדר השני (הגחות מרדכי), וכן נוהגים. ויתפור אלו הלולאות והקרוטים מבחן, ולא מבפנים, וכן נוהגים). ב' יי"א שלא יהיה לו לשון כמו שרגלים לעשות במנעלים, כדי שלא יהיה מעלה. הגה: יי"א לתפור: שפה סביב המועל למעלה ("רי" מנ"ץ בשם ראבייה), ולא נהגו בא' ויזהר לתפור בתפירות חכופות זו לו (בסדר ר'י מרגלית). וועשין אוני המועל קטרים, שלא יהיה לו לולאות והקרוטים על המועל, רק על הרגל, שלא יהיה מעלה מעלה (הגחות מרדכי). ב' יהא עשוי לצורת רגל ימנית; ויגעלו ברגלו הימנית; ויהיה למדת רגלו, שלא יהיה גדול עד שאין ראוי לילך בו, ולא יהיה קטן עד שאין מכסה רוב הרגל. ולא יהיה קרוע עד שאין יכול לילך בו. בג' חליצה בסנדל של עץ או של שעם שאין מחותפים עור, או ברגל שמאל, או שהיה מועל עד שאין יכול לילך בו, או קטן שאין מכסה רוב רגלו, או קרוע שאין יכול לילך בו, או בסandal שאין לו עקב, או באנפלייא של בגד, חילצתו פסולה. (היה של עץ ומחותפה עור, או שבגד פשוט תפור בפנים, או שחולץ במנעל של שמאל בימין, כשרה) (טור). כד' מועל של עובדי כוכבים שמניחים אותו לדגלי הצורה ומהלכין אותה בו, לא תחולוץ בו; ואם חליצה, חילצתה כשרה. אבל בשל תקרובת עובדי כוכבים, או של עיר הנדחת, או שנעשית לתוכריכי המת, אם חליצה, חילצתה פסולה. בה' שולט בשתי רגליו, וכן היא בשתי ידייה, יעשו בשל ימין. (ואם היא אטרת יד, תעשה בימין דירה, שהוא שמאל כל ארט) (טור בשם יי"א). בן' אטר ברגלו, יי"א שחולץ בשתייהם, מועל ימין, ובמנעל שמאל בשמאלו. ויש מי שנסתפק לומר שאין לו תקנה (ונוהgo בטברא הראשונה, ועל בפי הסדר טעיף מ'). ב' יגעלו המועל על רגלו כשהוא ייחף, ולא על בת שוקיים, שלא יהיה מעלה מעלה. ומתעם זה יש מדרדרים שלא יהיה טיט דבוק במנעל מבפנים, וגם מטעם זה יש מצריכים לרוחוץ רגלו הימנית יפה יפה. בה' יש מי שאומר שהיכם קשור כנף המכנסים למלחה משוקיו, (כדי שיראו הדינאים היטב דבר בין רגלו ובין מועלן) (הגחות מרדכי). כת' יגעלו המועל וירכו הרצוות סביב למועל ברגלו, ויקשרו שניהם יחד שני קשרים זה על זה, (ואל יಹדק קשר השני בחזוק, כדי שתוכל להתирו בימין). (כן עשה מהריל' וכן משמע בסמ"ג), ועניבה עליהם. וצריך שיהיה הקשר עלبشر שוק, ולא על אוני המועל, וכך ציריך שייחזור במועל לפניו ולאחריו כמו פגימה, כדי שתהא הרצוות החוזרת דבוקה ממש על רגלו ייחף. ויסבב הרצוות פעמיים סביב לשוק, עד שישבו ראשי הרצוות (על השוק לפנים) (מועל לאוני המועל) (הגחות מרדכי), דהיינו על השוק ערום. ויהיו הקשות על פני השוק ולא מאחוריו. ויכניס הקשות (שכאונו) בנקבים שכאונו השניה. ל' מלמדין אותה ואת היכם לקרות, עד שהוא והוא יהיו רגילים, ותהיה יכולה לקרות לא אבה (דברים כה, ז) בನשימה אחת. ויש מי שאומר שציריך ג' כ' שהוא יהיה יכול לומר: לא חפצתי (דברים כה, ח) בನשימה אחת. ויקראו אותה, והיא מעומד, בלשון הקודש: מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי (דברים כה, ז) ויקראו אותו, והוא מעומד; לא חפצתי לקחתה (דברים כה, ח) (ויי"א שציריך שירדקנו עמה שהיא תקרה: לא אבה יבמי, בನשימה אחת) (טור). וכן הוא המנהג. גם ובכל חפצתי לקחתה. ועל בפי הסדר טעיף ס"ח).

לא יעדוד אצל כותל או אצל עמוד וישען בו, וידוחק רגלו בקרקע, ותתייר קשיי המNeal,^{יט} ואח"כ הקריםם, הכל בידי הימנית, ותתפסו רגלו בידי השמאלית, ותהייה שוממת המNeal. מן העקב בידי הימנית, ותחלוון כל המNeal גם בידי הימנית, וכל זה בלי סiou שמאלית. ובכל זה לא תהיה יושבת, ולא על ברכייה, אלא תהיה מעומד, ותכווץ עצמה, ומשלכת המNeal לארץ. (חילצה בידי השמאלית או בשניה. כשרה) **לב** גדרת, חילצת בשניה. **לג** י"א שאם לא דחק רגלו בקרקע, חילצתה פסולה. **לד** התיר הוא הקשר, ושמטה היא המNeal מרגלו; או שהתרה היא, ושמטה הוא, חילצתה פסולה. הגה: ו"א רוקא שאינו יכול להלך בו בלא קשירה, אבל אם יכול להלך בו בלא קשירה, וחילצה אותו, החילצה כשרה אע"פ שהוא התיר הקשר (טור בשם הרוא"ש). **לה** היה רגלו עקום לאחור, או הפוכה על צדה, או שמהלך על אצבעות רגלו, אין חולץ. **לו** חילצה מן הארכובה למטה, חילצתה כשרה. מן הארכובה ולמעלה, חילצתה פסולה. ו"א דאקשורה קאי, שאם היה הקשר למיטה מהארוכבה, פסולה. אבל אם נקטעה רגלו, אפילו מן הארכובה ולמטה, אין חולץ. (ועל כן לא יהיה המNeal אורך עד למיטה מהארוכבה) (מרוכי ריש מצות חילצת). ו"א דבנטעה רגלו מירוי, שאם נקטעה למיטה מהארוכבה ונשאר כל כך משוקו שכילול להכenis בו המNeal ולקשו למיטה מהארוכבה, חולץ. **לז** קרעה המNeal מעל רגלו, או ששרפטו, פסולה. **לח** היה לבוש שני מעילים, וחילצה העליון, אע"פ שקרעה התחתון עד שנתגלית רגלו, חילצתה פסולה. (אבל אם חילצה שניהם, חילצתה כשרה) (טור). **לט** תעמודו נגד היכם, ותרוק בארץ נגדי פניהם, רוק הנראה לדיניהם כשיצא מפה עד שיגיע לפניהם. ואם לא ראו הדינים כשיצא הרוק מפה, כשרה. מ רקקה וקלטהו הרוח קודם שהגיע נגד פניו, כגון שהיא ארכואה ממנו, צריכה לרוק פעם אחרת. אבל לאחר שהגיע הרוק נגד פניו, אפילו לא הגיע הארץ, כשרה. לפיכך אם הוא אורך והיא קצרה, קריין ביה שפיר בפניו (דברים כה. ט). **מג** יכמה שركקה דם, אינה צריכה לרוק פעם אחרת. ו"א דודוקה במושצת, מושם دائ אפשר לה בלא עצחווי רוק. **מב** אכלת שום או גרגיר וכיווץ בו, מדברים המרבים רוק, והיה רוק זב מפה, אין כלה. ונהגו למנעה מלאכול כלורו. (וכן לשחות, ותמעט בוכורו, כדי שיבוא הרוק מעצמם. גם לא תנקר שנייה. כדי שלא תרוק דם) (כ"ז בסדרים). **מג** אחר כך מקריין אותה מעומד: ככה יעשה איש אשר לא יוכל את בית אחיו ונקריא שמו בישראל בית חולץ הנעל (דברים כה. ט). ומצוה לכל העומדים שם לומר: חולץ הנעל, שלש פעמים. ו"א שגם היכמה תאמר כן. **מד** נמצא סדר החילצה קוראה מאן יבמי (דברים כה. ז) וקורא לא חפצתי לךחה (דברים כה. ח) וחולצת ורוקת珂וראה ככה יעשה לאיש (דברים כה. ט) ואין הסדר מעכב. ולא עוד, אלא אפילו לא קראה ולא רקקה, אלא שחילצת בלבד, החילצה כשרה. במה דברים אמרים, כשהיו יכולות לדבר, שהרי הם ראויים לקרות. אבל אלם ואלה וקטנה, אין חולץ, ואם חלצו, חילצתן פסולה; ואני כשותה וקטן, שלא עשו כלום, שאינה נפסלה לאחים ויכולת להתיחס להם או לו. ויש אמורים דה"ה לחילצת חרש וחרשת שאינה כלום. ו"א שחלצתן פסולה, כמו של אלם ואלמת. מה צרייך שיכוונו היכם והיכמה שתהא מותרת לזר בחיליצה זו. נתכוין הוא ולא היא, או היא ולא הוא, לא הותרה; אבל חיליצה פסולה היא לפוסלה על האחים. לפיכך יכמה שגדלה בין האחים, וראינו שחלצת נעלו של אחד מהם, אסורה להתיחסם, שמא כוונו לשם חיליצה; וצרכיה חיליצה כשרה, להתרה לד; אבל כל זמן שלא ראיינו שחלצת לאחד מהם, מותרת

אהע"ז הלוות חילוץ סדר חילוץ

להחביבם, ואין חוששין שמא חילוץ. מ"ו וכן אם רוקה לפני היכם בפני ב"ד, נפסלה מהתביבם. ויש מי שאומר דה"מ כשרקה רוק, אבל אם רוקהدم, ואין רוק מעורב בו, אינה נפסלה בכך. מ"ז ויש מי שאומר שיש ליזהר שלא תירוק היבמה לפני היכם קודם חילוץה, כדי שלא תהא חילוץ פסולה ותהא צריכה לחזור על כל האחים. מ"ח אם קראה בלבד, לא נפסלה בכך מהתביבם. מ"ט הסומה, אין חולץ לכתהילה. ואם חילוץ, חילוצתו כשרה. ויש מי שאומר שאין אח אלא הוא, חולצתה לכתהילה. (כדי שלא תיתעגן (ב"י מ"כ). ולא מקרי סומה, אלא בשתי עינויו (הגחות מימוני פ"ד). ג' קטנה שהחלוצה לגרול, חילוצתה פסולה ונפסלה על כל האחים. (וכשגדיל, מחלון אחד מהם, ואינה צריכה לחזור על כל האחים). נ' חילוצה מוטעת, שאומרים לו: חולוץ לה ע"מ שתתן לך ק"ק זוז, החילוצה כשרה, אפילו אינה נותנת לו כלום, ואפילו כפל התנאי. (ואהילו אמר לה בשעת החילוצה: על מנת שלא תנסאי לאיש, וכפל תנאו, אין כלום) (חשיבות הרא"ש כלל נ"ב). וاع"פ שהחלוצה כשרה אף אם לא תתן לו, מכל מקום חיותה ליתן לו, כאשר שכיר שכיר לעשות מלאכתן. אבל אם יש טענה שאינה חפייה בו מפני שאיןו הגון לה, והוא חייב להולץ אלא שאיןו רוצה, והטעווה שיחלוץ לה על מנת שתתן לו ק"ק זוז, אינה חייבות ליתן לו כלום. (אבל אם נתנה לו המעות או השילשה לו המעות, אינה יכולה לחזור) (חשיבות רב"א אלף ר"מ) (ועיין לעיל ריש סימן קס"ה). נ' אמרו לו: חולוץ לה ובכך אתה כונסה, או שאמרו ליה: חולוץ לה שזו מצווה היא ואני מפסרת עלייך כלום, ואם תרצה אחר כך ליבם, תתייםם, וכיוצא בדברים אלו, אינה חילוצה להתיורה, כיון שלא נתכוון להתיורה, אבל נפסלה בכך מהתביבם, וכופין אפילו בשוטטים לחולוץ לה חילוצה כשרה. נג' אמרו לו: האשה הזאת אינה רוצה בכך דרך י bom, אלא חולוץ לה ועקר ויקתה הימנה והיא נשאת לך דרך נישואין, יש מי שאומר שהחלוצה כשרה. נד' דין חילוצה מעושית על ידי ישראל או על ידי עובד כוכבים, דינה כדין גט מעושה, שנתבאר בסימן קל"ד (ועיין לעיל סימן זה סעיף י"ג). נה מוסר מודעא על החילוצה, אינה חילוצה בטילה, אלא חילוצה פסולה היא. נג' חילוצה פסולה פוסלת על האחים, ופосלת לכבודנה, ואוסרת עליו כל קרובותיה, ואני נשאת לך עד שתחולוץ חילוצה כשרה. עברה ונשأت לך קודם שתחולוץ, חולוץ לה חילוצה כשרה והיא תחת בעלה, ואני מוציאין אותה ממנה, מכל מקום מפרישין אותה מבعلاה עד שיחלוץ לה היכם.

קסט סדר חילוצה בקצרה, ובו נ"ז סעיפים

א' לאחר שהחלוצה, כותבין לה בית דין שהחלוצה בפניהם, גט חילוצה. ואם לא כתובו לה, כל שנים שראו החילוצה יכולים לכתבו, ע"פ שאינם מכירים לא היכם ולא היבמה; שבית דין לא חלצו בפניהם אם לא היו מכירים. וצרכין לשרטטו, מפני מקראות שבו (ועיין לקמן בפירוש הסדר סעיף ל"ה). אמר המגיה: גם פה בסדר חילוצה כל מקום שלא נזכר בהגחות שם אומרה, סתמן כפירושן שם לקוחים מהסדרים (ובפרט מסדר מהר"י מרגלית). מצות חילוצה בגין דין, אפילו הם הדיוות, ובכלבד שייהיו יודעים להקרות. ולכתחילה נהוגין שהחכם שבעיר עם שני השובי העיר הם הריניים. גם לוקחים השנים שמושפין, משובבי הקהלה; ושלא יהיו סומין אפי' באחת מעניותם. ויש מחמיים שלא יהיה בהם שם מום. וטוב שיהרתוו כל החמשה תשוכה בכלם. באלו חטא ופסולין לוון). ב' וצרכי

אהע"ז הלכות חליצה מדר חליצה

שייהו שלשות אזרחי ישראל, כלומר ששם אחד מהם לא יהיה אביו או אמו גרים. ג' ושלא יהיו קרובים זה לזה, ולא ליבם ויבמה; ואפילו אם נשואים שתיהן אחיות, או שתיהן אחיות, או אשה וכות אחותה, יש להקפיד, מפני מראית העין לעיל ריש סימן זה סעיף א'). ד' שלא יהיה שם אחד מהם פסול לדון דין ממוןנות. (ועיין לעיל סעיף ב' ריש הסימן). ה' אחר שייעודו יחר הג' דיןנים, יוסיפו עליהם שנים לפرسומי מילתא, ואפילו הם עמי הארץ שאינם יודעים להקרות, או שהם קרובים קרובה שאינה פסולת מן הדין; אבל כל שאר דבריהם פסולים בהם כמו בשלשה הראשונים. (ולכתהילה לא יהיה אלו השנים קרובים לדיניהם). ו' ויקבעו מקום לחילצה, שיאמרו הג' לשנים הנוספים: נלך לאחר ונשב במקום פלוני כדי לחולץ שם. הגה: ונוהגן שחולכים למקום שרצו לשב שם לאחר, וישכבים מעט. ונוהגן שגם השנים הנוספים הולכים עם הבית דין, אבל אין מעכ卜 ורק שהב"ד יאמרו אל השנים שילכו, והולclin שם אלו הג'.aggi (כן משמע שככל הג' ידכו כן, אלא גדול שבג' אומר ומדבר بعد שני חביריו (ב"י מ"כ). מיהו יש מהמירין שככל הג' ידכו כך, ועיין לקמן בפירוש הסדר סעיף י"ב. ז' קביעות מקום, ציריך שייהיה בעבר יום שלפני החליצה (ועיין לקמן בפירוש בסדר סעיף ט"). ח' אם החליצה ביום ראשון, אין קובעים מקום ביום השבת, כי אם מערב שבת. ט' המקום שיקבעו לחולץ שם, ציריך שייהיה בגובה של עיר, ככלומר: מקום מפורסם. י' ביום שקובעים מקום, שולחים הדינאים להזuir ליבמה שביהם החליצה לא תאכל (ולא חשתה) שום דבר עד שתחלוץ. הגה: גם שלא תroke לפני הבית דין שחולצת לפניהם, ושלא תרכר הרכה, (ושלא) תנקר שנית קודם החליצה. וכן חווין ומהוזירין אותה על אלו הדברים בשחרית, קודם החליצה גם כן. ונוהגן שירוחץ היבם וಗלו קודם יום החליצה, כדי שייה באקל לרוחן ביום החליצה. גם טוב שישיר צפוני רגלו. גם ייחקרו ביום ההוא אם הם גודלים וראויים לחולץ. גם שאר הדברים שצרכין לחקרו, יותר טוב הוא לחקרן כולם ביום שקוודם החליצה, גם ילמדו היכמה והיכם להקרות כראוי בנשימה אחת (כל זה בסדרם). י"א אין חולצין בלילה, ושלא בשבת ולא ביום טוב, ולא בערב שבתות וימים טוביים (אבל בחול המועד חולצין) (ב"י). י"ב ביום החליצה יבוא החמשה דיןנים למקום שקבעו, והשלשה דיןנים הראשונים ישבו על ספסל אחר (הגדל במאצע), והשנים הנוספים ישבו מכגדם בספסל אחר, (ו"א שם יושבים מן הצד, וכן נוהגין). והיכם והיכמה עומדים באמצע. הגה: והיכם והיכמה יילכו אל הדינאים, ולא הדינאים עצמם, שנאמר ועלתה יבמתו השערה (דברים כה, ז). מיהו אם הדינאים הילכו עצמם, אין החליצה פסולה. יג' מבאים עוד אנשים שייהו שם בעת החליצה, ולפחות יהיו ה', שנמצא עם הדינאים הם עשרה. וגם נוהגן עכשו שחולכים לחולץ מיד אחר יציאת ב"ה שחרית, ראו אילא רוב עם, והגדול שביהם אומר לחבירו (ברכיט): נלך לחולץ במקום שקבענו אחמול. יד' וכל הכאים שם צריכין לישב מרוחק מהדינאים. הגה: ולא ישם אדם על ספסלים שישובים הדינאים לפניהם. גם בוררים שני עדים כשרים ומעמידים אותם אצל הספסלים, לחקרו אותם על היכם והיכמה אם ראוייה לחולץ. והיכם יתעטף עצמוocab, וכן היכמה מתעטף. טו' יזהרו ב"ד את היכמה שלא תroke בפני היכם עד שתחלוץ. הגה: גם יזהרו מادر שלא חעה בדין חיליצה פסולה, שלא מצטרך לחולץ אח"כ מכל האחין (הגבות אלף סי' מחות חיליצה) (וע"ל סימן ק"ע). טז' ציריך שהיכם והיכמה לא יהיה שם אחד מהם קטן, ולא חרש שאינו שומע ואני מדבר, ולא אלם, ולא שוטה. יז' ציריך שלא יהיה היכם

אהע"ז הלבות חלייצה סדר חלייצה

קצג

החולץ סומה, אם יש לו אח שאינו סומה. ייח' ציריך שלא תהא רגלה היבם עוקמה לאחרור או הפוכה על צדה, וגם שלא יהיה מHALK על אצבעות רגלו. יט' אם היבם הוא גר, ציריך שידיעו את היתה הורתו והורת אחיו מת, ולידתם, בקדושה. כ' ציריך שידיעו אם הניח המת זרע. הגה: וכל החקירות אלו שואלים העדים בשעת החליצה, כדי שיתפרנסם העניין ברובים. וכן הוא בסדר חלייצה לשאל העדים מכל מה שכחוב כאן מתחלה סימן ט' עד סימן כ"ח, ואומרים גם כן ברכבים שכבר שאלו מאתמול על סימני האיש והאשה שהם גדולים. ב' ציריך שידיעו בית דין אם יכם זה הוא אחיו המת מאב, ואם היתה להם ישיבה אחת בעולם. ב' ציריך שידיעו אם יכם זה הוא גדור האחים. ב' ציריך שידיעו אם היא זאת אשת המת אחיו של זה. ב' בד להעדי על דבריהם אלו נאמן עד אחד, ובפניהם אשה או עבד או שפחה או קטן שהוא מכיר ונבון. ב' ציריך שידיעו כי' אם יש צ"ב يوم שמת בעל (ועיין לקמן בפירוש הסדר סימן ל"ט). ב' ציריך שידיעו אם היבם אטר רגל. ב' ציריך שידיעו אם היבמה אטרת יד ימינה. ב' מושכים היבם והיבמה תחלה (ושואלים הדינינים או הנadol שביהם אל היבם מהו מבקש, ויאמר להם שבא לחלוון ליבמותו, וישאל ליבמותו אם רצונה לחלוון, ותאמר: הנה) ולאחר כך אומרים להם: עמדו (וחעמו היבמה לימיין היבם). ב' ט' יעדמו היבם והיבמה על רגלייהם. ואם היבמה חפצה ביבום, יאמרו ליבם: אי ניחא לך לחלוון, אי ניחא לך יכם, והוא ישיב שאינו חפץ ביבום. ואם היבם חפץ ביבום, והיבמה אינה חפוצה, או שהיא מאותם שחולצות ולא מתיבכחות, מלמדים אותו תחלה שישוב שאינו חפץ ליבם. וכך יאמרו לו: אתה חפץ לחלוון ליבמותך זו, והוא משיב: הנה. הגה: ויא' שבעל עניין שואלים אותו אם רוצחה ליבם או לחלוון, ויראו שכבר היה מרוצחה לחלוון, ויאמר שחפץ בחלייצה, וכן מוסיפין, אם יש לו אשה, לומר לו שמותר לישא אותה, וכן בזה משום ר' ג' וע"ל בפירוש סדר החליצה סימן מ"ד ומ"ו. ל' ציריך שידיעו היבם והיבמה שבחליצה זו היא מותרת לשוק. ל' א' ציריך שלא יהא אנות לחלוון. ל' ג' אם נשבע לחלוון או שלא לחלוון, מתרין לו קודם. הגה: ויזהרו הבעל והאשה שלא ישיבו בתשוכתם אל השואל אותו הן הן או לאו, אלא חד הן על דבר הראוי לומר לאו; גם יאמרו בלשון לע"ז, כדי שיבינו (על בפירוש סדר הגט סימן ס"ח). ל' ג' ציריך שיבטל כל מודעה שמסדר על חלייצה זו, וכן ציריך לפסול כל עדים שייעדו שמודעה על חלייצה זו. וכך יאמר לו החכם ליבם: אמרו הריני מבטל כל מודעוי ומודעוי עד עולם שמסורתי על חלייצה זו וכל דברים שמסורתי שהם כשיתקינו גורמים לבטל חלייצה זו הרי הם בטלים וכן אני מעיד על עצמי שלא מסרתי שום דבר שhaftפס חלייצה זו מחמתו והריני פסול כל עד או עדים שייעדו שמסורתי או שאמרתי שום דבר שיתבטל חלייצה זו או יודע כחה מחמתו. ל' ד' ציריך לבית דין שיזהרו שלא עלה בידם חלייצה פסולה. ל' ה' ציריך לשואל ליבמה אם אכלה או שתהה הימים. ל' ג' ייקח החכם המגעל בידו ויכדקנו, שלא יהא שום טיט דבוק בו מבפנים, (ושיהיה עשוי כהכלתו). ל' ז' ויצווה ליבם לרוחץ רגלו הימני י' יפה. הגה: וינגבו אותו יפה ויכרוך בגדי סכיבו וילך בה. ל' ח' ויקשור היבם כנף המכנסים למעלה משוקו. הגה: ויראו הדיננים שרجلו תהיה נקייה מכל דבר טינוף. ל' ט' יתן בעל המגעל ליבם המגעל במתנה, (ויקנו היבם כהגבבה). מ' יגעלו היבם ברגלו הימני כשהוא יחתך, بلا כתפי שוקיים, אלא דבוק לבשו. (ויהא מכון למדת רגלו של יכם, ולא יגיע למעלה מארוכו). א' יי' יי'

אהע"ז הלבות חליצה סדר חליצה

מֵאַיִנִים (קרטס) המגען בלאוות. הגה: ויש סדרים שכחוב בהן שהרכ המסדר נועל לו המגען וקשרו לו כראוי, אבל אין לחוש אם היכם יכול לעשותו בעצמו שפיר רמי. **מִבְּרֹוך הרצויות** פעמיים סכיב שוק מן הארכובה ולמטה, וכיניסם בנקבים שבמנעל בענין שיגיע הרצויות בכשר שוקו מאחריו. (ויראה שהרצויות יהיו מכוניות זה אצל זה כל מה שאפשר) (כל הניל סדריהם). וועל כפי הסדר טימן נ"ח וסימן נ"ט). **מָגִיך שור השתי רצאות על בשך השוק מלפניו,** שני קשיים זה על גב זה, מהודקים, ועניבת עליהם. **מַד צְרִיךְ שִׁילֵךְ הַיכֶם בְּמַנְעֵל בְּרֶגֶל אַרְבָּע אֲמֹת.** (וילך לפני הדיניין שיראו איזה רגל ימינו שם) וועל בפירוש הסדר טימן ס"ב). **מָה יִעַמְדוּ הַיכֶם אַצְלָן כּוֹתֵל או עַמּוֹד לִישָׁעַן בּוּ?** (ויזהר שלא ישען כל כך שם נוטlein העמוד היה נופל, וזה אינו מקרי עמידה). **מִן בְּכָל עֲנִינֵי הַחֲלִיצָה,** בין בקריה בין בחליצה, בין ברקיקה, יהיו הדינים יושבים והיבמה עומדים. (ומעמידים היבמה לפני היכם, כדי שתהא דכויה עמו לפני בית דין). **מִן מַלְמָדִין אַתָּה וְאַתָּה הַיכֶם לְקָרוֹת,** עד שהוא והיא יהיו רגליים, ותהיה יכולה לקרוא לא אבה (דרכיט כה, ז) בನשימה אחת. (ואומרים ליכם וליבמה ענין הchlיצה, ובזה תהיה פטורה ממנו ומותרת לכל אדם, ואומרים להם שכנו לזה, והם ישבו: ה). **מַחְמָרְקִין לִיבָמָה מִן יִבְמִי לְאַחֲיוֹ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל לֹא אֶבֶה יִבְמִי** (דרכיט כה, ז) ומקרין אותה מלא במללה וזה אחר זו, רק לא אבה יקראוה בפעם אחת. וקרירה זו ושאר קריות צרכיים להיות בלשון הקודש. (ואם טעו באיזו חיבה, יחוור לראש המקרה). **מַטְמָרְקִין לִיכֶם לְאַחֲצָתִי לְקָרְתָה** (דרכיט כה, ח) (וקורין לו מלה לקחתה במפיק ה"א, גם יקרא מלה אלו בನשימה אחת) (שם). **נִגְשֵׁיךְ שִׁיבֵּין הַיכֶם דְבָרֵי הַיבָמָה וְמָה הוּא מִשְׁבֵּב.** **נָא יִשְׁעַן הַיכֶם לְכֹתֵל או לְעַמּוֹד שָׁאַחֲרָיו,** וידחק רגלו בקרקע. (ויזהרנו שלא יסיע ליבמה בענין הchlיצה) (שם). **נְבָבָן וְנְגַשָּׁה יִכְמֹתוּ אָלוּ,** (דרכיט כה, ט) ומתורת קשרות המגען בידה הימנית בלבד סיווע השמאלית, ולאחר כך תhir הקרסים, (התחתון תחתון תחתה), ותתפות רגלו בידה השמאלית, ותגביהנו מן הארץ. ותשמשת המגען מן העקב, וגם תחלוץ כל המגען בידה הימנית בלבד סיווע השמאלית, וגם בלי סיווע היכם, לא בידו ולא ברגלו, ומשלכת המגען בארץ, (ותשליך אותו למרחוק). ובכל זה תהיה גם היבמה מעומד, כפופה אבל לא יושבת, ולא על ברכיה. (ויאמר לה הרכ שתאסוף רוק גדור בפה, ולא פיהוק ועתוש, גם לא חרוק מים בעלמא, רק רוק ממש). **נְגַל חֻמּוֹד הַיבָמָה נְגַד הַיכֶם,** וירקה בארץ נגנד פניו רוק גדול. וצרכין הדינים החמשה לראות הרוק כשיוציא מפה עד שיגיע לפני היכם על הארץ. **נְגַד מַקְרִין אַתָּה בְּלִשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ:** ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל (דרכיט כה, ט-ז) (בית חלוץ הנעל בית חלוץ הנעל). **נָה וְכָל הַעֲוֹמְדִים שֶׁעֲוֹנִים וְאָוּרִים: חֻלּוֹן הַנְּעֵל גַּי** פעמים. **נָה יַחֲזֵיר הַיכֶם הַמַּעֲלֵל לְדִינִים,** ואומרם הדינים: יהיו רצון שלא תבנה בתות ישראל לא לידי הchlיצה ולא לידי יבום. **נָה מַצְאֵת כְּתוּב בָּסֶדֶר אַשְׁכָנִזִּי:** כשייעמדו יאמר הרבה: בא"י אמר אמר אקב"ז במצבות וחוקים של אברהם אבינו. והטעם, מדאמריין בפרק כסויי דם, בשכר שאמור אברהם ועד שורך נעל (כראשית, טו, כט), צכו בניו למנעל של הchlיצה. ויש לאומרו שלא הוכרת שם ומלכות. הגה: יש טורים שכחוב בהם לגוזר חרם על המוציא לעז על הchlיצה, ולא ראויין כן נהוגין. הלכות הchlיצה ויבום

הלכות חלייצה ויבום

קע דין גט אחר גט ומאמר אחר מאמר, וכו' כ' סעיפים

א היבמה שננתן לה היבם גט כריתות, פסלה ופסל צורתיה עליו ועל שאר האחים, מדבריהם. וכל גט שפסול אשתו מכוהנה, פסול יבמתו מהיבם, ואינה מותרת לזר, עד שיחלוין לה. ב' וכן המאמר (פי' יבמה נקנית מדאוריתא בכיה, לא זולת, וחכמים תקנו שקידשנה תחוללה, וזה הנקרא אמר, פירוש: מאמר חכמים). אינו קונה בה קניין גמור; שאם בא להוציאה אחר המאמר, צריכה גט למאמר, וחלייצה להפקיע הזיקה. ג' מאחר שאין מאמר קונה קניין גמור, ולא גט דוחה דחיה גמורה, לפיכך מועל המעשה שנעשה אחר כך, הן קונה קניין גמור, או גט וחליצה וביאה אחר המאמר, או מאמר וביאה גט אחר גט, הן מאמר אחר מאמר, או גט וחליצה וביאה אחר המאמר, או מאמר וביאה וחליצה אחר גט, בין יבם אחד ושתי יבמות, בין ביבמה אחת ושני יבים, בין בשתי יבמות ושני יבים. ד' כיצד, יכם שננתן גט ליבמו, וחזר ונתן גט לצרתה, נאסר בקרובות שתיהן. או שני יבים שננתנו שניהם גט ליבמה אחת, זה אחר זה, שניהם נאסרו בקרובותיהם. או שני יבים יכmozות, כל אחד נתן גט לאחת, כל אחד נאסר בקרובות של אותה או שני יבים ושתי יבמות, נתן גט לשתין, שעריך לחלוין לשתין. ולמן דאמר חלייצה ביבם אחד ושתי יבמות, אפילו בשני יבים ויבמה אחת, די בחלייצה אחת. פסולה צריכה לחזור על כל האחים, בשמי יבים ויבמה אחת צריכה חלייצה מכל אחד ואחד. ויש מי שאומר דה"ה שנקללה הזיקה. אבל חלייצה פסולה מעיקרה, אינה צריכה לחזור, היינו שהיה זוקפה למורי, ונפסלה, הגה: ולזה הסכים הרואה"ש ז"ל. והוא וחליצה פסולה צריכה לחזור, היינו שהיה זוקפה למורי, ונפסלה, שאם עשה מאמר בזו ואחר כך בזו, או אחיהם עשו מאמר בה או בחברתה, כל אחת צריכה גט למאמր, וחלייצה לאחת מהם לפטור את שתיהן. וכן אם עשה מאמר בזו, ואחר כך נתן גט, או חלץ לה או לצרתה, או שבא על צרתה, מועל מה שנעשה אחר אחיו גט או חלץ לה או לצרתה, או שבא עליה או על צרתה, מועל מה שנעשה אחר צריכתו של בעל המאמר, וליאסר בקרובותיהם במעשה שנעשה אחר המאמר, ולהצהיר מאמר לאסורה בעלת המאמר, וכך תקנתם: עשה בה מאמר ונתן לה גט, צריכה גט למאמר וביאה שנעשה אחריו. ז' וזה תקנתם: עשה בה מאמר ונתן לה גט, לבגלו חלייצה. עשה מאמר וחלץ, צריכה גט. עשה מאמר בזו ונתן גט לו, נתן גט לבגלו המאמר, והוא או אחיו חולצים לאחת מהן, ותפטר האחרת. ויש מי שאומר שתיהן צריכות חלייצה. ח' עשה מאמר בזו, ובעל הווא או אחיו לו, בעלת המאמר צריכה גט, וכן השנייה צריכה גט, וצעריך לחלוין לאחת מהן. ט' וכן תקנתם: נתן לה גט, ואח"כ בא עליה או עשה בה מאמר או בחברתה, או שחלץ לחברתה, או שאחר הגט שלו עשה בה אחיו מאמר או בא עליה, או חלץ לה או לחברתה, מועל מה שנעשה אחר הגט לייסור בקרובותיהם ולהצהיר גט למאמר שנעשה אחריו. י' וזה תקנתם: נתן לה גט ואחר כך בא עליה או עשה בה מאמר, צריכה גט וחליצה. יא' נתן לה גט, ואח"כ בא הווא או אחיו על צרתה, או שעשו בה מאמר, זו שבא עליה או שעשה בה מאמר, צריכה גט, וצעריך חלייצה לאחת מהן לפטור שתיהן. יב' הבעילה קונה קניין גמור, וכן החליצה דוחה דחיה גמורה. לפיכך אין המעשה שנעשה אחריהם, מועל, לא לפסל את זו ולא ליאסר בקרובות. כיצד, בא על יבמו, וחזר הווא או אחיו וחלץ לה או לצרתה, אין אותה חלייצה כלום.

אהע"ז הלבות חיליצה ויבום מימן קע

וכן אם אחיו חזר ונתן גט לה או לצרתה, איןנו כלום. וכן אם חזר ועשה בה מאמר או בעל, איןנו כלום. אבל אם בא הוא או אחיו על צרתה, או עשה בה מאמר, צריכה גט. יג וכן אם חלץ ליבמותו, וחזר הוא או אחיו וחלצו לצרתה, אין אותה חיליצה כלום לאסור בקרובותיה. או שניים יבממים שחלצו ליבמה אחת, זה אחר זה, אין חיליצה אחרונה כלום, ומותר בקרובותיה. אבל אם אחר שחלץ ליבמותו, בעל, או קדרש הוא או אחיו אותה או צרתה,opsis להו קדושין בהם וצריכה גט, בין קידשה לשם אישות כגון שקידשה סתם, בין לשם יבמות כגון שאמר לה: הרי את מקודשת לי ליזקת יבממים. יד הא דין מעשה מועיל אחר ביהה, דריוקא בבייה כשרה שלא קדם לה מעשה אחר. אבל ביהה פסולה, כגון שנתן גט לו ובבעל את זו, או עשה מאמר בזו ובבעל את זו, מועיל מעשה שייעשו אחרים, שאם יחולץ הוא או אחיו לשילשית, אסור בקרובותיה, וגם היא לא סגי לה בגט, דאתי נשר בה זיקה. אבל חיליצה, אפילו היא פסולה, שקדם לה מעשה אחר, כגון שנתן גט לו או מאמר בזו, ואח"כ חלץ לה או לצרתה, אף"ה אין מועיל אחרים, אם חזר הוא או אחיו וחלץ לה או לצרתה; אבל אם בעל או קדרש, תפסו בה. טז עשה מאמר ביבמותו ואח"כ נתן לה גט ליזקתה, פסלה עליו ועל כל האחין, וצריכה גט למאמרה וחליצה ליזקתה. (אם נתן לה גט סתם, הרוי كالו פריש ליזקתה). נתן לה גט למאמרה ולא ליזקתה, נשארה זוקקה כמו שהיתה, ואני מותרת אלא לשאר אחיהם, אבל המגרש אסור בה. וי"א שמורתת אף למגרש. טז ביתן תשעה כמאמר בגדיול. לפיקך בא על היבמה, פסלה על כל האחים. ואם אחר שבא עליה חזר אחיו הגדיול ובא עליה או על צרתה, או עשה מאמר או נתן גט או חלץ לה או לצרתה, פסלה על הקטן. וכן אם חזר הקטן ובא על צרתה, או שאחיו בן ט' בא עליה או על צרתה, פסלה עליו כדיין מאמר אחר מאמר. וכן אם עשה הגדיול מאמר ביבמה, וחזר אחיו בן ט' ובא עליה או על צרתה, פסלה כדיין מאמר אחר מאמר. ומאמיר של בן ט' אינו חשוב כמאמר הגדיול, ואין מועיל אלא בתחלה, אבל לא בסוף. כיצד, עשה קטן מאמר, מועיל לפסלה על האחים. אבל אם עשה הגדיול מאמר, וחזר בן ט' ועשה מאמר בה או בצרתה, איןנו מועיל לפסלה על האח הגדיול. אבל מאמיר אבל מאמר של בן ט', אחר מאמר בן ט', אפילו למייר שמוועיל, כיון שמאמר הראשון מבן ט'. וגט וחליצה, אין לקטן כלל, לא בתחלה ולא בסוף. יז גדול שעשה מאמר ביבמה או נתן לה גט ולהי צרה, שבא לחולץ לאחת מהן ולהתירין, אין חיליצת בעלת הגט או בעלת המאמר פוטרת הצרה. אבל חיליצת הצרה פוטרת לבעלת הגט למגורי, ולבעלת המאמר מחליצה, וצריכה ערד גט למאמרה. ואם עשה מאמר בזו ונתן גט לו, חולץ לאיזו שיריצה וпотור השניה, כמו שנتابאר. ייח מי שנפלו לפניו שתי יבמות מבית אחד, האחת שנייה ליבם ואחרת (モתרת). כשההוא מיבם מיאחים לאחרת, כשהוא חולץ לשניה. ויש מי שאומר שאם חלץ לאסורה לא הותרה צרתה; חלץ לזרה, הותרה האסורה. יט יבמות רבות הבאות מבית אחת, כיון שנבעלה אחת מהן בעילה כשרה, או נחליצה חיליצה מעוללה, הותרה הכל ונסתלקה זיקת היבם מעלהן. ואם נבעלה אחת מהן בעילה פסולת, או נתן לה מאמר פסול, נאסרו قولם ליבום, וצריכה גט זו שנבעלה או שננתן לה מאמר, וצריכה כל אחת מהן חיליצה להתרה לזר, שאין זיקת היבם מסתלקת בעילה פחותה. נחליצה אחת מהם חיליצה פחותה, הותרה להנשא לזר אותה שנחליצה, אבל צרתה אסורה עד שתחולוץ גם היא, או עד שיחלצו כל האחים לראשוונה

אהע"ז הלבות חיליצה ויבום סימן קעא

קצז

שנהליצה החליצה הפחותה, שאין חיליצה פחותה מסלקת זיקת ייכום מבית זה, עד שתחזר על כל האחים, או עד שתחלוץ כל אחת מהן, זהו דעת הרמב"ם. ונחלקו עלייו (כמו שהוא מפורש בדברי הטור). ב שני יבמים שייבמו שתי יבמות הבאות מבית אחת, ולא נודע מי ייכם תחלה, שניהם יוציאו בגט, ויתורו לזרים ישראלים, ואסורה ליבמים. לפיכך ראובן שהיה לו שתי נשים, אחת בעכו ואחת בצורך, ושמעון ולוי אחיו, האחד בעכו והאחד בצורך, ושותה שמת ראובן לא ייכם אחד מהם עד שידע מה עשה אחיו, קודם אחד מהם ויבם, אין מוציאין מידו עד שירודע שאחיו ייכם תחלה.

קעא דין שתי יבמות חרשות קטנות, ובו י' סעיפים

א מי שהיה נשוי לתמונה (שהשיואה אחיה ואמה שאין קדושה רק מרוכנן). וחירות, ומה, ונפלו לפניו אחיו ליבם, אין בית אחת מהן פוטרת צורתה. וכייד תקנות, מלמדין הקטנה שתמאן בו, וכונס את החרשת. ואם רצחה לגרשה, כותב לה גט אחר שיבא עליה, ומותרת לו. ב היו שתיהן חרשות או קטנות, בית אחת מהן פוטרת צורתה. ג היהת אחת גדולה ואחת קטנה, בית גדולה או חיליצה פוטרת הקטנה, ואין פוטרת את הקטנה פוטרת את הגדולה. ד אחת פקחת ואחת חרשת, בית הפקחת או חילצתה פוטרת את החרשת, ואין בית החרשת, ואין בית החרשת פוטרת את הפקחת. ה היו שתיהן קטנות, ובא הרים על אחת מהן, וחזר הוא או אחיו ובא על השניה, לא פסל הראשונה עליו, אבל אסור לו לקיים השניה, אלא מלמדין אותה שתמאן, ויקיים הראשונה. ו וכן אם הי שתיהן חרשות, אין בית הsherushה פוטרת הראשונה, והשניהם אסורה לו ויוציאנו בגט. ז קטנה וחרשת שבא הרים תחלה על הקטנה, וחזר ובא הוא או אחיו על החרשת, לא פסל את הקטנה, והחרשת צריכה גט, שביתת הקטנה מעולה מביאת החרשת, שהקטנה רואיה לאחר זמן. לפיכך יקיים הקטנה שנבעלה תחלה. ח בא על החרשת, וחזר ובא הוא או אחיו על הקטנה, מלמדין את הקטנה שתמאן בו, וויציאו החרשת בגט. (זהו דעת הרמב"ם, אבל אחרים חולקים עליו כמפורט בטור ובנימוקיו יוסף פרק בית החרשת בגט). ט אחת פקחת ואחת חרשת, בא הרים על הפקחת, וחזר ובא הוא או אחיו על השמאי). ט' אחת פקחת, והחרשת צריכה גט. בא הרים על החרשת, וחזר ובא הוא או אחיו על החרשת, לא פסל הפקחת, והחרשת צריכה גט. פסל את החרשת; החרשת יוצאה בגט, והפקחת בגט וחליצה. י' אחת גדולה ואחת קטנה, בא על הגדולה, וחזר ובא הוא או אחיו על הקטנה, לא פסל הגדולה, מלמדין הקטנה שתמאן בו. בא על הקטנה, וחזר הוא או אחיו ובא על הגדולה, מלמדין הקטנה שתמאן בו, ויקיים הגדולה.

קעב דין יכם סריס וחרש. שוטה וקטן וטומטום, וכן היבמה, ובו ט"ז סעיפים
א סריס חמה (פירוש שנתרס ע"י קדחת, ערוץ), ואילונית (פירוש אילונית שיש לה טבע זכר, כלומר שאינה يولדת, ואילונית נגזר מאיל שהוא זכר הצאן). איןם בני חיליצה ויבום. לפיכך אילונית ודאית שחליצה, לא נפסלה לכבודה. וכן סריס חמה שחילץ, או שחילצו לאשתו, איןנו כלום. הנה: היה ספיק סריס, חולץ. ולא מחזקין ליה בוראי סריס, אלא אם רואו בו, מידי שנולד, אחד מסימני סריס, כגון שהטיל מים ולא עשה כיפה; אבל ככלאו דכי יש לשוחש שנתקלקל אחר לידתו, וציריך לחלוין (ריב"ש סימן תע"ד). היה לailonit ודראית, צרה, מותרת להתייבם.

אהע"ז הלוות חילצה ויבום סימן קעב

ב ספק אילונית, חילצת ולא מתייכמת. ג' סריס אדם (פירוש שנסתורס ונחתק בידיו אדם). שהיה לו שעת הכוורת, חולצין לאשתו או מייבמין, והוא חולץ ואינו מייבם, מפני שפסול לבא בקהל. ואם עבר ובא עליה, קנה, ומוציאה בגט. (ואם היה יבמותו גיורת או שאר אשה המותרת לפצע דכא, מותר ליבמה) (נ"י פ' העREL). ד' אלו הם סימני סריס חמה: כל שאין לו לאשה. (ו"י א' דבachelor מלאה נקראת אילונית) (טור). ה' אלו הם סימני סריס חמה: כל שאין לו ז肯, ושערו לקי, ובשערו מחליק, וכشمטיל מים איננו עושה כיפה, ושכבות זרעו דיה, ואין מימי רגלו מוחמץין ורוחץ בימות הגשמיים ואין בשרו מעלה הבל, וקלו לקי, ואין ניכר בין איש לאשה. הגה: היו לו שתי שערות בזקנו, אינו סריס אלא עד שהיה לו כל הסימנים הללו (טור). אבל אם לא ה比亚שתי שערות בזקנו, אפילו אין בו רק אחד מהסימנים הללו, הי סריס (המ"מ פ"ה דאישות וכן משמע בטור). היו לו שתי שערות בשאר הגוף, אינו סריס, אעפ' שיש לו כל הסימנון הללו (טור). ו' בני כמה שנים יהיו לשתיו נדונים כאילונית וסריס על פי סימנים הללו, נ מבארו בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות וכיסימן קנייה. הגה: סעיף י"ג לעניין אילונית, והוא הדין לסריס. ו"א דאין לדון עכשו דין סריס ודאי, והיששין שהוא לו שערות ונשרו, או שהוא לו גומות, ואיןanno בקיין (ענין ברוב"ש סימן תע"ד), כמו שנחbare לעיל סימן קנייה לענייןマイון. וכן דיניין ליה בספק סריס, וחולץ, וכן ראי להורות. ז' מי שהתחכו או נתקו או מייעכו גידיו או ביציו, בידי אדם, נקרא סריס אדם; וכשייה בן י"ג שנה ויום אחד, נקרא גדול, שאין זה מביא סימנים לעולם. ח' אנדרוגינוס, איןו בר חילצה ויבום. ו"א שדיינו צובר לכל דבר. ט' טומטום, חולץ ולא מייבם, מפני שהוא ספק. ואם נקרע, ונמצא זכר, רצח חולץ, רצח מייבם. ויש מי שאומר שהוא ספק, ולחותרא. י' הזקן בזורה, שתשכחו וכשל, דינו כסריס אדם לעניין חילצה ויבום, אלא שם בא על יבמותו מותר לקיימה. יא' החרשתו והשוטה והקטנה, מתיכמות ולא חולצות. ואם רצח היבם לגרש החרשת בגט אחר שיבעל אותה, ה"ז מגרש. יב' חרש שוטה וקטן, אינם בני חילצה, אבל מייבמין. וההרש, אם נפלה לו מאחיו פכח, איןו יכול להוציאו לעולם. אבל אם נפלה לו מאחיו חרש, יכול להוציאו בגט אחר שיבעל. והקטן, יוציא בגט, אם בא עליה לאחר שהגדיל; ואם לאו, צריכה גט למאמרו והיליצה ליזקתו. יג' שני אחים, אחד פכח ואחד חרש, נשואים לשתי נשים פקחות, מת חרש בעל הפקחת, אחיו הפקח רצח חולץ רצח מייבם. מות פכח בעל הפקחת, אחיו החרש אינו יכול להוציאו, וכונס, ואני מוציאו לעולם. יד' שני אחים פקחים נשואים שני נשים, אחת פקחת ואחת חרשת, מות פכח בעל החרשת, אין החרשת בת חילצה, אלא כונס, ואם רצח אחר כך להוציאו בגט, יוציא. מות פכח בעל הפקחת, אחיו, רצח חולץ, רצח מייבם. טו' שני אחים, אחד חרש ואחד פכח, נשואים לשתי נשים, אחת חרשת ואחת פקחת, פכח לפקחת, וחרש לחרשת, מות חרש בעל החרשת, אחיו הפקח כונס, ואם רצח אח"כ, יוציא בגט. מות פכח בעל הפקחת, אחיו החרש כונס, ואני מוציאו לעולם. הסומא, מייבם. הגה: ואני חולץ; ואם חולץ, חולצחו כשרה (טור). ונראה לי שם אין כאן את, אלא הוא, חולץ לכתלה, לאחר שאפשר בענין אחר. וועל סימן קמ"ט בפיווש הhiltscha סעיף טז' אשת קטן ואשת השוטה, פטרורה מן הhiltscha ומן היבום. אבל אשת החרש, והזקנה, והעקרה, הרי הם כשאר כל הנשים, וחילצת או מתייכמת.

אהע"ז הלוות חיליצה ויבום סימן קעג

קצט

קעג דין יבמה האסורה ליבם באיסור ברת, ודין צורתה, וסוטה וצורתה, וקטנה
שמיינא, ובו יי"ז סעיפים

א היכמה שהיא ערוה לבם באיסור ברת, חוץ מן הנדרה, אינה זוקפה להם, ומותרת לו ר' בלא חיליצה, וכן צורתה פטורות מן החיליצה ומהיבום. אם היה לו אח אחר, ואחת מצורותיה נתיכמה לאחיו, ولو נשים אחרות, ומתח, כלן פטורות מהחיליצה ומון היבום. ואם היה לו עוד אח אחר, ואחת מהנשים אלו נתיכמה לו, ولو נשים אחרות, ומתח, כלן פטורות מהחיליצה ומהיבום. וכן עד עולם. ב אבל אם אחת מכל העניות נשואה לזר שאינו אחיו, ומתח, מותר לישא צורתה. ג יבמה שהיא (ספק) ערוה על בעל, או ספק ערוה על היבם, הרי זו חולצת ולא מתיכמת. לפיכך מי שקידש אשה בספק קדושיםן, ואח"כ מתח אחיו שהיא נשוא אחותה, ונפלת לו ליבום, שהוא ספק אחות אשתו, הרי זו חולצת ולא מתיכמת, ומוציא את אשתו בגט מספק, ושתייהן אסורתו עליו; יבמתו מפני שהיא ספק ערוה; ואירושתו, מפני שהיא ספק קרובות חולצתו. ד היהת היכמה באיסור ערוה על הבעל, אינה אשתו. ואם היה לה צורה, חולצת או מתיכמת. וזה שהיתה לבעל באיסור ערוה, היא ליבם כמו שהיא דעלמא ומותר בה. ה היהת היכמה ספק ערוה על הבעל, או חולצת או מתיכמת. ז יבמה (שהיא ערוה) ליבם, והיה לאחיו בה ספק קדושיםן או ספק גירושין, וכן אשאה אחרת, אותה הצורה חולצת ולא מתיכמת. ז היה לאחיו נשוי אשה שהיא ערוה ליבם, וכן עוד אשאה אחרת, ואחר כך מטה העורה בחיה בעלה, או גירשה, או שהיתה קטנה ומיאנה בו, ואחר כך מטה, מותרת צורתה להתייכם. אבל אם לא מיאנה בו בחיה, ומיאנה בו אחר מותו, צורתה חולצת ולא מתיכמת. ח ספק אם אותה שהיא ערוה ליבם והיא אילונית, הבעל או אחר מותו, צורתה חולצת ולא מתיכמת. ט יבמה שהיא ערוה ליבם והיא אילונית, אפילו הכיר בה בעלה, הרי היא כמו שאינה, וצורתה חולצת או מתיכמת. ואם יבם הצורה מפני שהיא סבור שהערוה אילונית, ואחר כך נמצאת שאינה אילונית, יצא מיכמה בלבד לזר, והולד ממזר. י נשאת הצורה לזר, מפני שהיתה סבורה שאין העורה אילונית, ואחר כך נמצאת אילונית, יצא מהבעל בגט, ובחליצה מהיכם להתריה. ואם מתחלה לא נשאת לזר, אלא נתקדשה לו בלבד, מותרת ליבם. יא מי שונתה אשתו תחתיו בעדים וכרכוץ, ומתח בלא זרע, ונפלת לפני אחיו, דינה כדין ערוה, והיא צורתה פטורות מהחיליצה, אבל אם ספק זונתה אם לאו, היא חולצת ולא מתיכמת, צורתה, או חולצת או מתיכמת. הגה: יי"א דאפשרו זונתה וראי, צrica חיליצה (השגות הרא"ב). והוא הדין לצורתה, ויש להחמיר. ולכן מי שיש לו אשיה שהмерה, אף על גב דודאי זונת, צורתה צrica חיליצה (מרודכי ריש יבמות וכ"כ מהרא"י סימן ר"ט).

אשה שהלך בעלה למדינת הים, ונשאת, ואחר כך בא הבעל ומתח, צורתה מותה להתייכם, ואני כזרת סוטה (הגוז אלפסי פרק האשיה). יב אשת אחיו שלא היה בעולמו, (פירוש שנולד האח הקטן אחר מיתת הגדול), הרי היא אשת אח שלא במקום מצוחה, ופוטרת צורתה. ביצד רואבן שמת, ונפלת אשתו לפני שמעון אחיו, ואח"כ נולד לוי אחיו, בין שנולד קודם שיבום שמעון אשת רואבן, בין שנולד אחר שיבום, ומת שמעון, אסורה על לוי לעולם. ואם היה לשמעון אשאה אחרת, גם היא פטורה מהחיליצה ומהיבום, ופוטרת צורתה וצורת צורתה עד סוף העולם, כדין צורת ערוה. ואם מת שמעון, אפילו קודם שעשה בה מאמר, אשת שמעון חולצת ולא מתיכמת, משום דכיון דקיים אין יש זיקה, אפשרו לא עשה מאמר זהה ליה בצורת אשת אחיו שלא היה בעולמו. יג קטנה שהיתה נשואה (לאחיהם) שהיא שנייה לו, ומתח, ונשאר

אחיו מאבו, ומת, ונפלה לפניו ליבום ועודנה קטנה, אין אומרים תמאן, לעקור נשואין הרשונים, כדי שתתיכם, אלא צרצה חולצת ולא מתייבמת, שאף היא חולצת אם תמאן. יד קטנה שאינה ערוה עליו, ומת, ומיאנה הקטנה ביכם, אסורה לו ומורתה לזר בלבד חיליצה, אם אין שם אחים אחרים. ודוקא היא, אבל צרצה מורתה לו, ואפילו היא מורתה לשאר אחים שלא מיאנה בהם. טו היו לאחיו באשותו ספק גירושין, ונפלה לפניו ליבום, חולצת ולא מתייבמת. אבל אם היה לאחיו ספק קדושיםין, הרי זו יכולה להתייכם. טז המגרש אשתו גדולה, או קטנה שהשיאוה אחיה, והחזרה, ומת, ונפלה לפניו יבם, מורתה לו. אבל קטנה שהשיאוה אביה, ונתגרשה בקטנותה על ידי אביה, והחזרה ומורת בעודה קטנה, אסורה ליבם. וכן הדין במגרש הפקחת, ונתחרשה, והחזרה, ומת, והיא חרשת; ובין בזו ובין בזו, צרצה מורתה להתייכם. יז החזרה כשהוא קטנה או חרשת, וגדלה ונתפרקתה אצלו, ומת, מורתה להתייכם. ואין צורך אם החזרה אחר שגדלה או נתפרקתה.

כא לחודש
לשם"ח

קעדי דין האסורה ליבם באיסור לאו ועשה, וכו' ז' סעיפים

א יבמה שהיא אסורה ליבם, בלבד או בעשה או באיסור שנויות דרבנן, היא חולצת ולא מתייבמת, וצרצה או חולצת או מתייבמת; ואין חולצת פוטרת צרצה, אבל חולצת צרצה פוטרת אותה. ואם עבר ובא עליה, קנאה, ונפטרת צרצה. ואם רצח להוציאיה, מוציאה בגט. **ב** היותה אסורה לבעה באיסור לאו או עשה או איסור דרבנן, ומורתה ליבם, יכולה להתייכם; חוץ ממחזיר גירושתו משנשאת, ומת, שהיא חולצת ולא מתייבמת, וצרצה או חולצת או מתייבמת. ג' אהות חולצת, אסורה מדרבנן, וחולצת ולא מתייבמת. ד' מי שיש עליה זיקת שני יבמים, היא צרצה אסורה מדרבנן, וחולצת ולא מתייבמת. כ' מצד, שלשה אחים נשואים שלשה נכריות, ומת אחד מהם או צרצה חולצת ולא מתייבמת. כ"ז, שלשה אחים נשואים שכנסה, חולצת ולא מתייבמת. ד' נתן ועשה בה אחד מהנשאים מאמר ביבתו, ומת קודם שכנסה, חולצת ולא מתייבמת. ה' נתן לה גט, ופירש שהוא למאמרו, הרי בטל המאמר שעשה, ואין עליה אלא זיקת יבם אחד, ומתייבמת. אבל אם נתן לה הגט סתום, אסורה להתייכם. ו' קתן שבא על יבתו, ומת, חולצת ולא מתייבמת; שאין ביאתו קונה קניין גמור, ויש עליה זיקת שני יבמים. ז' מי שחכיה שפהחחה וחכיה בת חורין שנטקדשה לרואבן, ונשתחררה, וקידשה שמעון אחיו, ומתו שניהם, ונפלה לפניו לוי אחיהם, מתייבמת לו, שאינה אשת שני מתים, שאם קדושי רואבן קדושין אין קדושי שמעון כלום; ואם קדושי שמעון קדושיםין, אין קדושי רואבן כלום.

קעה דין יבמה שהיתה אסורה והותרה, וכו' י"ד סעיפים

א יבמה שאינה ראוייה להתייכם בשעת נפילה, משום איסור ערוה, אסורה עולמית, אפילו אם יפרק האיסור. כגון שני אחים שנשואים שתי אחיות, ומת אחד מהם, ונפלה אשתו לפני השני שනשוי אחותה, אפילו אם תמות אשתו אחר כך, שפרק איסור אחותהasha, אפילו הכי אסורה. ואפילו נפלה לפניו פעמי אחרת אחרי מות אשתו, כגון שתהיה להם אח שלישי שלא הייתה ערוה עליו, וככansa, ומתח אשתו של זה שהיה נשוי אחותה, ומת השלישי שכנסה, וחזר ונפלה לפניו, אסורה לו. לא שנא מתה אשתו קודם שכנס השלישי, לא שנא מתה אחר שכנס, אע"פ שלא הייתה אסורה עליו בשעת נפילה אחרונה, אפילו

אהע"ז הלבות חליצ'ה ויבום סימן קעה

רא

הכי אסורה לו היא וצורתה, כగון שהייתה אשה אחרת לאח השלישי, כיוון שהיתה אסורה לו בשעת נפילה ראשונה. אבל אם היה מותרת לו בשעת נפילה, אף אם תואר אחר כך, אם פקע האיסור, חוזרת להיתריה. כיצד, שלשה אחים שניהם מינם נשואים שניים אחיות, ומת אחד מהם, ונזקקה אשתו לשישי שאינו אחותה, ולא הספיק לכונסה עד שמת האח השני שהוא נשוי אחותה, והרי שתיהן אסורות עליו, מתה האחרונה, חוזרת הראשונה להיתריה, כיוון שהיתה מותרת בשעת נפילה, ע"פ שנאסרה בינוים. אבל אם מתה הראשונה, לא הותרה האחרונה, כיוון שהיתה אסורה בשעת נפילה. וכן אם היו שם עוד אחים, ורקם אחד מהם וחילץ לאחרונה, או שהייתה הראשונה אסורה לאחד מהאחיהם, ויבם את האחרונה, שהרי מותרת לו, הותרה הראשונה לשאר אחים, שהרי האחרונה שאסורה אותה, חלצה או מתיבמה למותר לה. אבל אם האחרונה אסורה לאחד מהם משומם ערוה, הרי הוא מותר ליבם הראשונה, ושאר האחים אסורים בשתייהן, וחולצות ולא מתייבמת. ב' שנים מהאחיהם נשואים לשתי אחיות, ומתו שניהם, ולא נודע אייזו מהם מות ראשון, הויל ויאי אפשר לייבם שתיהם, והרי זיקה נפלת על שתיהן, חולצות ולא מתייבמות. ואפילו היהת אחת מהם אסורה על הייבם משום שנייה או מהייביב עשה או מהיביב לאוין, הרי אלו חולצת ולא מתייבמות. אבל אם היהת אחת מהם ערוה עליו, הרי אחותה מותרת לו, רצח חולץ רצח מייבם, שהרי לא נפלת זיקתו על שתיהן, שאין זיקה על הערוּה. ג' ארבע אחים, שנים מהם נשואים לשתי אחיות, ומתו הנשואים את האחיות, או בזו אחר זה קודם שהספיקו לייבם לראשונה, שתיהן חולצות ולא מתייבמות, שאי אפשר לשום אחת מהן להתייבם, משומם איסור אחות זוקפה. ואם קדמו וכנסו כל אחד אחד מהאחיות, מוצאים אותן מותן מהם; ויש מי שאומר שאין מוצאים. ד' היהת אחת מהם אסורה לאחד מהיבמים משומם איסור ערוה, מותר בשנייה, שהרי אין הערוה זוקפה לו, ונמצא שאין זוקפה לו אלא אחת; והשני, אסור בשתייהם. ה' היהת אחת מהן אסורה לזה משומם ערוה, והשנייה אסורה לשני משום ערוה, האסורה לזה מותרת לה, שככל אחד אין זוקפה לו אלא אחת. אבל אם אין אסורות עליהם אלא באיסור לאו או עשה, לא נדחת הזיקה מהם, וחולצות ולא מתייבמות. ו' שלשה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומת אחד מבבלי האחיות, ואח"כ מות בעל אליה השניה, ונפלת גם האחות השניה לפני האח השלישי, שתיהן אסורתה עליו, שכן צרות זו לו בזיקה, וחולצות ולא מתייבמות. ואם עשה מאמר בראשונה, ואחר כך נפלת אחותה לפניו, יוציאה בעל המאמר בנט וחיליצה, והאחרונה בחיליצה. ז' שלשה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ואחד נשוי נכricht, ומת נשוי נכricht, וכנס אחד מבבלי האחיות את אשתו, ומת, הראשונה יוצאה משום אחות אשה, והשנייה משום צרתה. ואם לא כניסה, בין שעשה מאמר בנכricht, בין שלא עשה בה מאמר, הרי זו חולצת ולא מתייבמת. ח' שלשה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ואחד נשוי נכricht, גירש אחד מבבלי האחיות את אשתו, ומת נשוי נכricht, וכנסה המגרש, ומת, מותרת לאח הנשאר. אבל אם מות נשוי הנכricht קודם שגירש אחד מבבלי האחיות את אשתו, אפילו אם לא נכנס הנכricht ומת, אסורה לאח הנשאר מפני שהיתה צרת ערוה בזיקה, אפילו אם גירש הערוה קודם שמת. (זה אם היה נשוי נכricht, ויש לו בנים. אסורה לו משומם זיקת אשתו אחיו שיש לו בנים) (הגחות אלפסי פ' אחין). אבל אם נכנס בעל האחיות את הנכricht, וגירש הערוה, ומת, לא שנא גירש קודם נכנס הערוה, לא שנא אח"כ, מותרת הנכricht לאח הנשאר.

ט שני אחים פקחים נשואין שתיהן אחות קטנות או חרשות, וממת אחד מהם, יצא מושם אחות אשה, שהרי נשואין שתיהן שותה. י' היתה אחת פקחת ואחת חרשת, ממת בעל החרשת, יצא מושם אחות אשה. ממת בעל הפקחת, בעל החרשת מוציא את אשתו בגט, ואת אשת אחות אחות בחליצה. י"א היתה אחת גדולה ואחת קטנה, ממת, הקטנה יצא מושם אחות אשה. ממת בעל הגדולה, מלמדין את הקטנה שתמן בבעלה, ויבם הגדולה. י"ב שני אחים, אחד פקח ואחד חרש, נשואים לשתי אחות פקחות, או אחת פקחת ואחת חרשת, והפקחת נשואה לפקח, ממת חרש בעל החרשת, או חרש בעל הפקחת, יצא מושם אחות אשה. ממת פקח בעל הפקחת, החרש בעל החרשת, או בעל הפקחת, מוציא את אשתו בגט, ואשת אחותו אסורה לעולם. יג שני אחים חרשים נשואים לשתי אחות פקחות או חרשות, או אחת פקחת ואחת חרשת, וכן שתי אחות חרשות נשואות לשני אחים פקחים או חרשים או אחד פקח ואחד חרש, וממת אחד מהם, יצא מושם אחות אשה. ואם היו נכריות, יכנסו; ואם אח"כ ירצו להוציא בגט, יוציאו. יד שני אחים, אחד פקח ואחד חרש, והחרש נשוי שתי נשים פקחות, ואחת מהן ערוה על הפקח, וממת החרש, שתיהן פטורות מהחליצה ומהייבום. היו שניהם פקחים, ואחד מהם נשוי שתי נשים, אחת פקחת ואחת חרשת, והחרשת היא ערוה על אחותו, השניה הפקחת חולצת ולא מתיבמת.

קעו דין יבמה שאינה בת יבום מושם ספק זוקפה, ודין נשי תערובות, ובו ח' סעיפים א מי שקידש אחת משתי אחות, ואני יודע אייזו קידש, אפילו לא הוכרו מעולם, שלא נתנו לביאה, והוא קדושין וצריך גט לכל אחת ואחת. מטה, ולו אח, חולץ לשתיهن. היו לו שני אחים, אחד חולץ ואחד מיבם לשניה. קדרמו שני האחים וכנסו את שתיהן, אין מוציאים אותם מידן. ואם נמלכו בב"ד ואמרו להם שייחלוון האחד ויבם השני, והלכו שניהם ויבמו, יוציאו. ב' מי שעבר ויבם ודאי אחות זוקפו, יוציאו. ג' שנים שקדשו שתי אחות, זה אינו יודע אייזו קידש וזה אינו יודע אייזו קידש, ומטהו, ולזה אח ולזה אח, כל אחד חולץ לשתיهن; ואין שום א' מהם יכול ליבם. זה א' ולזה שנים, היחיד חולץ לשתיهن, והשנים א' חולץ לאחר תhalbת, ואח"כ ייבם השני לשנייה. ואם קדרמו השנים וכנסו אחר שחילץ היחיד, אין מוציאים מידם, אפילו שניהם כהנים. היו לויה שני אחים ולזה שני אחים, אחיו של זה חולץ לאחת, ואחיו של זה חולץ לאחת, ואח"כ האח השני של זה מיבם חולצחו של זה, ואח השני של זה מיבם חולצחו של זה. אם קדרמו שני האחים של הא' וחילצו לשתיهن, לא ייבמו השני אחים האחרים של השני לשתיهن, אלא א' חולץ וא' מיבם לשניה. קדרמו השנים האחוריים וכנסו, אחר שחילצו השנים הראשונים, אין מוציאין מידם. ד' מי שהלך בעלה למדינת הים, ושמעו שמת, ונשאת, ואחר כך בא בעלה, ומטהו שניהם, לויה אח ולזה אח, אחיו של זה ושל זה חולצין ולא מיבמים. (ודין צורתה עיל סי' קע"ג סעיף י"א). ה' האשה שהיו לה בנים ולכלתה בנים, ולילדיו היא וכלתה שני זכרים במחבוא, וננתרכו הבנים, וגדלו התערובות ונשאו נשים, ומטהו, בני הכללה חולצין לשתיهن תhalbת, ולא מיבמאין; ובני הזקנה, אחר חילצת בני הכללה, חולצין או מיבמאין. ו' מטהו הבנים הוורדים של הזקנה והכללה, והספקות קיימים, הספקות לנשי בני הזקנה חולצין ולא מיבמאין; ולנשי בני

הכליה, א' מהספקות חולץ לה תחללה, והשני מייבם. ז' מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדים, ונשאת וילדה, ואין ידוע אם הוא בן תשעה לרשותו או בן שבעה לאחרון, והיו לה בני מהרשותו ומהשנין, וגדל הספק ונשא אשה ומת, בניה מהרשותו ומהשנין חולצים ולא מייבמים; וכן הספק לנשותיהם, חולץ ולא מייבם. היו לראשון ולשני, לכל א' בן מאשה אחרת, ומתו, זה הספק חולץ או מיבם לנשותיהם. מות הספק, אחד משני הבנים הווודאים חולץ לה תחללה, והשני מייבם. זה חמישה נשים שהיה לכל אחת בן ידוע, וילדיו כלן במחובא, כל אחת זכר, מחרבו חמישה הולדות ונשאו נשים, ומתו, ונפלו נשותיהם לפני חמישה הבנים הווודאים, ארבעה מהוודאים יחלצו לאחת, ואחר כך ישנה החמייש. וכך עושים לכל אחת ואחת. ואם מת א' מהבנים הווודאים, ארבעה הספיקות יחלצו לה, ואחת ייכם. היו לקצת הוודאים כהנים, הכהנים חולצים ולא מייבמים, ושאינם כהנים מייבמים. היו לקצת הוודאים שיש להם באלו הספיקות אחיהם שלא מהאב, וגם יש לו בהם אחיהם מהאב (אחיהם מן האם חולצין, אחיהם מן האב מייבמים. מיקצתם כהנים ומקצתם אחים מן האם, אלו ואלו) חולצים ולא מייבמים.

הלכות אונס וمفטה

קען הלכות אונס וمفטה, ובו ה' סעיפים

א המפתחה בתולית ישראל (עד שלא חיבורו, והוא מכת שלשה ואילך) (טור הרא"ש), משלם בושת ופגם וקנס. ואם אنسה, משלם עוד צער. (ואם נשאה המפתחה, אין צורך ליתן קנס) (טור). **ב** אונס וمفטה, דניין אותה בשלשה דיננים, ובכללן שיהיו סמכים, בא"י. והאיתנה שאין סמכים, מנדיין אותו עד שפיס את חבירו; וכד' יהיב ליה שיעור Mai dachzi למשיב, שдинן ליה. (והכת, כל זמן שהיא ברשות אביה, הכל לאכבה (גמ' זה שם). ועיין בטוטו סימן זה שהאריך בדין אילן, והרב החבר קצר בהםם, שאינם שכחין). **ג** האונס את התבולה, חייב לישא אותה, ובכללן שהיא ואביה יהיו מרוצחים, אף' היא תגרות או סומה, ואינו רשאי להוציאה לעולם אלא לרצונה. לפיכך אין צורך לחייב לה התבולה. ואם עבר והוציאה, כופין אותו להחזירה. **ד** היהת אסורה לו, אפילו איסור דרבנן, איינו רשאי לישא אותה. וכן אם נשאה ומצאה בה ערות דבר, יגורשנה. הגה: יצא עליה שם רע, כגון שכאו שניים והעדיו עליה שתכחטו לזרונות, אין לה קנס. אבל ממשום קול בעלמא על שם רע שיצא עליה, לא הפטידה הקנס (טור). בא עליה באונס ואח' בפתחה אותה, מקרי מאנט, ע"ג דראח' נתרצית לו (מהרי"ק שורש קכ"ט). **ה** הנטען על הפנוייה, י"א שלא לכunos משום לדוח שפתאים, שנראה שמחזיקים הקול. וו"א שמצוה לכunos. הגה: והסתברא ראשונה עיקר. ובמקומות שיש לחוש שלא יצא לתרבות רעה, מותר לכונסה. וכל זה בקהל בעלמא, אבל אם ודרاي בא עליה, מצוה לכונסה, אבל אין כופין על כך (שם). ואם נתענת משנים, מראשון איינו אלא קול בעלמא, והשני הוסיף בפוגה, השני מצוה לכונסה. ואם נתענת משניות בשווה, האחד נשוי והשני איינו נשוי, מצוה על שאינו נשוי לכונסה (ג"ז שם). ועל ט"י כ"ב אם היא נאמנת עליו. וזה שתכחטה לאחד שנדר לה דבר באתנה, והוא כופר, צריך לישבע כמו בשאר חכויות (ריב"ש ט"י מ"א). וזה שהחכינה תורה לאונס וمفטה ממן, היינו אם כבר נעשה המשעה במרקחה, אבל אסור לאכ ליתן בטעו לזרונות, ועל זה נאמר: לא תחולל בתך להונאותה (וירא יט, לט) וכל המכינה עצמה לזרונות, בין מדעתה בין מדעתה אביה, הרי זו קדרשה, ואין חלוק כזה בין בתולה לבכולה (טור בשם הרמב"ם). ורשאין הבית דין לנקוט הזרונות, כדי לעשותן גדר. ומעשהה באחת שזונתה עם העובד כוכבים, וחתחו את חותמה, כדרי לנוללה (תשובה הרא"ש כלל י"ח).

אהע"ז הלוות סוטה סימן קעה

הלוות סוטה

קעה הלוות סוטה, וכו' כ"ב סעיפים

א המKENא לאשתו, ונסתירה ואינו יודע אם נתמאת, אסורה לו. ובבלבד שהיא הKENוי והסתירה רדואית, ואו הפסידה כתובתה, אף מעת קדום שגירשה. ב כדי הKENוי, אומר לה בפניו שניים: אל מסתורי עם איש פולני, אפילו אם הוא אביה או אחיה או עובד כוכבים או שחוף. (פירוש שאנו מתקשה) (טוור), והוא שיתה גדוול. אבל אם אמר לה: אל מסתורי עם פולני, (והוא) קטן או בהמה, לא הוイ קENוי. ומKENא לה בין אם היא ארוסה בין אם היא נשואה או זוקקה ליכם. ג קטנה שהשיאה אביה ווינטה לרצונה, יש מי שאומר שאסורה לבעה. לפיקד מKENאין לה, כדי להפסידה כתובתה. ויש מי שאומר שאנו נאסרת על בעלה, אלא אם כן הוא כהן. הגה: גודלה שונתה בשוגג, שסבירה שבעלתה הוא אחר, מותרת לעבילה ישראל (הרמב"ם פ"כ ר' דישות). אבל זונת השיבורה שמותר לוננות, הויל במצורה ואסורה לבעלתה ישראלי (מהרי"ק שורש ק"ח). Asheha שנתייחדה עם אנשים בדורך, ובאה ואמרה: נתיחדי ונאנטSI, י"א דנאמת, ב מגו ראמרה: לא נבעלתי, י"א דאברה מגו שלה, הויל ונתייחדה שלא כדין (שני הדעות במרבי פרק שני דכתובות). ד כיצד היא הסתירה, שנסתירה בפני עדדים עם אותו פולני שKENא לה, ושתחנה כדי טומאה, שהיא כדי עצלה ביצה ולגמעה. ה קINA לה משנים, שאמר לה: אל מסתורי עם פולני ופולני, ונסתירה עם שניהם כאחד, אפילו הם שני אחיה, או אחיה ואחיה, אסורה. ו אמר לה בפני שניים: אל תדברי עם איש פולני, אין זה קENוי; אביה ונסתירה עמו ושתחנה עמו כדי טומאה, מותרת. וכן אמר לה: אל מסתורי עם איש פולני, ודברה עמו בפני עדדים, מותרת. וכן אמר נסתירה בפני עדדים ושתחנה כדי טומאה עמו, ולא קINA לה בפני עדדים, שאין אסורים על הייחוד אפילו נסתרו יחד על דעת ערובה, אא"כ קINA לה החלה בפניהם. ומ"מ לא חתיחד אשה עם אנשים, כמו שנחbaar (לעיל סימן כ"ב). ז לא יאמר אדם לאשתו, ואפילו בינו לבינה: אל מסתורי עם פולני, דרלמא קימא לאן כרבבי יוסי ברבי יהודה ראמר: קINA לה בינו לבינה הויל קENוי. הגה: וכעכשו אין לנו מי סוטה, ואם נסתירה אחר הKENוי, אסורה לו לעולם (טוור בשם סמ"ג). ואם שכח וקINA לה, ימחל לה מיד על הKENוי (אי'), כמו שיוחבא למקמן סי' זה סעיף י"ב. ח בא עד א' והעדיו לו שנסתירה עם אותו שKENא לה, ושתחנה כדי טומאה, אם הוא נאמן בעניינו ודעתו סומכת עליו, יוציאו וייתן כחובה. ואם לאו, מותרת לו. ואם הוא עצמן ראה שנסתירה עמו ושתחנה עמו כדי טומאה, הרי זו אסורה עליו יוציאו וייתן כחובה. (וain חילוק לענין סתירה שאחר קENוי בין בעיר ופתח לדשות הרובים או לא) (עיין לעיל סי' רמ"ד) (ועיין לעיל סי' כ"ב).

ט לא קINA לה, ובא עד א' ואמר לה: זונת, והיא שותקת, אם הוא נאמן בעניינו ודעתו כי סומכת עליו בשנים, יוציאו וייתן כחובה; ואם לאו, מותרת לו. הגה: והוא הדין אם היא עצמה אומורת לו שזונת, כמו שנחbaar לעיל סי' קט"ז סעיף ו'. י"א דבזמן הזה שיש חרם ר' ג' שלא לגרש אשפה בעל כרחה, איןנו נאמן לומר שמאמיננה או שמאמין לדברי העד (הגחות מיימוני פ"כ ר' מהרי"ק שורש ק"י בש"א), דהיינו שמא עניינו נתן באחרת, ואומר שמאמיננה ע"פ שאינו מאמין. ומণין אותו על שאומר שמאמיננה וגורם לבטל חרם ר' ג' והוא הדין בכל מקום שלא יכול לגרש ללא דעת האשפה. י"א דכוfin אותו ומשמש עמה (מדרכי פרק האמור), ע"פ שאומר שמאמין לדברי העד, לאחר שהאשה אינה

איי

אהע"ז הלכות סוטה סימן קעה

רה

מודה, או אפיקלו אמרה עצמה: טמאה אני לך, והזרה ונותנה אמתלא לדבריה הראשונים. כן נראה לי על פי סברא זו. אבל יש חולקים וסבירו להו דאף בזמנ הזה, נאמן (שם ב מהרי"ק, וכן משמע מהרמב"ם פ"ד). ואם היה לו קטט עמה, איןנו נאמן לומר שמאמין לדברי העד, ודוראי מהמת נשאה אמר כן (שם ב מהרי"ק). ועיין לעיל סימן קט"ז טעיף ז. ⁹ מי שהוזעיא קול על אשתו, שזונתה, ואמר שנתברר לו הדבר, ואחר כך אמר איינו אמת, אלא שמחמת הטעש שהכעיסתו הוזעיא קול זה, אם נתן אמתלא לדבריו, מותרת; ואם לאו, אסורה לו. **יא** שמע העם מרוגנים אחר הקינוי והסתירה, שלא שני עדדים, עד שהנשים נושאות ונותנות בה שזונתה מהאיש שקינא לה, אסורה לו, ויוציאנה ייתן כתוכה. **יב** בעל שמחל על קינוי, קודם סתייה, קינויו מחול וככלו לא קיניא לה. אבל לאחר סתייה, אין קינויו מחול. גירושה, הרי זה כאלו מחל לה. ואם החזירה, ציריך לנקנתה לה פעמי אחר. **יג** מי שנתחרש בעלה או נשתה, או היה במדינה אחרת, או שהיה חבוש בכית האסורים, ושמעו ב"ד מרוגנים אחריה, קוראים ואומרים לה: אל חסורי עט פלוני. ואם באו עדדים אח"כ שנסתירה עמו ושחתה כדי טומאה, אוסרים אותה על בעלה לעולם, וקוראים כתוכתה. ולשיבא בעלה או יבריא או יצא מבית האסורים, יתן לה גט. **יד** בא עד אחד והעד שנטמאה מאותו שקינא לה, יצא ללא כתוכה. אפיקלו אם עד הטומאה הוא אחד מערי הסתייה, ואפיקלו עבד או שפחה או אשה או קרוב, כשר לעודות. **טו** חמיש נשים שונות אותה, נאמנות עליה לומר שנטמאת אחר הקינוי לאסורה על בעלה, אבל לא להפסידה כתוכתה. **טז** מוציאים ע"י עדי טומאה, אפיקלו לא רוא מכחול בשופורתה, מאחר שראו אותם דבוקים זה בזה ונוהגים בדרך המנאפים. **יז** כל אשה שנאסורה על בעלה על ידי קינוי וסתירה, אסורה גם לאותו שנאסורה בשבלו. ואם עבר ונשאה, מוציאין אותה מתחתיו בגט, אפיקלו היו לה כמה בנים ממנו. אבל אם לא קדם קינוי, ובאו עדדים שנסתירה עם איש זה, ובאו וממצו דבר מכוער, נתבאר בס"י י"א. **יח** כל אשה שבאו שני עדדים והיעדו שזונתה עם זה כשהיתה תחת בעלה, הרי זו יצא מזה, וاع"פ שיש לה מני כמה בנים. **יט** י"א שאשת איש שזונתה עם עובד כובבים וגידישה בעלה, ונתגייר העובד כובבים, שמותרת לגר הזה, שלא שייך למימר אחד לבועל בביאת העובד כובבים. הגה: ומ"מ מי שזונה עם אחות אשתו, גירושה בעלה, אסורה לבועל בביאת העובד כובבים. היהת אסורה לו כשותנה עמו (פסק מהרא"ס"י כ"ט). **כ** אשת איש שזונת על איש אחד שהוא רודף אחריה, והוא מכחישה, אין להאמינה כדי ליסרו; אבל יגזרו עליו נדרי, שלא ידבר עמה כלל, ושלא ידרשו בשכונה אחת אם הוא מוחזק בעיניהם לחשור על הערים, ראוי לגעור בו בנזיפה ולאיים עליו שאם לא יתנהג כשרה יבדילו אותו מבנייהם לרעה וידחוו בשתי ידים כמו שארו"ל מלקין על לא טובה השמורה (שמואל-א, ב, כד), וכמו שכח הרמב"ם לפ"ד מסנהדרין. **כא** מצות חכמים על בני ישראל לנקנות לנשותיהם, וכל מי שאינו מקפיד על אשתו ועל בניו ובני ביתו ומזריהם ופוקד דרכיהם תמיד עד שידע שם שלמים מכל חטא ועון, הרי זה חוטא שנאמר: ופקרת נוך ולא תחתא (איוב ה, כה) וכל המקננא את אשתו נכננה בו רוח טהרה. ולא יקנא לה מתוך שחוק, ולא מתוך שיחתא, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך מריבבה, ולא להטיל עליה אימה. ואם עבר וקינא לה בפני עדדים מתוך אחד מכל הדברים האלה, הרי זה קינוי. **כב** אין ראוי לkapoz ולקנאה בפני עדדים תחוללה. ואפיקלו בגין לבינה לא יאמר לה: אל חסורי עט איש פלוני, כמו שנחабאר, אלא מוכיה אותה בגין לבינה, בנתה ובדרך טהרה ואזהה, כדי להסיר המכשול ולהדריכה בדרך ישרה.

ש"פ ג סיון

ש"מ כ ג אייר